

Katholicki Posol.

Ludowy czasopis,

wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Dwajadwachthy lètnik.

w Budyschinje.

Cjislacj Smolerjer Knihicjistchegejne w maczicjnym domje.

1884.

W op s h i j e c z o.

	Strona
Daj Bóh zbožo! Wot redakcja	1
Tym k postorkej, drugim k spomienju. Wot Kubascha	2
Grózne nowinki. Wot Sporuška	9
Z najchich czemnych wobrażow. Wot Biedricha	11
Rijeverze! Wot red.	21
Domna Marija Hana. Wot red.	29
Pszidawki. Wot Zelenki	31
Sydom swjatościow abo sakramentow w tłoiku wszechświatowego żywienia. Wot Kubascha	223
34, 51, 70, 88, 110, 127, 202, 213,	223
Za tych, kiz chedza rjemiesko wułnycz. Wot Zelenki	41
Si tu, Zejuš? abo: Mjeto dżeczonjeje doméry. Wot V. J.	42
Pod kotrymi wunnenjenjemi dobudżejch wotpuški „fisjadowego pucza” abo stacionow?	
Wot red.	49
Błudniczka. Wot Sporuška	54
Wo swjatych fischach. Wot Kubascha	61
Z wotcnoho kraja. Wot Krala	62, 69
Nowa serbska kniha. Wot red.	77
Někto wo starych wsach! Wot Libscha	85
Hijdeče wo wunnenju rjemieska. Wot N.	91
Hjedzapomnica. Wot red.	97
Mejska pobožnośc w Serbach. Wot red.	98, 106
Czeladnik a połuskuchc. Wot Kubascha	100
Czohodla je nowa cyrce w Baczoniu zhromadny skutk katolickich Serbow? Wot Schenckika	105
Kral Jan hač firmowanfi fmotr. Wot red.	107
Wo wotpušku. Wot Kummera	117
P. Marija Alfonso Ratisbonne. Wot red.	118
Wo wuwuczenjanu a wozehnjenju duchownych. Wot red.	125
Kholera. Wot red.	130
K jubilejskomu swjedzenjej 50letnego měsnistwa najdostojnišoho knjeza, knj. Franca Bernerta, biskopa a t. d. Wot Varta	133
Fr. Bernert, biskopa a t. d. Wot Varta	
Fr. Bernert, biskopa a t. d. Wot Varta	134
Fr. Bernert, biskopa a t. d. Wot Varta	136
Najdostojnišemu a hnadmemu Knjezey Francej Bernertej a t. d. Wot Varta	141
Swjedzen' 50letnego měchnistho jubileja našeho najdostojnišeho knjeza biskopa	
w Budyschinie 10. a 11. augusta 1884. Wot red.	143
Zubilejski swjedzen' w Dreždjanach. Wot red.	150
Łęz słowczko za Baczonsku cyrce. Wot Libscha	153
Bonowjena tachantska cyrce w Budyschinie. Wot red.	155
Sylna žonka. Wot red.	157, 166, 173, 184
P. Heinrich Ledzbor †. Wot red.	165
P. Anton Dresner †. Wot red.	176
Někto wo swjatych fischach. Wot xyz.	181
Bravu vjčezel vjčet wólbu. Wot Sporuška	188
Někotre prascheinicza z kraja do kraja	190
Dobre słowo za fózdroho. Wot red.	193
Bóh zakita swojich swiernych služownikow. Wot red.	195
P. Franc Doučha †. Wot Bura	201
Wo wjedelačich węcach, wsebie wo fermujschach. Wot —xy—	204
Krajanje, hdže sy? Wot Sporuška	207
Na Sylvestra. Wot Sporuška	221
Salve Regina! Wot H. M.	223

Z Lujzich a Sakskeje
 Z cyloho sweta
 Wjedelcizim
 Naležnosće našoho towarzstwa
 Dary za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju
 „ za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach
 Staré pjetrzej za zwony
 Dopisy a krojice rozmowljenja } w někotrych číslach.
 Narwěshtki.

stajne rubriki.

Psicholohi: K číslu 5. Pastyrski list biskopa Franca Bernerta psicholoženy wot Hórnika.
 K číslu 10. Leczach list na cyly serbski lud. K číslu 13. Žiwjenjověh njeboh komitura Jana Ernsta Smolerja a t. d.

Všehipomnjenjo.

„Katholicki Posol“ je z tuthym číslom 22. lětnik dokonjal. Redakcija a sobudžělaczerjo su so prócowali, zo bychu lubym čítarjam to posficzeli, schtož mohlo jich powužicž, zajimacž, zwjeselicž, wolskhecz a tež polepschicž. Njech je wšcho z luboſežu so pschijalo, schtož suy z luboſežu posficzeli!

Redaktora su 10 knježa a 2 knježenje z wudžělkami podpjerali, a to ff. administrator T. Matusch, kapłanojo Kubasch, Bart a Libsch, katechet Kummer, neomyst Vjedrich, wuczerjaj Kral a Schewcžik, theolog Bur a Sporusch, kiz njecha bycz imenowanym. — Dopisy do rubriki „Z Lujzich a Sakskeje“, někotre tež do „Wjedelcizow“ su dobrozjiwje slali: ff. rěčnik Alfons Parczewski z Kalischa, fararjo: M. Hórnik, J. Herrmann, Jan Nowak, H. Duczman, administrator T. Matusch, kapłanojo; J. Kubasch, J. Scholka, Jurij Nowak, J. Bart a J. Libsch, neomyst Filip Kézak, wuczerjaj J. Kral a J. Kézak, wobſedzerjo: M. Schewcžik, J. Kofka, M. Wawrik, J. Bryl a M. Holka, domownik w Prazy. Je potajkim 26 sobudžělaczerjo a sobudžělaczerkow, kotsiž su z nastawkami abo dopisami redaktorej pomoc posficzeli. Zim wšichtkim prajimy tudy w imjenje dobreje wěch a za nasch luby serbski lud najwutrobnischi džak! Z nowa zas prosimy wšichtkich, kotsiž móža jeno něshko na papjeru stajicž, zo chyli, hdyžkuli něshko ważnische wozjewicž moja, nam to napisacž. Njech tež wšichtko cyle dospołne spisane njeje, redakcija wšichak budže wšcho powužicž ptacž.

Najwutrobnischi džak tež dawamy našchim čěsczomnym expeditoram. Hłownu expediciju w Budyschinje je tež w tymle lěče k. Jakub Wjennka, tachantski zwónk, ze wſchej swetu a wustnoſežu wobstaral. W jenotliwych woſadach su „Katholicki Posol“ rozdželeli a pjenieżne pschinoſki dobrocziwje podawali: w Chróſcicach k. kapłan Scholka a pschekupc Domanja, we Wotrowje k. farar Hermann, w Marijnej Hwězdze k. kapłan Vincenc, w Rjebjelcžicach k. kapłan Kubasch a klamar Kubasch, w Kamjencu k. farar Nowak a pschekupc Löſha, w Roženaze k. administrator Tadej, w Kalsbicach ff. kapłanaj Bart a pozdžischo Libsch, w Kulowje k. kapłan Nowak a kniežna Hana Matijeshecz a w Radworju ff. farar Duczman a pozdžischo kapłan Bart. Wšichtkim tymle abo hewak hishcze njeznotym dobroczerjam, kotsiž su za „Katholicki Posol“ tak dobrocziwje so starali, z cylej wutrobu wuprajamy: „Zapłacž Boh luby Kenjez!“ Njech tež z nowa wšichtkich naležnje prošež směm, zo chyli nas dale ze swojej dobrocziwej pomoci podpjerač!

Wšichtkim lubym sobudžělaczerjam, expeditoram a čítarjam „Katholickoho Posola“ pschejemy zbožne swjate dny a „Na zaſywibženjo w nowym lěče!“

Budyschin, 20. decembra 1884.

Redakcija „Katholicko Posola“.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Chirilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 1.

5. januara 1884.

Lětnik 22.

Daj Bóh zbožo!

Nicžo wjac hacž tele tsi pokorne ſłowa prajimy džensa na zapocžatku nowoho lěta ſwojim lubym cžitarjam; do nich započožam wchitko dobre, nuzne a wužitne, ſchtóz je cžlowiekej na cžele a dušči za čas a wěczenoſć ſpomožne; a je-li hdý abo hdže žane nowoletne pſchenjo wérne a wutrobne, dža móžemh bjez stracha prajicž, zo je tajke pſchenjo Katholickho Poſoła. Scžii a zdžerž Was Bóh luby Kenyez tajkich, tajkichž čhee Was miecz!

Róždžoslenje je redakcja Katholickho Poſoła ze ſwojimi cžitarjemi wo ſwojej domjacej naſežnoſći ryežaka. Nječ je jej to tež lětſa dowolene.

Dwě a dwachce lěto hižo naſtrupi Poſoł ſwoje puežowanjo do Waſkih lubych wſow, do Waſkih Serbſkih domow. Njetrjeba ſo volho pſchedstaſecž abo zamožwiecž. Znajecže jožo wſhitch, wěscze ſchtó won čhee; je džen, tak rječ z Wami wotroſtl, wotroſtl nic we ſwojim zmýſlenju a zakladnym zarjadowanju, pſchetoz te ſo njeſhodži pſheměnječ, ale we Waſkej pſhceželskej luboſeji. Nječ jomu tež w tymle ſčeče wſhitch ſwérni wostanu, kotsiž běchu hacž dotal jožo pſhceželojo; nječ pak do rjada jožo pſhceželov tež druzý hifceje zaſtupja, kotsiž jožo hacž dotal ſnadž jeno po mjenje znajach! Ženo z po- wſhifkownym podpjeranjom móže časopis wobſtač!

Toho dla pſhitižječe jomu na pomoc z pjenježnym pſhinoſchkom, hdýž jón ſam pjerižje a tež nowých wotebjerarjow dobýčje pytacže. Njeſtřožje ſo maſko wopora; za ſnadny wudawek dobužecze duchownoho wužitka za cykle lěto, połdra marka pak ſo něhdžekuli bjez wſchoho wužitka prez̄ cžiſnje. Blažiſzna Kath. Poſoła na cykle lěto je, to njemože ſo přeč, tak tunja, zo budže jara maſko časopisow, kotrež bydu držiſte njedýše. Budžemy ſo prćowacž, zo ſwojim cžitarjam za nju po ſwojich najlepſkih viočach poſlićimy, ſchtóz je jim dobre, wužitne abo pſhijomne. — Zo pak dyrbí nam na wotedacžu pſhinoſchkom w pravohni času ſejane bycž, a tež na dobýču nowých wote-

hjerarjow, ſudž z toho, zo mamy za cíjichéj, papieru, rozeſkanjo a porto Katholſkoho Poſoka kózde lěto na 800 m. placicéz. Nicžo druhé ſo njeplacži, dokelž ſobudželaczerjo kaž redakcija wſchitku proču z luboſcze za dobru weč darmo na ſo hjeru.

Kač wjele hary rozeſkanjo Poſoka, woſebje na poſežje pſchihotuje, ſpózna-jeſch hnydom, hdyž zhoňiſh, zo mamy kózde cíjiko we 56 wſchelakich poſył-kač zavalecž a rozeſlacz. Z nich du 171 do Khróſcic, 58 do Wotrowa, 55 do Klóſchtra, 42 do Njebjelcic, 10 do Kamjenca, 63 do Róžanta, 87 do Rabic, 44 do Kulowa, 81 do Radworja, 16 do Drezdjan, 12 do Prahi, 3 do Brna, 2 do Marijnnoho Doſla, 2 do Dſeka, dale po jenym do Kiesy, Lampertſwalde, Seitendorfa, Lipska, Kumburga, Krupki, Komotawy, Lang-Pirniž, Francózſkeje (Seignotes de Maide), Ameriki (Leadville Colorado) atd.

Katholſki Poſoš je zjawný čaſopis. Hako tajki je tež kritich wu-ſtajeny, to hinač bycz njemož. Naſch čaſopis pač je tež z hromadných; tohodla ma wſchitkim na tym zaležecž, zo móu tajku kritiku tež wobſteji. Komuž ſo to abo tamo we nim njeſpodoba, tón ma prawo a drje tež vinovaloſež, zo to porjednicz pyta: Čepje cíjincz je najlepſha kritika. Tohodla proſhynt z nowa wſchěch, kotſiž wědža piſacž (a tych njeje tak mało, kaž ſo zda), zo chyli nas dobrociwje podpjeracž z naſtarankami a dopiſami wo wažniſchich podeſidzenjacž z jenotliwych woſadom. Redakcija wſcho radlubje pſchivozmje a po móžnoſći použije. Serbski lud ma prawo na to, zo duchowne wu-ſtory joho ſtudowaných abo na wědžitých synow wſchém k wužitku pſchiiudu.

Šewak pač porucža ſo redakcija zas dale pſcheczelnej ſčerpnosći ſobu-ſtawow naſchoho towarſtwa. Pytajo wužitk a ſpomoženjo wſchitkich budže ſo prócovacž tež w tymle leče wſchě pſchenja, kotrež zhoňi, po najlepſchim wědomju a ſwědomju dopjeličz.

„Budž k hwaſený Žežus Khrystus!

W Budyschinje, 1. januara 1884.

Redaktor.

Dym k poſtorkej, druhim k ſpomoženju.

Naſchej hoſejej cjeledži poſwieczenie.

Chcu tu weč prawje njelepje zapſchimnycz, a kaž z durjemi do jſtvy padnycz.

Druhdy pſchiiudu tajkej ſlužobnej hoſcy myſle do hlowy, zo chyli ſo rady wudacž — kaž džen burſke to cíjina. To ſamo na ſebi ničo hřejſhne bylo njeby. Poſla khudych a woſebje ſlužobnych pač hači ſo ta weč najbóle. A dokelž mnohe hoſcy dozkaſacž njemoža, zo bychu ſwoju družezu draſtu z canfatej mécu pſcheniňke, běhaja — wěſt hđe? — na ſkaſańcy. Tam, ménja, je muži doſež a jedyn budže ſo tola ſmilicž. Wſchaf je wona ſo ſwahoſtowaſa za tým, zo nuža na njej wibzecž njeje.

Znaju tsi wjesne, kotrymž te wudacžo tež khetro we hlowje khotjeſche: cyku mždu a ponoc ſtykachu do pychařtwa, a žanhých reji njepluſhczidlu. Běchu pač w ſuſodſtwje tsi druhé hoſcy, tak hóle cíjiceje myſle, te njewuſlada ničto na rejach. K tým pſchiiidze něhdh njeđelu jena z tamnych tjočh a wabjeſche je, zo bychu ſobu na reje ſchke. Hdyž běchu řeče a wabjenja po-đarmo, praji ta rejwarka, kaž hrožo: „Wy iſhce 'džecje ſo cjaſa doſež kaž, zo rejwacž njeviózecže — ſedžo wostanjecže wſchě tsi.“ Ma to jena

z tých mudrych: „Węsaj th, Wałpora, wo muža ze ſkaſańcy ja njerodžu. Schiož te „ſedžo-woſtačo“ potrjedi, je to Boža ſtaroscž, hdyž wón chce a ja tež, hdyž wón nic a ja tež nic.“ Ta wec paſ bjerjeſche bórzy na to tutón kónč: Te tsi cžidče cžestne hoſčki doſtaču za ſéto cžestnoho mlodženca za mandželskoho, bjez toho, zo běchu ſo na rejwanske khumſkych zložile býle, fož Herodiasyna džowka. Z tamných tſioch wjeſotnych rejwarkow paſ doſta jenož jena muža — a tutón be njeroda, pſchecžuiſak a wopile!

Schto z toho wuknijecže, hoſch, woſebje wy cželadne? To, zo rogomných a cžestných mlodženc, zechce-li ſo woženicž, na ſwěcje pſchec za cžidče, cžestnej a dželawej hoſcu ſo rozhlaďuje — — wo taſke dživje ſtworjenjo, kotrež ſo na ſkaſańcy z kóždym woſko ſwercži, fiž iej do rukow pſchiūdže, ničtō njerodži, khiba-li tón, wo kotrež pſchijſlowo praji: „wón placzi poſak a wona ſchtyri nowe!“

Cžojhodla dha je tejko njezbožowných mandželſtow na ſwěcje? Rejwanka ſubja moħfa tu naſlepſche wotmoſvjenjo dac̄.

Cželadna hoſca najbóle ſama njeje, ma tež towarſchki we domje. Tow praju: Vjeř ſo tola pſched nimi prawje na ſedžbu, zo jím po hořſchka njezdaſach z plampanjom, njezefnimi réčemi a hanjenjom. Dopomíň ſo na to, ſhiož ſo na ſwji. jandželov pěſtonow z kſetki cžita: „Běda tomu, pſchec kotrež hdyž po hořſchku pſchijſhadža — ſlepje by býlo, zo mlynskí ſamjeň ſo jomu woſko ſhýje powiynje atd.“

Je-li twój ſobucželadni khuby a na rogomje jankoſthy, njeza p̄ewaj joho, ale dopomíň ſo, zo tež w jankoſthy cžele — njezmertna duſcha býdli, runíž kaž we twojim. Řeſka hańba něhdy pſched cžyjmu ſwětom za tebje budže, póníže-li taſka jankoſta ſotra do njebjes jeje ſcžerpnoscž dla, th paſ do hele, twojeho hordosče a njezinjeſliwoſče dla?! Njezpoſkojeſi ſo z tym, ſo ſama po hořſchka njezdaſach (nicžo zle njezinič z molom hiſhčje žana zaſlužba njeje), prociuj ſo za tym, ſo ze ſlowom a pſchijſladiom twoje towarſchki dobudžesč. Budž po ſkuſhnu hospozh (tež ſózej), piſna we džele, zujeſliwa we woblhadže, po koſna, ſcžerpná, woſtaſna we modlenju, zlutniwa, porjadna. Skúz cžlomjekam Boha dla, tak roſče tebi z toho myſto, zo móžesč ſo cžku wězjnociž doſho nad nim zradowac̄.

Šyli do ſlužby pſchijſhka, hdyž druhí cželadny twojej hańbicžiwoſciž bližko ſtupa, dha ſo doſho njeſac̄, ale dži ſtora ſpovjedži — muradž ſo tam ze ſwojimi ſpovjedníkmi, cžiní, ſhiož ſo tebi porucži. A býrnejž měla hewak dobru a lubu ſlužbu woſuſhčiž, zo ſwoju njewinowatoſč woblhowaſch: králeſtwo njebjes cžerpi gwalt! Th ſy ſebe najblížiha, a nima-li hſopodař wocži, zo moħk widžecž, cžojhodla, a njecha-li po hořſchowarjej nowe ſéto dac̄, daj jomu je th. Twoja ſchoda njebudže! Wjele woſko běhanja po ſměrkach njezini; výrbiſhli něhdyje hicž, porucž ſo jandželej pěſtonej a wón budže tebje pſchewodžecž. Hdyž paſ to trjeba njeje, budž doma, wjezgorne wětſiſi ſu jara jědojte za hoſcy. Džesčili na žanu bjeſadu, hladaj, z cžejohu dušha džecžimi masč cžinicž, njeđowér ſo kóždej. Býtnejſchili, zo ſo reče, na prázne abo njeſchistoſne wěch dowjedu, poczinaj z hubu zhywac̄ a praj: „Kak chce ſo mi tola ſpacž!“ — a měj ſo bórzy z proča.

Cžitaj druhdy něchtó dobre a njeboj ſo piſmikow: wone wſchak njeſu kaž mrowje, kotrež kufaja. Maſch hiſhčze ſwoj katechismus? Tón ſi tomu njeje, zo ſo na wumjent połoži, hdyž ſy ſchulu wukhodžiſa. Hdyž niežo z njoho njeřeſh, móže ſo cži ſenčž, kaž tamnzej hoſch, kotrež ſarat z pacžerjow domoj

póssa, prajo: „Dži a wulkí přjedy dwé njedželi we katechismu, potom čcemoj hladacj, tak z pschipowjedanjom budže.“

Nětko dřje je došcz? Wjèle nadobo ſu wužitkej njepſchirná.

Budž mi sprawná. Njehodž hospodarjej do womeſchka; njedosaha-li za ſkót, praj hospodarjej, njech tón potom czini, ſchtož chce. Cuze kubko nje-tyje, swéra na ruka namaka ſo pſchez chty svět. Budž poměrna we jědži — njebroj — njezacpěj jědž, hdyž na tvóř pýſt njeje, njebudž khlóſchcziwa. A do konca: Budž czestna w draſeje bjeze wſchyeje njerogomneje pýči. Nic to, ſchtož wonka na holec wiſa, ně, czista wutroba czini hoſcu čeſcjomnu. Bjez njeje je pýčna draſta tajenſtwo a zelhanoscž! Vyčha runja ſo paſlami; hdyž mzda na pýchu njedosaha, poczina ſo pakofscžig. Njehodž po prázdnym! Hoſcu dyrbi pýčec něchtia za dželv měč, je něchtio pruiſi, a nima-li nicio, njech chtyi proje a zaſ hromadu ſchiſe. Njebjeť nicio, měno, zo ſy wjac zaſlužila, hacž maſch mzdy. Hdyž pak hido cuze kubko cže czíſhceji, njezamjelcž to we ſporu: cziste ſwědomjo je tola wjac winoſte, džzli wſchye bohatſtwia na ſwěcze!

—š.

3. Lujich a Sakskeje.

Z Budysčina. Lubozný ſwedzej Naroda naſchoho Zbóžnička je tež lětſa zaſ z woſebitym žohnowanjom radoscž a tróſcht do ſwojbow rožlywa, w kotrychž najblízſcha staroscž wo wſchědu khléb wſchě druhé naležnosće pod-klóčuje. A tola ſu hody ſwedzej woſebje tež za mlodoſcz. Džecžo, woſebje khlude, je tak lohen ſpoſokene, tež maſh dar czini je zbožowne, hdyž može ſebi prajicž: Tež ja ſyn Bože džecžo dostaſo! Kaf zdobna a kſcheczanſkej luboſeſci pýčiměrjenia myſſicžka tohodla je to, džecžom z hodownym darom wjefelo czinicž! Lětſtſti žohnuja wopominjecž tamnyh, kotiž ſu z fundaciju za wſchye czasy ſredki ſkicžili, zo može ſo ſkždolstnie taſka wjefoſloſcz khlubym džecžom pýčihotowacž. Njemu paſ tež, džak budž Bohu, ſwilne wutroby wuſtaſe, kždje lěto z nowymi darami khludym džecžom wobradzenjo wuhotowacž. Tak je w tudomnej tachantskej ſchuli hido pýat 21. decembra „Bože džecžo“ wobra-đaſo. Srđez pruhovanskeje ſale ſtejſke wobecny hodowny ſchtom zasvěceny; darh běchu po blidach rožklađene. Kycž knyeza direktora Dienſta, rjane ſpěwy a deklamacije zhromadzenych džecži wubudžichu tež dorosčenym tamne radoscze, na kotrež ſo džecži njedžele doſho do předka wjefela; blyſhcezate woblicža džecži, kotrež ze ſwojimi darami domoj bězachu, wopowjedowacju kž-domu jich wulke zbožo. — Kaf loni běſhe tež lětſa w Hajnicach wobra-đenjo Boži džení wjecžor. Tam běſhe Bože džecžo lětſa woſebje bohate, dokež běchu někotſi dobrocžerjo z nadobnými darami ſo wobdželili. Pječ-đeſat z wjetſha cyle khludych džecži pak čcedža tež něchtio wědzeč. Njehodži ſo doſcz wupowjedacž, kaf ſpomožne tajke wobradzenjo runje w Hajnicach je, hdyž někotryžkuli khludy džecžacžer lědma tak wjèle wuzbytkuje, zo nuznu chrobu a draſeſicžku za ſwojich wobſtara. Njemóže pak tež taſka dobrota ſo z wjetſhim džakom pýčijecž, hacž ſo to w Hajnicach ſtawa. Šchapalka pýči wjecžornej pobožnosći z predowanjom běſhe pýčepjelnena; tež pýči wobradzenskej ſwiatocž- noſeſci pôdlanska ſchulſka iſtwa. Kaf wjefele pohladowacju džecži na rožwětleny hodowny ſchtom, kajfiz ſo jím doma njegaſwěcza, z kajfim poſměnkuwanjom pýči- jumacju ſwoje darh, kotrež ſo jím drohotnſche zdaču, hacž wſchitte poſlady chtyho ſwěta! „Bóh zaplač nadobnje wſchitkim dobrocžerjam“, to myſleſe ſebi kždy, kž bě ſwědſ tuteje radoscze.

— W Budyskſkej katholſkej tówařſchi i wotbu so wobradženſki wjedzor druhí swiaty džen, a běſche lěſta traſch bôle hacž hdy předy wopýtany. Su wſchak tež swjedženje w tutym jenickim katholſkim towatſchnym domje města Budyschina pchec derje wopytane dla wuſtojnnoho zarjadowanja taſtich swje- dženjow. Tež lěſta pchedstajachu so „žiwe wobrazh“ ze swjathych ſtawiznow starohho a nowoho zakonja, pschihotowane a pschewodžane z pschihodnhyui ſpe- wani. Wſchitſe ſu ſo jara derje poradžife. Potom ſo zaſivéčgi wulki ſchtom a cyla zhromiadžyna ſpěvaſche, „Ejcha nôc“. Wulfovaniſo darow za ſobuſtarov a pschewadžowanjo ſchtoma zajimacne wſchitlích kaž hewak tež lěſta. Tak lubozny swjedžení hód mnogich mchodžencov (tu daloko wot domizny pschewy- wacych) kaž w duchownej ſwóbjie zhromiadži a tamne rjane wjefela poſticži, ktrnychž w klinie ſwojich ſwójbow wužívacž ujemóžaču. — Tež w Schunowſkej ſchuli běſche lěſta kaž hido ſoni přen ſwiaty džen popoſdnu wobradženjo, za kotrež běchu mnogý dobroczerjo pschinoſki ſkladowali a ſpěvanke towaiſto ſwój cíjity wunoſki poſledního koncerta pschewostajiko. Džecži tam ſpěvachu nětore hodovne kherluſche, kniez kaplan Bart poſaza w ſvjedženſkej ryci, kaž tutón ſvjedžení džecži napomina na luboſcz k Bohu, k starschim a wuczerjam a k serbſkej zemi. Mužne pschihoth běſche kniez wuczer Brauner wobſtaral, za czož jomu wutrobný džak ſkuſha. Jara wjele dorosczených ze Schunowa a Konječ běchu ſvjatočeňoſci pschitomni.

— W naſhej woſadže a w pschifarowanych měſtach a wſach je ſo ſouſche ſeto 124 džecži živých (66 hólcow, 58 holſcow) narodžilo, 5 paſ morivých. Njemandželskich bě 14. Werowanjow bě 17. K Božomu blidu je bylo 6050. Bohrjebaných bu pôdla thaj 5 morvorodžených hiſceže 136 woſobow; z cykleje licžby bě 102 na Miklavſk, 39 w Mniſhoncu. Po ſtarobie bě 80 pod 14 lětami, 1 bě 19 lét, 6 pschez 20 lét, 5 pschez 30, 9 pschez 40, 14 pschez 50, 9 pschez 60, 7 pschez 70, 4 pschez 80 lét. Na cužy ſečhov buschtaj 2 pschewjezenaj. Mež wotroſeňymi bě 12 uježenjených, 12 mandželskich muži, 11 mandželskich hoſpozow, 5 wudowey a 15 wudowow. ml.

— Naſhej kandidataj duchownſtwa k. Žunge a Libſch ſtaj wot hnadnoho knieza biskopa konſuru a 4 nižše ſvjecžiny doſtaſoj a to 21. decembra. Na ſubdiakonow budžetaj njedželu, na ſvj. Ejsoch Králov, ſvjecženaj.

3 Hajnic. Cyrkwinſke powjescze z tuteje a pôdlanskich wſow ſu ſobu w powjesczach z Budyskſkeje woſadu wopſchijate. Bože ſlužby ſu ſo tudy w klapach porjadnje čeržale; ſvjathych wopravjenjow wudželi ſo 228; k pre- nju mu ſvj. wopravjenju bě 5 džecži.

3 Radworja. We zaúdženym ſečje je ſo w naſhej woſadže 59 džecži (30 hólčatkov, 29 holčatkov) narodžilo, 47 woſobow (24 mužſkých, 23 žónskich, 23 džecži a 24 wotroſeňých) wumrjeło. Pschipowiedaných je 11, tudy wero- waných 9 porow. K božomu blidu je bylo 2300 woſobow (wyjše toho we ždžeri 147). Do bratſtva Ježuſoweje ſmertneje ſtyſkoſeže bu 23 woſobow zapisaných. Psched 100 lětami běſche 44 narodžených (18 hólčatkov, 26 hol- čatkov), 54 zemrjethych (37 džecži, 17 wotroſeňých), 13 porow pschipowiedaných, 10 tudy werowaných a 2225 wopravjenjow. H. D.

3 Khróſcžic. W běhu zaúdženohho lěta je ſo w naſhej farſkej woſadze narodžilo 125 džecžatkov, 65 mužſkoho a 60 žónskoho ſplaha. Zemrjeło je 140 woſobow, 73 mužſkoho a 67 žónskoho ſplaha. Pschipowiedaných je 43 porow, werowaných pak 37 porow. Poſla ſvj. wopravjenja je pobylo 14,539 woſobow.

Z Šiašbic. W zaúdženym lécje je w našej wosadze so narodžílo a w našej farškej cyrkvi křhcených 44 džecžatkow, mjez nimi bě 21 hóležatkow a 23 hóležatkow. Wunrješ a po křhcežanškim waschnju hrjebaných, wulstich a malých, bu 39 wosobow: mjez nimi běchu 21 mužskoho a 18 žónskoho splaša. Pschijowjedaných bu 10 porow, z kótrychž so 4 pori pola naš wérowaných. K božomu blidu je bylo 6200 wosobow.

Z Wotrowa. We zaúdženym z Bozej pomocu zašy dokonjantui lécje je we našej farškej cyrkvi svj. křhcenému došlo 15 džecžatkow (loni 22), 8 hóležatkow a 7 hóležatkow, zane njemandželše. Křhovaných bu na našej kerchow 14 cžekow (l. 25), 8 dorocžených a 6 džecži. Pschijowjedaných bu 9 porow (l. 11), wot kótrychž bu 6 porow (l. 9) pola naš wérowaných. K božomu blidu su býli 2871 (l. 2438). — Psichedispisane cyrkwiniske wopory mijachu sežehowacy wunojsk: za lyonske towarzisto naroda so 160 m. 75 pj., za svj. Józefove towarzisto 41 m. 23 pj., za towarzisto svj. rova 33 m. 89 pj., za towarzisto svj. Bonifacijsa 60 m., za svjatoho Wótca a jako pětrowy pjeniež 204 m. 15 pj. Hodovny farški wopor, kiz bu tón króč žasy za Vacžonšku cyrkve postajeny, naroda 341 m. 51 pj., z cžimž tudomina wosada z nowa zašy swoju zahorjenu lubočž k tutej našej powšchitkownej, bohuspodobnej naležnoſći zjawnje wobhvědči.

Z Tjebješće pschijowdže nam sežehowaca cyrkwiniska rozprawa ze zaúdženohho lěta: Narodžílo je so 15 džecžatkow (tež dwé morwej), z nich bě 10 hóležatkow, 5 hóležatkow. — Zemrješ je jich 18, z nich 11 dorocžených, 7 džecžatkow. Wojsada je potajskim tež w tuthm lécje wo 3 dusche zefšabnýla.

— Pschijowjedaných bu 8 porow, tu wérowaných 6. — Za wulki woltar je so narodalo 138 m.; dotal do knížkow zapísane kapitalije wuzinjeja 1946 m.

— Wysche toho je holca z wosadu k wopomnječju luboho njeboh nana 150 m. halo přeni dar za něhdusche nowe swjecžo svj. Měrczina na nowym woltarju posvježila. — K svj. wopravjenju pobu tu 2780, na zdacžo drje mała siežba porno druhini wosadam, a tola tu dotal absolutnije najwyschšcha, kiz je so docpela, a runje tak relativne sobu najwyschšcha we Lužic, hdyž so na to hłada, zo ma wosada jenoz blízko 450 woprajomnych. Tak dónížde so na kóždu duschi nimale schěcž svj. wopravjenjom. — Kaž w druhich wosadach, dyrbimy sebi bohužel tež w našej hžo tójskto lět z němškej Lutherškej czeledžu z blízšich wosow wočko Ramjenga pomhač. Dokelž je w našej wuzkej smužce cžek, zo mohl so mlody lud zašydlicz a woženicz, pschecžahuje so do městow a doniješe svoju dželatu moc do czubhy; z druhéje strony pak počazuje so we tym sežehwě toho, zo je so tak mnoho statokow pschikupilo a rozrezało, schtož so bjez potupjenja mnohich swójbow stało njeje, kótrychž džecži bychmy k dželu netko nuznje trjebali. We našich cžasach płacz, schtož we starých: „Wulki njemóže bjez małohu wobstacž a mały nic bjez wulkoho.“ Kóžde potupjenjo swójby z pschikupjenjom druhoho wobšedženstwa wostanje schkoda kaž za wjes tak za čity lud. Kaf budže potom, hdyž ratařstwo tajseje danje njewotcžisne kaž netko a cžrjódka džecži budže swoju pomoc žadacž? Tehdom budže něhdežkuli, kaž pschislowo praji: „Schtož druhohho tepi, budže sam płowacž dyrbjecž.“ Nekotry na to njeħħili, zo z pschikupjenjom do došha druhomu cžople pošlanjo pschihotuje!

3 chłopo swęta.

Niemiecka. Najważniejszy podatek zaśródżenego miesiąca je: Niemiecki krónpłynce je 18. decembra na schodku świątobłocza we Wiatyńju w opłata. Taiki opłata nie budżetowe bieżące w użytnej sezonowej kategorii za pruskiej katolików wostacę; może być, że snadż wot netka do spłaty wujednianie mjesiaca Pruskiej a Romskim stotom so sweru hacę do końca powiedzieć. Węste je, że je pruski król król wostacę skoro hodżinu docho ze sw. wójtami so rozmawia, że staj so wobaj jara pścęgęlije rozzrodnieniu a że je król król też po tymi hijszce někotre hodżiny we Wiatyńju pścęgęli. Też najbole něpścęgęlije nowiny pśpaja, że netko mier najskerje zastupi: Bóh dał Fańskihe powięscie drę skoro dostanieniu, dokąd pruski jejm wuradżowania zapoczątkuje.

Austria. We Winię bu P. Hammerle, redemptorist, hdyż w cyrkwi pśched 3000 wiobow w przedowaſcie, njeħaubicje pścetorhjeni. Někotri dželačerjo, wot liberalnych našċeġuwanji, poczachu w cyrkvi hwiżdacz, sycęz a ż fanijenjem do pređarja wjetacę! W poslednim przedowanju bē P. Hammerle porokował, że dželačerjo swoju tydzieńsku mżdu w koreġmachi pśchemijetau.

Francuzojo su w Afryce wojnu z Chiniejskiej zapoczątki a 10. dec. twierdżizmu Sontay dobyli.

W Africy hrozy fasschny profeta katolickie misjonony chle zaniczicę.

Amerika. Pśched 8 letami swobodnomurjerich zbezkarjo w Ekwadorze (stat w południowej Americe) swojego nadobnoho prezidenta Garcia Moreno skoncowachu. Někto skončzenie je tónle stat rukomaj zbezkarſteje moch so wudręk. Nowe knieżeństwo kraja chce najswiętzejšej Wutrobje Česujskiej — fotrejż je njeboh Garcia Moreno cykli kraju poświecził — kraſnu cyrkę we hłownym mieście Quito twaricę.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lato 1884: kk.: 1—15. z Budyśina: can. cap. senior Jakub Kućank, can. cap. cantor Pētr Šolta, farař Michał Hórnik, direktor Józef Dienst, katechet Jurij Nowak, kapłan Jakub Skala, registrator Jurij Banda, zwóńnik Franc Jaenich, Jan Nowak za dwaj exemplaraj, Mikoław Młyńk, Mikoław Śrama, Jan Bětka, Marija Rehorkec, Khatka Dućmanec, 16. farař Mikoław Smola z Njebjelčic, 17. 18. zo Židowa: Pētr Delank, Marija Pjetasowa, 19. 20. z Oseka: farař P. Ludwik Angermann, sekretar P. Benedikt Chejnovský, 21. frater Pankrac Glawš z Brna, 22. frater Jurij Jawork z Rumburga, 23. najeň Jakub Jawork ze Skyrice pola Bruxa, 24. ökonom Jakub Benš z Warnsdorfa, 25. mištyr Budař z Kukowa, 26. Pētr Žur ze Sernjan, 27. Maria Rebišowa z Bačonja, 28. 29. z Bozankec: Michał Domš, Jan Dućman, 30. Jan Młyńk z Čemjeric, 31. 32. z Wulkohu Wjelkowa: Jan Mac, Handrij Haša, 33. Jan Krasa z Bělsec, 34. Michał Rječka z Małych Bobolic, 35. Marija Welsowa z Hrubjelčic, 36. Khatka Dućmanec z Budyśina, 37. 38. z Budyśina: Jan Koplanski, Jurij Jakubaš, 39. Handrij Haša ze Zajdowa. (Přichodnije dale.)

Sobustawy na lato 1883: kk. 427. Mikoław Lebz z Kukowa, 428—430. z Koslowa: Pētr Kubica, Marija Mijanec, Madlena Krawcowa, 431. Madlena Pólkowa z Ralbic, 432—434. z Konjec: M. Buk, Mikoław Bělša, Michał Cernak, 435. 436. z Pěškec: Pētr Bělš, Michał Lehman, 437. Mikoław Suchi z Rózanta, 438. Michał Roblik ze S. Pazlic, 439. Jan Čorlich ze Zdzerje, 440. Haúza Müllerowa ze Sł. Boršče, 441—443. z Čemjeric: Mikoław Čemjera, Pētr Bjarš, Madlena Kilanowa, 444. N. Rjelka z Budyśina, 445. Pētr Měřínsk z Bělsec, 446—449. z Njebjelčic: Michał Pječka, Bosciř Pječ, Madlena Krawčina, Marija Zandmlykowa, 450—455. z Wotrowa: Michał Bräuer, Marija Pječyna, August Richter, Jakub Čemjera, Jakub Buk, Michał Bobik, 456. Bosčan Weclich ze Žuric, 457. Mikoław Cyž z Kanec, 458. Jakub Šerák z Nowodwora. (Přich. dale.)

Dobrowolne dary za towarzstwo: kk. c. c. senior J. Kućank 1 m. 50 p., c. c. cantor P. Šolta 1 m. 50 p., direktor J. Dienst 1 m. 50 p., njenjenowane 1 m., farař M. Smola 1 m. 50 p., z Oseka 75 p., fr. Pankrac 50 p., Jan Młyńk 50 p., M. K. z B. 25 p., Jan Koplanski 50 p., Jurij Jakubaš 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 65,204 m. 90 p.
K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali:

Hako Bože džěćo:

Hodowny wopor Wotrowskeje wosady za Baćonšku cyrkej 341 m. 51 p., přez k. Vincenca 3 m., N. N. z Konjec 12 m., swójba z Konjec ze słowami: Najswjećiša Wutroba Jézusowa, smil so nad nami 6 m., njemjenowaný z Konjec 6 m., H. z Pěškem 3 m., ze Sernjan 2 m., ze Smjerdzaceje 2 m., swójba z Baćonja hromadze 8 m., z Budyšskeje wosady: njemjenowaná swójba k česci Wutroby Jézusoweje 30 m., druha swójba 10 m., za wotemirjetu 10 m., třeća njemjenowaná swójba 10 m., njemjenowaná 3 m., słužowny z Budyšina 50 m., njemjenowaná z Budyšina 4 m., khudaj mandželskej z Budyšina 2 m., swójba z Džěźnikec 3 m., njemjenowaný z Bělšec 2 m., tohorunja z Małych Bobolc 2 m., tohorunja z Budyšina 2 m., F. J. z Budyšina 1 m., njemjenowaný z Budyšina 5 m., Jan Nowak z Budyšina 3 m., njemjenowaná mać z Č. 20 m., njemjenowaná ze Smjećkem 3 m., njemjenowaní z Prawoćic 9 m., njemjenowaný z Jasenicy 10 m., K. A. B. H. 24 swjećatkow za 1 m. 20 p., wudowa z Pančic 3 m., fr. J. w R. 5 m., ze Sernjan 6 m., njemjenowaná z Č. 5 m., džak Jézusowej Wutroby za dostate dobroty 1 m., čeladnik N. z khude duše 1 m., njemjenowaný z Kulowa 4 m., N. z Khróscic k česci Wutroby Jézusoweje za zbóžnu smjertnu hodžinu khoreje 5 m., njemjenowaná k česci Wutroby Jézusoweje za nakazanjo 6 m., M. M. ze Zuric 5 m., M. W. z Miłoćio 5 m. Wyše toho hišće: kupon akcije č. 8275 Lubijo-Zitawskeje železnicy 5 m. 25 p., Michał Pječka z Banec za wotemirjetich ze słowami: Daj jim, Knježje, wěčny wotpočink 10 m., Hana Wawrikec z Radworju 3 m., njemjenowaná ze Sunowa 1 m., N. z Ralbic 50 p., njemjenowaný 1 m., M. J. z Leuben pola Oschatza 10 m., njemjenowaný z Noweje Wjeski 12 m., njemjenowaná z Kozaric 3 m., njemjenowaná za jenu khudu duše 3 m., njemjenowaná z Jasenicy 2 m., P. kr. 2 m.

Hromadze: 65,867 m. 36 p.

Njech lube Jézusdžěćatko wšem swojim dobroćerjam z časnymi a wěčnymi darami nadobnje płaci!

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8450 m. — Dale su woprowali: njemjenowaný z Ralbic 1 m., njemjenowaná z Budyšskeje wosady 1 m., njemjenowaná z Budyšina 3 m., njemjenowaný z Małych Bobolc 2 m., njemjen. knježna z Khróscic 1 m.

Hromadze: 8458 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za zwony je Madl. R. z Kanec dwě cynowej khanje a dwaj tajkej swěćniſtaj woprowala.

Redaktor.

We wšichčeh expedičijach „R. P.“ je za 25 p. na pšchedau:

Krajan.

Katholska protyka za Hornju Lužicu
na pšhestupne lěto

1884.

K dobroćiowomu nawjedzenju!

Ci česceni wotebjeraro „Našeje Wowki“, kiž maja hišće třeći a štvörty zešiwk, kotrejž su předpłaciли, dostać, njech sebi tutej zešiwkaj pola bližšoho překupca abo w bližšej expediciji „Katholskoho Pósla“ dobroćiwe wotwozmu, a to: w Njebjelčicach: na farje a pola k. překupca Kubaša; w Pančicách: pola k. překupca Bjarša; w Rózence: pola k. překupca Glawša; w Radworju: pola k. překupca Hórniaka: w Khróscicach: pola k. překupca Hórniaka-Domanje.

Cájšček Šmelerje celičiščenje w maciejsnym domje w Budyšinje.

Katholicki Poſol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 2.

19. januara 1884.

Lětnik 22.

Hrožbne nowinki.

Zyma kójdoho woběhnje, hdyž nowinku čjita, kaſkuž nam přeni „Poſol“ tutoho lěta z Wina pschinje: zo ſu tam w cyrkwi z kamjenjem do pređarja ſo dali. Žedom bě ſo tutu powieſej do ſweta roznięſka, pschinidze zańdžený twđenj zas druha a je potomnik prjedawſcheje winy, kij je bohazabytoſcz. Žedma pak bě ta doſčka, pschinidze tež hižo tſecža, kij ſo pschedpoſlednej na žaſakloſci a ſlaſenosczi cžlowieczeje wutroby doſpolnje runa.

Njedwino bě policija cžiowjeſek na ſled pschischička, na kotrohož tuſachu, zo je wot lěta 1879 hacž do toho cžasa z najmjeniſcha ſchtyri žónſke ſkón-cowat. Srjedu 9. wulkoho róžka bu tuón cžlowjet we Winje zajaty, hdyž mějſteče hižo zaſy jedyn wopor w pažorach.

Pſchez ženitwore narěſtki, kaſlichž je w nowinach za naſche cžaſhy doſez nadoseč, pytaſche ze z wjetſcha wobſtarnymi ſlužobnymi holcami ſo zeznac̄, wo ſotrychž wěžesche, zo maja neſhco pjeniez. Lubjeſche jim, zo ſo z nim wozni a z leſežu ſo jich zamоženja zmocni. Zo bychu wone za joho heſſkim wotmystlenjom njeſchischiče, a won podhlađ w nich njezbudži, jim wulke lu- bjenja nječinjesche. Prajesche, zo je inženir a zamоženja nima, zo pak ſo na- džeja, zo z džekawosczi a glutniwoſcžu k nečomu pschinidze a dobre cžaſhy do- živi. Dotekl je pschisjoſnoho waſchnja a, kaž nowiny višaja, tež doſcz zđželany, nětrotužtuli leſnje naręčza, zo ſo jomu dowěri, ſwoje zamоženjo jomu dawſci, z nim z Wina wotjedze do toho abo tamnoho měſta, kotrež bě won poſtajík, hdyž mějachu, kaž won prajesche, zwěrowane byč. Wbohe — město k wero- wanju z nim jedzehu k ſmierci! Za ſwoje naſutowane pjenyež zaplačiſku woz na železnich ſebi k rowu —!

Na puczu je zloſtnik nehdze do leſa abo druhdze zaſviedze a tam pod joho mordarſkej ruſtu zrudnje ſkonečiſku.

Mordar mjenuje so Hugo Schenk, rodžený ze Schlezhyskeje, hdjež je joho nan ze sudníkem. Ma tež dweju hłowneju pomocníkow. Je to joho bratr a wěstny Schlossarek, zamkar, kij staj nětko tež zawrjenaj a nětore druhe woſby. Schlossarej je tež dopofazane, zo je njedawno jenu žónsku, kij bě poſledni wopor straschnieje zaſakloſcje, pola Presburka pomhał w rěch Donawie potepicz. Najpoſlednischia, kotruž mějeſche zwérisko hischeze w pazorach, hdjež bu zajath, jenož pſchez to ſmijerezi wundže, zo jeje zastaraczej na žane waſchnjo pjenjezy do porjadnoho zwérowanja dacž njechaſte. Tež wjele druhich je wo jich pjenjezy wojebał, kotrež pak tola hischeze ze živjenjom wotendžechu. Mordar je nehdze 35 let starý a je — ženjeny. Joho žona je w Batcu (Saatz) w Čechach.

Druha nowinka ſwědcži wo runje tak wulkej zaſakloſcji a hischeze wjetſchej khrobloſcji a hruboſcji. Je to rubježny nadpad na pjenježnika (bankiera) Eiferta na Mariahilfſkej drožy (Mariahilferstraße) ſchtrwótk 10. wulk. róžka $\frac{1}{2}6$ hōdž. pſched wječzorom. Mariahilfſka hafa je hłowna droha we Winnje a tylach ludzi so ſtajne na njej mjerwja. Hdjež běchu ſwěcy hižo zaſwěczene a za-wěſchli zaſunjene, pſchimy džeschtaj k ſpominjenomu pjenježniku dwaj čłowjekaj, pſchitojne zdrasczenaj, wudawajo, zo chceťaj ruſke ruble wuměnicz. Hdjež pjenježnik wobkruži, zo tajke wuměnia, pomaſny jedyn do kapsy kaž za pjenje-zami a, ſpěchnie kaž blyſt, wrjeſny jomu hōrſchcz věſka mijez woči, zo Eifert na khwilku woslepi. Hdjež chce poczecz wołacz, dyri joho jedyn z nětakiej wótrej pſchiprawu nětore razy do hłowny. Wołajo: „Rubježnich, mordarjo, cękojcie!“ běži Eifert ze zadnymi durjemi pſchez iſtwicu, hdjež chce wucjerka runje džeczi francoszki wucziecz. Blōſtnik pak cęři za nim na dwór a tam jomu hischeze nětore wołkoži, zo fo Eifert za morweho hromadu ſypnie. Špěchnie ſo zaſy do iſtwich wróčiwiſchi zaſuny mordar durje, ſmolny jenož ho hōlcžka na hłownu a jomu hischeze ſchiju zwinj. Druhoho hōlcžka a wucjerku ſmijertne porani. Scženy buchu z krewiu pokrjepene. To wſcho ſta ſo za nětore wołomiki. Wſchē pjenjezy, 2600 ſchěſnakow, buchu wurubjene, knihi na hromadu zmjetane a zapalene, wěžo tohodla, zo by ſo cyła pjenježnia zapalila, ſchtož wſchak ſo jimaž njeradži.

Eifert ma jene wóčko wuražene a nop rozbity, zo ſu cęſtki možhow widžecz. Lékario ſo džiwaja, zo njeje na měſeče morwý woſtał. Z cyła ma wón sydom cęſtik ranow. Tež ranjeny hōlcžk ma nop rozbity, zo ſu možhy z džela woſtryte. Dwaj dnaj po hroznym njeſutku bu jedyn mordar zojathy.

Woprawdze — to je wobraz intelligency a zdželanoſcze bjez wěry, bjez Boha! A kaf dha mohlo hinač bycz, hdjež ſo njewera haji a kóždy ſchuler ſo ſmě z njej khrobolicz? „Zdželanoſcz zaſtupi na božniſtvo“ ſo pſchecy hischeze wot „rozmora połnych“ liberalnych do ſwěta trubi. „Pſchecy hischeze wjac zdželanoſcze, potom budže lepjje!“ Haj — lepjje budže; ale jeno potom, hdjež budže zdželanoſcz na zakladze žiweje wěry. Abo myſli traſch ſebi něcht, zo čłowjek, kij wjac njeveri dyžli ſtoczo, pſchi tym pak je pſchellepanty doſć, zo budže tón dželacž a ſo dréč, hdjež je z nim, kaž myſli, po ſmijerci kónc, kaž ze ſtoczecžom? Wěſcze nic. Myſli ſebi, zo je doſć pſchellepanty ſwětnej moch ſo wulhovacž, je kónc abo dónit joho zdželanoſcze. A ſkóńzne, ſchto wo to: wotrubaja-li jomu džens hłownu, njerjeba jutſe wumjež; abo po pſchipadze ſebi ſam živjenjo ſkóńzicž. Njeje tohodla kóždy njeveriwc, mordar abo rubježnik, dokoł k tomu ſluſha woſebity kruh zaſakleje wutroby, njeje pak tola daſoko wot toho, hdjež do wſchelakich wobſtejnoscžow

pschiindže; ale jene njezbožo wostanje jenak wulke: te, zo je na węczne zhubjenj.

Serbisch starschi, kędžbuječe na swoje džeczi! Wopomiceže, schto jim scže, doniž macže wliw na nje! Pozdžischo budże pozdże. A su-lí w czubje, modlicze so za nje, zo so njeſtažene zaſy wróčza. Njebudječe bjezstarostni, mózecze-li so tež troſchtowacž, zo su w dobrych rukach. Dokelž čłowjecze wóćko je dopasczę njemóže. Skażenoscž wulkich mestow a jich wokolini je njeſmerna, wjetſcha hacž ty na prenje pohladnienjo spóznajesč; twoje džeczi same pak njevedža, w fajkim su strasche. Zdželanoſcž a woſebnoſcž so jim we wočjomaj miſchtori a myſla, zo je ſprosta hlupoſcž, tiz jim wotradža. Woſebnje klacaju za druhimi, tak woſebnje, zo jim eži woſebni za khribjetom ſo wuſmeja, hdvž jich tež runje pſched wočjomaj za blažna nimaju.

Majpriedy pocznu tajke džeczi ſo za ſwoju ſerbsku narodnoſcž hańbowacž, ſchtož je preni njejebach do poſaz wutrobieneje hordosceže a dobrych plodow njeſchinjeſe. Pozdžischo ſo tež hańbuja za ſwojej ſerbskej starſchej. Hańbuja ſo za čeſtne ſerbske waſčnjo a poczinki a tež za ſwoju wérę. Tak na kaženj ſerbski młodženc abo knjezna poczina we wérje liwki bycž, a na poſledku je jomu wſcha ſmeſčna, hlupa. Wuſmeſcha ju kaž druzy, je nje-wériwe kaž druzy a z druhimi ſobu zahinje; hdvž tež nic na ežele: duchowne njezbožo je ežim wjetſche, kaž zla khoroſcž ſerje na joho duſči. Pschiindže-li pak zaſy do Serbow, rožywa ſwoje njeſchesczanske nazhonenjenja a myſli, zo je jedyn ze zdželanych, intelligentnych zwérjatow cuzeje woſebniſcheje kultury, wyſoko nad ſerbskej hlupoſcžu pozběhnjeny. Njeje-li traſch z njoho tež mordar abo podobny hruby głóſtnik, je tola hiſčče zruđniſche węch dokonjal, hacž tamón: z jedom ſwojich njeſchwarnych ręczow wobliza wjele druhich a ze ſwojej khoroſcžu jich natykni. We ſwojej hlupoſcži abo njevedomnoſcži preduje cuzu „mudroſcž“, tiz wobrazu twori, fotrež najnowiſche podenidženja we Winnje zatraſchnje woſwětluja: zdželanoſcž bjez wérę tam ſwoje zwěrinske zuby helscy ſchęzjeri. — To ſu tež najmlodsche plod y bjezbóžnoho nowi-nariſta a zeharnoho liberaliſma ze ſwojim zakonjerſtwom a ze wſchem, z ežohoz ſo hromadu džerži. A kóždy, tiz tajke ſtažene nowiny džerži abo jeno ežita, ma na powſchitkownym ſkaženju ſwoj džel. Deno to je wotmyſlenjo tajkoho piſmowſta, zo po mału a po něčim jéđ do ežlowieczych wutrobow naſapaju a je zajedoježa.

Bohuslav Sporušk.

3 naſich ežemných wobrazow.

Bě runje njeđela, a to ſo mi prawje trjechi, zo móžach do ſerbskeje „Bjesady“ hicž. Běch pak hiſčče znatomu burej w ſuſodnej wſy ſlubił, zo joho wopytam. I nò, wſchak maſč hiſčče ežas, „Bjesada“ džen zapoczniſje ſo hacze pſched wjecžorom; doſkocžiſtam z najmjeñſha na khwilu duch po puczu, ſnadž bura tež ſobu narhezjich, a hdvž ſtaſi dwaj, to ſo lepje dže, lenja žila pak nima winy, ſo doſko zamokwjež! A džech.

Bur bě jara wjesoly, witasche mje z wobemaj rukomaj. „Syńče ſo na ſchyriadwachczi hodžinow!“

„A, tak doſko nimam khwile, dyrbju —“

„Deno ſo syńče, majpriedy budžemy ſebi powiedacž a potom —“

„A potom budječe ſo za bliđo syńcž!“ měchęſche ſo burowa žona do rzech. „Hnydom ſtaju hornc khofeja do něſče, a horjeka mam hižo muſu psichhotowanu, napjelu wam plincow —“

Boškaj, Jano, plincow! njeſtysčiſh? ryeži we mni čehyjath hlos: plincy džen ſmjerč radu jěſch — i, wohledž ſo na „Bjesadu“ a jěſ plincy! Ale njeje dha cže hańba, jědže dla „Bjesadu“ ſpusčežiež? Ně, tu dyrbisih ſo hnydom zamolwjež, pſchetož pſchečiwo žonam ſo komđiež rěka hižo pſchěhracž. Duž khotinje a kruče rjeſnu: „Ně cžeta, džakuju ſo dobroho ſłowa — ale niemožu doſloho woſtač: čchu hiſhćeze do „Bjesady“.“

„Do Bjesady?“ wuražy bur ſkoro kaž pſcheſlapjeny. „Wy — pónidžecže do Bjesady?“ A wijeſte pödla z hlowu.

„Haj, do Bjesady; zda ſo wam to džiwno?“ praſham ſo.

„I nō“, měni bur, tola dale njerježi, hlađa pač na mne wot hlowy hacž do piathy, kaž by ſo čhyl pſcheswědežicž, hacž ſym tón čłowjek woprawdže ja, tón kotorý ſtuduje, we wulſich měſtach ſnadž z wulſimi knježimi wobhadtjuje, cuže ryeže wuknje — haj to běch woprawdže ja a tohodla ſo hiſhćeze bóle džiwaſte, tola praji jeno: „Ach tač, tač, wy pónidžecže do Bjesady? jo, jo!“

Nó, nō! ſhoto dha ma to zaſo znamjenjež? pomyslu; napoſledku ſym ſnadž do myſli zanurjeny naſchoho njeboh džedowu doſlu ſuſnju ſo woblek město swojeje, zo tač na mne hlađa — hladam na ſo — nē! ſym, kajkiž ſo wot maloſte znaju. Ale něſhoto je tola wina! ſnadž, zo njecham doſloho woſtač, abo napoſledku traſč, zo do Bjesady du? Ta mami tu wjedrowu módu, zo ſym nimo mery wczipny; zhonicž dyrbju! Tuž ſo ſhroblič a rjeſnych kaž ničjo wo to: „Njeħacže zo mnu ſobu hicž?“

„Ja? ſobu do Bjesady? N-n-né!“ woſmołwi maznje. „Ja ſym ſlepje doma.“

„Čjohodla dha njeħyrbeli hicž? Móžecže ſo tam zawiſelicž a pödla zhonicže wjele nowoho, zabawnoho a powucžacoho, ſhotož ſnadž hiſhćeze njeveſež.“

„Haj wſchak haj, to macže prawje, ale doma je doma!“

„Ach, wy drje mało z domu khoticže?“ wopraſħach ſo dale.

„I nō, khotžu; čjohodla tež nic?“

„Ale ſnadž jeno k ſuſodej na bjesadu?“

„K ſuſodej? Moj ſuſod je khežkar!“ woſmołwi bur khotinje.

„Oh kóč ſaprlont! tu běch ſebi njeviapč do horncow zaledž: moj pſchečjeſel bur a jojo ſuſod khežkar — a taj jedyn druhomu na bjesadu khoticž!? brrr! — Bohonež, zawiſežej, hewač cyh wóz zwrocžiſh! — „Ja měniu tamle pſchez pucž k Burecom, to tola žana khežka njeje!“ prajach wóſke.

„Haj tač, tam? Oju! ja tam tež druhdy du, tola najbóle khotžu do korečmu na karancž piwa.“

„Haj wſchak, piwo wſchak tež ſlodzi! — Ale ſlyſhćeze, karancž piwa móžecže tež w Bjesadze wupičž; tam maja tež dobre piwo.“

„Ach maja dobre piwo? Hlekle! Haj to je prawje, čłowjek wſchak radu kuf ſrěbrie, to wjetſchu móć dawa.“

„Ja wjedrowa liſčka ty! Tón pachoč je mudry, cžini, kaž by nje-rozemjač, ſhoto čchu; tuž kručiſho do njoho!“

„Ja měniu, wy móžecže tohodla runje tač derje do Bjesady hicž: zabawa tam je a dobre piwo tež, wſcho ſhotož ſebi žadacže; a ſhoto wadži, byrnjež tež něſhoto kročeli dale bylo, ſerbskomu towarzſtu k woli móžecže tola poł hodžinu dale hicž.“

„I nō, to drje bych rjeſč, haj!“ měni bur: „Ach ſlyſhćeze, mi wſchak potom wjele wery njeje; tam je wjele ludži a ja ſo napoſledku naſwabicz dam a ſedžu doſloho. Hlejčež pſchez cžas ſydačž, to burej derje nječini; zahe do

Łoža a zahe z łoža! to jomu najlepje tyje; a potom woſebje je lepjé, zo hospodařtvo dolho bjez knjeza njeje!"

"A tak drje tež dolho w korečmje njewostanjecze?"

"Kaž džé ſo radží, ale najradſho nic!" wotmołwja bur, tola hladá pódla z boka na ſwoju žonu, kaž by ji prawje njeweril. Ta pak bě tohorunja na noju ryeže derje ſedžbowala, a mi ſo zdaſche, zo čeſtsche dawno nečto ryczecž; netko pak ſo zebra: "Što ryczis, mužo? najradſho dolho njeſydaſch? Ža bých rjekla, zo mož ſo hańbowacž!"

"Nó, nó, ſhto dha je? ja ſo hańbowacž?"

"Ž nô džé hiſčeze ſo zamolwjej, zo w korečmje dolho njeſydaſch! Njeſym dha ſo hiſčeze doſčez mjerzała, zo tak bajesch!"

"Haj to ſo wé, čzin džé hiſčeze wjac harh, kaž bých najwjetſchi hréſchnik byl — ičto dha wadži, hdvž tež kuf ſleje woſtanu?"

"Haj, haj, kuf ſleje! Hdvž dha ſy po prawym do dwanacžich domoj? praj mi to! A njeſym dha wondanjo ſama po tebje byla, a pſched dwemaj njedželomaj, to drje tež hiſčeze poždže njebe, hdvž ſy hakle za ſwetlo domoj? A wo hospodařtwu jeno njeryež! mi ſo zda, to mož ſo cny ſkót w hródži zwottorhačž, ty by tola wo mérje w korečmje ſedžał! — Wercze mi, wujo, to je kſchiz a hubjenſtwo z mužem! tam ſo du wuſhnyež a ſedža, kaž na fermuſchi."

Ža njevědžach, ſhto ſi tomu rjec. Hladam wot žony na muža; tón ſedži poſhmurjeny, ani ſlowečka njepraji — tuž drje tola cyle po dobrým býč njemóze.

"Widžis, zo ničo rjec njemózeſch, a ja mam tola prawje!" zapocžina žona z nowa; a na to wobrocža ſo zas te mnje: "Woſthajcze, wujo, ja wſchač bých joho tež ho Bjesady honiša, tam by tola wjac dobroho naukuňy, tola hdvž tam tejko muži do hromadhy pſchimžde, to tam wuſhny njeje. To ſedža a wuryczęja jedyn druhomu, zo by pič dawał; napoſledku ſym ſo ſi hraču a pſchehrawaja pjenježy. A do Bjesady džé dyrbja tež placzicž. A my wſchač tež tak nimamy, zo by naſch runje do wſchech kutov mjetacž ſmeč; dyrbimy hromadžicž, many džecži a hdvž budža ſo čhcež wudawacž, budže rělacž: nano, mači, placztaſtaj! Haj, hdvž by te dawano njebylo, bých joho ſama do Bjesady honiša; tola tak je lepjé, zo lutuje, njeje wérno, wujo, zo mam prawje?"

"Smorže maſch prawje!" wuražy muž rožhorjeny. "Ty tež njeſtrjebaſch wěčnje prawo měč, rožemis, tón raz změju ja prawje!" Wěſličch dha ſebi, zo w korečmje ſedžo darmacžka hladam, hdvž druži hraja? to dyrbiaſh tola hluhy býč — a měniſch traſch, zo ſtajnje dobyhwam? zańdženu njedželu ſym dwaj toleraj pſchehral a potom ſym hiſčeze nekotre razh wokoło pilí a to ſym tež ſobu placzili, a ſhtož ſym předby pſchehral, to czi ani njepraju — widžis, netk mam tež ja jónu prawje!"

To bě z najmjeſtſha doſčez zjawnia ſpovjedž, runjež nic po kuf tna; a ſhto wé, hacž by žona hdvž zhonila, kaž muž lutuje, hdvž bých ja wo Bjesady njeſryežał. Ale ſhto dha žona ſi taſtomu lutowanju měni? Ža njevěm, ſhto je ſebi myſliła, prajila ničo njeje; tola widžecž bě na njej, zo mužej ſtary mandl mazuchow a pſhemjeníkow ſi wjeczeri khowa.

A netko bě zas rjad na mni. ſhto dyrbiaſh jomu rjec, zo bých joho pſchepekaſh? Wěſli ſnadž bur tež, kaž joho žona, zo ſo z tmy pjenjež zaſlutuje, hdvž do Bjesady njeſhodži, ale za to w korečmje z hromadami pſche-čzinja? Hm, z čezežka! Tola ſpýtajm ſo joho wopraſhcež!

„Hlejče pščecželo! wy sam wuznawacže, zo doma tež nježo njezalutujecže, haj nawopak, rozmjetacže a čas toho runja pščesydacže. Hdyž do Bjesady džecže, namafacže dobru zabawu a njetrjevacže za nju telko placzicž, thiba matk pjenjež do towarzwa, a tón, myslu, njebudže wam tola cježki, hdyž doma tež na pjenjež njehladacže? Prajče dha z prawdu, njeje to mudrisko, do towarzwa hicž?"

„A ja wam praju, zo njepondu!" murazy bur. „A hdyž scje hižo telko skyscheli, móžu wam skónečnije tež to prajicž: za mnje so njepristojni, zo tam du — a nětk wěseže!"

„Ja so džiwam. Dyrbi snadž to rěkacž, zo je Bjesada njepristojne towarzwo? Né, to tola nihdy sam njevéri! — „Alle to wam njerozemju; zo so wam njepristojni, prajicž?"

„Haj, a hdyž njerozemicže, dha skyschecže tež to: Do Bjesady khodža najbóle khěžkarjo, a hdyž czi du, tam ja njeñdu; to by bylo, hdy bych so tam ja bur mjež nimi synyk — no!"

„Hořo! to bě z najmjenšcha zjawnje doſč prajene; a khěžkarjo, to wam placži! Ach, zo dyrbiež tola wy tež na swěcze wschudžom pódla a buram na pucžu bycz! Ale trósc̄tujecže so ze mnú, mi džé to tež placžesche, sym džé tež na khěžch rodženy, ale so tohodla njerzacž? Mjerzačh dha so, hdyž cje kuntwora fuſnje? Aj to njebych wědžał, kuntwora lepje njerozemi a mi nježo njeſchłodži; a z cyla, to bych wjele cžinicz měl, hdy bych wsčě kuntwory honicž a zacžepacž chył. Alle wczípny tola sym, cžohodla wón khěžkarjow widžecž njemóže a tuž so dale praschach: „Alle pščecželo, cžohodla tola tak na khěžkarjow jědžecže, to džé su tež čłowjekovo runje kaž wy?"

Bur zvěha jara dostoинje hlowu a cžini, kaž by ranjeny był. „Nó, hdyž to sami nječiujecže, dha wam tež hódnje prajicž njeje!"

To bě z najmjenšcha llowu; ale wědžach dha nětk po prawym, cžohodla su jomu khěžkarjo na pucžu? a mi so zda, zo wsčak sam to njewedžesche; a wopravdže! njevém, kajku mohk tež rozomny čłowjek za to winu měcz? Tola hladajmy, naposledku traſč so tola něchtó wukopa. Prajče dha mi, na czo je tónle bur tola hordy! Ž nó, na czo dha hemak, nic-li na kublo a pjenježy. Ale je dha sebi to wsčho sam nahromadží? Ma žane waschnjo! džed je měl pódla kubla tojschtó pjenjež a nan tež, a to je bur wsčho herbował — hm, lohke dželo! Je dha potaſkim bur wina, zo je bohaty? A schtó dha khěžkar, snadž je tón wina, zo je so khudy narodží? Aj, hdy by pjenjež a kublo měl, by drje tež z lohka wulcy cžinicz dokončał — ale lepje, zo nima, tať tola spystowaný njeje, z wysoka na druhich hladacž; jeno zo je sprawny čłowjek, dosaha jomu pščez chce živjenjo a hisczeče dale, a toho so njetrjeba pščed níkim hanibowacž! — Tola poſthaj džé, bur chce czi hiſczeče něchtó prajicž!

„Alle cžohodla tam wy hisczeče khodžicže", menjeſche bur, „to tež njevém!"

Aj, to bě mi prawje na mlyn. „Cžohodla do tých khěžkarjow khodžu, měnicže? Ž nó hlejče, ja džé sym tež jeno z khěžki, to tola wěſeže, a njevém, cžohodla dyrbjal to přeč a so hanibowacž, tohodla tež mje khěžkarstwo njeſcheri; ale to je pódlańska wěc; hlowna wina, zo do towarzwa du, je mi, zo bych so raz wopravdže po pščistojnym serbškim waschnju zábawil a záwjefelik, zo bych był Serb mjež Serbami, zo bych so poſhlnil za dalsche nabožne a narodne ſtutowanjo, zo bych stajnje z nowa wukný, tak drohi poſkad je mi macžerána rycž a dobrý serbški pocžink; a to je mi kóždy dobrý swérny Serb, njech je bur abo khěžkar, jenak luby, jeno zo

sebi swoju wěru, nabožnoſć a narodnoſć waži. Z tajſim wotpohladom kholđu do Bjesady a tohodla chyčih tež wami radžicž, zo býſcheze ſobu ſchol; tola bojicze-li ſo tak jara tajko ho towařtwa, moje dla njedyrbieze ſchkodowacž!"

Bur mi na to nicžo njewotmołwi. Powjedachmoj drje hiſcheze khwili wo wſchelakich wěcach, tola mi a tež jomu jazyk wjaſowasche. Tuž džech „wbožemje a nicžo za zlo" prajiwski dale — ſo rozemni do Bjesady, do khezkarjow. A mi je ſo tam jara lubilo, ſym ſo z nimi zabawiał a wjele dobroho nazhonil.

— ch.

Z Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Zařidženu njedželu doſtaſhčaj k. kandidataj Žurij Libšč a Julius Jung e diakonatsku ſwjeciznu a jutſe njedželu, na ſwjedženju ſlódko ho imena Jezuſowoho, budže jumaj měſchniſka ſwjecizna wudželena.

— Z Prahi ſmy list doſtali, w kotrymž ſu tež tele ſłowa: Hijo loni bu raz ſpomnijene, zo je tóſiſto Serbowokow we wukraju woſebje w čeſtikich klóſchtrach, a zo ſu nimo merh wulſke zadžewki pschewinacž, předy hacž može klóſchtr novicku z wukraja pschiwzacž. Njedawno poda pschedſtojiczerka klóſchtra woſadže, do kotrejž ſluſcha, próſtwu, hacž njeby Serbowych, kiz je tu hijo něfotre leta, domowne prawo dała, hdž by za ratuſku krajantu pschiwzata byla — ſchtož wſchak ma tež hiſcheze njemało wobežnoſćow. Ale kaž je ſo wjele druhim zechlo, bu tež tuta próſtwa zacžisnjenia, k njemalé žaloſci a staroſci pschedſtojiczerch a kandidatch. — Njemoħle dha tola z najmjeniſcha te němſte wſy, z kotrychž je wjac̄ duchownych kniežnon w naſhich klóſchtrach, tak zo dyrbja ſo druhdy Serbowki wotpakacž, dokelž ſu města woſadžene, tamnyh por ſerbſkih holcow pschiwzacž? Wſchak ſo jich kniežny — z najmjeniſcha w Marijnej Hwězdze — wſchě bjez wulſkoho wuwjedowanja w Šukowje a Pancicach pschiwzmu?! Hdž ſo w tymaj wſomaj toho njeboja, myſlu ſebi, zo tež wſy w Čechach tak wulſke riſiko njewaža, byrnje ſerbſkej kniežnje domowne prawo pschiwzili.

H—a.

W Grubjelszczičach bu pónidželu 14. t. m. ſlužowna džowka Žana Bartkec z Porschic, ſwěrna a džělawa ſlužownica, wot rožněwanoho byka tak njezbožownije do wutroby ſtorczena, zo hnydom do womory padny a, dokelž bě znutſkownje straſchnje zranjena, za krótki čas wumrje.

Z Jasenicy. Lětuschi założeniſki ſwjedžení Katholiskeje Bjesady w Jasenicy, njedželu 13. t. m., běſche, kaž přjedawsche, zas jara derje wophtany. Po 5 hodž wotewriwski pschedsyda k. Čeſla z hromadžiznu, powita wutrobnje pschitomnyh, tež poda krótki pschehlad, kaž je w zařidženym lečje bjeſada ſkutkowala. Ma to mějſche woſadny farař k. Wornar horlivu ſwjedženiu rycž, z kotrejž ſobuſtawu bjesady a hoſci z nowa zahori k ſwernomu katholiskomu pscheswedčenju w živjenju a ſkutkowanju. Tež družy drje ſu hiſcheze rycželi. Běchu tam tež pschitomni k. kaplan Bart z Ralbic, a k. wuczerjo: Žicka z Ralbic, Žila z Khróſcžic a Hoſcha z Čorneč. Poždjiſcho doňdzeschtaj z Budyschina k. katechet Nowak a kaplan Skala. Posledniſki rycžesche wo dobrym katholiskim piſmowſtwe (preſſe) powſchitkownje a wo ſerbſkim woſebje; k. Nowak pak wo pschichodnyh wólbach, a napominasche, zo njedyrbim, hdž budža nowe wólby, ſwoj hlos dačz zaſtojnifej, kiz je ſnadž předy liberalny abo tola hinachoho zmyslenja był, hacž netk wudawa; a to ežim mjenje, dokelž zaſtojniſt njewotwijný njeje, kafkiz dyrbji zapoſlane luda byz. Toho pschednoschl bě ežim zajimawſki, dokelž ſwoje ſłowa z pschikkadami z njedawnoho ežasa dopokazo-

wasche. Potom hrajesche so džinadlo, a to najprijeđi serbska vjeselohra: „Hdyž spytasch, žhoniš“). Kruch bě pravje zajimawý a je wot sobustawa M. K. po němškim powjedaníčku za džinadlo pravje wustojnje wobdžefany. Tež hrako je so pravje derje. Drugi kruch běšće němska čjinohra: „Mein Sohn wird mein Rächer sein“. Wulku prócu běchu hrajerjo na nauuknjenjo khětrje cjezkoho krucha načožovali, a je so jim pravje derje radžilo. Zhromadna wjedčeř a druga zabawa skónczi wjesolý swjedžen. Wuprajamž z nowa wtrobne pschenjo: Boh žohnuj wschitke dobre prćowaniwa lubeje Žasenčjankeje Vjeſady a daj jej léto a bôle kežecž a pschibjerač k čeſeči Bozej, k spomoženju katholickich Serbow kolowokoło a k vjeselih wschéch derjezmýslennych!

Pschijs pomnjen je. Njeje-li tuta rožprava we wschitkim dospolna, wodajeće dobročinje, dokelž jeje spisat njeje wot spocjatka hacž do konca pschitomny byl a druhje rōzprawu, kaž so nadžjačmy, njejmy dostali.

Z Drezđan. Wutoru 15. wulkoho róžka mějesche tudomne towarzstwo katholickich Serbow Jednota swój 6. założeniški swjedžen. Kaž jara su tute serbske swjedženje w Drezđanach tam pschebywacym Serbam a tež Němcam witane, dopofazuje kózdroletne wulka licžba na nim so wobdželacyh hoscži. Tež lětſa běchu Meinholdec sale chle polne. Woſebita čeſeč je so tón kročž Jednoče z tym stala, zo hnadny kniez biskop Franc Bernert dobrocziwje swjedžen wopyta. Tež druzy drežđanscy knieža duchowni běchu kaž kózdroletne skoro wschitcy pschichli, dale tež dwaj k. duchownaj z Budyschina, k. referendar Kral, w tu khwilu w Dražđanach, a někotri druzy Serbjia z Lužic̄. Swjedžen sam mějesche lětſa bôle hacž priedy serbski raz. Vidzachmy tam drežđanske serbske žónske w narodnej draſeže a tak derje jim to pschiſtejeſche, zo powšchitkowne wobdžiwanjo wubudžichu. Serbskih spěwo w lětſa na programje pječž, položca, stejeſche, schtož běſche pschitomnym pravje lube, dokelž serbski spěw rady słyscha a joho dla na swjedžen pschindu. Spěwy buchu jara pěknje pschednoschowane, woſebje „Pod bělej brézhežku“, kž dyrbiesche so woſpjetowacž, a „Zelena ta meja“. Lětſa tež sobustaw Jednoty, k. Vjech rodžen z Kehroſcic̄, pschitomnych hoscži ze serbskimi słowami powita. Po dokonjanym spěwje ſo zhromadnje wječerjeſche. Za wječerju mějesche pschedsyda Jednoty, k. registrator Zarjeňk, swjedžensku rycž, w fotrejz skufkowanju towarzstwa w zańdženym lěcze a joho prćowaniwo za spomoženjo a podpjeranjo swojich sobustawow, za pschitomnu zabawu a dobrý spěw, woſebje pak za lubočž k swjatomu wótcej Leonej XIII., kralej Alberta a cyklej kralowskej swójbje, swojej duchownej wychnosći a jeje wychschomu wiedniſej biskopej Bernertej. Wschitkim tym wunjese k. rycžnik ſlawu, fotrejz pschitomni horliwie pschihloſwachu. Po serbskim powitanju hoscži rycžesche k. farař Hórnik z Budyschina wo wujitku a spomoženju towarzstwa katholickich Serbow w Drezđanach; Jednota a džensnitski swjedžen dopofazujetej, zo tu ſinj, mały drje lud, kž pak tola swoje powołanjo ma a woſebje we wſchelakich towarzstwach, fotrychž je we Lužic̄ 18, dopjelnicž pyta, swérny swojomu kralej a swojej wótczinje. Swoje razne a wustojne ſłowa skónczi k. rycžnik ze ſlawu na Jednotu. Na to rycžesche k. kapłan Skala, a wunjese ſlawu wſhem, kotsiž drje zdaleni wot domizny, hdjež je jich serbska macž na swojim klinje serbsku rycž a narodnosę lubowacž wucžila, swérny ſlujuja serbsku rycž, serbske waschnjo, serbsku draſtu a serbskej starscheju. Skóncznije hyscheze zwjeseli dwórski kapłan, kniez Jakub Bul pschitomnyh ze serbskej a němskej rycži khwalbu dawajo wſchitkim, kotsiž swoju narodnu rycž a draſtu njezacpewaju. Joho ſlawu płačeſche spěwarjam a jich wucžerjej k. Röslerej, kotsiž ſu z wulkej prócu rjany

swjedženj pschihotowali. — Dalschi džel swjedženja reje a wjesola zabawa znatny ze znathmi trajesche hloboko do noc. — Prjedy hacž tule rozprawu skonežu, dyrbju z nowa zaś wopominacž a wschitkim do pomjatka wosacž to, kaf jara ważne je tajkele towarzstwo za Dreždany, hdžej je teko Serbow pak na sluzbje pak we wschelskich zaſtojnſtwach abo sluzbach. Na swjedženjach Jednoth je widzež, kaf so kóždy zraduje, zo móže ze serbskim bratrom abo sotru w maceńnej ryczi popowjedacž, widzi so kaž do domizny pschesadženy, je jomu, hakož by měk spewacž z wutrobu: „Doma, doma rjenje je.“ Dale ma tajke towarzstwo bycz Serbam ſriedžizna, ſtolp a podpjera, kotrejž móga so pschimacž, hdžz nawal krutoho žiwjenja a wojowanja čłowiekow mjez sobu iich podlóčicž hrozy. Zbromadne moczy fylne nawale lepie pschedobudu dyzlijenostliwych čłowiek sam; schtož je w towarzſwie, nječzuje so sam abo wosyroczeny, ně zda sebi bycz ze sobustawom wulſkeje a móćnje swojsby. Same wobdzelenjo na tajkim swjedženju je khmane, zo Serb w dopomijeczu na doſtate zacziszcze zaś czim krucjitscho ſteji za ſwoju wéru, za wschitke dobre serbske poccjivoſcze, kotrež je wot macjerje nauwinkł, kotrež pak ſu we multim měicze wſchelatum stracham wustajene. Toho dla je naſcha naležna próſtwa na wschitkach Serbow w Dreždanych, zo bych u ze wschej mocu a ſtajnie za pschezjednoſcju ſo prówiali. Kaž kyschimy, je džel sobustawow Jednoth ſo wot tutoho towarzſwa wotschęzipil a nowe towarzſtvo z mjenom „Towarſtſtvo“ ſaložiſt. Kajke ſu wini toho byle, njeje nam doſč znaſte, ſtkoda pak je, dokelž dwě towarzſwie jenajkich sobustawow ženje tak ſpomožnje ſlutkowacž niemožetej, kaž jene, prawje fylne.

3 chłoho swęta.

Němska. A nowomu létu barlinſki magistrat kejzorej zbožo pscheje a kejzor na to z listom wotmołwja. Tajke wotmołwjenje je lěſta tohodla ważne, dokelž je w nim wo naležnoſczech rycž, kotrež cyklicke kejzorstwo naſtupoja. Kejzor wupraji nadženju, zo budžemž tež dale z wieszoſcžu móć mér wužiwacž. Ženicki kraj, z kotorož mołk nam strach hrozež, je Francózſka. Ta pak ma w tu khwilu druhdże doſč cziniež, tak zo na wójmu z Němskej myſlič njemože. Rusowſka, kotrejž ſo někotri bojachu, prócuje ſo ze zjenoczenie Němskej a Awſtriju pschezjene wostacž, za czož tež wopyt přenjoho ruskoho ministra Giersa w Barlinje a Winje ryczi. — Hdž budže lěſta rajchſtag powołany, njeje hiſcze ſzata. Hłowna pschedloha za pschichodny rajchſtag budže zatoń wo zawiſčenju dželacžerjom, hdžz maja pschi ſwojim džele triebaj njezbožo. Balón, kotrež zmieje tón krocž w rajchſtagu wjetſchinu, ſo hižo nětko wozjewja, zo by ſo wo nim ryczež a wurađež mołko. W pruskiim ſejmje ſu ſo sobustawow centra na to wobčežowali, zo ſo wophtarjam katolickich zhromadžiſow ponizene płacjizny na żeleznicach njeſwoleja, ſchtož ſo tola protestantskim towarzſtwam lohej ſtawa. Ministerojo pak njebehu pschitomni, hdžz Windthorſt wo tym ryczeſche. Tež protestantske nowiny tule njeprawdu wuznawaja a poroſuja. — Zda ſo, zo budže tež münſterski biskop w krótkim zaś wot stata pschipóznaſt a do swojeje diöceſy ſo wróci. Schedža prajiež, zo ſu ministerojo psched tydženjom wo tym radu ſkładowali. Tež ſo wo tym ryczi, zo budža we Hneźno-Poznjanſkej diöceſy cyrkwinſſe naležnoſcze bórzy zaś z nowa rjadowane. Kajferje tež kólnjanski archibiskop w bližſhim czasu do swojeje diöceſy ſo wróci. Za kardinala Ledochowskego w Poznjanſkej drje koadjutora poſtoja. Hdž z Roma piſaja, zo je tam pruski zapoſlanc ze

lētusche nalečžo dospolne wujednanje lubil, zda so tajka powjescz jara psche-khwatana bycz, hdvž hacž dotal swj. stoł a Bruska wo zakladnych prascheinach hisczeze pschezejene byloj njeſtaj. — Kultusminister dispensy za duchownych wschelakich diocesow wubžela; tola nižšti zaſtojnici su tu a tam hisczeze do kulturkampfa zakusani. Pschesczehaja tež dale hisczeze duchownych, hdvž měnja, zo su czi w tym abo tamnym pscheczivo mejskim zakonjam so pscheschli. — Byrnje pak tež wſcho so dowosalo, duchowni do duchownych mestnow zas zapotazowani byli, dha tola tak wjèle pomhane njeje, dokelž je liczba pruskich duchownych we wschelakich diocesach straschnie zwotebjerała. Smjercz je za swoje žně jara wjèle woporow sebi wubjerała mjez duchownymi, kotisz pschewulkim dželam a napinanjam podležachu. A dónž so měchniske seminarije za wozczeñienjo nowych měchnikow njeſotewrja, budže wſcha pomoc njeđospolna a połožzna. — W Badenskej su katholiskim tři cyrkve zas wrózili, kotrež běchu starokatholiskim zwolene byle; reka, zo je wulkowójwoda sam na to czischczal. — Zapóſtanec Läffer je w Americh wumrjet. Läffer běſche nacional-liberalny, psched nekotrymi lětami jara wuwołany, Bismarcky cyle podatý a wot njoho wuznamjenjan; poždžischo pak zaúdže joho wulka móć a ſlawa. Läffer, hacž runiž žid, njeje so wobohacžil, běſche tež w něczimžkuſi sprawniſchi dyžli drugy na joho stronje.

Awstrija. Kejjor Franc Žózef njeponědže do Roma ke kraju Humbertej na wopht. — We wuherskim ſejmje su zakon wo dowolenju ženitwo w mjez kſchesczānami a židami wotpoſazali, a hdvž ministerſtwo jón druhí króz pschedpoſoži, su jón z nowa zacžimyli. Tak je wuherske ministerſtwo doſč ponižene, ſchtož joho njeſuboznomu pschedsydže Tisza ſchłodžecz njebudže.

We Šchwajcařskéj njeſtu móhli namjet pscheczischtce, zo dyrbí so starokatholiski fakultet w Bernje zbehmyč. Tale wucžernja je w týchle 10 lětach krajei pschez 100,000 frankow wudawkow nacžinila a zo to ſtaj dwaj „fararraj“ z njeje wuschloj! Po tajkim placzi jedyn 50,000! To je droha termuſcha!

W Belgiskej maja pschinostki „pětrowoho pjenježka“ po woli swj. wótsca za katholiske ſchule trjebacz, Leo XIII. praji, hdvž jomu wopory pschinjeſechu: „Belgijc maja za swoje ſchule wulke wopory dawacz; njech tohođla na te cykle swoje procowanja zloža.“ Haj wopory su wulke. W Brüsselu samym je na 11,000 džeczí w katholiskich ſchulach, a hisczeze wjèle wjac by jich tam bylo, hdvž bychu ſredki dosahale. Za 4 zaúdžene lěta su katholisch w Belgiskej pschez 60 milionow za założenjo ſchulow ſkladowali a kózdoletnje dyrbja za zberzenjo týchle ſchulow na 6 milionow nawdacz.

Ruska. Nihilistojo su nowy njeſtuk dokonjeli. Policajskoho miniftra Sudeifina, kotryž bě połnomocny we swojim zaſtojnictwie, ſkoro bóle hacž kejjor ſam, ſu morili. Mordař je ſablonski, nihilista, kotrohož bě Sudeifin wobtykał, zo by do joho ſlužby stupil. Tak je nož, kotryž bě Sudeifin wótsil, pscheczivo njomu ſamomu ſo wobrocžil. ſablonskoho hisczeze nimaja. — Druhi njeſtuk je nadpad abo attentat na kejžora. Wjetſchi džel nowinow drje je wobkruczał, zo je kejjor ſo na ramjenju wobſkodžil, dokelž ſu konje ſo ſploſhawſki čekale a kejjor ze ſani ſkocžil; tola najſkerje je ſo njeſcheczelſki nadpad na njoho ſtał.

Egiptowska. Mahdi w Sudanje džen a wjac moch dobhywa. Žendželske enježerſtwo pak njecha pscheczivo zbežkej w Sudanje wuſtupowacz, čožhoždla je egiptowske ministerſtwo w Kairo wotſtupilo. Žendželska ſhce, kaž ſo zda,

Egiptowsku do najwjetšej nuzh domjesci, zo by sama tam cim wjac moch dobyla. Zo su z tym kucheczanske kolonije w Sudanje najbole skodowane, to je jim wscho jene.

Z Ameriki je struchla powjesz pchischla, zo je w mscze Bellevile w stacze Illinois kuchtyr „Mjewoblakowanoho Podjecza“ 7. t. m. so wotpalik. 15 kuchtyrskich knieznow a 22 holezkow so sobu spali! — Pjeneznik Henry Villard, kij mjejsche na 10 milionow, dobytch z twardzych zleznicow, je bankerott.

Wschelcizn.

* Starschi posluchajte! Czasto a druhdy tez z dobrym prawom so na to skorzi, zo khudzi ludzo runje swoje dzeczi mjechy woczahnu a so wobcezjuja, hdz jem druzy kruze pchindu, kotsiz maja winowatoscz wopacznosem napsciezdo stupacz: duchowni a wuczerjo. Ze skoro tak, haiko bych u khudzi, kotsiz su hewak czasto podkluczowani a pcheczehani, runje w nastupanju swojich dzeczi pokazacz chyli, zo su tele ich dzeczi kublo, wo ktrymz jem nicto poruczecz nima. Z tym pak sami sebi najwachy kuchydz czinja a mnogu sebi sami prut pletu, z ktrymz budza dzeczi ich schwikacz, hdz wotrostu. Pchikkad najwobennich tohole sweta pak moch ich rozwuczicz. Ze znate, kat kruta a swedomita je czahnidba we wjelczesczenej swojbje naschoho prynca Jurija. Podobne pchikkad powiedaja so tez wo awstriiskim fejzoru Francu Zozefu, ktryz woczehnienjo swojich dzeczi sweru namjeduje a dohladuje. Rjany pchikkad wo tym powieda so z najnowschego czasa. Rejzor Franc Zozef be ze swojej dzowku Mariju Valeriju do dziwadla pchischol, hdz mjejsche so krasny ale w nekotrych dzelach straschny kruh „Tannhäuser“ hracz. Arcywójwodowa Maria Valerija, hijo dorozena kniezna, sedzesche we dworskiej loži pchii swojim nanje a posluchasche z radosczi na krasnu hudzbu. Hdz ta pchecztawasche, schepny fejzor swojej dzowcy neschto wjelczo, a wona so wotsali. Hnym dom na to scéhadowachu na jewiszechu (bühne) wustupy, kotre za woczi mjevinowateje kniezny njesu a kotre za toho dla tez Maria Valerija widzecz niedyrbieszche. Hassle hdz be to nimo, wróci so pryncezyna. Nadobny nan njechasche, zo by joho dzowka tutón straschny dzel zeznala, a da tak wsciem druhim nanam dobrý pchikkad. — Serbske maczerje! hdz wy scze, hdz wasche sedma ze schule puschezene dzowki z waszej dowolnosczi na rejwacu lubju khodza a tam swojej woczi napohladam a swojej wuschi ryzcam moterwieja, nad ktrymz dyrbí kózda cęstna kniezna so hloboko zaczerwienicz?

* Hora Jesus w pola Neapla je wot nekotrych dniow zaś poczala straschnie dzelac. Z nutskowneje hory so stajnie z hrimotom wulke mrózcele waleja.

* Tez lěta zaś pchihotuja w Wnichowje procession do Palastiny. Puczowanjo ma wot 21. hapyyla hacz do 20. junija so stac. W Jeruzalemie budza puczowarjo 12 a w Romje 5 dniow so zadzerzowac. Blacizna wuczini 1450 m.

* Towarstwa swj. Vincenca w Francózskiej su w zañdzenym lēcze na 9 milionow frankow nawdale.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 40—42. z Budyšina: Wórša Wobzyna, Hanža Hilina, Michał Cyž, 43—45. z Khróscic: Marija Roblowa, Michał Pošeř, Michał Wawrik-Skala, 46. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 47. Mikławš Ješka z Kopšina, 48. Mikławš Jórdan z Českic, 49. Madlena Budarowa z Worklec, 50. Marija Křižankowa

z Prawoćie, 51. Jakub Jacsławk z Nowoslic, 52. 53. z Ralbic: Jakub Nuk, Pētr Brusk, 54. Jurij Kocor z Jitka, 55. 56. z klośtra Marijneje Hwězdy duchownej knježnje: Francha Koklic a Jozefa Domšec, 57. duchowna knježna Paula Mitec, priorka w klośtrje Marijnym Dole, 58—61. z Njebjelčic: kapłan J. G. Kubaš, Mikławš Suchi, Jakub Lenš, Jurij Kubic, 62. M. W. z R., 63. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 64. Jakub Krawc z Pazlic, 65. Mikławš Müller ze Słoneje Boršće, 66. Mikławš Ryčer ze Sernjan, 67. 68. ze Smjerdzaceje: Haňza Ledžborec, Michał Bjedrich, 69. P. Tadej Natuš, administrator w Roženče, 70—79. z Jawory: Mikławš Krawčik, Mikławš Wawrij, Mikławš Jakubaš, Mikławš Zarjenk, Mikławš Krawc, Michał Čorlich, Pētr Krawc, Pētr Bryl, Michał Hanuš, Madlena Šočic, 80. Michał Pječez ze Swinarnje, 81. Jan Bryl z Dreždza, 82. Michał Wels z Něwsec, 83. Hana Kralec z Malsec, 84. Wórsa Polanowa z Mnionca, 85. wučer Mikławš Haša z Čorneč, 86. Pētr Silak z Hórkow, 87. Haua Jaenickec z Budyšina, 88—90. z Dreždza: Jakub Rjeda, Marija Simanec, Michał Glawš.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 459—467. z Khrōšcie: Madlena Pjechowa, Michał Śwejda, Marija Roblowa, Michał Lukaš, Mikławš Besser, Jurij Wałda, Michał Wawrik, Haňza Wiznarowa, J. Cunka, 468. Hana Kralowa z Bačonja, 469. Jakub Žur ze St. Cyhelnicy, 470. Jan Mark z Wutołčic, 471—473. z Jasenycy: Michał Janka, Jakub Mlyník, J. Libš, 474. Jakub Hejduška z Hórkow, 475. Mikławš Ješka z Kopšina, 476. Michał Šiman ze Smječkec, 477. Mikławš Jórdan z Českic, 478. Marija Křižankowa z Prawoćie, 479. 480. z Noweje Wjeski: Haňza Dórnikowa, Mikławš Kocor, 481. Michał Brězan z Konjec, 482—484. z Koslowa: Michał Domaška, Michał Krawc, Mikławš Hila, 485. 486. ze Šunowa: Jakub Handrik, Madlena Cyžec, 487—489. z Ralbic: Pētr Brusk, Haňza Korjenkec, M. Rehork, 490. Mikławš Lebza z Nowoslic, 491. Hana Riedlowa ze Sł. Boršće, 492—495. z Njebjelčic: Khata Hostakec hospoza, Michał Škoda, Jakub Lubk, Jurij Wuješ, 496. Marija Grohmanowa ze Židowa, 497. Jakub Krawc z Pazlic, 498. Jakub Manjok z Pěškec, 499. Jakub Ščapan z Dobrošic, 500. Michał Buk ze Sernjan, 501. Mikławš Lebza z Křiweje Boršće, 502. Marija Šočic z Lazka, 503. Hana Kralec z Malsec, 504. Michał Rjelka z Koslowa, 505. Hana Jaenickec z Budyšina, 506. Jakub Rjeda z Dreždza (kwitowanjo je zabyte bylo).

Sobustawy na lěto 1882 hiše: kk. 545. Mikławš Lebza z Kukowa, 546—548. z Koslowa: Marija Mijanec, Michał Krawc, Mikławš Hicka, 549. Michał Roblik ze S. Pazlic, 550. Jan Čorlich ze Zdžerje, 551. N. Rjelka z Budyšina, 552. njemjenowana z Now. Wjeski, 553. J. Cunka z Khrōšcie, 554. N. N. z Ralbic, 555. 556. ze Šunowa: Jakub Handrik, Madlena Cyžec, 557. J. L. z Nj.

Na lěće 1880 a 1881 doplāčištaj: kk. J. Č. z K., N. N. z Ralbic.

Dobrowólne dary za towarzstwo: k. katechet Nowak w Budyšinje 50 p., M. M. z B. 50 p., knježna Paula Mitec, priorka w klośtrje Marijnym Dole, 1 m. 50 p., nje-mjenowany z budyšskeje wosady 1 m. 25 p.

Zemrjetej sobustawaj: Haňza Körjenkec z Ralbic, Khata Pjechec z Pozdec. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Bačonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 65,867 m. 36 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowala:

Jurij Kral z Dreždza 5 m., M. Tk. z Nj. 2 m., P. T. N. z Róž. 4 m. 5 p., Jos. Schönberner 1 m., M. B. ze Smjerdzaceje 1 m. 50 p., Hašic swójba z Corneč 25 m., swójba z Čorneč Jězusowej Wutrobje hako džak za Bože žohnowanjo 30 m., N. ze Swinarnje 10 m., z Dreždza: J. Rj. 2 m., khuda služowna 6 m., M. G. 3 m., k do-runanju 9 p. — Hromadze: 65,957 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8458 m. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadze: 8459 m.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Dwě serbskej měcy (fapje) z wuščiwanym koleffom stej hižo tójhdý we Marščnarječ hoscjencu w Budyšinje. Schtôž je jej pola Marščnarječ ležo wostajíš, nječ so tam za nimaj prascha.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětneje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Studowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 3.

2. februara 1884.

Lětnik 22.

Njewěrcze!

Wschitkim je znate, zo so hižo wjac lět za sobu kórkí wjac radžile njeſu. Wone drje zefkhađeja derje, roſtu, ale njewěm ſak fo ma: pocžinaja hincz, žolnycz, padaja a kouc je wjesoleje nadžije! Tola někotromu ſo radži, joho kórkí ſu ſo powſchitkownej zahubje wukhovale. Šak ſo na nje wjefeli! Ale, ale! Hdyž chce je pocžecz zberacz — tu maſh: najrijeſche ſu precz! We wšy bydlí tajki khloſchcziny chyjak a tón do nich khodži. Něk mi wot-moliv: Hdy bychu kórkí twoje byle, hdy by tebi pakofník taſle zahrodku wopytovał: by ty pschihladowak? by jomu to dowolil? by ſnadž ſo zamolwiaſ z tym: wón wšak mi z mocu do zahrodki leže, abo wón mi ze ſchije njenžde a ſak rjane stopy mi w zahrodeč natepce. Ně! ty by jomu wopomnječ zo ſobu dał, zo wjac pschischoł njeby.

Tole chych najpředý wědzeč wot tebje. A něko na to dale twarju. Nic do kórkow tebi pakofčaſkojo kaža, ale do twojich pjenjez a hiſheče woſebniſich duchownych kubłów; a jebakojo, kij za tym khodža, wědža leſnje rycerč a ſwoju tworu jara wukhwalowac, haj ežinja a rycza, hakož bychu najwjetſchi dobroczerjo ludu byli, a dyrbich jim za to hižo džakownych byč, zo eži z cyla do domu pschindu. Hižo wěſh, koho měnju: kolporterow, koſiž z knihemi a ſwjeczatkami po wſach khodža.

Proſchu, ežitajčeče tónele naſtaſk! Wón chce z někotrymi pschikkadami dopokazacz, ſak wužitny „geſchäſt“ je kolportaža za někotrohožkuli „knihlupca“ a joho towarzchow, kolporterow; ſpóznajesch tež ſak někotryžkuli ſwoje rjane pjenjez za njewiſhny praskot wudawa.

Šta a ſta nowych knihlupstwów ſu w nowiſhim čaſu naſtaſe, kotrež starym, ſprawnym knihlupſtwam wjele ſčkodža. Pytaja woſebje tajke wěcy ežiſhečeče a rozſcherjecz, kotrež ſo derje pschedawaja. Su to romaný abo ſtarowzny ze wſchelakini džiwnymi abo bojažnymi imenami, u. psch. „krawna

njevjesta", „kremjelacžny hajn", „žiwa zamurjowana knježna" a t. d.; rozemiso, pał ze živjenja rubježnikow, pał z klóschtrów. Njeje skoro žana wrótnosć a też žana żadłowość na świeże, kotaż hajo w tym abo tamnym romanje njeby wuprajena abo wopisowana była. — W najnowšim času je so kolportaża też woſebje na nabožne spisy a knihi położika. Biwjenjo swjateje Marije, wschelake znate hewak dobre knihi so w zeschiwkach „lieferunkach" cíjscheja a potom roznoschuja. Kolporter, kij najbole sam kthiža cžiniež nje može, dokelž je žid abo hewak njeſatholit, rjenje pobožnje ryczi a knihi khwali. Byrnje węc sama dobra była, je wona tola z najmjeňscha tsi króć dróžscha zapłaczena hacż je winoſta. Zo by njenawěđzith lud čim sterje so popadnył, pschidawaja jene abo dwę wulkej swjeczeči, prawje piſanej, schtož lud lubuje, ze scherokimi blyschežatymi ramami, a za to so jeno móliczkoſej wysche zapłaczi; a zo by spytowanjo čim wjetſche było, lubi so na konc krasna statuwa, so rozmii, cyle numielscy wudżekana z hrajadłom a t. d. Cyka węc z dopłaczenjemi, portom a drugim pschindže skončznie na 30 markow — a schto je woprawska płaczina? Cyka kniha płaciča traſč najwjac 6 abo 7 m., swjeczo z ramom snadž 1 m. 50 p. a statuwa 3 abo 4 m.: 15 abo 18 markow je čistý dobytč za knihlupca a kolportera! Tak wjele dobroho běſhe th za tute pjenjezy mohl skutkować!

Knihlupstwa, kij taikule kolportażu pytaja, su skoro kóždy raz njeſatholske. Tak woſebje firma „Gebr. Schenck in Heidelberg" radź tajke pobožne knihi w zeschiwkach cíjscheči a roznoschuowacž dawa, kaž psched někotrym časom też po Serbach kolporter z jich wecami kħodjeſe a minohich zaslepi — a tónle Schenck je žid!

Tak so tajkele knihi pschihotuja? Wuphtaja staru pobožnu knihu, cíjscheja ju prawje rózno, zo je zeschiwkow wjac, pschidawaja přením zeschiwkam prawje wjele wobrazow abo ilustracijow; přenie zeschiwki zdadža so rjone bycz a nic pschedrohe; tola pozdžiſche su dale a čenjſche, ilustracie dale a hubjeňſche. Hajo so kupc kaje, zo je tule węc zapocžał — ale nětč dyrbi tola wſcho dobracž, hewak węc cyka njeje. A byrnje kupc tež frjedž wotebjeranja wotpadnył na kolporterowe hroženja nježiwo: tón toho dla žaneje schkody nima, pschetož swój wužitk ma hajo pod suchim, a premije, „krasne swjeczata", hafle so na koncu dawaja. — Tele swjeczata z cyka jara wabja! Też cyle njeſicjowym stariznam a romanam nabožne wobrazy hato premije pschidawaja, kaž sym so sam pschepokazał! Někotry njeje rjanych ramow hódn, do kotorih je zadželany; ale ludžo na kraju sebi mysla: hódz je swjate swjeczo, prawje wótrich barbow, we złotych ramach a prawje wulke — dha je wěſče jara drohe; wo prawdże pał tute węcy džensnističi džen za jara tunje pjenjezy so hodža dokonjež.

Hdyž móže kolporter na poruczenjo duchownego so powołać, je jomu najlepje, a runje tajke pschipoznacž abo poruczenjo duchownego so často k jebanstwu powužiwa, z cžohož za wschēch duchownych wucžba sczehuje: Nikomu tajkož powučenia dacž, a byrnje węc lepſcha była. Skrych pschiliad! Psched někotrymi lětami napiſa njeſatholske knihlupstwo jenomu fararjej w Sauerlandze (nad Rheiñem) jara rjany, pobožny list, zo chce dobru domjacu knihu, znatu Goffinowu postillu w joho wosadze rozhřerječ, zo pał to bjez joho wole njecha a t. d. Tajka pscheczelna proſitwa so fararzej lubieſche, a wón wotmołwi zaś z listom, w kotorymž rozpiſa, tak dobra je tuta kniha a tak wužitna za kóždy dom joho wosady. A hlej! Doſho njetrajeſche, pschindže

kolporter do kózdeje khézki a pschinjese přeni zeschinw tuteje knihu, na najschatnichu papjeru cyle njerodne cziszczeny z hubienymi wobrazami. Kózdomu zeschinwej bě pak pschipoloženy wocziszczeny fararjowy list, a kolporter praji, zo po poruczości fararja dže a zo dyrbja ludzo tule knihu dżerzecz. Cyla kniha w zeschinwach pschinidze na 8 markow, hdyz je 10 wschelakich dobrnych wudaczow tejesameje knihu za 2 abo 3 marki dostacz. Knihkupstwo mējesche na 250 procentow dobytka! — Hdyz pak so kolporter na poruczenjo duchownego powoła: dha je to 19 krócz kza, je-li dwachy krócz z dżela werno.

Też kolporterojo hiszceze swój wuzitk wędża namakacz. Psched někotrymi lětami da sebi tajki jebak wot sprawnego lipskiego knihkupca zeschinwi zabawnoho spisa slacz, ale nic hnydom hotowe zeschinwi, ale listna wobieje a zawalki też wosebje. Něk kolporter dżeslesche. Z jenoho zeschinwa, kiz mējesche 6 listnow a 30 p. płaczescze, sczini won 3 zeschinwi, do kózdomo 2 listnie položo, też kózdy za 30 p., mējesche po tajkim na jenym zeschinwu 60 p. njesprawnego wuzitka. Hdyz skončnje policja za tym pschinidze, bě ptaczek — cędkyl.

Tajke pschikkady dyrbjale kózdomu woczi wotewrież, kiz widzecz chce, k tomu też je tu stajich. Tola někotri chcedza wo swoje pjeniez zjebani bhez. Wjac krócz hido je Posol napominal: Nielupujże wot kolporterow, a tola zas so někotry da naryczecz, a hdyz je so prawje wopalil, potom pschedpozdze do toho pschinidze, zo je Posol tola prawje mēl. — Najwjač wschak kolporterojo dokonjeja ze swojej hubu, kotaż jimi dje każ schworeczaty kolwrot. Tola nieszy dha ty kniez we swoim domje? A hdyz krute słowo njecha pomhacz, rjekni jomu, zo masz rjeczaznika a w kuczku khoszco!

Chcesz-li na knihu něshto wažicz, dobre, woprasznej so swojoho duchownego. Tón czi praji dobru knihu, kotaż wjac splahow we twojej swójbie wudzieni a ma trajaczy wuzitk.

Tu a tam pschinjesu so czi też spodziwne tunje knihu do domu, najbole biblije, tak tunje, zo je ledma zwiazek zapłaczeny, cyka kniha darmo. Tajke knihi za katolickich niesju a dyribi so psched jich kupowanjom warnowacż. Pschetoz tute biblije su wopaczne, falschowane. Katolik smě jeno bibliju mēcz, kotaż je prawa, nješkaena a kotaż ma dobre wukładowanja. Wjez tych njemóze njewuzený čłowiek bibliju rozemicz, kotaż też dość wuzenym hiszceze wjele hlowyłamania cžini. Chcesz-li dobru bibliju do swojoho domu mēcz — schtoż je jora prawje — dži k swojemu duszepastyrzej, tón czi ju wobstara.

Skonečnje hiszceze słowo. Kupuj pschede wschem dobre serbske knihu! Džensnitschi Posol ma zady cely rjad nowych knihu wozjewyenyh. Też drugich je wjele na składach a pschinjesej pschichodnje zapis dobrzych serbskich knihu z placzynami. — W kózdej schulskej wosadze je też schulska knihownja. Njech tola schulske pschedstejerstwa njezabudu do tutych knihownjow też dobre serbske knihu kupowacż. „Khrónika Kulowa“, dospołny exemplar wschęch dotal wudatych zeschinwów „Ziwenja Swjathch“, wschelake dobre powiedanczka a t. d. dyrbjale tola w kózdej tajkej knihowni bhez. — Z tym budź na džensnitsche dość!

3 Lujzien a Sakskeje.

3 Budyschina. Nježelu, 20 jan. na dopoldničich kemšach dostaschtaj nashei diakonaj kniezaj Ljibch a Junge mēschnišku swiecziżnu. Brēnički kniez je swój přeni wopor Božeje mscie swiecził w Njebjelcžicach, schtoż dopis

wot tam powjeda, t. Junge pak we Ostriku, tež zańdżenu njedżelu. Ze wščej swjatočnoſežu tam nadobny ſwjedžen wotbywachu; pređowanjo mějeſche knjez Müller, farar w Ostriku. Hdže duchowna wýſchnoſež młodymaj měſchnikomaj měſtno duchownoho ſkutkowanja pſchopka, njeje hiſčče znať.

— Čoply čjas, kiz smy cky wulki róžk měli, wubudža strach, zo moħla zyma pozdžiſho pſchitnež, hdžz nam luba njebudže. W Schpaniſkej je w tu khwili khetro zyma, zo wokna njeroztaja. To je za tamón kraj, hdžež herwa žane kachle njetrjebaja, doſež njelubozne. — Wulke wichory zańdženoho tydženja ſu wjele ſchłody nacžinike: podnoſtki ſpowałale, tſeči zwotkrywale a t. d. Surowje ſu wichory zakhadžale w Zendželskej, na mórkach brjohach. Tara wjele lóžzi bu wot zmohow požrjenych. Ma jenym mějeſe w Zendželskej nabu wichor tajkeje moch, zo parník (lokomotivu) z kolijow wuzběhny a powali!

Z Njebjeljeſcic. Z njedželu 27. wulf. róžta bě za naſchu woſadu džen zaſwitał, na kotryž běchym ſo wščitej hízom dawno wjefeli a hotowali: nowoſwieczeny měſchnik knjez Jurij Libsch z Miłocžic bě ſebi naſh Boži dom k tomu wuzwolik, zo by w nim Bohu ſwojomu Anjezej na swjatočne waſchnjo prěni krócz wopor Božeje mſčě pſchinięſt. Hacžruniž do khróſcza nſkeje woſady ſluſcha, bě hízo dawno a doſpołnje po ſmjerči ſubeju starscheju tu we Njebjeljeſcicach pola kublerja M. Koblja hoſpodny dom nomakal a we ſwójbje za hyna pſchitwazat byl: nichčo dha njemějeſche joho z tuteje winy wjac za pſchitħadnika abo czubniſa, kóždy z naſ wazeſche ſebi młodoho měſchnika halo z naſchej woſadu zroſčenohu. — Hízom džen do ſwjedženja bě ſo we naſhim Božim domje na wołtarjach wſchitko ſwjatočnu draſtu woblekko, kaž derje běſchtej darmiwoſež a luboſež woſadnych we poſlednich létach to dokonjež moħkej. — Na poſtajeny čjas bě ſo woſada a nadobna licžba kwaſnych hoscžow zechla, zo býchu pſchitomni byli ſwjatočnoſeži a młodoho knjeza ze ſwojimi modlitwami a dobrymi pſchecžemi do cyrkwe a k wołtarjej pſchewodželi. Pſcheproſchowach hłos zwonow pſchinięſe w 9 hodž. dopołdnja hibanjo do procesijona, kiz ſo z farſtaho domu do cyrkwe poda. Pod pſchewodom kherluſcha: „Pſchindž DUCHO ſwiaty tworicięlo“, naſtupowasche t. Libsch, woſdaty wot duchownych bratrow, ſwoj pucž k najwazniſhomu a najswjetciszomu ſkutkej. K wołtarjej pſchitupiwschi, pozběhny ſwoj hłos ſo modlo k Duchej ſwj. wo pomoc a hnadu za ſwoje woſuviſlenjo. — Mjez tym bě hízo t. vikar Nowak z Budyschina na klečku ſtupiſ, zo by zhromadženych pobožnych z wuſtojnej ręczu wo doſtojnoſeži měſchniſtra, wo wiñowatowac měſchni k a pſchecžiwo ludej a tutoho pſchecžiwo njomu na to pſchihotował, ſchtó wulkone taſki prěni wopor Božeje mſčě na ſebi ma. — Po dokonjanym pređowanju poſkaza ſo nowoſwieczeny prěni krócz hoſpodnej woſadze we měſchniskej draſeže, a bližesche ſo, pſchewodžany wot t. Augusta z Worklec halo diacona, t. Ku-mera z Khróſcic halo ſubdiaſona, a tudomnoho kapłana halo paranyufa (starschi měſchnik njedžele dla nihdže žadyn wotendženja njemějeſche, zo by tute město zaſtał) k wulkomu wołtarjej, hdžež ſo pſchi ſwjatočnym kherluſchowaniu zhromadžizny najwahichicha potajnoſež naſheje werj dokonjeſche. Po Božeje mſči pſchinięſe ſo Bohu džak za ſpođeženu hnadu ze ſpewom: „Tebje my Boha khwalmiſ.“ Na to dawaſche primicijant po pełnym waſchnju Bože požohnowanjo, wo kotryž ſtare pſchitlowo praji, zo je tejko hódné, zo měl ſo joho dla kon zajęždžiež, hdžz móže za to ſo doſtać. — Wjefeli hoſčo a kwaſarjo, kotrychž bě ſo 24 bliđ naſchlo, zhromadžichu ſo po Božich ſlužbach we Koſkič nahladnym a rumnym hoſpodaſtwje, hdžež po ſerbſkim waſchnju hacž do

pózdnjoho wjeczora kwasowachu. — Bóh pschewodzej młodoho měschnika ze swojej hnadu a wobradž jomu cžilu strowotu, zo mohk z danju na duchownych kublach swojomu ludej nadobnje wróczic, schtož je sebi tutón z dawanjom cžasnych na nim zaſlužit.

Z Drežjan. Mandželska prynca Jurija je na hlowjacu khorosej cžezey skhorjela, z cžimž je kralowska swójsba do wulkeje staroseje a zrudoby stajena. W cyrkwiach so za khoru knjeni modlitwy dokonjeja.

Z chloho swęta.

Němska. Kulturmampf hishcze njeje hasnył. To je so w pruskim sejmje z nowa pokazalo. Zapóllanc Reichensperger bě namjet stajil, zo bychu tamne tsi article 15, 16 a 18, w kotrychž je samotnosć a njewotwišnosć katholskeje cyrkwie zawěsczena, zas do pruskeje wustawy so wróczile, dokołž běchu tehdom zbehnjene, hdźż njesprawne zakonje pschecjivo katholskej cyrkwi cžinjachu, kotrež nětko skoro wschtich wobżaruja. Tola hacžruniž je Reichenspergerowu namjet cyle sprawny, dha tola druhe strony za njón njebehnu, schtož jeno centrum a Polakojo. Kultusminister Goßler paſ pschi tej składnosći rycz džerzesche, kotrež bě sferje Faſkej podobna hacž Goßlerej. Wón prajesche tež, zo žadym pruski minister za wobhnadženjo kólnskoho a poznjaniskoho archybiskopa bycz njemóže. Rycze su w Pruskej druhdy hórsche hacž skutki, a katholscy so z nimi zatraszicj njedadža. — Wulku radosć je münsterska diöceſa docžakała, dokołž je 21. jan. iich biskop Jan Bernhard Brinkmann wobhnadženy. W Münsteru su hnydom domy wupyschili a ze wschemei zwonami zwonili, hdźż je wjesola powjescz k nim doschla. Hdź so biskop Brinkmann wróczí, njeje hishcze wëste. — Wjetshomu dželej katholischich měschnikow, kotsiz ministra wo dispensi pryscha, ju tón dowola, někotrym nic. Zene nowym pisaja, zo minister dispensi tym zapowje, kotsiz su w Romje abo Innsbrucku, po tajkim pola jesuitow studowiali.

Awstrija. We wienskim sejmje su horce debatty wo namjecze němskoho zapóllanca meli, zo dyrbí němska rycz halo statna rycz postajena bycz. Tutón namjet, kiž toho dla sprawny njeje, dokołž awstrisçy poddanojo we 8 wschelokich hłownych jazykach rycza, su z malej wjetshinu zaczisnyli. — Z Wina je powjescz wo nowym žadlawym njeskutku pschischa. We blízkiem Floridsdorfu bu 25. januara policist Blöch zatiesen. To je w trótkim času druhe tajte morjenjo. Hacž je mordań, kotorož su hnydom zajeli, njeskutk ze socialnoho fanatismu zworał abo najath hył wot powaleriskoho towarzystwa, njeje hishcze znate. — W Prazy je kanonik Schwarz za nowoho swjetczacoho biskopa wuzwoleny, kanonik Hora za generalnoho vikara a dr. Krásl, dobry pscheczel Serbow, za kanonika.

Italska. Rom. Swj. wótc je postajil, zo ma so do lauretanskeje litaniije na koncu pschistajic: „Kralowna najswjetejšeho rózarija — Proſch za nas!” To běsche hacž dotal dowolene jeno we pobožnosćach bratstwa swj. rózarija. Tež budże hishcze porucznoſć swj. wótcia wozjewiona, zo ma po kóždej mječacej Bożej mischi so spewacž: 3 X Strowa sy Marija a wosebita modlitwa, dla nětežscheje powšitkowneje nužy.

Francózska. Finanena nuža dženii a bóle pschibjera, we wschelokich městach su dželaczerjo po wjèle týſiacach hjez džela; a dokołž cži z wjetsha żaneje wery wjac nimaju, je tajke wójsko prózdnych, nužu cžerpacych džela-

czerjow zatraschny strach za Francózsku a druhe kraje. W Tonkinje su z wojnu pozastali.

Sépaniske nowe konservativne ministerstwo zda so krute bycž; je tež trébne, zo wobsteji a revoluciju wotwobrecži.

Zendzelska so nětk skonečnje hotuje, zo by Egiptowskej Sudan zdjeržecž pomhała. Sobustawy katholickich missionow su z nowymi kschesczanami dotalne města wopushcziež dyrbjeli.

Wschelcizny.

* Prawe pasle. Mějachmy sotru (a hiščeže ju mamy), kiz mějachce tak prawje swoju hłójcžku. Wschitých so na nju mjerzachm, wona njezashyscha píšeczelnoho ſłowa, kóždy ménjeſche, zo budžem z prawej frutoſcžu jeje hłowu złamacž. Nicžo z toho njebu. Tu dopomich so na to, zo ze swojej sotru prawje poſornje wobkhadžowacž poczach. A hlej, wona pocza mi dobra bycž, a džeržesche so mje, tak zo ſama ſe minje džesche: „Herta, za tebie bych do woheňja ſchla.“ — Maſch-li z mlödſchimi bratrami, ſotrami a cželadníkami wobkhadžecž a njecha so prawje ſchlacheziež, dopomí so na pschislowo: „Ze ſzicu miedu popadnijesč wjac muchow, dyžli z cykym ſudom ſiſaka.“ — To piſche druhim holcam Herta z Delan.

D op i s.

Cžesczena redakcija! Lubh ſenieže! Možu Vám zwjieselacu powjescž wottudy poſlacz, kotaž budze woſebje Kulowſkim Serbam zaměſcie witanu. Wrótsławski hnadm k. biskop Herzog je tjom studentam duchownſtwa poruczil, zo bychu ſerbſku rycž derje nauukli a tak požđiſcho w Kulowſkej woſadže jako duchowni ſtukowacž móhli. Studenczi, kotrejž je to pschirupruežene, rětaju: k. Fäkel, k. Los a k. Müller. Preňi z nich je hornjolužiſki Serb, druhzej dwaj paſt ſtaj Polakaj z Hornjeje Schlezyjskeje. Woni chedža so nětko wo tajſe dospolne nauuñjenjo ſerbſkeje rycze pilne staracž. Žim pobrachuje paſt dotal na knihach. Vám by ſo derje hodžilo, tajkomu njeostatkej wotpomhač. Tohodla poſczelce rycženich a druhe pschiruzne knihu tutym pschichodnym ſerbſkim duchownym. Student Los bydli w biskopowym konvile, a na njoho móžecže pschihodne poſylki adreſſowacž. Bo wón a joho towařſch Müller jako Polakaj ſerbſku rycž derje ſkoro nauuñjetaj, je wěſte.

Wrótsław, 24. januara 1884.

A. J. Parczewski.

Přichipomjenjenjo redakcije. Tónle dopis, z fotrohož swérnu staroſej wrótslawſkoho vjerchbiskopa za kulowſkich Serbow z nowa ſpóznamam, je naš wulcy zwjieselit. Přehejemy lubym bratram w kulowſkej woſadže zbožo k tomu, zo ſo na tele a tež hžo druhe waſčnjo jich duchownej mužy wotpomhač poczina.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na leto 1884: kk. 91. Madlena Bránerc z Ralbic, 92. Michał Zmij, kobanski młyňk, 93. 94. z Pazlic: Jakub Gławš, M. Hajník, 95—97. z Budyšina: Jakub Lawkus, Marija Kalic, Hana Kubáňkowa, 98. Miklawš Rječka z Džěžnikec, 99. Jan Kral z Čemjeric, 100—102. z Różanta: Jakub Jušk, předſtejer Miklawš Šolta, Jakub Šolta, 103. Lehmanec ze Smjerdzaceje, 104. Marija Hołdrichowa z Pěškec, 105. 106. z Kočiny: wučer Jakub Šolta, Jakub Comak, 107. Madlena Domaškēc ze Salowa, 108. Khata Šołćina ze Sulsec, 109. Hana Hawšowa z Dubrjenka, 110—112. z Němcow: Michał Šolta, Jakub Matiješk, Jan Siman, 113. 114. z Kulowca: Jakub Kummer, Hana Welsowa, 115. 116. z Kulowa: Hana Matiješk, Marija Korchowa, 117. 118. z Hóska: Marija Pawlušec, Hana Nowotnikc, 119. Jan Hančko z Rachlowa, 120—123. štyrjo abonmentojo přez k. překupca Lōsche w Kamjencu.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 507. Marija Bräuerowa z Budysina, 508. 509. ze S. Pazlic: Michał Lebza, Jakub Zmij, 510. Hana Lebzyna z Różanta, 511. 512. z Kulowa: dwaj sobustawaj.

Na lěto 1882 dopłaci: 558. H. L. z R.

Dobrowolny dar: N. z budyskeje wosady 25 p.

Zemrjetý sobustaw: M. Čorlich (Więcza) z Jawory. R. i. p.

Přispomnjenjo redakcije: Z nowa zas Serbow w Kamjencu a tamnišej wokołońscí kedžbnych činimy na to, zo móža „Katholski Posol“ pola k. překupca Lōsche w Kamjencu wotebjerać.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 65,957 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali:

P. S. z Njebj. ze słowami „Daj jej wěeny wotpočink“ 30 m., po njebob M. D. z L. „Daj jomu Knježe wěeny wotpočink“ 60 m., njemjenowana z Brěmjenja 3 m., Juřk z Różanta 6 m., M. z Łazka 2 m., P. T. z Różanta 6 m. 75 p., ze Židowa ze słowami: „Wutroba Jēzusowa, budź naša pomoc!“ 3 m., Schönberner 1 m., M. M. ze Žuric 15 m., H. K. z Budyśina 3 m., při domyswještejnu w L. 2 m., z Tumic 1 m. 20 p., předate znate kupony 37 m. 50 p. — Hromadze: 66,127 m. 45 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8459 m. — Dale staj woprowaloj: M. R. z Dž. 1 m. 50 p., njemjenowana z Dzéžnikc k česci s. Józefa 2 m. — Hromadze: 8462 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Z nakladom spisaćela su scéhowace modlitne knihi wušle a móžaja so w ekspedicjach „Kath. Pósla“ dostać:

Ročna Swiatnica katholskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.)

Rjany zwjazki 6 m. 50 p.; srěni 5 m.; zešity 4 m.

Khwalce Knjezowje mјeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.)

Rjany 3 m.; srěni 2 m.; zešity 1 m. 50 p.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str.) Rjany 1 m. 25 p.; srěni 30 p.; zešity 25 p.

Pobožnosće bratstwa mrějacych a wotemrjetych pod mjenom **Smjertneje stysknosće** Jēzusa Chrystusa na krížu k dobyću zbóžneje smjerće. H. Dučman.

1881. Nowy wudawk. (61 str.) Rjany 1 m. 25 p.; srěni 50 p.; zešity 30 p.

Duchowna **Róžownja** swjateje Marije mačeře božeje a přecy čisteje knjezny. H. Dučman. 1872. (508 str.) Rjany 5 m.; srěni 3 m.; zešity 2 m. 25 p.

Smjertnicja. Zběrka modlitwów za wotemrjetych křesćjanow. H. Dučman. 1873. (120 str.) Rjany 1 m. 25 p.; srěni 50 p.; zešity 30 p.

Jednota,

spěwaſke towarzſtvo w Khróſčicach, změje ujedželu 3. febr. w hoſćencu f. Jurija Wjenki tam spěwaſki swjedžen, na kotryž wšich ſerbske towarzſtwa pſchecželjne pſcheproſthuje

Zapoczatt w 5 hodž.

Pſchedsydſtwo.

Próftwa.

Podpisany proſhy w mjenje wšich pucžowarjow do Kruplki, Rumburga, Filipdorfa a t. d., zo by ſo prawje wjèle pſchecželow naukało, kotiž bychú jomu z pjenježnymi darami f. pomocy stali. Dyrbi ſo kupić: 1) nowa drascžicžka za swjeczo swjateje Marije a 2) nowe khoršowje, dokež ſtej wobě wěch cyle dodžeržaloj.

Dary móža ſo wotedac̄: w Khróſčanskej wokołońscí pola pſchekupca f. Jana Domane (Hornika) w Khróſčicach, a w měsczanskej pola f. kapłana J. Skale w Budyschinie.

Jakub Scherc, kantor.

W o z j e w j e n j o.

Wschitkim katholickim wobśedżerjam a młodzencam z tuthmi wozjewjam, zo sym 23. decembra 1883 mojej dwie žiwnoſci do „Bautzener Nachrichten“ na pschedaní stajicž dał. Dokelž pak je moje wutrobne pschenjo, zo by katholicki Serb z bližscheje abo dalscheje wokołoſcze hako kuc̄ so namakał, wospjetuju tute wozjewjenjo tež tudy. Sym w swoim času žiwnoſci, kotaž tehdom na pschedaní pschinibže, k swojej pschikupiš; stej pak so mi wotpalikoj a sym potom wobě zaś rjanej, massivej natwariež dał; pschi jenej su 3 twarjenja, pschi druhej 2; na poslednisczej je tež klamařstwo a korečma. Poła je pschi jenej 12 kórcow a pschi druhej 4, wschitke bližko. Dokelž je mi czežko wobě dodažerječ, dyrbju jenu pschedacž; sym pak tež zwolniwy wobě wotstupicž, ma-li bycž. Tež móže so pola wjac abo mjenje k tej abo tamnej žiwnoſci pschinicz, taž so pscheje. Dokelž chcu 26. februara f. l. ze swobodneje ruki na pschedazowanjo pschedawacž, wozjewjam to tudy, zo bychu kuc̄ w běhu tuthy 3 njedžel móhli pschinicz a sebi wšcho wobhlaſacž. Pschiſpomnicž hischeče chcu, zo mam kuc̄ za wobě wobśedženſtvo, tola chcu radý naſhomu Serbej pschedacž.

Jan Delenk, thſcher we Wutoležizach.

Pschiſpomnenjo redakcije: Stajne na to dželam, zo bychu ſubka a žiwnoſce z naſchich rukow so njezhubjake. Toho dla sym radý tute wozjewjenjo wocžiſhczeli a proſymy, zo by so kóždy raz do Poſola stajilo, ma-li ſchtó ſchtó na pschedaní. Často hafle dalschi (druhdy tež bližey) ludžo wo pschedawanju zbonja, hdyž je wšcho hotowe. Štož tutej žiwnoſci we Wutoležicach naſtupa, proſymy naležnje wſchitkic, kotsiž maja ſredki, zo móhli neſchtó ſebl kucicž, zo chciły ſo k tomu mécž. Chrkej Wutroby Jezuſowej w Bacžonju je tak bližko, tež do ſchule (do Čorneč) džecži tak daloko nimaja, taž nehdžekuli druhdje. Zrudnie by tola bylo, hdyž by wosada, kiž ſo někol' twori, ſo ſtabila runje, hdyž nabožne potřebnoſce ſo tam tak woſožeja.

Wotpohlad swojeje młodosće a zaměr swojoho žiwjenja z Božej wšohomocnej pomocu dósčahnywši, wuprajam wšem swojim dobroćelam a přečelam wutrobny wěrny džak. Jich mjenow je wjele, tak zo mi skoro móžno njeje, wšech z mjenom mjenowač; Bohu samomu su wšitke znate. Ja pak nochcu přestač, z džakownej wutrobu na nich spominač a Toho, kiž ani jenoho napowjenja njezaplačenoho njewostaji, proſyč, zo bychu jich mjenia do knihi žiwjenja z njewuhasnitym pismom zapisane byle a wostače.

Tež wosebje džensa je so mi wot přečelow a znatych jara wjele dopokazow wérneje lubosće dostało. Daj Bóh, zo bychu wſitcy, kiž ſu ſo nad tym zwjeselili, zo je mi Bóh Wjeršny mój zaměr dósčahnyč dał, ſkónčny zaměr a wotpohlad swojoho žiwjenja zbožownje docpěli. A přede wšem na tute waſnjo zaplač Bóh wšem mojim njezapomnitym dobroćelam!

W Njebjelčicach, njedželu 27. wulkoho róžka 1884.

Jurij Libš.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Císto 4.

16. februara 1884.

Lětnik 22.

† Donna Marija Šana.

Zrudna powjescz roznjese so 6. tohole měsaca po cyłym naszym wótcnym kraju: „W Drežjanach, 6. februara. Zeje Kralowska Wysokość knjeni prynceyna Jurjowa je so wcžora (5. febr.) wieczor w 10 hodz. 35 minutow czisze minyła. Zeju Kralowskej Majestosći a cyła swójba Joho Kralowskeje Wysokości prynca Jurja, nadobny mandželski ze 4 pryncami a 2 prynceynomaj, kaž tež portugisjsci pôslanc stejachu płacznych wokoło mréjaceje łóża. Psched hrodom běše so po nawiedzenju czeškeje zrudoby, kotaž je Kralowski dom potrjehla, jara wjele želacoho ludu zhromadžilo.”

Krótko to powjescz — a kaž wjele zrudoby, kaž wjele syłzow je pschihotowała! Psched krótkim hýčkem bě knjeni prynceyna wojsředž swojeje swójby w młodnej czísceji a starosći — a hýč kryje khódná zemja wobydlenjo jeje nadobneje dusche, kotoruž je tón knjez k sebi wzal. My želimi ze swojim kralowskym domom, z cyłym wótcnym krajom nad hórkim domapytanjom Božim, ponížuje pak podawamy so do wole Bożeje. Schtóž Bóh czini, je dobre. Tola zrudobu, sobužarowanjo tón knjez nam dowola.

Smy zhibili kschecžanku, horliwu we wérje, wobstajnu w njepovalnej nadžiji na knjezowu pomoc, njewustawacu w luboſći k swojemu Bohu a kóždomu bližhomu; smy zhibili jedyn z najlubšich stawow kralowskoho domu Bettinskoho, kotoruž je wutroba kóždoho swérnoho poddana nascheje wótczym we wjeselu a zrudobje pschihilena; smy zhibili najswérnišchu mandželsku wjeleczeszenoho bratra naszeho trajnogo wótcia a swédomitu, luboſcziwu a bohabojażnu macz we wszech

kłuchę iżanskich półcegiwościach woczeńnych dżeczi. Smu ju zhubili w jeje najrjenskich latach, w czaśu, když hido so kralowski dom, haj cykli kraju hoto-wasche na slobornym kwas tak zbożownoho mandżelskoho zwiazka.

Bóh je hinał wobzamknýl. Tróscitujemy so z tamnej wéru, z tamnym podacżom do Bożeje wole, z kotrymž njeboćiežka czaś žiwjenja wschitke doma-pytania Boże wutrawasche, a proshym w duchu stejo pschi jeje rowje: „Knieže, daj jej wéczny wotpoczink.” Amen.

Jeje Kralowska Wysokość pryncessyna Donna Marija Hana, portu-pisyla a algarwska infantka (pryncessyna), saksa wójwodka, dziorwa portugalskoho krala Ferdinanda bē so 21. juliya 1843 narodžila a wożeni so z młodym pryncom Jurjom, sakskim wójwodu w Lisabonie 11. meje 1859. Ze swoim mandżelskim poda so bórzy na to do wuzwolenoho nowoho wótcnoho kraja a bu 28. meje w Dreždżanach z wuskej radościu tohole města a chłoko kraja powitaną. Kóždy, tiz tehdem młodu knieni, kotraž hischeze 16. lěto dokonjała niebésche, wuhlada, bu z wótczinskej radościu napielnieny; běsche džen Donna Marija Hana tež ze sakskieje krewje, dokołž je jeje nan Ferdinand rodženy sakski koburgski prync. W krótkim je pryncessyna Jurjowa wschitkach wutroby dobyła. Z Jeje Majestosceju kralowu Karolu prówocwasche so na pschemo wschitkim pomhač, kotriž we swojej nužy k njej so wuzęfachu. Tohodla je żarowanjo dla njenadžiteje smjercze w cyklym kraju tak powschitkowne a wutrobne. — Jeno krótki pschehlad wo žiwjenju, khoroszei a khowaniu njeboćiežkeje dowola nam wuzki rum Katholskoho Posola.

Jara kruhy a zły běsche tufus (kłowjaca khoroszej), kotryž bē njeboćicžku potrjehil. Wot wschoho spoczątka běsche khoroszej straschna, jeno na džen Čjistosczenja swjateje Marije zaſtupi wołożenjo, kotrež wschitkach z wjeskoj nadžiju na wusłrownenjo a zdżerzenjo drohotnoho žiwjenja napjelni. Tola bórzy zhōršci so khoroszej, tak zo bushtaj kral a kralowa na wjac razow k khoromu ťožu pryncessyny powołanaj, kotrež dyrbiesche w krótkim jeje smjertne ťožo bycž. Princ Jurij ze swoimi džeczimi tróscit a posylnienjo w domiącej kapalcy phatſche. Hido we zapoczątku straschnye khorosze dosta pryncessyna ze wschej pobožnoſeju sakramenty mřejačy. Wutoru 5. febr. pschipołdnju zaſtupi womora, z kotrejž hora jeno na krótki czaś wocuczesche. Kaž běsche wot spoczątka tomu Kniezej wopor swojego žiwjenja pschinjeſta, tak spożezi jej Bóh poſledniu hnadiu, zo wona na khwili wocuczena powiescz dosta, zo je swjaty wóic jej za smjertnu hodžinu swoje požohnowanijo (z doſpołnym wotpuſkom) poſłal: zbożne spokojenjo rožjasni na to jeje woblicžo. Wot swojich lubyč běsche hido prjedy w duchu Božemje brała; tehdem modlesche so z rjantmi słowami: „O Božo, ty wěsch, tak jara sym prynca (Jurja) lubowala; ty wěsch, tak sym džeczi lubowala, kaž jeno móže macz lubowacž.” — Cyla kralowska swójba běsche woſolo smjertniho ťoža zhromadžena, wusku bołostnu zrudobu wschitich wobknježujo, donž smjertne bědženjo njebe dokonjane. Smjercz běsche cžicha a měrna; straschna khoroszej njebe woblicžo njeboćicžkeje wohibžila. W njeſmérnej bołosći wobijmaschtaj kral a kralowa zwidowienoho bratra a džeczi, kotrychž macz bē nětko hido we wécznosći. — Czaś swojego mandželstwa njeje pryncessyna Jurjowa żenje kruče hora pobyla. Swojemu mandželstwu porodži w skoro 25létym mandželstwie 8 džeczi; dwě najstarszej, Marija a Hilžbjeta, wumrjeshcie chle młodej; tež wo trecze džeczo, Mathilda, bē najprijež ważene. Zawostajene (6) džeczi: Mathilda, Friedrich August, Marija Gozesa, Jan Jurij, Max a Albert běchu jeje zbožo, jeje cykli žiwjenjo. Bnate je,

z kaiskej luboſežu a ſwěru je wona tak doſho czeſtpjacoſho prynca Alberta woſhla-
da; a hdyž ſo tón nětko porjedža, tak rjec ſi nowomu žiwjenju wocučza, dyr-
bjeſche ſwěrna macz wot njoho prez! — Za wſchě čaſy wofstanje prynceſyna Marija
Hana jaſný pſchiklak ſwérneje mandželskeje a ſwědomiteje maczereje.
Z najwjetſchej ſwěru a staroſciwoſežu wobledžbowasche a wjedžetſche wona wo-
czeňjenjo ſwojich džecži; mandželska najnižichoho dželaczerja njemohla bóle
staroſciwa bycz za domjace hospodařtwo a woczeňjenjo džecži. Pſcheciwo
ſebi ſamej běſche kruta a džerzeſche ſo we wſchitkim dženſkoho porjada, kotryž
bě ſebi zefataſala. Nejehle žiwjenjo pleńzenjo njeznajſche ſama, njedowoli tež
ſwojim džecžom. Nabožna we ſwojim pſcheswědczenju a žiwjenju wopytowasche
koždy džení Božu mſchu a žadache to tež kručze wot ſwojich džecži; pſchi
wuczeńſkih hodžinach běſche koždy raz pſchitomna, a dokelž wſchědne hižo rano
w 6 h. ſtawasche, bě ze ſwojimi Božu mſchu ſlyſhała, hdyž bě čaſ ſwuczenja.
Pſchi pſchednoſtſkach a pruhowanach, njebeſche prózdná, ale wuži čaſ na wu-
ſhiwanjo a druhe žonske džela. — Zadyn džiwi, zo je zrudoba wo lubowanu
prynceſynu w cyhym kraju tak wulka. Boh ſpožč kralowskej ſwójbie, kotaž je
ſwoju wožiwojacu ſriedžiznu zhubila, tróſcht a podažo do joho ſwiateje wole!

Czélo njeboheje prynceſyny bu ſrjedu 7. febr. baſsamowane a do drjewja-
noho kaſhča połožene, kotryž do druhoſho, cynowoho ſtaſichu. Wjecžor $\frac{1}{2}$ 10
zhromadži ſo kralowska ſwojba, a dwórfki předář ſ. Wahl czélo požohnowa.
Na to pſchewjezechu je w noch w 10 hodž. do kapale w pryncowym
hrodže na Taſchenbergu. Do czélnoho woza, z drohotnymi rubami wodže-
toho, na kotrymž czélo wiezechu, bě 6 koni zapſchěnjenych, zaſtup wojaſow
džesche pſched wožom a za nim, tež jědžechu 3 kralowſte wozy ſobu z duchow-
nymi a dwórfkimi zaſtojnulkami a knjenemi. Czah džesche pſchez bürgerwieſe,
Durjowe torhoſtſe a tak dale nimo katholiskeje cyrkwe hacž do pryncowoho
hrodu. Majebacž pózdnju hodžinu běchu haſy z ludžimi napielnijene. Kaſhčz
z czéłom w kapali czeſtrne wuſtajeny (ſtraſhneje khorosze dla paſt nic wote-
wrijen), wosta tam hacž do pjatka 8. febr. Na tym dnju wjecžor w 7 hodž.
ſta ſo dla ſtraſhneje khorosze cžiche khowanjo lubowanje prynceſyny. Czah
poda ſo z pryncowoho hrodu pſchez kralowſte dwory do dwórfkeje cyrkwe,
hdyž bu w ſwójbnym rovnishezu naſcheje kralowskeje ſwójby khowane. Hacž-
runiž žane pſcheproſchenja na pohrjeb ſo ſtale njebeču, bě tola wjele cuzych
najwyschſich a wysokich pſchewožjerow pſchijelo. Šwjatočne requiem za
njebožicžku džerzeſche hnadrny knjez biffop ſobotu we dwórfkej cyrkvi, hdyž
bu Cherubini-owe requiem tak krafniſe a z tajkim zažuzćom ſpěwane, kaž drje-
zenje hiſtčeze ſo ſtało njeje. We wſchěch druhičkatholiskich cyrkviach Šafkeje
woſtbywachu ſo cyrkwinſke Bože ſlužby za njebohu prynceſynu pónđzelu a (kaž
ze wſchej ſwiatoczoſću w tačantſkej cyrkvi w Budyschinje) tež wutoru tohole
tydženia. — Dwórfke žarowanjo pola naſchoho kralowſkoho dwora ma 8 nje-
bzeli tracž; krajne žarowanjo paſt njeje porucžene, dokelž ſo tajke jeno pſchi
woſtemrečzu krala, kralowej abo kroňprynca stanje.

Tón ſenjez daj woſtemrjetej wěžnych woſpočźink a tróſchtuj jeje zrudnych
zawoſtajenych. Jeje woſomnječzo wofstanje w czeſczi!

Pſchidawě.

Njevěm hacž je dobrý pſchekupe tón, kotryž wjele pſchidawka dawa, tola
ja ſym w naſtawku „Hiſtčeze jónu: je wſcho prawje?” pſchidawk ſlubil, a

ſchtož lubiſch, dyrbiſch dopjelnicž. Psichidawſk budže tón, zo wobhlaſtam⁹ hiſcheje zamoiwjenjo mnohich starſchich: „Schto ma khwile z džecžimi ſo naſadžowacž, hdyz jeno ſu tak nělak woſladane!“

Zaſtoſne ſudženja bože ſu dónit starſchich, kiz ſwoje džecži hubjenje wočahnu abo zañerodža. Swjaty Ryrhoſtom mjenuje zañerodženjo džecži ſobu najwjetſchi hréch a dopokazuje to na ſežehowace waſchnjo. Preñnotny židowſki zakon njeđowoli ani njepſchecželske zwérjo zañerodžicž, njech by padnylo abo ſo zabkludžilo bylo. Ve porucžene, poſledniſche zaſ na prawe město dowjescž abo preñniſche zbeňhycž. Potajſkim, hdyz wot deleka pocžinam⁹, by preñi ſkhodženk njeñhmanoſče a hrubosče byl, same ſkočzo njepſchecžela, kotrež bě ſchłodu czerpjeļo, zañerodžicž. Druhi a wychiſchi ſkhodženk je, ſo za taſkoho njepſchecžela ſamoſho nic staracž. Kelož je čłowjek wjac hódnym hacž zwérjo, wo telko je tež tónle hréch wjetſchi hacž preñi. Uſecži je, bratrow zapciwacž, ſchtrwóry ſamych pſchecželow zapciwacž a tał ſcžehuje ciky rynk tħchle hréchom. Hdyz paſ bě na wſchitke tele hréch hižo wulke khostanjo poſtaſene, kajſi budže tola potom dónit tħch, kotsiž naſhodniſche a naſdrohotniſche ſchtož wobſedža, ſwoje džecži, z njeñmijertnej duſchu wobdarjene, zañerodža? Tónle hréch njeje jeno ſam na ſebi wjetſchi dyzli prjedawſche, ale tež po cžaſu, t. r. hdyz my ſeſame hréch wobenidžem⁹ kaž židža, kotsiž běchu „pod zaſonjom žiwi“, zaſlužimy my cžim wjetſche khostanjo, cžim wjetſche ſu hnady, kotrež ſmy doſtali. Barjaduſeče tohodla wſchitko tał derje hacž chceče, krute ſudženja bože waſ wočakuja, jeli zo zbožo a dobre wotczehnjenjo džecži zañerodžicž.

Swjate piſmo njech nam powjeda, ſchto na tym je: Węſche paſ židowſki měſchnik, ponižny a sprawny muž, z mjenom Heli. Męſeſche dwieju synow. Widžo, zo wonaj zle ſkutki cžinitaj, wotradžesche a wobaraſche drje jimaj, ale nič z potrěbnej frutoſcžu a ſwědomitoſcžu. Jeju njeſtutki paſ běchu kurwaēſtwo a njeponěroſež. Man jeju njeſtoſtſche, ale ptyaſche jeju jeno z napominanjiem wotdžeržowacž: „Mojej synaj, praſi wón, nječiňtaj tola tajſe; pſchetož poſjetwo, kotrež wo wamaſ ſkyſchu, njeje dobre, zo wón ludej njeđataj Bohu ſlužicž. Hdyz čłowjek pſchecžiwo čłowjek hréch, budža ſo za njoho ke ſenjezej modlićž; ale hdyz je čłowjek pſchecžiwo ſenjezej zbeňhili, ſchto budže potom za njoho ſo modlićž?“ Zawęſeče wažne a doſtojne ſłowa, kotrež dyrbja rožomnomu čłowjeku tħ wutrobje hicž. Potazuja na zlöſcž, tał wulka wona je a pſchipowjeduja tež hrožace khostanja. Dokelž paſ Heli ſwojeju synow cžucžiwo njeſtoſtſche, kaž bě trjeba, ale jimaj pſcheg porſtu hlaſaſche a pôdla jeno hrožesche, rožniewa z tym cžezych Boha ſamoſho a ſničiž z jeju zbožom tež ſwoje ſamsne. Škyſch tohodla, ſchto Bóh Heli-ej, ne, nič wjacj jomu ſamomu — pſchetož njeſeſche joho wjacj za wotmłowjenja hódnoho — ale joho wucžomcej, bohabojaźnomu Samuelej, wozjewi: „Wón (Heli) wędžesche, praſi Bóh, zo joho synaj bjezbózne cžinitaj, a wón jeju njeſtoſtſche.“ 1. kniha Kral. 3, 13. Potajſkim Bóh njepraji, zo jeju wón njeje napominal, ale zo to žane napominanje njeje, hdzež njeje frutoſcž.

Hdyz bě ſenjez Heliowih hréch mjenował, pſchipowjedzi tež hnydom khostanjo: „Pſchisahaſ ſym domej Heliowomu, zo njeſtut joho domu njebudże zapokucženj z woporami a darami do węcžnoicž.“ 1. kniha Kral. 3, 14. Potajſkim nič jeno Heli ſam dyrbi zahinycž a joho synaj, ale tež joho ciky dom; njeđyrbi bycž leſařtwo, kiz by joho ranu možlo zahojicž, byrniež Bóh, pôdla zañerodženja joho džecži, ničo wjac njeſel, ſchtož by dyrbjaſ doſtojnomu starcej poročowacž. We wſchém druhim bě tón wuſtojny a joho mudroſež

móżemy w samym jeho njezbożu spóznacż. Pschetoż, hdyż bě zhonił, shto jeho wocząkuje, njemórkotašche pschecžtwo Bohu a njeprajesche, kaž by traſč něchtóžkuli prajíš: „Sym snadž ja kniež nad wolu druhich? Nic za cuze, za swoje hręchi mam ja czerwicž; mojej synoj staj tola staraj doſč a zaſtužitai samaj swoje khostanjo!” Nicžo tajke njeſkýchimy, ale kaž swérny ſlužownik wſcho po woli swojego knieza cžini, ſkýchimy tu jeno ſłowa mudroſeże: „Wón je tón kniež; wón cžin, shtož je dobre pſched jeho wocžomaj.” 1. kniha Kral. 3, 18. A haſo bórzy na to židža zaſo wójnu wiedźechu a poſol Helię po-wieszcž pschinjeſe, zo staj jeho synaj we bitwie padnyłoj, pschija wón to cyle měrnje; hdyż paſ tamny hishcze pschispolni, zo su njeſcheczelovo tež kaſhcę ſluba wzali, dha padny starc ze zrudobu a bołoſęžu pschewzat̄ „znak ze ſtoła, złama ſebi ſchiju a wumrje. Bě hižo starc muž pſci wýſokich lětach a běſhe Izrael ſudžil ſchtyrczęſi lět.” 1. kniha Kral. 4, 18.

Hdyż něk tomule hewak doſtojnemu měſčnikej, kotrež bě 40 lět doſho Izraelitom derje wobliujeſi, a to w czasu, kij tajich winowatoſczow hishcze njeznaſesche, kaž nětežiſche ſchecſe žanjske časy, hdyż tomu žane zamokwjenjo njeplaczesche, dokelž njebe ſo za swoje džecži doſč ſwědomicže ſtarak, shto dyrbimy ſebi my myſlicž? Heli dyrbjesche tohodla hubjeneje a njezbožowneje ſmjerčę wumrjecž, a hdyż njeſkut̄ tamnoho žanjerodženja kaž lijenica wſcho znicži a wſčę dobre ſkutki ſpózera, kajke ſudženja a khostanja mamy my w naſčich čzasach wocžakowacž, kotrež ſebi zawěſče hinaſchu mudroſež žadaja hacž tamne? Shto móżemy k tomu prajicž, hdyż ſo nic jeno ſami za swoje džecži njeſtaramy, ale druhim, kij chceſdža abo dyrbja to cznicž, to hishcze wobaramy? Barbarojo móža naſ, shtož je najhórsche, jeno do czelnoho nje-wolniſtwa pschinjeſe, naſch kraj zapuſcieſi a ſebi jón podczisnięſi; njerodni ſtarſhi paſ pschinjeſu njeſmjerne dushe swojich džecži do njeſwolniſtwa a psche-podawaja je kaž jate wſchelakim złym ducham a jich požadoſczam.

Njeſpokojeſi paſ ſo z myſlicžu, zo njeiſy hishcze ničo podobne zhonił a czerwicž, býrniež ſwoje džecži traſč hubjeneho wocžahnył, dyžli Heli. Bóh ze ſobu njeda žortowacž. Často wón póscezele hishcze wjetſche khostanja na hręſchnikow, kotrež mera je poſlna, hdy býchu jeno ſprawne ſudženja bože ſpóznaſi chyli. Čzohodla husto taſ zažna a zrudna ſmjerč? Čzohodla husto taſ czeſke khorosze a bołoſeze — czohodla potriechja nětrotroho zrudne nje-zboža a podenidženja?* To stanje ſo často bjezbóžnych džecži dla. Bo wſcho to pschipadne njeje, wiđzimy na Heliu. Duž „njeſwjeſel ſo nad bjezbóžnymi džecžimi, hdyż nimaja bohabojoſeže, njeſtaſej ſwoju dowěru na jich žiwenjenio!” Pschezahe budžesč hishcze wo nje želicž. Nježiwiſaj ſo tež, zo wſchitkich hnydom khostanjo njeſchekhwata, džen ſuda tu hishcze njeje; po ſmjerči paſ je khostanjo cžim wjetſche. Bo paſ by tola čłowiſek cyle na Boha njezabyl, póscezele tuton druhdy tež wurjadne khostanja na swět. Budžmy tohodla mudri, cjas profetow je nimo, a Bóh khostanja wjac wurjadne njeſchepow jedyduje kaž Helię; ryczi paſ k nam pschez ſwiatu cyrkę a jeje ſlužownikow, a w tym naſtrupanju płačzi hishcze džens „wſchaf maja tam Mójzeſa a profetow!” Bóh njehlada na woſobu. „Et justitia ejus manet in saeculum saeculi — a jeho sprawnoſež wostanje do wěžnoſcę!” Zelenka.

* Bo taſ wjele džecži w młodych lětach mreže, njeje bjez winy. Zda ſo pódla druhich winow najważniſcha býc̄ ta, zo thęc Bóh njewinowate dushe poždžiſhim stracham hubjenoho, bohababyc̄iwoho wocžehnjenja wutorhnyć. Red.

Sydom swjatoscior abo sakramentow w khłodku wschednoho žiwjenja.*

Krótki założk.

Czasto słyszisz prajicę: „Krótkie przedowanjo, do kłhu kołbaſu.“ Sym so toho w lonthim „Póſle“ sweru dżerzak a dolhe rozwuczenjo wo „cžlowieku a ſchotmu“ do luthich małych czastkow rozbik, zo by czitař wot cyloho pleca na dobo kuſacž niemek; a hlej, pſchi wſchej dobrej woli a reſerve, kotoruž sym swojomu pieru poruczik, sym ſebi tola z ludzimi ſkaſyl. Tu morkota nechtó, zo je baſen „cu jara doſha“, tam ſwari druhi, zo ludzom na nohi ſtupam, kaž njelepak.

Nó, ſchto ſebi chcu? Cyle wotmieskuńc? Aj, to by njelepje bylo a farifejowje bychu hnydom wyſkali: Sym joho zakufali — — won wjac njepeſche!

Wem, ſchto czinju; nawotſju swój koſacž, a město, zo z wyſokoho jewiſhczja do powetra reczo ludzi ſebi za częſrju, hrabnu do wſchednoho žiwjenja a poſladam, hacž dha ſo tu wſcho a tak czini, kaž ſo w przedowanach wuczi. Budzaſi netko poſlednje węch hórsche, hacž prene to njech czi za- mołwjeja, kiz ſu w czitanju runje tak khłoshejwi, kaž w jedzi, na wſhem, ſchtož w serbſkim czasopisu ſteji, po ſtorka bjeru, na ſłowa ſo kowja a ſwoボdnoſež ducha morja. Rjewesch, „zo ſu dary ducha wſchelake?“ Ale, pſt, tu zložu hižo zaſy do przedowanja, a chcu ſo tola w khłodku wſchednoho žiwjenja dżerzecž.

Tuž chcu ſwiate piſmo na khwilu ſkhowacž, zo do njoho njeſladam, a ſo z njoho ničo do mojich reczow njezmiecha; ſtaju ſebi kuſlanſku czapku na hłomu, a ſetam njewidzany po Serbach, zo mohl na zjawnie wſki pschiwjeſcž, ſchto wſcho recza, ſchto tež czinja.

I. Kſhczénca a kſhczizna.

Bóh luby Krnež je na Swědomie mandžeskeju we L. ſmilnje poſladał a jimaſ zawaďaw luboſcze małoho, cžilohu hólczece wobradzik. Ludžo bęchu Swědomie macž hižo dawno k njeplodnoſci wofudzili, projo: tam ničo nje- budze. Czim wjetſcie wjeselo je netko we wſy, zo je ſo po pschecžiſhczanach protykach wěſhejil. Prawje tak, zo je wjesola hara we wſy. Pschiſiedże-li tajki parník (dompfat) na mloczenjo k hoſpodarzej, tu zecžeri ſo cyka wjes a pschiſladzie; male dzecži pak poſkazują z poſtom na ſpodiſtu wſcipravu, a ſlaczo woſko njeje woſaja: hy, hy, tajka wulka fajfa! ſchto je naſhina poſno cžilo w jekie?! Njeje dha z dziswom, zo kaž mały z bęžk naſtaſwa po wſy, je-li ſo z narodom nowy pschilopk do njeje zaſydlis! Poſla bohatych a khudzych, wériwych a njewériwych, wſchudze načzini narod dobernika (herby) z njemerom namiehanu radoſcž. W ſwietnych ſwójbach myſla hnydom na to, zo bychu ſo wo małe cžerko pschihodnie ſtarali, w kſhczecžanskich ſwójbach węža, zo w czele duſcha bydli, a hotuſa ſo bjez komdzenja, zo ſwoje dzecžo do božoho pschecžieſcž dadža.

Nekto k węch, ſchto ſo pſchi kſhczenczy a kſhcziznach ſtawa.

* Na woſebitu proſitwu netkotrych pschecželow „Kath. Póſla“ po waſhijnju naſtaſwa w „S. Hoſp.“: „Wiele jedu — mało miedu“ wulkadowane.

Bošol lečji hižo po svěcze (baba vězo khwile nima) a prošy kmótrów a kmótru.* W swojim času pschindu k Swědomicom, kmótra najposlednia; to hinoč njeníže, schwalcji hotowanjo prawie wot rukow schlo njebeh. Baba bjerje nježelnicji džeczo, zo by je hotowała. Maczér je w luboſczi woſochuje a pčheje swojomu wotnožkej połnoſczi božej hnady w swiatnej křečezenicy. Szczini jomu tež swiaty křežik na čolo. „Ajj, — džesche baba, — to njeſměch, tež nic svjeczemu wodu na nje křepecz, doniž njeſih z nježeli, hewaſ swojomu džeczu „nacžinisch!“ Macz so kaž stroži. Na to baba swiatocžnje pſched kmotsiſtrom: „Bohanka eži bjeru — křečežana eži pſchinjeſu.“

Swědomic hoſpodar bě ſam zapſchahnyk a pojedze tež do cyrkwię: chce pſchi ſwiaty křečezenicy pſchitomny bycz a za ſwoje džeczo ſo modlicz.**

Hdyž na faru pſchijedu, ežini kniez wulſej wocži. „Kmotsja jedu!“ — woła džowka. „Mi tola nichčo niežo prajil njeje“, mórkota kniez pſchi ſebi.*** „Knježe — zanjeſe baba do jſtwy stupiwiſchi — ſchulſke džeczi ſu wam tola prajile, ſchtó je ſo pola Swědomic ſtało? Nic?“

„Ja wo niežim njeſem — praji farař — zboža doſež, zo je Swědom ſam ſobu, a ſo k džeczu wuznaje, hewaſ je po cyrkwiſtich pſchilažnach za mandželske zapisač njebych mohł.“

Stupa ſo do cyrkwię. Swědom dže vězo ſobu, k tomu je pſchijel. Poſlaknje ſo zadu na cionikowe město, a proſy Boha z cykleje wutroby, zo by joho ſynk prawie pěknje na boha bojaznovo člowiſka wotroſt — ſylzy ronja ſo jomu z wocžow, hdyž měſčnik wodu na hliočku džecza trójci linje, prajo: Ego te baptizo — ja křečežiū tebie w mjenje Wóteca a Šyna a Ducha ſwiatatoho. Je widzecz na name, zo ſwiatocžnoscž joho hluboko hrurwa.

Po ſwiaty křečezenicy klakaja kmotsja pſched woſtarłami a modla ſo za małoho mótko. Na to du z cyrkwię.

W hali ſteji žónſta. „Daj mi te džeczatko, baba!“ — „Haj, ſchtó dha ſy?“ Dokelž ežma ve tam, kaž w pjech.† „No, Swědomic džowka ſym; jich

* Z dobrým prawom pſche ſpišaczel kmotrow a kmotru, pſchetož to je dobre jerbiſke waſtchnjo, zo jich wjac njeprorcha hačz **hřeb**, a to dweju kmotrow a jenu kmotru, hdyž je křečežiomu holičk, a dwe kmotše a jenohu kmotra, hdyž je holičfa. Taſte waſtchnjo zepjera ſo bolo na cyrkwiſtke poſtajenia, kotrež jenohu abo najwiaſh dweju kmotrom dowolcia, hačz hdyž ſo jich wjac proſy. Woſebje pał „do porow proſchenijo“, kotrež je w měſtach móda, na žane waſtchnjo po woli cyrkwię njeje. Tež ma ſoždomu znate bycz, zo dyrbi z najmjenjiu jedyn z kmotrow katolíſkoho wěrywuznacza bycz. Hdyž dcedza, woſebje w měſtach, baby hinał, tam dyrbi ſo jim z krótką prajicž: „Taſta je naſcha wola, a tał budże!“

Pſchiſpomnjenjo redaktora.

** Taſ je w mnogich krajinach a ſluſcha ſo tež po prawym. Macz vězo wulſej ſchody dla ſobu njenomže; nan pał z toho woſhromil njeje a pſchi — fučarjenju doma tež niežo pomhač njenomže.

*** Swětny zakon porucza pſchi ežeskej pokucze, zo ma nan hačz na 7. džen po narodze k džeczu ſo wuznač a taſte, možno-li, ſam ſtawniſke wožiewicz. Conc. Trid. porucza, zo ma nan ſwiatomu fararzej zapiskow dla narod džecza wožiewicz. Ežohodla ſo to nježinu? Miesluſha k pſchitostnoſci, zo farař wo tym wě?! Ežini wopati, hdyž do rubriki křečezenicy knihow na prajchenijo: „Šchtó je nan“ — ničo njenapřiče? Haj, hdyž by hrčha na ſwěcze njebylo! Wěm pał, zo ſu křežen w Niemcach ludžo „Katerburg“ narodzi. Wějch, ežohodla?

† Šchtó pola lutherſkich nježelu w ſwiatym času (najbóle w 2 hodž.) z křečežiomnym džeczem njeſchindže, toho ſtaſaja na druhu nježelu. Je dha to trjeba pola naſ, zo ſo z křečeženici ežata, doniž je ežemna nōc pſchitſha? Pſcheradža taſte woſtorkowanjo ſwiatocže wulſu ežeskoſomu ſež pſche njeje? Miesluſha ſo, zo ſo w o dnu křežije? Njeroda nježodži ſo z tym zamolwicž, zo je po wſchitkowna. Někotre knihi (agendy) ſu z wóſtom taſ zapapané, zo mody ſkaplan ani trébne modlitwy z nich ežitacž njenomže. Miesmě traſtch nichčo widzecz a žonicež, zo ſo křežije?!

macz je mje za wami pôskała, prajo: Holca, dži a pschinjes mi te džecjo hnydom po swi. kschczeniy domoj, hewak donjesu je do korezmy a wone pschinje leđma na ranjo z tobakom a palencom zakurjene domoj. Praj kmótram: woni moža wostacz, džeczo pak skuscha te mni!"

Swêdomic macz bê sebi hižo z tym swiatym kschizkom pola baby psche-hladała, netko pscheczivo waschnju do korezmy hicz biez džecza! „Tu masz pschemienka — zamórkota — je to tola džiwina žona, ta Swêdomowa!"

Dżownka wza podupanca, wuspêwa „Wotceze nasz" k jandzelej-peštonej a skoku domoj do L. Macz bê wêzo wjeſoła.* Kémotsja czahnu swiatoczne do korezmy. Tam je so hižo zhromadzilo, schtož ma wotendzenja; piczch tam sedza pschihotowani, a mórkotaja, zo Swêdomic kmótsistwo so biez kónca w chrkwi schmijata.

Zawieszcze dce kóždy wêdżecz, kajki kónce je Swêdomic kmótsistwo mělo. Nô, dha pschichodnje — wuczinjena dyrbi wêc bycz, a hacz su někoho won mjetali.

* To bê jara mudrie wot Swêdomic maczerje czinjene. Je so hižo stalo, zo su ducy domoj džeczatko ze sanjow zhubili, dokelž bê so jím w korezmje dleje lubito, hacz bê za nich a za džeczatko wužitne.

3 Lujich a Salskeje.

Z Budyschina. Nowoswjeczeny měchnik kniež Jurij Libšč pschindze jako kaplan do Ralbic, dotalny ralbicjanski kaplan kniež Jakub Bart pak jako tajki do Radworja. Bóh pschewodz wobeju kniezow do wažnogo zaſtojstwa a žohnui jeju ſtukowanjo.

Z Khrósczic. Rjedzelu 3. małohu róžka mějescze tudomne spêwařſke towarzystwo „Fednota" rjany spêwanſki swjedzeni pod wjedzenjom swojoho młodoho dirigenta k. wuczerja Hile w hosczenku k. Jurja Wjenki tudy. Hosczo, derje kędzbowawſchi na pscheproſchenjo pschez „Kath. Poſoł" a Serbske Nowiny, bêchu so prawje bohacze zeschli, tak zo bê zala bórzny pschepjelnjena. Ze serbſkich towarzystwom bêchu ſastupjene: Zareczanske towarzystwo, Kukowska a Žaseńczanska katholska bjesada, kaž tež Kukowska wohnjowa wobora. — W ſcheczjich hodžinach zapocza so spêwanjo po programmje, a spêwy su so derje lubile, pschetož pschipóznamachu so z mócnym placanjom, tež dyrbjescztaj so dwaj wospjetowaci. — Na zhromadnej wjeczeri, za fotruž bëſte z dobrymi jéžemi nadobniye starane, wobdzeli so na połtsecza sta hosczi. Pschi wjeczeri so wschelake ſlawy wunjeſechu a to prénja wot k. dirigenta na naschoho krajnoho wótca, Joho Majestosz krala Alberta, jako zakitarja Serbow. Na to wuspêwa so pod vjchewodom hudzby „Krala Bóh požohnui." — W dlejszej rydzi potom pschedsyda „Fednoty", k. Michał Kołka-Lisak, pschipitk na „kczew Serbstwa a serbſkoho spêwa" wunjeſe a to na zakladze ſłowow:

„Młodzi, stari: Bóh spew dari,
Biszczez njon wotczinstwo so twari.
Schtož so za spew zhreje,
Luboſez k Serbstwu zmęje;
Duž, o bratſja, spêwajęſe,
So nam Serbstwo njezanidze!"

Tele ſłowa wopſchijeja cılı zamér naſchoho džensniſchoho swjedzenja. Spew, tónle kraſny dar Boži, je móć, kij pozmurjenoho bóle hnuje, dyžli rěczenjo abo czitanjo. Spew pschecraſnia duſču, wuliwa radoſez do wutroby a pozké-

huje potulenoho ducha. Spěv rjany a krasny polóža horjo a woživja nadžiju na lèpschu psichodnoſež. Kralowſki ſpěwař David wołóżeſche Sawlej bludžacoho ducha ze ſpěwom a zynkami harfy. Cherub a Seraf ſpěwataj a jeju hymn klinča pschez njebojeſki raj. A my cžlowjekovo, my čhyli němi wostaež a njewužiwaný wostajicž tónle ſwoj krasny njebojeſki dat?! Duž njech klinča tež dale naſche ſpěw, pschetož wona maya tež wulku wažnoſež za narodne živjenjo naſchoho Serbſtwa. Serbſti ſpěv cžini nam maczernu recž lubu a drohu a wubuđa nam luboſež k wótnomu krajej a k lubej serbskej Lužicy. Haj, dóniž budža serbſte ſpěw ne Lužicy klinčecž „Serbja, Serbja woſtanu.“ Naſchej lubej serbſkej Lužicy, naſchoho ſpěva a luboho Serbſtwa dalschomu kčževi wunjeſny hrimotacu ſlawu! — A tak ſo tež ſta wot pschi- tomnych — Teſci pschitpit wunjeſe k. miſchtyr mlyník z klóſchtra, dokelž serbſkeje recže mócný njeje, w němſkej, k. wuczerzej Hili haſo zaſtaraczeſej towařſtwa. — Schtowrth rěcžnik, k. Jakub Kmeč z Kožarc, wopominasche wažnoſež tutoho ſwiedženja, dokelž je 11 řet, zo „dobri ſtari Serbja zefupichu a „Zednotu“ zaſožichu, zo po krótkim ſpanju zaſ serbſke zynki na rjanej serbskej zemi za klinčachu. Schtom jednoth je džens polniſki pľodow hacž předy, je na ſobuſtawach pschibérak! Něčník pschejeſche, zo by towařſtvo dale roſlo a kčželo, zo hyhu ſo pschitomni zaſ tak hromadže zwieselicž móhli na jeje ſwiedženju. Tež hoſežencar k. Wjenka doſta ſlawu. Dalscha zabawa trajesche po wjezeſer hiſhce do nocu.

W Lipſku je 6. februara krobiły paduch dwé moſchnje z vjenježnimi liſtami, w kotrychž bě 80,000 markow, z poſtſtoho woza poſranky. Na wſledzenjo paducha je 1500 markow myta wuſtojenych.

Z chloho ſwěta.

Němska. W pruſskim ſejmje ſu zandžený tydženj etat kultusministra wuradželi. Taſke wuradženja ſu kóždy raz najbóle zajimawe, dokelž ſo pschi- tutej pschiležnoſeži mnohe njedostatki knježenja wuzbehuju a porokuja. Tak bě tež lěſta. Woſebje w naſtupanju ſchulow mejeſche kultusminister v. Goſſler wjele ſkyſhcež, ſchtož móžemy tudj wſcho jeno naſpomicz: W Münſteru, ſtoro čiſicze katholíſkim měſcze, je na akademiji professor filoſofije, kiz zjawnje wěru přeje, katholycy ſtudentojo běchu dotal nuzowani joho pschednoschli ſkyſhcež, ale minister joho njecha wotſtronicz. Windthorſt toho dla z nowa žada ſwobodnoſež wuczenja, ſchtož kultusminister ženje dowolicz njecha. Dale porokuja, zo na gymnaſijach nabozinu pschikrótſcheja, zo ſo w ludowých ſchulach psche- wjele a wſchelakoho wuczi a z tym ſo dobyczu najnužniſich wědomoſežow zadžewa a t. d. Doſez wazny běſche namjet konſervativnych, kotryž Heeremann a Windthorſt horliwie zaſtuwaſchtaj, zo ſo njedželske ſchule njebyhu ſměle njedželu na hłownych ſemſchach výeržecž; namjet bu z wjetſchinu 30 hłosow pschijath. Hravak pak maya katholikojo konſervativnym za zlo, zo czi centrum w joho ſpomožnym prćowaniu tak mało podpjeraja. Praſha ſo, hacž budža pschi lětſchich wolsbach na zymu katholikojo wſchudże tak za konſervativnych kaž hacž dotal, hdyz maya tak mało wot nich ſo nadžijecž. — Biskop Brinkmann je ſo 12. t. m. do Münſtera wróczil; město běſche krasnje wupyſchene a wjezior cykle wobſwělene; ſobuſtaw centra Schorlemer Alſt je biskopa z krasnej ryczi powitał. — W bayerskej komorje ſu namjet pschijeli, zo ma ſo wuczenjo ſtawiznow na gymnaſijach tak wjele hacž móžno po werywu- znacju dželicž.

Awstrija. Město Win nijeje hřečeže so změrovalo nad nješkutkami, kotrež su tam w posledniščim času so staže. Dokelž su socialisitojo wošebej Win za městno swojoho bjezbóžnoho zahadženja sebi zhladali, a z mordowanjom a hroženjom wuſtupuja, je awstrijske ministerſtwo na Win a joho pschedměsta wurjadne policaſke ſkutkovanojo (Belagerungszustand) wuprajilo. Čojscht so ſocialistiſkih navjedomarjow su tam hžo ſadžili, druhich z kraja wupokazali; knihicízchečérna, w kotrež ſocialistiſke nowiny „Zukunft“ číjicézachu, bu zbehnjena. Ministerpschedyda je, faž won sam praji, na 70 liſtov pichipóſkanych dostał, w kotrež so jomu ze ſmjercju hroži. — Zlóstnika, kiž je policiſta Blöcha ſkónzovał, maja; je to ſocialist z imenom Stellmacher. — Awstrijske nowiny piſaja, zo je 11. febr. wěrowanſki čžah, že 7 wozow wobſtejach, w kotrež bě 35 wosobow, we Wuherſkej niže Cziganu po lodže reči. Thisy jět, ſrjež reči ſo pſchepadnyk a 34 wosobow ſo zatepiло. Konje a wožy, wſcho je we wodže wostało, jeno jenomu ſo poradži, na brjoh čeknyc̄.

Italſka. Z Roma je dwoja zrudna powjescz pſchisčka: Kardinal Bilio, kotrež hžo pſchichodnoho bamža imenovachu, je wumriješ. Dale je ſudniſtwo w Romje wuprajilo, zo maja ſubla „propagandy“ ſo pſchedacž a wſcho do italskeje renty ſo pſchewobrocžic̄. „Propaganda“ je ſlawny wuſtar w Romje, hžo w 17. lětſtotku założený za rozhřeřenjo křeſčjanſtwa mijez pohanskimi ludami. Wſchitke kraje, wſchitke ludy ſu ſwoje pſchinoſchki dawali, a taſ ma tónle wuſtar za ſwoj nadobny nadawk wulke zamoženjo. Hžo pſched dwémaj lětomaj poſpyta hłodne italske knježerſtvo wulke wobſedzenſtwa propaganda na ſo ſczahmęc̄. Tehdom paž ſudniſtwo pſchecživo njomu wuſudži. Dokelž je něko ſudniſtwo z nowa, runje na wopak, wuſudžilo, dha ſo nikomu njenomežem džiwacž, hdyž měni, zo je knježerſtvo ſudníkow na ſwoj boſ dobylo! Šudniſki wuſud potojkim reči: ſubla propagandy njeſtu wjac zamoženjo katholſkeje cyrkwe cykloho ſwěta, ale italske narodne zamoženjo; italske knježerſtvo chce je zastaracž a propagandu zdžeržecž — to reči doniž budž ſo jomu lubicž. Z jenym ſłowom: tónle wuſud je najnjehańbicžiſchi rubježny ſkut po pokrajenju cyrtwiňſkoho ſtata. Nadžijam ſo, zo druhe kraje a jich vjerchojo do njebjes wosacej njeſprawnoſeži ſo ſpječa. Hžo je ſwiaty wotc wſchitkim bamžowym nunciam višmo wo tym pôſtał, a eži budža pola jenotliwych knježerſtow pomoc pytač. Skoro wſchitke liberalne nowiny, tež italske, ſu njeſprawny wuſud zacžiſnykē.

W Schwajcarſkej zas nowy kulturkampf zapocžinaja. Wulka rada w Baselu je wobzamknyla, zo ſobuſtanym kongregacijow a duchownych rjadow katholſkim ſchulam pſchedſtejecž a je wjescz njeđyrbja. Nadžijam ſo, zo cykly lud, kotrež ma wo tym hřečeže woſhloſowacž, njeſprawne poſtajenjo zacžiſnje. — Z cyka budža drje druhe kraje trochu fruežiſho pocžecž Schwajcarſkej na porſty klepacž, dokelž je w tutym kraju hnězdo ſocialiſma, kotrež zbezkarjow, povalerjow a njeſhmanikow, kajtichž je z nowa Win ſeznał, do cykloho ſwěta ſczele.

W Tonkinje ſu Francózojo ze ſwojim ſiſkimi, njerodnym wojowanjom wina krawnoho pſchecžehanja křeſčjanow. Parizjski „Monde“ woziewja depeſhu francózskoho biskopa Buginier-a w Tonkinje, w kotrež ſo powjeda, zo ſu tam 1 měſhnik, 22 katechetow a 215 křeſčjanow morili, 108 křeſčjanſkich domow ſpalili.

W połnōcnej Americy maja wulke powodženja.

Wsjelecizm.

* Boli so! Tak wołasche so w nocy po dwemaj, hdyz w czubie w hosczeniu pschenocowach. Bohladač z wołnom, węzo tak bę, hródze so chę palachu. Korczmar a joho żona bęchtaj kaž hłomu zhubiło i a bęhaştaj po domje a po schodach horje a dele. — Na drugi dżen rano tufachu we wły na korczmarja, zo je woheń sam założicz dał; bę so wysoko zawęsczil a hewak stejsechę schpatnje z nim — tak chęstche so na tuto waschnjo mutorhnycz! — Schto wuknijem z toho? Grozylis woheń abo woda abo druhe njezbożo, njezjui tola, kaž skoro wskitchy: zo hłomu zhubiſch. Runje pschi tajkich składnoszczach rěka: hłomu na prawym blaku, hewak mózgach sebie a drugich do njewurjeknitoho njezbożo dowjescz. — Kajka je tola njezwodmitoſc, swój statok do bytka dla zatynkycz a sujodow do stracha wotpalerja storczyč! A njejsym tajke něhdylis kuli skyscheli w naszych dnjach? Smu daloko pschischli! Z tajkich pjeniez żohnowanjo wukhadzecz niemóže, ale węste kleczo. — To pak runje je, zo so w naszych dnjach na żohnowanjo a kleczo tak mało džiwa. To, schtož ma so zańc, je srebro, złoto, a z toho wukhadzja wsko zahubjenjo, kotrež człowiejestwo cziszczeji. —š.

Tonle redaktor Krajana!

Nětk joho maja! Wjele lět je Krajana do serbskich domow ſał, ale tajke něchto njeje ſebi hysczeje dowolik, zo by cyrkwiński rząd spowrózczę spytowač: Staji do Krajana, Katholskeje protyki za Hornju Lužicu na pschestupne lěto 1884, na pónidzelu martrownoho tydženja zapoczątki kwasnych wjeselow!! Ze to swět skyschal? — Tola pomału, wón hysczeje ſam ryczał njeje a chce to tudy czincz: Zo trjebań nichot z kwasom abo žentwu ſo pschekwatał njeby, wozjewjam hysczeje do poſta, zo je w měsacu haprylu (str. 6.) z cziszczejerſkim zmylkom město 21. hapryla 7. stajeny. — Po tajkim z tym wjeselom nicžo njebu!

Redaktor Krajana.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 124. M. Just w Leuben-u pola Oschatza, 125. 126. z Budyšina: Jakub Křižank, August Wjerab, 127. Marija Schmitec z Hajnic, 128. 129. ze Słoneje Boršče: Jan Kętan, Jan Mętowski, 130. Jakub Libš z Hunjowa, 131. Hana Rachelecz z Łazka, 132. Mikławš Žur z Njebjelcic, 133. Jakub Bělk z Pěskic, 134. Khata Kowarkowa z Konjec, 135. kanonikus farař Jakub Benš z Ralbic, 136. Jan Haška ze Salowa, 137. Michał Domaška z Dubrjenka, 138. Marija Młyńska z Hórkow, 139. Pětr Dórnik z Khróscic, 140—150. z Miłocic: Pětr Kral, Michał Jawork, Michał Fulk, Michał Kusk, Michał Mętk, Michał Wornač, Mikławš Kral, Mikławš Wawrik, Michał Śwan, Mikławš Pječka, Jakub Brusk, 151. Jakub Bjarš z Pančic, 152. Jakub Kokl z Kukowa, 153. Michał Pjech z Wěteńcy, 154—159. z Wotrowa: farař Jakub Herrmann, Michał Cyž II., Michał Bräuer, Michał Robl, Mikławš Böhme, Hana Roblowa, 160—163. ze Žuric: Bosčan Weclich, Jurij Cyž, Jan Pjetaš, Jakub Krawečik, 164—167. z Krjepjec: Jurij Pjech, Mikławš Knježk, Pětr Haška, Mikławš Koch, 168. Hana Cyžec z Kašec, 169—172. z Kanec: Madlena Kocorowa, Hanža Pječakowa, Pětr Libš, Korla Nowak, 173. Mikławš Dučman z Džěžnikec, 174. Ernst Dučman w Hornjej Hórcy, 175. wučeř Mikławš Hicka z Ralbic.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 513. Handrij Mótko z Budyšina, 514. Khata Kowarkowa z Konjec, 515. Jurij Žofka z Libuchowa, 516. Marija Markec z Delnich Sulsec, 517. rendant Michał Besser z klóſtra Marijneje Hwězdy, 518. Pětr Kmjeć z Jawory, 519. Michał Słodeňk z Nowodwora, 520. Jakub Hajuš z Kanec, 521. Jakub Symank z Wotrowa.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena dań wučinještej 66,127 m. 45 p.
K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali:

Njemjenowane 5 m., njemjenowany z Budysina 1 m., njemjenowana z Ralbičanskeje wosady 2 m., Lipić z Miločic 2 m., Schönberner 1 m., slūžowne z Njebjelčic 1 m. 50 p., J. K. z Pěskec 3 m., njemjenowany z Khrōscic 15 m., njemjenowana 3 m., z Khrōscic ze słowami: „Wutroba Jězusowa, wusłyš nas!“ 5 m., njeznata wosoba 3 m., M. B. z Wotrowa 2 m., Pražscy seminaristojo k česci Marije Maćerje Dobreje Rady 6 m., J. L. z Miločic 6 m., k dorunjanju 5 p. — Hromadze: 66,176 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8462 m. 50 p. — Dale su woprowali: z Hórkow: „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 1 m., njemjenowana z Ralbičanskeje wosady 1 m., tohorunja z Budysiskeje wosady 3 m., tohorunja z Ralbičanskeje wosady 3 m., njemjenowanu z Radworskeje wosady 3 m. — Hromadze: 8473 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za zwony su woprowali Králec z Bronja tójskto cyna a Lebzha z Kschiveje Vorščje starý pjenez.

Redaktor.

Z nakładom spisaćela su scéhowace modlitne knihi wušle a móža so w ekspedicjach „Kath. Pósla“ dostać:

Róčna Swjatnica katholskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.)
Rjany zwjazk 6 m. 50 p.; srěni 5 m.; zešity 4 m.

Khwalce Knjezowe mјeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.)
Rjany 3 m.; srěni 2 m.; zešity 1 m. 50 p.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str.) Rjany 1 m. 25 p.; srěni 30 p.; zešity 25 p.

Pobožnosće bratstwa mrějacych a wotemrjetych pod mjenom **Smjertneje stysknosće** Jězusa Chrystusa na křížu k dobycu zbožneje smjerće. H. Dučman. 1881. Nowy wudawk. (61 str.) Rjany 1 m. 25 p.; srěni 50 p.; zešity 30 p.

Duchowna **Różownja** swjateje Marije maćerje božeje a přece čisteje knjezny. H. Dučman. 1872. (508 str.) Rjany 5 m.; srěni 3 m.; zešity 2 m. 25 p.

Smjertnežka. Zběrka modlitwów za wotemrjetych křečanow. H. Dučman. 1873. (120 str.) Rjany 1 m. 25 p.; srěni 50 p.; zešity 30 p.

Wozjewienjo.

Wszjitskim serbskim katholskim wobśedžerjam a młodžencam z tutym hřečje jónu wožewjam, zo stej mojej dwě žiwnoſci we Wutolčicach (jena z 12, a druga z 4 kórcami bližich polow, wobě z masivnymi twarjenjemi,) na pschedau. Dokelž čcu 26. februara t. l. že swobodneje ruki na pschedžowanjo pschedawac̄, to z nowa wožewjam, zo bychu kucej hac̄ do toho časa pschinęc a sebi wšeho wobhladac̄ a zryczęc móhli.

Jan Delenk, tycher we Wutolčicach.

Próftwa.

Wschęch pobožnych pucžowarjow do Kruptki, Rumburga, Filipsdorfa a t. d. proſhu wo pschinischki 1. na nowu draszciczkę za swjeto swjateje Marije a 2) na nowe khorhowje, dokelž stej wobě węch dodžeržaloj. — Dary móža so wotedac̄: w Khrōscickej wołonoſci pola pschekupca k. Jana Domane (Hórnika) w Khrōscicach, a w měščanskej pola k. kapłana Skale w Budyschinje.

Jakub Šhērc, kantor.

Wudowa G. A. w D. swojim dobročerjam w Ralbičicach za pschi posłane Bože džeczo wutrobnje jo džatujo praji: **Zaplać Bóh tón Knjez!**

Czijesch Smolerjec knihičzjeſerjeſie w macziczym domje w Budyschinje.

Katholicki Polón

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Płaci lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Ludowy časopis.

Wudawaný wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 5.

1. měrca 1884.

Lětník 22.

Za tých, kijž chcedža rjemjesclo wuknycz.

„Nechtóżkuliž by herc byl,
Hdy by piſacž móhl!“

Na tymle pschijstowje drje so nicžo wustajecž njejehodži. Išunje tak wěrno
pak je, zo by nechtóżkuli krawc byl, hdy by jeno ščicž móhl, abo schewc, hdy
by schewcowacž móhl, haj zo by nechtóżkuliž wuwołany a pytaný rjemjescnik
byl, hdy by swoje rjemjesclo derje rozemil. Njeje mi tu džens wo hercach
czinicz a tež reje mje džens njejimaja — wschak je někto czidhi póst! — ně,
dochyla druhe wěcy su, kotrež mam na wutrobie, jara wažne: je to rjemjesclo
a to serbske rjemjesclo. Schto? Serbske rjemjesclo, njeje dha serbski lud
rólniſki lud? To so wě, joho wjetſchi džel to je, ale rólniſtwo ſamo njedosaha,
zo by wschě cžlowieſſe potřebnoſe ſpočojilo, rólnik njemóže pſcheco boſy běhacž
dyrbi tež wſchelatu draſtu měč, trjeba wulke mnhoſeſe pſchipravow a naſtrojow a toho runja.

Namakamy tež wjele serbskich rjemjescnikow, ale někotryžkuli njeje swojeje
wěcy wopravdze doſez wustoſny muž. Njecham tu na žane waſhynjo serbskich
rjemjescnikow hanicž, mi je ſamomu husto žel cžinilo, zo ſebi njemóžech
někotru wěc dacž na kraju wudželacž, jeli ju njechač ſkaženu měč. Tuž
dyrbisich potom ſwoj wuczeł ſi měſtam bracž a ſebi tam wěcy wustoſnoho muža
pytacž. Tojke dželo, kotrež by cži wjeſny Serb tuňſcho a khmańſcho wudželacž
móhl, dyrbisich w měſtach droho zaplaćicž a tak serbske pjenyežy druhim zdawacž.
A ſchto je wina na tym? Serb ſam, joho tak mjenowana poſočnoſež a
joho njewustoſnoſež. Hdy bych cži radzićz ſměl, luby bratſe, prenje by
bylo: „najprjedy něſchto hōdne na wuknycz!“ a potom hafle miſchtrowacž.
Žodyn miſchtr hiſcheče ſo narodžil njeje, wſchó dyrbi cžlowieſſe hafle wuknycz
a byrnjež jěſcž bylo! Ale prasham ſo cže, kaf dha dyrbi wucžomc něſchto
na wuknycz, hdyž miſchtr tu a tam ſam nicžo hōdne njemóže? Tu mamy

hłownu winu našeho połojęzniſtwia. Potajkim preni paragraf za kózdroho, kiž chce kajkežkuli rjemiesko wuknycz, je: dobrý, na jlepschi mischtr kotrohož jeno węch! Tole njech wschitich wopomnja kotrychž to nastupa, wosebie serbsch starschi, kotrychž synojo chcedža rjemiesko wuknycz. Njeħladajcze tola na to, hde waſch syn dželo najħerischi a najfrötchi nawuknije a tač rjec robotu wotbudże, njeħladajcze na to, kotry mischtr je najtunisci (a pödla snadž najhubjenschi), nē, wobħonjejcze so, hde waſch syn swoje rjemiesko najlepje a na jwustojniſchi nawuknije. Tón pjeniez njeħudże zaweſeče podarmo wudat, ponjeſe jónu stotoru daň, a waſchih synow khwalba, zo su we ſwojich węcach wustojni a toho dla pytani, budże tež waſcha cjeſež; zaweſeče tež džecžowski džak napſħecžo wam, kiž ſeže jím něchtō hódne nawuknycz dali njewuwoſtanje.

Njeħħix je krawc, njeħħix je ſchewc, wojnař abo kowař, zamkař abo čaſnikar abo ſchtožkuli, kózdy dyrbi w naſchich časach, jeli chce z cjeſežu wobſtač, nimale najwħiċċi ſħodjeñi wobſedżecz w ſwojich węcach, hewaq wostanje połocznik a „wſchēdn platař“. Dženſniſchi džen wjach njeplacži: „ah, ſchto, za burſki lud, za Serba, je wſho dobre, hdyž jeno je někajke abo tajke trochu.“

Tež Serb ſebi za ſwoje pjeniežy něchtō hódne žada a byrnje tež k wſchēdnemu bylo. Tuž by tola zaweſeče čjas bylo, hdy bychu tež naſchi serbsch rjemieslnich jónu ſpóznali, ſchto je jím k ſpomoženju. To fo w, wotajkich ręczu, kotsiz ſu woprawdzieči rjemieslnich a kotrymž na ſamnej cjeſeži něchtō zaledzi. Kaz̄ pač na horu horje bjez khilenja njeridże, tač tež w rjemiesku bjez procy ničzo njeje. Tuž njeļutujimy ani čaſa, ani pjeniez, ale ze wſchēmi mocami podajmy ſo do toho, ſchto ſmy ſebi wotmaliſli bycz a nawuknycz. Potom njeħudża tež Serbja trjebacž po kózdu wažniſhiu węc dale ſħodjeñi, ale doſtanu ju runje tač dobru wot Serba. Njezabudžm, zo dyrbi tón, kiž chce něchtō doſtač, něchtō wustoč, a kiž chce něchtō mōć, tež najpriydi něchtō nawuknycz. Na tym njeje doſč, hdy by něchtō pola wustoñoſho mischtra wuknyl (byrnjež tež w Drežđanach abo w Parizu bylo), hdyž tola ſam ničzo nawuknyl njeje, mjena ſame nječinja a mjenje hiſčeže prózidine a hlupe khvalenjo z nimi, hdyž tola ſlukti na ničzo motane njeſſu!

Hdy bychu ſebi naſchi serbsch bratija tole chyli trochu k wutrobie wzač, jich ſchłoda byla njeby. ſchto pomha ſtajne hórschenjo, zo ſebi tón abo tamny wſho khmanische da w měſtach dželacž, zo ſebi to abo tamne knjeſtvo najbole cužnych ludži pschińcž da, hdež mohli ſebi tola tež Serbja něchtō zaſlužicž? Tola najpriydi tež něchtō hódne dokorječi, a tohodla dawoječi po jutrah khmanich a lóſčit mějachich hólców rjemieslnikam do wucžby, ale k — wuſtojnym mischtram!

Zelenka.

Pſchispoſominjenjo redaktora. Nastawki njerheži na žane waſchijnio pſħecžiwo wjeſnym mischtram, mjez kotrymž mamy tež wustoňnych mužow, a tež nic za wſchēch měschežanskich, mjez kotrymž ſu tohorunja wſchelach, ale jenož pſħecžiwo hubjenym połoczeńnakam.

Šy tu, Jezuso? abo: Mjeto džecžowskeje dowerni.

W lęcze 1877 bě w jentym iriskim wustawje mała holežka, kiž bě wot ſwojich wucžerkow, miłosćiowych ſotrow, zhoňla, zo je ſo jeje nan na hréſchny pucž zabłudził. Dokelž ju ſotry tež napominachu, zo by mutrnie za nanowe wobroeženjo proſyla, zdali ſo holežka pſchi prenjej pſħiležnoſćzi mjeležo wot

tomářskov a běžesche do blízkeje církvi: čeysche džecžovsku winowatoscę do-
pjelnicę a nanej hnudu pokuth wuprošyć. Běže pſched wjedžorom a církej
prózna. Holcžka pſchitupi k wulkomu wołtarjej, wokoło so hladajo, hac̄ je
sama, a hdýž nikoho njewuhlada, zléze na wołtar a skili hloječku posluhajo
k tabernaklej. W tutej božej swiatnich pak kniezesche swjata cížchima: klepný
tihadla do tabernakla, so praschejo: „Sý tu, Ježuso?“ Tola tam zwosta
wšeho cízho. Schwilku czakasche džecžo a klepasche a wołasche potom řeňeza
drugi krócz, ale zaſh podarmo. Holcžka pak so njeda wotraschic̄, tseczí krócz
klepajo so praschesche: „Mój Ježuso, sý tu?“ Nětk pak njemóžesche miloſciwa,
pſchez krutu dorveru hnuta wutroba bójskoho džecži-pſchecžela mału proſcherku
wjach wotpoſazac̄: z tabernakla pſchindže milý, skódki hlos: „Haj, sý tu,
moje džecžo, schto chceſh?“ Z cykli nutrnoſežu swojeje njewinowateje wutroby
proſchesche nětk holcžka: „Luby Ježuso, wobroc̄ mojoho nana, zo by zaſh tebie
lubował a so k tebi modlił kaž moja mac̄ a ja!“ A pſcheswědcžena, zo Ježus
jeje próſtrou dopjelni, stoczí z wołtarja a běžesche wjesele k towaráſčkam won.
Boži jandžel pak donjese powjescz wo tutym džiwje do wótnoho domu. Man
wobja swoju džowcžicžku ze sylzojtymaj wocžomaj a hijom po někotrych dnach
wujedna so w sakramencze pokuth ze swojim Bohom a běžesche so potom
z hnutej, želnoſciwej wutrobu k božomu blidu.

V. J.

3 Lutych a Sakſkeje.

Z Budyschiná. Zaúdženu njedželu, 24. februara běſhe w tudomnej
fatholické rjemjeſlniskej towaráſčni póstniſka zabawa, kotař je so derje radžila
a tež powschitkownie ſpodobała. Sobustawy rjemjeſlniskoho towaristwa hrajachu
džimadlo. Preňi kruch „Ein Pagenstreich“ běſhe zajimavý dla rjauych
koſtiumow, woſebje k tomu požczenych; wón pſchedſtaja wiesoły podawki z cjaſa
pruſkoho krala Friedricha II. („Staroho Fryc̄“) a na wopicu zapodobnenoſho
Voltaira*. Druhi kruch „Die Sonntagsjäger“ wopisuje dweju hońtwarjow,
kotrajž drje do titkow a aktow ponuhačz rozemitaj, pólvrá pak čuzc̄ njemó-
žetaj. Kruchaj běſchtaj połnej žorta a ſu pſchitomni ſo khori ſmiec̄ dyrbjeli.
Tež ſu towaráſčojo z rědka hdý tak derje hrali, kaž tón krócz. Wuznamjenjena
bě zabawa z pſchitomnoſežu hnudnoho knieza biskopa. Tež tudomni k. duchowni
a wuczerjo a jara wjele měchčanskich a zwonkownych hōſezi běchu pſchischli.

Z Budyschiná. Dawno hijo je so wo tym ryežalo, zo by tola tež
w Budyschinje ſo ſpěwanſke towaráſčwo ſvjateje Cäcilije zaſožilo, kotrež
by woſebje pſchitomny církwiſki ſpěw po zaſadach Cäcilinoho towaristwa, kij
je w cykli Němskej a tež w Čechach rožſtěrjene, plahowalo a ſpěchowalo,
hdýž je tu wjele ſpěwarjow, koſiž byhju ſobuſtukowali. Tute pſchenjo je nětko
dopjelnjene. Tydženj do hód zhromadži ſo na pſcheproſchenjo khorskoho wjedži-
cžerja tachantskeje církvi, k. wuczerja Englera, tójſtoto měchčanskich mužſkich
a žónskich w sali tachantskeje ſchule. Řeňez ſenior Kučan k wotewriwſki
zhromadžiznu rožloži pſchitomnym winu powołania a zamér załozomnoho
zjenočenſtwa. Na to ſo hnydom ſpěwanjo zapocža z wuknjenjom Stehlowej
Missy. Zo je w Budyschinje wjele wuſtojnych ſpěwarjow a ſpěwarów, móžemy
z toho ſudzic̄, zo móžesche nowozałożeny „domski khor“ hijo njedželu po
ſwjedženju Cíſtoſcženja ſvjateje Marije, 3. febr., w tachantskej církvi zjawnije

* Voltair, znaty bohapréjet zaúdženoho ſteftotka, bě dlejſchi čzas woſebith pſchecžel
krala Friedricha II. dónž joho tutón ſyth njeběſhe a ze ſchwarnej ſicžbu pukow domoj njepoſta.

wustupicž, hdyž běsche za tydženjeno jónu so zhromadžicž a wulknež mohl. Stehlowa Missa, kotoruž khor spěwasche, je so wšchém lubiła a derje poradžila, shtož su tež wěch wustojni psichipoznali. — Domski khor je so wot nětka kóždu pónodželu porjadnije zhromadžał, joho hudžbny wjednik abo dirigent je wucžer ř. Engler, protektor (zakitar) pař. ř. senior Kucžank. Pschejemu nowomu towarzſtwu prawie spomožne skutkowanjo za česecž Božu a natwarjenjo wěriwych w domje Božim.

Pſchijſpo mnenjo: Towarſtwo ſwj. Čačilije, pschez bajeſkoho měchnita dra. Witt-a założene a rozscherjene, chce wſchudžom doſtojný a khotný cyrkwiſki ſpěw plahowacž a woſebje wotecžiſčeć tamnu hoſtnu, harowacu hudžbu, kotoruž ſo ſkerje do koncertow hodži, dyžli do Božich ſlužbow w cyrkvi. Tež ſwjath wotc je ſo za tute prćowanja wuprajíł. W Budyschinje je ſeminaristi wjſchich ſu wucžer Bergmann ze ſwojimi ſeminaristami hižo wjac lét ſajtiſi cyrkwiſki ſpěw plahowala a tež w cyrkvi druždy z nimi ſpěwał. Tafli ſpěw je kóždy króćz wulku kħwalbu doſtał. Tež ſu wotmokrjenja (responsorije) na měchnitowe ſpěwanjo pola woſtarja po romiſkim (gregorianiskim) waſchnju hižo wjac lét w tačantskej cyrkvi zavjedžene. W najnowiſkim času maja tute wotmokrjenja tež w Kħroſčicach (z džela trochu pſchemenjene). Dyrbimy zaš wutrobne pſchenjo wuprajicž: Hdy by ſo tola wěch wustojny namakacž a dohycž dał, kiz by naſche ſerbſke kħerluſchowanjo po hudžnych zasadach trochu porjedžił, hloſy naſchich kħerluſchow wuſwobodžił wot zbytnych pſchiſtantow a doczahowanjow, je tak zjednoril a zjenočił, zo bychu po mału we wſchech ſerbſkich woſadach jenak ſpěwali! Ma ſo tajke pſchenjo ad græcas kalendas zapisacž? Zjenocženjo, kotrež je ſo w ſerbſkich Lutherſkich woſadach dokonječ dało, dyrbi tola tež w katholſkich možne byjež!

Z Budyschina. Tudomne tačanstwo je roſchty za tóm baczońſkeje cyrkvi dobrociwje pſchewoſtajilo, a je ſo 7 fórów z Budyschina do Vozonja dovjezlo. Wozylí ſu: Jan Ducžman z Vozankec 2 fórje a Michał Domſch wot tam, M. Wels z Newſec, ſ. Mlyňák, E. Mjena ſ. Kral z Čemjeric po 1 fórje.

Z Radworju, 20. februara. Džensa mějesche ſo po lětadlochim wuprzednjenju (wot 20. junija 1875) nowy kaplan, ſ. Jakub Bart, z Ralbic ſ nam pſcheydlicž. Farar a woſada ſo na joho pſchithad wjefelachu, a cžinjachu ſo pſchihothy ſ swjatocžnomu powitanju. Stwine a khezne durje běchu z pletvami wobwěncžene, a pſched faru ſtejachu rjane cžestne wrota z powitanſkim poſtrowjenjom: „Na wjele lét.“ Popołdnju w 2 hodžinomaj jěchache cžah jězdnych hacž do Čjornoho Hodlerja a w 3 pſchitweze ſo nowy kniez kaplan na fararjowym wozu do wſy. Pſched woſom 16 jězdni ze wſchelakich woſow na wuprjehnych konjoch jěchachu. Pſched faru bu kniez kaplan wot fararia, woſadnych wucžerjow a cyrkwiſkich zastojnikow powitaný a do swojoho nowoho statova pſchewodžany. Wulka mnnohoſcz woſadnych běſche na wſy zhromadžena. Boh daj knjezej kaplanej ſtrwoſcz a zbožgowne ſkutkowanjo w naſchein woſadze „na wjele lét“.

H. D.

Z Radworja. 17. małoho róžka mějesche tudy w hoscžencu w „tjioch ſilijach“ kħroſčianſke ſpěwanſke towarzſtwo „Sednota“, kiz běſche ſo we wobwěncowaných woſach ſ nam pſchivjezlo, pod nawjedowanjom ſwojoho dirigentu ſ. wucžerja Hile ſpěwanſki koncert.* Po pſcheproſchenju pſchez ſerbiske a nemſſe

* W Radworju hischeže ženje žadny ſpěwanſki koncert byl ujeje.

nowinu běsche so wulka mnohosć poslucharjow zefšla, tak zo bu wulka sala tudomnho hosczenca napjelnjena. Po 6 hodž. započja so spěwanjo po programje. Spěv su so derje spodobale a pschipóznavachu so z mnohim placanjom; někotre dyrbjachu so wospjetowacé. Spěvachu so w tſjoch wotdželenjach pódla někotrych němstich tute serbske spěv: 1) Tracz dyrbi Serbstwo (chor z orkhestrom). 2. Wjesele bjez stracha. 3. Spěv ze serbskoho kwaſa (solo). 4. Do dalskich cahnu kraju. 5. Lubka lilija. 6. Ptaczik lecji tu a tam (solo z chorom). 7. „Khatržinka“ z „njeboh džedom“. 8. Leči, lecji do hajika. 9. Serbow wóteny kraj (solo z chorom). 10. Suſodžinka. 11. Wozcer pſchi žitnym zahonje (solo z chorom). 12. Hans. — Hako solistowie wustupicu k. Hila, Kubanka, Starc a Kolla z Khrósczic. Wjehola zabawa a bal, kiz bu z polonašu „Zelena ta meja“ wotewrjeny, trajesche hacž do noč. Khrósczanſkej „Sednoče“ so za posficižene zavjeselenjo džakujemj z mócnym serbskim „Šlawa!“

Kr.

Z Šukowa. Nascha kath. bjesada swječeſtehne njedželu 17. małohu róžka swój 13. założenſki swjedžen w hoscencowej sali w Swinarni, kofraž běsche rjenje wupyschena. Po 4 hodž. zhromadžichu so sobustawu ze swojimi pschiproſchenymi hoscžemi, tak zo bu rum pschipjelnjeny. Duchownaj knzejaz běchtaj tu jeno dwaj pschitomnaj, k. farař Wornar z Khrósczic a k. kaplan Bart, kofraž z Ralbic do Radworja pschesadžený bě wot naschoho towarzystwa hako swjeđenſki rěčnik pschiproſcheny. 1/2 6 hodž. wotewri k. pschedsyda, kubler M. Pjetr ze Swinarnje, zhromadžiznu ze znatnym katholſkim poſtrowjenjom, powita wobſtajne hoscži a wuprajı swoju wjesołosć nad bohatym woprytom. Na to poſtanu k. kaplan Bart hako swjedženſki rěčnik, a podžakowawſki so za čeſcž, jomu z pschiproſchenjom wopokazanu, wuprajı swoju wjesołosć nad tym, zo může přeni króč hako měſchnik tudy wustupicž. Někt rozkladž, tak je kóždomu člōwjeſej cjučo do wutroby zaſchežepjene, zo radu z druhimi towarzishnje pschebywa, a tak je tajke cjučo tež tamnyh mužow wjedlo, kotsiž su psched 13 letami naschu bjesadu założili. Dale pschitomnym horliwje wulkadowaſche, tak ma kóždy narod, joho rěč a waschnja wulcy čeſežicž, a wobſwědcži, zo šchtóž tule winowatoſez zaſomdži, tež druhe zaſomdži a pscheziwo Bohu zhréſhi, kiz je joho tola do tohole naroda sadži a w nim wočzahnyč dał. Dale napominaſche, zo tola ze serbskeje zemje nichto žanoho prôſchka do cuzych rukow njeby pschiničz dał, ale zo by ju hako drohi namrěvk wobkhował. Skóniežnje napominaſche starých naležnje, zo bychu swojim džecžom luboſcz a čeſežomnoſez k swojemu narodej do wutroby zaſchežepjeli a je psched kóždym zacpicžom tohosamoho a psched změſchenjom z druhimi narodami warnowali. — Knjez farař Wornar rěčeſche, tak njeje doſez, zo jeno na swjedženſkej zhromadžizne so wobdželimy, ale hako dobre sobustawy bjesady mamy wſchēdne zhromadžizny pilnje woprytowacž, hdjež so tak wjele dobroho za časny a węczny zhromadny wuzitk twari; dženſniſki wjeczor dyrbi wotdychnjenjo po dželach cyloho lěta bycz. — Hirschze ſpomni k. kaplan Bart, tak maja sobustawy pscheziwo k. P. Vincencej džakowoni bycz, zo fo won za serbske towarzystwo tak woporniwy poſkazuje a wſchu móžnu prou za nje naſožuje; rěčnik proſcheshce pschipomných, zo bychu z poſtanjenjom zjawnje swój džak wuprajili, ſhtož so na měſeče ſta. — M. Čeſela, pschedsyda Žaſečzanſkej kath. bjesady, pschinjeſe poſtrowjenja wot tam. Tež k. kaplan Kubash w Njebjelčicach a k. kaplan Sparla w Plawnje běchtaj piſomnje zbožopſchecža pôškoſi, ſhtož so pschitomnym wozjewi. — Na to so zhromadžizna ſkónči, a po zhromadnej wjecžeri

szézhowaſche džiwadlo. Hrajachu ſo tſi kruchi, jedyn ſerbi a dwaj němſkej. Prěni, „Zdaczo jeba“ (w 3 wuſtupach), bě wot J. Bryla, piſmawiedžerja towarſta, z němſkoho pscheloženy. Druhi, „Blinder Eifer ſchadet nur“ w 7, a tseczi, „Ohne Geld auf Reiſen“ w 1 wuſtupje, běſchtaj němſkej. Zo drje je ſo wſcho derje lubilo, móžem ſe že žiwoho pschipóznanawaſja pschitomných ſudžicž.

J. Br.

Z Nowego Leutersdorfa. Hodžinu dale znatoho Filipsdorfa leži wjes Nowy Leutersdorf*, katraž ma wot lěta 1862 woſebitu faru a kraſnu cyrkę, wot budyskſkoho tachantſtwa natwarzenu. Tale cyrkej je nětko kraſnu woždobu doſtała: nowy kſchijowý pucž za 1200 markow. Swiecžata ſu w Menichowje na płat molowane a do dubowych wobkułow (tramow) zaſadžane. Njedželu 17. februara po połdnju dokonja ſo ſwiatoczną ſwiecžizną ſtacjow, ke kotrejž běchu wylie ſwiecžacoſho měſchnika tež warnsdorfski tachant Wünsche, oſtričanski farar Müller a ſchérachowſki kapłan Löbman pschischi. — Kaf, dyrbimy ſo prashecz, běſche khudej woſadže móžno, taſki kraſny kſchijowý pucž ſebi woſtaracz? Na to woſtołwu: Ze ſnadnymi mocami ſo tež wjetſche węch doſoujecz hoda. Wot lěta 1863 je tehdomniſchi farar Müller počał hromadziez, ſtož pschi poſtnych předowanjach do móſhniczki ſo nawda; njeboh farar Kupki je ſkładowaniſo dale ſpêchowaſ, tak zo móžesche nětčiſchi farar Keil ſwojej woſadže dołholétnu žadoseč za kſchijowym pucžom dopjelnicz. Nadžiam ſo, zo ſpomožna pobožnoſć kſchijowohu pucža, katraž — kaž by ſwiaty Leonard wot Porto Mauricio praſil — je doſachaca, zo cylu woſadu ſwiatocži, na božnu myſl tutej woſadu džen a bóle wobkručji. To je ežim bóle nuzne, dokež je tuta woſada ze wſchętch ſtronow wot druhowěriwych wobdata a z mnogimi fabrikami tam wſchelako ſchłodowana. Wulki wužitk hjez dwěla pschinjeſe jej tež katholſke kafino, tam zaſožene, kotrej tu ſamu njedželu ſwój preni zaſoženſki ſwiedžen woſtywaſche.

* Nowy Leutersdorf kſtuchesche předy k Čeſkej a bě do Warnsdorfa zaſarowanym. Dokež wjes cyle ſriedž Šakſkeje ležecje (běſche „enflava“), woſtupi ju Awiſtria Šakſkej a budyskſke tachantſtvo zaſoži tam nowu cyrkę a faru.

3 chłoho swęta.

Němſka. Reichstag je na 6. měrca wowołany. — Laffer, kotorož ſmjerč ſuň hjo zdželi, je hřeče po ſmjerči Bismarck „do poliwiki plunyť“. Washingtonski ſejm połnōcneje Ameriki je wobzamkný, zo by ſo zjawnia khwalba „ſlawnoho politika“ Laffera Bismarckiey pschipóſlała, a tón ju němſkomu rajchstagej pschedpołożil. Bismark pač je liſt jomu poſłany zas wróćil, dokež Laffer neje muž za tym był, zo by taſteje čeſeče doſtojny był. — W Friedrichſruh ſu ważne rady ſkładowali w nastupanju wobstejenjow mjez Němſkej a Ruskę. Ruskii wojerſki połnomocnik wjeřch Dolgoruki a němſki wojniſki minister v. Schellendorf běſchtaj pola kanclerja. Nadžijeja ſo z toho, zo budże z tym mér mjez Němſkej a Ruskę ežim bóle wobkručzeny. — Winſkim nowinam „Vaterland“ piſaja z Varlina, zo je pječza ſtraž, katraž je woſebje za zakitanjo fejzora Wylera zarjadowana, wo khétru liežbu rozmnožena.

— Kulturkampf w Bruskej zas dale a bóle kſečz poczina. Za kardinalom Ledochowskim ſu z nowa „ſteckbrief“ puſchczili. Wulki liežbu dispensow minister zapowieduje. Wyſchſki präsident krajiny nad Rheinom je ſwojim landratam poruczył, zo dyrbja protokol wjeſcz wo duchownych, kotsiž „njezakon-

sey" duschipastyrstwo dokonjeja, a jich pola sudništvow wobskoržowacj. To wšcho su wustupy, kotrež njenomaža katholikam dowěru wubudżecj.

— W bayerškej komorje su namjet katholskeje stronj psychijeli, po kotrejž ma so psychichodne někotrym ženitwa zapovjesč: n. psych. hdyž je w poslednich 3 lětach jedyn ze slubjeneju dla wěstych psychestupjenjow a wosudženj był abo podpjemu kudsonych dostawał a t. d.!

Awstrija. Tež Awstrija chce, kaž Pruska, privatne železnicy kupowacj a tak do statnych psychewobroczeč poczecj. — W Bosniji a Čornohórskej ratuske zarjadowanjo dobre plody nješe. Mér a rjad tam dženj a bóle psychibjera.

Italska. Swjaty wótc Leo XIII. mějesche 20. februara wopominjenisti džen swojoho wuzwolenja jako hamža, a psychijimaſche we vatkanskej bibliotech zbožo-pschenja. — Na italskoho krala Humberta je so pjecža attentat psychotował, dokelž chyšche njeznath čłowjek policistu, kiz mějesche železnici wobkedažowacj, po kotrejž kral Humbert jědžesche, moricž chył. Tola fo ta wěc werje jara podobna njezda, dokelž su w „dynamitowej“ bleſchi wosilj namakali.

Francójska. Swjaty wótc je francózskim biskopam encykliku possal, w kotrejž wón jich wobstajnoſeč a swěru khwali, a tež Francózsku jako tajfu psychipóznawa, kotrež drje je druždy wot pučza prawdy so zaobludžila, pscheć pak zaś k prawej wěrje so wobročiła. Encyklika je w cytej Francózskiej jara dobrym začiſcieč cziniła. Tola fo zda jakož by francózskie kniževjerstwo na tutón luboſežiwy a měrný list z nowymi kſchiwdami psychewiwo katholskej cyrkwi wotmowlieč chyłko, dokelž je wobzamkuły, zo wucžerjo a wucžerki z cyrkwiſkich rjadow w statnych škulach skutkowacj njeſmiedža.

— W Lyonje su katholcy dželacžero parijskoho hrabju za nastupnika zemřeteho hrabje Chamborda wuzwolili. Zastupnik parijskoho hrabje, w zhromadžizne psychitomny, praji, zo hrabja jich napomina, zo bychu w mérje na znowozarjadowanjo monarchie we Francózskiej džekali. Tež prync Napoleon je swojim psychiwiskam podobnje ryczał. Kaž je widzecj, ma Francózka hisčče wjac kandidatorow za trón.

Jendželska je generała Gordona do Sudana possalala. Gordon je 18. febr. do Khartuma psychichół a pyta na wšče waschnjo tamniſkich wobydlerjow dobyč. Je mahdija jako sultana w Kordofanu psychipóznał, haj dowoła tam tež njewolnistwo, kotrež je tola hewak wchudże zbehnjene a załazane.

Serbiska ma nowe ministerstwo.

Egiptowska. Małhi je zaś dale dobywał. Je Sintat a Tokar do swojeje mocj dostał, a ze swojimi wojskami żadkawé surowoſcze nad wobydlerjemi dokonjal.

Amerika. Na powodzenjo w połnönej Americy, kotrež je telko schkody nacžinilo, su zatrascne wichory sczehowale, kotrež su cyłe krajiny zapuſczile a někotre mestacžka skoro cyłe spowalale. Wjele čłowjekow je živjenjo zhubiko.

Wschelcžinj.

* Psihi rozmówienju: „Czeja je po prawym schula?“ pitny wóny jedyn z najwyšších schulskich zaſtojnów w Saſkej rozmowne ſłowo: „Wona ſchulſka ſchulſkej wosadze — tuta ma wucžerzej mždu dawacj! twarjenjo a wšče wudawki za zarjadowanjo zwjescz — kraj ma jenož na to hladacj, zo fo za živjenjo trěbna wědomoſcž dobudze. Tuž, serbske ſchulſke wubjerki,

njebudžće kromi na to, zo žadacže a psched svetnej wyschnoſežu na tym wobſtejče, zo w schuli pôdla némſkoho zdželania ſo naſchim džecžom tež trébna wedomoſež w čítanju, piſanju a recženju naſcheje ſerbſkeje recze pschiwucži. Džiwacž ſo dyrbju tomu, kž ſo boji, zo džecžo w naſchim čaſu w schuli a we wſchědnym wobkhadže némſti njenawuſnje; tých paſ, kž ani prawje ſerbſcy čitačz ani ſerbſkoho ſłowa napiſacž niemóža, je mjez nami ſmjerč wjele! A to tola za lud wjele čeſeče njeje, hdyž je w — cužbje znath, we mačerſchęzinje paſ nic! Na tym wobſtejče, zo džecžo w schuli tež ſerbſki naſwutnje, halož je za nabožne žiwenjo w pschičhodu trébne; wo dresuru w némčinje njeſtarajče ſo wjele, to čini ſo ze wſchěch ſtronow hewaſ wjac, hacž je ſpomoženju naſcheje młodofcze. Čítaja džen doľho doſč, ſchtož njerozemja (tu a tam z némſkim čítanjom započnu!) a ſerbſki, ſchtož móhli rožemicž, to ſu — zaſazane ploď!

—š.

Naležnoſće naſho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 176—183. z Khróſcie: Marija Wawrikowa, M. Kral, Jakub Smola, Jakub Pjech, Jurij Herrmann, Miklawš Kral, Michał Lukaš, wudeř Jakub Pjetaš, 184. J. Šajba z Noweje Wjeski, 185. Jakub Žurich z Wudworja, 186. J. Tryčk ze Smječke, 187. Pětra Holka ze St. Cyhelnicy, 188. Miklawš Domš ze Zywiec, 189. Haňza Delenkowa z Wutočic, 190. Franc Herbrich z Kupjele, 191. Miklawš Just z Noweje Jaseńcy, 192. Miklawš Domš ze Smječke, 193. Marija Miklec z Worklec, 194. Hana Čemjeric z Jaseńcy, 195. Miklawš Matiješk z Delnic Sulšec, 196. N. N. z M. D., 197. 198. z Różanta: Józef Libš, Madlena Kašporec, 199. K. J. z P., 200. Jakub Klimant z Lazka, 201. Miklawš Bledrich z Budyšina, 202. 203. z Ralbic: Jurij Rachel, Wórša Nowotnikiec, 204. Hana Rězakowa z Bělšec, 205—226. přez Jana Domancu z Khróſcie 22 sobustawow.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 522. Jakub Hórník z Kulowa, 523. K. J. z P., 524. Jurij Rachel z Ralbic, 525. Jakub Sěrc z Khróſcie, 526. Marija Donatec z Boſic, 527. J. Žurich z Wudworja, 528. Miklawš Holka z Horkow, 529. Miklawš Wowčerk z Pozdec, 530. Miklawš Bráuer z Lusča, 531. 532. ze St. Cyhelnicy: Pětr Holka, J. Nowak, 533. M. Domš ze Zywiec, 534. Michał Bělk z Noweje Wjeski, 535. Haňza Delenkowa z Wutočic.

Na lěto 1882 doplaci: 559. K. J. z P.

Na lěto 1881 doplaci: K. J. z P.

Dobrowolny dar za towarſtvo: N. z B. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 66,176 m. — p.

K čeſci Božej a k spomoženju duſow ſu dale woprowali:

Hnadna knjeni Hana Marija, abbatissa klóſtra Marijnoho Doła 500 m.
N. z Krupki 3 m., „mały dar za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju wot ſuſkich holčatkow małej klasy w Marijnjej Hwězdze z prôſtwu: Wutroba naſho luboho Zbóžnika, požohnuj swoje džeci“ 10 m., zawdawk služowneje holecy w Budyšinje 1 m. 50 p., njemjenowana ze Sernjan 2 m., K. J. z P. 1 m., Schönberner 1 m., Jurij Rachel z Ralbic 2 m. — Hromadže: 66,696 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8473 m. 50 p. — Dale ſu woprowali: Wórša Hórníkowa z Kulowa 3 m., z Marijnoho Doła: „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 3 m., N. N. z M. D. 1 m., njemjenowana ze Sernjan 1 m. — Hromadže: 8481 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Cžiſečz Smolerjec řnihičiſečeſtejne w mačicžnym domje w Budyšinje.

Wſchipoſoženj tutomu čiſlu (aboz sobuſtawam hižo psched thđenjom poſlany) je Paſtýrſti liſt biskopa Franca Bernerta, wſchipoſoženj wot Hornika. — Hladaſ w nastupanju poſta tež rozwucženjo w „Krajanu“ ſtr. 2!

Katholicki pustek

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Eudowý časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 6.

15. měrca 1884.

Lětnik 22.

Pod kotrejmi wuměnjenjemi do budžesči wotpustki „křižovoho pucža“ abo stacionow?

Zara wuceženym a sławny bamž Benedikt XIV. praji, zo je křižový pucž „jena z najwosebnitskich pobožnoſćow“ a „mócnje ſi tomu pſchinoſchuje, zo hřešníkow wobroči, liwkich zahori a sprawnych dospołniſkich czini“. Po jeho poruczoſćci praji ſwj. Kongregacija w rozwozjenju wo křižovym pucžu (10. meje 1742): „Dokelž ſwiaty wótc ſebi pſcheje, zo by tale pobožnoſć pſchech dale ſo rozhřeřila ſi wužitku katholickoſtvo ſweta, napomina wón wſchitkich duškipaſtryjow kóždoho wokřeja abo města, zo bychu ſwoje ſtadla z tutym tak wulčim poſlalom wobohacžili.“ Šwiaty Leonard wot Porto Mauricio by husto prají, zo ſama pobožnoſć křižovoho pucža doſaha, wosadu ſwiatoſćic.

Katholicki Serbia ſu ſtajnje tule pobožnoſć tež woſebe zańcž měli. Wo tym móžemž ſo pſchewědežiž, hdyž nježelu pſchi poſdnju abo po nyſchporie do cyrtwie poſladaň a mnichich tam widźimy, kofiz „ſtacionam křodža“. Woſebe w poſeže, kofiz čeſas je za rozpominanjo Křyſtusowoho czerpjenja a wumrjecža poſtajeny, ſo tale pobožnoſć pilne džerži. Bohate pak ſu tež wotpustki, dospołne a njeđospołne, kofrež ſu mnogih bamžojo za pobožnoſć křižovoſtvo pucža zwolili.

Zo bychu po taſkim naſchi ſubi Serbia tak nadobnu pobožnoſć z połnym duchownym wužiſkom wotbywali, tudž ſi krótka wuměnjenja napiſam, kofrež maja eži dopjelnicž, kofiz chedža z woprytom křižovoho pucža tež ſpožęze wotpustki dobyčž. Hdy bychu tež trjebaſ z džela znate byſe, njebudže tola ſchlobžecž, zo ſo jónu do hromady ſpiſaja; na někotru wěc ſnadž hiſčeze njeſiſh džiwaſ.

1. Křižový pucž, kofiz woprytujesč, dyrbi kanoniseč (porjadmje) założený a ſvjeczený byč. — To je staroſć duchowneje wychnoſeże, zo ſo křižový pucž prawje załoži a poſvjeczi.

Zo pał by ty wotpuſk dobył na takim kſchijowym pucżu, je trèbne:

2. Dyrbiſch w swiatosczaſcej hnadze božej bhez. Spowiedź a wopravjenjo — kotrej ſtej hewak za dobyczo ſkoro wſchę druhich doſpołnych wotpuſkow pſchedpiſanej — njeſtej trèbnej. Dokelž pał je swiatosczaſca hnada abo wuſprawjenjo trèbne, budze najwſtečiſche, zo najprijeđy doſpołniu želnoſež wubudžiſch. Męj tež wolu, zo chceſch wſchę ſpožęzene wotpuſki dobyczo. A dokelž je tutych wjele, wopruij abo daruj — chceſchli přeni doſpołny wotpuſk ſam za ſo zdžerzeč — wſchę druhe kſhudym duscham. Tute woprowanjo abo wotſtipjenjo za kſhude duchę dyrbi ſo na zapoczątku pobožnoſeže abo tola pſched jeje ſkončenjom ſtač. Hdy by ſo hakle cyłe na koncu ſtało, praji swiaty Leonard, njebh ničzo płaczilo. „Tute wažne dopomjenjenjo — pſchiſtaj i wón — žeſie njeza budže!” — Na koncu 6 Wótczenaſchow ſpewacž, njeje poruczene.

3. Wſchę 14 ſtacionow dyrbiſch po rjадu wopytacž, žadny pſchedſtočiſch. Za jedyn abo někotre ſtaciony žanoho wotpuſka njeđobudžiſch. Tež ſo njeđybi pobožnoſež pſhetorhnyč (na pſch. do połdnja poł a po połdnju zaſ poł). Krotte pſhetorhnenja (k pſch. ſo wuſpowiedacž, jandželske po-witanjo wuſpewacž, božu mſchu kſhijecž abo podobne) ničzo njeſadža. Trjebaſch jeno pobožnoſež poſta ſtaciona dale wjeſež, hdež ſy prijeđy pozastaſt.

4. Kſhijowy pucž je pſchedſtajenjo abo naznamio wérnoho kſhijowoho pucža Khrystuſowoho, kiž je w Jeruzalemje. Tak ma tež wopyt kſhijowoho pucža w cyrkwi podobny bhez tajkomu wopytej w Jeruzalemje, t. r. pſchi po-božnoſeži kſhijowoho pucža dyrbimy wot jenoho ſtaciona k druhomu hicž, je-li nekaſ možno. Syli pał ze ſlaboſežu abo khorowatoſežu za-dżewanym abo hdyž wulki lud a mały rum hicžo wot ſtaciona k ſtacionej eži njemožne ežini, dha doſaha, zo na swojim měſcze wostanjeſch a po kóždym ſtacionje poſtanjeſch a k nowomu ſtacionej ſo wobročiſch. To płaciſi woſebje tehdom, hdyž cyła woſada kſhijowy pucž hromadze wopytuje, a wſchitcy wot ſtaciona k ſtacionej hicž njemoža. Po radze swiatoho Leonarda je cyrkwińska wyschnoſež za tajku zhromadnu pobožnoſež dowoſila, zo wſchitcy na swojich měſtnach wostanu, jeno měſchinik z dwemaj ministrantomaj wot jenoho ſtaciona k druhomu dže a wſchitcy klecža, hdyž měſchinik pſched ſtacionom klecži, a ſteja, hdyž měſchinik dale dže. — So rozemi, zo je tež dowolene, pſched ſtacionom ſo do ſawki poſlaknycž.

5. Pſchi wopyče 14 ſtacionow dyrbiſch czeſtpjenjo Khrystuſowe rozpominacž; kóždy ma to ežiniež po swojej možnoſci. Doſaha tež rozpominanjo tutoho czeſtpjenja z cyła, býrnie tež te njebylo, kotrej k tutomu ſtacionej runje ſluſcha. — Swiecžatka pſchi kóždym ſtacionje woſožeja tajke rozpominanja, dokelž podawat z czeſtpjenja Khrystuſowoho pſchedſtajeja. Su pał tež tajke kſhijowe pucže bjež swiecžatow. Pſchetož wotpuſk wotpočuje jeno na drjewianych kſhijikach ſtacionow, nje na swiecžatkach.

6. Schtóž za džen wjac króž pobožnoſež kſhijowoho pucža dokonja, do-budze kóždy króž tež zwolene wotpuſki. — Dokelž móža ſo wſchę tute wot-puſki kſhudym duscham pſchimobročežiſch, kóždy widzi, kaf wjele móže z nimi kſhudym duscham duchowneje pomocy dobycž we jich zrudnym poſtajenju.

7. Dobre waschnjo je, zo ſo pſchi kóždym ſtacionje pſchihotowanſke modlitwy „Modlimy ſo k Tebi, Kneže Ježu Khrystuſcze a t. d.” ſpewaja a po rozpominanju Wótcze naſch pſchida. Hacžruniž to cyłe muſne njeje, dha ſo tute dobre waschnjo tola radzi. Hdy pał by něchtó — dokelž telko ežaſa

nima — so jeno z wopystom kózdomo staciona a z krótkim rozpominanjom pschi kózdom spokoju, by tola pobožnoścę dospołna była a wschę płydy wot Boha dobyla, kotreż je cyrkę za nju zwoliła.

Nasche stacionske knížki, kotreż wériwi trjebaja, su cyłe dobre a na hłowne węch pschi pobožności dźivaja. Młodzi so tute modlitwy prawie kędzbińie, woselię pschihotowacu modlitwu (wubudżenjo luboscze a żelnoścze), pschidaj też na zapoczątku woprowanjo wotpisków za khude dusze (byrnie jeno w myślach było), cztaj a rozpominaj pschi kózdom stacionje prawie nutrnię tam stajene rozpominanjo z modlitwu — a ty żenie bjez wulkoho wužitka z rjaneje pobožnoścę njeprónidzesch. Dobyte a khudym duszham pschiwobroczenie wotpissi pak sebi zapołożišč tak rjec na dań pola toho, kiž je prajik: „Bbóžni su miłosćiwi, dokelž woni miłość doſezahnu.“

Sydom swiątostcew abo sakramentow w khódku wschednogo žiwjenja.

I. Kschejenja a ksyczyna.

(Słonečenje.)

Wuske běsche wjeselo a witanjo a zbożopşchenjo, hdyz Swëdom z kmotrami do korezmy zastupi!* Mužojo běchu so hido wokol schenkwaſa zehydali, wezo nic bjez winy. Korezmarka lětaſche kaž wewjercika wokolo kmótrow.

„Korezmarka, baňku piwa, a kózdomu hosczej tež tak“, poruczi Swëdom.

„A wulku bleschu palenca tež pschec pschihotuj“, zaſchkręcza w kuczimu Schézipakę horbaty, dymku w hubie wjerejo a woczi proſcho na Swëdoma žłóżimy. — Kmotsja běchu so zehydali a Herceg Mróz zanjeſe pšeři pschi piwe.** Wustojni spewarjo ze wsi pschimyńcu hłos: Noblec Rela, Haniec Matusch, Kocorec Mróz, Koſlic Mark, Hórbanec Lukasch a króna wschitlich, Sukec Holas. Wjedro, by to rjane było, hdz by delnja trójka tak njekazyla! Wjene holcy běchu so pod woknami zechle a chyčhu z noſom schleńcu pscheczijcę, tak so jim spew lubjesche a kózda chyčsche prawie — blizko slyſhęcę.

„Nó wschał, korezmarjo, hibaj so tež a pschinjeś hnydom karan piwa, hewak sebi z bankami džensa nozy kushej naběhaſč“, praji Swëdom, ze spewom so počeszeńy czojo.

„A tón palenc tež, to je jedyn pucz“, pschistaji horbaty Hórban.

„Korezmarka!“ — „A ſchto?“ — „Kharty ſem — dwoje, ſchěſti ſobu a drzewianej talerjaj“, porucza Mlyneček Walten. „Haj, haj, Swëdom ſobu, runje dwé bliźje »kowfka«, pschida Hraczec Merezin, „ſtubane budże!“

* We niektórych wosadach kmotsja po ſw. Kschejeniach w korezmje wosianu; „wona“ doma tak niež ſobu czinić niemože, tuž woskoręži jo tam wšcho hacž do „doložanoſčenja“. Wjeli zańiež z tym njedzelni ež nimaja!

** Cylu pšeři rožemicz niemóžach. Mockec Blažij, Trubic Hrehoř a Nowaček Domašč kaſaču jaſnoſcę hłosa a ſłowow z mrczeniem a dybawoſču. Pšeři bě nimale tajſa:

„Bratſja, pijmy napoju jeczmienjowy — pijmy napoju złocząny!

Wérče! woda ſlabi ducha — naſhe moch daji.

Brajże, ſchto tak měiacz bliď? — wjeli, wjeli wody czechne!

Zaba jenož kunka, dokelž luta wodu žlunka,

Spewacz niemóž!“

In chorō (wschitę 10):

„Stajmę lačnoſć, pijmy radoſć!“

Mužojo sebi zehrachu. — Njech hraja, naš to wjèle njestara. „Schtó bě hejt?“ prascha so Hraczkec wočko 12. — „Nó, schtó hewak hacž Swědom?“ wotmowlwi Mělynečec. „Nihdy nic — wobaraſche ſo Swědom — ſym tola wobeju stareju měl!“ — „A ſchto stareju, teju mohl kó ždy měcz; ſchtóž ſchthchi ma, dobywa — hdze masch twoje, ja swojej džeržu“, praji Merečzin, a ſchwump, kharth do hromady.

Swědom drapaſche ſo za wuſhomaj, poſtupi na dwór a zdychny k njeblu poſhladajo: „Ty luby pomhaſ, tón moj mlody doma, kaſki težio tón něhdý budže?“

Schtó dha žony mjez tym ežinachu? Sedžachu za blidom ſame za ſo, a zabawa bě ſpar zahnała. Bě to taſki prawy trimvirat, baba bě pſchedſyda, korečmařka a kmótra pſchisýde.

„Haj, drohe někto je to kmóthenjo“, praji kmótra. — „Haj, to te dawanjo* za duchownych čini, a kaſ ſu pódla wobožni, njeſiſ ſlyſhała, kaſ farar morkotac̄he, zo poždže džemty?“ předowac̄he baba. — „To ma kniez prawje — bychmyli w 3 abo tola w 4 do cyrkwoje ſchli, móhli bychmy někto dawno doma bycz. A te dawanjo? Wſchaf duchownym niežo wjac njeſawamy, ale wjazanjo wnczini 8 tol., wopor 4 ſlēb., rubiſtch za kmótrom 2 tol., do ruk 1 tol., tebi za proſchenjo $\frac{1}{2}$ tol., na tifki 4 ſlēb., pěſtonicži 8 ſlēb., za hotowanjo 4 ſlēb., za plokanjo ſhóreucha atd. 8 ſlēb., to maſch 13 tol. bjez 8 ſlēb., abo 38 m. To ſlužowna dwójec̄ za lěto kmótiſic̄ njeſme; ſchtó chyč to wutrac̄, hdž ma 20 toleri mždy, kaſ ja?*** Baba ſo kaſ poſtróži. „Haj wſchaf, džec̄he, někto je wſcho tak drohe na ſwěče. „Nó, wſchaf — ryczeſche dale — (pſchetož wě ſebi pomhač, a dokelž korečmařka a kmótra na duchownych ſwarjec̄ njeſomhaſtej, zloži rycze na mlyňka), nó wſchaf ſlyſtej, z tym naſchim mlyňkom žabyn ſchit wjac njeje, kaſfez tón etcetera čini!“ Čyň woſadu a wſchě nowinki w njej bě hijo pſchewočlowała, někto dopomni ſo k zbožu na

* Z tym „dawanjom za duchownych“ drje ežeri ſo pola katholickich wjac hary, hacž je trjeba. Po wuſpočazi poſledujioho daniſtfoho (Stolgebühren-Ablösung) doſtaſowaſi lutherſcy duchowni z woſadow tu a tam nimale teſto tyſac markow, kaſ kath. farario ſtow (wotplaczenio za kapelanow z wjetſha ſtora niežo njerka). Hdze bychu luth. duchowni někto 2—4000 m. doſtaſowali, hdž by tam wjèle wyschijce dawano njeblu? To paſ je věro, zo ma kath. lud k tomu, ſchtóž lutherſcy doſtaſowaſi, z krajnimi dawami ſwoj džel (na poſtajene 600,000 m.) pſchinowac̄, a to teſto, zo by zbežl naſtaſ, hdž bychu katholick ſwojim duchownym po lutherſtich tarach dawac̄ meli (za kſeženici u. pſch. 3, 5, 10, 15 m., doniž ſo pola naš 50 p. dawac̄he!). Šchtóž dha něktož ſwojim duchownym popſcheli njeſiu, zo ſami jatmožnu abo wopor dawachu, hdž veču doſez nizke taray, to dyrba z dancami někto bjezdužak druhim dawac̄; tueži wuziwiwa ſobu woſ naſchoho dawania, mjez tym zo je wulſi džel naſchich duchownych z poſledním daniſtin bôle hacž bitv. My njezawidžimy luth. duchownym iſich dobre dohody — teſto prajic̄ paſ bě trebne, zo njerozomna ſkoržba na te „wjèle dawania za naſchich duchownych“ wotmelfknje!

** Po mojim zdac̄zu měla tu duchowna wyschneſez poruczeč, zo ſo taſke nježamoljone dawano boryž zahac̄. Khuſe ſlužowne ſo z kmótiſtow, tak moht prajic̄ na cyte lěto wuſubja. Može ſo to pſched Bohom zamoljveč? A bohate? Wóndy praji mi hoſpoza, zo jn poſledne kmóthenjo na 120 m. pſchinidže! Dwoje taſke kmótiſtow za lěto a 6 kwasow; z džinov njeje, zo mlody hospodař ſebi myſli; ſchtó pomha mi žona, hdž kmótiſtwa a kwasy dan z pomocy zežeru? To woſtanu runje ſam, budže, kaſ budže! Vſi ſwj. kſeženicy njeněli kath. kſeženijo na wjazanjo hlaſac̄, ale na hōduſeč a kſeženicež za kmóthenjo. — Želi macž khuſa, měle ju wjèle wjèle žony z pjenjeſtom a jědu podpjerac̄. Slysíchu paſ bohatych ežaſto doſez ſwarjec̄ na to, zo ſo kſhndym wjèle džec̄ji narodži (robočanam njeblu ſo rad we wjž zahydieč), a ſu-ſi tote khuſe džec̄ji wotroſte, potom wadža ſo bohačci wo to, zo bychu eži k nim na ſlužbu ežahnyli, kotrymž něhdý živjenjo popſcheli njeſiu.

53

mlyńska; do żonów bę z tym kaž nowe žinjenje pschijsklo. „Haj, haj, swarjelche koreźmarča, to sy na prawu koliju zkožila, tón naš wſchěch do prócha zeuléje, wot $\frac{6}{4}$ lědom tejko wotrubow, zo do jenoho ipolecja njeodosaha!” — „A to hiſhčeje mózejch spokojom bhež, praji druh, k wam wón na piwo khodži a sebi ſtažycz njecha, ale z nami in ołczkimi, tón hiſhčeje nam móbre z wocžow wumacuje.” Mózejch sebi myſlacz, zo tyčle a drugich czeſćzranjacych ryczi doho žadyn kónč njebu. Wokolo tjočh naſta w jich jazykach kaž spjatnica, mucežnoſcz bę jich napanyka. — Ŝe ranju požběhowachu ſo na njebu czeřwone ſerja; honač zaſpewa; ſcherjenja, kubołekſki a wódni mužowje coſnyku do czeřmnych khowankow.

„Dosež, hólcy, je czaš, zo na domipucz myſlimy”, praji Swědom. — „Nam je prawje”, wotmołki bjesada.

„Koreźmarjo, ſhoto pał sy napijał?” woprascha ſo Swědom. — „No, wotmołki tón zaſpanej wocži ſebi trejo, to tał zło njebudže, žona sy zlicžila?” — „Tam na taſli maſch”, a wona poſaza z porſtom do ſchenkwaſa.

„Dwanacze mužow, kóždy 12 baňkow, a 10 p. = 12 m., 3 bleshe wina za kmótrow 7 m., cjiſtoho 4 kanę a 75 = 3 m., koſej za wſchěch 3 m., a te jeliſz — žona, ryez ty dale!” — „Šeſtež za wſchěch 25 m., wſhō hromadže z pičzom 50 m.”

Swědom wuežahny móſhceń, zapłací jeliſz a da tež poſojeu kmótromaj na pomoc za piežo. „Na cykle węch je tał naſha wina”, morkotaſhce pschi ſebi, „no, kſhcejzna wſchědnie njeſſu, ſchtrymu budu tał pſchedacz dyrbječz, zo tu džeru zathykam.”

Rano $\frac{1}{2}$ pschiſjedże Swědom domoj, baba węzo z nim. Čhy druhí džení mějaču wjeſni wo tym powjedacz, tał rjenje je na Swědomie kſhcejzach w koreźmije bylo! — „To je hoſpodař, tón je ſo widžecz dał — vivat sequens”, kſhwaſeſche horbaty Hórbani, „czeło hiſhčeje ſym jomu tež wotdobył”, pſchijſtají wjeſele.

Swědomic macz cyku nóc niežo ſpała njeſbę; staroſez wo myſja a pſacz małego ſanka njeſběſtej ji wóczka zańdželiečz dałoj. — Swarjela Swědomowa njeſe, hdvž wón do jítwy ſtupi, tu bę wona wjeſe rozonniſcha. Dwě wulſkej ſylzy pał ſtupiſhcej jej do wocžow, hdvž mandželski k njej pohladacz pſchiūdże, a ruku k njeſſu zbehňywſki praji: „Mužo, tał njeſſu wjeſe džaka Bohu pſchinjeſene za ſpožęzene džeczatko; pyta-li naju Bóh zas doma, nihdý na ſwēcje njebuđe kolancija wjac z wonka domu hotowaną.”

Tejko wo Swědomic kolanciji. To abo tamne drje ſo bohujel poſa kóždyh kſhcejzow w Serbach wopjetuje. Kaž jutri nička z cjiřodý czeřmniſkich hrěžkow, zyboli ſo z tutoho podawka staroſciwoſez, mudroſez a boha-bojažnoſez Swědomic macžerje. To je czeſcze hódná žónſka!

Kaž mało tola starſchi na to myſla, tejko móža na ſwojim džeczju ſtažycz, priedy hacz je narodžene, tał móža bohatiſto huadu božejе na kſhcejensi ki dženiu jomu wuproſyčz (abo tež nawopat), tał na kóždy m džeczju njeſjeſa ſebi zaſlužicz (abo tež poſlečz)! Žara wažna węc je to, zo ſo kſhcejzna po ſwj. kſhcejencz ze wſchěi czeſcžu džerža. Njerěka to hněvo boži na ſo wołacz, hdvž kmótſia z hoſczemi hnydom po ſwj. kſhcejencz rozpuſtějeſeſi, njeſchijſtojnym ryezam, donoſhowanjam, hanjenjam, njeponěrnoſczi ſo podawaja? A tola mieli bóle hacz herwak hdvž runje po ſwj. kſhcejencz ſo dopominicz na ſłowa: „Bratsja, khodžmy cjeſtnje, haſko wodnjo, nic po wob-žraſtwač a wopuſtwač . . . ale wobleczeče ſo ſenjeza Žežuſa Khrystuſa!” (Romif. 13.) Hdze woftanje pſchi tajich kolancijach kſhceſčanſki duč, hdze

rozemjenjo wulkich potajnoscjow a zamostwjenja, kotrež z tajkej swjatocjenoſcju kmitſja na so bjeru, hdje ſpoznačjo zatraſhneje ſchody, kajkejež z tajimi njepozinkami kraleſtwu božomu na zemi a na njebiu načinja? Že zamyslom traſh? Nē, z hoſeje njeke džbnoſcje a tu poſcje w kſhēſčan-ſkim živjenju!

Mój Božo, hdje dyrbti pſchińcz, hdjž lud ſydom drohotne ſamjenje, kotrež ſy do pjerſhčenja rždy złotoho ze ſmilnej ruku k naſhomu wožbo- nienu zasadžiſ, w ſwjaſtich ſakramentach bóle zaicž nim a?

Něko čhcu z piſanjom wodbyhnyč. Čhcu ſkyschecž, ſchto ludžo k tomu praja — — — nječ ſo na mnje wuſpaja. Měniu pač, množ, kotsiž maja tak nuzne, wſchitko w naſchim „Póſle“ porjedžecž, ſchtož k wužitku naſchoho ſerbſkoho a katholikohu luda piſam, pſchecživo wopacžnej „módže“, byhdu mudriſhio cjinili, zo ſami na ſebi porjedžecž poczinaja. — ſ.

Bludnicžka.

Pſched někotrym cžasom je zaſy nowa měra naſtaſa, mójeſli ſo za to ſtovo „wéra“ trjebacž, kij ſo ſpiritiſmuš mjenuje. Jeje wužnawarjo rěkaja ſpiritoſtojo. Cži wérja, zo móža někotſi ludžo duchi wołacž abo citowacž, kotrež tež na wſchelake praſhjenja wotmořwjeja, ſchtožkuli čhe cžlowjek wot nich wědžecž, byhne tež z najdalſhjeſe cizby bylo. Tež cžlowiſte myſle tomu pſchec- radža, ſchtož wo to žada. Tich wotmořwjenja ſu klepanjo: „ne“ je jene klep- nienjo, dwóſey je „njerěm“ a tſi króč je „haj“.

Prjedy pač, hacž móže ſo tajki duchi citowacž, cžinja ſo wſchelake modlenja a mohk prajicž cybnjene fuſki. Druhdy ſmě na ūbi, hdjež ſo to stanje, ſwětko bycž, druhdy zaſ cžiſče cžima a pač zaſy trochu cžemno, za tym hacž ſu prawidla poſtajene. Potom pſchińdže citowaný duch. Je to někajka poſtawa, kaž dyml abo mróčzel. Dokelž je na ūbi w tym cžasu cžemno, njemóže ſo rozeznacž, hacž je wona cžlowjek abo něčjoum druhoniu podobna; zda ſo, kaž by ſo w powěſte znoſchowala.

Rozomný cžlowjek by ſebi myſlit, zo toſa njeje móžno tajke wěcy wěricž, woſebje w naſchich cžasach, hdjež ſo wjèle ludži hanbuje wuznacž, zo je z cyka Jane nabožniſtvo — a potom halle tajſele hlupoſcze! Zadživani dyrbimy ſo praſhcež: je to naſch cžas wuwoſaneje rožwěſtenoſcje a wuſhlađo- waných waſhñjow, abo (woſebniſho prajene) civilisacije?

Ale ſchto težto njeby wěriſ, hdjž cži tajki „duch“ na twoje praſhjenja wotmořwi, zo je tón a tón w Americh wumirjet, abo kaž ſo jomu wjedže, abo podobne wotmořwjenja, wo ktryhž ſo potom pſchewědčiſt, zo woprawdže tomu tak je?

Škutki tutych duchowych ſuzkarjow, kotsiž ſo „medium“ mjenuju, ſu tak pſcheklapjace, zo jím nic jeno proſty lud wěri, ale tež hacž na najbóle ždželani a ſwobodnozmyſleni mužojo wulkich městow, kotsiž byhdu ſo za najbóle na cžesći ranjenych měli, hdjž by jím něchtó prajik, zo hiſhcež do Boha wěrja. Tež najwoſebniſche ſemjanſtvo je pſchi tym bohacze zaſtupjene.

Swojich wotpoſlancow ſežele ſpiritiſmuš do wſchech róžkow; woſebje pač ſo tuta pſchiwéra w tu khwilu w Rakufské khetro rožſcherja.

Hdjž ma ſo z tej wěcu tak, wotmyſli ſebi rakufi archiwówoda Jan, zo ſpiritiſtſkomu ſchibaſtſtu trochu na porſty poſlada. Wysche krónprynca Rudolfa žadýn cžlowjek wo tym njerědžeshe. — Z pomocu barona Hellen-

55

bach-a a někotrych druhich daſche ſebi archywójwoda najbóle twuwołanoho duchownskoho kuzkarja Bastian-a z Gendželskeje do Wina pſchińcę, zo bydu ſo w jeho hrodze někotre „poſedženja“ wotbywače.

Bastian tež wopravdže pſchińdže, ničzo zle njemyslo. Dwé zhromadźizne ſo pſchi wſchelakim modlenju k ducham wotbyſtej, a na ſieczej dyrbjelje potom „duch“ pſchińcę. Pſchi ſwecy a po czmę czini Bastian wſchelake kumſchty, kaž je to pſchedpiſane, a potom dže do pôdlaňſkeje iſtwy „ducha“ citowacę.

Za khwilku ſo duh wopravdže pſchiwſecze. Pſchi czémnoſczi wo iſtwě bě ſédom ſpóznačę, zo je tam někaſka poſtarwa, ale bórzy ſo zaſ zhubi. Za khwilku pſchińdže zaſy, a nětko dale won. W tym wokamiku ſo durje za-praſnu! — Duch dhe zaſy naſpjet, ale njeniože. Ze wſcej mocu kócej na durje, ale te wostanu zamknjene.

Hijo ſtaj archywójwoda a krónpryne ze ſwojich ſtoſow ſkočkoj a „ducha“ hrabuhywſchi, wjedzetaj jeho do druheje komory k ſwecy. Zo bě duh kniež kuzkarj Bastian, to ſo ſamio rozem. Swoje zahaniſjenjo ſpóznawſchi czinjeſche won, kaž by do momory padný. Hdyž pak jeho krónpryne ſobuzelnje tróſkto-waſhe, zo ſo jomu ničzo niestanje, wuſkoči rucze a czerjeſche w jenym ſkoku won a do ſwojoho hoſeženca; po zokach, kaž haſko duh beſche! Schkórnje, kíž bečku w zamknjenej iſtwě wotſake, hdyž beſche ſo je zuš, ſu pozdžiſho za nim poſkali. — Archywójwoda Jan beſche durjam woſebitu pſchijpravu pſchićiniež a wot njeje czeiki powjaz po ſeženje hacž k ſwojomu ſtolej dowjeſez daſ. Hdyž beſche „duch“ doſež daloko pſched durjemi, ſežahný archywójwoda ſpěchňe za powjaz, durje ſo zapraſných a duh bě w paſlach.

Ale tež tacy ludžo hižo ſu, kíž spiritiſtiſke poſtañſtva wozjewjeja. Čzi teſame kumſchty a kuzkanja czini, kaž tamni jebačojo, ale je potom wotkryja, na kajke waſchnjo je to mózno.

Tak tež zańdženy thdžení hłownoho pſcheczitwnika spiritiſtow Cumberland-a do Wina pſcheproſtychu, zo by tam ſwoje wumjeſtvo wopokažał. Wón ſwoje węch nanajlepje wuwjedże, a je derje wujasni. Klepanjo na pſchiklad je pſchez to mózne, zo jo na nozy węſte žily ſczahuja, pſchez ezož jena kócej podobniſje klepa, kaž hdyž na ruci poryt pifasch. To pak je jara czeſko dokonječ a je k tomu wjele wuſnjenia trjeba. Tež wjele druhich kufſow won miſchyrſc wuwjedże, kíž człowjekej, možl prajicž, zmysly wopoja. Někotromu prajeſche tež czíſce prawje, ſchto ſebi tón runije myſli, a wjele podobnych kufſow. Ženo někotre węch Cumberland tak prawje wujasnicž njechaſhe. Praji ſo, zo tohodla, dokeſz možlo z tymi jeho wumjeſtvo ſchłodowacę.

Ale njech je z tymi spiritiſtiſkim kuzkarſtvom kažkuli. Je-li ſchibale jebanſtwo, dyrbí ſo bórzy rozpadiuſe. Je-li pak wopravdže tak, zo, hdyž ſo ežlowejk traſach djabolej pſcheda abo zapisa, zo tón potom z njoho ryczi, změje pſchez pſchedwidžominoč Božu tež ſwoje dobre. Tež že Bož k ſwojim ſužbam trjeba, zo by ſo dobre wobkruczało. Hdyž je wón předy dopuſtěſiſ, zo ſu ludžo wot djeho ſka wobſynjeni byli a tón z nich ryczaſ, ežohodla to tež w naſkich bohazabyciowych czasach njeſyrbjało možne bycž? Bože pucze ſu njewuſlēdne.

Je-li wopravdže, zo duhi ſu, potom dyrbja tež zle a dobre bycž; potom dyrbí tež człowječza duſcha njeſmierzna bycž, a po tymle ſiwiſjenju wečnoſcž; a dyrbí tež Bož bycž. Potom pak dyrbí tež wſcho druhe bycž, ſchtož bjez- bójni njeſertiwcy přeja.

Spodživne je, zo su najbolej swobodnomyslni njewerivcy najprijeđi w spiritistickich passach. Dokelž su věru do Boha zhubili, pytaja sebi neschto druhe, schtož věrja. Pschiskowo praji: „Hdzež njeje věra, tam je pschivera“. Čistej njewerje so čłowjeci duch spieczuje, a tohodla tež wot naschoho nowomóðnoho pohanstwa daloko k staromu nimamy, kotryž pschirodže býsku česecz wopokazuje. Pschibohow ma na mjeſce jenoho Boha, do kotorož je wše pohanstwo z woprěka tež věriš, ale pschez liwkoſcz a skonečnu njeweru věru zhubilo.

Próćujimy so tohodla pschech, wo swiatej věrje so wobkručicž, česeczujimy jeje postajenja a pschikaznje a wěscje ženije rozmýšlecz njezmíjem, hacž je ta abo tauna swěca, kiz druhdy wohladamy, tola prava abo bkludna. Schtož pschi bkludnej swěczej prawy pucž pyta, so často do tonidlow zabkludzi.

Hako sobu najważniſhi ſredk, zo pschech swiatu věru wobkhowanym a naſih lud nabožny wostanie, su rjane a jednore serbske waschnja, kiz su nam po naſchich wótcach jo namireše. Hajmij je wschubžom, a niedajmy so wot nich liſchęzakam abo hanjerjam wottraſčicž, kiz chcedža naſche narodne zahubjenjo runje tak, kiz naſche duchownie ſkazienjo. Wohladajm na jich plody, a bárzy so wo tym pschewědečimy. Nic jeno naſcha wótežinska winowatoscž je, zo ſwoju narodnosć hajmij, ale tež duchowna. Staré nazhonjenjo naš wueži, zo w tej věrje, w kotrejž cuze, naduwate waschnja w Serbach jo zaſyda, tež nabožna liwkoſcz naſch narod tupi. „Budža-li naſhi potomnicz Serbja, budža tež nabožni kſchesczenjo“: to je njeponalne prawidlo, kotorož věruosć hnydom kóždy ſpoznaje, kiz ſpicy na serbske wobſtejnoscze njehlada.

Bohuslaw Sporusk.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Serbske Nowiny wozieweja ſejmicki dopis, kiz ma ſo tafle: Z Dreždjan. Wónzano so w druhzej komorje tež wo poſtraczoñſtich ſchulach (Fortbildungſchulen) jednaſche, dokelž bě so jich dla 29 peticijow na ſejm poſkalo, w kotrychž so wſchelake proſtwy wuprajachu. Najwjac jich wo to proſhesche, zo by tsecze lěto tajkeje wuežby ſpadnylo abo zo tola ſchulſkomu pschedſtejeríſtu zawoſtajene bylo, hacž chce hiſcze tsecze lěto wobkhowac̄ abo nic. Zo jo pschi tym w poſedženju wjele za tu wěc a tež wjele pscheczirvo njej rěczeſche, je wěste. Tola komora ſkonečnje z wjetſchinu hlosow wobzamku, zo ma wjehnosć naležuje za tym poſladacz, hacž ſo njeby w nastupanju poſtraczoñſteje ſchule to a druhe — a to woſebje w dživanju na ratařſtwo polóžicž a porjedzicž hodžało. A dokelž je tež prěnja komora toſamo. wobzamka, dha drje wjehnosć njebudže hinač mōc, hacž zo z najmjeiſcha za tsecze lěto někajke polóženjo porucži. — Potajkim ſu horka ſpomnijene peticije k tomu dopomhake. Spodživne pak je nam bylo, zo ze Serbow abo tola z pjatoho wólbnoho wotkresa ani jeniczka peticija w tajkini nastupanju na ſejm pschischa njeje. Abo ſu Serbia peticiju k Hornoffa w Brunowje sobu podpišali?

Z Budyschina. Na tudomnym gymnasiju ſu 13 primanarjo maturitatne pruhowanjo wobſtali. — Zańdzeny týdženj wobſtachu naſhi serbscy seminariczi tudy pschikazany wojeſki examen. — Wloni pensionitrowany dohloſetny wuežer na gymnasiju k. kantor Schaarſchmidt je w tych dňach tudy zemřiel. — Tež tójjicheto lět tudy ſkutkovach direktor pschepuſkeje ſchule, k. Sturm, kiz w Karlsbadje wuſtrowjenjo pytaſche, je tam zemřiel. — Na realnej ſchuli tudy a w Lubiju ſchulerjo jara pschibywaja.

Z Budyschina. Rjane powjedanczko wosebje za džeczi „Genovefa“ je runje w tseczim wudawku wuscho a može so w redakciji Serbskich Nowin zaři doftacz.

Z Radworja. W nastupanju cyrkwińsko spěwanja hodži so pschi-spomnici, zo laczanske wotmołwjenja k bożej mischi so w Zdžeri wot nazymnia 1882, a w Radworju wot nazymnia 1883 po cyrkwińskim (gregorianiskim) waſchniu spěvaja.

H. D.

Z Panczic. (S. N.) W nocy k 3. měrcej je so tudy paduch do rendantu klóštra Marijneje Hwězdy nutšlamal. Hako bě wón, po zdaczu wscho derje znajo, stwine durje z wopacznym kluczom wotewril, wotkama tež z mocu durje kaſynoho khamora, w kotrymž so najbóle jenož mjeñsche suminy khowaja, a wza něhde 900 m. pjeniez a pjenieżnych papjerow. List, pódla kaſy ležacy, na kotryž běſche nutšlowna summa — 1000 m. — napisana, je paduch tam wostajil. — Dwaj dnaj pozdžiſho su pola klóſtria list namakali, w kotrymž so klóſtrzej hrozy, zo rubieżnych klóſtryr zapala a wutupja, jeli druhe pjeniez, kotrež so tam khowaja, njewuda. — Paducha nětko maja; je to klampnaristi wuczomci, kiz je w klóſtrje předy dželał a sebi wscho wobhladał. Wón je tež w Jaworze zapaliſ.

Z Jawory. Złóstna ruka je zańdzeny pjatk na sobotu w nocy wokoło 11 do bróźnje kublerja Miklawſcha Wawrija woheň zatylka. Hacžruniž rječaznik sylnie na dworje zakhadžesche, njemyſlesche tola nichčo na tajke njeſmanſtwo. Prjedy hacž je ſchtó ſchtó pytny, ſtejachu bróžnja a blízke hróžje w połnym plojenju, tak zo dyrbjachu ezeladnic, wostajimski zmachow, z wołnom do dwora ſkafacz, zo bychu wěſtej smierci we woheńu wuczelki. Skót bu z nizu wutorhnjeny. Woheń hrabny tež Jakuba Pjetſchki (Rhejkec) domiske a pôdlanske twarjenja a je do prócha a popjela pschewobroži. Njebyhu-li Wawriječ domiske hacžile, by rozhovreny živojol (element) wjèle wjetſche njezvož na wjes pschinjek, cžim bóle, hdyz sylnie mlohoty dla woheń daloko wižecz njebe. — Dyrbimy so tola ſkoro zjawne prashecz: Ćzohdla wobhádža so tak ſmilne z njeſmanikami, kiz wobſedženſtwo bližchoho znicža a zimjenjo druhich do stracha ſtaja? Same jaſtwo njewotraſcha wjacy. W starých čzasach bu zapalei na ſchzepowcu ſpaleny, kaž hiſczeje w l. 1801 wěſtej Pawlusich w Chróſcicach: bě to krótki proces a ſurowy; wjac reſpektu pak bě tehdom psched wychnosču, hacž nětko, hdyz so złocič cžaſto „z humanitatu“ pschikrywa, tak zo ma so jath w kłodze ſkoro lepje, džzli množ z woska njeje. — Wy ezeladnic, hromadže za waſchich wotpalenych towarzichow, kaž je to wondy „Serbski Hospodar“ namjetował; dawajęce kózdy po 10—20 p., to żanožo z was wjèle njezaboli a jim budže to wulka pomoc.

Z klóſtria Marijnoho Dola. Kaž je znate, je klóſtryr Marijny Dol drjewo za nowu cyrkej w Žitawje dobrzežiwje daril. Kózdy widži, tak nadobny tónle dar je, hdyz ma cyrkej w Žitawje wjèle wjetſcha byz hacž bačzonika. Burja wołonich katholickich wjow a Otrica su pschiſlubili, zo cheedža drjewo do Žitawy zwozycz pomhač, a su tež hijo tójskto ſchtomow wotwozyl. Płaczizna darjenoho drjewa wuczinja pschez 8000 m.!

3 chloho swěta.

Němska. Rajchstag je so 6. měrca pschipołdnju wotewril; lětſa su tež zař bože ſlužby so džeržale, kaž je to hacž do lěta 1874 porjadne bylo, potom

pał so wuwostaiało. Wotewrjeny bu rajchstag z kejzorowej (trónskej) ryczu, kotrež statny sekretar Bötticher čitasche, dokelž wjerch Bismark do Barlina psichischoł njebe. Kejzorowa rycz wozjewja jako najważnišju węc, kotrež zmieje sejm wurađicž, začon wo polepszenju wobstejnosców, w kotrejž su dželaczerjo živi: tak maja so dželaczerjo podpjerač, kotliž so w swoim džele wobscyłdza abo starobn a braſchniwoſće dla wjac dželacž njemóža. W ryczi so tež praji, zo ma Němcka ze wschemi kraiem psichczelstwo, tak zo je mér ze wschemi ludami wěsth. — Pschi wólbach, 7. měrca, buschtaj pschedsyda rajchstaga v. Levežow a přeni městyschedsyda v. Frankenstein (z centra) jeno-hłosnje z nowa wuzwolenaj, na město druho městyschedsydy Ackermannna pał wuzwolich Hoffmanna z „němckeje swobodnomyſlnej“ strony — tak so mijeniuje zienoczenjo dotalnych połkocznikow a secessionistow (hromadźe na 108 głosow, 2 wjac hacž centrum).

— W Pruskej zas a zas wo tym piſaja, zo drje kejzor tež kólnskiego archybiskopa Melchersa wobhnadži, zo by so tutón cyrkwiſſi wjerch zas do swojeje diöcesy wróćicž moht. Pruska za to wot swj. wótcia žada, zo by kardinal Ledochowski wot swojego zastojnstwa w Poznańskiej wotstupiſ. Dokelž je bamž tutomu w Komje ważne zastojnstwo pschepodač, njezda so njemóžne być, zo swj. wótc žadanjo dopjelni, jelizo Pruska wutwuczowanjo a pschihoto-wanjo duchownych katolskej cyrkwi zas do wole da.

— Rusowſki wulkowjeřich abo prync Sergij Alexandrowicz (t. j. Alexandrowy syn) je z prynceſnu Hilžbjetu Darmstadtſkej po ſlubje, a wona dyrbjescze nětko po dotalnym waſchnju k rusowſkomu werywuznaczmu pschettupicž, ale wona so pschecžiwo tomu z rožudzenoſćeju wupraj. Skóńczenje je so rusowſki dwór dyrbjał podežiſnycž, a tohodla budže kwas w Holſtejnje. Rusowſcy prynç maja wschitn swoje mandželske z Němckie, a kúžda z nich bě hacž dotal nuzowanu, rusowſku (z bamžom njezienoczeniu grichiskatolosku) wěru na so wzacž. Tuta njewiesta je tak druhim pschikkad wobſtajnoſće dała.

Awstrija. Z Wina piſaja, zo kardinal Schwarzenberg z ministrom Conradom wo zriadowanju theologicznej ſakultetu na pražſej univerſicze jedna. — Na winskiej univerſicze pschihotuja nowowobhadenjo wucžerſkoho ſtoła za czechſku rycz. — Do pražſkoho narodnoho džiawadla mnohe extraczahi ze wschematich czechſkich městow jezdža. Nětko so tajki extraczah hacž z rusko města Kujewa hotuje (Hlas). Praja tež, zo chedža ze ſamoho ameriſkoho města Chikago a tamniſki Čechojo na wopryt nowoho džiawadla do Prahi pschijecž.

Italſka. Italſke kniježerſtvo chyſche w nowiſkim čaſu swj. wótcie ſubla a wobſedzenſtwa propagandy fidei wzacž. Tak lohen, kaž je wone prjedy hido klóſttram a cyrkwi wschē wobſedzenſtwa rubito, so z tutym institutom njezinieſche. Mjeniujenj propaganda fidei je wulſi a bohaty institut, kotrež Italſtu niežo njeſtar, ale kotrež su wschitke katolske ludy cyloho swěta we wschematich čaſach bohacze wuhotowale, zo by wosebje wón missiony pola pohanow a wscho, ſchtož z nimi zwisuje, podpjerač a zdžeržač. Tute wu-rubjenjo swj. wótcia dyrbjescze tohodla zwonkownje trochu ſchataſtnoſć ſprawnoſće doſtač, tuž dasche so italſke najwschitkſke ſudniſtvo wot swojego kniježerſtwa nawabiež, zo rožudži: ſubla a wobſedzenſtwa propagandy fidei dyrbja so rožpschedacž a tute pjenjež do italſkeje renty pschemjenicž, kotrež renta móže w krótkim traſch nimale tak wjele placicž, kaž kuſk prózneje papery. Zo ſudniſtvo tak njeſprawnje wuſudži, so džiawacž njetriebam, pschetož kraje, kotrež su wot njeſprawnosće žive, tež swoje ſudniſtvo k njeſprawnosći trjbaja. —

W najnowszym czasu tak je so nětko tuta węc hinał spletla, swj. wótc je propagandu jenotliwym nunciijam podstajil, jenož nic nunciiej w Parizu, dokelž je francózskie knieżeństwo híscze hórsche a niesprawnische napscheczo cyrkwi hacę italske. Dale je privatnje jedyn katholicki wjerch italskemu kraju swoju niespokojońscę z tej węci wuprajil, tak zo ma nětko italske knieżeństwo psched chlym swétom tu hańbu, zo dyrbti so z bamżowym stolom jednacż, tak by wujudżenjo swojego najwyjszszego sąduństwa, kotreż so po italskich zakonach wiac zaczisnycz nijemóże, na někakie waśchnijo wobeschlo. Kaf ta węc wupanuje, so do czasa prajicž nijemóże, a my, hdbyž budże skonczena, to woziewimy. N.

— W Romje je najstarschi kardinalbiskop Kamill di Pietro zeurjeł, rodzeny w lęce 1806, dekan kardinalow a sobu biskop w Ostiji.

— Bajerski prync Leopold je ze swojej mandżelskej Giselu (dżonku awstrijskoho lejzora) do Roma pschijel a italskoho krala wopytal. Swjaty wótc tohodla prynca a jeho mandżelsku pschijecż njebudż, dokelž je hijo prjedy wot japoštolskoho stola wshém nunciijam so wozjewilo, zo bamž tajich katholickich wjerchow niespochwomje, kotsiż su prjedy w Quirinale (polu italskoho krala, kiż je z njeprawdu wobsedżer tohole hrodu a cyloho Roma) pobyl.

Francózka. Brync Napoleon wupraji pschi audiencej swojich pschi-wiśnikow, zo ma francózski lud sam rožludzież, schtó ma nad nim kniežicż. Wón pschistaj: „Ja nimam pjeniez, kaž prynce z Orleansa, ale syni khudy a syn na to hordy; ale ja czesczju swobodne prawo luda a chciu pschecżwo tym wojowarz, kiż bychu spytali, tute ludowe prawo na so szczahntycz.” Pschi wshéch tajich skódkich rycząc monachistow su republikanarjo najsluńsczy, mjez tymi pak je też wiele anarchistow, t. r. kotsiż chcedża wshón kschesżanfski porjad w kraju powróćcicż.

Rusowska. W wulkim měsće Kischenjewje w južnej Rusowskej wступuje židowski reformator Józef Rabinowicż, ktryż z wiele wuprajeniem staroho zakonja nastróżonym židam dopokazuje, zo je Jezus Chrystus prawy żbóžnič był a zo nijemóža żanožo družohoho wjach wociąkowacż. Rabinowicż je wustojny rycznif a jeho pschiwiśnich pschiberaju. Węzo budża z nich po nečim kschesżenjo. Tola drugi rabinowje (židowskich wuczerjo) so mocni pschecżwo nijomu zbehaju a su jeho zaakleli.

Serbija. Z Belgrada pišaja, zo chce so serbski kral Milan sętsa w oktobru krónowacż dacż. Hizo czinja so pschihoty k tomu.

Wschelcizny.

* Wažne swědčeñjo za spowiedź. Protestantksi filosof Leibniż wo katholicki spowiedzi tele wažne słowa praji: „Nijemóże so przecż, zo je cyth wustaw spowiedże bójsteje majestoscze dostoñny; a zawérno, je-li něchtō w kschesżanskim nabožniſtwje rjane a khwalomne, dha je to spowiedź, kaž dżen su tež Chinesojo a Japaneſojo ju wobdzinowali. Pschetoz winowatość, so spowiedacz, wottraſcha mnogich wot hręchow, wosebje tajich, kotsiż híscze w hręsche zatwierdzieni njeſtu, a poſtieža panjenym wulki tróſčt; wérju, zo je khutny, pobožny a mudry spowiednik wulka nadoba (grat) boža k spomoženju duszow; pschetoz jeho rada pomha naſhlnoſcze rjadowacż, brachi spóznawacż, pschiležnoſcżow k hręcham so paſež, pokranjene wróćcicż, schkodu zarunacż, dwiele rozpierzſhicż, ponizzenoho ducha pozběhntycz, skonečne zniczicż abo wołóżicż wshē

duchowne schkody. A hdži mōđesč na zemi z cžežka schto woſebniſche namakacj, dyžli dobroho pscheežela, kať wažny hakle je tón za nas potom, hdži je pschez njezranjomu ſwiatosć bojskoho ſakramenta k ſwērje a k pomocy winowath." — Voltaire, znath bohapréjer, dyribi wuznać: „Hdži by ſpowjedž njebyla, býchu ju dyrbjeti k ſpomoženju čžlowieſkoho towařſtwa założicj." —

* Wschédný ſčěhov zazymnjenja je drénjo, kotrež ſo pač do ſtawow, pač na zmysly (widženjo, ſlyſchenjo, tež na dých) položi. W cyrkwi waži ſebi najbóle džel ſemſcherjow to za pſchiſluſchne, zo durje njezacžinjeja — woſebje w zymje a naletó wjeczor po ſpowjedži. Z toho pſchińdze, zo je měſtchinik w ſpowjednym ſtole (ſrjedž dweju muhlaďkow, hdžez pschech čžeňnje), mnogim nazymnjenjam wuſtajem; wón pocžina cžežky ſlyſhcež, kaſchlowac̄ atd. Schkodu z taſſich bědow ma potom wěčnje cyla woſada njeſcž za thch, kž na — njerodu čerpjia. Někotry njeně, kať mohl ſo we wſchédnym wobſkabđe woſebnje doſež hibac̄, ſtupiwſki do cyrkwy abo wopuſhcziwſki ju pač njeznaće proſte prawidla pſchiſtojnoscje, njehladajo na to, tejkó mōže stro-woſtu woſadnych z njerozomom a njerodu ſchkodowac̄!

Naležnosće našohu towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 227. Handrij Šolta z Małsec, 228. M. Š. z M., 229. Ernst Mjeń z Čemjeric, 230. Jurij August Kokla ze Zajdowa, 231. Marija Pjetaršowa z Dreždán, 232. 233. z Kukowa: wučeř Augustin Bräuer, Jakub Hajna, 234. Madlena Knežekc z kloſtra Marijneje Hwězdy, 235. Miklawš Ryčer z Miłoćic, 236—240. z Wotrowa: Jakub Bałcař, Miklawš Hejdan, Miklawš Šolta, Michał Bulank, Marija Linatowa, 241. 242. z Kašec: Jakub Šolta, Jakub Hěblak, 243. Miklawš Lehman z Kanec, 244. Marija Měršowa ze Zuric.

Sobustawy na lěto 1883: k. 536. M. Kašpor z Hatow.

Dobrowolny dar za towařſtvo: Marija Pjetaršowa z Dreždán 1 m.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 66,696 m. 50 p.

K česci Božej a k ſpomoženju dušow ſo dale woprowali: K. J. z N. J. 5 m., z Pěskec ze słowami: „Najswjećiša Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad khudymi dušemi!“ 3 m., za jenu khoru 1 m., njemjenowana 1 m., njemjenowana z Budyškeje wosady 3 m., Schönberner 1 m., K. z P. 3 m., M. K. z Nowoměsta 3 m., žonska z Bronja 3 m., njemjenowana ze Smječkec 1 m., njemjenowana z Khróscie 3 m., C. ze S. ze zdychnjenjom: „Wutroba Jězusowa, zahoř a nawjeduj serbski lud!“ 50 m., N. ze St. Cyhelnicy 3 m.

Hromadže: 66,776 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8481 m. 50 p. — Dale ſu woprowali: z Marijnoho Doła: „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 3 m., K. J. z N. J. 1 m., N. N. z Khróscie 3 m.

Hromadže: 8488 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Runje je wuſhlo w 3. wudacžu

G e n o v e ſ a .

Rjane powjedańčko ſe stareho cjaža wot Khrystoſa Schmida. Sa ſerbſte macžerje a džecži pscheležil Michał Hórník. Dostacž je we wudawarni Serbskich Nowin a w redakcji „Kath. Poſta“ a płacži 50 p.

Čžiſkej Smoterjec ſuhičiſtežernje w macžiežnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 7.

5. hapryla 1884.

Lětnik 22.

Wo świątyniach křížach.

Sym hólczeč byl a maczér je nje wopasowała, sym z mužom a dýrbju sam so wopasowacż; tak wjele je so za tute krótké léta pſchemeniło! Kejto swj. křížow pomnju po honach z rjantymi serbskimi napisami, léta a wětry su nad nimi zahadzače a je powalače — młodý hospodař je ponovil njeje. Tak potom lud hřeče spomina: „Tu je B—ec swj. kříž stał, tu B—ec a tam Sch—cžic.“ Někt nicžo njeje wostało, schtož jeno wopomnijeczo na njón.

Křížize na polach* su po swědčenju nasich wótcow woprawdzie hona wobkhowale pſched krušobicžom, a starschi ludžo wěđa derie wo tym po-wědacż, tak je so jich zahon říedz zakhadženja njevedrow pſched schtodu wob-warownał. Někotry drjewiany kříž z dubovoho drjewa w Serbach je paný — kamjentny su na jocho město stajili; ale byrnje tón bôle pozložaný był, zlójčam njevedra njeheacži, dokelž je we ludu po božna mysl a bojořež toho knjeza tu a tam wotebjeračz pocžata. Ty pochlodaj! Schtó dha po-klaknje so hřeče pſched božej martru, zo by ponížne swój „Wótcze našch“ wušpěval? Tam zády Schunova we zapętých Delanach stara maczérka, abo hewak bědný, kotoruž so dych hacži.

A młodocž? Někotromu hólczej džen je schkoda, zo božeje martyry dla sebi klobuk abo swjatocznú měcu wopſchima, a hóley spěwaja druhdy swoje pěsni, byrnje nimo swj. kříža schle.

* Množny su, hdyž bě kříž na polu dodžeržal, za to we wsi nowy pſched swojim dworom postajili. Z tym je so docpělo, že je w někotrych wjach tejsko Božich martrow, že pſchilovo plací: „Wſchedna wěc pſchiladži na swjatocznocži.“ Kaložk předawšich hospodarow, kotsíž wsi. Kříže pola honow a na křížowých puzcach powyjachchu, dřce jo mi lepi lubicž, kjes toho, že čtyřk tým porok czinicž, kž su wězo w dobrém zamyslu w nowiščim caju je do wswy pſchiladžili. — W serbské wsi je hospodarja tak dolho scherito, doniž kříž, kotorž bě z temščacej scheržek wzal a pſched swój dwór stajil, zas na předawšce město njeďowjeze. W cyjej wosadže sebi to powojedaja.

Něhdyn ludžo radu wokoło kchodžachu, zo bychú nimo swj. Echija pschiſčli, nětko dže někotry wokoło, zo na swj. Echija njeby — zložil. Něhdyn zhromadži so wjes nježel a swj. dnj wokoło gmejnſkoho swj. Echija, zo by tu kherluſčhowała, nětko je často wokoło božich martrow ežicho, za to pak žiwojenjo w kocžmach. — Jeno tu a tam so w poszeje pěkne holey wokoło Echija zhromadžeja a z modlitwami a kherluſčemi čerpjenjo Khriftisowé wopominaja. Něhdyn zlétowachu poczinki luboſeże a pobožne ždychowančka pschi džele na polu k božej martrje nětko často klečzo a hanjenjo ani pschitomnoscž Echija njezahacž! — Schtó mož so džiwacž, zo njejewda teko schłodny naczinjeja? Njeponidže z Echija klečzo, hdźż so pola Echija kleje?

Wróćmy so wschitcy k wérje, k waschnju wótcow — potom pschinidže żohnowanjo z njebjes a zahubjenja płodow so boječ njetriebamy! — š.

Pschiſponnenjo redaktora. Na tutym měſeče njech so tež zjawne wupraji, iчтоž so tu a tam skhicež da. Zawěscze je rjana węc, hdźż psched swój dwór swjath Echija stajisch ze znamienjom Echijowanohho zbožnika. Z tym wuznajesč swoju wérę do zbožnika, kij je ze swojej smjerczu na Echiju nas wumozil; z tym tež stajisch sam so, swój dom, swoju swójbu, cykl swój statok, haj cyku wjes pod zakit boži. Wjes z božej martru je derje znacž hako katholska wjes. Toho dla su gmejnſke Echije stajeli. Hdźż pak we wsh hižo nělotre Echije steja, tam moħle so nowe Echije radscho na pola, pncze abo hórkı stajecž, hdźż hishcze žadyn Echij w bliskoſci njeſteji, zo bychın lndžo w kruhym a hórkim džele na nje pohladowacž a so posylnieč moħli. Tež na to njech so njezabudž, zo něhdž Echij stajecž njeje jenicžke waschnjo, kaf móžesch Bohu swoju cžescž wopokazacž abo wopor pschinieč. Ně, hdźż chrfwi, kotrež je nuza, z woporam na pomoc khwatasch abo hdźż so za katholske woczehnjenjo tajlich džecži postaraſch, kotrež žanu schulu swojeje wérę blisko nimaja abo hdźż druhę skutki hishczezanſkeje luboſeże, kotrež wopory žadaju, dokonjeh dha zawěscze Bohu wjetſchu a lepschu skuzbu wotložisch, hacž hdźż snadž blyſtewat Echij tam stajisch, hdźż hižo druhe steja. Zawěscze woporniwoſež je kraſna węc a Bohu spodobna. Bohu džat, serbſti lud njeje jei cykle wotwuknýl. Wažne pak je, zo so tajka woporniwoſež na to zloži, kotrež je najnužniſche, najspomogniſche. Sy-li po tajkim wjetſchi wopor k božej cžescži wobzamknýl, wobrocž so na swojoho duschepastrja, njech tón tebi radži. A wónu trasch wotewri twojomu duchownomu wóczku polo, kotrehož hishcze znal njejsy, mijenuje tebi naležnoſeče tak wažne a tak unzne, zo z radoſežu prajisch: To a hishcze wjac, hacž běch sebi wotmyſlit, chcu na tu węc nałożicž.

3 wótnoho kraja.

Hacž runje wobſtejenja naschoho kraja tajše njejsu, zo by so katholska cyrkej jara rožtcherječ moħla, dокelž wěſte zakonje a wuprajenja wustawy jenož schłodowanjo za naschu cyrkej a jeje rožtcherjenjo pschihotuja,* dyrbimy tola wuznacž, zo je so wona woſrjež njeſpomožnych wobſtejenjow z božej pomocu

* Zakon wo woczehnjenju džecži z mějchanych mandželſtwow a postajenijo ſchulſkoho zakonja w nastupanju džecži, kotrež psched dwanate léto schulu cuzeje wérę woprytua, schłodzi katholikam wosebje tohoda, dокelž ju katholikož z wulkoho džela po cyhym kraju miez lutherſkim rožtcherjeniem a nimaju schulu swojeje wérę blisko, miez tym zo lutherich tež we katholickich krajinach schule swojoho werrywuznacža njezdže jara daleko nimaja.

bóle a bóle wupschestrjewała. Wohladajmy jenož na poslednje 3 lěta a spóznajemy, tak je so w tym času katholicka cyrkiew wupschestrjela, hacž runje many jeno jara snadne pjenieżne średki k ruch.

I. We Lujicy. 1) W Baczonju twari so krasna cyrkiew, kiz budże, da-si Bóh, dokonjana. — 2) We Worklecah so nowa cyrkiewicza twari; hacž dotal je tam w hrodźe kapalka. — 3) We Huscy su nětk stajne katholickie bože služby w hrodowstnej kapalce, a moga tež wokólni katholicki je wopytowac̄. — 4) W Hajnicach bu rjana kapalka natwarjena, a džerža so tam nětk měsacznje dwójnych njedzelské bože služby a je so tam nabožna wucžernja założiła, kotruž 45—50 džecži wopytuje. — 5) W Niedzichowje (w Pruskej) bu nabožna wucžernja założena, a wobstara so ze Schpitala; předy běsche wona we Waldhofje. — 6) W Zitawje twari so wulka katholicka cyrkiew. We wucžerni, kotruž nětk na 200 džecži wopytuje, wucža 3 wucžerjo. Tuta wucžernja bu w lécze 1847 ze 24 džecžimi a jenym wucžerjom w najatym twarjenju wotewrjena. Hizo psched někotrymi lětami bě so tam krasna wucžernja z kapalku natwarila. — 7) W Hirschfeldze pola Zitawy bu w zańdzonym měsacu nabožna wucžernja wotewrjena, kiz je wot 50 džecži wopytana a wobstara so ze Seitendorfa. — 8) W Bjarnaczica (Bernstadt) bu psched 2 lětomaj nabožna wucžernja założena, kiz so z Wostrowca wobstara. — 9) We Waltersdorfje pola horý Lausche (Lösch) wudžela so wot zańdzennoho lěta někotrym katholickim džecžom nabožna wucžba, a jězdzi tam Nowo-Leutersdorffski farar. — 10) We Wulkim Schunowje (Groß Schönau) so w bližším času nabožna schula wotewri a wobstara so z Nowoho Leutersdorfa. Schulski direktor a schulci pschedstejerjo we Wulkim Schunowje su hnydom bjez wulkich zadžewków za tute nabožne wucžby schulsku stwu dobročinje pschewostajili bjeze wšichoho zarunanja. To ma so čim bóle pschi-poznac̄, dokelž su w Hirschfeldze zarjadowanju nabožne wucžernje wulke zdženoti pschihotowali; tež njeisu tam žanu schulsku stwu k tomu dali, ale dyrbjescze so stwa k tomu najęcz, za kotruž ma so kózde lěto 60 m. placzicž! — Tež 11) w Seiffhennersdorffje (hodžinu wot Nowoho Leutersdorfa zdalenym) drje so pozdžischo nabožna wucžba z Nowoho Leutersdorfa zapoczynie. W tu chwilu chodža někotre katholickie džecži do Nowoho Leutersdorfa na wucžbu. Je pak w Seiffhennersdorffje wiele katholickich džecži. — 12) Hacž do lonjeho lěta je so w Byonicach (Demitz) kózdoletnje nabožna a wošebe spo-wiedna a wopravjenia wucžba z Budyschina wobstarała; nětko su tamne džecži radebergskemu fararzej pschipokazane, kotruž w Biskopicach nabožnu wucžbu džerži.
(Skonečenje pschichodnje.)

Z Budyschina a Sakskeje.

Z Budyschina. Nowoswieżeny měchnik, k. Julius Junge z Wostrowca je za kapłana do Seitendorfa pschihol. Kniez Franc Čornak, dotalny kapłan w Seitendorfie, je w tu chwilu w Budyschinie.

Z Budyschina. W tudomnym katholickim seminaru su zańdzeny thđzení kandidatske pruhowanjo 9 młodži wucžerjo wobstali (jedyn z 1. censuru); mjez nimi 3 Serbja: k. Jan Rězak z Vělschec, Jurij Schewcžik z Baczonja a Bernhard Bräuer z Kukowa. Z tutych jeno jedyn wucžeriske město dostanie.

Z Budyschina. Skawny češki spisacze wšichlakich spisow za młodžinu a basník Franc Doučha w Prahy změje jutse, 6. hapryla, swój 50letny

měščniški jubilej. Franc Doucha je so stajnje hako wosebitu pschečzel Serbow wopokazał, je někotre spěw a bašnje serbských spisacžerjow do čěštských spisow pschelkožoval a tak naše pismowstwo tež dale znate sežinil. Toho dla su duchowni z Lužic, nehduschi studenczi a sobustawny Serbowki w Prahy, knjezej jubilarzej, kij je stajnje jenak ponížný a pokorný měščnik wostał, zbožopschejach spěw posvječzili, zo bychu jomu džak a bratrowsku lubošcz wuprajili. Adresu z podpismami je w krasnym číšcežu Smolerjec knihicžschejernja rjenje wuwiedka.

Ze Schpitala pola Kamjenca (zapozdžene). W lécje 1883 narodži so w tutej wosadze 40 džecži, 18 mužskoho a 22 ženskoho splaha (1 njemandželske), 27 z našeje wosady, 13 z pschipožazaných (pruſkých) wokrjesow; 28 džecži bu w našej cyrkvi, 10 doma řečených, 2 běchtej morwej; 16 džecži bě z měšchaných mandželstwom. — Wumrjeło je 15 wosobow, 8 mužskoho, 7 ženskoho splaha, 7 dorosczených a 8 džecži, 10 z našeje wosady, 5 z wonka. Z tyče 15 wosobow bu na našich kerchow 12 swjatocžnije pohriebanych, 2 pak časice, dokelž běchtej bjez řečených wumrjeļoj; 1 bu na Niedžichowske pohriebnisczō swjatocžnije a cyrkwiných hrjebana. — Je so po taikim 25 wosobow wjac narodžilo, dyžli zemrjeło. — Pschipowjedake su so 3 pory a pola nas tež werovalé, jedyn z Niedžichowa. — Tamne léto narodži so 22 džecži, wumrje 24 wosobow, pschipowjedanjow bě 11 a werowanjow 7. — K swjatomu woprawienju bě 1075 (loni 930) wosobow, (w Brunjowskej kapali 200) k spowiedzi bě drje na 1200; k prěnjomu swjatomu woprawienju běchu 10.

N.

Z Prežđan. Princ Jurij, kij běše psched někotrym časom cžežen ſchorjeł, tak zo so tež pola njoho hlowaceje khorſeže bojachu, je nětko Bohu džak zas tak daloko wokhorej, zo móžachu so joho džecži zas k njomu do hrodu wróžić, hdvž běchu dla straſčneje khorſeže do prynicomoho hrodu so pschesydlicz dýrbjałe.

3 chłoho swęta.

Němska. W rajchstagu su po žadanju knježerſtwa wo tym jednali, zo by zakon pschečzivo ſocialiftam so z nowa podleſčil, dokelž je nětko joho čas wuběžał. Bismark a cykle knježerſtvo pschejeſche ſebi, zo by so zakon hnydom zas pschijal; za to běſte tež prawa ſtrona (konſervativní). Tola rozhladny Windthorſt praji: Tu je wažne praschenjo, kotrež so tak bjeze wſchoho wonoho z „haj“ abo „ně“ wufudžicz njeſhodži; wſcho dyrbí so derje wuradžicz a pruhowacż. Toho dla Windthorſt ſtaij namjet, zo ma so zakon komiſſiji k dowuradženju psched podacż. Za to běchu centrum a lewa ſtrona (ſwobodno-zmýſleni), a bu Windthorſtowym namjet pschijathy. To je Bismarck jara wopati bylo a joho časopisy su bórzy na to piſale, zo je sam kejzor tehdom, hdvž pschedsydliſtvo rajchstaga so jomu pschedſtaji, so jara njeſpolochny wopokazał dla taifkoho napſchecžiwenja pschečzivo tutomu zakonjej. Ma to katholſke časopisy wozjewiacž, zo zaměſće tež centrum wſchoso čimicž dce, ſchtož je za bjez-straſčnosć khejzoroweje wosobh trěbne, zo pak ſocialifti zakon to na žane waſčnjo njeđokonja, ſchtož knježerſtvo wot njoho wočakuje, kaž ſmy so w zaúdenych lětach pschedwedežicž mohli.

— Pruska. Kaž w druhich diöceſach, tak je nětko ſkónčnije tež w körnjanské diöceſy zbehnjene zapowiedženjo (haczenjo) tamnych pschinostkow, kotrež je stat winowatý katholſkej cyrkvi a jeje služownikam dawacż, dokelž je

w swojim času jeje kłosły a zamożenjo tych samych na so széhnył. Teno Hnězno-Poznańska diöceza hiszceze pod niesprawnym haczeniom steji. Toho dla pschedpołożi w pruskim sejmie półski zapóslanci Dąždżewski knieżerstwu proshenjo: hacż dha nětka też za Hnězno-Poznańsku diöcesu so tole postajicž nima, a jeli nic, kajke winy su za tajke wobaranjo. Na to wotmołwi kultus-ministe v. Gózler w posiedzenju 31. mérca z krótkimi lódzynymi słowami na preni dżel proshenja: Niel a na drugi dżel: knieżerstwo so wobara tute winy prajicž. Takte wotmołwienjo je wschitkich katholickich a drugich derjemysłanych zapóslancow a wschęch katholikow cykleje Němskeje hľuboko zrudźilo a raniło. Stablewski, Schorlemer-Alst a Windhorst na tajku fchidzu pschedhodnie a wustojnie wotmołwicu, wosebje Windhorst z tajkej krutosczu ryczeske, kajsejeż drje wot njoho w sejmie njeje hiszceze skylceż bylo. Wón praji mjez drugim, zo dyrbi tola Rom z tajkicke krobkach fchidwów pschedziwo milionam němickich katholikow spóznacž, zo z koncessijemi (powolnosćju) pola pruskiego knieżerstwa nieżo njewuczini. Katholska cyrkje je hžo hórsche wichory pschedetala hacż te su, kotrež su z kulturkampfem w Němskej so zbehnyłe. Katholscy wostanu kruči a wobstajni, dóniz njedobudu. — Z toho a podobnych wotmołwienjom pruskiego knieżerstwa pak je derje widżecž, zo někotre wolóżenja, kotrež wone katholskej cyrkwi skicž, chedža jeno molicž; wopravdžite zmyslenjo pschedziwo katholskej cyrkwi je a wostanje njepshcęzelske. Wola Poznańska je pschedstupi k tomu, zo je wona katholska też hiszceze pólka narodnosć, tak zo hida pschedziwo tutej diöcesy skoro žanych mjezow njeznaće. Strújenjo a rozhorjenjo nad ministrowym wotmołwienjom běše tak wulke, zo jedyn z najstarszych sobustawow centra (dr. Krebs) z ruku pschedziwo ministerstwu blidi hrožesche. — Hdy bychu kólnianskoho archybiskopa „wobhnadzili“, tón po tajkim zas do swojeje diöcesy so wróćicž moł, by haczenjo statnych pschedosćkow same pschedstało. Dokelž pak je nětka knieżerstwo je wosebje zbehnyło, dha z toho sczehuje, zo drje so archybiskop do Kólna tak bórzy hiszceze njewróci. — Kruče wo tym pisaja, zo chce wjerch Bismark zaistinstwo hako pschedsyda pruskiego ministerstwa zložicž, a zo je kejzor to hžo dowolił; Bismark by tak jeno kansler němskoho kejzorstwa wostał.

— Z wjerchowstwa Reuß. Kaž je hžo znate, buchu we wjerchowstwie Reuß-Greiz katholikowje pod duchowne zaistarano naschoho biskopa stajeni, a bu tam wot żanidzenoho lěta wosada założena, kij so wot kaplana we Reichenbachu zaſtara. Nětka chedža też katholikow we wjerchowstwie Reuß-Schleiz pod naschoho biskopa stajicž, kaž sczehowaca powjescz połazuje: „Założenjo katholskeje faru we hłownym měsće Gera je wot knieżerstwa pschedzwolene; tola njedyrbi so, kaž bě z wopredka żadane, pod biskopa w Paderbornje, ale pod katholskoho biskopa w Drežjanach stajicž. Tónsamý ma też katholskich duchownych za faru we Gera powołacž.“ Hacż dotal mějachu so we Gera jenož missionske boże služby z Rudolfsstadta. Kr.

— Meklenburgski wójwoda Pawoł Bjedrich, kotrež je z pryncesnu Windisch-gräz wożenjeny, je so prawa na meklenburgski trón wzdal. Móže drje so nětka za wěstu měcz tamna powjescz, zo je wjerch Pawoł Bjedrich katholske wěry-wuznaczo wotpołożił. Statne prawo sebi nježada, zo by kniežach wójwoda katholski bycz njeſmél.

Italska je někotrych nowych ministrow dostała. — W żanidzenych tydzeniach su we wschelakich nowinach wjele wo tym pisali, zo budźe bamž Leo nuzowany Rom wopushcicž a drugdže swoje bydło za-

Iožiwschi tamón zakit pytacž, kotrež jomu Italſka njeſkicža, ale bjerje a kažy. Tež čaſopisy, kotrež bamžowomu ſtolej bližko ſteja, niepreja, zo traſch može to poždžiſho nuzne bycž. Žda pak ſo, zo w bližšim čaſu hiſteče bamž Rom njewo puſčeji. Za katolſku chrkej tajſe pſche položenjo bamžoweſe reſidenčnej neby straſchne bylo, jara ſchfódné pak by bylo za Italſku a Rom, kotrež byſchtej tak rjec ſwoje ſloneco abo wſchu wažnoſć žhubiloj.

Belgijska. Ministerſtwo je z wulkej nuzu někak hiſteče wobſtało, zda pak ſo, zo ſo pſchejara doſlo wjac zdžerječ njebudže móć. Katolikojo ſu krajej adreſu poſkali, kotrež je pſchećzivo něcejiſhomu bohazabycziwomu kniejezenju z tak ſtrutmi a njebojaźnymi ſłowami piſana, zo drje ſu zrědka hdj poddanojo tak k ſwojemu krajej ryczeli.

Francózſka. Wójna w Tonkinje je ſlonečna, Francózſka je tam wulke wopory pſchinjeſč dyrbjała. To pak ju wot podobneje politiki njevo traſchi; pſchetoz někt chce Francózſka zas na afrikaſkej kupje Madagaskar z wójnu ſwoju móć wobkruczicž. Ćzim zrudniſho je w Francózſkej doma, Ćzim bóle chce kniejeſtvo ſedžbnoſć wot domjachy naležnoſćow wotwobroczič.

W Zendzelskej knieži w tu khwili tajſi ſtrach, zo ſu w londonskim ſejmje woſebitych poliſiſtom poſtaſili, kotsiž maja kóždy liſt, žanomu zapóſlancej pſchi-poſkani, ſedžbnie wotewrič, zo bych u ſo pſcheswetdžali, hacž tam tola triebaj dynamit abo něſhto podobne nutſka njeje. — W Sudanie njeſtu Zendzelski zbožowni, a zbežkarjo džen a wjac moch dobywaja.

W połnócej Americh je wulka rěka Miſiſiſippi haczenja pſchedreļa a zatraſchne powodženja ſu z toho nastale. Wokolo 60,000 człowiekow bydli we powodženych krajinach, a je ich najſkerje wjele we wodze ſmiercz namakało.

Wſchelczižnij.

* Hdviž z Budvſchina do Kamjenca džesč a po drožy z Bręczeč pſchiidžeſch, wuhlaſaſch cžiſče nowu krajinu, kotrež je mi a wěſeže tež najwjaſch cžitarjam „Katoliskoſko Boſoła“ nic jeno derje znata ale tež jara luba. Njevěm, hacž je ſo tež druhiem hžiom tak ſchlo, ale najſkerje tola: kóždy pſta na tutej nic na papjerje wudželanej, ale woprawdžitej kharče na Bożej zemi ſwoju domiznu. Schtóž je z Khróſczič, tomu kwa hžiom z daloko rjana ſchwizna wěža, schtóž je z Marijneje Hwězdy, toho poſtrowia hžiom nazdala wyſoka třeha Božoho domu a tež Wotrowežanow jich mała ale z wyſokich hórkow do naſheje lubeje wótcziny zhladowaca cyrkwičla mile k ſebi wabi. Pſchiidžeſch-li potom bliže k Zhywicam, móžeſch tež Rjebelczańſku, Róženczańſku a Kalsbiczańſku wěžu widžecž. Na tute waſčinjo wuznamienjeja ſo cyrkwiſte a woſadne wſy, tola tež druhe wſy mějaču a maja hiſteče hacž do najnowſchoho cžaſa ſwoje woſebite znamjo. We Wěterech ſtejeſche doſlohe lěta vola přenjoho dwora, hdjz wot Budworja pſchiidžeſch, nimo měry rjenje zroſczenju a wyſoki ſchtom, kotrež bě ſcheroſo a daloko widžecž, a po kotrejmuž by kóždy Wětercu ſpóznač moħl. Kunje tak móžeſch tež Milocejč po wulkej popli ſpóznač, pſchi poſledním ſtatoſtu ſteji, hdjež ſo do Bazlic thodi. Z tym chci cžedczeſtym cžitarjow jeno na to dopominieč, z čim ſo ta abo druha wjes wuznamienja. To ſu husto wyſoke ſchtomy w tych wſach, kotrež žanohu wyſchischoſho twarjenja abo wěže nimaja, a na te waſčinjo je někotražkuli wjeſka, kiž hewak cžiſče w dole leži, daloko widžecž a tak bě tež hacž do najnowſchoho cžaſa w Čaſecach. Tam ſtejeſche woſrijedž wſy na měſtinje kiž bě prjedy gmejnſte, njeſli najwjetſchi,

dha tola wěscze jedyn z najwjetšich schtomow cykleje Žuzich. Bě to topoł, kiz bě deleka tak tolsty, zo bě pscheréz wot jenoho boka k druhomu z koheže. Hac̄ do hažow bě schtom 22 koheži wysoki a runje tak dothi kloc. Tak dolho je tutón schtom rostł njerem, ale to so hishcze jasne dopomnicz wěm, tak nic jeno Časacy, ale cyku wokolinu rjenje debjesche, frjedz kotrejz joho naturaska mocna meja ze swojej scheročko rozrosczennej krónu stejesche. A kózdy by rjek: Tamle to su Časacy, hdjez tón wulsi topoł steji! Něk je so tež tutón wjelepomnach swědk zaždženych časow miny! Tola dyrbimy wobiedźera, kiz je jón wudželacz dał, zamołwicž. Mějesche mjenujcy tak mjenowanu „zahrodku“ na 500 kroczel wot wodh zdalenu, a chce něk na wnlkim městnje wosriedz wsy pschi samej wobže swoju zahrodku założicž, czomuž pał topoł zadžewasche. Njech so druhe sadžeja! Pschetož wjes bjez schtomow je wostudla taž — puſczina!

J. L.

* Wusud wo smjerci Žezuſowej. We francózskich nowinach „Le Droit“ namaka so wusud wocžiszciany, po kotrejz bu Žezuſ Chrystus k smjerci woshudżeny. Po słowie tajti: „Wusud, pschipowjedżeny pschez Poncja Pilata, bohotu Delneje Galileje, rěkacy, zo ma Žezuſ Nazaretski smjerc na křižu czerpiecž. — W 17. lécje kralowanja fejzora Tiberija a na 25. džení měrca we swj. měscze Jeruzalem, hdjez běchtaj Anas a Kaisas wjchzej měchnikaj ludu, woshudži Poncius Pilatus, bohot nad D. Galileju, sedżo na stole praetorowym, Žezuſa Nararetskoho, zo na křižu wumrje frjedz dwieju mordarjom. Dofelz wulcy a weryhodni swědkojo ludu praja: 1. Žezuſ je zawjedżer. 2. Wón je zbezkar. 3. Wón je njepšcęzel zakonja. 4. Wón wudawa so falschnje za syna Božego. 5. Wón wudawa so falschnje za krala israelskoho. 6. Je do tempła czahnyk, pschewodżeny wot czrjodow luda, kiz palmy w rukach njehetu.“ — „Poncius Pilatus poruczji přenjonom centurionej (wojerſk. hejtmanej) Quiritej Kornelijsiej, zo joho na nopolischęzo dowjedże a zakaza wšchem bohatym abo khudym, zo njebychu smjerci Žezuſowej zadžewali.“ Swědkojo, kiz su tutón wusud podpisali: Daniel Robani, satisej; Jan Zorobabel; Rafaël Robani; Kapet.“ — „Žezuſ pónidže po měsce Jeruzalem pschez wrota, kiz Struēne rěkaja.“ — „Kózdomu splahej israelskemu szczele so wotpis tutoho wusuda na miedżanu taſlin wurežany.“ — Namakała jo so tuta za nas křesćianow tak ważna taſla w l. 1820 psches francózsku expediciju, kotrež we měscze Aquileja w Italſkej za starožitnoſćemi pytaſte, we klapali khartuſkich mnichow tam. Někto khowa so we swjatnich městac̄ka Caserta.

— s.

* (Katholicki katechismus a Napoleon I.) Jónu sedžesche Napoleon na kupje Sankt Helena w khłodku tamneje wjerby, pola kotrejz bě pozdžiſčho joho row. Mała holczka sedžesche pschi nim. Wón sam bě we rozpominanju. Na dobo wotuczniſki wobročzi so k džęſcu prajich: „Lube džecžo, sy hižo pola přenjoho swjatoho woprawienja była?“ — „Shto? Kejzorie, ja čzi njerozemju.“ — „Njeſtli hishcze katechismus wulnyła?“ — „O, nicžo njewem.“ — „Džecžo, ty sy tak pěkna; ja sym twojoho nana generała a z nim tež tebie bohatu szinił... Ach tak wjèle stracha, tak wjèle horja čzaka na tebie we swěcze! Pój, pój nawučzu tebie katechismus, kiz tebie wumogi.“ — Psched někotrym časom wumrje w Francózskiej pobožna a dobrociwa knjeni. Na swojim životnym ložu prajich: „Shtož je mi rozwučzenjo wo wěrje dał, kotrež sym čas swojego živienia széhōwala a kotrež mi někto měrnje wumrečz da, to je fejzor Napoleon Wulsi.“ — Tež Telehydrand wobjuweda we swojich

„Wopominjecžach“: Napoleon je husto prajš, zo dyrbi katechismus čłowijesťe towarzstwo wumóžicž. — Wopravdże lěpschi to srđek dyžli policaſtvo a wojeriſtvo!

* (Poſluſhna ſlužownica.) Knjeni porucži swojej ſlužownicy, hdyz zaſ schwabliczki ſpujuje, zo dyrbi ſpýtač, hacž ſu tež k ežomu. Wjecžor chce knjeni ſwēcu zaſwéczęcž, tola ani jena ſo njeſloji. Kožhněwana zawaſla holcu: „Pſchečžo njeſhy moju porucžnoſć dopjelniſla?“ Swěrnje a njebojaſzne holca wotmoſkwi: „Hnadna knjeni, wſchě ſym ſpýtała, a kóžda je ſo paſila.“

* (Knjež a krawc.) „To pak je tola! Sam wiđicie, zo je ſuknia čiſcze ſkažena, a nětko mi hiſcheče tojkule ſurowu rachnonku njeſecže.“ — Krawc: „To ſo nježiwaſe, knježe! — Wy ſebi tola ničjo wjac poſa mje ſchicž njeđacže.“

Naležnosće našoho towarzſtwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 245. Hana Měřínskowa z Džěžnikec, 246. 247. ze Šunowa: Michał Kocor, Pětr Narčik, 248. 249. z Ralbic: M. Nek, Jurij Žur, 250. Jakub Pječák z Nowoslic, 251. 252. z Łazka: Jan Bjarš, Michał Kučan, 253. Miklaws Körjeik z Trupina, 254. Jakub Jórdan z Konjec, 255. Jurij Wjerš z Rachlowa, 256. Wórša Šemlec ze Sernjan, 257. Michał Kokla w Reutlingen we Würtembergskiej, 258. Jakub Krawc ze Smjerdzaceje, 259. Jakub Žofka z Dobrošic.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 537. Michał Kocor ze Šunowa, 538. M. Nek z Ralbic, 539. Michał Kučan z Łazka, 540. Pětr Manjok z Nowoslic, 541. Michał French z Róžanta (je zabyte bylo).

Dobrowolne dary za towarzſtwo: njemjenowaný z R. 50 p., N. a N. 50 p.

Za cyrknej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 66,776 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: njemjenowaná z Bronja k česci najswj. Wutroby Jězusoweje 10 m., njemjenowaná z Jawory 2 m., ſlužowna holca z Róžanta 2 m., N. N. z R. 3 m., z wotkaſanja njeboh Miklawša Bažanta z Wutočic a k wopomnječu jeho njeboh mandželskeje Madleny 150 m., přez k. P. Vincenca 10 m., hrabinje M. a M. 150 m., ſwójba z Koslowa 8 m., njemjenowaná žona z Miłočic 1 m., njemjenowaná ſwójba z Ralbic 3 m., ſlužowna z Róžanta 1 m. Hromadže: 67,140 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8488 m. 50 p. — Dale ſu woprowali: z Marijnoho Doła: „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 3 m., njemjenowaná z N. B. 50 p.

Hromadže: 8492 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za zwony je tójschto rjanych cynowych a mosazowych ſudobjow woprowala Pjetrec (Zúřec) ſwójba z Róžanta; dale tež Pětr Holka ze Staréje Čyhelnicy, nětko zemrjeth. Nječ jomu nowe zwony něhdyl mér a wotpocžině do rova zwonja!

Redaktor.

Łazkowska „Bjesada“ njezměje tule nježel, 6. hapryla, ale **jutry wutoru**, 15. hapryla, swoju zhromadžiznu. **Předsyda.**

Nježelu 20. hapryla změje „Katholska bjesada“ (kasino) w Jaseńcy swoju měſačnu (hłownu) zhromadžiznu, koṭraž hewak na jutrowníčku padnje. — W tutej zhromadžizne budže ſo wo zjenočenju wšech „katholskich bjesadow“ rěčeč.

M. W.

Cíjicíč Šmolerjec knihičiſtečnje w macžicžnym domje w Budysinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeou sobotu
měsaca.

Płaci lětnje
na pósce a we knihaſni
1 m. 70 p.

Euđowy cžasopis.

Wudawany wot towarzſta SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 8.

19. hapryla 1884.

Lětnik 22.

Z wótenohho kraja.

(Ekónčenjo.)

II. W Herbſkikh krajach. 1) W Zebniciach so samostatna katholicka wucžernja założi, dokelž je tam pschez 100 katholickich džecži. Třebne kroczele ſi tomu ſu hžo cžinjene. Dotal bě tu jenož nabožna wucžernja, kž ſo z Einsiedela w Čechach wobſtara. — 2) Radeberg. Tudy bu nowa cyrkſe fara natwarjena, a w zaúdženym lěcze přeni katholicki farar poſtajeny. Hacž dotal běchu wot někotrych lét ſem tudy missionske bože ſlužby. Wucžernja njemóžeshe ſo pjenięžnyh pschicžinow dla hſicžie założiež, hacžrunje je tu na 150 katholickich džecži. Džecži w tu khwilu nabožnu wucžbu doſtawaja; tola ſo pschicžoth na założenjo chleje katholiskeje wucžernje cžinja. — 3) W Biskopicach bu w zaúdženym lěcze missionska ſtacija założena. Bože ſlužby ſo z Radeberga lětnje dwójcy we pochriebnej cyrkvi džerža. Tež je tam nabožna wucžernja, do kotrejž ſu nětk tež Žymicžanske katholicke džecži poſazane. Tež 4) w Nowym měscžje (Neustadt) pola Stołpina Radebergſki farar missionske bože ſlužby a (kóždy thđen) nabožnu wucžbu wobſtara. — 5) Na twjerdzizne Königſtein bučni ſtajne missionske bože ſlužby założene, lětnje 12 krocž z Drežđan, a w měscze Königſtein je nabožna wucžernja wotewrjena. Předhy běchu tam wot někotrych lét ſem privatne bože ſlužby za zemjanſku wojerſku ſwojbu. — 6) W Voigtsbergu, khostaini pola Plawna, bu tež w lěcze 1883 nowa ſtacija poſtajena, ſu tam lětnje 12 krocž bože ſlužby. — 7) W kupyelach Elſter ſu wot ſéta 1881 missionske bože ſlužby w lětnym čžaſu. — 8) We Wechſelburgu bu privatna katholicka wucžernja z woſebithym wucžerjom wotewrjena; dotal bě tam jenož nabožna wucžernja. We hrodovſkej cyrkvi ſu porjadne bože ſlužby. — 9) Z Čwikawu wobſtaraja ſo wot poſledních lét nabožne wucžernje: W Benigu, Kochlicach, Werdaue, Krimnicžawje a Glauchauje. — 10) Z Kemmice wobſtaraja ſo nowe nabožne wucžernje:

w Ługawje, Gablencu a Olsnicach. — 11) Z Grimmia wobstaraj so nabožne wuczernje: w Leisnigu, Trebsenje a Wurcenje. — 12) Z Mischna so w Riesy a Döbelnu nabožne wuczernje wobstaraja. Tohorunja 13) Z Reichenbacha w Neczlawje a Frauenreutu. — 14.) Z Blawna wobstara duchowny nabožne wuczernje w Auerbachu, Adorfje, Klingenthalu a Weischlicach. — 15) W Mischne su lětsa z twarjenjom noweje cyrkwe we pschedměschczu Tribic-dol (Tribitschthal) pódla hizom natwarjeneje katholskeje wuczernje zapocząli. Twarjenjo, hdźez běsche hac̄ dotal katholska kapala a předy tež wuczernja, bu we zaündzenym měsacu pschedata, tola so hishcze w tamnej kapali hac̄ na dalsche bože služby dżerza.

III. Zwonka Sakskeje wobstaraja so: 16) Altenburg, (sakse wojewodstwo), hdźez su katholikowje naszej duchownej wyschnoscji sobu pschedadzi. Tam bu 1881 samostatne faršte městno z nabožnej wuczernju założone. Prjedy běsche tam jenož missionska stacija a bu z Lipska wobstarana. — 17) W Greizu so za katholikow wjerchowstwa Neuk w lěće 1882 duchowne městno założi, a wobstara so wot Reichenbacha, hdźez bu psched někotrymi lětami wobstajne kapłanstwo założene. Wjerch z Neuk pschedpoda wotbywanju božich službow zahrodný hrodźif (pavillon). Tudy, kaž tež w Reichenbachu, je nabožna wuczernja. —

Z chla je nětko w sakseki Eužich 22 městnow, hdźez su stajne bože služby a missionske stacije, 26 katholickich wuczernjow a 7 nabožnych wuczernjow, a we herbskich krajacach 19 stajnych a 29 missionskich stacijow z 17 wuczernimi a 28 nabožnych wuczernjow.

Kr.

Pschisponjenjo redakcije. Dokelž so z prócu a staroscju duchowneje wyschnoscje zaś a zaś nowe stacije a wuczernje założaja, je lohej möžno, zo snadž w tutym zapisku ta abo druga mjenowana njeje abo zo je tež někotra liczba netto zaś so pschemeniia. Rajkežtuli porjedzenjo rad pschiwozmjemi.

Słdom swjatościow abo sakramentow w khłodku wschędnoho žiwjenja.

II. Firmowanjo.

Wuznawam rady: pišchu wo tutym swj. sakramencze bôle dospołnosće dla we postajenym pschedmietu, hac̄ zo by wulta wina była, njeprorjadny porokowac̄. Móžu prajic̄, runje pschi wudżelenju tuttoho swj. sakmenta pokazuje jo we naszych wosadach z wjetsha wjele pobožnosćze a zwonkowneje swjatočnosćze. Hdźez je 40—60—120 firmujomnych, tam dżen hodži so młodosćz derje na swjatość pschihotowac̄ a pschi wudżelenju tuteje na trebný porjad hladac̄. Hinak steja węch tam, hdźez, kaž we wulkich biskopiskich wosadach, so do někotreje cyrkwe 1500—3000 firmujomnych z kmótrami żendże, to niežo małe njeje za knj. biskopa, duchownych a lud, a z dżiwom njeje, zo węch so stawaja, kotrež maja so wjele wobżarowac̄. Z taſkoho firmowanja podawam tudy wérny podawk.

* * *

„Merečinje — praji nan synej — lětsa sy 14 lět pobyl, dyrbisich firmowaných byz; sy dha hizo na to myslil, koho sebi za kmótra wozmiesch?“
 „Węzo, nano, njech je mi Djibrakec srjeńk z kmótrrom, je to ejzici, pobožny ejlowiec.““

„A to by bylo! — Tón je hischcze nieženjeny, a schtó wě, hacž t̄ něčžomu we ſwēcze pſchiindže; ty wuproſh sebi Hójadka, tón je zamožith bur, džecži žane nima, to ſkerje po ſmijerczi něchtia za tebie wotleczí.“

Schtó dha bě tutón Hójadk? Hordy, hruby hospodař, kiz bě njedželu w korečnju někotre khanu palenca t̄ lepſhomu dał, zo joho pſchi firmowanju za kmótra wuproſcha. Bě ſebi nowy wozyčk ſupiš, a z tym čeysche ſo poſazacž.

A Džibrakec ſrjeník? Nó, 20letny młodženc, wſchém druhim z pſchiſlalom, pomerny, zlutniwy, nabogny, — to bě wina, zo bě macž t̄ Měrczinej prajila: „Džibrakec ſrjenka ſebi wzmi.“

Měrczin bě lohkomylsný, kaž joho nan, wón ſebi wjèle hlowu njeſamasche, hacž by Hójadka abo Džibraka wzal. Dobru hlowu mjeſeſche a wucžbu z katechismu mjeſeſche kaž na ſchtryczęku.

Hdyž pak firmowanski džen pſchiindže, myſlesche Měrczin na wſcho, jenož nic na ſwj. firmowanjo. Bě nowy zdrasćený wot wjerſhla hlowy hacž do ſtoph nohi: něca bě nowa, lac a kholowy tež, a jupu, kofraž ani zadk njeſchi-krýwasche, bě rano krawe doſchit.* K tomu pſchiindže, zo ſmē ſo na nowym wozyčku wjesež — prěni króz čjas žiwjenja — a zo budža z nim na wozyčku z družy towarzhojo, kótrymž tež Hójadk kmóteſche. Na pucžu do bližſhoho měſtacžla bě Hójadk swojim mótam hischcze naſzał, zo knj. biskop koždoho na lico placne a worakawych hólcow do wucha ſchęzipnje.

Postajeny čas bě pſchiſhōl. W cyrkwi bě čiſhčezenica, zo ſo firmowanym wſchě ſpomožne myſle wukłocžich; tež bě tu wjèle nowoho widžecž, ſchtož doma we wjesenej cyrkwięczej njebe.

Knjez biskop poczina ſwj. ſakrament widželecž. Mětko drje bjerje Měrczin myſle hromadu? Né! Dopominiwschi ſo na to, ſchtož bě jomu Hójadk naryczał, nacząhuje ſo do předka a do zadky, zo by widžał, koho traſh knj. biskop za wucho pſchiimne. Dokelž pak bě wokoło hnadnoho knjeza tójshto měſtchnikow, njeſeſche ničio wuhladacž. Cžim wjetſchi ſtrach zapſchimy ſo joho wutroby, hdyž ſo knj. biskop jomu bližesche, ſwědomjo džen porokowaſche jomu doſč, zo do pěknich hólcow njeſluſha. „Bo čhyt tola mje za te wucho njeſrabnycž“ — myſlesche Měrczin pſchi ſebi.

Strach bě pſchetrath; Měrczin bě firmowany, a knj. biskop postupi t̄ bližſhomu hólcej. Měrczinej bě cyle lohko, ſo poſměwkujo pohladny na ſwojoho ſusoda a ryeſeſche pſchi ſebi: zo by tola knj. biskop toho prawje kruče za te wucho popſchimal, tón tak pſchec na minje džerži.“

Tak bu Měrczin firmowany; wón ſam je to wupowjedał, ſchto je pſchi tutej ſwiatosći za ežuł, ſchto pódla myſli.

Hójadk w cyrkwi doſho wutracž njeſeſche. Bo dyrbja firmowani hacž do konca wostacž, zo bych ſlonečne biskopowe požohnowanjo doſtali, to Hójadk njeſedžesche a w cyrkwi tež ſlyſhał njebe, hdyž bu to z nowa wozywene, toho dla klepný ſwojim mótam na ramjo prajo: „Pójče za mnu, hólcy!“ Město toho, zo by za ſwojich mótom ſo modlił, bě w božim domje

* Ma to tójshto pſchecžiwo ſebi, zo džecžom — hólczatam a hólczatam — runje tón džen nowu draſtu damaſa, hdyž t̄ ſwj. woprawienju du abo t̄ firmowanju. Tak myſla boli na draſtu, hacž na ſwiatosći. Njeſtreba ſo ze ſchicžom draſtu hacž na poſledni wotomik čatač, lepie je, hdyž někotre njedžele prjedy w nowej draſze pobudu, zo njeporjadne wjesejo na njej ſo wotklodni.

na to myslíš, schto jim halo firmowanski dar kupi, zo by po cylej wosadze wo tym ryczane a won halo nobel kmótr* wuwołany był.

Hdyż bę to we blízzychich kłamach wobstarane a kózdy mórt swój dar sebi wuzwolił, dowiedźe jich kmótr do koreczmy. „Fěscze a pijsze nětko, schtož můžeče, to njech nictó njepraji, zo je Hójadk skupje kmótsil.”

Te słowo njepradny na njeplodnu rolu; 4 towařschojo jědžachu a pijsachu dość. Bę so też mnogo drugich wosadnych do koreczmy pschinamałko; kmótsja sedzachu za blidami — młodoscz zabawiesche so, czerjesche niewuzitne tryfki a wschelake zle rycze lětachu z horta wjetshich hólców a holečatow.

Nichtó njevyslesche wjac na swj. firmowanjo. Njebe so ani na pozohnowanjo wocžkało, kotrež kn. biskop po skónczeni swjatosczi dawa, a popoldniu do cyrkwe pohladacz abo k nyščporu dońč, zo bychu so Bohu za spožczeniu hnadi džakowali — na to so nictó njeđopomni, hdyż můžeše w koreczmje darmaczka hladacz.

„Tu macze“, zwoła Hójadk, kiz mějescze połnu hlowu, a císlny swojim mótam horsczez cigarow, „schtož je firmowany, smě tež kuric.“

Měrczin sebi zažehli, czahasche khwilu, potom pak bu cíly bledy a ...

Skónczne wozym Hójadk swojich 4 mótów na nowy wozyczk a hotowasche so domoj; cíli bórzy wusnyczu na wozu, schtož bę za nich naisprawnisze.

Macz žhoniwski, kaf je so Měrczin pschi swj. firmowanju zadžeržał, zapłaka hórcy. Wona pak je swoje džeczo z wuczbu a napominanjem i tomu dowiedla, zo je Měrczin pozdžischo wjele prošk. Duch swjaty chył jomu wodač, schtož je z njevědomnosczi a lohkim czinjeniom na džení swjatoho firmowanja zhréšchil.**

Man pak zmieje psched Bohom jara wulke zamolwjenjo, zo je czeſtnoho a hódnego Džibrakec srienka zaſtorczil a Hójadka prošk. Hójadk wumrie za lěto; wotkazał pak Měrczinej nicžo njeje, taž bę na to spekulowane.

* * *

Zrudny podawł, kiz je tu powiedany, wospjetuje so we wulkich biskopstich wosadach něhdyzkuli.

Hdyż młody lud na měru dže, a wuzběhnjeni a njevuzběhnjeni so wypia (kózdy měni, zo ma i tomu winu), a na puczu žanoho čłowięcta na pokoj njevostaja, njeje to haniba za tutych młodžencow, kiz, powołani do kralowskich službow, zakitanjo kraja na so bjeru a tajch so pschihotuja? Schto pak je pjaný rekrut pschedzivo pjanomu firmowanomu? Rekrut ma psched swětom píchech hisczeze nětaſke zamolwjenjo, hdyż pak kmótr swojoho móta na džení swj. firmowanja wopoji, hodži so tež to zamolwječ?

„Nó wſchak, rěka, su hisczeze džeczi!“ — Njech su džeczi; rozem ja dha, schto swjatyň sakrament firmowanja je — wědža, zo do wójskwa Khrystusowoho

* Pschedz lětstotki su kmótsja mótej pschi swj. křesiecy swój „speciestolec = 4 ml.“ wiazali, i swj. firmowanju pak nicžo dawali njeſu; su pak tohodla mōčata na ponyžny, pobožny hřesczianow wotrostle. Nětko wustaja so kmótr strachej wobryczenja po cylej wosadze, hdyż so pschi wiazanju „módy“ niedžerži. Njeje tež we wſchech wosadach jenat zle z tym wiazanjem. — Runiž tak njeđostawaja kmótsja wjele khwalby, njeſu-li w koreczmje doječ i pschedziczu dawali. Dobru křižu drje budžesč mótej (woſebje pschi firmowanju) dač, tola njenien, zo sy z tym wſchem winowatoscza doječzinił. — A wó mōčata mōdlojejo tež za kmótrow, taž wěcze zo dyrbicze, za živých abo wotemrjeth!

** Směm eži pracieč, zo bu z Měrczina pozdžischo prawje dobrý čłowięc — lepschi, hacž bę joho nan był. To pak mějescze so swojej maczerei džakowacz, kotrež joho ženje z wozow njepuszczę.

zaſtupja a jomu swēru pſchisahaja? Želi nic, dha je lepje, zo hiſhće ſ firmowanju njenu! Z cjo ho dha pſchińdže, zo tajke ſwiatocžne dny, kaſkiž džen firmowanja za wosadu je, ſo tu a tam wonjeſwječja?

Z toho, zo mnozy kſcheczenjo wjac njenedža, kaſke potajnoſcje ſwj. ſakramenty we ſebi khowaja. Mnozy widža z wocžomaj zwonkowu ſwiatocžnoſci, kotrež ſwj. ſakrament wobdawa, nutſlowne ſkulowanjo hnady ſo wjele fedžbu nima.

Kajka ſchkoda naſtawa z tym za kraleftwo Bože, hdž ſo ſredki ſwiatocženja zanež nimaja!

Z toho pſchińdže, zo je taſ mało pra wych mužow, za horjenych za čeſeč božu a ſpomoženjo bliſzchoho; tu je wina, zo je taſ mało kſchecjanſkih macžerow, kotrež cježu ſwojich winowatoſcžow a zamołwjenja we wocžehnjenju dowierjenych džecži ſpóznaja.

Brajič mohlo ſo tu hiſhće neschtožkuſi; ſweca paſ je zaſwěczena; ſchtóž ma wocži ſ widženju, njech hladia: ſtarſchi a kmotſſia, njebjetcze weč na lohke ramjo! — ſ.

3 Lužich a Šakskeje.

Z Budyschiną. Kaž ſmy z wěſtych powieſcžow zhonili, je kniez Źurij Lufczański, präfes ſerbskoho ſeminara w Prazy, wot kardinala wjercha Schwarzenberga za archbiſkopſkoho notara pomjenowany.

Z Budyschiną. Towarſtvo Maćica serbska mejeſche ſrijedu po jutrah, 16. hapryla, ſwoju lětuſchu hſownu (generalnu) z hromadžinu w kolonadach Thiermanec hofezenca w Budyschinie. Z hromadžinu bě prawje derje wopytana, dokelž bě ſo 59 ſobuſtaſow zeſchlo. Jednanja naſjedowaſche pſchedyda Macžich, kniez farat Hörnik. Z wjacorych rozprawow, kotrež ſo podawachu, z namjetow, kotrež ſo ze ſtrony pſchedydtwa a ſobuſtaſow ſtajachu a z wjetſchoho džela pſchijachu, woſebeje paſ z wulkeje horliwoſcze, z kotrejž pſchitomni dary za twarjomny nowy dom Macžich ſerbskeje w Budyschinie zapisowachu, bě widžecž, zo w tymle hſownym ſerbskim towarſtwie hiſhće ſtrouy duch knieži, kiz ſwojoho nadanu njezabudže: za zbožo a kubkowanjo ſerbskoho luda ſo ſtaracž. Wobſcherniſchu rozprawu podam w pſchichodnym čiſle.

Z Budyschiną. Lětuske kſchizerſke proceſſiony ſu — ſchtóž ſmy zhonili — wſchudžom zbožownje a doſtojnje wotběžale. Radworscy kſchizerjo, 24 porow, jěchachu po poſtajenym rjedže pſchez Brón, Kamjenej, Dubrawu a Brémio do Zbžerje a zaſ wróčo do Radworia; Khróſčanscy, na 73 porow, po starodawnym waſchnju na Bejicy, Swinarju do kloſchtra Marijneje Hwěždy a wot tam zaſ do Khróſčic; Wotrowscy jěchachu do Njebjelčic a Njebjelčanscy do Wotrowa. Podobnje ſo wotměnijataj Kalsicžanski a Kulowſki proceſſion; Kalsicžanscy kſchizerjo, 36 porow, jěchachu do Kulowa a Kulowſcy, 66 porow, pſchijechachu do Kalsic. W někotrych wſach, hdžej cyrkę njeje, na pſchiklăd w Milocžicach a Jaworje, wjesni kſchizerjo hižo rano w 5 hodž. po polach jěchaja. We wſach, do kotrejž kſchizerjo jěchaja, wopytuju nyſčpor, na poſtajenych měſtnach zaſtawaja a po puču kſherluſche a modlitwy ſpěwaja. Pſchispolnič mőzem, zo tež w němſkim džele naſheje Lužic jutry kſchizerſke proceſſiony wotbywaja, a to we Woſtrowcu kotremuž ſo Altstadt, Kloſterfreiheit, Haſeldorf, Kufzeldorf a Blumberg pſchizantują, w Grunawje (z Schönfeldom), w Königshainje a Seitendorfje. Tam jěchaja po polach ſwojego wosady, zaſtawaja na ſchyrjoch měſtach, hdžej duchovny ſwiate ſezenjo čita. Tam

kaž w serbskich wsach z bližszych miestow wiele pschihladowarjow pschihadža. Tež w někotrych katholickich wosadach pruskeje Lužic, wočko Šubanja so podobne kschijerske processiony.

Z Budyschima. Za druhoho wuczerja do Khrósczic pschinibže kniez Symank, dotalny wuczer w Zdžeri; na joho město je kniez Jan Nězak postajeny.

Z Budyschima. Joho kralowska wysokoſć prync Vjedrich August w tu kchwili po Lužicach puczuje. Srjedu pschijeha ze swoim adjutantom, majorom von der Planiz, do Budyschima. Věšče w Keinspörku a Kamjencu, hdžej je pschenocował, a w kloſchtrje Marijneje Hwězdže pobyl a potom pschez Njezwac̄idlo, hdžej dwórskoho radzicžera dr. Žakuba, swojoho bywawſchego wuczerja wophta, do Budyschima pschijeha. Tu je w hoſczenu k Winowej kiczi pschenocował a schtworth febi město wohladował. Schtworth po połdnju jechasche dale do Bisłopic, a je w Palowje pola knieza v. Bonifau pschenocował. Wschudžom wosebje tež w Njezwac̄idle, bu prync jara čeſezomnie powitanym. — A swojomu dalschomu a wſchschomu wuwuczenju čee prync Vjedrich August do Straßburga so pschesydlicz, hdžej budže z pruskim pryncom Wylemom tamniſchu universitu wophtowac̄.

Z Ralbic. Kniez kanonikus farat Žakub Veřsch, kiz bě pjatk do Volmoncksi čezech ſchorjeł, je Bohu džakowanano zaš wothorjeł, tak zo moje swoje zaſtojnistro zaſtač.

Z Drežjan. Joho Majestoscž kral Albert je zakon, kaf maja so dawki w Sakskej za leto 1884 a 1885 placzicž, wudał. Po nim ma so dawac̄ 1) gruntski dawk a to 4 p. wot kózdeje jenoscze, 2) dokhodny dawk, 3) dawk wot thch, kiz pschi swoim rjemjesle abo wifikowanju po kraju wočko cžahaja, 4) rězniski dawk, 5) herbiski dawk a 6) schtemplowy dawk. — W dworje sakskej sejmownie (landhaus) w Drežjanach je so 2. a 3. hapyyla za 11 milijonow 747,475 mk. kralowskich sakſkich starých pjenježnych papjerow spaſilo.

Z chłoho swęta.

Němska. Němski sejm abo rajchstag ma prózdniny hacž do 22. hapyyla. Potom budže drje najnužnicha naležnoſće, kotrūž změje wuradžicž a wothlowsowac̄: podleſchenjo socialistiſkoho zakonja. Kniežerſtvo je hižo prajilo, zo žanohu pschemenjenja tutoho zakonja njedowoli, a tajki, kafisz kniežerſtvo žada, jón najſkerje wjetichina zapóſlancow niepschizwoli. Scjehwfk toho drje potom budže, zo so rajchstag rožpuſchczi. Hacž pak nowowolby za rajchstag, kotrež bytlu na to so wupiſale, bóle po woli kniežerſtwa wupanu, dyžli hacž dotal, so jara prajsha.

— W pruskim ministerstwie su pječza někotre ministerſke stoły poczate khablačz. Několko powjedaja, zo v. Buttkamer wjac kruče njeſedži, druzy proja to wo Goſleru. Hdžy by přenisci wotstupil a Goſler wostał, by drje widzecž byly, zo jo kulturfampf zaš pohörſchuje, dokelž je kultusminister w nowiſkim času so wosebje njeſcheczelſki wopokazac̄ poczinal. Někajſte njeſjedro w pruskim politiſkim powetſe wiſa, tež fejzor Wylem je wondy prajil: „Stejimy psched měznikom.“ — Dispensy za duchownych, kotiž su po lěze 1870 wuwjeczeni, minister Goſler někotre zapowjedža, Hacž dotal je 1443 duchownych wo dispensi žadało; 1235 bu hacž dotal zwolennych; 178 pak z krótki wotpočazanych; wo 30 na so hiſceže wuznac̄, hacž dowolenjo dostanu abo nic.

Wobebje tych duchownych minister Goßler wotpołazuje, kotsiz su w Innsbrucku, Romje abo tež w Löwenje studowali. Zajimawie pač je, zo je tež Trierški biskop dr. Korum w Innsbruku pola jesuitow studował.

— Węczęszychu hacž hdyn prjedy wozjewjeja tež katholske časopisy powjesz, zo je kardinal Ledochowski swoje zaſtojnſtvo hako arcybiskop Hnězno-Poznańskieje diöceſy zložil. — Žednanja mjez bamžowym stołom a Schläzerom su zaſtajene; z toho wočakuja že strony Batikana ważne kroczele. — Hdynž w Pruskej na nihdy žadany mer katholskej cyrkwi skicžicž njechadža, je na drugiej stronje jara powiežaca żałosć, kotoruž zapoſłanc Stöcker w sejmje wychceć da, hdynž statnu pomoc pschećzivo nabožnomu hubjenstwu skoro cyłe wpohanienoho mesta Barlina žada.

— Bajerski sejm je 8. t. m. skončený, a běše wulki čas, dokelž sebi tam wjac rozemicž njechach; sobustawy katholskeje a tež wszech druhich stronow su stajnie mjez sobu w kuli ani njewědža, schto chcedža.

W Awstriji je Taaffowe ministerstwo w naležnoſći pschećzivo wuherskim židam podležalo, dokelž wuherske kniježerstwo, kaž hewaf tež na stronu židowskich ſpekulantow stupi. Dokelž eži pschez swoje ſpekulacieje mjaſo za město Wien hacž na 80—90 procentow pschedroža, chycske awstriſke kniježerstwo ze zakonjom tomu kónic ſežinicz; tola Wuherska tak dolho a taſku haru cžinjeſche, zo dyrběſche skončinje Awstrija cofacž.

— Krónpryne Rudolf je ze swojej mandžeskej do Konstantinopla puczował.

Italska. Swjatyh wótc je w nastupanju pschepołożenja swojeje refiſency z Rómua wuprajil: hacž a hdyn wón Róm wopuszczi, to budže jeniczey wotwiſowacž wot dalschoho zadžerženja italskoho kniježerſtwa. Wón chce w Romje wostacž, donž so někak hodži, chce pač město bórzy wopuszczić, hdynž dalsche njeſprawnoscze Italskeje jomu hako wyschschomu wjerchej katholskeje cyrkwi ſwobodne dōtvenje winowatſcزو njemózne ſežinje. — Nowa njeſprawa w Romje ſo pschihotuje. Kaž kubla propagandy, tak chcedža někto tež wobſedzeniſtwa „poenitenciarije“ do italskeje renty pscherewobročicž t. r. tak wjele kaž rubicž. Poenitenciarija je starodawny bamžowy wustaw w Romje, w ktorymž ſu ſpowiedniczych ze wsichelatich narodow poſtaſeni, zo bychu taich, kotsiz Róm wophytaja, w swojej maczérnej ryczi tam ſwj. ſpowiebz wotpožicž möhli. Su tam francózscy, nemcy, jendželscy, ſchpancy, portugiscy, pólscy, Wyrscy, wuherscy, grichisci, ſlamlandcy ſpowiedniczych. W l. 1870 ſo tuton wustaw za wobſedzeniſtwa chleje katholskeje cyrkwi pschipožna a pschelutowa. Někto chce italske kniježerſtwo tež tón požrjecž. — Schto dha ſu taſke rubjeniſtwa Italskej dotal pomhale? Za 20 lét je wona pschez 10 miliardow dolha napraſkala, a najebacž to je same hubjenſtvo w tutym kraju: Bas nowy dopokaz ja staru wěrnoſć, kotorž je ſo hacž dotal wſchudžom strachna wopokaſala: Rubjene cyrkwinſke kubla njetvja! — Persiſki ſchah je ſo ſwiatomu wótczej w liseže wutrobnje džakowaſ za to, zo je za swoje kraleſtvo japoſchtolskoho vikara doſtał. Schah lubi, zo chce kſcheczanow swojoho kraja zakitacž a porucza ſo do bamžowych modlitwów. Turkowſki ſultan a persiſki ſchah ſtaj ſprawniſczej pschećzivo katholskej cyrkwi, dyžli wysoko zdželani w Europje!

Francózka. Kak tunja republika je, ſpóznajemž z pschirunanja wudawkov w času lejžora Napoleona a něčijſchoho kniježerſtwa. W posledních létach lejžorſtwa mjeſeſche Francózka kóžde létu $1\frac{7}{10}$ miliardow (t. r. 1700 milionow) wudawkov, a někto po 11 létach: $3\frac{1}{5}$ miliardow (t. r. 3200 milionow)! Wszech žohnowanjo we Francózkej dale a bóle wotebiera, wobebje winicarſtwo,

dotal bohaty kijoš za chky kraju, z kóždym létom wotebjera, dokelž mała winowa wojsk wulku schkodu czini. — W Tonkinje su z nowa kschesčjanow pscheſzeli, 5 missionarow a 30 katechetow su tam pohanojo morili. Francófska nima pač khwile, tam kschesčjanow zakitacj, dokelž je sebi dobýczo wulkeje kupy Madagaskar do hlowy stajila.

Zendželska je dotal w Sudanie jeno njezbožo měla. General Gordon, ktorohoz je pscheſzivo mahdiie a jeho zbežkarjam pôšala, je hízo wjac króč zbitý, jeho wojači padaja tam kaž muchi, dokelž jim straschné klima schkodzi, a nětko je w měscie Khartum kaž w paſlach popaneny. Je swoje kniežerstwo wo pomoc prošlo, to pač so tak lohcy wuwiecz njezobži a Zendželska tež doſej njezhwata. Naſſerje tež město Khartum panje. Mahdi a jeho podporučník Ošman Digma so derje namakataj a džen a dale pokročujetaj.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 260, 261. z Njebjelčic: Madlena Roblec, Marija Žurowa, 262. farař Jakub Werner z Khróſcic, 263. Franc Gäbler z Libuchowa, 264. referendar Jan Kral w Dippoldiswalde, 265. Pětr Wawrik z Khróſcic.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 542. Miklawš Lebza z Pěskec, 543. Miklawš Cyž z Miłocic.

Na lěto 1882 dopłaci: 560. M. C. z M.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 67,140 m. 50 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Madlena Serbinowa z Koćiny 20 m., Schönberner 1 m.

Hromadze: 67,161 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8492 m. — Dale su woprowali: N. N. z Budyšina za maloho potomnika 2 m., njemjenowana 3 m.

Hromadze: 8497 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Stare pjenježy za zwony su woprowale ralbicžanske schulſke džecži
pschež ſ. wucžerja Hicku.

Redaktor.

We wšichch expedicijach „Katholſkoho Poſola“ su dostačz:

1. Mjenjske ſpěwarſke knihi

za katholſkich Šerbow. Brjadował M. Hórnik. 100 stronow. Zwiazane za 60 pjenježlow;

2. Pobožny Spěwar.

Mjenjske ſpěwarſke knihi z modlitwami. Za katholſkich Šerbow wobdzelał a wudał M. Hórnik. 204 stronow. Zwiazane w placze za 1 mark, w koži 1 m. 50 p., w koži a ze złotym rězlem 2 m. Wobě knižen hodžitej so derje za ſchule a za mlodočez.

Na ſ. Walporu, 1. meje, pónidze procession z Khróſcic na Budyšchin do Zilipsdorsa. W Khróſcicach budža rano w 5 hodž. kemske. Derje by bylo, když vychu czi, kotsiž so na processione wobdzela, po móžnoſci doma ſ. ſpomjedži schli.

Kantor.

Z Ralbic a Kulowa pónidža czi, kotsiž so na processione wobdzela, džen předy po poledni w 2 hodž. prez̄ a zjenocza so na ſ. Walporu w Budyšchinje z horniškim processionom.

Ejšszej Smolerje e knihičiſtejne w macižnym domje w Budyšchinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihafni
1 m. 70 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinie.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 9.

3. meje 1884.

Lětnik 22.

Nowa serbska kniha.

Nasche serbske pišmowstwo je so wo nowu knihu pschisporilo, kotaž je runje tak ważna a nużna, kaž doško požadana. Tuta kniha rěla: Historija serbskeho naroda. Spisaštaj Wilhelm Boguslawski a Michał Hórník. Budyšin. Z nakładom Michała Hórnika. 1884.

Hdyž spisaczeř, kniež farač Hórník, w pschedłowie praji: „Rozwuczeni ludžo imjenuju jako pschischnoſę kóždoho, zo historiju swojego naroda znaje“, dha je z tym ważnu wernoſć wuprajit. Rozomny čłowiek njeje jeno živý za dženſnitski džen, ale kaž do pschichoda hłada, zo by wobstacž mohł we wsichtkim, schtožkuli živjenjo sobu pschiniſe, tak njezabudźe tež na předawscze lěta a lěstotki džiwacž, dokelž ma nazhonjenja předawscich časow wužiwacž a w živjenju trjebacž. Historija (stawiſny) zańdženych časow je a wostanje „magistra vitae“, wuczerka živjenja. Wschitke narodů waža sebi swoje stawizny a we nich pytaja a namakaja njepřestawac̄h kujóz za duchowne a narodne wubudženjo a wobnowjenjo. Ženicžti poohlad na Čechow pschewedeži nas, tak ważne je wopominanjo narodnych stawiznow a tak je z nimi cyłym narod džen a bôle zahorjeny za wótczinske prôcowanjo.

Z tutych pschiczinow su tež serbscy wótczincy, kotsiž swój lud lubuja, wobżarowali, zo stawizny serbskoho ludu, z najmijenšcha trochu dospołne, hishcze nimamy. Małe poſpyty, tutomu njedostatkej wotpomhacž, drje su někotsi czinili, tola dyrbjachu tajke poſpyty njedospołne wostacž, dokelž je kujóz za serbske stawizny tak mało, su tež z wulkoho džela dotal mało pschistupne byłe. Wscho pak, iчтоž je so w tutym nastupanju stało, su serbscy wótczincy z džakom powitali, na pschillad frótki nastawok J. E. Smolerja w „Serbskich Hornich Lúžicach“, „Stawizny serbskeje rycze a narodnoſće“ R. A. Jencža a někotre druhé nastawki w Časopisu Macicy Serbskeje. Pschehladne stawizny Serbow w serbskej ryczi pak a stawizny wobeju Lúžicow, hdzej nětčijschi Serbja bydla, njeſtym hacž dotal měli.

Tutomu njedostatkej je nětko z horječka mjenowanej knihu wotpom hane.

Każ pschedłowo praji, bu prěnja historija Serbow wot najstarschoho časa hacj do lěta 1861 wot Polaka Wilhelma Bogusławskoho w Pětrohradze wudata. Psihi wjetšim džele, kotrež bu wot „Towarſtwa pschedzeliw wědomoſci“ z čestnym mytom wuznamjenjene, je Bogusławski swoje serbsko-kužiske stawizny z nowa wobdzelał. Po joho žadanju je kniez farar Hórník tuto dželo z joho rukopisa za serbski lud serbscy wudał, je pak tosamie tojskto powjetšili a wudoſpolník, tak zo z toho rjana kniha jako zhromadne dželo slavneju spisačerjow naſta.

Wosebje zajimawu a zrozemliwu czini knihu (144 stronow wopschijacu) tež kniha, kotrež je Bogusławski w Lipsku cíjischcež dala a Hórník ze serbskim textom wuhotowal. — Blacíznu knihu a hdže možesč ju dostacj, zhoniſh w bližšim času z nařeſčkow, kotrež serbske časopisy pschinjeſu.

Schtóž ſłowa na zapoczątku tutoho naſtawka wuprajene wopomni, dvrbi pschijpoznač, zo my z tutej knihu wo ważnu a wulku kroczel dale pschijſki w naſchim piſmowſtwje. Hdžy su na wozjewienjo ſlawnych stawiznow němskoho luda wot professora Janssena, w katholſkim duchu a njestroniseg spisaných, nařeſči prajili: „Tu manu katholſki ſkut!“; dha móžem tež my na dojelniſenjo wjeſleſetnoho žadanja za serbskimi stawiznami nětko w naſchich wobſtejeniach z radoſcju wuprajicj: Je to serbski ſkut!

Wſhem dobrym Serbam pak nětk pschijwoſkam: Wuziwaſe je pílne ſpomožnu knihu! Hdžy zhoniſe, zo je tež naſch lud wot spoczątka swoje měſtne tudy měl ujez wſchelakimi ludami a zo njeje pschecy tak zacpětý był, kaž ſo jomu nětko často wumijetuje, dha tež dale luboček ſ swojemu narodej wobkhvoracje a za njezbožo njezměječje, zo njeiſče ſo buſtawu toho abo tamnogo ſlawnoho naroda, kotrež je džensniski džen hiſcež mózny a widžany. Je drje w knižy tu a tam bôle njeznaſte ſłowo, kaž to psihi wěcach, kiž ſo dotal njeſtu serbsch wopisowale, hinał bycz njeniſże; tola ſchtóž je trochu serbskoho piſmowſtwia ſwědomy, ſo bórzy do njeje namaka, byrnie ſtudowaných njebył.

Za serbske towarſtwa a bjeſady pak budźe kniha njewuzjeſpaný kujoz za pschednoschki a rozmoliojenja, kotrež ſo tam džerža. Rjech ſebi ſobustawu druždy mały wotdžel tuteje knihu wuzwola a wo nim w zhromadžiſnach pschednoschju: to budźe z wulkim wuzitkom za wſchęch pschitomnych. Wosebje pak maja nařeſči a wuzjeni winowatoſć, zo ſebi knihu wobstaraja a derje wutriebaja. Tak budžetej wulka próca wo zestajenjo knihu a njemały pjenježny wopor za jeje naſkad kniezeſi spisacjerjej a naſladnikie nadobnje zarunanej.

Skončimy tutu rozprawu ze ſłowami serbskoho spisacjerja tuteje knihu: „Tak njech zjenočena próca a woporniwoſć Polaka a Serba dobre plody njeſetej! Rjech serbsch a druzy ſłowjanſcy czitarjo tuteje knihu ſo zahorja za pomoc małomu serbskому ludę pschi dawno wotmyſlenym tak trébnym twarjenju widžomnoho centra — na ežicznego domu w Budyschinje!“

Z dowolnoſcju knieza naſladnika podamy tudy jako poſkažku ze ſpomnjeneje knihu jara zajimawych § 8, kotrež ma napismo:

Spadowanje katholſkeje cyrkwe we Žužicach.

Němſke duchownſtwo, zarjadowanjo cyrkwe do swojeju rukow zebrauſki, wobſadžowasche kapitl w Budyschinje, klóichtr a měſčjanſke fary z wjetſcha z Němcami, často z němſkimi zemjanami; tež njedžeržesche ſo wſchudže rožaz

biskopa Jana VI.* Tola běchu w Budyschinje a tež na wsach serbscy duchowni, kaž mjenia jich ródnisčejow (narodnych mestow) dopokazuja.

W tajkim časzu pocza so z Wittenberga (Bykleje Hory) w 16. stotku Lutherowa wuczba rozhřejecz. Tachantstwo a franciskanowje w Budyschinje njebechu za tule wuczbu, tola jedyn z nich Pawoł (tohodla Bosak rečany) zwozi so w l. 1520 w Budystecach, kotrež wot l. 1507 pod kollaturu Budyschinskeje radu stojachu, w Lutherowym duchu předowacz. W Budyschinje samym pocza Michał Arnold w l. 1525 tajše předowanja, dyrbješte pak w sledowachym lečeze město wopuschczicz. Podobnje bě w druhich lužisckich mestach. Na wsach mjenuje so w Rychnwaldze w lečeze 1527 Jan Axt jako lutherksi duchowny. Woſebje Němcy rozhřejachu nowu wuczbu z wulcej horlivosću, najprijeđ w mestach a potom tež zmjenjo na wsach, hdzej mějachu kollaturu. Kral Ferdinand drje prćowasche so w swojich krajacach tomu zadejwacz, ale wojny z Turkami běchu psichzina, zo so jeho rozkazy njeobjelnicu. A tomu pichindze, zo lužiske krajne stanu pszechzivo tajkim rozkazam ſtukowachu. Tohodla tež napřechzivjenjo Melschijanskeju biskopow Jana VII. ze Schleinitz (1518—37) a Jana VIII. z Malecžic (1538—49) niežo njeponhaſche. Hdzejfusi duchowny woteneidze abo zemre, bu wot kollaturow nowy po jich žadanju postajeny; wſchelachy buchu tež wotadženi. Tak pschemenichu so woſebje po Augsburgskim sejmie 1530 we Lužicach a woſebje tež „w Serbach“ katholiske woſadu do lutheriskich, z wuwaczom někotrych pod kollaturu klöſchtrow Marijneje Hwězdy a Marijnoho Doka a budyschinskoho tachantstwa wostawachych abo wot tachantow mócnje zakitanych, jako Radworja. We woſadach, do Stołpnjanskoho knjeſtwa z Biskopicami ſluſchachych, kotrež bě biskop Jan IX. z Haugwitz (1559) z woleriskim wjerchom Augustom Sakskim za Mühlbergſki woſiwod (Umfang) wuměnicz dyrbjal, pschewedže so reformacija pschez viſitaciju wjerchowſkich komiſſarow w lečeze 1559. W Kočebuſkej dokonjachu ju Brandenburgscy wjeli předy. Najpozdžiſcho drje je so reformacija w Husch (1578) a w Kotecach pschivzała.

Po swojej zasadze dyrbjeſte nowe wěrywuznacze, kotrež ſac̄zonſke modlitwy z cyrkije wupokaza, Serbam pscheczelne bycz a za rozwučzenjo w macznej reči so prćowacz. Tola w ſtutku so mało za nich sta; pschetož Němcy měnjaču, zo so Serbia w krótkim do Němcow pschemenja. W tym pak so zamylíčhu. Serbia nochyčihu němſke předowanja ſlyſhcz, czohoždla lud nowe wuznaczo tak ſpečnje njeſchivza, kaž bě so wocžakowało. Tuž dyrbijachu so kollatorſta, kž chechhu rad reformaciju rucež zavjeſcz, wo serbſkich předariow postaracz. Wot ſeta 1521—1540 pak bě jenož jědnacze katholiskich jerbſkich duchownych f nowomu wuznacžu pſchěſtupišo. Tohodla dyrbijachu wjeli Serbia haž do l. 1554 za lubo wzacž, zo so jim we wſchelatich woſadach wucžerjo abo tehdy „ſchrybarjo***, zwodnich a rjemieslnich

* Tutoň rozkaz je w knizy na stronje 96 spominjeny. Biskop Jan VI. ze Galhausen, ſchreyer melschijanski biskop wuda we ſac̄zonſkej reči rozkaz, zo dyrbja tajich měschejanich a wjeli farario melschijanskeje diöceſy, kotsiž maja serbſti lub w swojich woſadach a jerbſkoho jazyka mócní njeſtu, a tohodla předowacz, ſpowiedacz, ani wózjezenaſch, japoſchtoſſe wěrywuznaczo a druhe wozjewienja muſladowacz njezamóža, ſebi kaplanow abo zaſtuveniow džeržecz, w tutej reči znathych a nazhonených, zo bychu wědželi Serbam předowacz a jich wo tutých wěcach wužitnje a lohe rozwiežonacz. Biskop tajkim fararjam heval hrož, zo ſwoje duchowneſte města a dohody zhubja.

** Hrjehor Stuhlschreiber pschindze tehdy přeni z universithy Wittenbergſteje do Palova. Někoti druži njeſtudowani běchu tam ſvječzinni dostali.

(w Sprewicach kowar ze wsh) jako fararjo postajichu, hdvž mějachu najtrěbnischiu schulsku wědomoſćz a bibliju trochu znajachu. Ćud skončnje na tajfich serbských předarjow radscho posluchaſche dyžli na wuczenych fararjow, kiz jenož němſch rēčzachu; wſchak mějachu tež wſchelake němske woſady njestudowaných duchownyč, n. pſch. Leopoldshain.

W mnogich woſadach paſ rozſcherjeſche ſo z nowym wěrywuznacžom němska rēč hſicheže bōle dyžli předy. Kollatorowje žadachu wſchudže pôdla serbskoho tež němske předowanja, haj často běchu jen ož za němske. Tajkim a druhim běſche nowe wuznacžo a krojnoknježerſta cyrkej ſredk, z kotrymž dyrbjeſche po jich myli pſcheněmczenjo Serbow ſo dokončicž. Tola Voh je hinač rožudžil!

Skončnje poczachu ſo hornjołužiske krajne ſtawy, zemjenjo a města wo swojich serbskich ſobuſcheczanow staracž. W lětomaj 1538 a 1551 wuda ſo rozkaž, po kotrymž dyrbjachu ſo kłmani serbscy młodzency do ſchulow poſſacž a na duchowniſtowo pſchihotowacž, zo bycchu tež Serbia doſahachych duchownyč doſtali. K tomu ſo pſchisluhi, zo maju tajch z roboczanſtowo abo poddanſtowo woſwobodženi bycž. To wubudži myſſlicžku, zo by ſo za Serbow woſebita w hſchicha ſchula (gymnasium) założiła. Město Lubij poſki-čeſche ſwoj wupržodženjy franciſanſti klóſchr jako pſchihodny lokał a wulſti džel leſa k zdžerženju tajkeje ſchule. Lužiske ſtawy wupravichu pôſelſtvo ke kejzorej Mořimilianej II. w l. 1570 do Prahi z prôſtvou wo pſchizwolenjo k tomu. Tola předy hacž móžesche pôſelſtvo ſwoj zamér (wotpohladanjo) docpěč, zanicži woheň město Lubij a założenjo ſchule bu wotktoržene — na wěczne. Ženicki wunosck tutoho staranja za Serbow bě, zo ſmědzechu nětlo do němſkich ſchulow a gymnasijow (woſebje w Budyschinje, Zhorjelu a Kroczebuſu) zaſtupicž, a zo buſhtaj wottal (1575) na wjerchowſtej ſchuli (gymnasiju) w Míšchinje dwaj wuczemcaj serbskoho naroda jako stipendiaſtaj darmotnje pſchimzataj. To bě drje dobrota za lutherſkich Serbow ale jara ſnadna za tamny čaš, — w kotrymž běſche serbskich woſadow hſicheže tak wulka mnohosćž!

Woſady, kotrež katoliske woſtachu, doſtachu w tym čaſu nowu w hſchinoſćz. Po horliwymaj Janomaj (VII. a VIII.) pſchidže Miklavſch II. z Karlowic (1550—1555) na Míšchinjanski biskopſki ſtol, pod kotrymž diöceſa hžo jara woteberaſche, woſebje w Sakskej, a po nim ſlaby Jan IX. z Haugwic, w Stołpnu a Wurzenje pſchepowac, kotrež 20. oktobra 1581 ſwoje zaſtujiſtvo zloži. Hdvž bě hžo předy probſt budyskſkoho kapitla, Hieronym z Komercſtäda, biskopowý zaſtupník we Wurzenje, wot katoliskeje cyrkve wotstupiš, pſchepoda w lěže 1560 kejzor Ferdinand, čeſki kral, tajke zaſtupniſtvo a dohladovarſtvo tachantej Janej Leisentrittej: toho paſ potom hamž wobtwjerdži jako biskopſkoho administratora we woběmaj Lužicomaj a pſchepoda duchowniſtu prawomocnoſćž tež wobſtawacomu kapitlej, kotrehož cyrkej (mjenujich budyskſka tachantska cyrkej) nětlo mjenio „exemta“* doſta. Autón staroſčiwi preni nje-wotwiſny tachant Jan bě rodženy z Wołomuca (Olmiž) (1520), kanonik w Budyschinje wot 1549, a tachant wot 1559 hacž do 23. novembra 1585. Wón móžesche jenož hſicheže mały džel Serbow pod svojej mocu zdžeržecž. Dokelž wón čeſku a pôſku rēč znajesche, je ſo wěſcheſe rad tež za Serbow ſtarac; w Budyschinje djeržeſche wón serbskich předarjow a zakitowasche serbſtu woſadu w Radworju.

* *

* „Exemta“ rěla a je cyrkej, kotrež je hamžowemu ſtolej njepoſtrebnje podſtajena, po tajkim nic najprijeđi biskopej.

Pschi tutej skladnosczi dyrbimy swojim cijitarjam drugu jara waznu knihu mjenowacj, kotraž je psched krótkim wuscha a ma napismo: „Das serbisch-wendische Schriftthum in der Ober- und Niederlausitz von A. N. Pypin. Aus dem Russischen übertragen sowie mit Berichtigungen und Ergänzungen versehen von Traugott Pech.“ Z wuskej prou a wustojnoscu je w tutym spisu wscho waznische pschijate a z krótkia wopisane, schtož je so hdv w serbskej recji pisalo abo wudalo; mjena wschitlich, kotsiž su hdv za swojich narodabratrow pisali a so starali, su tam wopominane. Dokelž su najlepschi znajerjo serbskoho pismowstwa tule knihu pschehladowacj, porjedecj a wudospolnjecj pomhali, je dzelo po móžnosci dospołne. Wschitkim, kotsiž chcedja so wo swoim narodnym prówowanju bliże rozwucicj, poruczamy należnie tež tule knihu; placzi w knihlupstwie 1 m. 25 p.

Z Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Dowuporjedzenjo tachantskeje cyrkwi w Budyschinje je netko zas so zapocząto. Pschede wschem ma so nowy plestr klascj, za kotryž su kamjenje hido hotowe; dale budža so nowe naboczne wołtarje, spowiedne stoły a kletka, wot wumjelskoho thscherja Buhla we Wrótslawje dzélane a z wjetshoho dzela hido hotowe, stajecj; tež budže hiscze khor wutwarjeny a pschczele, kotrež su hido loni zwotorhane, so bôle do zadu staja; tež nowe lawki so dzélaja. Hacj na dalsche so netko jeno rausche kemsche w kapali tachantskeje cyrkwi dzerža (wschednje w 5 hodž.), wschë druhe bože sluzby su w serbskej sarskej cyrkwi, a to dzélawe dni w 9 hodž.; njedzeli a swiate dni pak su nemiske kemsche $\frac{1}{2}/8$ a serbske $\frac{1}{2}/10$ hodž., serbski nyschpor kaž hewak $\frac{1}{2}/1$ a łączonski w 2 hodž.

Z Budyschina. Wo hłownej zhromadziznje towarzystwa Maczicy Serbskiej podawany hiscze netkotre nadrobnoscze. Maczica bę w swojim 37. lęceje wudala: 1. Časopis w dwemaj zeszitwomaj ze wschelakimi za serbsku rycz waznymi nastawkami. 2. Powiedanczo „Turkojo psched Winom w lęce 1683“ wot wuczerja Wehle. 3. Pschedzenak na lęto 1884. Tež wudźe Genovefa w nowym wudawku. W běhu lęta bę wosom nowych sobustawow pschistupiło a na hłownej zhromadziznje samej buchu zaszy sedmjo pschivzacj. Mjez tymi 15 nowymi sobustawami su pjeczo z nascheje katolskeje strony. Dokhodow bę 2791 hrivnow a wudawkow 2724, tak zo z wostawachym zbytkom zamóženjo za wudawanjo knihow 2173 hrivnow wuczinia. Knihownia bę so wo 96 cijistow, z wjetsha darjenych, rozumnožila, wosebie wot wuczenych towarzistw. Rozschérito a pschedalo bę so ze składa 5000 exemplarow protykow a 1584 druhich knihow a knijkow. Macziczný dom, kotryž k. referendar Mütterlein zarjaduje, mjejsche 2169 hrivnow dokhodow a 2006 hr. wudawkow. Dokelž stara khęza za skład, za knihownju a druhe zběrki njedosaha, ma so nowy macziczný dom twaricz, za kotryž so netko dary hromadza. W pschedzidzstwie, wubjerku a wot netkotrych na hłownej zhromadziznje je so hido 1838 hr. podpisalo a z dzela hido zapłaciło. Wot wschęch sobustawow a wot wschęch Serbow wocząkuja so dalsche dobrowolne dary. Po podatych rozprawach wurdżowasche so dale wo wudajomnych knihach a drugim Serbowstwo nastupach. Zhromadzizna wobzamknę so kaž hewak ze spěwom: Hiše Serbstwo njezhubjene!

M. H.

Z Budyschina. W Altenburku wumrje 20. hapryla w noch $\frac{1}{2}/12$ hodž. nahle na pschizajeczo wutroby (Herzschlag) emeritowaný poſtiski direktor k. Jurij

Mikławscy Wawrik-Tězorka. Njebocžicžki je hacž runiž zdalený wot swojeje domizny stajnie jako dobry Serb wostak a swoju macžernu rycž lubowal. To je tež ze skutkom wopokažał, pšchetož běsche sobustaw Macžich Serbskeje, jedyn z najprěnišich darow za Bacžoníšku cyrkvi (30 m.) běsche wot njoho, Tovaristwu Pomoci za studowachych Serbow dari 100 m. a wotebjeracše serbske časopisy. Toho wopominjecžo wostanje wščem Serbam cjeſčomne. R. i. p.

Z Budyschina. Zeleny schtwórtk bu w tudomnej tachantskej cyrkvi z biskopowej dowolnoſcžu lajtnant Pawoł Zumpa, rodžený z Drežđan, do katholskeje cyrkvi pšchwizath. Potom wotpoži svoju spowiedž a dosta ze swojimaj 2 swědkomaj (katholiskimaj officiromaj) swjate woprawjenjo.

Z Budyschina. Mrózy, kotrež su w nocomaj 19. a 20. hapryla byle, njeſju pólonym plodam, kaž ſchimy, tak wjele ſchłodžale. Struhiſche po- wjesče ſu ſo z drugich krajow nam doſtałe. Tak ſmy z pšbecželnoho liſta z Badenskeje zhoniſli, zo je tam mróz 20. hapryla we winicach njeſměrnu ſchłodu načiniſl. Kiane winowe žně, kotrež najrijeñſhu nadžiju wubudžachu, ſu z wjetſha chyle zniczene. To tam najbóle mjenišich winowych burow po- trjechi. Tež w Francózskiej ſu tute mrózy wjele ſchłodžale.

Z Drežđan piſaja, zo chee ſo J. M. kral Albert něhdje 19. meje do Gmua podač, zo by tamniſche ſupjele někotry čjas wuzimal. — Kralowa Karola, kotrež bě dla zazymnjenja ſhorjela a někotry čjas ſožo wopuſtčicž njeſmědžesche, je ſo zaš porjedecž pocžala, je pak hiſheče jara ſlaba. Tež princ Jurij je zaš ſtrowy, hacžruniž z pšchetratzej khoroscžu ſhetro zeflabjeny. — We Wulfim Hajnje je 18. hapryla kralowſki ſakſi preni regiment hufarow No. 18 ſwoj 150lětny jubilej swojoho wobstacža swjecžil. Wón je 1734 pod wuzwoleſkim wjerchom Augustom III. założeny a je ſo hacž dotal na 80 mjeniſich a mjeniſich bitwach wobdželiſ. Kral Albert je regimenter ſwoj wobraž póſtał.

Z Drežđan. Zańdženu póndželu wotbu ſo tudy w sali katholskeje towarzſhnie hłowna zhromadžizna pſchedſtojerjow (präſidow) katholiskich rjemieſtiſkich towarzſtow chyleje Sakskeje. Lětſa w lěźe ma ſo hłowna zhromadžizna wſchitkých pſchedſtejerjow katholiskich rjemieſtiſkich towarzſtow chyleje Němſteje w měſeče Kölne džeržecž (poſlednja tajfa zhromadžizna běsche pſched 6 lětami). Za tutu zhromadžiznu chyčhu ſakſch pſchedſtejerjo ſo wo wažných naležnoſćach zryczeč. — Wjeczorna zhromadžizna w Drežđanach běsche jara nadobnje wo- pýtana, tež hnadny kniez biskop ju ze swojej pſchitomnoſću pocžesči. Hłowne rycze mjeniachu k. dwórski předář Wahl z Drežđan, direktor Dienſt z Budyschina, kapłan Wierz z Kamjenicy, kapłan Schmittmann z Lipska a kapłan Müller z Drežđan. Tež kniez biskop zwjieseli zhromadžiznu z krasnej a horliwej rycžu. Koždy, kiz ze swojej cyrkwi derje měni, dyrbi z chylej wutrobu za tute spomožne towarzſtwo byč, dokelž wone mlodých ludži woſebje w měſtach pſched zabłudzenjom zakitaja a k dopjelnjenju nabožnych winowatoſćow stajnie nawjeduja.

Z chłoho swęta.

Němska. Rajchstag je 22. hapryla swoje wurdżowanja zaš zapocžał. Póſtsch zopóſlancy ſu namjet stajili, zo by w póſtskich krajinach pólſka rycž jako ſudniſka rycž jo poſtajila, abo zo bych u z najmjeniſha dobri tolmacžerjo a pödlanske protokole w tamnej rycži ſo dowolili. Namjet, kotrež tež Windt-

horst naležnje začtu po wasche, bu komisiji pschepodat. — Namjet, zo vychu tež tajch (wuskuzení) wojach pensiju dostali, kofisí su zakomđili, w prawym času wo tajku pomoc so zamolwecz, bu jenohłosne pschiwatu. — Za zakoní pschecžiwo socialistam, kotryž w krótkim rajchstagej k wuradženju so pschedpołoži, je Windthorst wažne namjetu pschihotowak, z kotrymž dyrbi so wupokazacž, hacž kniežeřtvo tutón zakon jeno tohodla žada, zo by lejjorstwo psched mocu socialistow zaftalo, abo nic wjele bôle z druhich pôdlańskich pschicžinow.

— W Pruskej kulturkampf niežo k lepschomu pschemenjenyu njeje, skerje po hórscheny. Kardinal Ledochowski je wopravdže swoje zaſtojnſtvo hako pôznański archybiskop zložicž chył — swiaty wótc pak tutón wulkí wopor pschijał njeje, dokelž pruske kniežeřtvo ani najnuznishe wuměnjenja za cyrkwinſki mér dopjelnicž ani slubicž njecha. Z cyka zas w Pruskej džiwnje zhmny njeſchecželski wetr wěje. W najnowischem času je so wjerch Bismarck zas poczał nacionalliberalnym blížicž, schtož kóždy raz na to pokazuje, zo su pschecželne zmýslenja pschecžiwo katholskej cyrkwi z nowa spadowacž poczałe. Tajte bliženjo k nacionalliberalnym je cžim bôle napadne, dokelž z druheje strony piſaja, zo so w tutej stronje nowe dželenjo stajnych pschekorow dla pschihotuje. W nastupanju tamnych měchnikow, kotrymž je so diſpensa wot kultusministra zapowiesla (dokelž je tež romska wyšoka šchula za njedosahacu spóznata, je to nowa kschiwda pschecžiwo swiatomu wótcie), piſaja kniežeřtske listy, zo džen móža cžile duchowni tež w Němskej hischéze městno dostacž, hdźj jeno 3 lěta na němskej universiće postuduja. To je, kaž kóždy widzi, jara zrudny tróšti. Schto móže dho, hdźj je swoju pomoc pschecžudowak a wychsche lěta hžo dospěl, hischěze jónu na tsi lěta so studijam podcžiňacž? — Pschez zahaczenſki zakon (Sperrgesetz) je so w Pruskej 15 milionow cyrkwinſkich dochodow nahromadžilo. Nětko ma so zakon wudželacž, kotryž praji, tak maja tute pienięzy so nałożicž. Z dobrym prawom su wshityc wežipni, schto to do zakonja budže. — Kaž je znate, dostawaja sta rokatholscy kóžde lěto 48,000 m. statneje podpjery — najebacž prćowanjo centra, kotrež je wjac króz hžo pospytało, tónle wudawak wotrazycž, hdźj džen cyke starokatholſke hibanko tak zrudnomu kóncej napscheczo dže. Tola starokatholſcy zas pruskomu kniežeřtwu nowu dowěru wubudžaja, z najmjeñscha dostachu lětša polny pieniez wupłaczeny, schtož předy so stalo njeje. Zo by so kłacate starokatholſke hibanko z tym skerje na nohi stajicž dało, schto chył to wočkowacž? — Pruscy ministerjo, kofisí wjac „krucze njeſedžachu“ su so zas z nowa wobkruczili. — W tu thwili su jednanja z Romom cžile pschestaše. Wjerch Bismarck, kij so hewal wo wshē tež njetrèbne wěcy stara, nima za katholſkich poddanow žaneje wutroby. Tohodla pak katholikojo dowěru njeſpuſhacž. Dyrbimy a tohodla chce my cžakacž, to je jich heſlo. To běſche tež na zhromadžiznje jutry w Kölne ksythecž, hdźez bě so jara wjele katholikow z provinch nad Rheinom zeszlo. Sam protestantski cyrkwinſki list wobswědcžuje zacžiſhcz tuteje zhromadžizny hako tajſi, zo so katholikojo nad Rheinom niždy na niždy njeſpokoja z polojčnym porjeđenjom něčiſtich zrudnych nabozňich wobstejenjow, a zo njebudža předy społojom, donž njeſju polne prawo w tym nastupanju dospeli. Podobna zhromadžizna je w Dortmundze była; druhe budža sežehowacž. — Meklenburgski wójwoda Pawoł Friedrich je dyrbjał, dokelž swoje džecži katholſke da wočahnyč, nic jeno herbſke prawo na kniežeřtvo ale tež swoju wojsku doſtojnosę hako major zložicž!

Awstria. Krónprýnc Rudolf je ze swojej mandželskej w Konstantinople pobýl; turkowški sultán je jeho z vulej czeſčju hospodoval. Tež druhich vjerchov na balkanskej polkupe, wosebje rumunskoho a serbiſkoho krala, je krónprýnc Rudolf wopýtal. — Anarchiſto (povalerjo) so w Awstriji džen a kheobliſchi poſazuja. 22. hapryla cíſrny mlody človjek po porucjnosći anarchiſtov dynamitowu bombu do kheze policejskeje direkcije. Bomba je mało ſchody načiniła; njejhmanik sam pak bu czeſčej raneny.

Ruska pſchecziwo wbohym Polakam z nowa njeſmilnje začhadža. Někto zas žada, zo dýrbja katholſcy duchovni predowanje a bože ſlužby w ruskej ryczi džerzecj. Maja so tam po tajkim na nowe bědzenje hotowacj.

Naležnosće našoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 266. Michał Matka ze Smjerdzaceje, 267. Jakub Šejda z Różanta, 268. Mikławš Holka, domoznik w Prazy, 269. M. Wolenk z Kukowa, 270. Michał Wawrik z Kanec, 271. młyňk Sliž ze Swinařne, 272. Pětr Běr ze Zywic, 273. Mikławš Robl z Čorneč, 274—277. z Baćonja: Mikławš Delan, Jakub Žur, A. Eiselt, Handrij Smola, 278. Hana Burec z Worklec, 279. Madlena Wićazowa z Prawočic, 280—282. ze Smječkec: Michał Dzisławk, Jakub Pjech, Mikławš Šula, 283—285. z Khrōſcie: Madlena Dučmanec, Khrystina Wingerowa, kubler Jakub Sołta, 286. 287. z Hory; Pětr Robl, M. Jurcova, 288. Michał Hejduška z Noweje Wjeski, 289. Jurij Grossman z Luhu, 290. J. Sopa ze Sulsec, 291. Pětr Krawża z N. Jaseńcy, 292—294. třo wotebjerarjo pola k. Domanje w Khrōſcicach.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 544—546. ze Smječkec: Jakub Pjech, Michał Dzisławk, Mikławš Šula, 547. M. Hejduška z Now. Wjeski.

Na lěto 1882: 561. M. Š. z S.

Zemřety sobustaw: Jurij Mikławš Wawrik-Jězorka w Altenburku. R. i. p.

Za cyrknej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 67,161 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: N. N. z Hory 2 m., wot prěnjowopravjenskich džeci z Wotrowa 8 m. 20 p., Schönberner 1 m., za dušu wotemrētoho k česci Wutroby Jězusoweje 2 m., dwě swj. Mariji lubjenej swěčcy 50 p., N. N. z Baćonja 15 m., komiſſar Dilger 5 m., njemjenowane z Miłočic 5 m., M. Š. ze S. 2 m., K. I. z N. Wjeski 30 m., njemjenowana z Kulowa 10 m., J. G. z Luhu 1 m., njemjenowana z N. Jaseńcy 6 m., z Kukowa 3 m., kupony kamjencske a rentske 20 m.

Hromadže: 67,272 m. 20 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8497 m. — Dale su woprowali: N. z Prahi 1 m. 50 p., J. M. z Č. 3 m., J. G. z Luhu 1 m., M. Š. ze S. 1 m.

Hromadže: 8503 m. 50 p.

Zaplač Bóh wšěm dobročerjam!

Za zwony staj zas woprowaloj: Michał Kasper ze Staréje Cyhelných 6 rjanych cnyowych talerjow a 1 ſwěčník, dale Jurceč ſwójbou z Hory a pſchekupc Glaſowſch z Różanta staré pjenjezhy.

Redaktor.

W expedicijsach Kat. Pöſta je za 1 m. na pſchedan žwiazana knižta:

Marija Maczér dobré rady.

Knižta za sobustawy Pobožneje Žednoth i čeſčenju Maczérje dobreje rady a za druhich čeſčzovarjow s. Marije.

Tež su hiſčce nekotre němiske knižki toho samoho wopšijecza na ſladže, nje-wjazane za 1 m.

Cíjicej Smolerjec knižčiſteženje w maczicžnym domje w Budvyschinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 10.

17. meje 1884.

Lětnik 22.

Něčhto wo starých všach!

Wo Ralsicjanach a z Ralsic je so hižom něčhtožkuli tež hižo psched wjac hacž tichyži lětami pišalo, ale wo Ralsicach samych drje malo abo císeře nicžo.

Hdyž poslednje cíisko Waschchoho časopisa cíitajo hnydom na prěnjej stronje wuhladach, zo je dołho wocžakowana kniha „Historija serbskeho naroda“ wusčka, njemóžach dleje swojeje radoſeze potkóčic̄ a běch so najradšcho runu ſežežku synyš, zo bych Wam pišal: pschetož to budže něčhto, schtož smy tak dołho parowali, to budže císeře nowa kniha wo císeře starých wěcach. Hižom Wascha pořazka a pschispóznatej a slawnej mjenje jeje spisaczelom nam ručujetej, zo je to něčhto jara wubjerne.

Z dobrym prawom bě na Čechow pořazane, pschetož Čečhojo běchu runje na tym jako slawjanski narod wotemrjec̄, ale tu wubudži jich ze smiertnejne womory mysliečka a žive dopomnjec̄zo na jich slawnu zařdženosc̄. To móžesch so w Čechach, wosebje w Brazy, snadnie pschepořazac̄. Tam ma nic jeno kóžda kheža, ně, móhl rjec kóždy kamjeně swoje stawizny a schtož tute znaje, tón so pschi kóždej krocželi na wulku a zbožownu zařdženosc̄ tuhoto něhdyn tak móvenho naroda dopomi. Tola — kaž hižom prajich a hishcze jónu wospjetuju — čłomjeł dyrbi tute stawizny znac̄. Tyhle slawow njemóžu došež husto a došež raznje wuprajic̄, pschetož bjež wjetšeje na wiedžitosc̄ze wo serbskich wěcach a horliwischjeje lubosc̄ze k namrétej zemi našich wótcow njemóžemy so lepšich časow nadžijec̄ a wčhe nařeje prôcovaniwo wostanje ludej cuze, je-li sebjie samoho njezpoznaje: nichť to njeľubuje, schtož njeznaje. Nam so njesmě ženje — a byrnje bychmy tež hishcze mjenje wuzitka wiždželi — ženje wo studžic̄, zas a zas swój lud na joho zařdženosc̄ pořazac̄. Wezo budža pat tež tule wubjernu knihu jara malo mjez ludom kupo-wac̄, ale wjele je tež to wina, zo ju jeno jónu porucžamy. Schto n. psch. Němcy za swoje wěch reklamuj njezinja?

Mnoho su wulcy mužojo za swój narod dokonjeli a syny so dživali, zo je jim to možno bylo. Węzo nam je czeško to wopšimnež, zo su so tajey mužojo čas živjenja jeno wo zbožo druhich prćowali, pschi tym ani swojoho wužitka ani svojeje čeſceje njeptajo! Ženo jeni so nad tym njeſtu dživali a to běchu tuczi hłowni wóczincy sami kiz husto we swojej ponižnosći swojich samych zaſlužbow njeznaja a su džensa hžom zabyli, ſchto su wczora wulke dokonjeli. Kaz̄ same pschinu mi pschi tym ſłowa swjatoho Jana na myſle: „A býſczeſi tež wſcho dokonjeli, praſcze tola: njeužitni wotrocžy ſmy“.

To je mi myſke a nadobne zmyſlenjo, kotrež može ſo ſebje ſamoho cyle zdacž a wotrjec, to je mi wulka a krasna duscha, kiz ſkoro bližčeho bóle lubuje hač ſebje ſamu, to je tamna prawa kſcheczanska powaha a wutroba, kiz nic jeno ſama luboſez k Bohu a k bližschomu preduje ale ju tež že ſtukom wopokazuje. A tajki člowjet je něchtak rjane a tač lubozne, zo ſo jomu wſchě dobre wutroby pſchihileja. A Bohudžałowano, zo tež w naschim čaſu hdyž ſkoro kózdy ſebje ſamoho, swój wužitk, swoją čeſcež pyta, hſchče tajch wotemrjeli njeſtu, kiz ſu tajſkeje khwalsky hōdny.

Węzo tajki muž njetrieba naſhoho pſchipóznačza, pſchetož joho ſwēdomjo dawa jomu tač rjane a wérne ſwēdczenjo a lubi jomu tač wulke njeſmirtne myto, zo može cuzoho khwalenja a hanjenja jenak mało zańč mēč. Tola to njeſmē naſ wotraſchicž ſwoju winowatoſć dokonječ a wérnoſć jako wérnoſć wuznacž, kotrež ſo po mojim zdacžu ze mnogich ſtron doſčez kſchidwy ſtawa, a tohodla bych rad widział, hdyž býſczeſe tute pſchispomnjenja, kotrež zatlčicž njeſmōžu, wocžiſczeč hčyli.

Ani wužitka ani ſlawy njeptajmy, dokelž herak mohlo ſo bórzy po naſchej zahorjenosći a zmužitoſći ſtač, hdyž ani wužitka ani ſlawy njenamakamy. Luboſez a jeno luboſez je, kiz žanyc zadžewkow njeznaje, wſcho znieſe a wſcho pſchewinje a runje tam hakle ſwoju móć poſkujuje, hdež naſ čeſceſlakomnoſć wopuſczež. Schtož hce potajkim za swój narod wutrajne ſtukowacž, dyrbí jón wérne lubowacž, lubowacž pak budže jón jeno tón, kiz jón znaſe. A tohodla změje tuta nowa kniha jara wjele wužitka za naſchu wę, budžeſi jeno trochu mjez ludom rožſcherena, za kotrež je piſana, zo by jomu wo nim ſamym powiedała.

A naſcha wótcjna je tač rjany a zajimawý kraj, jeno zo bychmy ju ſlepje znali. Tohodla je kózdy tež najmjenšhi pſchinischk tomu wužitny a duž njech je dowolene z krotka praſicž, tač běchu Ralbicy přenjotnje twarjene.

Ralbich ſu wějče jena z najstar ſich ſerbſkich wſow; na to počzuje hžom ſame mjeno. Ale hſchče bóle nam to wujaſnja, tač bě tuta wjes hač do njedawných čaſow twarjena.

W starých čaſach běchu w Ralbicach ſami burjo, tač zo tu ani jena khežka njebe. Wſchě kubla běchu w podolhojtym kole twarjene a to tač, zo z wonka wokoło wſy jena bróžnja pſchi druhej a dale muts, trochu wot bróžnjow zdaſene, ſtatiſ ſame ſtojachu. Tute bróžnje běchu drjewjane ze ſylnych hrjadow twarjene, kaž z cyla ſtari ſerbja a tež družy Słowjenjo wſcho, tež města, drjewjane twarjach. Zwonka pſchi ſamych bróžnich bě do koła wokoło wſy nehdže ſchěſz koheži ſcheroſka a ſnadž muž hļubofa hrjebja, kiz bě z wodu napjata. Ženo jedhyn hłowny pucž wjedże hſchče džensa — nic do wſy, ale po prawym nimo ſameje wſy wot połodnja z Rovoslic k połnocy do Konjec. Mjez tuthym pucžom, kiz bě wysoko naſypany a tač ſterje na

nasyp hac̄ na puc̄ zapodobny, a mjez bróžnjemi bě hížom spomnijena hrjebja, pščez kotrūž bě do wshy jeno jedyn wulki drjewjaný móst natwarjeny, kiz so, běli trjeba, snadnje wotstronicz hódzeſche. Dale do wshy wjedže hishcze džensa jeno jedyn z tamjenjemi wujadžaný puc̄.

Srjedž wshy bě wulki rum, nadows, hdžez běchtaj dwaj hatkaj, jedyn runje hrjedža, kiz tu hishcze je, drugi bóle k polodnju.

Hížom z tuthch frótkich naspomnjenjow a wopisanjow, kiz mam ze rta wéryhodnych swédkow, je widžecz, zo su Ralbicich nimale jako wobtwerdžene město z murju, kotrūž móžachu sylne starske hrjadu bróžnjow derje zastupicz, twarjene byle. Dokelž pak w měrnch čjasach a tež tehdom, hdžez wójna jeno frótki čas traje, tak frueze wobtwerdžených wsow twarili njebychu, dýrbimy ſudžicz, zo su Ralbicich najſterje nastale, hdžez Serbjo stanje z Němcami wójnu wjedzechu.

Nět cžiſche Ralbicich nam hížom tak jaſnje spóznač njebadža, kaf su něhdyn twarjene byle. Nekotre statoki su ze swojich prénjotnych městnow na druhe pšchetwarcjene. Tak stojachu něhdyn Blažechy pornjo Lebzecam tam, hdžez je hishcze nětk jich zahroda, Nekoch a Lubkoch pornjo Scholcžicom, Čzemjerjech hishcze pšched nimale schyrchycz lětami mjez Miklawschlecam a Kuczanecam a Kuczanec kublo stojeſche něhdyn tež bóle we wshy. Duž je nětk tam a ſem wójmidlo z něhduschoho krucze ſkowanoho rječaza wupadnylo.

Z tamnoho boka puc̄a, t. r. k ranju něhduschoho Ralbic, hdžez su nětko Lubkoch, Nekoch, Blažechy a mnohe žiwnoſeže a khězki, předy ani jenoho statoka njebe. Tute su wshče z nowiſchoho časa, z konca zařízeneho a ze započatka naſchoho leſtſtka. Dáko prěni statok tamneje ſtrony puc̄a natwarichu ſebi burja ſowarňu, kiz je tam dohlo ſama ſtaſa. Runje tak njebečku pak tež we wshy žane khězki. Majprěna je Khězkec vola Scholcžic nastala, na čož tež mjezo pokazuje, dokelž bě mjeniuchy jenicžka khězka w cykle wshy, njebe druhoho mjenia trjeba, runje kaž tež knieži dwór, ſowar, mlynk ſo zwjetſchha ze swojim woſebitym mjenom njemjenuje, dokelž su ſkoro wſchudžom po jenym we wshy. Podobnje bě to tež w druhich wsach, hdžez su Khězech. Nětežiſche ſamostatne khězki ſrjedž wshy abo we starých Ralbicach běchu z wopředka wu-mjeníku, kotrež ſebi burja na swojim natwarichu. Zo su burſke kubla prénjotne a starše, khězki pak nowiſche, na to pokazuja tež praſtare ſerbſke mjenia tamných, a nimale nowe mjenia tuthch.

Cžiſče podobnje kaž Ralbicich běchu tež mnohe druhe delanské wshy twarjene, na pſchitkad Konjehy, Sulschech, Šocžina, Rachlow. Woſebje derje móžem ſe prenjoſte wobſtejenja hishcze w Nowoſlicach spóznač. Tam wjedže puc̄ runje nimo wshy podobnje kaž w Ralbicach, tam běchu něhdyn jeno burja, khězki ſteja wshče z tamnoho boka puc̄a, ſu nowiſche a woſrjedž wshy njeje hishcze džensa ani jena khězka.

Na tuto waſčenjo su najstarsche ſerbſke wshy, z najmjeñſcha w runinje, twarjene. W polu běchu wobſtejenja cykle druhe, tam njeby ſkoro móžno bylo, hrjebju, z wodu napjatu, woſkolo cykleje wshy zaſožicz, potom njebadža ſo tſchiwiznow, tonidlow a rěti dla wſchudžom statoki jedyn pſchi druhim twaricz. Tohodla bychmy podobných wsow w polu podarmo pytali. Zo pak bych ſo tola njeſcheczelej něhdje wuſhovacz móhli, mějachu tu a tam — w jenej wshy to wějče wém — „hrodžiki“, kiz běchu na wěže podobne, do tých ſo we žlým času ſkhowachu a z nich a w nich ſo zaſitowachu.

Husto móžesč ſkoržicz ſkyſhceč, zo su tam a ſem wshče statoki, woſebje kubla, na hr omadu twarjene, tak zo ſo jedyn druhoho džerži, a pſchi tym ſo

zwjestscha naščim předowníkam wumjetuje, zo to lěpje rozemjeli njeſju. Ale z tym čzinimy swojim serbštim wótcam, tiz su nam swojim potomníkam tutón kraji ze swojej krewju zdjerželi, wulku kſchiwdu. Woni su tak twarili, kaž sebi jich cžas, jich wobſtejenja žadachu, a njemožachu na to džiwac̄, tak budža to něhdý jich wnukojo trjebac̄. Zo je ſo za týſac lět jara wjèle pſche-měnišo, to ſo ſamo wě. Zo paſ je něk ſjewele njekhmaných, njeweríwych a tohodla taſkih ludži, tiz možl rjec žanoho swědomja a potajkim za žadyn hréch nimaja, cylu wjes a hiſčeje wjac zatvřnyc̄, pſche to ſebi tola našci wěriwi, pobožni a swědomic̄i předowních njemóža. A ſkónczne je něk we ſpôdnyowych wsach huſčiſho Boži wohén hac̄ předy we starých. Předy žlostníkow lěpje khostachu, něk ſmy ſkoro staroſćimi wo nich, zo ſo jim tola pſchečiwo zakonje ani wloſka zekſchiwila njeby. To wězo našci jednor, ale rozomni předowních rozemili njeſju! Něk kóžde džec̄zo ze zapalkami hrajska, něhdý ſebi něchtóžkuli wotroſeženj zahwěcžic̄ njemóžeshe.

Tež my dyrbimy ſebi w „naščich mudrych cžasach“ kóždu wěc bliže wobhladac̄ a potom hakle ſudžic̄!

Zda ſo, zo ſo zawod a kone mojoho naſtaſka tak prawje jedyn k druhomu njehodžitej, dokelž paſ ſtaj napisanej, njech ſtejo wostanjetej. Z radoſcu ſym „historiju ſerbſkeho naroda“ powital, koraž budže naſ wo zařdenoſćzi naſchoho ludu powuczeč, nam powiedac̄, ſhto ſu našci wótočojo za naš cžinili, zo bychu nam ſerbſku zemju jako drohe herbſtwo pſchepodac̄ mohli. A tak budže naſ tuta kniha k nowej luboſći naſcheje wótečiny zahorječ a z nowej pſchilhilnoſću k tuthym nam lubym domiznam, wſam a měſtam napjeljnječ, wo kótrhých ſym ſebi tež ſłowęto napiſac̄ dowolil.

J. L.

Šydom ſwiatosćow abo ſakramentow w kſlodku wſchědnego žiwenja.

III. Najswjetczischi ſakrament woſtarja.

Dyrbí ſo zjawnje praſic̄: runje mjeno najwyschidjeje potajnoſće naſcheje ſwiateje wěry zjewuživa ſo we wſchědnym wobhladze tak cžaſto k hroznomu ſakrej — w hñwie, we wobožnoſći, w njeſcerpnoſći, z hruboſežu, z njerozomom. Skoro w kóždej ryczi nałožuje ſo ſłowo „ſakrament“ w ſkepa-nych twórbač k — ſakrowanju!

Kóždy chył tola tuto jene wopomnic̄: Klec̄zo w horče cžlowjeka je zjawný dopokaž za to (njeh je tež kſchězeny a firmowaný — cžim zrudniſho), zo tajki ani zdacža wo byc̄u kſchescjanſtwu we ſebi nima. Kſchescjanſtwo njeznaje žaneje njeſnickomnoſće; najhōrſhu njekhmanoſć paſ pſcheradža to, hdyz ſłowa: ſakrament, „kreuz“, njebo, duscha atd. z ročenjom abo zaklečom ſo wonječeſeža.

We klec̄zu* poſkazuje ſo njewurjeknita hanba za toho**, tiz to cžini, a

* Klec̄z drje je tak „najhlupiſchi“ hréch na ſwěcze; z kóždoho druhoho ma tola zaſlepjena wutroba něka jke wotſhwienjo, ſhto paſ že ſakra? Nicžo, hac̄ zo z nim ſwetej ſwoju hrubu nječeſanouſć pſcheradžiſh!

** Možl runje praſic̄: za „tu“, pſchetoz bohužel tež žónskim klec̄zo njezneſe njeje; poſluchaj jenož, hdyz ſo „jena do druheje da“, abo tajke rycze ſo tu a tam ſkoty nadawaja, hdyz holcy polecež ſtajeſa!

za starščaju*, kiž staj joho wocžahnyloj. Hđež so wjele hanjenja a klecža slyšhi, tam so tola njech wjele wo „kſcheſčanſtrwje“ njerycži.**

Dajmū nětko tomu býč; někotromu budže traſch tak hjo ſ postorkoj, zo ſo na tutón khory blečž w naſchim ludže z porſtom pokazuje: jim wſchak je klecžo hjo tak do krewje a rycžow pſcheschlo, zo to dale za nicžo — hřeschne a poħóřschowace wjac nimaja.***

* * *

Ke něčomu druhomu dha, móžno, zo budže to něſhto tróſchtñiſche; njeměm paſ.

Su runje hromadu dozvonili. Ze wulki ſwiaty džen a Bože Čéžlo budže na ſemſchach wuſtajene. Wſcho lhvata do Božohho domu, komdžerjo moja najnužniſche, zo doběhnu, kniez na nich njecžaka, to derje wěža.†

Pohladajmy na zhromadžizu! Aj, aj, kaž je to tola nětko hinač w ſerbſkič cyrkwiach porno předawſchim čaſam! Niedželu kaž ſwiaty džen by před ſe kóžda žonſka we ſwojej bělej pſlačejicžy do Božohho domu pſchiſhadžala, tak zo bě hacž na piſmič wérne, ſchtož ſwiate ſezenjo praji: „Draſta paſ bě běla, kaž ſněh.“†† Matej 17. Nětko paſ je wſchitko hinač. Tu a tam drie ſyda we ſlavkach pſched wuſtajenym Božim Čéžlom hiſhečeze ponížna duſcha we ſwojej ſněhbělej pſlačče, abo tež, hdyž je džen ſwiateje Marije — čini ſkoru bojažnje, dokelž je kaž z bělým ſchlórcem mjez druhimi; ſchwarny džel ſemſcherlow je ſo do čzornohho ruba zawaſil; zbytna čejjoda ma piſane deki wſchich barbow a muſtrow, kaž to nowa a najnowiſcha móda pſchinjeſe, ſame tkaniny, něžne kaž móſhč a pauežiny, nicžo žadne njesju. Pjezlj paſ džerža tute poſlednje do brémjeſchka zwiaſazany w ruch, dokelž je jim w cyrkvi — jara horco.†††

* Khibali za druhich, kiž ſu joho z poħóřſchkom ſlažli, ſchtož je pola cžele dže wſchidna wč.

** Šlyſhečeze rozryčezenjo pſchi zetkanju. „Mhaj Boh!“ (Naſchi katholſcy praji: „Čekwales Škrift!“ — — wſchak ma foždy nuzne!) „„Wjerij ponazhy, z wotſel dha ſe, knieni?““ „Ja ſym z — ſkeje woſadu a pſchiſhadžam čaſto ſem do waſchich katholſkič wſow.“ „„Ró wſchak, kaž ſo wam tu lubi?““ „Ach, hevat ſu ludje duſchni a čini ſo z nimi, ale tu bježbožne klecž, kaſtež ſo tu na wach a po poſach ſlyšhi, to tola pola naſ evangeliſkič njeje; prawa wéra to tola býč njemuže, hđež ſo tak bježbožuje zeli.“ Tak lužo ſuđa po tym, iſtož widža a ſlyšča!

*** „Hanso“, praji ſ. ſarač, „tu pſchi džele tola tak klecž njeměč! „„Haj knieže, hdyž paſ tež nihdy do njendje!““

† Suši ludžo na ſwětñi ſuſ ſlažani, ſu tam najbóle hodžinu předy, hacž ſo termin pocžina, zo njefombu! To z bojoſcu a reſpektom pſched ſwětñimi kniežimi. Ze to pětne, hdyž jo taſka bojoſez pſched Bohom a joho ſlužbami nima, a ſo meni, zo je fe mihi „pſiheč ežaſa dojez, býrnejz ſo něſhto ſkomdzilo?“ Hdy by Boh naſch wotročzí byl, mojedla, hdyž paſ je naſch kniež, ſchto daſch jomu ežakacž? Bože ſlužby bjež wěſtoho pořiada a ežasa, to ſo njehodži; eži, kiž w ſwojim ežaſu pſchiſhadžea, chcedža w ſwojim ežaſu ſas domoj t dželu — njeh komdžer hlađa, hđež wostanje!

†† W někotrych woſadach mjejeſke ſo tež na japočkotſkič dnach w plachjeziežen ſhodžicž a by ſarač kóždu žonſtu z cyrkwe pořazal, koſraž ſo trjebaž do dobroho waſchňa namalač ſochčela. Staršci ludžo wěža hiſhečeze derje wo tym powiedacž, zo ſu lutherſke Serbowki runje we plachkach (jenož wjetſkič, pſiheč ramjenja wodžete, na hlowje paſ čzornu bortu, kaž naſche njeměſty) do Božich domov ſhodžite. We Wöſlinku n. pſch. ſu hacž do najnowiſkič ežaſou z plachtu t rowu pſchewodžale, runje kaž pola naſ.

††† Za ežo dha rěla „kemſchach pjezlj“, hdyž ſebi jón na ſemſchach woblec nočeſch. Hdyž ſu ſo ludžo wot muſmuža a pyriň živili, ſu žony koſleše měle z doljimi rukawami (kaž nětko hiſhečeze družki), w pjezlač paſ ſu w cyrkvi traſe.

Šlej dha: běše, čorne, pišane, psichihódne to ſterje na — kwas, dyžli na čeſčowne kemſcherſtwo. „Ž nô, rěka, draſta tajſa, hinaſcha, hač w pлаch-či-čechy abo w dečy, na tym móže ſo tola jenož njerozomny pohórſchowacž.“

Mojedla, dam tebi prawo, hdyž by ſo jenož wo ežlowjecze měnjenjo abo porucžnoſće jednało — to mohl kóždy w draſeže do cyrkwe psichihadžecž, kaſkuž ſebi wumyſli a kaſkaž ſo jo mu ſpodoba. Hdyž pak mamy naſtupajo kemſchacu draſtu psichiaſznu ſwiatych ja poſchtolow a hdyž je pлаchežicžka z podawiznami z praſtarych časow halo wodžeczo w cyrkwi ſwiatoszczena, njeſmě ſo wěc tak z lohka bračz.

„Žónskim pschiporucž“, piſche ſ. Pawoł Timotheej, „zo we ſwiatocžnej draſeže do cyrkwe psichihadžeja“; a na druhiim měſcze wukladuje, kaſka tuta ſwiatocžna draſta je: „Žónſke njech we pлаch-či-čekach pschińdu a w Božim domje z pokrytym wobliczom pschebywaja, jandželow dla, kíž tu pschitomni ſu.“

Schto cheſch pschečziwo tomu prajicž? Hdyž ſo to zamołwjecž, hdyž duchovný njeſdawno w K. žónſke proſcheſte, wone cheſké tola we pлаch-či-čekach k ſwiatomu woprawjenju pschińcž a wſchoho nowotarſtwa we draſeže pschi tutej ſwiatocžnoſći ſo woftajicž,* a někotre z nich joho wuſměſchachu, druhe pak prajaču: zo jím njež rožlazowacž nima!?

Zo je ſwi. ja poſchtol za trěbne ſpoznał, dr aſty dla w cyrkwi wěſte porucžnoſće davačz, ma ſwoju winu. Psched Bohom njeje nahlad w oſobu; tohodla ma mjez žónſkimi doſpočna jenajkoſće we draſeže bycž w Božim domje, zo by jena ſo nad druhej njeſpečežběhnyla, ale zo bycžu wone mjez ſobu ſo ſpoznałe halo ſotry we Chrystuſu. Bonízna draſta, w kotrejž ma žónſka psichihadžecž, ma bycž z wotblyſhczom čeſčownoſće a poſkuſhnoſeže pschečziwo ja poſchtolſkim psichiaſznom.

Schto dha ma ſo k tomu prajicž, hdyž powjedanjo po kraju khabži: Ta a druha dže w nowej dečy do X., zo by ſo pokazała — zo by wocži na ſo ſežahnyla? Njeſhvalu tajſe ſkrobke a njepečne ſudženjo (z wotkel dha bycž to wěđał, hdyž by ſo wo tym zjawnje njeręczało), tejko pak je tež wěſte, zo by tajſe ſudženjo cyle na bok wostało, hdyž by ſo w korbiku pлаchežicžka ſobu brała a tuta ſo wodžela, před ſačz ſo do cyrkwe ſtupi, kaž ſo ſkuschha.

Skyſhich čeſto hoſpodařow ſkoržicž, zo pjeniezy njeſtu. Z džinom njeje, hdyž ſo domjacym tejſo wole woftaji do pycharſtwa, jednora čeſtna draſta pak ſo léto a bóle zacpewa. Wjetſcha wina leži na hoſpodařach ſamych, kíž pschihladuja, kaf z jentym njeſocžinkom a pschecžinjerſtowem po druhiim powſchitkovou khaboba do kraja ſo pscheprroſchuje.

We ſwiatym ſeženju ſu ryeže wo pječiſtich mudrych a tejko njeſudrych knježnach; tamine běchu ſo z lampu a wolijom zaſtarale, zo mohež navoženju

* Po romſkim ritualu ma měſhnik lud z r y z w o m wuhotowanym woprawiecž, t. r. na Božej mici, hnydom, hdyž je ſo ſamoſho woprawjal. Tak ežini ſo tež najbole netto w naſich cyrkwiach, hdyž be ſo khabili wot tuteje porucžnoſće wotkhabžalo. Z toho ſežehuje, zo, kaž ma měſhnik draſtu pschedpiſanu, hdyž wopraja, podobna kaſzua za lud placži, kotorž na ſwiatym woporie ze ſwiatym woprawjenjom podžel bjerje. Kaž měſhnik ſwoju draſtu po ſwojim zdačzu pſhemenejež njeſmě, tak tež ludej dovolene njeje, zo w Božim domje a pichi wuživaniu ſwiatych ſakramentow z modami we draſeže cygani, ale wón ma ſo dobrých a ſwiatoszczennych wajchniom džeržecž. — Runje tak njeſluſha ſo, zo muž ojo we k o ž u h a c h k ſwiatomu woprawjenju du. Wo tym, zo někotry tajſi kóžuch ſterje něhdže druhde ſluſha, hačk te keſtak, nježo njepraju. Wy tola tež w ſwěcze zdobu dla k nitomu w kóžiſče njeſidzeče, kíž je wobvniſki, dyžli wy. Tuž połožče pschi ſwiatym woprawjenju kóžuch na khabili do ſawlow a pschitupče w kemſchaceſ ſułni; nictó tola za pječ minutow w cyrkvi njeſmierzniſe!

powitacj, hdijž pschiūdje, tute pač, njemyslo na nicžo, buchu z kwaſa wu-
zamknijene, dokelž jo waschnja džeržake njebechu.

Na ſudny džen budže čłowjeftwo dželene do mudrych a njemudrych,
t. r. zbožnoſeže hódnich a zbožnoſeže njehodnych, tež — žony. Kaž pač ſu
tehdom njemudre knježiny mudre proſyle, zo jim tola něchtto volija do lampow
linu, tak budža na ſudny džen žónske, kiž ſu ſwoju płachcžicžu tu na zemi
zaczewaſe, stracha doſč wuſtač, z wotkel ju do bracž, zo moħke ſo z njej
počrječ. Dokelž to je wěſte, na tamón džen budža zbožni jenož w draſeže
cžiſtoto horjefławacj, kotaž ſo z druzeſčeſej abo z płachcžicžku woznamjenja.

Schtóž je draſtu cžiſtoto na zemi zańež mię, doſtanje ju tehdom k ſwo-
jomu tróſtej a zbožnoſezi z rukow jandželow zaſy; kiž pač ma za ſiwe dny
jenož myſle na pycharſtwo a we ſamym Božim domje cžeczowneje
draſty, do kotrejž płachcžicžka we wjeſnych woſadač ſluſcha, ſo
hańbuje, ta poběhnje ſebi tež pschi horjeflawanju předy hischeze ke klamarjam
po „nowu deku“; předy pač, hacj ſo wróči, budža durje k njebjeſam — za-
prasnijene!

Hischeze wo wułnjenju rjemjesla.

(Pſchiſpomnjenja k naſtawke cžiſla 5: „Ba tych, kiž chedža rjemjeslo wułnycž.“)

Spisacjer tamnoho naſtawka wjele wérnoho wupraji, hdijž wobżaruje, zo
miej Serbami doſč wuſchiknych rjemjeſlnikow ſo njenamaka a zo buchu tohodla
wuežownich rjemjeſlniſta ſo prówowali, ſwoju węc prawje derje naufuňež,
a tohodla woſebje tež dobroho miſchtra ſebi pytali. Schtóž ſo wo Serbach
znaje, dybvi wobżarowacj, zo w někotrych rjemjeſlnak Serbja z cyka zaſtupjeni
njeſu, w drugich na doſč rozwuczenych pobrachuje. Hladajmy jeno na twar
Baczoňſleje cyrkwie, tak wjele cuzych rjemjeſlnikow je jow nuznych! My ni-
mamy žanych klampnarjow, mało rězbarjow (Bildhauer)*, žanych tylcherjow
za cyrkwinſke twary** a mało murjerow mágieſeže z naſkich ludzi pſchi cyrkwi-
nym twarje ſobudželacj! Tež na serbſkih zamkarjach, ſejlerjach, ſedlarjach po-
brachuje. Tola w drugich najbóle trébnych rjemjeſlniſtwach ſu Serbja derje
zaſtupjeni, woſebje je w nowiſkim cžaſu tójskto doſč wuſchiknych ſchewrſkih a
krawiſkih miſchtrow naſtało. (Czym ſo džiwał, zo je k. „Zelenka“ we wſy ſnadž
pſchebywał, hdjež njeje moħł ſebi ſuſnju dželacj dacž a zo je ſo dyrbjal do
města wobroczicž.)

Kózda węc ma dwę stronje. Prawje je, hdijž ſo kózdy rjemjeſlnik
próciuje, derje ſo wudoſpolnicž. Z tym pač tola njeje žadane, zo by kózdy
serbſti kramc „Mode-Journal“ džeržał a kruwarja abo ſrijeńka tak zdraſcžil,
kaž měſhcžanſkoho módarja, abo burſkoho syna kaž jendželskoho lorda abo
barona. Wěſcze ſebi kózdy pſcheje, kiž derje měni, zo buchu serbſke ſchwalcze
pſchi krasnej ſtarzej serbſkej draſcze woſtače a tohodla pola ſtarých ſchwalczow
wukſe. Tak pſchiſtojne běchu a ſu serbſke pjezle, kajke wolbyrne ſu porno nim
nowe poněmczene hoſceje jaſi, kotrež tak buſto widžiſh! Zo buchu wſchitcy
serbſch rjemjeſlnicy miſchtrjo byli, to tež njeje trébne. Slyſhach z jeneje

* Rězbarjſki miſchtr k. Bětſchka w Budýſchinje je dobrý Serb, tež někotsi joho pomoc-
nikow, kaž Bjetasch z Něwſec a družy.

** Za wumjeſſe, wažniſche a cžejſche džela wſchaf ſo wſchudžom miſchtr phta,
kotrež je najbóle wuwołany a najwuſchikniſhi. Tak ſo za tachantsku cyrkiew w Budý-
ſchinje woltarje, křtka, ſpoſiedne ſtołk a tež laučki we Brótſlawje dželaju wot wumjeſlkoho
tylcherja k. Buſha. Pſchiſpomnjenja redaktora.

serbskeje wsi pola Budyschina, zo tam žanoho krawskoho nimaja, kotryž by zapłatacž mogł abo chył. (Najsskerie tam žanoho krawca nimaja.) Tazich dyrbja tež bycz, kotsiz schlornje póduschuja, drasty platajai.*

Schtož spisowat tamnoho nastawka wo pytanju dobroho mischtra praji, je wérno. Tola dobry mischtr dyrbji nic jeno wuschičny we swoim dżele bycz, ně, dyribi tež sam swojich wucžomcow a wotrocžkow derje wobkedžbowacž, paſež a za jich duchowne zbožo so staracž. Zo pak wschitich mischtrowje tajen njeſu, to je znata węc. Jedyn k. farar z Prusseje piſasche wóndy do nabožnych nowinow wo hólcu, kotryž bě tak dolko, hacž schulu wophtowasche, pschiklad wérneje pobožnosće. Kaž janbžel njewinowath a pobožny bě pola přenjoho swiatoho woprawjenja pobyl. Starschej a wschitich wulku nadžiju na tohole hólcze ſtajachu. Hdyž bě hólcze ſchuli wotroſki, daschtaj starschej joho na wucžbu k jara wuschičnomu mischtrej. Tón jeno pola swojich ludzi na to hladasche, zo derje dželaja, hewak možachu ryczecž a cziniež, schtož chychu. Do tajkeje wokołnosće pschitidze pobožny, njewinowath hólcze. Tam kyschesche wot pomocnikow wschelake hrozne wohidne žorty a tryſki, tam so k směcham poſtajesche pobožnosć a wera. Njedželu a swiate dny so džesče do koreźm a na zwijeselenia. Po někotrym času wostaji naſch wucžownik pacžer a Bože ſlužby, pozdžischo nauwži so picž a druhe hřechi, hdyž bě wuwuknył. Swoje rjemjelko drje bě domuknył, ale pschi tym swoju njewinowatosć a weru zhubił, a ſkocžnje namakachu joho ludžo wobwěſtſe noho w ſteſtach!

Tohodla njeje doſež, zo starschi, hdyž swoje džesče mischtrej na wucžbu dadža,** so za tym prascheja, hacž je wuschičny, ale wobniue tež za tym, hacž je dobry kſchesczan a hacž tež za swojich so prawje ſtar, jich prawje wobkedžbuje. A tole poſteinsche je wěſcze wjèle wažniſche. Byrnje tón abo tamny mischtr tež tak jara wuschičny njebył, hdyž je na božny, nje-džele a swiate dny swiecži, žane plampanja, wusmeſchenja wery nječerepi, dyrbja starschi wěſcze tajkomu mischtrej swojoho syna dacž, jeligo njebychu wuschičnoho mischtra a ſobu tež pobožnoho a dobroho kſchesczana wussledžiež mogli. Byrnje wucžownik tež tak wjèle njenauwuknył, zdžerži tola weru, pobožnosć a njewinowatosć.*** Wſchak móže poždiſcho, hdyž je rozmniſchi a kručiſchi, zo jomu žly pschiklad wjac tak njeſchloži, druhdže we swoim rjemjelsniſtwje so wudoſpołnicž. Katholſte rjemjelsniſke towarzſtwa, hdyž so jim pschizamtnje, budža jomu pschi tym wjèle pomhač. Nětoti serbscy mischtrowje, kotsiz so jara derje živja a ſu mijez Němcami ſo zaſydlili, njeſu najprjedy pola wulkich mischtrow wulki, ale ſu ſo pozdžischo druhdže dale wudoſpołnili, a ſu pschi tym wobkhowali wérnu pobožnosć a kſchesczansku sprawnosć. Tohodla dyrbja wuschičnim starschim a wſchém druhim tež jow ſłowa ſwj. ſeženja halo heſlo psched wocžomaj ſtacž: „Schto pom ha cžlowjeſkej, hdy by cył ſwēt dobył, na swojej duſchi pak ſchtođe čeřpił?“

Z Ralbičan wokołnosće.

* Najlepje po taſkim budže, hdyž ſu jene (mischtyske dželo) na wukli a druhe (platajno) njezakomdža. W Americh maja druhdy wustajenych platajnych węcow a najrjemjische platajna z čeſtnym mytom wobdaruju!

Pschiſp. redaktora.

** To placži tež pschi pschistajenju na ſlužbu!

*** Najbóle pak budże wobije zjenocžene. Dobry kſchesczanski mischtr hižo po swojim ſwědomju ſo winowath cžuje, zo dobre dželo džela, kiž njeje jena na wocži blyſczejate, ale dobre we ſebi.

Pschiſp. redaktora.

Pschipomjenjo redakcije. Z wuslikim džakom smy tute myssliczki, kotrež su došče wažne a wérne, woezisheczeli; z nich je widječ, zo so nastawki Ratholskoho Pošola swérne sežehuju. Runje z tym, zo so zjawnie rozyrczo-wania stanu a wéč z teje a tamneje stronu wuswétluje, stanje so nasch czaopis zajimawšči, rozjasni so tež naleznoſć čim lepje a dospołniſcho, schtož je za dobru wéč jeno spomožne. Pschi tutej skladnoſci pſchidam⁹ hisheče, schtož nam czeſćomny serbski rjemjeſnik z kraja praeſehe, a schtož so doſče husto rjemjeſnikam njemžje pſchitwac̄. Starajče so wo na hromadu (ſvor)! Hdyž rjemjeſnik, na pſchikkad wosebeje ſchewc, po kózdy kuff kože do města dže, doſtanje drje jón tam hotow⁹ wotrézany, dyrbí jón droho zaplačic̄ a cyły wuzitk abo profit pſchekupcej wostajic̄. A k tomu ſkomđi ſebi wjele cžaja! Hdyž pak ſebi ſam cylu kožu kupy, može kózdy kuff wutrijebac̄, kaž ſo hodži a wuzbyt zdžerži ſam za ſo. Podobnje ma ſo tež z druhimi rjemjeſnikami. Wſchak ſo dobrý pſchecžel nadenidže, kotrež na khwili trébnym pjeniez požgi, hdyž je pſchepožazany, zo ſomu ſwetu zaſh zaplačiſch!

3 Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. Mjez wſchitkimi pobožnoſćemi katholſkych kſchecžanow ſu wosebje „meiſke nyſhpory“ i cjeſeſji najzbóžniſcheje knježny ſebi jene z naj-prěniſtich měſtow dobykle. Tež pola katholſkych Serbow, kotsiž ſu ſo we cjeſeſenju Macžerje Božeje drje pſchec wuznamjenjeli, ſu tute pobožnoſće powschitkownje lubowane a — nadžiamy ſo — tež po možnoſći wopytane. Leta je meiſki nyſhpory tež w Radworju zarjadowan⁹ a jara derje wopytany. — Zajimawe za naſchich cžitarow budže zaſwěcze to, zo ſo lětſa ſtolétny jubilej meiſkych pobožnoſćow ſwjecži. Kardinalvikar w Romje praji w piſmje, w kotreñ je tam tutón jubilej na 30. a 31. meje a 1. junija wuſiſany, tele rjane ſłowa: „Wo naſchim ſteftotku je czeſćomny Montfort weschęſil, zo budže lětſtottk Macžerje Božeje, a tele weschęženjo je ſo po piſmiku dopjelnito. Do joho ſrjedžizny panje nowa hordocž za Rjewoblaſtowanu-podjatu . . .“ Druha poſoſca naſchoho ſtotka, kiz na tule dogmatiſaciju ſežehuju, nětk po tym cžini, tak zo wo mało cžaſach weschęženjo Macžerje Božeje „Budža mje z bóžnu khwalic̄ wſchitke narod⁹“ tak placži, kaž wo naſchim.

Z Budyschina. Kaž ſlyſhimy, budže dotalny druhí kaplan w Khróſczi-cach, knjez Jurij Kummer, w bližichim cžaſu do Budyschina pſcheadzen⁹; na joho město do Khróſczie pſchindže knjez Franc Čornak, kiz w tu khwili w Budyschinje pſchebhywa.

Z Budyschina. W tudomnej katholſkej towarzſchi mjeſeſhe njedželu 4. meje Budyschke katholſke rjemjeſnike towarzſtwo ſwjedžen⁹ dla narodnoho dnia J. M. krala Alberta. Šwjedžen⁹ wobſtejſche z 5 ſpěwów, kotrež ſobuſtaſh towarzſtwu pravje pěknje pſchednoſchowatku, a potom z džiwađla. Twarzſchojo hrajaču Morelowy truch „Der Taubſtumme oder der Abbé de l'Epée“. Žara hnuijaca cžinohra bu jara derje wuwjedžena, a doſtaču hrajerjo powschitkownje zaſlužene pſchipožnacžo.

3 cyloho ſwēta.

Němska. Zańdžen⁹ tydžen⁹ běchu horce bitwy we rajchſtagu. Žednaſche ſo wo podlěſhenjo zakonja pſchecžiwo ſocialiſtam. Komiffija, kotrež

mějeshche zakoní wurdźecz a pschihotowacż, bě jón z 10 hłosami pschecžiwo 10 zac̄iſnyla. Někto zaſtupi rajchstag do dowuradženja zakonja. Ženo někotre partaje, woſebje konſervativni, swobodni konſervativni a nacionalliberalni běchu hnydom za podlēſchenjo zakonja, drugi, tež centrum, běchu we swojich na- hladach dželeni. Schtož woſebje centrum naſtupa, dha běchu wſchitcch psche- ſwēdečeni, zo tutón zakon, dofelž je wurjadny, njeje doſčž khmany, rjad a wěſtoſcz krajej wróczicž; dokelž pak porjadny zakon hishcze tu njeje, běchu tež z centra někotři za to, zo so hiſhcze tón krócz na dwě leče zakon žwoli, w nadžiji, zo budža potom zaſ porjadne wobſtejenja mózne. Na debacie wobbzélachu ſo woſebje a wubjernje Windthorſt, farar Winterer z Elſaja, mjenowaný „japoſchtoł dželaczerjow“, Richter a Biſmark. Poſledni praji z nowa, zo jeli zakon padnje, budže rajchstag rozpuc̄ezeny. Po wjacdnovſkej horcej bitwie bu ſkónczne zakon z wjetſchinu 32 hłosow pſchi i aty.

— W Pruskej kulturkampf jenak traje, tu a tam ſo podawki množa, kotrež dyrbja kózdroho katholika hľuboko boleč, hdyž tola ſtatej žanoho wuzilka njeſchwiniſju. — Statny farar i Sterba w Léſhnicach je ſo ſwojohu zaſtojníſtwa wždał, nic pak swojich dohodow. Něk je tam pomočny měſchnik ſta- jeny a kanonikus dr. Franc z Wrótslawia je cyrkzej z nowa ſwjeczil. Něk je w Schlezyskej hishcze 6 statnych fararjow. — Wrótslawski biſkop w ſwojej diöceſy ſwiate firmowanjo wudžela. — Zajimawe je, zo je protestantski dworski prēdar Stöcker w Barlinie w zhromadžinje, kotrež bě dla wulkeje njeſoccži- woſcze w tuthym měſce powołał, haſo řeđot pschecžiwo tajkomu njeſhmanſtwu radžil założenjo towarſtow, kotrejž ſobuſtarwy ſlub cži ſtoty wotpołoža! Po tajkim wjele hanjeny a wjele zac̄etny ſlub ſo někto tež z tuteje ſtronu haſo jeniczka pomoc pschivýznamacž pocžina!

Austria. Kejžorowa Marija Anna, mandželska zemrjetoho kejžora Ferdinanda, je wumrjeła. Cyrkwe, khudži a wſchitcch potřebni ſu z njej ſwoju najwjetſchu dobrocžeku zhubili.

Italska. Rom. Bamž Leo XIII. je wokolny ſift wudał wo nje- ſchecžanſkim a z běžkařskim ſwobodnym murjerſtwje, kotrež chce, kaž ſwj. wótc praji, politiſki a nabožny rjad, kaičiž je kſchecžanstwo założilo, powrócžiwschi nowe zarjadowanjo natwaricž na podložku naturſloho rozmota. Tutón wokolny ſift je jedyn z najkrasnich, kotrež je ſwj. wótc wudał. Hijo pocžinaja ſwobodni murjerjo ſyczęcž pschecžiwo zjawnomu wusudej bamžo- wemu. Žara zajimawe je wuznačejo čžasopisa, kotrež wo ſwobodnym murjerſtwje z wjetſcha najwjetach zholi. Wón praji, zo je murjerſtwo poſlednie 10 let w Italskej wjele pschibjerało a woſebje w Romje je wjele ložow pschibylo; čžasopis wuznawa tež, zo ma zjednoczena Italska w mnohich murjerjach jara mócnemu podpjeru. Widžimy po tajkim, zo ſo cži pschede wſhem wo politiku a pschecžiwo katholiskej cyrkwi staraja, ſchtož ſu hacž dotal ſtajnije preli.

— Z Roma je statny ſekretar Jakobiini wo wurubjenju propagandy hižo druhe piſmo na japoſchtołſkich nunciow rozpóſtał. Z nowa vatikan ſo kruče woſeježuje na ranjenjo prawow ſwjatohu ſtoła a wotpołazuje z nowa kózde jednanjo, kotrež by doſtojnosczi abo ſpomoženju propagandy ſchodziło. Je wo prawdze džiwne, kaž móže žane mócnarſtwo pſchi tajkej do njebeſ ſołacej ſchividje, kotrež ſo propagandę a z njej ſwjatemu ſtołej ſtawa, z měrom woſtač; niemožem wopſhimyč, zo ſo kniejeſtwa, jeno trochu ſprawnje zmýſlene, pschecžiwo tajkomu ranjenju wſchohho prawa a podežiſhę-

wanju cyrkwi, tiz swetneje mocy nima, njezapjeraja, hdz je tola propaganda wustaw cyloho sweta a za cyly swet. Teno dzel kublow propagandy, kotrej je za polnocnu Ameriku postajeny, je psched pschedacjom zaftany, dokelz kniezerstwo zjenoczenych statow pschedzivo tomu so zapjera. Kajka by tola hara na swecze nastala, hdz bychu nehdze janomu zidej psche niezo a za niezo 10 milionow rubili?! — Hacj dotal je Italija z rozpschedatoho cyrkwiniskoho zamjenja na 580 milionow frankow sczahnyka! A najebacj tuton strashnje wulki wurubl je italske kniezerstwo w tajkej nuzy, z dolhom tak tloczene, kaz skoro w jaznym druhim kraju njeje. „Shtoz bamza pojera, na tym wumrje“ moze so tez w tym nastupanju prajicj — abo rubjene pjenjezy njeprachinjesu zohnowanja, ale pokleczo.

Zendzelska chce dla rjadowanja egipcijskich naleznosciezow europsku konferencu do Londona powolacj; weste powjesceze wo tutej konferency hacj, hdze a hdz budze, hacj dotal nimam. — Ze Sudana njeisu hisczeze lepsche powiescze pschischke, sferje hortsche. Zbezkarjo su hijo psched mestom Berberom (nehdze 50 mil niže Khartuma) a najskerje maja je hijo w swojej mocy. Zendzelski general Gordon ze swojej czrjodku je wosrijed zbezkarjow w Khartumie tak kaz zamknijeny. — W Kalkucze britiskej Indiji je zas cholera wudwirila; pschedposledni tydzien tam wumrje 215 wosobow.

Ruska. Psched dlejskim czasom buchu katolscy biskopja a mescznich Pólskcie do sibirskich podkopkow wuhnaezi. Nekto rckasche, zo buhja so wszych swojeje wery dla pscheczhani zas mocy domoj wróczicj. Biskopja buchu tez zas powołani, nic pak mescznich, haj wosud tuthych njezbożownych je nekto hisczeze zrudnisci, dokelz su zabyczi a żaneje podpierzeh njeodstanu. Halej, tez w 19. lëtstotku mamy hisczeze wjele martrarjow swojeje swiateje wery!

Vschelcziyn.

* Hudanczko. Beschtej nehdze dwé horje, na kózdej stejesche zemjanski hród, w dole mjez nimaj bëhasche wulki pos a czyno, hakož by jara hlodny był, zbehascze nos, hacj hdze zajecza njezuzusceli. Radovo zapiskachu z trubu na jenym hródze, w tym czasu, hdz so tam k blidu sydaja, a pos czerjesche na wszech schytri na horu k hródej, zo by tam neschto schlapynt. Hdz pak be do srédz horj dobëzat, zamjelskuy truba a na druhej horje poczachu k jedzi trubicj. Pos sebi mysliscze: Tu su dojedli a tam poczinaja jescz, weste je weste, ty dobëzischi na tamnu horu, tam sferje neschto woslezi. Bórzhy pak poczachu zas na prenjej horje trubicj, pos so zas wróczji a tak bëhasche pos hlodny pak sem pak tam, doniz na posledku wszech trubjenjo zasta. Pos lehny so wujachleny do doła a prez bu. — Zhubaj nekto, schto tute powiedanczko wo psu chce, a schto tajki biazyn je, tiz so wubeha sem a tam, a skonicznie z próznej ruku stejo wostanje? — Njesudz pak mi pödla swojego bližschoho!

* Dobry sredk pschedzivo kaschelzej su pschipowiedanja w cyrkwi. Hdz je pschi predowaniu wulki holk a stajne kaschlowanjo w cyrkwi, dha po predowaniu, hdz farat pschipowiedanja czitacz poczina, we wokomiku wscho w cyrkwi wotmelskije.

* (Czezka pokuta.) Mała holcza wróczji so wot prenjeje spowiedze, z hlosom placzo, domoj. „Schto placzesch, moje djeczo?“ woprascha so macz. „Ach macz, kniez je mi pjez wótczenastchow pschikazał, a ja mózu jeno jedyn.“

* Stary Frycza da w měrny c̄as̄u rjad. „Majestosęz”, rjekn̄ hordy wojał, tajki rjad směm jeno na bitwischczu p̄schivzac̄. „Ach schto”, wusimja so kral, „njebudž dživny a p̄schipojsi sej jón, twojedla tola wójny zapocjeć njemóžu.”

* (N jedoro zemjenjo.) Korporola: Ma ſelko kruchow rozpadejne třebla? Wojał: Haj, kniez korporola, to je wſchelako, za tym hac̄ ju wo zemju c̄íſnu.

* (We zw̄erjeñcu kralowskim.) Bur, pſched lamelemi a dromedarami ſtojo: To sym ſei tola pſchec̄ myſlit, zo za kralowsku zahrobu najrejſiſche zw̄erjata wubjeraja a to tu tajkich horbatich triplow naſtajeja, zo je to haiba!

* W lēkařni (hapthey). Lēkařnik: „Schto chcesh, moj synko?” — Hólczeč: „Pólvyr (próſk) za ſchczóny.” — L.: „Ba ſak wjele to?” — H.: „Nětore tawzjny drje móža byc̄.”

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 295. Michał Karl Henč w Seignottes de Maiche, Doubs we Francózskej, 296. 297. ze Šunowa: Pětr Kurjat, Marija Šejdžina, 298. Pětr Lebz a Ralbic, 299. Miklauš Buk z Nowoslic, 300. Michał Suchi z Lazka, 301. M. Domaška z Koslowa, 302. Miklauš Matka z Konjec, 303. Jurij Svejda ze Sernjan, 304. Jurij Kilank z Róžanta, 305. Jan Wjerab z Budyšina, 306. Marija Ledžborowa z Hajnic.

Na lěta 1883, 1882, 1881 zaplaći: k. 548. Michał Karl Henč w Seignottes de Maiche we Francózskej.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 67,272 m. 20 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Budyšskieje wosady: „Wutroba Jézusowa, pomhaj nam!” 1 m. 50 p., z Wotrowa 50 p., njemjenowana z Nowoslic 15 m., Schönberner 1 m., z Ralbičanskeje wosady: njemjen. 20 m., a zas njemjen. 3 m., wot zjenočenoho Filipsdorfskoho processiona 19 m. 55 p., njemjenowana na dobre měnjenjo 6 m., njemjenowane 6 m., njemjenowany z Rachlowa 3 m., njemjenowany 1 m., J. D. 1 m., njemjenowany 24 m., njemjenowany z Wudworja 6 m., jena z Hrubjelčic po lubjenju 15 m., njemjenowana z Khrósće 100 m.

Hromadže: 67,494 m. 75 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8503 m. 50 p. — Dale su woprowali: njemjen. z Ralbičanskeje wosady 3 m., za 3 małe džoči k česci s. Józefa 1 m. 83 p., žona z džak-prajenjom 3 m. — Hromadže: 8511 m. 33 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Tudy je wuſta a w redakcji „Kath. Pósla“ za dwě hriwnje na předaň:

HISTORIJA SERBSKEHO NARODA.

Spisaštaj Wilhelm Boguslawski a Michał Hórník.

Zjawny džak.

Wšitkim, kotřiž su při Božim wohenu w zańdženym lěče a při zasynatwarjenju mojoho statoka z radu a ze skutkom mi k pomocy byli, praju tudy zjawny džak a Zaplać Bóh tón Knjez!

Michał Wobza w Nowej Wjescy.

Tón samy džak je do Posoła tež pósłal za cylu Hešic swójbu:

Jurij Heša w Nowej Wjescy.

Cžijich Šmolerječ knihičiſiſchejeſtejne w maczicžnym domje w Budyšchinje.

(K tutomu c̄isu je pſchipołożeny: Leczach liſt na c̄tyh serbſſi lud.)

Katholoski Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Euđowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 11.

7. junija 1884.

Lětnik 22.

Njezapomnica.

Lubozny měsac Wutroby Jézusoweje je so zas zapocžal. Dvaj swjedženjaj, do kotrejuž su najwjetše dopofazý lubošče našchoho Zbóžnita pschečživo nam zapołożene, staj so pschibliziljoi: Swjedžení Božoho Čjela a Wutroby Jézusoweje. Prěnišči so ze wšchém pschu, z najhlubšej pokornoſeju po wšchém swěcze, woſebje tež w Serbach, swjecži. Druhi, pjatki po Dokhowanju Božoho Čjela, drje njeje swjath džen, kiz býchu wěriwi swjecž dýrbjeli, tola lěto wot lěta tež mjez katholiskimi Serbami pobožnoſcz k tutej Wutrobie našchoho Zbóžnika pschibjera, w kotrejž je wšcha mōc joho lubošče pschečživo nam wopšchijata a w kotrejž je tež cykl kujók našchoho wozboženja.

Wěm, zo z tuthym čítarjam „Katholoskoho Posola“ nicžo nowoho njepraju. Schtož pak pschi tym zabycž njeſměmy, a na čdož „Katholoski Posol“ na započatku tutoho měsaca dopomina, je to, zo je pobožnoſcz katholiskich Serbow pschečživo najswjeczíšszej Wutrobie Jézusowej z někotrych lět ſem do žiženja, do ſkutka stupka.

Tuta pobožnoſcz je w Serbach pschedmjet abo zamysł dostała, na ktrymž móže so pruhovac̄, tak wěrna, nutrna a wobstajna wona je. Tutoń pschedmjet je wšchem znathy, je to nowa cyrkje w Bacžonju, katraž je k česczí Wutroby Jézusoweje założena a ma tutej najswjeczíšszej Wutrobie ſo poſwjecžic̄. Dokelž je twar tuteje cyrkwie z horlivym pschipóznačom wšchém katholiskich Serbow pschihotowaný a zapocžath, je a wostanje wón z hromadna naležnoſcz w ſchěch. A toho dla praju, zo ſo w Serbach wěrna pobožnoſcz k Wutrobie Jézusowej dželicž njehodži wot tutoho zromadnoho ſkutka, Bacžoniskeje cyrkwie. Wona je prěnja cyrkje, nic jeno w Serbach, ale tež w cyklej Saſſej, kiz je Wutrobie Jézusowej poſwjeczena.

To je kaž do zabycž a pschischko. Njech měsac Wutroby Jézusoweje zas z nowa wšchu ſedžnoſcz, wšchu lubošče tutomu widžomnomu wopomnikej pobožnoſče katholiskich Serbow pschimobrocž! Njech pak wobroči tež tamne

wutroby, kotrež su njewěm z tajich pôdlańskich winow hacž dotal so krasnomu skutkej spjeczowałe! Njeby dha tajke stajenjo na posledku hako kſchinda, Bojskej Wutrobie samej cžinjena, so spóznacž dyrbjalá?

Njech su wschitcž cži pschez luboſež Bojskeje Wutroby z nowa proſcheni, zo bychu nětko ruku ſkiezli skutkej, kiz njeje jeno mój a twój, ale naſch zdro- madny skutk. Njeje dha radoſcz, tule nadobnu cyrkę wohladacž, kiz kaž njewěſta w družcej pýšce swojemu njebejſkomu nawoženiu so hotuje? Nedyrbi dha kóždomu wutrobu požběhovacž, hdvž widži, kaf jeje twar zdobnje pokroczuje, hdvž so tola — kaž je znate — cyrkwe herwak doſke cžasň twarja?

Njewoſtańny tola wišajo na tej abo tamnej pôdlańskiej mólczkoſci, kotaž so nami njelubi; njedajny z tajkej malej njeſpojnoſciu cyku naſchu wulku luboſež k wěcy woſkłodnicz! Schto dha budža za 50 abo 100 lét prajicž, hdvž budže so naſchim potomníkam powjedacž, zo su w Serbach Wutrobie Žežuſowej cyrkę twarili, a tež katholich Serbjia su pſchečziwo tomu ſo zapjerali?

Tuž pſchinobrocžmy zas cyku kedažnoſež a cyku swoju luboſež k zapo- ežatmu nadobnomu skutkej, zo bychmy jón na doſtojne waſchnjo dokonjeli! Njech měſac Wutroby Žežuſowej z nowa naſche wutroby zahori. Wutroba naſchoho Žbožnička bě tak woporniwa, zo je fo tak rjec ſama ſebje wotrjekla z luboſeže k nami, ſwojimi njeportadženym džecžom. Wopor može a dyrbí wona ſebi žadacž tež wot nas. Pſchinieſmy dha kóždy ſwoju ſcherpatku, wjetſchu, je-li nami tón Řejez wjac wobradžit, mjeniſchu z luboſežu, ſmyli z cžedu wſchednoho živjenja kločzeni.

Wſhítcy pak z nowa zaſtuńym do rjada dobroczerjow krasnoho skutka. Wſchak Boh luby Řejez nam nadobne žně lubi, a jeli nam je pſched ſchłodu zakita, može někotryžkuli zas raný předadwſich lét hojicž poczecž. Njebudžem dha z woporu, kiz joho Wutrobie pſchinieſemy, joho zaſit a zwarnowanjo ſebi najkrucžiſho žawěſežicž?

Šedyn wopor pak može kóždy pſchinieſez: je to nutra proſtwa k naj- ſwječiſtcej Wutrobie Žežuſowej w tutym měſaci: zo chyla wona ſkutk k jeje cžesči ſapocžatih dale ſpečhovacž, zo by w krasnym domje Božim ſkoru možta ſo zaſpěwacž khwalba tamneje Wutroby, kotaž je cžlowjetow tak jara luboſaka!

Mejſka pobožnoſež w Serbach.

Měſac Mæcjerje Božeje drje je ſo minyl, a toho dla móhlo ſo zdač, zo tutón naſtańk pozdje pſchinidze. Tola w poslednim cžidle „K. B.“ ſmy na to ſpomnili, zo mejſka pobožnoſež lěſa ſtoltne wopomnječo ſwječi. Tuž chcemy tudy hako jubilejſki dar k cžesči najzbóžniſcheje kniežny krótki pſche- hlađ wo mejſtich nýſhporech w katholickich woſadač ſerbſkeje Žužicy podacž, zo bychmy dopofazali, zo je pola nas cžesčowanjo tuteje kralowny lubožneje meje na zwjefelace waſchnjo roſtko a pſchibjerało. Naſchim kniežim agentam, kofiz ſu trébne data dobrocžiwe nam poſkali, pſchede wſhem wutrobnym džak woſkožam.

Naſtańk jedna wo praschenjach: 1. Hdvž je ſo hdže mejſka pobožnoſež zaſožila? 2. hdvž ſo wſchednije džerži? 3. kajki je jeje woprt ze ſtrony wěriwych? a 4. na tajke waſchnjo ſo wotbywa?

1. Każ z pszczeżelnoho lista wiđimy, je so zapoczątk mejskich pobożnościow w kłoschtrje Marijnej Hwězdźe stał; dokelž z wéstosczy lęto zhonicz nijemóżachmy, jo z najmiejensha 1860 abo 1859 dyrbialo bycz, dokelž je we Wotrowje prénja pobożnoſć hido 3. meje 1860 so dżerżała. W lęcze 1861 zapoczą so w Khrósežicach. Na to szczehowasche Różant, pschetoż w tamnich memorabilisich kniħach je zapoczątk mejskieje pobożnoſće spominjeny ze slowawi „wołoko 1865.” W Budyschinje założi tehdomniſki t. farar Kucjanek pobożnoſć 1867, fotraż so tute lęto wschednie po ranskich temschach (zapoczątk w 5 hodź.) w serbskej farſkej cyrkwi dżerzeſche a z lauretaniskej litaniije, z modlitwów a božoho požohnowanja z najswjecžiſkim wobstejeſche. Dokelž bě wobdželenjo wériwych na tuthch ranskich pobożnoſćach hido zdobne, poča so pschichodne lęto wjeczor dżeriecž. 1881 założi so pobożnoſć tež w Riebjelcziſicach pschez t. kapł. Kubascha, dokelž bě pucž do Różanta abo kłoschtra woſadnym daloki, czeledži paſt wopty cyle njemožny. W tuthym lęcze 1884 staj nětko tež Radwor a Bždeř, kaž powjescz wot tam w dženskiſkim ejsle dopokazuje, ſeżejhonaloj.

2. Różdy džen' maja pobożnoſć w kłoschtrje, Wotrowje, Khrósežicach, Róžencze, Budyschinje a Radworju; w Riebjelcziſicach na njedželach, swjatych dnach a soboth (10—14 krócz), w Bždeři paſt kózdu ſredu a kózdy pjatk. Czas tuthch božich službow je na wjeczor: w kłoschtrje wschednie w 7 hodź., a w Radworju $\frac{1}{2}8$ hodź. Druhdze so czas zapoczątka ménja. Na njedželach a swjatych dnach poczyna so pobożnoſć: we Wotrowje w 7 hodź., w Khrósežicach $\frac{1}{2}5$ hodź., w Róžencze w 5 hodź., w Budyschinje (lěša) w 7 hodź. a w Riebjelcziſicach $\frac{1}{2}8$ hodź.; wschedne dny paſt: w Wotrowje a Budyschinje $\frac{1}{2}8$ hodź., w Khrósežicach a w Róžencze w 7 hodź., a w Riebjelcziſicach (w sobotu) w 8 hodź. Hdyž so tak wschedne dny trochu poždžiſko džerži, móga tež dželawi ludžo na pobožnoſci so wobdželicž.

3. Wopty je z wjetſha wschudźom spokojač, woſebje na swjatych dnach a njedželach wulkotny. W Radworju su tute pobožnoſće dawno požadane były; tam je z wjetſha tež dželawe dny cyrkwi cyle połna. W Riebjelcziſicach, hdyž pobožnoſć wschednia nieje, je wopty czim nadobniſhi, woſebje ze ſtrony mužtich, tiž maja w tym czasu pschec wotendzenjo, domiž je někotra žonka z domjachym dželom wjazana. W Budyschinje, hdyž so we farſkej cyrkwi po rjedu serbski a němſki džerži, je wopty pschec bohaty, na swjatych dnach a njedželach paſt wulkotny. Tež w Khrósežicach je wopty bohaty doſež, woſebje žonki ſplash je derje zaſtupieny. W Róžencze pschindu pobožni z daloka a ſcheroča z ralbičzanſkeje, njebjelczaňſkeje a khrósežanſkeje woſady na pobožnoſć, tak zo ſu nic jeno ſawki, ale tež haſki pschepieljnene. To je njedžele a swjate dny. Dželawe dny pschindu Ludžo z bližſheje woſalnoſće, kaž dželo dowoli; druhdy móhli snadž někotri wjac pschincz. W kłoschtrje a we Wotrowje je wopty zwieselac bohaty.

4. Zarjadowanjo tuthch pobožnoſćow je mjenje bóle wschudźom jenake. Bože Czelo w ciboriu (na swjatych dnach w monstrancji) so wuſtaji we Wotrowje a Róžencze na wulkim woſtarju, w drugich cyrkwiach na podlanſkim woſtariku ſwateje Marije, tu a tam rjenje tež ze žiwymi kwětkami wypchennym. Mezej tym ſo krótki kherlusch ſpewa. Po powitanju najswjecžiſchoho ſakramenta ſeżejhuj někotry modlitwy wo najzbóžniſhei kniežnje. Na to ſpewa lud lauretanſku litaniiju (w kłoschtrje kniežnij a w Khrósežicach druhdy ſpewarjo ſaczonſki) z antifonu a modlitwu. W Budyschinje a w Riebjelcziſicach džerži

so psched powšchitkownymi próstwami rozpominanjo ze živjenja a wo pōcežiwoſćach Macjerje Božeje, na to ſežhuja wſchudżom znate modlitwy wo Wutrobie ſwiateje Marije a próſty, kajkež ſu na woſebithch cedlach, tež w Božnym Spěwarju a w Nowej Žežusowej Winicy za mejſke něčporý woſchijate. Kherluſch „Swjaty, ſwjath”, požohnowanjo z Božim Ćželom a woſzamkowach kherluſch ſo wſchudżom woſpjetuju. Na koncu ſpěwa ſo we Woſtrowje, Róžencze a Radworju zhromadnje jandželske powitanjo.

Bajmaje je, ſchtož jedyn kniez dopisowať w naſtupanju tutych modlitwów a zaſtupowachch próſtwow pſchispomni. Tute próſty ſu za naſežnoſće ſo buſtaſow bratſtwa Wutroby ſwiateje Marije. Nětko paſ w Janej naſchej cyrkwi tute bratſtvo kanonich założene njeje, ſchtož jeno w klóſchyrſkej. Tam ſu taſke próſty na swoim mēſeže. Druhdže paſ, hdyž wulki džel woſytowarzow ſobuſtaſw tutoho bratſtwa njeſſu, te tam tež założene njeje, nje-rozemi ſo, ežohodla maja wſchity za joho naſežnoſće ſo modlicz. Něcziſchi rjad je z toho naſtał, zo ſu mejſku pobožnoſę w klóſchtrje za wſchę druhe ſo pſchiladej wſali. W drugich krajac mejſku pobožnoſę tak nježerža.

Z cyka paſ dyrbí ſo praſiež, zo je mejſku pobožnoſę zavěſcze jara ſpo-možna za naſch ſerbſki lud, kaž wſchudžom, hdyž ſo prawje džerži, a wěſcze wjèle duchownych hnadow a czelnych dobrotom pſchez zaſtupowanjo Macjerje Božeje ſo nam wudželi wot Božego lubožu ſenjeza.

Z Kulowſke je w oſad y ſmy tež trébne podložki doſtali. Tam ſo džerži pobožnoſć: w Kulowje, Gulschecach, (Koczinje, Hóſtu, Němcach, Dubrjenku a Salowje). Dokelž zajimawie powieſcze trochu požđe dónidžechu, hdyž bě rum za tute czíſlo połni, pſchinjeſem ſo w blížčim czíſle.

Cželadnik a — poſluſhnoſć.

Każ natykowaca khoroſcz je do ludži a woſebje do czeladže — nje-poſluſhnoſć ſpchežiwo hoſpodarjej a hoſpozy zajěla. Šchtó poſlučha rády, ſchtó khetſe, ſchtó poniznje? A tola je poſluſhnoſć bjez mórkotanja tat woſebna, wulka pōcežiwoſć ſlužownych. — Njeje dha žeane zelo narosko pſche-žiwo tutej khorowatoſći?

Šchtó měniſch, ty ſlužowna, hdy by ty tak pſchistajena byla poſa macjerje Božeje w Nazarecie, njeby ty z wjeſolej wutrobu poſlučala, hdy by eži wona něſhto poruczała? A hdy by mały ſynek tuteje knjenje a kniežny na tebje za-wołał: „Hańża, dži, ſkocz a pſchinjeſ mi moju draftu!“ by ſo doſho ſtajala praſich: „„Dži ſebi ſam?!”“

Wěm drje, zo je macž Boža ſama ſlužownica ſo mijenowała, wěm tež, zo je Syn Boži wotroczka ſchaltnoſć pſchijal a pſchischoł nic ſebi ſlužic̄ dac̄ ale ſam ſlužic̄. Wón paſ tola wſcho, ſchtož z luboſće ſo njomu człowěkam cziniſch, runje tak pſchitwomje, kaž by jomu ſamomu to czinił. Maſch po tajkim winu we swoim hoſpodarju a we swojej hoſpozy ſobuſtaſw domu Nazarethſkoho widžec̄ a poniznje ſimaj poddath bycz. Wjac ſwiatykh ſu w tychle myſlach ſwoje wiñowatoſćze dopjelnike a bohate hnady Bože ſebi pſchitwobročile.

Hdyž paſ nětko hoſpoza něſhto kaža, kaſke je to druhdy rozmoliojenje; tu rěka: mojedla, czinič chci, ale džensa mi daj poſko, jutſe hiſchcje je tež dženj — hinaſ mojho ſo tež czinič — njech ta waſcha to czini, jedyn moj ſo khoru nadželac̄, doniž tuta lenjohho paſe a t. d.

Nó dha, czelebž je sebi w naskich dnach do hlowy stajla: Boha posluchacž je cyłe druha wèc, hacž wobožnoho hospodarja. Ja pał praju: Taſka bławna wucžba njeſchiindže wot dobroho jandžela.

Staršej zaſtupujetaj — praji katechismus — pola swoich džeczi měſtno Bože, a tež hospodar (pschitstaji katechismus) pola czeladníkow. Boha posluchacž a staršich abo hospodarja, je potajkim po býcžu jene.

Boručiſi hospodar něſhto, dyrbisih pschi ſebi myſlicž: Bóh chce, zo bých posluchała — ſym ſlužownica toho řenjeza. U ežin potom za tym, ani zo doſko ſo wacžiſh. Denož, hdyz hospodar něſhto žada, ſchtož je wo prawdze ſchpatne abo hréſhne: zo by trjebaſ ſħala, jebaſ, k njehańbicžiwomu mjeležala, dha staní kruče pschečiwo njomu, a praj njebojažne: „Dyrbju Bohu bóle poſluchna býč, dyžli čłowjekam!“

Bých-li moħł, bých wſhem czeladníkam, wotrocžkam a džowkam*, do jich komorkow taſlicžku napisacž daſ, na kotrejž ze złothmi písmikami ſłowa ſwj. Pawołka ſteja: „Schtožuliž cžinicž, to cžinicž z wutroby rady hako Bohu tomu řenjezej a nic čłowjekam; dokelž derje wěſče, zo wot řenjeza myto herbstwa do ſtanjecže.“ Tu bých wýſhe ſoža tak pschibil, zo dyrbja písmo wuhladacž, hdyz rano ſlawaja.

Wy czeladních, wěrcze tola, zo to, ſchtož was cžescžomnyh cžini — je poſluchnoſež pschečiwo čłowjekam Boha dla. Wy njeſeſe, zo z koždym počžinkom poſluchnoſeže ſwoju něhduschu hordoznoſež w njebieſach podwojicže.

Krótkie ſu dny waſchoho žiwiſenja, krótki čas, hdzež je wam móžno, w poniżnej poſluchnoſeži ſebi njeurjeſknić myto dobywacž.

Khodžeze w běhanach waſchoho ſlužownoho žiwiſenja tak, zo ſměče ſo na pschitkad waſchoho wěrnoho a najwýſchóho knieza we ſmíertnym wokoſiku wjeſelicž. — ſ.

* Kaf dha je, je w twojej komorę kħmany zank abo zasuwa? Skýſhu, zo to wſchudze w rjedże ujeje, a tola kħowaja ſo we tajtej komorje ſlužownych džowkow drohoſtne poſtaſdy. Jandželojo pěſtonojo žaruja a plafaja, jeſi hdze mordaſ abo paduch z hréſhnej iſħrobloſeži tute poſtaſdy z njebovaranuho města rubiſ. Hdyz tajte a podobne pičiležnoſeže k hréhei, kotrej tuhy mjenovanacž njemou, kotrej pak twoje rožħadne wčiezo lohix ſpôznaje, wot twojich ſlužownych njevoſtronich, jim njezadžewaſch: njemoħo traſch ſo potom tež wo tebi prajicž, ſchtož Khryſtus Pilatej rjeſnu: „Wjetſcha je wine toho, kif je nije tebi pičepodaſ?“ Skladnoſeže a pičiležnoſeže k hréſhnej je tejſo, kif je ſwēi — ſħeroli; z mudrej rožħadnoſežu hréſhnej hacžieſ placiſi psched Bohom wjac, dyžli nětoko z morvych wubudžicž!

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Tudomne Towaristwo Pomocy za ſtudo-waczych Serbow mjeſteſte ſrijedu po ſwiaſtach, 4. junija, ſwoju lětusku hlowunu zhromadžiznu. Běſche ſo tójschtu ſobuſtawow zechlo. Pschedsyda towaristwa, k. referendar Mütterlein wotewri zhromadžiznu a wozjewi dženſki porjad dženſnischóho wurađowanja. Z rozprawy piſmawjedžerja Towaristwa, k. kapl. Għale ſo zħoni, zo je w minjennym 4. leče wobſtača Towaristwa tutomu 71 rjadných a 3 wurjadných ſobuſtawow pschibylo, tak zo je cyła licžba 300 pschitrocži. Mjez nowymi ſobuſtawami ſu z katholiskeje strony 4 duchowni, 4 wucžerjo, tójschtu ratarjow a 11 wſħelakoho powołanja z Drežđan pišež piſmawjedžerja „Zednoth“ k. Domanju, wojerſkoho zwónka, Towaristwu pičiwbrocžených. Zemrēloj ſtaj k. Wawrif-Žejorka, pôſtſki direktor w Altenburgu, a wucžer Wojnar w Buſecach. Žeju wopomnječjo cžescžachu pschitomni

z postanjenjom. Tež zamoženjo Towarstwa je r... . prijeđe u vremena, fararja w Hodžiju, dari njemjenowanju dobroćer 300 m., tež bu počojeva wunoščka, kotryž bě cyrkwiński koncert w Hodžiju pschinjef, 100 m. za Towarstwo Pomoch nałożen. Rođžesilo je Towarstwo w minjenym leće 200 m. na 4 khudych studowach. Hacž dotal su pak jeno pschinischki sobustawow kždolétnje so wudželale. Dan zamoženja, kotrež Towarstwo ma, dyrbi so po postajenym zarjadowanju tak došlo ke kapitalej klasycz, donž njeje summa 15,000 m. dopjelnjena. To tak došlo wjac tracž njebudže, dokelž je zamoženjo Towarstwa hacž na 12,778 m. 15 p. narodilo. Po dospětych 15,000 m. budža wysche pschinischkow sobustawow tež $\frac{3}{4}$ danje kžde kěto rođželene. Potom budže tajka poslikzena ponioce wjac wuspěcha mōc měcz dyžli hacž dotal. — Scžehowachu dale rozprawy, počlánka, k. pschekupca Měřscha tudy, a pschedsydy wubjerka, k. fararja Smišcha. Dokelž so wažnische namjeti žane stajale njebeču, bu zhromadžizna na to skončena a pschitomni w pscheczelnym rozmoliovenju dale wuradžowachu, schto mohlo Towarstwu spomožne bjež. — Pschitomnicz dyrbimy, zo tute towarstwo móže za duchowne pozvěhnenijo Serbow wjele skutkowacž a dospěz, hdyž je znate, zo su Serbia hacž dotal we wschelakich powołanach, w kotrychž su zdželani trébni, toho dla stajnje njedostatk na serbskich mužach wobžarowacž měli, dokelž studijam kžmani młodzencjo dla khudoby trébných ředow njemějachu, zo bychu tak drohe pschihotowanjo za te abo tamne powołanjo nastupicž mohli. Towarstwo Pomoch chce tute ředki po móžnoſći skicžić; njech je wone tež naschim čitarjam dale poručene. Pschinischki sobustawa wucžinja na cyklo leto jenož 1 m.

Be Ždjerje. Raž je po chlych katholickich Serbach, hdjež so to někak hodži, wažnjo, zo so w kſchijowym tydženju we processionje po polach dže a pschi tym so wschitcy Swjeczi wo zastrupnu proštiju prošča, zo by Boh luby kniež, hona żohnoval a nam zemije plody dał a zdžeržał, mějše so lětſa tež pola nas k přenjoru razej tuta swjatočnoſez. Procession, na kotrymž so mnozy wobdželichu, džesche z kapalki wokolo chleje wšy, na čjod so do kapalki wróci, hdjež so netk wopor božje mščě swjecžesche. — Tež je so pola nas lětſa kždu ſrijedu a kždy pjak mejska pobožnoſez džeržala. R.

Z Drežjan. J. M. kral Albert a kralowa Karola staj w tu kchwili w kupyelach w Emšu. Tamniſche hojenjo (picžo wody a pschekhodžowanjo) je wobémaj, wosebje kralowej z wulkim wuzitkom, tak zo so jeje ſtrowota stajnje porjedža. Wona móže hižo hodžinu došlo khodžicž, ani zo by so jara zefla-bila. Princ Friedrich August, fiz w Straßburgu studuje, mějše tam 25. meje swój 19. narodny džen. Hodžba ſakſko, w Straßburgu ſtejacoho infanterie-regimenta No. 105 jomu pschi tutej ſkladnoſci zaftaniciko piſtaſche. Tež běchu wschelake domy z forhovjemi ſakſkeju barbow pyſchene.

Z chloho swěta.

Němska. Rajchstag je hacž do 10. junija zamknjeny. Potom ma zas wulke džela dokonjecž, kotrež drje budža zapoſlancow hacž hľuboko do ſečza w Barlinje džeržecž. Ma so jum wosebje nowy zakon k wuradženju psched-položicž, kotryž dawki pjenježníkow, za jich pschedowanja a ſupowanjo pjeniez a pjenježnych tworow, rjaduje a wo wjele powjetſcha. Za tajkim zakonjom su wosebje centrum a tež druži zapoſlancy dawno žadali, dokelž je bursa

(pjenježništvo) hacž dotal skoro cyle bjez dawka byla, hdždž tola wulcy pjenježnich runje na njej najwjačy dobytka namakaju. Nětko skončjuje knježerstwo same tajki zakoní pschedpoloži, po kotrymž runje wot tam, hdžež najwjačy je, wjac dawka dostanje. Dotalny zakoní bě tak slabý, a wědzachu jón pschedlepani pjenježnich tak lejnje na swój boł wukładowacž, zo je stat dotal kóždoletnje jeno něčto pschez 2 milionaj dawka wot buršy sczahnuj. To so rožemi, zo su pjenježnich, wosebje židža z tutym zakonjom, kiz jónu tež jim trochu na kožu dže, cyle zaſtróženi. Hizo wjèle wo tym pišaja, kak by so zakoní, hdždž jón wobzamku, wobeńč hodožal, zo by jim mjenje schkodžał. Douž so zakonje jeno pschedziwo katholskej cyrkvi a jeje duchownym kowachu, běſe tamnym ludžom wšcho jara prawe a ryczađu wjèle wo swjatoſciči abo majeſtoſciči zakonjom: nětk je to hinač, nětk cžinja, hačož by cyž swět měš kónc wzacž, dokož dyrbja wot 1000 markow, fotrež kupja abo pschedadža, 20 pjenježlow dawka dacž. Kóždy widži, zo je to porno druhim dawкам hischče jara snadne. Zakon je dobrý, budže pač hischče něčtožuli w nim so pschedměńč dyrbjecž. — Pschichodnu póndželu ma so zaſtađny ſamienj nowoho domu za rajchstag w Barlinje požožicž.

— Pruski ſejm wurađeſche psched ſwojim wobzamkujenjom hischče namjet centra wo porjedzenju mejskich zakonjom. Knježerstwo pschez kultus-ministra njepſchecželsch wotmołwi, tež konſervativni běchu pschedziwo tomu, ſhtož běchu tola loni ſami pscheli. Tuž bu namjet centra z 168 hloſami pschedziwo 116 zacžiſnijen. — „Kulturkampf“ wo niežo woloženj njeje. Bamž njeje zloženjo zaſtojníſta wóznańſkoho arcybiskopa Ledochowſkoho pschijecž možt, dokož ani wo naſtupniku za poznańſki biskopſki ſioł z Pruskej, fotraž je wſchętch tſjoch namjetowanych kandidatorow zacžiſnyla, pschedzene pschijecž njemože, ani te ſlubjenjo njeđostanje, zo so wocžehnjenjo duchownych w Pruskej pschichodnie zas katholskej cyrkvi do ſwobody da.

Awstrija. W ſejmje ſu jara wažny zakon dowuradžili a pschijeli: Nowy rjemjeſniſki zakon, kotryž njeđeſſke dželo ſakazuje, na ſwiatyh dnach za dželaćerjow žada cžas na ſlyſchenjo božjeje mſchě, dželo žonſkich a džecži wobmijezuje, mjezu za cžas wſchědnoho džela (hacž do 11 hodžinow) poſtaja atd. Jara wažne je tež to žadanjo, zo dyrbji kóždy, kiz chec rjemjeſlo wjesci, ſwoju ſhma-noſcž k njomu dopokazacž. Wſchě tute a podobne jara wužitne poſtajenja změja wulſi wužitk za cyž ſraj.

Italſka. Rom. Swjath wótc je z nowa na wſchitke knježerſtwia piſał a so wobčežuje a wo pomoc proſy dla wurubjenja propagandy. W New-Yorku ſu katholikojo a protestantojo pschedziwo italſkej rubjeźnej njeſprawnoſciž zhromadžiſnu džerželi a ju ziawnie zaſudžili. — W Jeruzalemie je wumrieł Marija Alfonſ Ratisbonne. Wo nim pschichodnie wjac. — 90letny general jesuitſkoho rjada P. Bely w Romje je zaſtojníſto zložil; na joho město je naſtupil P. Anderſledy, jara wuſtojny Němc ze Schwajcarſkeje.

W Belgijskej katholikojo pocžinaja fruth ryczaž liberalnych torhacž; budže drje tam ſkoro pocžecž lepje bycž.

Wſchecžinj.

* Druzy wo naš. Z liſta ſwérneje Serbowki w Drežđanach nječ so tudy něčto wozjewi, ſhtož je nowy dopokaz za to, zo ſerbſka rycž a ſerbſke waschhujo jeno ton zacpiva, kiz ma jara wuzki rozhlađ a njeđoſpołny rožjud. Kuijeni tuteje ſerbſeſte ſlužowneje, wosebna ſemjanka, ſerbſku rycž a draſtu

jara wyoſko waži a pſchi kózdej pſchiležnoſeži ju ſchwaliuje. Napomina ſwoju ſlužownicu, zo ſerbskeje rycze na nihdh nijedýrbi zabycz, a zo by wona ſama hiſcheze ſerbski wukfa, hdy by mlođda byla. Skujzowna dyrbí z malym hóležkom ſerbski ryczež. „Nekotražkuli ſerbska holeca ſebi myſli, zo je (němſka) draſta po módze rjenſcha, dyžli ſerbska, tola tomu tak njeſe. Hdy by to tudy waſchnjo bylo, hnydom bychmy ſo ſerbske draſcžile, a wſchu ſwoju pychu wotpočožile.“ Grabina Einsiedeln bě wóndanjo w ſerbskej draſcžile, hako kwaſna družka; a hdyž pſched krótkim dwě ſerbskej knieženje w Drežžanach kmótsiſtej, njemóžeſte ſo kniežtwo na tutej pſchijſtojnej družčej pſche a doſtojnoſeži na- hladacá, a praſachu, zo móža Serbja hordži bycz na taſku pychu, dokoł ſwědcži wo starobje tucho naroda, a zo by jim jara žel bylo, hdy bychmu Serbja ſwojeje rycze a draſti ſo hanibowali. — Taſki ſprawni a rozmomy rožſud je hacž dotal wo ſerbskim dobrym waſchnju kózdy wuprajil, kotryž njeſe chle ſtronichy zmyſleny.

* Wyschſchi na ſtraži ſe refrutej: „Nicžo nowoſho?“ Refruta: „Ně, nje- wěſcje wž nicžo?“

Naležnosć naſho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 307. Hana Rječyna z Džéchorec, 308. Michał Kummer z Lazka, 309. Jakub Domaška z Różanta, 310. 311. ze Šunowa: Hana Krawžic, Marija Rabec, 312. 313. z Ralbic: Jakub Śwejda, Jakub Kubanja, 314—318. z Konjec: Mikoław Lebza, Jurij Kocor, Jakub Čornak (Rachel), Jakub Buk (Ezech), Pětr Čornak, 319. Jurij Cyž ze Zywic, 320. 321. z Kaſec: Jan Smoła, Marija Nowakowa, 322. Mađlena Naglowa z Kanec, 323. Mikoław Krawc z Nowoměsta, 324. Mađlena Cyžowa ze Žuric.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 549. Michał Kummer z Łazka, 550. Hana Krawžic ze Šunowa.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 67,494 m. 75 p.

K česci Božej a k ſpomoženju dušow ſu dale woprowali: M. H. z Čornec 3 m., Schönberner 1 m., P. z Różanta k česci Wutroby Jēzusoweje 10 m., zbytkne z Różanta 3 m. 50 p., njemjenow. z Ralbic 3 m., njemjenowany ze Staroje Cyhelnicy 5 m., přez J. Šerca w Khróſciecach njemjenowana wěſteje winy dla k česci Wutroby Jēzusoweje 6 m., dwě njemjenowanej 2 m., bratr a ſotra z Dobroſic 12 m., njemjenowana z Worklec 3 m., z Časec 1 m., J. H. z Wotrowa 15 m., H. K. z Krjepiec 1 m., braška („O Božo, budź mi hubjenou hrěſniķe hnadny!“) 5 m., njemjenowana z Ralbic 50 p.

Mały dar na wołtar najſwj. Wutroby Jēzusoweje za měſac Junij: r. 5 m.

Hromadže: 67,570 m. 75 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8511 m. 33 p. — Dale ſu woprowali: Wórſa Wobzyna w Budyšinje 30 m., z Konjec 1 m., braška („O Božo, daj, zo bychu Tebje wſitcy pohanojo ſpóznali!“) 5 m. — Hromadže: 8547 m. 33 p.

Priſpomjenjenjo. Dar za Žitawſku cyrkę: braška („O Božo, daj, zo bychu Tebje wſitcy pohanojo ſpóznali!“) 5 m. woteda ſo tachantskomu konsistorſtwi.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Tudy je wuſla a w redakcji „Kath. Pósła“ za dwě hriwnje na předaň:

HISTORIJA SERBSKEHO NARODA.

Spisaſtaj Wilhelm Boguſławski a Michał Hórnik.

Bóndželu 23. junija pojedże Słanknowſki proceſſion do Alſendorfa, najſterje tež nekotři z Lžižich.

Cítičej Smolerjev knihičiſtegeženje w macziejnym domje w Budyšinje.

Katholoski Posol

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 12.

21. junija 1884.

Lětnik 22.

Čjohodla je nowa církvi w Bacžonju zhromadny skutk katholickich Serbow?

Pošledni nastawok „Katholoskoho Posola“ wo Bacžonskej církvi „Njezahomniczka“ běsche slovo we prawym času. Koho njeje jimař? A tola trach je někotry z hłowu wši sebi myšlo: zhromadny skutk? To tola njeje; wšach mamu my církvi we wsh. Nas twarjenjo Bacžonskeje církvi staracz njemóže. Njech twari sichtoz chce. Za pak mam tola frutu nadžiju, zo je jich mało, kofiz bychu tak prajili abo jeno sebi myslili; pschetož bychu pokazali, zo njeju ani katholscy ani Serbia we skutku. Haj, církvi k česeczi Wutroby Jézusoveje je a wostanje zhromadny skutk katholickich Serbow. A čjohodla?

Wém so hisheče derje dopomnicz na lěto 1875. W tutym lěče swječesche círka kath. zemja swjatočny swjedžen; bě to jubilej našeho swjatohho wótca Piusa IX. zbožňohho wopomněcia. Dopomí so tež ty na tutón dženii luby cíitarjo a na próstwy, kotrež tehdom swj. wótce za wšichťich jomu podatých k Bohu sczelesche a tež na wopak. Posluchaj zas w duchu na zynki „Te deum“, kotrež tehdom z kóždoho božoho domu zaklinečachu; posluchaj na zwuki třélbow, kotrež swjedžen powysczeč vytachu!

Na tutym dnju stajichu sebi katholicki Serbia njezahinith wopomnik. Tehdom zawdachu sebi množ ruch a slubichu, zo chcedža k česeczi Božej a k wopomněci a slawjenju swj. wótca Piusa IX. w Serbach rjany dom boži natwaricž. A dokořež je zbožny Pius IX. zaradował, zo ma so círke katholicki lud najswjecžiščej Wutroby Jézusovej porucžiž, je so wobzamknýlo, zo ma so nowa církvi w Bacžonju k česeczi tuteje Wutroby Jézusoveje posvječiž. Dopjeljenjenjo tutoho sluba je wuwjedženjo Bacžonskeje církvi. Skoro wšichť tamnych Serbow, kofiz tehdom sebi ruch zawdawachu, su tutomu skutkij Božomu swěrni wostali, nowi pschecželojo su k njomu pschistupili. A tak smy w Božim mjenje loni zapocželi. Dokonjeli smy hžo wjele, tola nic

hiszczęze w sch. Dalsza pomoc wschodzącej je trębna, a dalej je czrijódka katolickich Serbow mała, dyrbia wschodzący so wobdzic, jeśli dyrbi dostojuje wuwiedżony bież. Potajkim: schodząc chce katolicki Serb bież, dyrbi so sobu za to staracz, zo so słub, tak rucze haczy so hodzi, wuwiedżę. Pschetoż kózdomu je znate, zo so niesmieny komidzież dopjelnicz, schodząc smy lubili.

Zo by tohodla pschitowo: „Serbski lud — pobożny lud” też dalej hako werońceż fejelo, budżymy hromadże bratstwa a sotry a to wosobniye we tutym nastupanju. Stan, luby ludo serbski, stan, a zahor so znova za dobru, uabozu węc a wuwiedż rjany skut, kotryż sy zapoczął! Budż swiatu horliwońc swojich przedownikow we wutrobie! Potom wuwijie so twar na rjany dom Boži, taż z nienahladnogo pupka kraśna róża. Wohladam-li na wężu, zda so mi, zo takle zdychuje: „Haj, swi. Wutroba Jezusowa, ja du! Twoju cześć a chwałbu spêchowacż je nascha zhromadna pschitkuchnoścż. Też ja tohodla njecham ze syły wozwóznych so wuzamknęć, ale ze wschodni swojimi mocami chcu zaistupić za twojou cześć. Swjata Wutroba Jezusowa, daj, zo bych cze pschec bóle lubował!”

Hdyż wschodzący tak prajimy, potom doroszeje hiżo daloko dokonanych skut, a nam zańceżera eżerstwe róże duchownego a też eżelknoho zboża a na prawich bożej módrze njezapomniczki.

—k.

Mejska pobożność w Serbach.

(Skónčzenjo.)

W Kielowſkiej wosadze, w kotrejż je cześćenjo najzbóžniſcheje knieżyny wosobje pschez bratstwo swiatohu rózarija so jara spêchowało, je też mejska pobożność k cześci maczereje Bożeje powschitkowna.

1. W Kielowie założi so mejska pobożność 1866. Z wopredka dżerzęsche so jeno njezdiele a swiate dni w cyrkwi, dżelawne dni pak w kapalcy miloścziwych sotrow tam. Spêwa so lauretańska litanijska, na to széhująca wschodzące znane modlitwy wo swiatej Marii, taż Salve (Budż powitaną, królową), Memorare (Spomín, o najmiloścziwsza knieżyna) a t. d. Potom so spêwają rózarije k cześci njezwolakowanego podjecza swiatej Marii; skónčenje je pożehnianie z Rajswiecziščim, a marianski khierlusk wobzamkuje pobożność. Zapoczątki je we 8 hodz., wobdzelenjo pschez mérū žive.

2. W Suliszechach. W tudomniej kapalcy je so prénja mejska pobożność w l. 1869 dżerżala. Wotbywa so wot gmeiny; po dokonanym dżele w 8 hodz. je zapoczątki. Najprijed spêwają mužojo lauretańską litanijską, potom holch Memorare, modlitwu z duchownej Rózownie str. 449 spêwają; na to też tam széhująca rózarije wo njezwolakowanym podjeczu swi. Marii. Pobożność so skónči z khierluskiem wo Młaczeri Bożej. Wschodzący so wobdzeliu, kotsią moža někaf wotencz. Rjani nowu statuwu swiatej Marii su wot njeboh hnadleje knjenje Marijnego Doła, Gabriele, dostali.

3. Dokelž je pucž do farskeje cyrkwi ze wšow kuloskeje wosady z wjetšha daloki, a dokelž je tohodla wschedny wopryt pobožnoſće w cyrkwi z džela njemidžny, z džela jara wobczezeny, su tež w Koczinje, Hóſku, Némcač, Dubrjenku a Salowje pridatne pobožnoſće założili. Tam maja we wšy male kapalki, w kotrychž a wokolo kotrychž so we 8 hodž. zhromadzują a pobožnoſę wotbywaja cyle kaž w Sulſchecach. W Koczinje, hdżez su sebi rjanu staturu Macjerje Bożeje kipili, skladzują so w schuli. Wobdżelenjo je wschudżom bohate.

Dodataki. W kłoscitrije Majinej Hwězde je so přenja mejska pobožnoſć hido 1858 dżerzała. W Njejhelcžicach su dotal hospozn a holcy pschi skladnoſci mejskich nyschorow kózde lěto mjez sobu dary skladowate, a móžesche so z nich lětsa za swieczo swjateje Marije nowa draſta z cęzkeje módreje židu za 66 m. kipicž.

Šral Jan hako firmowanski kmótr.

Sežehowacy jara lubozny podawali že žiwenja naschoho njezapomnitoſci krala Juna su psched krótkim mnohe ſakſte čaſopiszy wozjewiale. Tež „Katholſki Poſol“ chce swojim lubym čitarjam rjanu stawiznu powiedacž, dokelž wě, w tajſej čeſczi je njebočički kral we wopomnječu wschitkich hiszheče žiw. Podawali je so stal w Italſkej njeſaloſto města Turina pschi kraſnych brjohach reki Po, hdžez jara pschi hrod „La Veneria“, tehdom sardinistomu kralej ſluſhach, steji. Tam tehdom pschebywaſche kral Jan, tola nic hako „ſakſki kral“, ale „inkognito“ hako „hrabja z Mischna“. Tak so mjenowaſche, že by bōle niemoſteny kraſnoſće italſkoho kraja wuziwač moħł.

Běſche w lěće 18.., dwaj dnaj psched swjatkami, kotryž swjedžení so w chlym katholſkim ſwěcze, a wosebje w Italſkej, z wulkej swjatočnoſću swieczi, dokelž so z wjetšha wschudżom swjaty ſakrament firmowanja wudžela. Tehdom kročesche tam po pucžu pschi rēch Po cžichu pucžowar, cyle ſamotny. Běſche hido zestarjeny, na to joho ſchędźiwe wlohy poſazowachu; duchapoltne wózko pak a jara miłe, rozmorne woblico dyrbjachu jomu wutrobu kózdoho pschi-khiličž, kijž joho wuhlada. Z radoſću wobhladowaſche tutón kniez kraſnoſće Božeje ſtowrbh, kotrež ſu w tutej krajinie kaž z Bożej ruku naſyty a kotrež tule krajinu kaž do paradiža pschewobroczeja. Tu a tam ſchepthaſche pucžowar, z tajſej hordosze Bożej zapſchijath, ſlowa połne swjatoho ſpodžiwanja. Nětko zaſta, joho wózko bě kraſnu ruinu (rozpadanki) wuhladało, kotrež na tamnym brjozy ſtejſeſche. Zdashe ſo, hakož by někoho čeyk hladacž, kijž by jomu moħł praciež, ſchto to do rozpadankow je. Hacžruniž na poł hodžinu nikoho zefkał njebe, dyrbjesché ſo joho pschenjo bórzy dopjelnicž. Tam, hdžez ſo pucž trochu wiſe, wuhlada psched ſobu hólečka, kijž po tymſamym pucžu kaž wón džesche.

„Hej! digo (hólečko)!“ zawoła na paħoła. Tón ſo wobročińſki ſwoju čapku ſczáhny a ſo woprascha: „Commande Signor?“ („Schto žadacze knijeze?“)

Stary kniez bě bliże pschiſhoł, a pytny někto rjanoho kudžerjanoho hólečka z blyſcežathymaj wožomaj. W cžiſtej Italſkej ryczi woprascha ſo joho za mjenom a naſtačom tutych rozpadankow. Hólečki ſo wocži blyſcotaschtej, čuijesche ſo njemało zbožowny, že móže tajſkomu wosebnomu knijezej wupowiedacž, ſchtož wědžesche, haj zdashe ſo jomu bycz tohodla, že cyle derje wě, ſchtož ani tajſi starý kniez njewě. Tutomu pak ſo hólečk hnydom zalubi, tak ſo ſo z nim radu dale rozryczęwaſche.

„Ty pak dyrbjich trochu bōle pomalu hicž, mój hólečko“, praji starý kniez. „Praj mi, kaf dha rekaſch?“ — „Ja? Nekam Giovanni (praj Džo-

wani = Jan)", wotmołwi kudżerjawi pachoł, „ale hdy by na mni było, ja bych radscho Julio rěkał; pschetož Dżowani, Dżowani to rjenje njeślinczi.“ — „Ale cžoho dla dha kliniczi Julio rjenščo?“ — „Na, rjekny hólc so zacžerwjenjejo, dokełž je něhdý Julius Cäsar był, a to běsche wulki muž, ale wo Janu — —“

„Hischče wjèle skyschał njejsy“, dopraji czubnik, „tola tróšchtuj so ze mnu, mój hólcžko, ja tež jeno Dżowani (Jan) rěkam a sym cyle spokojom z tym. Tola, powieź mi tež, schto staj twojej starszej, zo bych něschto wjac wo mojim malym Cicerone (wiedniku) zhońil. Rěka to, jara mały wschał wjac njejsy. Kaf stary dha sy, Jano?“ — „Schtyrnacze lět, kniježe, 14 lět, 2 měsacaj a 6 dnow“, wotmołwi hólczec, „za jutſiſkim mam tamle w swi. Karlowej cyrkwi z někotrymi stami druhich hólczatow firmowaných bycž. — Ach, mój Božo“, wón zdychný.

„A njejeweselsich dha so ty na tóule rjany swiaty ſtuk? Druhe džeczi tola docžatacž njemóża, zo by rjany džen tu był!“ — „Dw haj, kniježe, ale njejewem hishče, hacž wje pschipuſhče, hacžruniž sym hýžo zapisany, toho dla zo — —“

„Na, pschec praj, cžohodla so bojisch, zo cže njewožmu?“

„Kniježe“, praji młody Italian cyle zacžerwjeny, „mój nan je njeboh, moja macž je khuda a khora, a jeno moja sotra móže za nas wšichč — mam hishče mjeňschoho bratra — dželacž; ale, kniježe, to dyrbi hinał bycž, hdyh bych jeno firmowany był, potom chył dželacž za tſioch, a wjèle, wjèle pjeniez zaſlužicž a wšcho swojej macžeri dacž, nicžo sam za so njezdžerzecž — ale ja drje njebudu firmowany, pschetož wschiłke hólczata, kotrež budža firmowane, njeſmědža do cyrkwi stupicž w tajkej zapłatanej ſukni, kafkuž ja mam, dyrbjia tež dobre čzrije měcz, nic tajte, kafkež moje ſu, a pschede wschiém dyrbjia ſebi firmowanſkoho kmótra wobstaracž. Ale, kniježe, wšcho to ja nimam. — Dži Jano, praji džensa rano moja macž, dži do města, do Turina, wumyj so a zhotuj so tak derje hacž móžesch. Na rjanej pôstowej droz̄y, tam steji wulka khěža bohatoho pschekupca Gerisati-a. Pola toho je twój nan hacž do swojej ſmijercze dželak, tam je wón tež z roſchtow wysoko dele panył a ſmijercz namakał. Proſož kniježe Gerisati-a, zo by cži z kmótrom był, praj, zo chcesč za to k ſwiatej Bożej Młacžeri za joho zbožo so modlicž! — A, kniježe — ryczeſte hólczec dale, wutroba pak jomu khodžesche a do joho rjanych wóczkom stupachu ſylzy — džensa sym tam był a k. Gerisati je mi prajik: zo je to tajne proſcheſtvo, zo dyrbjiu ſebi swojoho kmótra na droz̄y pytać a nic w pallacach (hrodach) města Turina. Hdyž je mój nan pola njoho wo žiwijenjo pschischoł, dokełž je z roſchtow padnył, dha joho to nicžo njeſtara. Wón praji, zo je mój nan dyrbjak lépie fedžbowacž; a z cyła je wón tež 20 ſirow na pohrieb dat. — Tak netk wěſcze, kniježe, cžohodla dweliuju, hacž budu za jutſiſkim firmowaných.“

Czubnik běsche z tajkej jednorej a pokornej rozprawu bjez wscheje hdyh pschecžiwo njeſmilnomu bohacžkej cyle pohnuth, połoži swojej ruch na hólcowej ramjeni a rjekny: „Na, mój pěkný Dżowani, ty drje njejsy radu knijeza Gerisatia ſežehował, ale tola sy na droz̄y kmótra namakał. Ja chcu twój kmótr bycž! A netk mi praj, hdyž bydliſch, a kaf twoja macž rěla, a za jutſiſkim wje w prawym čzasi w swi. Karlowej cyrkwi namakaſch. Běž netk dom a pschinjes macžeri powjescž, zo sy na droz̄y kmótra namakał!“

„Se vero? Je to wěrno, kniježe a žadyn žort?“ woprascha so hólc ze žybolathmaj wóczkomaj. — „Haj, tak wěrno hacž ja Jan rěkam, wotmołwi

pscheczelny kniez. Na to zawyska młodzenc „gracia“ (dżakuju so!) a horliwe „eviva!“ (Sława!) — a precz bu taż sorna. Nasch czubnik pak so zbożnje pośmierkowasche a dośćżeże bórzy na to wóz, kij tam na njoho czakasche. Skłużownik jomu pokornje wočzini a wón wotjedże zaś na hród.

W khudej khęczej zbożownoho Jana Danieli pak bě wulke wjeselo. Z radościu powiedasche wón swojej khorej maczteri wo pscheczelnym kniezu, a nazajtra hižo pschindźe skłużownik, kij drze hubjenje italski ryczęsche, ale tola tak wjèle wočziewi, zo je joho kniez Dżowani (Jan) joho póstal, zo by jim 200 lirow (160 m.) donieſſ za nowe wobleczenjo młodoho firmujomnoho; tež krucze pschitaza, zo so młodzenc tola zapozdžiſ njeby, dokelž joho kniez jara na rjad dżerži. Hewak skłużownik najebacz wschitke próstwy nic najmjenšche wo swoim kniezu dale njewočziewi. Tež pola měsczanosty a wuczerja so za młodzencem woprascha. „Tón moħł mje eyle derje zaſtupicž“, rjekny wuczer, „pschetož joho dary su wulkotne a joho pilnosć je spodźiwona. Moju snadnu knihownju ma wón w hlowje. Haj, haj z toho hólca moħlo něchtu wulke nastacż, ale mój Božo, tale khudoba! Ta joho woſudži, zo dyrbi nutſka w Turinje nizke rjemiesko wulnycz, a wschē swoje wědomosće zahriebacż — wbohi!“ —

Swjatkownicza tu bu! Słončko kraſnje zeskhabżane swęczesche tak luboznije, tak hordoznje, kāz móžesch to jeno w Italſkej wiđęcż. Ale ze słoncom na pschemo blyħčęsche so rjane wobliczo naſchoho młodzenga, fotrohož bě macz, z nowa poſylniena, doma požohnowała, a fotryž nětko do Turina pschiſchedski kózdyh proſčk ze swojeje spórnoweje drasty wotſtronjeſche a potom z horda stupajo po moſćeje ke kraſnej Karlowej cyrkwi khwatasche. — Tuta cyrkej je pódla cyrkwoj swj. Pětra w Romije, swj. Marka we Benedigu a Milansko doma jena z najkraſnich cyrkej Italſkej.

Hdyž so hólczata a holečzata ze wschęch stronow w cyrkwi hromadžachu, stejſeſche psched nabocžnym woltarijom Jan, kmótr z drohi, a wobdzimowasche hordozne swęcęzo doniebjespęcza Jezuſowoho. Wón bě zahe pschischoł, tola njerjebasche dolho czakacż na swojego mótha, kij zadą njoho stojo febi nje-werjeſche joho molicž. Bórzy joho kmótr pytny.

„Knieze, o zapłacż wam Bóh tón Kniez! Moja macz je ſlubiła, zo chce was do koždeje swojeje modlitwy wobzamknycz, a tež ja chcu to czinicž.“ — „Je nětko w dżewječiħ — rjekny pscheczelne kmótr — hdyž so zapocžnie ceremonia?“ — „W 10 hodž., knieze, ale, pschistaji hólczec troču bojaźni, je najpriedy trébne, zo wó swoje mieno w kapali do firmowanskich knihi zapisače.“ — „To chcu, praji kniez, dowiedż mje tam!“

Tak nětk dżeschtaj do hlowneje kapale. Tam dyrbjeſche hólc pschitom-nomu kaplanej swoje mieno prajicž, tón pytasche we wulkej knizy za nim a pjero kmótrej ſkiczo prosčesche, zo by tež wón mieno a swój stan zapisał.

„Wysokoſtojnny knieze, rjekny kmótr, ja sym Němc, dowolicže mi, zo swoje mieno, kij po italsku Dżowani rěka, w němſkej ryčzi zapisħu?“ — „Zawęſcze, knieze“, wotmoħwi kaplan — a kniez Dżowanni zaſtaji pjero a napisa z jaſnym, němſkim piſmom do knihi: Johann.

„Proſču, to njeſoħha, rjekny kaplan pokornje, dyrbi so tež swójbne mieno a stan zapisač.“

Z nowa wza kmótr pjero do ruki a pschistaji: „König von Sachsen.“

Duchowny njeħasche swoimaj wočzomaj wericž — potom pak wob-hladujo czubnika, joho duchapoħne wobliczo a čestnu doſtojnoscż chłoho za-dżerženja — a wočzi so jomu taž wotewrischtej. Nětk so dopomni, iſtož bě

ſkyſchał, zo je ſakſki kral cyle inkognito hako hrabja z Mifchyna poſa ſardinſkoſho krala na wopycze. Zaſtrožený rjekny kaplan: „Majestosz!“

„Wysokodostojny knježe, rjekny kral we laczonskej ryczi, ja chcu cyle njeznamy woſtač a chcu za tutohu pěknou hólce jeno joho ſirmowanski kmótr Jan woſtač. Tež ſebi pſcheju, zo njebyſcheze nikomu moju pſchitomnoſez wozjewil.“

„Majestosz, woſmołwi kaplan, Wasche pſchenjo je pſchikaznja!“

Pěkny Jan Danieli wo tym, ſchtož bě ſo ſtało, ani zdacea njeſejſche. Swjath ſtuk ſo dokonja, a w potornym, jednorym mužu, tiz tam ſobu kmotſeſche, ničtó ſakſkoſho krala njeſpozna.

Najſch mlođenc pał wrózgi ſo njejuwprajicze wjeſoły domoj. Kralowski kmótr pał njeje ſwojoho mótku zabyl. Schtož bě jomu ſlubił, zo budže wo ſebi tež dale ſkyſhecz dač, je tež džeržał.

Na joho poruczoſez bu ſprocniw hólcec na wjſchchu ſchulu daty, hdzej wſchech ſwojich towarzichow w krótkim w pilnoſci a wubjernych wuſpečach pſchetrjehi. Hijo w ſwojim 26. ſečze móžesche ſwoje pruhowanjo hako professor woſpoložicž, hdyz bě hako astronom (hwězdař) hijo pſchednoſchi džeržał. Wſchitke placzenja za joho ſtudije wobſtara ſakſki kultusminister, a na mlođencowé huſczisze praſchenja bu jomu kózdy raz woſmołwjenjo, zo tute wudawki joho kmótr Jan wobſtara. Tola krótko pſched poſlednim pruhowanjom pſchewza joho ze wſchej mocu pſchenjo, zhoniež, ſchtož je tutón joho wulkomyſlny kmótr. Braji toho dla kultusministrej, zo doſtojnoſez professora předn njeſchivozmje, doniž njeje połne imeno ſwojoho nadobnoho dobročerja zhonił. Minister z ramjeniomaj ſežahowasche, ſlubi pał, zo chce w tutej naležnoſci ſo praſhcecz. Po někotrych nježelach doſta mlođy professor liſt w italskej ryczi, tiz njeſejſche ſo takle:

„Sym zbožowny, zo sym Waschej rjanej wótczinje, kaž ſkyſchu, wuſtojnu móć dobył.

Wasch Wam tež dale pſchithilemy
Jan, ſakſki kral.“

Sydom ſwiatoszow abo ſakramentow w khlódku wſchědnoho žiwjenja.

IV. Pokuta.

Stej nětko dwě ſečze, zo z Kumburka na bližſche hory ſo puſhcziſtih a tam po čeſtikých mjezach khlodžach. Z Lóſche sym na bližke Mniſchki ſtupał, hdzej knihu namakach, do kotrejž ſo wopytowarjo tuteje hory ze wſchelakich krajow zapisuja. Sym tam k wopomnjeſciu tež ſerbſku ſchtuceklu ſtajíł, byrnjež woſebith baſnik njebył; symli ſebi prawje ſpomiatkował, rěka hronežto takle:

„Na Lóſchi pobyl sym,
Ja k Mniſchki am pſchithadžam;
We čjasu zatraschnym,
Tu k nebju ruch pozběham:
Bo knježny tu ſo wrózceja,
Kij Bože iehujo ſeženuja!“*

Bucž dowiedże mje do bližkeje čeſkeje wſy. Stupich do korečny, we kotrejž bě wjeſołe žiwjenjo. Kecže pſchindžechu tež na ſpo wjedž, a ſchtož

* Lóſchia (Lausche) a mniſchki (Nonnenklunſen), njeqloko kotrejž bě w starých čjasach khlodžih, ſtej horje na ſakſko-čeſtikých mjezach njedaloko Bitavu.

tom skyschach, běsche zrudne doſč. Njecham lubnych čitarjow dale z tymile njeſnicžomnymi rěčemi molicz a wo duchowny mér pschinjescz. Spomnu jeno, zo tam poſzraſe hólcziſta ſo khroboſachu, zo bychu doſč wótry hłos ſwojego ſwđomja pſchewoſali, a zo jedyn druhoſho we bjezbóžnym hanjenju podpjerachu.

Mi hacžesche ſo krej w žilach; bhrnež hewaſ khromy na hubu njebył, myſlach tola pſchi ſebi: do toho ludu ſo njebudžesč tykač. Tu niežo nje-wucžinisch, ſchtóž paſ ſkyschisch, móže druhim k wucžbje bycz.

Bóſ hodžinu to tak dale džesche, rěče běchu dale a bjezbóžniſche, ſmjeczo dale a džiwiſche. Skoncžnje zavola ſchedžiwe z druhoſho bliđa na nječesanhach paſchołow: „Hólcy, njehańče mi ſpowiedź; ſchtóž to czini, dyrbí najbóle nje-wobſtarany wumrjecz. Skyschče mje: Moj ſuſod be ſkoržbu ze ſwojim fararjom pſchehraſ; tón je lěta doſho na knyeza a na ſpowiedź ſwarjeſ a ženje wjac k ſpowiedzi khodžiſ njeje. Tu połoži joho Bóh tón knyez na khore ložo. Ludžo radžachu jomu: ty, daj ſo doma wobſtaracz, protyka móže czi wuběžecz. Tón paſ lejeſche dale na měchnika a pokutu. Na dobo w nočy pſchińdu zloſče na njoho. Wón woła z cyłej ſciiju: Bězcze po knyeza, chcu ſo wuſpowiedacz! Z nim paſ lejeſche we iſtwie człowjeſ, kiž be hłuchi, a pódla žona, ktraž khromosče dla z koža ſtawacz njemójeſche. Ze zadwělowanjom pſchewzath, zhaba ſo khory hanjet z koža, złeze k hłuchomu a zavola jomu z cyłej mocu do wucha: Wuspoſiedacz ſo chcu. Džiwiſche a džiwiſche je joho czinjenjo a wołanjo, wón da ſo do hłuchoho, tón měni, zo je człowjeſ pſchewzleny, hrabnje ze ſtrachom železny hornc a ſmolnje hanjerja na hłowu. Tón zavola, ſygn ſo na zemju, zdychowaſche hiſchče khwilu — a joho poſledne ſłowo w tuym ſwecze be: Ach — — wuſpoſiedacz ſo chcył —. Na to be po nim.“ Tak powiedaſche ſchedžiwc; hólcy paſ czinjachu dale ſwoje ſmęchi: „Ty chcesch nam runiž bara a wopicu nałęcz, měniſch, zo czi wérimy, my ſygn dawno doſč mudri, zo tajke kufki njevérimy.“ „Dajeſe pokoj, towarzſhojo — praji trochu zaſtróženy jedyn z młodžencow — ta wec ma ſo tak, je ſo w naſchim ſuſodſtwie ſtaſa, Treuberhans ſu tomu muzej rěkali.“

Na khwiliſku wocžichny wſchitko. Tu pozběhny ramjenjatu hōſpodař, kiž bě za ſchenkwaſom ſedžo zakhadženju pſchihladował, ſwoj hłos: „Haj, haj, paſchołojo, njehańče! Sym tež muža znak, kiž lěta doſho k ſpowiedzi khodžiſ njeje. Žona je ſo na tym ruđiſta a czasto k tomu poohonjala — wón paſ je jej hubu zakazał. Tón džesche něhdyn drjewo ſopacz; na dobo wuwalí weſ ſchtom do czaja, ſchtom pſcherazy muža, tak zo dyrbjachu joho połmorwoho domoſ njeſcz. „Daj ſebi tola knyeza pſchinicz“ — žakoſjeſche žona. „K ežomu tež to? K wumréczu nikoho na pomoc njerjebam, sym ſam muža doſč, zo je ſpytam.“ W nočy pſchibjerachu bołoſče, wón žadasche netko ſam za knyezem, žona bějeſche, woſtajiwſhi džeczi. „Njeńdže knyez hiſchče?“ prasheſche ſo muž džeczi. „Ně, nanko!“ — „Njeńdže dha knyez?“ Tak prascha ſo ſtajnie — tu wocžinju ſo durje, farač zaſtupi do iſtwy, ſtupi k kožu hloroho, a hlej — tón wudžichny duſch u, prjedy hacž moħł ſo wuſpoſiedacz. Tak jeńdže ſo tym, kiž ſpoſiedz zaciſwaja a ze ſwiatym hrozne žorty čerja.“

Po tajich dopoſazmach bě, haſo by z paſchołſkej khroboſczu kónc bylo — woni rěčachu netko wo druhiſch wečach.

Ja paſ praschach ſo: Kaf dha je móžno, zo katholſcy ſwiatofſče ſwojeje wéry tak hanja?

A w Serbach? Bjez toho tež njeje! Bohužel, móžesč tež tu druhdy svarjenja slysheć na svjatu spowiedź, sakrament pokutę, kotryž je Chrystus k naschomu spomoženju założił. To so mi runje tak mudre žda, kaž, hdyz khory na hórké lelaćtwo swari, kotrež móže jenicež jomu hisičeže pomhacž. — Ale tež hewak so wschelake njeproradny pola spowiedze pokazuja. Spominam jeno na straschnie cziszczeni, wosebje na jenym měscze, na powiedanja a wuzinjenja psched spowiednym stolom, haj na same smechi a t. d. Je to pschihotowanjo na tak wažnym stule, kij móže roszudicž wo twoim wosfudze za cyku wěcznoscž? Je to ponizna pokornoscž, z kotrež masch psched sudny stol boži stupicž?!* „Pokuta je sakrament, w kotrymž měschnik na měscze božim hréchi wodawa, hdyz so jich hréshnik wutrobnije kaže, swernje wuspowieda a wolu ma, došczegińcž.“

Cžomu dha mam tu winu dawacž? Kak dolho su předy ludžo na wucžbu khodžili? 6—8 króč w poscze njedželu popoldnju. A nětko? 6—12 njedželi, 4 króč za thdžen. Njeju dha nětko lepje rozwucženi? Wězo! Ma cžim dha votajstiu wiša? Ma njezbóžnym zarjadowanju nowišich schulow. Džeczi maja tejko wuknycž, zo pôdla lóscit a strowy rozom pschihadža. Věta dolho ze wschelakimi njetrénymi wědomoscžemi czwelo-wane, kotrež mozhy njeprchedželaſa, nimaja, hdyz cžas za spowiedni wucžbu pschinidže, tejko duchowneje khmanoscže, zo dorozemja, byrnjež by so jim wěc bôle wujasnila. To pschinidže z toho, zo so w schio serbske w schulach zahanja a džeczi z lutej njerozemjenej němskej wucžbu so napielnja. Schto wě a widži, kak so tu a tam wsché paedagogiske principy a axiomu w schuli kaž na hlowu stajeja, toho boli wutroba, tomu cžinja wbohe džeczi žel. Schto pomha, byrnje džeczi za pruhowanjo derje pschihotowane, abo zo bych zrudne ale wérne słowo trjebał, dressirowane byle: hlowne praschenjo je te: kak něhdyn psched tym wobstejimy, kij džeczi tak wjele lubuje a sam wo sebi praji: „Jedyn je wasch wucžer, Chrystus!“

* Kak spodobna dyrbi tola psched Bohom ta pokutnoſež bjež, hdyz něchtó ſejerpuje wocžakuje, doniž na njoho rjad k wuspowiedanju so njedónidže. — Boni pak, kij maja doma male džeczi hladacž, abo hewak dolho stac̄ njemědža, puščezječe psche do předka!

3. Gužich a Sakſkeje.

3. Budyschina. Tudy wumrje pjatk 13. junija po cžejkej khoroſczi redaktor Serbskich Nowin a wobſedzeř knihiciszczernje, komthur Jan Ernst Smoler, wschém Serbam a we wuſtraju znaty serbski wótčinc. Wo wulkim a powschittownym cžesczenju, kotrež je njebočicžki sebi dobył, swědečesche joho pohrieb, kotryž bě zantidzenu vónđelu. Přchez město a Zidow džesche dolhi pohriebny cžah na Hrodžischko. Tudemne serbske towarzſtwa, kotrež běchu pohrieb swjatocžniſki pschihotowacž pomhale, a tež zwontowne běchu derje za-stupiene, z dalota a scheročka běchu Serbjia, kij zaſlužby njebočicžkoho wo serbske žiwenjo a pišmowstwo sebi wažicž wiedža, na pohrieb pschiſchli. Z wukrajnich mjenujem wosebje pôlſkoho recznika, knyeza Barczevskoho; mnozy družy, wosebje słowjanske towarzſtwa, běchu wopomnječza luboſcze a cžescje na row zemretoho wótčinca pôšali. Pschi rowje rycząchu kl. dr. Kalich, farar pschi Michałskej charkwi, farar Domaščka z Nosacžic we wiażonej ryczi, farar Jencž z Palowa němski a studentaj Waltar, kij je, hacžruniž rodzeny Němc, cyle derje serbski naukuňk, a Handrik z Lipška. Dokelž, kaž slýschimy,

w krótkim spis wo žiwjenju a zašlužbach zemrětoho wuńdže, nadzijamy so, zo móžemy potom z tuthym swojim cžitarjam drobnisze a wěste powjeſcze poſkicjež. Wopominjeczo njeboho Smolerja wostanje Serbam cžescžomne.

Z Budyschina. Tudomny regiment pěškow mějesche zańdżenu nje-đelu wopomnjeniſki swiedżen svojego 175 lětnoho wobſtacža. Joho Majestosć kral Albert poſta z Brennerbada zbožopschajach telegramm. Wobdzelenjo wo-jakow a civilnych na swiedżenju, kiz so w nowych kasarnach wotbywaſche, bě wulkotne.

Z Pancžic. Knjez dr. med. Miklawſch Rachel, rodž. ze Schunowa, kiz je loni w Lipsku swoje statne pruhovanojo kwalobnje wobſtał a nětko tež swoje wojerſke lěto wuſlužil, je so halo lekar w Pancžicach zaſydlil. To budje wšchem witane, dokelž su tam w tej wokolnoſći dlejschi čas bjez bližszej lekarſkeje pomocy bycz dyrbeli.

Z Worklec. Sobotu 14. junija dopoldnia je w tudomnej hrodowſtej kapalci knjez senior Žakub Kucza nk zwón swiecžil, kiz je za nowu kapalku poſtajeny. Psihi swiecžizne běchu pschitomni k. k. kantor P. Schołta, farař M. Smoła a farař J. Werner pódla hrodowſkoho kaplana k. Auſta. Nowy zwón je 80 puntow czežki a ma lačjonske napísmo: „K czeſceži najzbóž-niſcheje knježiny Marije, spodživneje macjerje.“ — Nowa kapalka je nětko hacž na nufskowne wutwarjenjo a wudebjenjo cyle hotowa. W tu khwili molerjo z Prahi ju zwonka z grafitom wumoluſja.

Z chłoho śweta.

Němska. W minjenym tydženju su w Berlinie zaſkładny kamjeni za nowy ſejmowy dom ſwiatocžnje połožili. Zo je jeno protestantſki duchowny ſwecžacu modlitwu praſil, je katolikow bołato. Zadyn katolicki biskop tam pódla njeje był, tež běſche cykly ſwiedžen bôle wojerſki, hacž je to pola ſejmow-nej trébne. — Rajchſtag je dwě ważnej pschedlozy pschijat. Prěnja naſtupa rjemjeſlniske zjenoczenſtwu (inunſki), kotrejž drje bundesrat pschihloſowanjo nje-zaſowje. Tára wažna je druha: zbehnjenjo tamnoho, w najhóſkich časach kultukampfa pschijatohu zakonja, zo može knježerſtwo duchownych wupoſka zači, lotſiž su dla pschepſtupjenja mejskich zakonjom nic trjebaſ wosudzeni, ale jeno w pschepſtowanju! Tutón Windthorſtowu namjet je rajchſtag hido předy jónu pschijat, bundesrat (zaſtupjerjo knježerſtow wjenotliwych kraju) pak jomu njeje pschihloſował. Tón krócz je rajchſtag tutón namjet z 217 głosami psche-čziwo 40 pschijat. Wſchitcy běchu za njón, schtož jeno nacionalliberalni nic, lotſiž wſchak bjez kultukampfa njemoža živi bycz. Zo pak knježerſtwo, abo prajny hnydom wjerch Bismarck, w taſkim wothloſowanju hiſcežje njecha wolu cyłoho ludu spóznacž, to wſchédny poddanſki rozm rozemicž njemože. — W Köl-nejne su katolikoj wulkotnu zhromadžiznu měli, naſtupacu wurubjenjo pro pa-gandy pschez italske knježerſtwo. Z ryče zapoſlance Bachema ſpóznajem, z kotrym prawom propaganda rěla a je wuſta w cyłohu śweta. Pod njej steji 150 biskopſtow, 124 japoſchtoſkikh vikariatow, 34 präfekturow a 6 dele-gaturow. Jeje cžiſhceržnja knihi w 250 wſchelakich ryčazh cžiſhceži, jeje kni-hownja (bibliotheka) ma 45,000 zwjazkow we wſchelakich ryčazh. Cyła zhromadžizna wupraji zjawný protest pschecžiwo żadławej njeſprawnoſciž.

Italska. Ze wſchoho śweta dostawa italske knježerſtwo protesty psche-čziwo wurubjenju pro pagandy. Najprjedy džechu Ameriſch wſchém druhim

z dobrym pschikkadom do prędka, nětko su tež hollandske a jendžeske knieżeństwo wo zastrupowanjo propagandy pschecžiwo rubieżnej Italiskej proſyli. Dokelž europejske knieżeństwa prawa a sprawnoſeże zakitacž nochcedža, protestuja katholscy ſami pschecžiwo taſkej hrubej mocy. Chcemy ſo nadzijecž, zo tym kniežim w italskim knieżeństwie tak zatepja, zo cži ſwoj wurubk toſa hischeze puſcjeza. W Romje ſu katholikojo pschi wupjelnjachy wólbach do gmeinskeje rady nad ſwojimi liberalnymi pschecžiwnikami ſławne dobyli. Tež tam poczinaja ſpoźnawacž, zo liberalny njeporjad ničo wjac hacž hubjenſtvo do kraju a měſtow pschinjeſe. — W Romje je psched krótkim w tu khwilu najſławniſchi miſchtur rēzbarſkoho wumjelſtwa (Bildhauerkunſt) Achtermann wumrjet. Achtermann, rodžený we Westfalskej, běſe z wopredka wſchédny burſki wotrocž, doňž wěchymuſtojny muž joho wulki wumjelſki dar pýtnywſki za njoho ſo ſtaracž pocža. W krótkim činjeſte w tutym wumjelſtwe taſte poſtupy, zo ſu jomu joho ſkutki njeſmijertne wopomnjezo dobyłe. Swój dar je jeno naboznomu wumjelſtviu poſwježiſt a hacž do swojoho ſkónčenja pschi wschej ſwětnej khwalsbje pokorne a ponížne živjenjo wobkhwarz.

Balgiska. Ēudy ſu katholikojo ſlawne dobycžo dospeli; liberalni ſu tak do poſlinje zbičzi, kaž je ſo z rědka hdy a hdy ſtało: z jenym doboem je liberalnomu tyranſtwu, kotrež nihdže tak zatraſchnje njeje zakhadžalo, kaž runje we Belgiskej, kónc ſežinjeny. Wjac hacž je ſichto wocžakowacž mož, je ſo ſtało. Hacž dotal bě w belgiskej komorze 79 liberalnych a 59 katholſkych zapóſlancow; nětko je 86 katholſkych a jeno 52 liberalnych, katholſcy maja po taſkim 34 hloſow wjac! Je džiw, zo ſo katholſcy tam raduju, liberalni paſt jed a woheń pluwaja? Z tym je tež liberalne ministerſtvo Frere-Orban paňko a katholſke ministerſtvo pod wuſtojnym Beernärtom ſo założilo. Kaſt dha je to móžno bylo? Wotmołwimy: liberalni ſwobodni murjerjo ſu ſebi ſami jamu wuryli. Pschez wólbný zakon běchu poſtaſili, zo ſmědža tež tojey wolicž, kotsiž doſcž dawkow njedawaja, hdyž jeno ſu w doſahacej měrje rozwuczeni (zdželani). Šwobodni murjerjo měnjačhu zo maja woni a jich pschiwiſnich ſami zdželanſcž najatu, a chyčhu z tym ſami ſo poſylnicž — w tu khwilu paſt cžile nowi wolerjo z wjetſcha z katholſkimi džechu. Tak je belgiski lud njeſkniczomne zakhadženjo liberalnomo njeſporada tam cyle zaſudžiſt. Braju: njeſporada; pschetoz woni ſu dawki kóždoho lěta wo 62 milionow powyſhili, pschi tym paſt je zjawný dol wo 133 milionow pschiroſt, za ſtatne ſchule biez ſchulerjow je tute knieżeńſtvo 10 milionow pschermjatało, na njeſtrebne ſchulſte twary 33 milionow! Tuthych 43 milionow je kaž z woſnom won cžiſnjenych. Tajte wěch dyrbja tež ſlepomu wocži wotewricž. Wolsby ſu miniftrzej rozwuczenja dopoſkazale, zo njeje hischeze trjeba „czelo katholſkeje cyrkwy“ hrjebacž, pschetoz wone je tam wožiwiſo, zo je ſterje jomu hózdz do kaſcheza dyrjeny. — Nowe katholſke ministerium změje nětko pschede wschem njeſkheszánſki ſchulſki njeſporad zničicž. Z tym ſo krajej zas něſchtodokhodow zdžerži, zo njeſtrebne ſchulſte twarjenja pschedadža a t. d. — Pschez dyrbimy katholikam w Belgiskej, zo bych ſwoje dobycžo tež wujicž wědželi, a ze ſylnoſežu, pschezjenoſežu a njebojažnoſežu lud a kraj wot ſtrachnoho libe‐ralismia wuſwobodžili.

Wſchelcžiznij.

* Njeſdaloko Donauwörth, bavierskoho města, bydli bur. Toho džewjecž ſotrow je do klóſchtra ſchlo, a jeniežki bratr, kotrehož ma, je měſchnik!

* Posledni bosy mnich, kiž bě z kamjenskoho klóschtra wuhnaty, žiwiesche so, kaž podawizny powiedaja, z tym, zo po Serbach khoru skót hojesche; blízko Biskopic je joho bože niewiedro zarazylo.

* Dwaj Fraj wuryczęwaſtaj so duch z korczy, hac̄ je skłonczko abo měſac rjenſcha hwězda. Jedyn dorycza z thmile ſlowami: Chcu pſchidac̄, zo je skłonco wjetſche a zo jaſniſho ſwěczi dyžli měſac, ale skłonco ſwěczi wo dno, hdź je tola hewak hižo doſč ſwětko; měſac pak dawa w noch swoje ſwětko a tehdom je ſwětko najnužnijche, hewak by toſta czma po chlej zemi byla.

* (Na horach.) „Tu ſedži, myſli ſebi zavěſcze na minje!“ (wótfse): Knježniczka, ſchtó wam na myſle dže? Wona wotmołwi: „Womyslich ſebi runje: Hdź by jeno někajki woſoł pſchischoł a mie z horu doniſej!“

* (Dobra wotmołwa.) Męſchnik zaſtupi do korežmy a ſaza ſebi wobjed. Bě tam wjele hofeži, kottſiž běchu po ſwojich ryczach ryzy liberalni, pſchetož ſwarjachu na wěru a na duchownych a zwažiſu ſo tež na pſchitomnoho duchownoho, runiež jím tón žanoho naſtorka k tomu dał njebe. Tón pak czimjſche, kaž by njeſtſchal. Tu pſchitupi kniez, kiž njeđžiwaſo na nich pódla ſedžesche, a praji duchownomu: „Slyſhacie, kaſ možecze to tak měrnje pſcheinjeſtac̄? Męſchnik wotmołwi: Wěſeze, to mie ani z najmiejniſha njejima, pſchetož ſym hižo 15 ſet we wuſtarwie za pſcheinylſtych ſtukowal a tam ſym hifcze hórſche ſtukowal. Na dobo womjelsknych cžile ſtrowi hofežo.

* Janej, hrabjowomu ſlužomnikę, bě žona wumrjela a chyſche nětk z paſencom ſwoju zruđobu zalecz a pſchijedž ſkoru kóždy zbožny wjeczor z kſchiwej karu domo. Škonežnje jomu kniez porokowasche: „Praj mi tola, ſchtó to rěka, zo ſwoj cyh prýzdny čas w korežmje pſcheinjeſtac̄, z toho časa, zo je Čzi žona wumrjela!“ „Chcu ſo troſtowac̄, kniez hrabja!“ „Kaſ doſho budže to hifcze trac̄?“ „Ach, kniez hrabja, ja ſym bjeztróschtň.“

* Hana ſo z cofornikec Marju derje znaſje. Raz wopyta ſwoju pſcheinjeſtnicu a ta dowiedze ju do klamow, hdźež běchu rjane ſlōdké wěch. Ale Marja! woła Hana wjeſola: „Njecha ſo cži tutych rjaných ſlōdkich wěcow, hdź je na ſtajnoſteji widžiſh?“ „Ach, wotmołwi Marja, hdź by jeno jomu widžala, kaſ ſo tute wěch pjeſtu, by Čzi chcejadło zaſhlo!“

Wěrno je, ale waſhnujo wjae njeſe.

Dyrbiſi raz ſkoržene hycz, mojedla njech ſo stanje, hdź jeno ſo pódla rozm ſužiwa, kaž ſtaj w zaſtarſku w Delanach ſuſodaj czinikoj. Kóždy z njeju měnjeſche, zo ma poſne prawo na zahon, a dofeſz mjez ſobu wěc na cžiſte do- wjeſtci njemóžeſtſtaj, pſcheinjeſtac̄ ju k rozſudzenju ſwětej wjſchnoſeži. Běchu runje ſhnowe žně, tu pſchinidže běrc do wſy a poda kóždomu cedlu, na kotrejž bě termin poſtajeny. Jedyn ze ſkoržaceju hſopodarjom, kiž njeſtſche nužnje ſhno dželac̄, ſkoči z cedlu k ſuſodej a džesche: „Kmótſe, njemóžu wotſajiſhi ſyna na ſuđniſtwo hycz; wěſch ty ſchtó: Dži ti ſam, praj kniezim, cžohodla ſo ja zahona mocuju, a tež, cžohodla ty, pothym drje budža to — bjeze mje wucžini ež.“ — „„Mojedla, kmótſe, póndu tam ſam, a chcu za teb je ryczec̄ kaž za mje.“ — Tón ſamy wjeczor hifcze ſhwatasche ſuſodžic kmótř, z měſta ſo wróćiſtſhi, le ſkoržacomu pſcheinjeſtniku a praji: „Kmótſe, ty ſy dobył! ſym ſuđnikam moje a twoje prawo rožkladl a cži ſuđachu, zo maſt̄ ty poſne prawo. Taſ je mi tež prawje a ſym wjeſoly z toho, zo je wobožna ſkóržba ſkonežena.“ „Dži a cžiń tež taſ!“ — k najmiejniſhomu druždy.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 325. Miklawš Ryćer z Miłoćic, 326. Marija Delanowa z Węteńcy, 327. Haňža Rachelecz z Kukowa, 328. Haňža Kampradowa z Budyšina, 329. Pětr Klimant z Różanta, 330. Miklawš Beňš ze Sernjan, 331. P. Dórník (Lawrjeńček) z Njebjelčic.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 67,570 m. 75 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Z wotkazanja njeboh Khaty Mrózec (Hórbaneč) ze Serbskich Pazlic** přez Jakuba Krawčika **600 m.**

Hako dar na wołtař najswj. Wutroby Jězusoweje za měsac Junij: Miklawš Hajna ze Sloneje Boršće 20 m., z Koslowa 2 m., wot služowneje holcy z Worklec 10 m., K. A. z Budyšina 50 p., M. P. z Wotrowa 1 m., M. H. z Corneč 3 m., njemjenowane z Budyšina 6 m., swójba z Wotrowa 2 m., Korčmarjacy w Kancach 30 m., Jakub S. z Kašec 10 m., z Njebjelčic: K. 4 m., Tk. 2 m. 50 p., H. D. 5 m., Schönberner 1 m., H. H. z Budyšina 2 m.

Hromadže: 68,269 m. 75 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8547 m. 33 p. — Dale su woprowali: K. A. z Budyšina 50 p., Hana W. z B. 1 m., njemjenowany ze Ze. 8 m.

Hromadže: 8556 m. 83 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Tudy je wušla a w redakcji „Kath. Pósla“ za dwě hriwnje na předaň:

HISTORIJA SERBSKEHO NARODA.

Spisaštaj **Wilhelm Bogusławski** a **Michał Hórník**.

Nowa Jězusowa winica,

z pſčiwjazanymi „Mjeujschimi ſpěvařskimi“ a ze ſtacijonſkimi knižkami,

je nětko zas w rjānym nowym zwiažku hotowa. — W najlepším pſčijnym zwiažku a najlepšej fođi 6 marfov, druha tohorunja pſčina družina 5 m. 70 p. — W jěz ſpěvařskich a ſtacijonſkich, kaž dotal, po 5 m. a 4 m. 75 p., že žolthym abo zelenym rězkom 4 m., njewiazane 3 m. — Tež wobstaraja so na požadano zwiažki w ſomoče a z drohotnými zankami a wſchitke druhe.

Hlowny ſkład ma: **Jakub Wjenka**, zwónk pſči tačantskej cyrkwi; ſu pač tež pſčez wſchitke expedicije „Katholſkoho Pósla“ doſtač.

Kublo na předaň.

Burske kublo číslo 19 w Konjecach pola Rakęc z 44 akrami a 27 prutami ležomnosće a 321 jednotami chce podpisana wobsedzeřka hnydom dobrowólnje přenajeć abo předać. Štož ma myſle, je ſebi wotnajec abo kupić, njech so na wobsedzeřku abo na herbſkoho rychtarja Šoltu tu wobroći.

W Konjecach, 17. junija 1884.

Khata zwud. Kowařkowa.

Přeprōšenjo.

Dokelž chcedža so serbsko-katholske Bjesady po zrěchenju a wurdzenju na **swjatohu Jana** (wutoru 24. junija) popołdnju w 5 hodź. w **Jaseney** pření króć zeńć, přeprōšujemy z tutym k bohatomu wopytej tuteje skhadžowanki.

Cjíščej Smolerjec knižicjíſche ſejerje w macžicjnym domje w Budyšinje.

Katholoski Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 13.

5. julija 1884.

Lětnik 22.

Wo wotpušku.

Je wějšeče cžestna woſebitoſej naſchoho ludu, zo tak ſpróeníw je za dobycžom wotpuſkow. Džecžo, kiz macžerne dobre radženja a napominanja njezapřeje, ale je ſwědomicze wuživa, je dobre džecžo. Swjata katholoska cyrkje radži swojim džecžom dobycžo wotpuſkow; naſch lud ſtara ſo wotefame; ma z tym prawo w tutym naſtupanju na imeno „dobrych džecži ſwateje macžerje“.

Wotpuſki drje ſo cžaſto a bohacže wužiwaja; tu a tam pač mjez ludem hřečeže hřetru wopacžne nahladu wo wotpuſkach nadendžesich pola tajſich, kofiz wo nich njeſtu doſez rozwucženi. Chcu tohodla w ſežehowacym hřowne wužby a zafadu wo wotpuſku z krótka rozožicž.

Pschede wſhem wotmoživmy ſebi na praſchenjo: Schto je wotpuſk?

Wotpuſk je ſpuſchczenjo cžaſnych khostanjow, ſobudželene ſprawnym, pſchez zaplačenjo za nich, kiz ſo stanje pſchez ſwj. katholosku cyrkje. Chcemy kóžde ſlово ſebi rožjasnicž a wuklaſcž.

Wotpuſk je ſpuſchczenjo abo wotpuſchczenjo, to ze ſlова ſamoho ſežehuje a njeje trjeba k tomu wjetſhoho wuwjedowanja. — Wón je ſpuſchczenjo cžaſnych khostanjow, ſobudželene ſprawnym; to rěka, wón je wotpuſchczenjo abo ſpuſchczenjo cžaſnych khostanjow za hřeo wodate ale nic zapokucžene hřeči, a móža jenož tajcy, kiz w ſwiatosžacej hnadže abo džecži bože ſu, jón dobycž. Wotpuſchczenjo cžaſnych khostanjow za njezdath hřeč, je njezmýšl. Dobycžo wotpuſka nježelnoscživoho a njeputnnoho je njemóžnoſć. Najprjedy Bóh woda, a potom cyrkje pomha.

Spuſchczenjo cžaſnych khostanjow za wodate hřeči stanje ſo pſchez placzenjo ſwj. cyrkwy za dožnyh.

Schtó je cyrkje? Z cžim placzi wona?

Cyrkej je zwuđowjene zbrromadženſtvo abo zjenocženſtvo wěriwych. Ježuſ je wot naš ſchoł, ale wotkaſanjo cžinik, a wudowje wſho ſwoje zavostajil.

Za wšcho je so starak; wjednitsa je stajil: „Ty sy Pětr, a na tule řáku natwarju ſwoju církve.“ „Tebi dam klucze njebojskoho kraleſtwa.“ „Baſ moje jehniata, paſ moje wowch.“ Z tuthmi ſlowami kaž z porſtom pokazuje na Pětra, prajich nam zwudowjenym: „Tow maſch zaſtaraczerja a wjednitsa.“ —

Wšcho ſwoje je Ježus wudowje zaſtoſtajil abo wotkažal, wulke zamoženjo a pſchebohate k doſečzinenju za naſche hréchi pola Boha, njebojskoho wóta; a tež džeczi, kž je wudowa w běhu časow wocžahňla, Swjeczi, ſu k tutomu za-moženju maczerje pſchinioſhovali a je pſchisporjeli. Z tutoho zamoženja někto placiž wona. To ma ſo tak: Mačz widži ſwoje lube džeczo z dolhom časnyh khofstanjom wobcžejene pola wěčnje ſprawnoho Boha, dže k ſudniſte a praji: „Chcu z mojoho zamoženja za nje wotpłacžicž časne khofstanjo jomu wodatych hréchow.“ Budž ſudník, a ſlepje budž tón ſudník tule mačz wotpłaczač, hdyž je džeczo toho hódne? Ně! A to je wotpuſk.

Alle ſwiata katholicka církve žada wot ſwojich džeczi, zo by we wotpuſku za nich placíla, wěſte dobře ſkutki (wotpuſkne paczerje, wotpuſkne ſkutki). A to žada mačz z luboſcu k džeczom, zo býchu bôle hódne ſo čzinile pſched miloſčivym ſudníkem. Pſchec hotowa k placzenju za naš, prouje ſo ſtajnje naſ polepſchiž pſchez dobre ſkutki. — Mačzi, ty naš ſubujeſt!

We ſwiatym ſeženju na Pětra a Pawoła widžimy Ježuſa pſchepodawacoho Pětrej klucze njebojes prajicy: „A tebi dam klucze njebojskoho kraleſtwa; ſhtožkuſi wotwiaſach na zemi, budž wotwiaſane tež we njebojeſach.“

Pětrowu w oſobu njewidžu wjach na zemi; wón je w njebojeſach, ſlužowník pola knjeza. Pětrowe zaſtojnſtwo pak ma, a Pětrowe klucze džerži Leo XIII., některiſhi wjednik a zaſtaraczer wudowy. Wón ma klucze Ježuſowe, je ſlužowník Ježuſowý, može to hodla jenož pſcheczelam Ježuſowym durje njebojeſ wocžiniecž, to rěka ſprawnym, kž ſu džeczi bože. Rhwatacz dyrbja to hodla k ſwiatomu ſakramentej poſutu, kotsiž ſu w ſmijertnym hréſche a nałożenju; wobželnoſeſiž dyrbja k najmjeñſhomu, kotsiž ſnadnyh hréchow maja, zo by wón pſchischoł a durje njebojeſ ſim wocžiniſ, to rěka zo by wón pſchischoł a za nich wotpłacžil ze zamoženja wudowy Ježuſoweje časne khofstanja za jich wodate hréchi z kluczem wotpuſka. „Džeczi, wobželnoſeſiž waſche hréchi a polepſchiž ſo, zo bých mohla wotpłaczeč za waſ doſh waſchich časnyh khofstanjom: Ža waſ ſubuju.“ To je napominanjo maczerje, ſvateje katholické cyrkvi. †

P. Marija Alfons Ratisbonne.

Pſched někotrymi nježelemi ſuji powjescž wo ſmijerci tutoho wot Boha wobhnadženoho měſchnika pſchiniesli. Dokelž joho žiwenje a woſebje ſtarvizna joho wobroczenja Božu hnadi woſebicze wopowjedujetej, chcem ſwojim čítařjam k wjetſcej čeſeči Božej hlavnishe z neju wozjewič.

W Romje je njedalo ko ſchpaniſkoho torhochęza mała cyrkvička ſvjatoho Handrija. W njej je w nabocžnej kapali zajimave ſvjeczo na ſeženje: mlo-ženec, kaž je na přenje poſladnjenjo widžecž, židowſki, kleči na zemi cyle zapſchijath hlađajo na blyſčejatu poſtau. Mačzerje Božej, kotaž je ſo jomu zjewila. Tute ſvjeczo pſchedſtaja wěrny podawč, kotaž je ſo tudy 20. januara 1842 ſtał, zo bu njeniuej njeveriwy, lohkomyslny hanjer pſchewobroczeny do horliwoho kſchecžana, kž je někto 42 lět doſho hacž do ſwojeſ ſmijercze, pozdžiſhko hako měſchnik, w katholické cyrkvi wulſotne

stutki dokonjał. Tutón młodzenc njeje nichtó druhi hacž spominjený P. Marija Alfons Ratisbonne.

Alfons Ratisbonne, syn bohatohó židowskohó pjenieżnika w Straßburgu, narodži so 1. meje 1814. Hdyž bě won hischeze młody, wobročzi so joho bratr Theodor, 12 lét starschi, do katholskeje cyrkwi (1827), schtož cytu swójbu, wosebje pak Alfonsa, jara rozhněwa. Theodor, na měščnika wuſwjećený, poda so do Pariza, Alfons pak studowaſche pozdžischo prawa a dobu ſebi w Parizu diplom recznika. Po woli swojoho wuja pak wopuſcheži tute powołanjo, zo by so za pjenieżniſtwo wuwuczował. To pak so duchapołnomu muzej dolho lubiež njechacše, tež běſche radſcho w Parizu dyzli w Straßburgu. Swoju židowsku wéru wjèle fedžbu njeměſeche, zastupowasche pak tola horliwie swojich židowskich naroda-bratrow; džen a mócnishe bu we nim nje-pscheczelſke zmyſlenjo pschecžiwo katholskej cyrkwi. Wot lěta 1841 pocža so — ani zo by ſebi won sam toho wědomy byl — lód joho wutroby ſamacž. Alfons so ſlubi, tola mějeſche woženjenjo, dokelž bě njewijesta jara młoda, hischeze khwili so wotſtorečicž. Mjez tym chycsche Alfons do orienta (narańſchoho kraja t. j. Paläſtiny) puczowacž.

Džen 12. novembra 1841 poda so Alfons pschez Marſeille do Neapla; Roma chycsche so z hdy pschecžiwo katholskej cyrkwi zwintycž. Runje chycsche w Neaple městno na parolodži do Palerma placicž — tu zapſchija joho na dobo žadoſcž, do Roma dojecž. 2. januara pschinidže do ſrijedžizny kſcheczanſtwa — a tu běſche, hdžez hnada Boža joho wocžakowasche. Krafne město ze ſwojimi žiwymi pomnikami katholſkoho žiwienia joho njepohnuwasche, bôle nje-wérivý hacž hdy předny zastupi někotre dní psched wotmyſlenym wotpučzowanjom do cyrkwički ſwiatoho Handrija, zo by tu na swojoho pschecžela, barona de Buffieres, cžafal: džesacž minutow pozdžischo nadenidže joho tuton w kapalej ſwiatoho Rafaela — žane ſwječzo ſwiateje Marije tam nje-běſche — na zemi klečacožo, cyle woproſtinenoho ze ſhlzami nurjenohš. „Žane ſkwo njeje praſka“, zdychny Ratisbonne, „ale ja sym wſcho rozenil“. Mač Boža bě so jomu zjewila. Žednacže dnów pozdžischo ſtejſeſche młody žid w cyrkwi Al Gēſu pschi dupje, ctyh běly wobleczenym hako katechumen. Kardinal Patrizi wudželi jomu ſakrament kſcheczeńych, a Abbé Dupanloup, pozdžischi orleanski biskop, mějeſche krafnu rycž. Bórzhy na to wozjewi Guido Görres, kž bě tehdom runje w Romje byl, w 9. zwiažku „Historisch-politische Blätter“ — najſlawniſchoho katholſkoho ſpisa w Němskej — rozprawu wo tutym ſpo-đivnym pschewobroczeniu.

Wot toho dnja započa so nowe žiwienjo za Ratisbonne, kž bě z džakow-noſeče pschecžiwo ſwojej wumóžerzy někto imeno Marija Alfons pschijala. Joho njewijesta wotřekn so swojoho nawoženje, někto kſchecžana, tón pocža na to theologiske ſtudije a doſta 1847 měſčniſku ſwječizmu. Won (kaž joho bratr Theodor) zaczū mócnu žadoſcž, zo by tež ſwojim naroda-bratram ſwětko ſwiateje wéry zaſhwecžil, kž bě jomu zefihadžało. 1843 założiſtaj bratraj „ Kongregaciju naſcheje lubeye Kenjenje Sionskeje“, zjenoczeńiſtwo, kotrež rozwuczenju a woženjenju židowſkich džecži so poſwječi. Mnogž tež nahladni židža ſu pschez nje za katholſku cyrkę ſo dobyli. Tute zjenoczeńiſtwo roſcheri ſo w Francóſſkej, Žendželskej a wosebje w oriente.

Najhorliwieſche ſtutkowanjo Ratisbonne ſo započa so 1855. W tutym lécze 9. ſeptembra pschinidže Marija Alfons do ſwiatoho kraja, Paläſtiny. To běſche žohnowaný džen za cyrkę ſwiatoho kraja, kotrež tutón wobhnadžený

muž swoje živjenjo a mocy poświeczi. Wulkotne wuſtawę wujednawacohu modlenja, czahnidbę a kſcheczanskej luboscze je tam założiſ. Tomu, wobro- czenomu ſidej, boža pſchedwidzomnoſć spožci, zo runje tamnu ſwiatnicu w Jeruzalemie namaka, kotrąž najživischo na zaslepionoſć židowskoho ludu dopomina: murowany „Ecce homo = w o b k u f“, tamne měto, hdzej Pilatus Žbóžnika z černjemi krónowanego ludej połaza prajich: „Hlej čłowiek!“ a hdzej lud na to wołaſče: „Zoho krej pſchindž na nas a nasche džeczi!“ Tudy na hoſoſziny pucju zaſzji P. Ratisbonne ſwoj wuſtaſ, tudi natwari cyrkę, kotrąž ze ſwojej nadobnej poſtaſu, z krasnej, hukoboko ſwiatej a natwarjowacej bożej ſlužbu, woſebje pak z wyſoko poſwieczenym zefarjenym woblukiem wyſche wulkohu woſtarja, kſcheczanskoſčo puczowarja taſ poſunuwa. Hnijace je za kóždoho, hdny ſlyſhi, taſ tam pobožne ſotry pſchi kóždej bożej miſchi hnydom po pſchežohnowanju tſi króz (kóždy raz wótfiſcho) wujednawace ſłowa ſpewaja: „Wótcze, wodaj jím, pſchetož woni njewěđa, ſhco ežinja.“

Wuſtaſ ſionſkich ſotrow w Jeruzalemie, kotrž je tam Ratisbonne założiſ, ma ſyrotownju za 100 džeczi, wjacore wuczeńje, tež za zwonkowne džeczi wſchęt wérywuznaczow a darmotnu lekarſnu za khusdy, kotrž mohammedanojo a židža pilnje wužiwaja. Do ſchule tyčle ſotrow ſęzlu tež woſebje Grichojo, haj turkowſki paſcha ſam ſwoje džontki. Prénja pſchedſtejerka (wyschſcha) tutoho wuſtaſa w Jeruzalemie běſthe w obroczena židowka z Kólna.

Dokelž ſo wuſtaſ za ſyrotki w Jeruzalemie tola hiſhčeje halo mały wopofaza, natwari Ratisbonne druhi wuſtaſ: filialu pola ſwiatoho Jana w horach, 2 hodzinne dale Jeruzalema, tam hdzej je ſwiaty Jan kſcheczeniſ ſo narodziſ. Tam ſo woſebje arabiske ſyrotki pſchijimaja. — Tónle taž horjeka ſpomnjeny Jeruzalemski wuſtaſ we Eccehomo woſebje woczehnienjo a rozwuczenjo žónſkeje młodosće wobſtaratej. To ma ſo ežim bóle kħwalicj, dokelž runje w oriente je žónſti ſiplah w zrudnym poſtajenju: zaſtorczeni a podcīſhczowanij. Tola tež za mužku młodosć ſo P. Ratisbonne ſtarak założitwski wuſtaſ pola ſwiatoho Pētra w Jeruzalemie. Tam ſo 40 hólcžatow wužućzije.

Wſchitke tute wuſtaſy ſu wulkotne ſlutki, žadaja pak tež bohate ſrētki, zo bħħu ſo zdżerzeč mohħe. Množi dobroczerjo w Europje ſu ē tomu pſchinoſchowali a hiſhčeje pſchinoſchuja. Zemireth hrabia Chambord je jím wóndy 100,000 frankow we ſwojim testamencje wuſtaſiſ, tež w Němſkej ſo kóždolétnie za nje hromadži; towařtво ſwiatoho rowa, za kotrež ſo tež w naſchich cyrkwach kóžde lěto ſkladuja, tute a podobne wuſtaſy w ſwiatym kraju mócnje podpiera.

Runje bě P. Marija Alfons Ratisbonne twar ſyrotownje pola ſw. Jana w horach dokonjał, tu doſta powieſcę, zo je joho bratr Theodor (10. januara 1884) zemrel. 6. meje je nětko tež wón ſwojoho bratra do węcznoſć ſezehował. Wobaj bratracj běſchtaj ſtolpaſ nasheje ſwiateje cyrkwe, kotrąž ſtaj za jeje ſcjew a ſpomoženjo woſebje w naraiſchim kraju wjèle ſlutkowaloſ. Jeju wopominieczo budże ſo w katholſkej cyrkwi ſtajnje ze žohnowanjom mjenowacę.

3 Luižich a Sakſkeje.

3 Ahrōscjic (zapozdżene). Proceſſion, taž je lětſa ſwiatki w Krupej był, běſche taſ ſylny, taž wjèle lět wjac był njeje; wſchō hromadže je na 600 pobožnych z naſheje Luižich w Krupej pobyla. 3 čęſcju dyribi ſo pſchi-

spomnicz, zo so pobožny rjad w processionje (schtož wěm) wot nikoho kažk njeje, tež vě čzas a pucž za puczowanjo cyle rjany a pschimierjeny. Měrnje, bjež zadžewanja a molenja, kotrež so předy ze wšelakich stronow pschihotowaſche, su pobožni móhli swój pucž hicž.

Z Njebjelčic skyschimy wot ludži, kotsiž pola nas w měscze pobychu, zo je so tam we wysokej starobie po cyłych Serbach pod mjenom „Němij Jan” znaty czeladník minyl. Rodženy z Noweje Wjeſki, skhorje hako džeczo na jétra a pschiridže wo rycz a skuschenjo — bě hlučoněmy. Hólcjec pschičahny do Njebjelčic k Koblecom a ſlužesche tam (něchtoto lét pobý pola druhich hospodarjow, kaž pola Hostacec, Marec a Šenjezec) nimale 60 lét za czeladnika. Tejko lét w jenej wý — tam dyrbí dobre traczo bycž a dawa woſebje hospodariej dobre ſwedeženjo, ke kotoruž je so nimale 50 lét doho džeržaf. Tón pak je joho tež na starý dženj lepje hlađat, hacž ma ſo někotryžkuli burski wumjenkař pola swojich džeczi. To, schtož je we žiwjenju tutoho wbohoho džiwne, je, zo čzas cyłoho žiwjenja žane bože ſlužby za-komđil njeje a hacžruň bě jomu ſkuſchenjo kaž z hozdžikami zabite, woſta ſwiatk a pjatk po božej mischi tež ſwérne na předowanju. „Ni ma ja wuſchow a tola — ſlyſcha”, mož tu prajicž! Boh luby Šenjez wotewri je jomu w njebjesach a zaplačz hospodarjej, kž je joho zańč měl na dženj, hdvž moch wotebjeraču, kaž tehdom, hdvž w połnej mřívnoſći do rožki z koſu „fu — fu — fu* — ſukasche”. z P—c.

Z Drežđan. Ž. M. kral Albert je ſo 24. junija z kupjelow zaſ domoj wróžil a bu na czěſtim dwórnischemu wot najwyſiſkich zaſtojnifikow powitanym. Kral běſte cyle czerſtwy a ſtrony. Wot tam poda ſo z extracžahom do Niedersedlic a potom z woſom dale do Pilnic.

— Tudy mějſe 1. julija statny minister wojskich naležnoſczow Jurij Friedrīch Alſred von Fabrice ſwój 50letny jubilej wojerſkeje a statneje ſlužby. Jubilar je pschedsyda zhrromadnoho ministerſtwa a general jezdniſkow; je pod 4 kralami ſlužil a ſebi zaſlužby za kraj a knježerſtwo nahromadžil. Za to ſu ſo jomu woſebje w Drežđanach na ſwiedzeńskim dnju wſchelake dopokazma najwyſiſchego pschipóznača wot fejzora Wylema a krala Alberta kaž tež minoha czěſč ze ſtrony wojerſtwa a města Drežđan doſtale. Kral Albert je joho na hrabju powyſchil.

* To běſte jeniežki žynk, kž niebožicžki wot ſo dawaſche.

Z cyłoho ſweta.

Němska. W němſkim rajchtagu bu Windhorſtowy namjet, zo ma ſo zakon wo wupokazanju katholſkich měſchnikow, kotsiž ſu mejſte zakonje pschedstu-pili, zbehnyč, tež po tecižim wuraženju z 246 hlosami pschedciwo 36 pschewzathy. Wierzch Bismark bě tehdom „khory” kaž „Norddeutschhe Allgemeine” praji. Dokelž pak běſchtaj dwaj pruskej ministray pschedciwo namjetej, prascha ſo, hacž tež tón króč knježerſtwo nježbožowny zakon zbehnje. — Zo tež na najwyſiſkim měſcze mejſte zakonje za dobre njeplacza, móžemy z toho widzeč, zo je fejzor do ſtatneje rady tež dweju katholſkeju biskopow a zapoſlancu v. Schorlemer Alſta powołał. Z tutym powołanjom je nětko dopokaz daty, zo je móžno, mejſte zakonje zacžiſnyč, iich njewoſkedažbowanjo za winowatoſć wuprajicž, schtož kóždy katholſki biskop czini — a tola njeje trjeba, zo by tajki za ſtatnoho

nijepścierżela płacizil abo z dowéry fejżoroweje wuzamknijeny był. Kaž „Provincial-Correspondenz“, ministerstvi časopis, kiz je zańdżeny tydžien wulfhadzecz pschestał, w swoim poślednim čísle pisa, ma statna rada zaforje pschihotowacę a do przedka wuradzecz, kotrež maja so pozdžischo sejmey pschedpoložicę. Hacž budze tuta rada porjedzenjo njezbóžnych cyrkwiniskich zakonow spěchowacę, ſo tola jara prascha, dokelž je w njej pſchemalo njewotwišných ſobustawow. — Rajchstag je po 4měsacznym džele netko wobzamknijeny. Pódlia ſpomnjenoho Windhorſtowoho namjeta je hischeče druhe ważne zakonje dowuradzil a pſchiſiał, woſebje zakon wo zańwescenju za džela czerjow, hdj bychu trjeboj pſchi ſwojim džele do ſchody pſchiſtli. Dale pſchiſiaču zakon wo akcijach, z kotrymž budze mnohim jebanstwam zadżewane. Horce debat̄y mějeſche tutón ſejm hischeče ſlyſhceč pſchi wuradzenju zakonja, kiz chce podpjeru za lódže do czuzych krajow. Pſchi tym ſo ważne praschenjo wuradzowacę, hacž ma Němska kolonije w drugich dželach zemje pytač a miecz abo nic. Wjehich Bismarck chce němskemu mjenu po chlym ſwecze khwalbu a česecz pſchihotowacę; kaž w starym času kóždomo čeſečaču, kiz móžeſte prajicę: „Sym romski měſchčan“, tak chce wón, zo by w naſchim času kóždomu ſo čeſeč ſtała, kiz móže prajicę: „Sym Němc!“ Zda ſo nam, zo ſo tute pſchenjo lóže wupraji hacž dopjelni, dokelž ſu naſche čaſh a wobſtojenja cyle hinashe, hacž čaſy romskoho ſweta-knjeſtwa. Prěnja winowatoſež je a wostanie domjace, znuttowne naležnoſće derje zrjadowacę. Zo w tutym naſtupanju w Němskej a woſebje w Bruskej wſho hischeče w rjedze njeje, dopokazujia zrudne cyrkwinſke wobſtojenja. — Pſchi ſetuſhim pucžowanju němskoho fejzora do kupjelow Emſa ſu ſo wurjadne pſchihoty činiłe, zo ſo fejzorej žana ſchfoda njeby ſtała, dokelž bjezbóžnich dale a khroblischo z dynamitom a drugimi ſtrachnymi ſredkami pſcheziwo wſhem zakhadzeja, kotrychž hidža, woſebje pſcheziwo wjeham. Stražnich pſchi želegnich mějaču poruczoſež, zo dyrbja želegnicu pſchehladacę, předy hacž mějeſche dwórski čyah jēcę, tež pſched tutym čahom jědžeſche parowóz do przedka, zo by pucž pruhowal. Pſchičzmu tajkej ſedžbliwoſeži je dało pucžowanjo prynca z Wales w Němskej; na dwemaj mětomaj ſu ſo pieczę wubuchnenja ſtała. — Lětuscha (31) hlowna zhromadzizna katholikom Němskeje ma ſo w bayerſkim měſcie Ambergu wotbycz. Kaž pſiaja, budze tam Windhorſt wo propagandę rycęſež. Rajſkerje wón tež naležnoſež wo powſchitkownym zjenoczenju wſchěch katholikow — ſchtož je tež myſlička ſvj. wótcia Leona XIII. — z nowa naſpomni, zo by jeje wuwiedzenjo pſchihotował.

W Awstriji ſu w tu khwilu wſchelačke wóſby. W Čechskej a Morawſkej Čeſkojo ſvěru hromadu džerža a ſu z tajkej pſchezjenoſežu hižo mnoho dokoñeli. We Wuherſkej ſo pſchi wolbach wulke njemery ſtachu. Je tam ſkonečnje kniežeřiſta wjehchina wuſhčla; tola tež pſcheziwnich židow ſu ſo wobkruežili. Tomu ſo nichto džiwacz njebudže, kiz wě, kaf tam (z džela w cykle Awstriji) židža z podezjſečowanymi kſchesczanami zakhadzeja. — Rubježník a mordar Stellmacher je k ſmierci wotjudzeny. Boho proces je pokazał, hdje zdžela-noſež a kultura wjedże, hdjž jej wera a pobožnoſež brachujetej.

Hollandski krónprync Wilem Alexander, prync z Oranje, je wumrel. Wón běſche ſtajnje khoroſowaty a cyle dželeny wot wobkhada z ludžimi. Pſchirodospytej podat̄y, běſche z luthmi zwěrjatami wobdat̄y, wot kotrychž ſo tež w swojej poſlednej khoroſeži dželicę njeħashe. Dokelž w kralovſkej ſwójbie žadyn mužski potomnik wjac njeje, budze najſkerje za naſtupnicu na trón po-

mjenowana schtyrilétna džowka krala Wysema. Z tym pał zhubi Hollandska Luxemburgsku, katraż by Nassauškomu wójwodże pschipadnyła.

Francoszka. W měsęce Toulonje pschi srjedźnokrajnym morju je kholer a wudyrila, je z Afisej pschez suecki kanal abo z Tonkina pschivjezena. Wschelaka njecžystota w tutym měsęce je k tomu pschipomhała, zo je khorosz dale hrabała. Też w Marseillu, někotre mile wot Toulona zdalenym, su padły byłe. Z Toulona je na 15,000 wobydlerjow čekło. Čeklacy so z wjeschja do Pariza podachu. W Toulonje su w tutym strasche spowiedne stóły wot ranja hacž do wjeczora wobstupjene. Nuža ludži zas k Bohu wjedże, hdyz zbožo a dobre dny často na njoho zabycz wuczą. Hacž dotal drje hishcze liežba tych, kotsiz su tam na straschnu khorosz wumrjeli, tať wulka njeje. We jenotslivých krajac huk su hižo wschelake postajili, zo bychu straschnomu hosczej zažewali zaſtupicž. Najnowsche powjescze z Pariza wozjewieja, zo khorosz w Toulonje wotebjera. Do khorowniow su zas miloſćzive sotry, kotrež bęchu ze statnym zakonjom wot wothladanja khorych wuzamknijene, z nowa powołali, najſkerje, dokołz swētne wothladowaniki čeklacy! W Francózskiej su wojerſki zakon, zo ma kózdy 3 lěta bjez wſchoho wuwzacza ſlužicž, pschijeli, taž ſomi wuznachu, z hdzy pschecživo ſchecžanſtwu, zo bychu tež theologojo wojacy bycz dyrbijeli. — W Afisi su Chinejojo zwjazk mera złamali. Chinejske wójsko je tam francózsku garniſonu nadpadnhylo; w bitwie buchu 7 Francózsch morjeni, 42 ranjeni.

Zendželska. Ze Sudana, hdzyž Zendželska z mahdijom wójnu wjedże, su struchle powjescze pschischke. Twierdžiznu Verber su zbezkarjo dobyli a cyku wojerſku woboru, kiz so hacž do poslednjeje kulti wobarasche, a tež wobydlerjow zabili. Też Dongola, twierdžizna hižo blizko pschi egiptowskich mjezach, je wobłehowana. Hdzyž tež tuta panje, potom mahdi do Egiptowskeje pschicžehnje. Zendželske knježerſtwo febi wjac njewě pomhacž a nětko rěka, zo je wone Turkowſku wo pomocne wójsko proſylo! Je-li to wěrno, dha móže ſo prajicž, zo je ſe Zendželska ſama ſudžiła, hdzyž je hacž dotal pschec wo tym rycząla a tať cziniła, hatož by Egiptowſku čyczka wot Turkowſkeje najwyschtsjeſcie moch wuswobodzič. — Europska konferenca je nětko w Londonje zestupiła.

Ruska. W Nižnym Nowgorodze so 19. junija wótre zbezki pschecži wóžidam ſtachu. Pschicžinu k tomu da rozniesena powjescz, zo su židža ſchecžanſte dčežo poſtranyli a do synagogi doniesli. Pschi zbezku rozhorjeny lud 6 židowskich khęzow zapuſczi a 12 židow mori. Nětko rufa wyschnoſcz kruče pschecžiwo excessam wustupowacž poczina; 112 wosobow bu zajatych.

Wschelcžiznij.

* Pschecžiwo wuſrubjenju propagandy su nětko tež zhromadžizny katholikow w Bonnje, Trieru, Effenje, Bambergu, Mnichowje a drugdże ziaſwne protesty wuprajili. Tež zhromadžizna ſchlezyskich katholikow we Wrótsławju (8. a 9. septembra) budże woſebje wo tutej naležnoſci jednacz.

* (Wulkotna dobracžiwoſcž.) Alban Stolz, znaty ludowy ſpisaczeř, je wot katholickoſtu ludu hižo w swoim žiwenju, woſebje pał nětko po swojej ſmijerci wſchu luboſez a najwjetſhu khwaſbu dostał. Hižo su wo nim tſi wſchelake žiwenjopisy wuſchle. Alban Stolz njeje żanoho rjada dostał; joho wulke zaſlužby pał je katholicki lud pschipógnal. Katholikojo krajow nad Rheimom su jomu złote piero darili, kotrež so nětko na radnicach joho na-

rodnoho města Bühla khowa. Za khowych a cyrkwińskie naležnosćje, woſebje za towarzſto wo rozſčerjenjo wery je Albin Stolz njesměrnje wjele cžinil. Herderowe knihikupſtvo w Freiburgu same je 65,000 markow, myta za Stolzove ſpihy, na ſkutki kſchecžanskeje miloſćje rozeſlacz mělo. Tež te pjenjezny, kotrež Albin Stolz ſebi wupłacíz da, je wón z wjetſha wſchě rozdawał. Kěkaſhe poſla joho darow najſbóle „wot němſkoho katholika“.

* Na wězomaj kólnjanſkoho doma ſu wot 1864 hač do 31. měrca 1882, po tajſim hač do jej u dokonjenja 11 misionow markow pſchetwarili!

Naležnosće našho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 332. Michał Domaška ze Smjerďdaceje, 333. Michał Rachel ze Šunowa, 334. 335: z Nowoslic: Haňa Lejderec, Jakub Kral, 336. Pětr Wowčerk z Konjec, 337. Miklauš Šewc, ſlužowník v klóſtrje Marijnym Dole.

Sobustawy na lěto 1883: k. 551. Jakub Žurk z Nowoslic.

Zemrěty sobustaw: Pětr Šolta (Zarjeňk) z Konjec. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 68,269 m. 75 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali:

Hako dar na woſtař najſwj. Wutroby Jězusoweje za měſac Junij hiſće: S. K....k z Budyšina 20 m., N. z Bronja 3 m., njemjenowana z budyšské wosady 3 m., k česći Wutroby Jězusoweje wěſteje winy dla 3 m., N. „Wutroba Jězusowa, nauđejdu a zahorjej serbski lud!“ 3 m., N. z Budyšina 15 m., L. z Róžanta 1 m. 50 p., W. z Róžanta 1 m., zbytk posytki wot tam 95 p., Khata Kowařkowa z Konjec 3 m., Schönberner 1 m., N. z Baćonja 5 m., njemjenowana k džakprajenju 60 m., N. z Budyšina 1 m.. njemjenowana z Konjec 6 m., wopor budyškoho processiona kotryž je tutón ducy z Róžanta při nowej cyrkwi w Baćonju składowala 49 m. 80 p., M. Kr. z B. (druhi dar) 6 m. — Hromadže: 68,452 m.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8556 m. 83 p. — Dale ſu woprowali: z Bronja 1 m., K. K. z K. 3 m., Hana W. z B. 1 m., k dorunaju 17 p.

Hromadže: 8562 m.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Zjawný džak.

Najſhe ſerbſke privatne processiony njemžachu hač dotal, hdyž mějachu na svojich pobožných pucžowanijach w němſkých cyrkviach božje ſlužby, ſerbſke kherluſche ſpěvací, abo tola njebeſche móžno, pſchewod pſchęzelsow doſtač, dokež hlosy naſchich kherluſchow tamnym organiftam znate njebeſhu. Zo by taſtomu njedostatkej wotpomhał, je knejz wučer Ř. Vjenka w Róžencze z wulkej pröcu melodiye ſerbſkich kherluſchow za ſerbſke privatne processiony zefataj a napisal a organiftam ſpomiennych cyrkviow pſchipóſkal, tak zo ſun leſha wſchudžom z pſchęzeliemi móhli ſerbſke kherluſche ſpěvać. Za taſku dobročinu pröcu ſo knj. wučerjej Ř. Vjenca z wutrobu džakujo prajimy: Zaplać Bóh tón Rnjež!

W mjenje mnohich pobožných pucžowarjow
J. Šč., kantor.

Cžiſčeg Smolerjev knihicžilceſtvenje w macžičnym domje w Budyšinje.

A tomu cžiſtu je pſchipoložena kniža „Žiwenjobjeh njeboh komthura Jana Ernsta Smolerja, redaktora Serb. Nowin atd.“

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 14.

19. julija 1884.

Lětnik 22.

Wo wuwuczowanju a woczehnjenju duchownych.

Hłowny wotpohlad cykloho kulturkampfa w Pruskej je dotal za tym
schoł, zo by katholicka cyrkja, jejé wjedzenjo, jejé zarjadowanjo dale a bóle
swětnomu kniejestwu so podczišnyczo; cyrkja ma so do wotrocžstwa abo
poddanstwa stata pschiwiescž. Wsché druhe nabožne towarzstwa su wot naj-
wyššeho swětnoho kniejestwa wotwiesne: tak grichista cyrkja wot ruskoho
kejzora, tak wschitke protestantiske nabožne towarzstwa wot krajnych wjerchow, po
znatnym prawidle: „Czejiz je kraj, toho tež je nabožnistwo (wera).”

Na katholicku cyrkji su w tutym nastupanju so we wschelakich czaſach
wschelacy zaběhowali, w najnowšchim czaſu tež wjerch Bismarck z messimi
zakoniami. Wsché tajke posypyty su hacž dotal so podarmo czinile, dokelž so
na najwažnischim moment zabu, na słowo Chrystusowe: „Ja sym z wami
wschitke dny hacž do skónčzenia swěta.” Tež tute najnowisiche proco-
wanjo budže podarmo!

Kulturkampf w Pruskej je w 11 lětach, w kotrychž wobsteji, hížo wschelako
so wil a pschemienjał. Najprjedy czinjesche pruske kniežerstwo, hakož by na
tym najwjac̄ zalezalo, zo so jomu duchowni wozjewia, kotsiž maya do
žanoho chrkwińskoho zaſtojūstwa zaſtupic̄ („Auziegepflicht“). Poždžischo su
tam spóznali, zo na tym težko njezaleži, tohodla tute žadanjo tež dale a bóle
puschczeja. Někto je wosebje wuwuczowanjo a woczehnjenjo duchownych,
kotrohož so kniežerstwo mocuje; w nim měni kniežerstwo, zo najsylnischi ſredk
dobudže, katholicku cyrkji ſebi podečišnycž. W tutym nastupanju njeje so molilo.
Cyrki dyrbí hacž nanajbóle naležane bycž, zo swojich měschnikow
ſebi tak woczehnje a tajkich pschihotuje, kajlichž jich trjeba.

To je so tež hížo pokazało. W nastupanju wozjewienia duchownych
je bamž psched někotrymi lětami wuprajil, zo chce do něcžohozkuli zwolici;
nie paſ, ſchtož wuwuczowanjo a woczehnjenjo duchownych nastupa. Wo pschi-
hotowanju swojich duchownych trjeba a žada cyrkji do ſpołku swobodu,

wona sama chce połny wliw na nie wobkhowacż. To je bamż jaśnie wuprajil, a donż so tale swoboda cyrkwi njezawęscię, njemόža tež wo kajfimżkuli druhim zwolekuju żane rycze bycż.

To z dobrym prawom! Schto dyrbja duchowni, psichichodni lužowinich cyrkwie, wulnycż, tak a w tajkim duchu maja so pschihotowacż, to móže jenieczch cyrkli sama roszudzież. Wona sama wě, kajke winowatoſeże duchowni maja, schto a tak maja skutlowacż, tohodla dyrbi tež duchowna wyschnoſež a jeno ta roszudzież, kotre wědomoſeże su jeje duchownym trěbne, tak maja so pschihotowacż, zo bychu w swojim zaſtojnſtwie ze žohnowanjom skutlowacż móhli. — Schto ma wojeſki wyschis i wulnycż, tak ma so pschihotowacż na swoje powołanjo, wo tym jenieczch wojeſka wyschnoſež roszudža, a my chyli šlyſhcež, schto bychu prajili, hdyn by so nechtó chył do toho měſhcež. Tesame, haj wjele wjetſche prawo pak dyrbji tola měcz cyrkli, najstarschi wustaw na cyklym śwecze! Wysche toho so praschamy, hdze so biskopja abo bamž wo to staraja, tak stat swojich zaſtojnifikow abo officirov pschihotuje?

We wſčech časach je katholicka cyrkli pschihotowanjo swojich měſhnikow hako swój najwažniſci nadant spóznała, tuto je jej tu najbole naležało. Hacż do nowiſtich časow tež njeje żane śwetne kniježerſtwo ſpystowało, do toho sobu ryczež; wčitħiſ ſpóznawachu tute cyrkwinie prawo.

Hakle w zaſděným a w tymle lětſtoiku su poczeli tež do tohole prawa katholiskeje cyrkwie labać. Najdale sebi na tymle wopacžnym puczu zwazi nemski lejzor Józef II., kiz we swojich herbskich (awstrijskich) krajach duchowne wyschishe muzeźnie jenotsliwych biskopow zbehny a ſchtyri generalne duchowne ſeminarije we Winje, Peſte, Baviji a Löwenje założi. Tam poſtaſi nje-cyrkwiſkih abo njewerowych professorow; poruczi tež biskopam, zo smědža jeno tajkim młodžencam ſwiate ſwječizny wudželeč, kotrejchž jim śwetne kniježerſtwo poſczeče. — Tehdom běſche tež za naſch ſerbſki ſeminar w Prazy hido naj-wjetſchi strach, zo móhł so zbehny, a jeno na wosebité zaſtupowanjo tehdom-niſchoho pražskoho archybiskopa Hrzana so tuton strach wotwobroči. — Schtóż je do ſtawiznow jeno pohladał, wě tež, zo je Józef II. z tajkimi a podobnymi „reformami“ jara mało doſežahnik: we Wuherſkej dyrbjeſche wſcho zaſ wróćzo wzacż, a belgiſtu Nižozemsku je z wjetſcha z tutych winow Awstrija zhubila. Psihi swojej ſmijerczi dyrbjeſche lejzor Józef II. najwjetſchi džel swojich poſtajenjow a zarjadowanjow zaſ zbehnjeny widzeč.

Tak daloko, kaž w swojim času Józef II. w Awstriji, njeſu sebi w Pruskej zwaziли. Su pak tola tež wjac biskopſkih ſeminarijow zbehnyli, tak zo dyrbja theoloſojo nětlo zdaleni wot swojich biskopow so pschihotowacż. Do hicheže wobſtojachych wustawow pak chce kniježerſtwo sobu ryczež, chce poſtajecż, schto maja młodžencojo wulnycż a to nic jeno wo śwetnych wědomoſczech, ale tež wo cyle duchowniſkih, haj tež domjacy rjad, pobognoſcze a t. d. chce śwetne (protestantſke) kniježerſtwo poſtajecż abo pscheměnječ — po swojim ſpodoxanju! Kaž tehdom pschecžiwo Józefu II., dyrbi katholicka cyrkli tež pschecžiwo tutym poſpitham pruskoho kniježerſtwo ſo zapjerač, nje-móže a njebudže je ženje pschipóznač. A doſelž tež pruske kniježerſtwo na tutym žadangu w tu kħwilu jara kruče wobſtoji, móžemū prajicż, zo drje kulturkampfa w Pruskej hicheže tak bórzy kónč njebudže. Psihi wjacorých pschiležnoſczejach je Leo XIII. hido na to ſkorži. Pruska pak drje tola prjedy abo pozdiſiſho do toho pschindże, zo sebi ſama w śwetle ſtoji, donż w tym nastupanju cyrkwi zaſ swobodu njepoſticež.

Sydom swjatoſc̄ow abo sakramentow w kłodku wſchēdnoho žiwenja.

V. Poslednje Boże woliowanjo.

Kaž ſlabe a n jedospołne wopſchijecza maja mnozy katholscy kſcheſzenjo wo swjatoſc̄ach swojeje wery, pokazuje ſo woſebje na khorym ſožu. Je to druždy czežki nadawſ za domiaczych, prjedy hacž khoroho dobuđu, zo ſo da doma wobstarac̄. Tak to je, hdyz je wera praſchiwa a jeje něžničke koruschki kaž z czerwjom pſchetoſczenie. Město toho, zo pſchede wſchēm k njebjefkomu ſekarzej wo pomoc ſo wuczekam, ſtróžim ſo toho a wotſtorkujem jojo ſredki hacž do poslednjego wokomita, hdyz „duſcha na jazyku hraje“. Bože woliowanjo khorych khowa (njehladajcy na pſcheznaturske ſkutkowanja) wjac hojacych mocow we ſebi, hacž najwjetſcha lěkaćna.*

Boże woliowanjo je wot khrystusa poſtajene k wuhojenju khoroho (po czele, kaž po duſchi), njeje-li wotkhorjenjo cyle pſchecziwo radam a wiedzenjam Božim. Ze ſwi. woliowanjom bjerje ſo wot khoroho poſlednja a najhluſcha wina wſcheje khoroscze — hręch — a ſtaſawa ſo pſchecz nje tak wukſtne a ſpodžiwe wuhojenja, zo ſo často doſcž njevériwi ſekario doživac̄ njemoga, kažte pſheměnjenjo k lepſhomu je ſo z khorym ſtaſlo, wot toho dnja, hdyz bu doma wobstarany.

Mę wbožy čłowjekowje wſchak hladami často na potajnoſcze wery kaž po ſwětlesku — z wonkownych, pſchipadnych jewienjow ſudžimy často cyle wopati na býczo ſakramentow. Dokelž tu a tam khowy bórzy po doma-wobstaranju ſo minje, myſli ſebi ſlaba wutroba, zo je tomu pſchecy tak. Ale je tu kaž z ſekarjemi; tež tutnych ſkyschich (a to z prawdu) prajic̄: „Wyschęſli prjedy po minje poſlali, njeby z nim tak daloko pſchischko.“

Hisheče jónu praju: mijez hręchom a khorosczu wobſteji wuzki zwiaſk; hręch je wina, khoroscz je ſczechw. Tak tež z wumoženjom, z wuſtobodženjom wot hręcha ſo často dobuđe woſloženjo a zahojenjo naſchich khorosc̄ow: kaž je tež naſch Zbóžník wjac kręz najprjedy khorym hręchi wodał a potom hakle jich khoroscz zbehnył.

Schtó dha chee Bóh z khorosczu, kotrež ſczele? Wón chee naš z tymje-niſčića wutorhnyč, do kotrehož ſmy ſo podnurili; wón bjerje nam mocu k dželu, wjeſoſcž na bjeſadach a towarzſtwaſ, kłod za ſwětom a połoži naš kaž do jezora duchownych pruhowanjom. Wón dowiedźe naš z khorosczu na kħutne myſle, k dobrym pſchedewzacžam; wón poſteča nam tħſac ſkla- noſc̄ow k pocžinkam poſluſhnoſcze, po dačza do jojo ſvjateje wole, ſcjerpnoscze, poſutnoscze, woporniwoſcze.

A my? Zaſoſćimy a placzemy w swojej khorosczi za tym, zo móhli ſo na předawſche tonida ſwětnjezmyſlenoho žiwenja wróžiež — kaž židža

* Švjate woliowanjo njerěla poſlednie, haſož by wone dyrbjalo poſledni nabožny ſtuk za čłowjeka bycz abo haſož by po nim z čłowjekom dyrbjalo kóne mēč, ale tohođla, dofełż je wone najbóle poſlednie ze ſvjatych zaſbowanjom, kotrež ſo wot cyrkwe wudželeja (zaſbowania pſchi kſchezenich a ſirmowanju ſu ſo hižo prjedy ſtaſe). — Njerozomny pſchiverk, zo je ſwi. woliowanjo k tomu, zo by ſo ſmjercz khoroho ſpěchowala, je tak hlupty, zo niežo daſe wo nim prajic̄ ujetriebam. — Druzi ſladajcy na to, hacž kur z haſnjenje ſwēch za tñjezom czežnje — potom khowy wumrje. Šmeſhna wēc! To je cyle po naturſkim puczu, zo kur za zbiwanym powětrom pocžehnje, kaž z wotthadom něſchnika naſtanje. Njech dha ſo ſvečez hisheče khowi ſvečiſtej, hacž je zaſ wſcho czeſho we ſtwe, potom pocžehnje kur pſhce runu meru k njebju.

w puščinje za mjaſom a cyblu žadachu, kotrež běchu w egiptskim wotrocžtwe wužiwali, zabýwali na ſlubjený kraj; ryczimy wo džéle, kž zakomđimy, hačož by bjez nas dyrbjalo wſcho zaſtač; je nam žel, zo woſrijedž wjeſolých towarſchow sydacž njezemj. Lubož ne wjedženja a wotpohladanja, kotrež ma Boh z khoroscžu, woſtanu nam cužyſte dyžli njeznata wjes. Kaž kleſčeže pſchimamy ſo ſweta, ſwojich načožkow, wjeſelow, kubłow, ſwojibných, pſchecželow: lute zadžewki, zo ſo dućhowy wuſpečných njeđospěje, kotrež je Boh z khoroscžu we nas pytał.

Taſkeje nabožneje khudobý dla maja mnozy tač mało dowěry na poſlednie woſijowanjo a njerogemja prawje, tač měle ſo hnady za cželo a duſchu wužiwacž, kotrež je naſch Gbóžnik do tuteje ſwiatosče zapoložil.

* *

Skyſhiſch w chlej woſadže, haj po chlych Serbach čžlowjeka wobžarowacž, jeſi tu a tam žadhy wot ſmicerze pſchekhwatany ſo minhl.*

Niech tu ničto njeſudži, bože zamhly ſu njeđofleſone. Pſchekhwatanjo jenoho měla wucžba bycz za wſchech druhich, zo z bohabojažnym živjenjom ſo doſtača ſwj. ſakramentow na khorym ložu hódní cžinju, kaž daſoko ſme ſo wo tym ryczecž, zo čžlowjek tajku hnady zaſluži.

Kaikež živjenjo — tajka ſmicerž! To wěmy wſchitc derje, mało pač je rozpominam̄. Hlej tamón dub! Su ſekercy zaſtaſeli na körjenje a runje pocžina ſo k padu kilecž. Woſomik hiſchcze! A kač padnje? Kaikež je narofsk, z cželom a krónu, z haſzami a ſkoru, kotrež ſu na nim narofsk. Mlože tutón dub we padže ſo pſheměnicž do jaſlonje z liežkatym, ſkódnym plodom? To ni hdy nic! Hlej, tam mrěje z wadni! Čas živjenja je pſchekoru měl z domjachymi, ſuſodami, wjeſtnymi. Kaž had ſo zwije woſoko ſerny a ju zamječe, je ſo miſ ſo koſo ſyrotow a wudowow a we njeſprawnych köržbach jich k niežomu ſežniſ. Wſchitcy ſu ſo joho bojeli, wjele ſylzow je wón w cžěſnoſčenju wutlóčiſ — wſchitcy kaž wodyhchnu, zo je tón woči zacžiniſ! Schto měniſch, zo z njoho budže? Budže z duba, hdyž padnje, jaſlon? Tač tež tón nic džecžo bože, kž nječinjeſte po ſlowje: „Bytaježe po koj a hońčeže za nim!“ Njeſpuſchczej ſo ničto na džiwy hnady Božej! Schtož je ſchto

* Pſchi nahej khoroscži džen domjach zamolwjenja nimaja; hdyž pač je khor druždy dlejski cžas ležat, a ſežele ſo tač poždje po knjeza, zo tutón wjac dobežecž nježož — — to cžinjich ſebi ſwoje myſle, njeboho dla, a domjachich tež, zo je ſo jim tač za njeſtarocžitvoč ſtaſo. — We kóždej cžezkej khoroscži (niech tež na ſmicerze njeje) mělo ſo po meſchniſka poſlaſc a to tač, zo moži tutón khoroho we do poſlaničim cžaſu woſtaracž. Je to za khoroho najpſchihodniſchi cžas, dokež kóžda złójca khoroscže na ranjo wopaduje, k wieczoru pač a hač do połnochy pſchibjera. Kac̄ druždy domjace naležnoſeže (na pſch. kileb-pječenjo, rježenjenju domu a t. d.) woſtarajno khoroho woſtorkuje abo na njeſpochodny cžas pječe-poſložicž dawa, ſu drje hiž wſchitc duchovní žhonicz pſchiležuſč měli. — Tež možli ludžo z najmjeniſcha w cžaſu, hdyž konje w hróži prózdně ſteja, wož po knjeza poſlač, kaž dže węža, zo dyrbja po kilecraje jecž, jeli wón ſam konje a wož nima, a zo jim bewaſ nje-pſchindž abo pſchińcz nježož. W kulewſkej woſadže ſu w zrudnym cžaſu, kž wſchitc znajemy, radlubje wož ſtali, zo jeno ſu za khorych meſchniſka doſtaſi. Niech dha tež druždze po meſchniſka jedu taſch, kž konje maja, hdyž tutے prózdně ſteja a hdyž je hróžne wjeđro. Hdyž ſo nehdze žana kólnja zaſpalí, dyrbja wjeſni do ſykatwy zapichahnež a jecž; hdyž pač ſo wo z bódnoſež khoroho a cžasto doſež wo ſtronosež dwoju druheju čžlowjekow (meſchniſka a žwoniſka) jedna, tam dyrbji koła tež telko luboſeże bycz, byrnje tež runje zaſkon njeuuežil. Pſchi něržiſkim njeđostatku meſchniſkov zaſverno njeje wſcho jene, hač na tajtim puczu te khoromu jedyn ſkhorje abo nic. Niektoryžtuli meſchniſk, kž je w młodych létach wumřeli, abo hač do ſwojeſe starobý na cžezku brachniſtwosč czerpi, ma ſo za to ſtraſčnomu wjedru pſchi taſtich pucžach džakowacž.

za žiwojenjo był a myślił, to budże, to budże myślicz na smiertnym łóżu a z ręka budząca swiate sakramenty tu hiszczęce dobre czinicz, k czomuż za żywe a strowe dny khwile a wole było njeje.

Schtoż je pjeniezhy lubował a nahramny był, poniżej z hłodom za pjeniezami do węcznoścę; piczka pschescęha we węcznośczi njewurjeknita laczeńscę, kaž powiescę wo bohatym mużu (a kudym Lazaru) to zjawnje wupołazuje; schtoż so nětko rej i a śwētnych wjeselow donashczęcę njemóže, budże tam hłodny do węcznoścę; schtoż nětko w drascę jeno pychu pyta, tón tam jeno hanbu namaka.

Schtoż pak je nětko kralestwu Bożemu żiwy, schtoż za spoznacżom Boha so prouje, Boha khwali, jomu skazi, joho wolu czini, tež hdźż je taſte dojinelnenjo Bożeje wole wobęzeżne — tón smę so nadzijecz, zo na khowym łóżu swiate sakramenty k swojomu spomożenju doſtanje, a zo wobębej potajna móć woliowanja* wšchu hręchniwoścę z dusze wotmije, kotrež mogla trjebaſ zaſtupej do njebieſkoho raja zađewacż.

* *

Wobyczni nětko khwilku, zaczyni woczi a rozpominaj pschi ſebi, kajki schtom ty sy! Schto ſu twoje wſchędne myſle, kajke twoje wjesela, twoje żadania — za czim najbole du? Za Bohom? Za śwētom, pjeniezami, rolu, draſtu? Twoje zmyſlenjo je tak rjec krej twojeje dusche. Sy-li nětko porno nizlomu, pozemskomu kerkę, budżesč tajki něhdź spaleny. Sy-li pak runja winowomu pjenieki, kij nejpschewawajc k njebiu żada, budżesč něhdź tajki do njebieſeje role pschewadżeny. Boże woliwanje, kotrež na smiertnym łóżu doſtawasč, pschekhmani czi czelo a duschn, zo móże Boh w obie hało ſebi podobne znamjo k ſebi wzacż.

To pak wér: Uni poſlednje woliwanje njemóże wjac hłohonc pscheworiciſ do winowoho pjenika!

* Hdźż měſčnik khoroho żalbuje, móhli pschitomni za tutoho „Wotczenasč a Wéru“ wusperwacż: to tróſtuje khoroho, hdźż wiži, zo za ujoho so modla. — K wudżelenju Božego woliowanja měli domiacy pschihotowacż: blido, z czystym rubom pschikryte, božu martru ſredź dweju wóſtowej śwęćkow, taleri a na nim: sól, ſkorku khléba, něſto eđſteje woth (schtoż ma so pozdjiſko ſpalicż), nopaſki ze ſwiegzej wodą (a ſchli wodę z treniem, zo móhli ſebi duchowny ruch wumyčz).

3. Łužicę a Sakskeje.

Z Budyschina. Dokelž wſchelake němske nowiny wo poſtaſtym měſčniſkim jubileju naſchoho hnadnho k. biskopa do pređka piſaju, njetrjebam ani my mjeſcęcę, hac̄runje dyrbjała tajka ſwiatoczeńscę hakle po jeje wotbyzę zo zjawnje wopominacż. Wézo dyrbjału ſo zjawnie pschihoty czinicz, hdźż je tola pschistojne, zo ſo k česci k. jubilara něſto wuznamne stanje. Jubilejski dženj je 4. augusta a tón budże za dreždānsku diöceſu w Dreždānach cyrkwinſcy a śwētnje ſwiegzeny. Za naſchu Łužisku diöceſu pak je ſo wot tachantskoho konſistorija poſtaſilo, zo by ſo na oſtavje (woſmy dženj) w Budyschinje ſwiatoczeńscę džeržaća. Kaž ſkyſčimy, pschijedże hnadny kniež na pschedwječor ſwiegzenja (njeđzelu) ſem, a budże tu powitanym. Póndżelu 11. augusta zmęje wón w ponowjenej tachantskeje cyrkwi Božu ſłużbu a potom budże čas za zbožopschęcę po rjedże, kotrež ſo z listami tu a tam hiszczęce wožiewi. Mjez wſchelakimi česciemi, kotrež ſo hnadnomu k. biskopej pschihotuja a wézo

nětko wozjewicž njeśmiedža, budże jomu najlubſcha, zo so k wopominiecžu na swyđenj jomu we wosadach zhrromadženych dobrowolnje kapital za założenjo syrotnich abo syrotnoho domu w Budyschinje pschepoda, kiž zmieje w swoim czaſu joho imeno. Też w Dreždananach so wsele składuje a to jubilejska fundacija, kotrejż wotpohladzanie so naſſerje k. jubilarej pschewostaj. Boh zdżerž k. biskopa ſtrwoho a czerſtwoho!

Z Budyschina. Dokelž je romska propaganda, ſlawny wuſtarw za rozſcherjenjo kſcheczanskeje wery mjez pohanami, wot italskoho kniejerſtwa wrubjena, je po poruczoſci ſwiatohho wotca kardinal Simeoni, praſekt propagandy, z wokolnym liſtom na wiſčitlích katholickich biskopow wozjewik, zo so zaradowanske ſydko tutoho wuſtarwa za cyły swiē założenoho, z Roma pschepołozji. We wiſčelakich dželach swęta sojenotliwe ſrzedziſcze (centry) założa, kotrejż moža so dary, wotkazania a t. d. pschepodawacż. Tute moža wériwi tež swoim biskopam poſłacz, zo bychu tak mnohe a wilke potrebnoscze miſſionow podpjerali. To tež naſch hnadny kniež biskop duchownym a wériwym wozjewja a praji, zo radlubje dary za wotpohladzania propagandy pschiwozmię a dale wobſtara.

Z Budyschina. Zaſimacż budże węſcze naſchich czesczonych czitarjow, hdźż zbonia, zo je w ſwiatniczy wulecy hnadownoho města Loreto w Italſtej, hdźż so dom Nazarethſki khowa a czesci, tež jene kaplanske město wot pôlſkoho krala a ſakſkoho kurwjercha Friedricha Augusta założene, kotrež ma kózdy raz ſakſki kral wobſadzicż. Tuto město je psched krótkim wuprózdnjene bylo, ſakſki kral je potajkim ſwoje prawo wukonjez pschileznoſci měl.

K h o l e r a,

tutón straschny hóſej je do Europej pschischoł z Afrije, hdźż po prawym waſčnju ženie njezanidže, ale paſ tu paſ tam wuſtujuje. Do Toulona pschinjeſena nětko w južnej (połodniſkiej) Francózskiej džen a dale so rozſcherjecz poczina, woſebje paſ w Toulonje a Marseillu zaſhadža. W tutymaj městomaj kózdy džen w pschereczku 25—30 woſobow na zku thoroſcę mreje; tež ſu něotre duchowne kniežny, kotrež khorych wothladuja, thoroſci podležała. Wulka hrózba je do mjenowaneju městow začzahnyła, z hromadami wobydlerjo czekaja, tež zaſtojnicy, kotsiž měli tola winowatoſcž zmužicze na swoim měſcze wostacž — jeno niemſkich a khorych wothladowach rjadnicich nječeſkaja! Wot nemſkoho kniejerſtwa poſłany je ſo dr. Koch do Toulona podał, zo by thoroſcę tam wobſedžbował. Tutón njebojazny lekar je hižo psched někotrymi niemſacami w Egiptowſej pobył a tam ſwoje wobſedžbowanja na kholera-khorych czinił. Tam je wón tehdy namakał, zo jo straschna thoroſcę z małymi hribikami pschenoſchuje. Taſte hribiki abo Vaccille je wón tež w Toulonu nadefchoł. Wón wozjewja nětko zaſ dom ſo wróćzivſhi, zo je kholera tohodla hiſcze mjenje zle zaſhadžała, dokelž je kraj wokolo Marseille horaty, zo paſ može ſo lochy po cyłej Europej rozſherjecz. Němske kniejerſtwo je tohodla tež hižo wiſčelake poſtaſilo, zo by strach wotwroczilo abo kraje po móžnoſci zaſitało.

Mjenja stracha czini professor Billroth, ſlawny lekar w Winje. Tón je tam pschednoski džeržał, w kotrejż praji, zo thoroſcę naſſerje tam wostanje, hdźż je naſtała. — Wažne je, ſchtož tutón wueženc wo naſtupanju natykowanja z tutej thoroſcę wuwieduje. Mały hribik, kotrež je jeno z najlepſchimi mikroſkopami (drobnowidami) ſpóznacż, njeroscze hnydom, taž

też symieschko najprjedy khwisu w zemi leži, prjedy hacž roſež pocžina. Tak tež drobne roſliny, kotrež khorosčž pſchinjeſu, na dobo roſež njeſpocžnu, a jeno roſežacy hribik je wubudžer khorosče. Hdyž ſo po tajkim symieschku khorosče, kotrež kholera-khory wot ſo dawa, wuſtnež njeda a wone ležo njewoſtaji, ale z wodu po mōžnoſći ſo rozpjerschi, dha je strach, zo móhli druzy na kholeru khorosče pomjeniſcheny, abo wotwobroczeny. Po tajkim wulſka ežiſtota, mnohe woploſtanjo z ežiſtej wodu a t. d. je najnužniſche. W měſtach je tohodla najnužniſche: dobre kanale, ežiſta woda w studnach, ežiſty powětr. Kunje toho dla je strach za rožicherjenjo straſchneje khorosče tak wulſki, dokelž móža ſo jeje symieschka (hribiki) lohey pſchenjeſcz z tworami, kotrež ſo ſeželu, z ludžimi, kotsiž je z draſtu abo ze ſchatami pſchinjeſu. Hdyž hribiki do ežrjewow ſo dobudu, potom khorosčž wudyri. Wotpadki khorych (t. r. ſchtož tucži wot ſo dacža) dyrbja ſo po tajkim njeſchłodne ſežinicz, ſpalicž; najlepje je, tež jich ſchaty ſpalicž. Dokelž lětuſche ſežo nima telko deſchęza, kaž loniſche, je strach z tym powjetſcheny.

W bližšim času wuda ſtrwotny hamt nemſkoho kejzorſtwa prawidla, ſchto many pſchecživo khorosčži cžinicž, zo bychmy ſo jeje wobarali. Wažne je a woſtanje tuto: cžiſte ſtuđne, pilne woploſtanjo kanalow, hrjebiow a wjentoſow. Kunje toho dla w Afiji (Indiji) khorosčž ženje njeſpcheſtanje, dokelž ſu tam ſtajne kuty mazanoſcze. Tež dyrbjal ſo kóždy toho warnowacž, zo by wſcho woſtajil, ſchtož běhanjo (diarrhö) pſchinjeſe: pſchewjeſe ſadu, týrkow, piwa a t. d. Žoldk ſo njeſmě ſlabicž. Kéta, zo je pſchecživo kholerje dobre, wodu z kisalom měſchanu pič, tež ežermjene wino; dale many ſo nahloho wuſtudženja abo nazymjenja paſež, poměrnje žiwi bycž. Prénje a poſlednie napominanjo paſ dyrbí bycž: *Precz z pſchewulskim strachom, pſchetoz tón je najhórschi poſoſ tak rjec „quartirmacher“ kholery, a dželajmy w dowerje na Boha tež dale kóždy w ſwojim powoſtanju!*

Z chyloho swěta.

Němska. Džiwnie ſo tola w Němskej a woſebje w Bruskej ežini. Dwójcy je rajchstag zakon wuſpoſazowanju duchownych zbehnýk, poſledni króč hacž na njevobrocžomnych nacional-liberalnych a 2 ministrow skoro jeno-hlóſnje. Tola bundesrat wo tym nicžo wědzeč njecha. Zeno tſjo duchowni, kotsiž běhu wuſpoſazani, ſu ſo zaſ wróćicž ſmeļi; zakon ſam paſ ſo ſkhowa, zo móhli ſo pſchecživo tomu abo druhomu njeſluſomu duchownomu nałożicž, jeli ſo pſchecživo mejſkim zakonjam zaběhnje. Wuhladh na ſkonečenjo kulturkampaſa w Bruskej njeſtu jara rjane. Z někotrym woſoženjom je tam kniežerſtvo chylo katholikow za ſo dobycž, mejſte zakonje paſ wobkhovacž. Tak doſtachu wſchě diöceſy (jeno dwě archdiöceſy, Köljnanska a Póznańska, nic) zaſ biskopow, wſchém diöceſam (jeno Póznańska nic) ſo zapowiedzene dohody zaſ daču, někotre woſyrocžene woſady doſtachu pomocnych duchownych, tež je ſo tójschto mlodych měſchinikow pſchijalo, kotsiž ſu we wukraju ſwiecžizny doſtali, tójschto tajſim paſ je ſo tež diſpenſa zapowijela, woſebje tym, kotsiž ſu pola jeſuitow ſtudowali. To je tak kaž wſcho, ſchtož je Bruska ſo woſoženju wuſpi- naneje zyrfwe ežiniſta. Mejſte zakonje hischeže poſnje woſteja, žane farb ſo njemoža porjadne woſadžicž, wjac ſeminarow hischeže je zamknjenych, woſez- nienjo duchownych je wſchelako hacžene a zadžewane. Rjane nadzije, kži katholikojo tam loni měſachu, ſu ſo skoro eyle zaſ zhubile.

Awstrija. We wólbach, którež so w Rakuskej wotbywachu, buchu liberalni mjenje bôle wchudżom zbiezji. — Na Morawje a we Wuheriskej su sylnie niewiedra jara wjele schkody nacziniše.

Belgiska. Tudy su wólbzy za senat (prénju komoru) meli; tež w tych su katholikojo runje tak kaž pschi wólbach deputirowanych (druheje komory) sławnje dobyli. 17 głosow změja katholikojo w senacze wjac džali libaralni. Czi běchu psched wólbami wšcho móžne zapocželi, zo bychu z najmijeršcha senat liberalny zdžerželi. Schtož móže jeno njerozom a człowiecza zlóscz sebi wu-myślicz, su pschedzino něczízchim katholskim ministram ryczeli a zjawnje pisali.

Wschelcizny.

* **Sud boži.** W lécje 1832 w Parizu cholera zatraſhnie zaſka-
džesche. Bohabojazni wobydlerjo wulkoho města w tym bože domaphtanjo
spóznačhu a pytachu ze ſredkami naſchaje ſwateje wěry boži hněw změrowacž
abo na zvóznu ſmiercz so psichotowačz. Psichotizmo tutym počutnym zložichu
bjezbóžni a cyłe ſtaženi njeſknicžomnich ſwoj jedožty žort a chrobke hanjenjo.
Bohu ſamomu a jeho sprawnym ſudženjam chyčhu ſo ſpěcžicž. Tohodla
wuhotowachu — hacžruniž bě póst — keſleſki bal a chyčhu na nim
w blažniſkej draſeze ze žadkowym woblicžom — cholera wuſměſhcz.
Djabolske radowanjo pak doho njetrajeſche; pschetož nahle zacžu najnijemdríſhi
mjez nimi zymu a wopróſtjenjo we wſchěch ſtawach a zatraſhne bolesče.
Wottorhný ſebi larvu, a hlej! cyłe jeho woblicžo bě módré wot cholery,
kotraž bě jeho napadnýla. Šak ſo wſchitey ſtróžichu! Nic jeno tohole, ale
tež tójskto druhich dyrbjachu rucze do ſchpitala pschenjeſcz, hdžez w nje-
prajithy bolesčach wumrjechu, jeli hžo na pucžu jich ſmiercz njebe ſchewa-
tala. Wſchitey ſo natyknjenja bojaču, tohodla chwatachu, zo cžela, ſajkež
běchu, hſcheze fołbaſniſku draſtu woblecžene zahrjebachu. — Bóh njeda
ſo wuſměſhcz a „Zatrashne je, do rukow živoſho Boha padneſz!“

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 68,452 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali:

Ze zawostajenſta njeboh Pētra Delenki, zahrodnika we Wutołčicach 450 mk.,
Hako dar na wołtař najswj. Wutroby Jézusoweje za měsac Junij hiſće:
M. R. z Wotrowa 3 m. Madlena K. z Kanec 75 m., M. H. z Cornec 5 m., služowna
holca w Budyšinje 2 m., namakane pjenyezy, kotrychž wobsedzír ſo wuslědić njebo-
dzeše 1 m. 81 p., dodawk za składowanjo budyšskoho processiona 1 m., žona z Hněwsec
„k česci Wutroby Jézusoweje“ 10 m., njemjenowana z Budyšina 1 m., Š. z Hórkow
wěſteje naležnosće dla 3 m., K. z Njebjelčic 2 m., n. z Njebjelčic 1 m., M. K. z Č.
5 m., njemjenowana 1 m., daň w číſle 7. Katholosko Posola kwitowanych 150 m.
wot njeboh Miklawša Bažanta (wot 2 lět a 1 měsaca) 13 m., njemjenowani ze ſtewami:
„Slódka Wutroba Jézusowa, ſmil ſo nad naml!“ 10 m., M. M. z Budyšina 10 m.,
Schönberner 1 m. — Hromadze: 69,046 m. 81 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8562 m. — Dale ſu woprowali: služowna holca w Budy-
šinje 1 m., z Bronja 2 m., M. K. z Č. 1 m., njemjenowana z K. 1 m.

Hromadze: 8567 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

**Srijedu 30. julijsa, popołdnju w 2. hodžinje pónidże proceſion z Ralbic
pschedz Budyschin do Zumburga.**

Cžiſtej Smoleriec ſuhičízch ſzczetne w maczicžnym domie w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyšchinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 15.

2. augusta 1884.

Lětník 22.

K jubilejskomu swjedženjej
50 lětnoh o měšnistwa
najdostojnišoho knjeza
knjeza

Franca Bernerta,

biskopa z Azota, japoštołskoho vikara w Sakskej, infułowanoho tachanta kapitla
swjatoho Pětra w Budyšinje, doktora swj. theologije, komtura K. S. civilnoho
zaslužbnoho rjadu atd. atd.

Sto kóždžički džensa hiba so jazyk
W radostnym sławjenju, paćerju, spěwje?
Što pěsnerjerj błyści złote so pjero
W hymnow a strowjenjow rózowym kćewje?

Džeń lěta pjećdžesatoh' swita,
A našoho pastyrja wita
Wołtar Božoho jehnjeća
Z krónu swěry a dobyća.

Hymny klinča,
Spěwy brinča
Přez Němcow a Serbow statoki wótne,
A k njebju dže horce modlenjo mócne:
Božo, wusłyš twojoh' luda hłosy,
Kiž za twoju miłosć prosy:

Sylnu ruku wupřestrěj
Nad hnadnoho jubilara,
Černje z Joho puća zdrěj,
Joho a lud Joho měj
W škitu wšohomócnym,
Zo kćela by wótcow wěra старa
W kraju wótcnym!

J. B.

Pięciodziesiątletni męczniński jubilej naszego najdostojniejszego księza biskupa Francisca Bernerta.

Tak dha je so pschiblizil nadobny dżen, na kotryž su duchowni a wériwi naszeju diöcesow z tajsej wutrobnej radoscju so wjeselili, a ze synowskej luboscju měsachy dołho so pschihotowali: Pschichodnu pónadżelu 4. augusta budże 50 lét, zo je nasz hnadmny książ a duchowny wótc, nasz wyschisci paſtry, biskop Franc, męczniſku swiecziunu doſtał!

Schtóz je hdz zbožo měl pschitomny bycz, hdz woſada złoty jubilej swojego duszepastrja swieczeſce, schtóz je dožinil wjesoloho hibania, kotrež tehdom do kózdeje khezli, do kózdeje swójszej zaſtupi: tón rozem, kaž dyrbı cyła wulka woſada, cyła diöcesa so radowacz, hdz jeje wyschisci paſtry tajku woſebitu hnudu božu wopomina. Je džiū, zo so ruch a wutroby k njebju pozběhuja, zo bychu džak dawale Bohu za zbożowny dżen? Je džiū, zo woſadni, kaž swérne džeczi wokolo swojego duchownego wótcia so hromadzą, zo bychu jomu wuprajili, cžohoz je wutroba tak połna: radoſć, džak a swérnu poddatosč?

Zbożowna je naszha diöcesa, zo je toho dnja doczakała. Wot czasa biskopa Łuka († 1831) nieje podobnogo swiedżenja wjac měla. Za to Bohu džak a kħwalbu zaspewanu w hordzynnym khierluszu: „Tebie my Boha kħwalim!”

Rajwjetshi džak pak dawa najdostojniſhi książ jubilar sam Wschohom očnomu, hdz do zady hłada na dokonjane 50 lét swjatoho, cžejkoho powołania! We wšichc staroscjach męczniſkoj powołania je był pruhowany a pschihotowany hač na wysoki skhodżenik, na kotryž je boža pschedwidżomnoſć joho stajla. Rodzony 4. hapryla 1811 w Grafensteinie w Gęsiejce a dofnawschi swoje studije w Brazy a w Litomericach bu tudy hiżo 4. augusta 1834 na męcznika swieczeny. Hdz bē 4 lété w Neustadlu jako kapłan skutkował, bu jako tajki 1838 do Raspennawa pschesadżeny. Wot tam pschinidże po 3 létach do Drezdžan, hdzż bu jako biskopski ceremoniar biskopa Mauermannu powołany. Smjercz tutoho biskopa skonči książej jubilarej tute zaſtojństwo, a bu wón na to do Wisschyna jako administrator (1842) a 4 léta požđisjego do Ćwikawu jako farar pschesadżeny. Tam mjeſeſte też doſć wobceżne duszepastrystwo w tamniſkim jaſtwje. 1854 zas do Drezdžan powołany zaſtupowasche dwórskoho przedarja a bu za duchownego wuczerja młodszich kralowſkich pryncesnow wuzwolony. Zoho wuſtojnoscż a mnohe zaſlužby pochnicu duchownu wyschinoſć, zo joho 1. novembra 1859 za superiora a fararja pschi katolickiej dwórskiej cyrkwi wuzwoli; jako tajki bu po dwemaj létomaj też za konſistorialnego radziczerja a synodalnego eginatora pomjenowany. Budyski kapitl swj. Pětra pomjenowa książęta jubilara 13. ottobra 1869 za kanonika, a lěto požđisjego bu wón za przejęta katolickiego duchownskiego konſistorstwa w Drezdžanach pomjenowany. Tehdom běſče książ jubilar też spowiednik króla Jana a je joho w poslednjej cžejkzej khoroczi k smjerczi pschihotował. Po smjerczi biskopa Ludwika Forwerka za japoſchtoſkoho vikara w Drezdžanskiej diöcesy a 28. julija 1875 za taħanta kapitla swj. Pětra w Budyschinie wuzwolony dosta po někotrych měsach wot bamža Piusa IX. biskopstu doſtojnoscż jako biskop z Uzota, a bu 19. měrca 1876 w Litomericach wot biskopa Wahale na biskopa swieczeny. Za swoje wurjadne zaſlužby dosta wot J. M. sakſkoho króla rycerſki kſchij civilnogo zaſlužbnoho rjada a pschi slěbornym kwaſu Jeju Majestocžow komtur toho samoho rjada.

Tuto je krótki pschehslad skutkowanja a zašlužbow našchoho duchownoho wótcia, kotrehož džens z pokornej česčownoścju witam. Wschitcy z radościu w opominam y wótcowske staroscziwe wjedženjo, kotremuž su našche dusche, našche najswjeczisze naležnosće dowerjene. „Wulke węcy je tón kniež nad nim czinił” doweriwski jomu tak czežke zaſtojnſtwo za katholske wosady po našchim wótcnym kraju rozpierzchene, skutkujo paſ tež pschez njoho swoju luboſć a swoju moc za spomoženjo njesmijertnych duschow. Njech swětna česčz a nutrne zmyslenjo dowerjenych wierwych wschitko spytatej, wulke zaſlužby tajloho woporniwoho žiwjenja mytowacj: jeno mały džel tych samych je swětko tutoho dnja wohladał. Wjetſche a psched Bohom nie mjenje zaſlužbne su te, kotrež w žiwjenju a prćowaniu swěrnoho měſchnika zahowane wostanu. Za tute kaž za tamne zapołož tón kniež najdostojniſchomu kniežej jubilarzej njezakħodnū frónu wěcznogo žiwjenja, kaž so jomu hačo jeje zawardak na swiedženſkim dnju jubilejska króna pschepodawa.

My paſ proſhym džens kaž wſchědnie: Zdžerž, o Božo, nam swěrnoho paſtyrja po Twojej mudej radje hřichče doſte leta k Twojej wjetſchej česčzi a k spomoženju našchich njesmijertnych duschow! Ad multos annos! (Na mnōhe leta!)

* * *

Jubilejski swiedžen změja w Dreždžanach na dnju samym, 4. augusta. Budže tam, schtož je hač dotal wo tym so zhoniło, wulkotny. Kniež jubilar budže tam do krasneje dwórſteje cyrkwi wjedženj z hłownymi durjemi, kotrež so hevaf jeno pschi eyle wuryadnych pschiležnosćach woczinjeja. Swjatočnym božim ſlužbam budža Ježu Majestosęi kral a kralowa kaž tež cykly kralowski dwór pschitomni. Ze strony najwyszych knieſtrow so jomu wſchelake wuznamienja pschihotuja, kotrež móžemy hakle po swiedženju wozjewicž.

We wſchēch katholickich cyrkwiach cykleje Saffaje budža nježelu 10. augusta pschi dopoldniſich božich ſlužbach džakowna boža mscha a Te Deum* za wulku hnadu, kotrež je Boh naſchomu duchownomu wótcej spožežil. Je to tón džen, na kotrež je hnadny kniež biskop swój přeni wopor božej mschě swiecžil.

W Budysči i nje paſ budże hłowny swiedžen naſkueje diöceſy póndželu 11. augusta, na oktavie jubilejskoho dnja. Po wſchém, schtož so hžo ſtýſhi, budże tutón swiedžen wulkotny. Wjeseliny so, zo móžemy tudy hłowny program žadnego swiedženja wozjewicž.

Program jubilejskoho swiedženja.

Nježelu 10. augusta pschijedže kniež jubilar popołdnju $1/2$ hodž. z čzahom z Dreždžan do Budyschina a budże na dwórniſčezu powitanj. Swjatočne powitanjo paſ stanje so na tudomnym tachantswie. Tachantswo budże na najswjatočniſchou wypyschene. K powitanju najdostojniſchego knieža biskopa su so wosebje pscheprosyli: serbske druzki z jenotsliwych wosadow, kotrež so w 4 hodžinach w tachantskej ſchuli zhromadža. Tam tež so zéndu měſczanske kniežny w bělých drastach. Podola kniežnow zhromadža so k powitanju tež tudomne ſchulſke džecži ze swojimi k. wuczerjemi, katholske towarzſtvo rjemieſlnikow, ſpěvanske towarzſtwo, budysch a prazszy seminaristojo a pschitomni duchowni. Wſchitcy wocžakują knieža jubilara pschi wulke cyrkwi a dowjedu joho w swiedženſkim čzahu na tachantswo, hžez so z hymnom a swiedženſkimi

* Jeno w kloſtře Marijnej Hwězdze budža tute džakowne bože ſlužby hžo nježelu 3. augusta, dokelž změja tam nježelu 10. augusta wojerſke towarzſtwo swieczenjo krohovje.

ryczeni powita. Na tutón džení su hisčeže postajene serenada abo wjeczorný spěv tudomnho khórskoho spěvánskoho towarzstwa a seminaristow, hudžba, wulkotny čzah z faklemi a illuminacija tachantska.

Pondzeli 11. augusta budže rano w 6 hodž. chle ponowjena tachantska cyrkja z nowa swieczena. W 7 hodž. pschinješe tudomne Heringowe spěvanske towarzstwo knjezej jubilarej raiſche zaſtaniczko.

Hłowna biskopowa boža mischa budže w 9 hodž. we tachantskej cyrkwi. K njej so najdostojniſchi knjez jubilar $\frac{3}{4}9$ hodž. wot wchitich pschi-tomnych duchownych w swiatocznym čzahu z tachantska powiedze. Pschi zaſtupje do cyrkwe budža seminaristojo spěwacž: „Ecce sacerdos“, na božej mischi pak khórske towarzstwo Kreczmerowu Missu, k tutomu swjedženjej komponowanu. Po božej mischi budže Te Deum.

Po božich ſlužbach budže na tachantskej zbožopſchecežo najprijeđ diocesanskich duchownych, dale wořijesnych a měszańskich wychinoſezow, pschedſtojčerjow, wuczerjow a wuczomcow ſchulow a dr. Katoliske kaſina z nemſkoho a serbſkoho džela Lujic a druhé katoliske towarzstwa tež swojich zaſtu-pjerjow poſeželu a ſu ſo zryzejeli, zo tež pondzelu do połdnja swoje zbožopſchecežu. Pschedepodacžo swjedženſkich darow stanje ſo pschi tutym zbožopſchecežu.

Boži kaſhež.

(Spomnjenka na jubilejſki dar za ſyrotmici naſcheje diocesu.)

Běſche něhdyn bohaty muž z mjenom Benediktus t. r. žohnowany. Z dobrym prawom tak rěkaſche, pschetoz Boh vě joho z kublami bohacže žohnował, a wſchón ſwět joho toho runja žohnowaſche. Tež wón ſo prćowasche, kózdroho zwjefelicž: euzoho a ſusoda, wosebje khudých a mužu čerpjachých. Čzinjeſche to taſle: Hdyž běſche wjeſoly džení měl ze ſwojimi pschedeželemi, dženje do ſwojeſte komorki a praſeſte ſam pschi ſebi: „Je jich wjele, kotiž žadyn tajti džení měli njeſu, a ſchto by bylo, býrnje hisčeže jónu telko hoſczi pschedeproſyl byl?“ Tuž połoži telko ſwojich pjeniez, kelfož bě wobjed placíž, do ſchiny, kotruž boži kaſhež mjenowaſche. Toho runja, hdyž žhoni, zo je hđe wohén zaſhabdzał, dari ſwoj pschedinoſek bohaty za njezbožownych. Potom pak poahlada na ſwoju khěžu, džesche do ſwojeſte komorki a praſi: „Wſcho ſtoji poſla mje krute a njezranjene.“ Za to tež połoži do božo ho kaſheža. A tak kózdy raz, hdyž wo frupobiežu, wulkej wodže a druhich njezbožach ſkyſcheſche, połoži za to do božo ho kaſheža. A hdyž jomu drohe wino, rjanu nadobu na pschedan ſkiežachu, ſupi něchtio, ale poměrnje, tak zo wona joho dom pschedeſte a joho pschedeželom zwjefeli; potom pak džesche do ſwojeſte komorki a praſi: „To ſy ſebi ſupicž mohk a ſwoju nadobu rozmnožicž“, a połoži do božo ho kaſheža. Tež poſla radu něchtio dobroho wina, hdyž žadyn khory je trjebasche. Tat to čzinjeſche čjas ſwojoho žinjenja. Hdyž ſo joho ſmierz pschediblizi, žaloſežachu a plakachu khudži, wudowý a ſyrotý praſiſt: „Schtó ſo nad nami ſmilí, hdyž Benedikt nas wopuscheži?“ Wón pak praſi: „Dobry hospodař ſo ſtará, zo tež potom, hdyž wón doma njeje, džecžom nicžo njeprachuje. Tuž dha wzmieže boži kaſhež ze wſhem, ſchtož je we nim! To ſluſcha wudowam a ſyrotam; wudželjeſče z njoho a wobstarajče je derje a mudrie!“ Ma to wón wumrje, a ſta ſo, kaž běſche praſiſt. A tak wobſtoji boži kaſhež ſta lét k tróſtej po-trjebnych, k pomocy khudých wopuscheženych ſyrotkow, a dobroczerjowe mjeno wofſtanje w žohnowanju.

Z Lužic a Sakskeje.

Z Budyschyna. W tudomnej tachantskej cyrkwi chedža hacž do 10. augusta z dželom hotovi bycž. Khor je cyth pschetwarjeny, pleſtyr cyrfwoe cyle wobnowjeny, tež nowe wolkarje a spowiedne stoly su hižo zestajane. Jeno klétka a lavički, wšcho nowe, maja hischeze so dokonjecž, tak zo k swjedženju hnadnho knjeza biskopa cyrkve w cyle nowej psche wohladamy. Jeno psichceze so leša njeſtu mohle stajecž, dokelž chedža w lutherſkim džele hakle k létu do-twarjecž. W psichodnym čiſle pschinjese Katholicki Poſol drobnische wopisanjo cyle wobnowjenoho doma swjatoho Petra.

— Knjez kandidat duchownſtwa Filip Rězak z Vělschec je swoje studije w Prahy dokonjarawſchi pruhowanja tam ze wſchej kwalbu wobſtal. Wjeseliny ſo na nowoho duchownſkoho pomocnika.

— Za danck do wopaleñſkeje poſkladnic (Brandkasse) ſo tež w tutym druhim poſlēcže $\frac{1}{2}$ pjenjeſka na jednotu ſpuschezi, tak zo zmjeje ſo 1. oktobra wot jednoho 1 pjenjeſka wotedacž.

Z Budyschyna. Tudy běſche 20. a 21. julija wulki ſpěwanſki ſwje-
dženii wſchech nemſkych ſpěwanſkych towarzſtwow Hornjeje Lužic. Město běſche
hacž na najkrasniſcho wuprychene z khorhovjemi, brézovymi miſkami, wěncami,
pletivami a čeſtnymi wrotami a t. d. Z rědka hdy je telko cuzych na dobo
w Budyschinje bylo, kaž na tymajle dnomaj. Věchu tu ſpěvarjo ze wſchech
městow a wjetſchich wſow cykleje Lužic. Hlavnice džele ſwjedženja běchu
cyrkwinſki koncert, wjacore ſwětne konerty, ſwjedženſte psichne čahí po měſcze,
powitanſte a rozzjohnowanske rycze a t. d. Kaž piſaja, je ſo cyrkwinſki koncert
pod wuſtojnym navjedowanjom k. wuzerja a khorſkoho reftora Englera naj-
lepje radžiſ. Mjenje psichodne je ſo nam zdało, zo bě na zapocjatku tutoho
cyrkwinſkoho koncerta a potajſku na zapocjatku cyloho ſwjedženja, na kotrymž
haſo zwjazkownym ſpěwanſkim ſwjedženju ſo pôdla protestantow tež katholikojo
wobdželachu, ſtajeny ſpěw: „Ein' feſte Burg iſt unſer Gott“, ſpěw Lutherowý,
kotryž haſo „wójnski ſpěw“ pschećzivo katholskej cyrkvi placži a čaſto ſo trjeba.

Z Budyschyna. Z Prahi piſaja: Theologiska fakulta proſfleje universitý
je biskopej z Azota a japoschtoſkemu vikarej w ſakſkých krajach, knjezej Francej
Bernernej z psichcizny joho 50letnoho měſchniſkoho jubileja čeſtny doktorat
spožcžila. Čeſtny diplom bu knjezej jubilarej 28. julija wot dekanu theologi-
ſkeje fakulty, professora dr. Schindlera, a professora dr. Frinda z Prahi
swjatocžnje pschepodathy.

Z Budyschyna. Z Prahi mamy wozjewicž, zo ſu naſchi ſtudentojo
netko zaſy na dlejschi čas domoj pschischi, zo bych ſebe tu we lužiskej ſerbſkej
domiznje nowe moc̄i k dalſkim ſtudijam nadobyli. Vôh dał, zo bych ſebe
namakarawſchi potom z nowym lóſichtom a rozmnoženii z čeřjódku nowych wob-
darjenych młodžencow, kiz chedža tež do jich rjada zaſtupicž, ſo na ſwoje
dželo wróćili! Kaž zo budže jim bórzy ſtudovanjo něchtio poſložene. Wyſoko-
dostojne pschedſtejerſtvo myſli mjenujich hižo doſho na to, nowy dom za ſeminar
kupicž, kiz by na pschihodniſkim měſcze ſtał a ſtrouſci a wjetſchi był, a hdžez
by ſo tohodla tež hischeze lepschi rjad, dyžli w nětčiſkim, wobkhowacž móhł. —
Lěta ſtaj dwaj ſtudentaj, mjez nimaj tež jedyn Serb, Michal Wjesela
z Lischaje Hory, tak mjenovanu maturku t. r. pruhowanjo, z kotrymž ſo gym-
naſialne ſtudije ſtoučza, wotpožiſkoj. — Tež chcemy tu pschispomnicž, zo
mejachym lěta, kaž tež druhe lěta, wjele wopyta z Lužic w starodawnej,
złotej, ſtowżejatej Prahy: z Budyschyna, z Khröſcžic, z Kanec, z Vělschec, ze

Zdžerje a t. d. Woſebje džiwachu ſo naſchi hoſežo nad krafnymi Pražſkimi chrfwimi, kotrež buchu halle pſched krótkim časom ſkoro wſchě nadobo po nowjene. Zaměſceže njeje ſo hiſeže nichtó kał, kiž je Prahu woſladał. R.

3 chloho swěta.

Němſka. Dětſa změjemy zaś wólby na rajchstag. Tu a tam ſo hižo pomalu na nje hotowac̄ pocžinaja. Naiwjacy hary czinja nacional-liberalni, kotsiž buchu w posledních wólbach tak straſchnje zbičzi, zo mějſeſte tale prjedy tak mocna ſtrona jeno 45 ſobuſtawow. Někto čeedža zaś druhim ſtronam prawje wjele měſtnow wotdohyč. Zo ſo to w žanym centrowym wokrjeſu njeſtanje, za to drje ſo katholſcy wolerjo poſtaraja.

Italska. Kaž pſched někotrym časom w Romje, Genuwie, Benedigu a druhich wjetſich měſtach Italskeje, ſu tež někt w Rieti a Breciſji katholſcy pſchi mějčanskih wólbach dobyli. Liberalna kniežerſka ſtrona je nad tym njemdra a žałoſci, zo „njeſpchečeželojo wótcziny“ zhubjene měſtna zaś dobywaja. Hdy buchu katholifovo tež pſchi politiſkih wólbach ſo chyli wobbdželic̄, nje-mohlo drje čezežko buž, cykli liberalny njeſporiad w chle katholſkim kraju powalic̄!

Belgijska. Nowe katholſke minifteſtvo po naſtupjenym puczu porje-đenja tamnoho njeſporada, kotrež ſu ſwobodni murjerjo w Belgijſkej założili, ſwérū dale krocži. Chrkwi je ſwobodu wo zarjadowanju ſwojoho zamodenja zaś wróczilo. — Sejm je zefupiš, a buchu wſchitke ſobuſtawu pſchedyhdſtwa z katholſkeje ſtrony wuzwolene. Nowy ſchulſti za koň je pſchihotowaný a ſo ſejme pſchedpoſoži; njezda pał ſo, zo je jara zbožownje ſo radžiš, a najſterje katholſkih njeſpokoji. Hłowna pſchičzina je, dokelž jara wjele do wole kniežerſtwa pſchedpodaſa; hdy by poždžiſho trjebaſ zaſ liberalny regiment naſtał, by bórzy zaſ starý njeſporiad počni njeſprawnosćow zaſtupiš. — Druha pſched-hoža žada, zo by Belgijſka tež zaſ ſwojoho zapoſlanka pola japoſchtoſkoho ſtoła doſtała. Zo ſo katholſcy nad njej wjeſela, liberalni pał njemdrja, može ſebi kóždy myſliciš.

Francózſka z Chinesiſkej i žanomu měrej pſchińc̄ njemože. Ta ſo wobara wójnske zaruunano plaežic̄, kotrež Francózſka žada. Tež na kupje Madagaskar njeſtu Francózſcy zboža meli.

— Scholer a w zańdzenymaj thđenjomaj w Toulonje a Marseille pſchi-hjerała njeje, ſkerje wotebjerała, drje woſebje tež tohodla, doſtež je wulki džel wobydleriom tam rozcžekal. Za to pał je ſo tež w druhich měſtach južneje Francózſkeje a tež na wach poſazowac̄ pocžala. W Lyonje, kotrež je hewaf z tutej khorosču z wjetſha pſchelutowaný był, ſu tež někotre padu byle. Spom-njene města a cyła Francózſka maja ze ſtraſchněje khorosče njeſměrnu ſchłodu. Wſchelake džela ſu zaſtałe, a dželacžero bjež zaſtužby ſu we wulkej nužy; tu a tam ſu dželacžero wſchelake zbežti zapocželi. Minister, kiž w Marseillu poby, njeje ſo tam doho zadžeržował; je ſo wěſceže natyknjenja bojał, ſchtož ſu jomu thétero za zło wžali. Wjenje bojoſeže je poſazał w ój woda z Chartres, bratr hrabje z Pariza, orleanskoho kralowſkoho naſtupnika; pſchetoz tón je w njezbožownymaj měſtomaj ſo dlejſihi čas zadžeržował a wulke ſummy hako jałmožnu za nužu čerpjachych dawał. Bud joho z wulkej dowérę witaſche a jomu „kralowſka wýſkrobcz“ rěkaſhe, ſchtož republikanam staroſc̄ cžini. Bud pał poſaza z tym, zo ſo jomu nětežiſhi njeſporiad republikanskoho knieženja jara njeſubi. Braja ſebi tam ludžo, zo kralowſka ſwójba po starym waschnju

so kózdy raz mjez ludom pokaže, hdvž zla khorošej abo druhe njezbožo jón domaphta. — Też swjath wótc je njezbožowym 20,000 litow daril. Stat chce pječja někotre železnich twariež, zo by dželacžerjam dželo skicžil. — Wulku schodu ma Francózska pſchez kholeru za swoje pſchekupstwo. Woſebeje Schpaniſka a Italſka stej krute poruczoſcze wudaloj, kotrež pſchijezd do tuteju krajow jara hacža a komičza; kózde, kotrež tam do pſchistawow z Francózskoje pſchi-jeđu, dyrbja wjeleđnowstu quarantānu wutracž, zo by so spóznało, hacž te same z kholeru njeſtu natylnjene.

Zendželska. Egiptowska konferenca drje nicžo njewucžini, a so jeje sobustawu najſterje bórzhy zas domoj wróća. Potom změje Gladſtone ſam tu staroſcz, kaž egiptowskim zrudnym financam ſpomóže.

Schpaniſke knježerſtvo by najradſcho kupa ſeba w Americy wotbylo. Su tam ſtajne nijemery a revolucija so kózdročnje woſpjetuje. Zbjerzenjo měra Schpaniſkej po tajfim wjele pjeniez placji. Je so radžilo, zo by kupa ſo znenocženym statom ſewiernej Ameriki pſchedala za 500 milionow dolarow (blíže 2000 milionow markow). Druzy chcedža wędžecž, zo chce wjerch Biſmark tntu kupu za NěmSKU kopicž; z najmjeniſcha je ſo Schpaniſke knježerſtvo na njoho wo radu wobrocžilo.

W Ruskej ſu zapſchisahano pſchecžiwo kejžorowomu žiwjenju wuſlēdžili, a hižo mnogich toho dla zajeli. Kejzora chchcu nihilistojo we Warschawje ſtöncowacž; žadyn Polak abo katholik njeje mjez zapſchisahancami był. Toho dla pak njecha kejzor, kaž piſoja, wotmyſleny wopyt we Warschawje pſchecžicž.

Wſchelcžiznij.

* (Be žiwjenja bamža Piusa IX.) Dwaj młodaj mandželſkej, muž katholicki, žona protestantska, wobrocžiſtaj ſo na bamža — w domje z kózdej naležnoſcžu k Piusej IX. Khodžachu — a ſkoržeschtaj jomu pſchi audience, zo wobydlerjo jeju khěje a pſchichodnaj starszej jeju domjacy mér kaža, dokež ſtajne žonu z poſpytami, ju wobrocžicž, traſča. Prajefchtaj, zo w swojej nužy žanu družu pomoc njezajetaj, hacž zo ſwiatoho wótcia wo zaſtit proſytaj. Tón jimaſ bamž dobrocžiwe ſlubi, a praji młodej žónſkej ze swoim miłym dobywachym waſchnjom: „Džicže dom, moja džowka, a budźe wo božim mjenje žiwa po swojej wérje. Ničto was nježybi we tym zadžeržowacž, chcu za to jo ſtaracž.” — Dobrocžiwe waſchnjo bamžowe žónſku taſ pochnu, zo wona pſched nim na kolena panhywſki joho proſchesche, zo by ju wopravdze za džowku pſchijal a jeje ſlub haſko katholickie kſchecžanki doſtał, zo by wona ſtadej pſchisluſhała, kiž ma tajkoho paſtryria. Tola Pius IX. wotmołwi pſchecželne: „Klajpredy džicže dom; taſ ważne wotmyſlenja njeſmě wokomif wuſlēdžić, k tomu ſluſha rozmýſlenjo, nic nahle pochnucžo.”

* (Džecžaca na božnoſcž.) Gene džecžo běſhe něchtio zworało, ſchtož joho nana jara rožhněwa, taſ zo wón pocža ſakrowacž. Tu ſo pocža džecžo bojecž a zawaſa: „Kano, daj mi radſcho puki, hacž zo ſakrujesch!” Napominanjo, kotrež nan ſwojomu džesžu z prawje wótcovſkej měrniwoſcžu da, je wjele bôle khmane, je polepſchicž, hacž rozhorjene a nahle ſwarjenjo.

(Swj. Franc ze Sales.)

* (Firmowanjo na khorym ložu.) Hdvž ſetſa litomeriſki biffop dr. Schöbel na wſach ſwiate firmowanjo wudželesche, pſchindże tež do wjeſti, hdvž młodaj holca czežich khora ležesche. Ta wupraji žadofcž, zo by tola tež

tutón svjaty sakrament dostacž moħla. Bisłop to z honiwski poda so w biskopskej drasćje do hubjeneje khežiečki, hdžez holcžka bydlesche a wudželi jej swi. firmowanjo. Na to khoru z wutrobnymi słowami potroštowa a wobbari; tež jej pozdžischo wot wobjeda pôšla. Po dopielnjenju swojoho pschenja wumrje holcžka hijo w psichodnej nocy.

* (Kak mašč so pschi njewjedre zadžeržecž?) Niestoj ženje bližko abo spody tajkich wèow, kotrež blysk na so cžahnu, na psch. spody krónskich swiecžnikow, kotrež za mjedzane rječazy wiſaja, spody grotowych cžahow a pod wuhnjom, dokelž sažy blysk na so cžahnu; z cyka njebudž nihdže bližko tam, hdžez je wjac mjedze abo želeta. Najlepsche městno je srjedž rumneje, wýsokeje jstwy. Powetr, wosebje suchi, kij pschez jstwu cžehnje, njepowjetšcha strach; tohodla ma so zacžinjenjo woknow wotradzeč, wosebje tam, hdžez je wjele ludži hromadže; hdžz so wokna zacžinja, nastanje styskua horcota a tež strach zaduščenja, hdžz trjebaž blysk do jstwy zajedze. Wonka je najstrašnitsche pschi hrimanju stacž spody torhoščezow, pôdla wýschich murjow a wosebje tam, hdžez so woda z třechi dele beži.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 338. J. Bart ze S. Pazlic, 339. M. Šolćina z Nowoslic, 340. Miklawš Rocho ze Šunowa, 341. Madlena Kralec ze Sernjan, 342. Jan Mérčink z Hrubjelčic, 343. Marija Lehnertowa z Džéžnikec.

Sobustawy na lěto 1883: k. 552. Madlena Kralec ze Sernjan.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 69,046 m. 81 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowana z kulowskeje wosady 2 m., z Pěškec k česci Wutroby Jézusoweje 4 m., ze Smjerdzaceje 1 m., zbytk z Różanta 2 m., Schönberner 1 m., Pétr H. z Krjepjec 9 m., k česci najswj. Wutroby Jézusoweje z Wotrowa 2 m., „Wutroba Jézusowa, zahoř serbski lud“ 3 m., njemjenowany z Khróscie 6 m., přez knjeza kapłana Sołtu w Khróscicach: njemjenowana 6 m., njemjenowana z Hory 10 m., „Jézusowa Wutroba, smil so nadě mnul!“ 5 m., njemjenowana ze Smječkec 6 m., k česci Jézusoweje Wutroby za dwě khudej duši 2 m., ze Smječkec 2 m., z Worklec 3 m., dwě njemjenowanej z Worklec 6 m.

Hromadže: 69,116 m. 81 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8567 m. — Dale su woprowali: žona z Hajnic 50 p., přez knjeza kapłana Sołtu w Khróscicach 3 m.

Hromadže: 8570 m. 50 p.

Zapáć Bóh wšém dobročerjam!

X. Hłowna skhadžowanka Serbskeje Studowaceje Młodosće budže w Radworju, njedželu 17. augusta.

Program:

Sobotu 16. augusta popołdnju: Wubjerkowe posedženje w Hórnikec restauraciji.

Njedželu 17. augusta popołdnju w 3 hodž.: Skhadžowanka. — W 7 hodž.: Serbske džiwadło w Čečec hospencu.

Pónđzelu 18. augusta: Wulět do Łaza.

Wšich lubych Serbow w Radworju a wokolności k tomu wutrobnje
preprošuje **Studentstwo přez hłownego staršeho.**

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

16. augusta 1884.

Lětník 22.

Najdostojnišemu a hnadměmu Knjezej

Knjezej

Francej Bernertej,

biskopej Azotskemu, japoštołskemu vikarej w Sakskej,
tachantej kapitla s. Pětra w Budyšinje,

ordinariej Łužiskeje diöcesy,

doktorej s. theologije,

komturej sakskeho civilneho zaslužbneho rjadu,

wulkokřižniker rjadu Franca Józefa

a t. d.

k Jeho

50lětnemu měšnickemu jubileju

4. augusta 1884

najnutrniše přeća wupraja

w mjenje

Jemu poddatych katholskich Serbow

Towarstwo ss. Cyrilla a Methodija

w Budyšinje.

Stuć z wrotow purpurowych, złote ranje!
 Staj měšnikiej nětk krónu na hłowu,
 Kiž lět pjećdzesat swěru žohnowanje
 Je wusywał na wineu Knjezowu! —
 Njech sněh tež Twoju přikrył hłowu je,
 Twój wusyw młodny w mejskim błyścu kće.

Tón wulki wopor, kaž raz prěni młodý,
 Sy hač do staroby Ty woprował,
 Za žiwych, morwych jeho prosył płody;
 Sy prawu Khrysta wučbu prědował;
 Sy duše hojił w stole miłosće;
 Sy k njebju zběhał mysle młodosće.

Sy khudych sycił, drasćił, hospodował,
 Sy błudnym radził, zrudnych změrował,
 Sy khorych k zbóźnej smjerći přihotował,
 Sy wšém kaž dobry jandžel k stronje stał.
 Nětk kćěja krjepy pota Twojego
 Kaž róże z wěnca dobyčeřskiego.

Stóž swěrny w małym, toho Bóh Knjez staji
 Nad wulke. „Słužowniko swěrny Ty,
 Pas jako biskop stadło, — Bóh Ći praji —
 Kiž Benno z duchowneje cěmnoty
 Je něhdy dowjedł k wěrnej swětłosći
 A wobkrućił na puću k zbóźnosći!“

Kaž zbožo wukče tam, hdžež stupi Benno,
 Tak z Twojej' rukow zbóžnosć žórli nam.
 Kaž wón je khwalić wučiř Bože mjeno
 A čuł a hnuł a rěčał k wutrobam:
 Tón znaty zynk tež z horta Twojeho
 Ma wothlós w duši l u d a s e r b s k e h o.

Tuž horca lubosć Serbow k Tebi céri
 A džens Će strowi z połnej radoséu;
 A paćeř ze wšich Serbow k njebju méri
 So z pobožnej za Tebje žadoséu:
 Kaž džensa **złota** króna Tebi swita,
 Tak něhdy Bóh njech z njebjeskej Će wita!

Świedżenī 50-lětnoho měščniſkoho jubileja naſchoho naj- doſtojnisskoho knięza biskopa w Budyschinje

10. a 11. augusta 1884.

I.

Najrjeñſchi świedżenī naſcheye diöceſy, na kotryž ſmy ſo z tajkej
 luboſću pschihotowali a tak wutrobnje wjefelili a kotryž ſmy z bożej pomocu
 někt dokonjeli, chce „Katholſki Poſoř“ swoim lubym czitarjam po možnoſći
 woſhčernie wopisac̄, zo bychu czi, kotriž mójazchu ſo na nim woſdželič, rož-
 prawu czitajo hiſhcze jónu wſchu świedżenisku radoſcz zaczuli, zo bychu na
 tutej radoſczi tež tamni podzél měli, kotriž njemóžazchu woſobnje pschihotomni
 bycz, a zo by w naſchej kchronich za wſchē čaſy zapisane woſtało, tak ſu
 wſhčnoſče a katholſki lud a mniož njekatolikojo we Lujich a cyłej Saksjej
 hnadnoho knięza biskopa czesczili na tak žadnym świedżenju.

Zapoczinajo tutón naſtawk a wopominajo wulkotny świedżen dyrbimy
 pschede wſhem nutrny džak dawac̄ Bohu, tiz je wſhomu tak derje ſo po-
 radžic̄ spožčil. Cyłe po poſtajenym rjedże, bjez wſchoho zadžewka pschi naj-
 rjeñſkim wjedrje je ſo w Budyschinje światocžnoſcz wotbyła, kajkejež drje tu
 hiſhcze widzec̄ bylo njeje.

Cyły pschedkhadžacy týdženī běſche khratne hibanjo pschi a na tachant-
 skim dworje, a džen a bôle běſche widzec̄, tak wulkotne węch ſo tu pschihotuja,
 hac̄ ſkóńzne njedželu pschipoldnju cyła haſa mjez wulkej cyrkwi a tachant-
 skimi twarjenjem a tachantski dwór w najwjetſchej pschē ſtojesche. Cyły rynk

ho brskich schtomow, bělých wobarbjených, bě tu po woběmaj stronamaj hasy stajených, a te běchu z dolhimi, tolstymi pletwami ze schmrjokowych halžkow wobmte a mjez sobu zwiazane a z khorhowjemi we lužiskich (módrých-žoltych) a saksich barbach wupyschene, tak zo bě tuta hasa hacž k tachantskim wrótam kaž hordozny pucž pschihotorowan a pschikryta. Tachantski dwór pak běsche kaž lěš abo zahroda wupyscheny. Wsche sežený rumnoho dwora běchu hacž do woknow po přením schodže ze schmrjokowymi a jědlowymi halžami wubite, wysche horje pak z pletwami wupyschene. Ze wsčech stronow zmahowachu so kaž na wysokich žerdžach, tak tež na twarjenjach wulke khorhowje we lužiskich a saksich barbach; tež dwě wulkej serbskej khorhowi tu běschej. Pschi delnjej seženje stoješče srđ dwora jara pschyna čěstna tribuna, z drjewa wumjesczy natwarjena z lětoliczbami 1834, 1884 a 50. Wscho běsche z módro-žolthym, zelenym a zeleno-bělým platom wobbite a z khorhowczkami, krasnymi kwětkami a řavrjeucowymi schtomikami wupyschene; a posticzešče lubožny, zwjeselacy napohlad. Na tribunje, na fotruž někotre schodženki džéchu, stoješče na pschynym teppichu biskopski stol. Zastup do biskopowoho wobydlenja, cyh řehód a nakhěza běchu ze stami wsčelakich kwětkow a schtomikow kaž do zahrody pschewobroczena, wsčudžom ležachu dolhe tepichi.

Krasuje běchu tež susodne hasy wupyschene; a to serbska, po kotrejž mješešče kniež jubilar pschijecz, schulerška a wosebje rěznicza. Z wjehšha sami protestantscy susodža tudomnoho tachantswa běchu wscho možne čzinili, zo bych u hnadnoho knieza biskopa, kž je wschitkem tak čěščomny a telko lubošeče tež mjez protestantami sebi dobył, cyle dobrowolnje zwjeselili. Najstaršci lubjo so njewědža dopomincz, zo by rěznicza hasa hdj tak pschynje wuhotowana byla, kaž pschi tutej pschiležnosćzi. Na wsčech domach wiachu mnóhe wěncy, ze wsčech domow běchu pletwa k tachantskim křezam wiedžene. Tež serbska droha bě wosebje wot Libschej restauracie hem z mejkami, schmrjolami a t. d. debjena, wsele khorhowjow so tu, kaž na rězniczej a schulerškej hasy a z mnohich druhich privatnych křezow zmahowachu.

W 5 hodžinach pschijedže najdostojnišchi kniež jubilar z čzáhom z Drežjan a zespri w biskopstím ſiafkowym talarje ze židžanym plaszcžom, debjenn z konturškim řehízom a hwezdu sakskeho civilnho zašlužbnoho rjadu I. klasy a z drohotnym pektoralnym řehízom, wot J. M. krala Alberta jomu darjenym, z koupeja, a bu wot knieza seniora Kucžanka, seminarškoho präfesa Lufčianskoho a konſistorialnho aſſessora Seyferta, kotsiž běchu napštečež pschijeli, na dwórnischczu powitan. Mnózy pschitomni knieža biskopa pokornje poſtrawiaci, hdj zjawnje w biskopowej dráſce tu po dwórnischczu k tachantskemu wozej džesche. Zwony serbskeje farškeje cyrkwe naſteje lubeje Čenjenje a Pětroweje wulkeje cyrkwe swjatočnje gazzwonichu, hdj najdostojnišchi kniež biskop we wotewrjenym wozu do města jědžesche. Njedaloko serbskeje hasy stupi hnadny kniež z woza, zo by swjedzeſtoku čzáhei, kž wot tachantskoho dwora hacž skoro k schulerškej hasy dosahaſche, po krótkim powitanju z najblížchimi duchownymi so pschizantijn.

Tutón čzáh běsche jara pschyna a wulkotny. Z porý chrkwiſskich khorhowjow běchu do njoho rozdželene. W čzáhu pak džéchu: ſobustawý ſchérachowskoho a budyskoho towarzista katolickich rjemieslnikow ze swojimaj towarzischnymaj khorhowjomaj, deputacije radworskoho wojerškoho towarzista a gmejnskich pschedstojerow z bamžomej (žolto-bělej) khorhowju, ſchulſte džecži tachantskeje ſchule a wuczomych budyskoho wucžerſkoho a pražskoho seminara z k. wuce-

rjemi, 24 porow serbskich družkow, ze wszech wosadow wuzwołentych, 15 porow němickich knieżnow, 50 bělých zhotowanych schulskich holcžatow ze 6 serbskimi družkami, a skončnje wulka liczba duchownych tudomneje diöcesy w bělých khóruhach, mjez nimi budyscy duchowni halo biskopowi assistentojo z biskopskimi insignijemi.

Dolhi swjedženski čzah wjedžesche knieza jubilara na tachantski dwór. Z kózdeje strony stojachu sta pschihladowarjow, a staj sebi měščanska wóchnowa wobora a měščanske policajstwo wulku khwalbu zašlužiloj, zo stej w takiej mnichosći ludu rjad zdžeržaloj a ze schpalironem srjedž hasz rum za czah wobkhomaloj. Tež sobustawny khórskoho spewanskoho towarzystwa a družn nahladni měščenje so sobu za rjad starachu.

Na tachantskim dworje poda so najdostojnitschi kniez biskop na hordoznu čestnu tribünu. Wschitomni pak zestupachu so po woběmaj bokomaj tribum, a to schulské džecži na druhéj wulkej tribünje, němske kniežny na lewych, serbske družki pak na prawich biskopskoho tróna, psched nimi z kózdomo boka zhromadzeni duchowni. Wschitomni khwala kraſny napohlad, kiz je to posicjalno, woſebje je so rjany rynk serbskich družkow a jich pschitojne waſchnjo jara spodobało. Mežez pschihladowarjemi běchu mnozy, kotsiž hishcze ženje žaneje serbskeje družki wohladali njeſu.

Powitanemu swjatočnoſej wotewrichu seminaristojo ze ſpěwom „Ecce Sacerdos“ („Slej wýsoki měſchnit“). Na to ſežhovasche ſwjatočna rycz knieza seniora Kuczanka, kiz halo zaſtupjer cykleje diöcesy swojeho biskopa na tak ważnym dniu powita. Z horſivymi ſlowami wysokodostojny kniez pschede wſhem Bohu džak a khwalbu praji, zo je nam tónle radostny džen doczałacž dał, a wozjewi, tak je tež naſcha diöcesa to za wutrobnu naležnoſcz měla, tajki žadny ſwjedžen ſwojeho biskopa a tachanta woſebje ſwiecžicž. Złożujo so na dženitniſchi džen 10. augusta, na kotrymž psched 50 lětami najdostojnitschi kniez jubilar halo młody měſchnik přeni krócz k wotarzej pschistupi, zo by njewoblakowanym wopor nowoho zakonja ſwiecžil, ryczesche kniez senior dale wo dwojotnej doſtojnoſci knieza jubilara halo měſchnika a biskopa. Pořaza, kajke žohnowanjo je wuſhywał, kajke ſpomožne napominanja do wutrobow kladł a pak je tróſchtowal a wotkhwiał na hlownych měſtnach měſchniskoſho ſkulcowanja: pschi wotarju, na kletcy a w ſporwiednym ſtole; potom na kožowasche kniez rycznik wýsoku wažnoſcz biskopſkeje doſtojnoſceje na pectoralny wutrobný kſiž, mitru (biskopowu měcu) a pedum (biskopowý kij). Radostnje woſominawſchi mnohe zaſlužby hnadnoho knieza biskopa wo naſchu diöcesu skonči kniez senior ſwoju horſiwu rycz z džakom a ſlubjenjom měſchnikow a wosadow. — Nětk pschistupi kniez Dienſt, direktor tachantskeje ſchule, a ſpomni na to, tak je tachantski dwór ſo do zahrody pschewobrocžil, kotrejž žive kwětki ſu dřuſche pschitomnych, tak pak tale zahroda ſo w duchu roſchérja po cyklej Lžicich; pschetoz czescz a pokornoſcz pschecživo najdostojnichomu kniezej je powschitowna. Woſebje pak joho lubuja tež džecži, kotrejž ma kniez jubilar po pschihladze bójskoho pschecžela džecži tak rady. A kaž ſo we nim dopjelnjuje ſlowo Žbožníkowe: „Dajcze džecžatkam ke mni pschicž“, tak njech jomu ſo ſpodoba, derje zaſlužene poczecžowanjo z jich horta pschicž po druhim ſlowie ſwjatoho piſma: „Z horta moliczich ſy khwalbu ſebi pschihotował.“ — Po tutych kraſnych ſlowach pschistupichu k biskopſkomu trónnej po rjadu němska kniežna, 4 schulské holcžata (1 halo družka), 2 schulské hólcaj a 1 serbska družka, a pschepodachu ze zbožopschejachymi hróncžatami z róžow pleczene: wěncy, kſiž,

kótwicu (anfer) a wutrobu (hako znamjo wérh, nadzije a luboscze) a kraſne missale do czerwonejko že ze złotym wobbičom wjazane. Serbska družka, Madlena Duczmanec z Khrósczic pscheopoda jara kraſny lawrjencow wenc z tuthmi serbskimi słowami: „Dowoleże hnadny knježe, zo tež ja we mjenje serbskich družkow Wam wupraju, z czimž džens so hori našcha wutroba. Z wjesołoszu ſmy k tutej swjatożnoſci fo zechli; Bohu budž džak wot naš wſchitkich, zo je wón Wam, hnadny knježe, tonle džen dał doczakacž. Z tym zjenočzam pak naſche horce pscheeža a čcemu wſchědnie proſyč: Zdjerž, o Božo, nam swérnoho paſthyra po Twojej radze hiſcheze dolhe léta k Swojej wjetſcej čeſeči a k spomoženju naſchich duſchow. To daj Bóh!“

Z tajſej najwjetſcej čeſeču a z horliwymi ryczemi hukboko hnuth wotmołwi něk hnadny knjez biskop z jaſnym, wótrym, tež nazdala ſtejacym cykle zrozemliwym hloſom w dolhei ryeži. Zawérno, praji knjez jubilar, je sprawna ſwjedzeſka radoſez thchle dnow, kaž so tudy w budyskej diöceſy wopokaſuje a kaž je fo wopokaſalo w dreždanskej. Wſcha čeſež pak, kotraž fo jomu czini, njeje nicžo druhe, hacž čeſečenjo katholſkoho měſchniftwa, wot Boha ſamoho tak wyſoko ſtajenoho. Nic po tajſim joho zaſlužbam, ně Bohu ſamomu ſluſcha čeſeč a khwalba. Kaſ spodžiwnie je Bóh joho wjedł, zo wón khudy hóſczec z proſteje wjefki, k doſtojnoſci měſchnika doſpě, kotraž je joho dowiedla hacž na tutón ſkhođenik biskopskeje doſtojnoſeze, na kotrymž někto mjez nami ſtoji a ſkutkuje; a kaſ bohacže je Bóh za cyły čas dokonjanych 50 lét w ſwjatym zaſtojūſtwie joho wjedł, zohnoval, podvierał a poſylniał, za to nutrny džak Bohu dawa, za to proſy wſchęch pschitominyh, měſchnikow a wériwych, zo bychu ſo z nim džakowali. Taſ z woprawdze wótcowſkim, horliwym a zaſ lubožnymi natwarjachmi słowami ryczeſte wſchëſti paſhy tu k měſchnikam, tu zaſ k wériwym ſo džakujo, napominajo a proſcho. Pschi tuthch woprawdze jaſoſchtolskich słowach ſo minohe wočzi ze ſylzami napjelnichu. Na koncu ſwojeje ryeže ſpomni knjez biskop hiſcheze na hnadny a wutrobnym podžel, kotryž na joho ſwjedzenju ſwjaty wótc, bamž Leo XIII. bjerje. Tutón naměſtnik Khrystufowý je z jara luboznymi liſtom knjezeſi jubilarej zbožo pschał, z nowa pschipožnał ſwérku katholikow Gafſfeje a jomu za wſchitkich ſwoje jaſoſchtolske požohnowanjo poſtał, kotrež hec někto knjez jubilar pschitomnym wudželicž. — Něk ſo wſchitck poſlankichu a najdoſtojniſchi knjez biskop wudželi ſwjatočne požohnowanjo. — Hordozny khrluſch „Großer Gott, wir loben Dich“, wot zhromadnych ſpewany, ſkóńci ſwjatožnoſež na tachantskim dworje.*

Hacž do wjeczora běſche ſwjatočne hibanjo na tachantskim dworje a we ſufodných haſach; měſčenjo a hoſežo z kraja wobhladowachu kraſne pschihoth za žadny ſwjedzen: wſcho poſkazowaſte na to, zo tu je, kaž bě wotpoſladane: ludowý ſwjedzen, a zo tež w kraju, kij je z najwjetſchoho džela protestantski, wědža katholſkoho biskopa čeſečicž, nic mjenje hacž w cykle katholſkich. — Za serbske a nemſke knježim běſche ſo na tachantskwje ſwaczina a wjeczér pschihotowała, a ſchtóž je ſiwy wenc družkow wokolo wulkoho blida ſedžachych widział, je drje z prawom na duchowniſki ſerbski kwas ſo dopomnił.

Bliže k 9 hodž. bu cziszczenica tysacow a tysacow ludzi wokolo tachantswa najhórfsha, taſ zo mějeſte ze ſwjedzeſkim komitetom wohnjowa wobora, kotraž

* Pschi tuthch ryczach dyrbjachu ſo wrota do tachantskoho dwora zacžinicž, dokelž zwonkowony holk słowam rozemicž njedashe.

je sebi wjèle džaka zaſlužila, czimiež doſęż, zo by ludžom domobarała. Hijo bě so započala wulkotna illuminacija. Woſebje tachantswo blyſczeſeſte ſo w njeſmérnej pyſche. Hłowne wrota deſięſte z wonka a z nutſka biskopowe imeno F. B., z wonka ſrijedz wrotow wulfie 50 a z wobeju bokow hwěžda, z nutſka pak lětolicžba 1884, wſcho z thſacow plunowych plomjeſchow zefajane. Wyſche wrotow bě wulki transparent: „Benedictus, qui venit in nomine Domini“ (Bohnowany, kij pſchithadža w kniezowym imjenje). Thſach a zaſ thſacy ſwětlych lampow wobſwěczachu wulki tachantski dwór, seminar a wſchitke khěze a murje. Tež bechu wſchelake khěze fuſodnych hafow a torhochceža krajnje wobſwělene, najrjensho pak hornja rěznicža hasa. Tu běſte jene woſno kaž druhe w blyſczeſtej pyſche, wſchelake piſane lampy (lampiony) wiſachu na mnichich pletnach ſrijedz hasy, tak zo ſo wózko nahladacž njemožeshe. To běſte wſchitkých džiwanjo a khwalba kaž z jenoho horta, zo wobhydlerjo tuteje hasy fuſodſtvo z tachantswom ſebi tak wjèle waža a knieza biskopa tak ſobu čeſeža.

Wokolo 9 hodžinow czehnjeſte wot katholskeje towarſhnic, hdžez bě ſo hromadžil, po ſerbſkej drožy k tachantswej ſwiatocžny cžah z fallemi a lampionami, wuwiedzeny wot ſobuſtawow katholſkoho rjemjeſlniſkoho towarſtwa, katholſkich woſakow z hudžbu (muſiku) tudomneje regimentskeje kapale. Na tachantski dwór pſchicžahnich zefupachu ſo noſcherjo ſakkow koſkokoło po boku, do ſrijedža pak ſtupichu ſo wojerſcy hudžbnicy ze ſwojim wjedníkom; ſpěvarjo chřkwinoho khora a družy mějachu ſwoje měſtno na wulſej tribünje. Přiſi ſerenabžje, fotraž nětko ſcžehowacše, po rjadu woſach piſkachu a ſpěvarjo ſpěvachu. Program běſte tutón: 1) Fackeltanz wot Meherbeera (wojerſka kapala); 2) Sei uns gegrüßet, hoher Hirte (chřkwinh khór pod wjedzenjom k. khórfloho rektora Englera); 3) Adagio wot Beethovna (woj. kap.); 4) Du bist's, dem Ruhm und Ehre — wot Hendlia (chřkw. khór); 5) Fantasija wot Brülla (woj. kap.); 6) Dem treuen Hirten unſerer Heerde (towarſtvo rjemjeſlnikow pod wjedzenjom k. wucžerja Almerta); 7) Grož ist der Herr (chřkwinh khór); 8) Pſchezpolo z opery „Rienzi“. Z tym ſo ſkonči ſwiatocžnoſć tutoho dnja.

II.

Pondželu 11. augusta rano do 6 hodžin w oſwječi hnadny knieza biskop ponowjenu wulku cyrkę, na cžož na nowych woſtarach cužy knieza duchowni hnydom preni króž wopor božej mſčé džeržachu. — Wokolo 7 hodž. pſchinjeſte tudomne Heringowe ſpěwanske towarſtvo a pozdžiſhco khór ſeminariſtow kniezej jubilarej rānsche poſtronjenjo, kotromuž ſo zbožopſchecža wučerjow a pozdžiſhco domſkoho propsta knieza v. Zehmen, pſchedſhyd prěneje ſtomor, pſchizamky. ^{3/4}9 hodž. zazwonicu ze wſchimi zwonami a nětk poda ſo ſwiatocžny cžah na tachantswo po knieza jubilara. Do prědka njeſechu ſo chřkwinſke khorhowje a potom ſcžehowachu běle zwoblekane ſchulſke holczata z kweſkowymi korbikami a ſkončenje duchowni naſcheje diöceſh, wſchitk w ornacže. Zaufupiwschi do cyrkwoje bu najdoſtojniſchi kniež biskop powitaný ze ſpěwom „Ecce sacerdos“, kotryž tudomni ſeminariſtojo že znatej wuſtojnou ſeſču ſpěvachu. Bohnujo zhrromadženy lud, kij bě cyrkę cyle napjelníš, dónđe kniež biskop hacž k wulſkemu woſtarjej, hdžez ſo biskopſku draſtu za božu mſču zwobleka. Přiſi nětko ſcžehowaczej naſi wiatocžniſchej pontifikalnej božej mſči ſlužachu kniezej biskopej k. senior Kuežank a kantor Scholka hako parahymſaj, farat Hörnik a direktor Dienſt hako levitaj a družy tachantscy duchowni hako aſſiſtentjo; wſchitk družy diöceſanſcy duchowni bechu

w duchownskich ławkach ("stallach") na bożej mschi pschitomni. Na tutej bożej mschi spwasaſe cyrkwinh khór pod wuſtojnym wjedzeniom knieza khórkohu rektora Englera wulku missu, komponowanu a w swoim času kniezej biskopej poświeczeniu wot Edmunda Kreczmara w Drežjanach; zapołożone do njeje běchu graduale „Veni sancte Spiritus“ wot Kleina a luboznje radoſtne „Tu es sacerdos“ wot Stouha. Ze ſpěvom, jara rjenje wuwjedzenym, je ſebi cyrkwinh khór wulku khwalbu zaſlužil. Po bożej mschi zanjesz kniez jubilar z mōčnym hłosom Te Deum laudamus, ſchtóz ſo wot zhromadženje wosady němſki dale ſpewaſte. Zas zazwonichu zwony a wopowiedowachu džak a radoſć, kiz ſo w hordognym khersuſhu wupraja. Po božich ſlužbach bu kniez jubilar zas najſwiatocznjego hacž na tachantſtwo pschewodzany. — Pschi božich ſlužbach běſchtaj tež pschitomnaj k. měſczanosta Löhr a měſczanski rada Wezlich.

Po krótkim wotpozyczku za knieza biskopa zapocząć zwożysłych iace poczęstowanie na tachantstwie. Majprjedy zhromadzichu so ff. duchowni naszeje diöcesy, kossz bęchu hacż do tñjoch w schitach so zeszli, mjez nimi ff. kanonikus Bensch z Kalbic a kanonikus Junge ze Seitendorfa, ff. P. Joachim z Marijnego Doła a P. Hugo z Marijneje Hwiedzy jako zastupierzej wobeju klóśchtrow. W ujenie diöcesanskich duchownych ryczesche kniez kantor Scholka a wuprąj z wutrobnymi słowami najpotornische zwożysłych iace a pschislubienia swerà pschitomnych kaž w schitach duchownych chleje diöcesy. Główko hnuty wotmołwi kniez jubilar z horliwymi słowami so dzakujio za wschu lubożeż a cęscz a z nowa wobkruczejo, zo je z tajkej cęsczu sobu cęsczena chla diöcesa a katolske duchownstwo. Pschi tutej pschileżności pschepoda k. präses Luszczanski z theologami prazskiego serbskiego seminara jara pschynie wjazane pontifikale w 4 zwiazkach jako dar präsesa a wuczomcow.

Po leštarjowej poruczoñce njeñmedžesche najdostojnisti knjaz jubilar jenotliwie deputacie kózdu woſebje pschijimac; tohodla zhromadžicu so ſetame w ſali, hdzej buchu hnadnomu knjezej im pleno (hromadže) pschedſtajane. Véchu pač tu zaſtupjeni: tachantsch zastojnic, měſejanſka rada ze Schérachowa, pschedſtojerjo a wuczerjo tachantskeje ſchule, towarzſtwo ſf. Cyrilla a Methodija, towarzſtwo žónſkih, wſchë ſerbske a němſke kaſina, ſpěwanſke, rjemieſlniſke a cäcilijne towarzſtwo a t. d. wot Oſtrica hacj do ſkulowa a Kamjenca. Tu, woſtriedz ſwojich lubjih diöceſanow, věſče hnadny knjaz biffop kaž nan woſdaty ze ſwojimi džecžimi, za wſchëch mějeſche lubozne poſměwlenjenjo, za wſchëch pschedczelne a cyle pschiměrjene ſlowo, hdyz koſkokoło džecžhe a ze wſchëmi ſo witasche. Pschi tutej ſklađnoſci pschedpodachu ſo wſchelake pýſchne dary: jara kraſny buk̄et wot zaſtupjerów runje założenoſho towarzſtwo žónſkih w Budyschinje, drohotne kwětkowe bliđo wot tudomnoho rjemieſlniſkoho towarzſtwo, dwaj wulfej ſawrjencowaj ſchto mai wot ſchulſkih pschedſtojerow, wulfotna votivna taſla wſchëch duchownych naſcheje diöceſy, ſwiedzeňski ſerbski ſpěw, do czerwienoho ſomota wjazam ze złotym napisom Witajće, pschedpodath w ujenje towarzſtwo ſerbskich ſpiaczerjow. Woſebitu rádoſz pschihotowachu knjezej jubilarej zaſtupjerjo ſkulowskeje woſady, wjedzeni wot k. kaplana Kraujs. Woni pschedpodachu haſko džak za poſteženiu duchownſku pomoc wumjelscy z drjewa wudželanu kapaſku ze statuu ſwjatoho Benja, kaſkaž w cyrili na ſwj. Bennewym woſtarju ſteji. Knjaz biffop ſponni na to, ſak je něhdj po joho pschedſtlenju do ſakſkeje jomu tehdomniſchi ſitoměřiſki biffop Hilla piſał, zo dyrbi to za woſebitu božu hnadu ſpoznac; hdyz je haſko administrator miſchjanſkeje woſady na město poſlamy,

kotrež je svjaty Benno ze svojim skutkowanjom svjatoščil. — Najważnišči pač běže dar duchownych a wěriwych cykleje diöcesy, kotrež nětko wysofodoštojny kniez senior Kuczanek w mjenje diöcesy svjatočnje pschepoda: začkadny kapital za założomnu synotnicu w Budyschinje, kotrež ma k wopomnijecju hnadvpolnoho swjedženja mjenou knieza biskopa dostac̄, kapital je 16,000 markow doščanyk a drje hishcze pschekrocž; tež pschistaji kniez senior, zo chce tudomne tachantswo, hdvž kapital tak daloko pschiroče, zo móže so na wuwjedženjo wulkoho zamysla krocžic̄, trébny areal a khežu za tajki wustaw wobstaracz. Wysoch zwjeseleñ kniez jubilar za nadobny dar so džakujo wuprají, kaf je z tym zapocžatk ſčinjeny za naležnoſć, kotrež je hžo léta dolho na wutrobje měl, a zo chce tež swoje mjenou k tomu dac̄, hac̄zrunje tajkeje čeſeče so za hódnoho njedžerži, zo by z tajkim mjenom sobu woznamjeneny wostal čas, w kotrymž bu nadobny skutk założeny. — Hishcze dyrbimy woſebje ſpomicz na krasne a jara drohotne běle ryžwo z njewuprajitej wustojnoſću a prouc̄ wuſchiwane, dar klóſchtra Marijnoho Dola. — Woſebje pschecželnje pschijia kniez jubilar deputaciju ſuſodow z réznicjeje hasy, kotsiz tež kaž cyrkwiſki komitet w Hajnicach vyschnu adresu kniezej jubilarzej poſvjeczichu.

Dale poſtrowicu najdostojniſchoho knieza hishcze: k. krajne ſtawy Hornjeje Lužic̄, k. wołkresny hejtman von Salza und Lichtenau, pschedſtojerio tudomnych wyſchich a měczanſtich ſchulow, zaſtupjerio měczanſtich a patronatſtich duchownych, měczanſka rada wjedžena wot k. měczanosth Löhra, zaſtupjerio tudomnoho hamſtſkoho hejtmanſtwa a ſudniſtrow, tudomny khor offiſcirow wjedženy wot k. polkownifa (obriſta) v. Sūžniſch-Hörnig, wſchelach najwyſchich zemjenjo a t. d.

Pschi svjatočnej hoſćinje, na kotrež ſo pódla knieza jubilara 33 duchownych wobdželi, wunjeſe kniez biskop prénju ſlawu na svjatoho wótca bamža Leona XIII. a krala Alberta. W dleſchej ryczi ſpominasche najdostojniſchi kniez na wuznamjenjenja, kotrež ſu ſo jomu z tutych najwyſchich ſtron doſtałe. Swjath wótce je jomu z jara dobročižnym liſtom drohotny etwij (tyſku) pósłal z 5 wulkimi medalijami, kotrež najważniſche ſkutki tutoho bamža wopominaja. Zoho Majestoscz kral Albert je ze swojej nadobnej mandželskej kniezej jubilarzej ſam zbožo pschal a jomu spožčil komturski kſchiz I. klasy kral. ſakſ. civilnhoho zaſlužbnoho rjada (kſchiz na běložidžanym bancze wokolo ſchije a hwězda na wutrobje,) a wyſche toho drohotny biskopski kſchiz na złothym rječazju; Jeje Majestoscz kralowa dari rjanu ſtolu, kotrež je wona ſama wuſchiwala. Princ Zurij je tež krasne a drohotne pektorale daril. Pschi tutej pschiležnoſći móžemy hnydom ſpomicz, zo je awstrijski lejjor kniezej jubilarzej hishcze wjetſche wuznamjenjenjo spožčil: wulkofſchiz rjadu Franca Józefa (kſchiz z dejmantami, kž ſo wokolo ſchije noſy a druhí tajki mjeniſchi kſchiz, kž na ſcheroſkim bancze pschez prawe ramjo pod pažu wisa). — Wunjeſenej ſlawje na ſwj. wótca a krala wſchitcy pschitomni horliwje pschihloſwachu. Druhu ſlawu wunjeſe kniez senior Kuczanek na knieza jubilara. We wuſtnej ryczi praji mjenowanym kniez, zo wſchichomu paſtvrjej diöcesy dary njeſe, kotrež jomu hishcze nictó njeje darif: pschede wſchém krasnje wobnowjenu tachantsku cyrkę, kotrež budže nětko duchownych a wěriwych k pobožnoſći pohnivacž, potom wonkownje dotwarjeniu bačoňsku cyrkę, kž ſo w tajkej krasnej vysche w ſerbſkim kraju blyſhcze, započatu a daloko hžo poſročzowanu žitawſku cyrkę, kotrež woła: starajče ſo za mije, zo bých boryž mohla ſo pozběhnyč k čeſeče božej, a ſkonečnje netk zapocžatý ſkutk diö-

cefanskeje syrotnich. — Za zastupjerjow kafinow, druhich towarzstwom a wschelach hosczi bescze w katholskej towarznych hosczina pschihotowana. — Wjeczor biehu zas tachantstwo a fufodne tachantske khaze krasnje wobswetlene.

Za najwysszych statnych a miedzianskich zastojnikow bescze wutoru w 2 hodzinomaj na tachantstwie swjatozna hosczina pschihotowana. Pschi njej wunje dompropompft kniez v. Zehmen, pschedsyda prenjeje komory, slawu na J. M. krala Alberta, k. wokrjesny hejtman v. Salza u. Lichtenau na najdostojnijschego knieza jubilara, k. senior Kuczank na wokrjesnoho hejtmana, k. kantor Scholta na krajnogo starschoho Hempela a k. oberst v. Sussmilch-Hornig na tachantstwo a k. seniora.

Sred u zhromadzi na tachantstwie swjedzenksa hosczina k. wuzerjow, schulskich pschedstojerjow a sobustawy swjedzenkskoho komiteta. Njerez biskop pak dyrbiesche hido do połdnja wotjecz, dokelz dyrbi do Wechselburga, hdzecz budze so piat 700letny jubilej tamnischeje slawneje hrodoweje cyrkwe swjeczic. Njebi pak tola zabyt, zhromadzonych z telegramom postrowic.

* * *

Tak je netko so minyl hordozny swjedzeni nascheje diocesu. Njech pak so pletwa a wench zas wotstroneja, njech wyskne czeistne schtomy so zas puschejeja, njech hinito swieto wobleduje: zive wotstanu wutroby swernych poddatych wericzych kniezej jubilarej a krute kaz dub budza zakorjenene poczciwoseje wery, nadzije a lubosze w tuthy wutrobach, jeli w nich njewuhasnje swietko bojskeje wernozeje: nascha swjata wera. A zo by tute swietko njewuhaslo, to budz nascha wschedna modlitwa w naschich czejkich czasach, to budz jubilejsti dar, kiz njezanidze!

Jubilejski swjedzeni w Dreždzanach.

Kaz je znate, swjeczesche so jubilej najdostojnijschego knieza biskopa w Dreždzanach 4. augusta. Swjatoznosej bescze tam wuznamienjena a nadobna. Dwór duchowneje khaze na hrodowej drozy bescze z brezowymi halzami wupyscheny. Tam zhromadzi so hido nijedzlu wjeczor towarzstwo katholskich rjemiejsnikow a pschinje kniezej jubilarej zastaniczko; toho runja zwieseli joho pónidzlu rano kapala kralowskoho grenadierkskoho regimenta z raniszej hudzbu, za fotruž so hnadm kniez wjednikej hudzby wutrobnje podżałowa. Wotoko 8 hodz. zhromadzichu so spewario a spewatki cyrkwinisksko khora katholiskeje cyrkwe pod wjedzenjom dworskoho komponistki knieza Kreczmera, zo bychu kniezej biskopej zbožo pscheli. Kralowski komorni spewar Degele pschi tym hnadnoho knieza z wutrobnymi a pschihodnymi slowami powita; krasny spew wobzamkný tute polorne powitanjo, kaz be je zapoczął. Kuboko hnuth wotmowlki kniez biskop spominajo na to, kaf runje cyrkwiniski spew katholiski ritus pozbehuje a znadobnuje a zo je tuton spew w Dreždzanach pod na-wjedowanjom knieza komponista taf jara so wudospolnit. — Najwaznitski dzel swjedzenja bescze wulka biskopsta boża mscha w 9 hodz. w dworskej cyrkwi. Tam biehu so schulskie dzeczi wschelach katholskich dreždzanskich schulow zhromadzile a wocjakowachu knieza jubilara. Wulka cyrkej pak bescze hido $\frac{1}{4}$ hodziny prjedy napjelnjena. Krótko psched 9 hodz. podachu so zhromadzeni duchowni z cyrkwiniskimi korhowjeni k wulkim durjam, pola kotrychz najdostojnijschego knieza jubilara, kiz fijalkowu biskopsku draftu wobleczeny pschijebze, powitachu a do cyrkwe wjedzeczu. Bele zhotowane holezki psched nim kwetki szeleczu,

krasne piščiczele horodzne zapiskachu a spěwarjo zanjeschu spěw Ecce sacerdos. Na biskopstiu trónje pola wulkohu wołtarja zwobeleka so kniež jubilar wyščichoměchniku draſtu a piſčed wołtarjom spěw Veni Creator Spiritus zanjeschi, swjeczechu wulku biskopstiu božu mšchi, na kotrež kralowech spěwarjo ze ziatej wustojoſežu kreczmerowu mšchi (tež bjež hudžby) spěwachu. Piſchitomni božim službam bechu Jeju Majestosći kral a kralowa a tójsichto wyščich kniežich. Swjatoczne Te Deum, kotrež cyka cyrknej mócnje spěwasche, skonczi nadobnu swjatoczoſę, po kotrež bu kniež biskop zaś swjatoczne hacž k wulkim cyrkwinym durjam piſchewodžany. Jeju Majestosći wuczaſtaſtaj cyku swjatoczoſę a wotsaliſtaj so po kniežu jubilaru.

Po božej mšci poda so najdostojnitschi kniež do kralowskoho hrodu, zo by zbožopschecža krala a kralowej doſtał. Joho Majestosć kral piſchepoda jomu drohotny nauutrobny (peftoralny) kſchiz ze złotym rječazom a J. M. kralowa ſtolu, kotrež je ſama wuſchiwała. Brync Jurij, kif je zapuczował, bě tohorunja ze zbožopschecžacym liſtom drohi nauutrobny kſchiz pósłał.

W biskopowym wobydlenju ſczehowachu něko deputacie jena po druhej. Zastupjer kultus-ministeria piſchepoda wot krala Alberta k. jubilarej spočezheny komurſki kſchiz I. klasu zaſlužbnoho rjadu a zbožopschecžacy liſt kultus-ministra. Potom piſchepoda po poruczoſeži awstrijskoho kejzora Franca Žózeſa zaſtupjer rakufskoho zapoſlanſtwa hiſčicze wjetſche wuznamienjenjo, wulkokſchiz rjadu Franca Žózeſa. Na to ſczehowachu wotpoſlani wſchelaſtich wyſofich a najwyščich statnych a měſčanſtich zaſtojníſtow, množi wyſocy zemienjo a druhe wuznamienjene woſoby; woſebje ma ſo ſpominč na deputaciju 10 wyščich officiow, kotsiž w mjenje katholickich wojaſow zbožo piſchecž piſchidžechu. Tim ſo hnadny kniež džakujo woſebje wuzběhny, tak ſo mjeseli, zo je za nabožne naležnoſeže katholickich wojaſow piſchecž dobrocziwe poſtajenjo wojerſkoho duchownego ſtarane. — Hłownu deputaciju duchownych a zaſtupjerow wſchelaſtich měſtow kniež biskop $\frac{1}{2}$ 12 hodž. piſchija. Jeje rycznik bě kniež konſiſtorialny präſes Stolle, kif 15,000 markow halo dar dreždžanskeje diöceſy piſchepoda. Hluboko hnuth džakowasche so kniež jubilar a praji, zo wſchě tute bohate czesče tola wopravdže katholickmu duchownſtu placža, zo chce piſchepodatý pjeniez za kħudyh theologiju ſtudowachych trjebacž a tutej fundaciji swoje mieno dacž k wopomnječu na wulke hnady, kotrež je jomu Boh ſpočežit. Z woſebithym džakom ſpominasche kniež jubilar na dobrocziwe piſchipóznačzo ſwiatoho wótca (hl. horjeku) a wudželi zhrromadženym, kotsiž bechu ſo poſlalnyli, japoſchtoſte poždhnowanjo. W tutej audiencji piſchepoda k. vikariatski rada, farar Machaček, ſwoju historiju (ſtawizny) miſchniauſtich biskopow, plód doholetneje próch, knieżej biskopej k tutomu ſwiedženjej poſwyczeniu. — Šwiedženſta hoſćina mjeſeche ſo w 2 hodž. we wulkej ſali katholickieje towarzſhniczych, te kotrež bě piſchecž 60 hoſćzi piſcheproſchenych. Preñni toaſt wujese kniež jubilar na ſwiatoho wótca Leona XIII. a krala Alberta, druhi k. ſuperior Will na knieža jubilara, tohorunja tſecži w mjenje njeduchownych k. hrabja Schönburg-Gorderglauchau. — Wječor zhrromadži ſo wulka mnahoſcž diöceſanskich katholikow w kath. towarzſhniczych, kotrež kniež jubilar z nowa ze ſwojim woprytom poczeſeži. Tam powita joho kniež dwórfki předar Wahl, a z nowa zaś wobkručesche hnadny kniež w dlejszej ryczi ſwojim ſwérnym diöceſanskim ſwoju luboſcž a piſchihilnoſcž, kotrež je ſo z dženſniſkim dnjom tak jara wobkručila.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschima. Tudy je někotre dny do biskopowoho jubileja so towarzstwo žónskich założilo, kotrež je sebi hako wosebitly nadawki podpieranijo khudych wudowow a syrotow po pschikkadze swjateje Hilžbjety postajilo. Towarstwo, sedma nastate, ma hižo pschez 40 sobustawow. Pschejemy jomu naj-lepschi wuspěch.

— Dokelž je tachantska cyrkvi nětko zas doponowjena, dízerža so tu w Budyschinje zas kaž hewak porjadne bože služby, mjenujich dželawie a swjate dny rano w 5 hodž. a dopoldnia w 9 hodž., a myščpor w 2 hodž.; w serbskej cyrkvi su zas jeno na njedželach a swjatych dnach kěmše w 9 hodž. a myščpor $\frac{1}{2}$ 1 hodž. — NB. Wopisanjo ponovjeniom možemym haſle w pschy chodnym číſle podac̄.

— W Pancejicach mějachu zařízeni nježeli 10. t. m. jara pschyh svjedženj: posvječenjo khorhowje za pancejske wojerške towarzstwo, tež fotromuž běchu wojeršte towarzstwa, tež wšelach nahladni z blízka a daloka, wjac hacz 1000 wošobow, pschichli. Za khorhowinu kmótru běsche grofina Theresija wot Hoensbroich z Worklec pschepröschena, posvječenjo pak a jara wustoju rycz mějeshce k. P. Vincenc z klöschtra Marijineje Hwězdy. Tež běsche tójskto serbskich druzkow k svjedženjej požadanych pschichli. Dýrbimy pak runje w tutym naſtupanju prajicž, ičtož je so nam tež z wjaczych stronow z klöschtrské woloňosče prajito: Nam so dživno zda, zo serbske druzki so požadaja a du k tajkim svjedženjam, z wjetšha tola jeno, zo bychu wčipne wocži tajlich spokojałe, kotsiž žanohho zdacža nimaja wo tym, ičto serbska čestna druzka rěka, hdvž so druzeža pscha hewak tola jeno za nabožne a serbske pschiležnosče trjeba.

3 chłoho swęta.

Pod tutym wotdželom možemym džens̄ jeno z krótka spomniež: Kęjżor Wylem je so jara posylneny z gasteinskich kupjelov wróćit; v. Schlößer je do Varlina pschijewski pječza jara hrubje a njepřistojnije wo bamžu a jeho zaſtojnikach ryczał; pruscy biskopja su zas we Žuldze so zhromadźiwschi wažne wuradženja měli.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 69,116 m. 81 p.

K česći Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Jan Domanja z Dubrjenka 300 m., M. H. z Čornec 3 m., k česći Wutroby Jězusoweje ze Staréje Cyhelnicy 1 m., njemjenowana z N. 30 m., Haňža Jacslawkowa z Nowoslic 75 m., M. K. z Trupina 3 m., Schönberner 1 m., Marija Jurjancowa z B. 2 m., H. z K. za jenu khudu dušu 10 m., N. z Němcow 50 pj.

Njemjenowany k česći Jěz. Wutro. awstrijsku rentsку obligaciju dwěſčěſnakowsku (200 flor.), kotruž budžemy do summy ličić, hdvž ju wot 1. oktobra zadaniomnu po kursu předamy. — Hromadže: 69,542 m. 31 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8570 m. — Dale su woprowali: njemjenowana 50 p., N. N. 1 m. — Hromadže: 8572 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Staré pjenježy za zwony je wotedał Jakub Bryl ze Staréje Cyhelnich. **Redaktor.**

Cjíškež Smolerjec knižicžihoženje w maczicžnym domje w Budyschinje.

Rāthoſki poſol

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 17.

6. septembra 1884.

Lětnik 22.

Tež Nowočko za Bacžonšku chrkęj.

Hijo wjele, jara wjele je so lěto hako lěto za tule swjatu a nadobnu wěc písal a ryczał a tohođla sebi skoro njewěrju tež hishcze swoju ſherpaťku pschidac̄.

Pschicžinow, kiz nam nazhonjenjo a rozom poſkicža, zo m a m y twar swjatniczej Majswjecžisheje Wutroby Žežusowej podpjerowac̄, je Rāth. Poſol hijo tejkō mjenował a rozeſtajał, zo halle trjeba njeje na to woſebje ſpominac̄. Ale — a tuto ale njeh so trochu wobkedažuje — ale jow ma tež hishcze druhā wěc ſobu ryczeč khiba zymnh rozom a praktiske nazhonjenjo. Rozom a nazhonjenjo stej jara wujitnej, ale samej za so tola jara ſlabej.

My njeſměny pschecy wſcho jeno po naſchim čaſu, po swojich wobſtejenjach, po pschitomnych poměrah roſjudzeč, pschetož potom drje mohlo najlepje wſcho tak a tajke woſtač, kaž a kajkež runje je. Ale zo by to cyle woſak bylo, haj zo by to njerozom ſam byl, to je jaſniſche dyžli ſkónco. Kuff wyché dyrbimy ſwoje wóčko pozběhnyc̄ a pschez horj a mjez̄ ſwojeje wjeſki poſladac̄; njeje doſeč, zo jeno na pschitomny woſomik džiwamy, ale dyrbimy tež na pschichodny lětžesatk, lětſtoteč ſebi pomyslic̄. Potom budža zabyte wſchē twoje woſory, zabyte budža wſchē twoje ſtarosće a pröcy, wſchē wudawki a dary, ale zabyta njebudže twoja woſorniwoſeč, zabyta njebudže twoja woſorniwa, ſpróčna a wutrajna luboſeč, kotrūž ſy tutomu ſwjatomu njebjekomu ſtukej poſwjecžil. Zabyte budže ſnadž dawno twoje imeno a žana woſomjeniſka kniha njebudže je twojim potomnikam kħwalic̄, tola Bóh zmeje tebje do knihi wěžnoho žiwenja zapíſanoho, pröch a pjerſečež budže dawno naju eželo a niktó njebudže ſnadž na tebje a na mnje ſpominac̄, tola jena wutroba ma wěžny pomjatk, Majswjecžischa Wutroba Žežusowa tebje njezapomni, Jeſe luboſeč njeznaje žanohho ſkónca a pschindžeseli nehdj psched ſwojoho

sprawnoho śudnika: tſchepotac̄ budżes̄h pſched joho kruhym śudniſkim wobliczom, ale ſoho luboſcę połna Wutroba budże twoj rozsud ſmiliſchi cžinic̄, dokeł sy nehdý w žiwenju ſi ſwoju wutrobu ze wſchemi żadofcęmi za cžaſnym ſubkōm a cžefcę woprowaſ. „Nehdy” ſym praſik, ale tole nehdý može hiſhceje dženſa, hižom jutſe byc̄, a derje namaj, jeli w Jezuſowej luboſczi tutón zymny ſwēt wopuszcęmoj: węzo to je tež twojejenie pſcheczo a tohodla lubuj netk hižo ſoho Majſwoc̄zis̄hu Wutrobu z wutrobu a ze ſkutkōm. Snadź budżes̄h ſebi myſlīc̄, zo jara kħutnje rec̄u, tola praſi ſam, hac̄ tute ſłowa derje mienjene, z dobrej wutrobu piſane njeſſu?

Jezuſowa Wutroba tebje njezabudže, hdyz ty w žiwenju na nju njezabudżes̄h, twoji „lubi” paſ, kotrymž netk ſwoje moch woprujeſch, budža ſnadź tebi mało džaka wędżec̄, tħsach ſnadź a tħsach sy ſwojomu „lubomu” fynej, džowcy wotkaſał, a ani jedneje ſylzy za tobu njeplakatej, ani ſchtyri njedžele njeſſu ſo minyħe, a zabyth sy, trawa roſeże na twojim rowje, mjez tym zo twoje „lube” džec̄zi ničo nužniſche nimaja kħiba z pjeniezami, tiz sy ty jum ſprócnje hromadžiſ a ſebi ſamomu wottorhowaſ, ſnadź nic jeno ničo dobre nječinie, ale je runje k rēſchnomu žiwenju nałožuſa. Po mojim zdac̄zu budże twojim džec̄zom tež doſahac̄ a to mi wę; kħudſhe tež tohodla njebudža; nic nanowe pjeniez, ale „nanowe żohnowanjo — praſi ſwiate piſmo — twari džec̄zom dom”.

Swēt tebje zabudže, ale Jezuſowa Wutroba, kotrejz sy tež ty pomhaſ wobydlenio twaric̄, tebje njezabudže a kajki tróſcht budże nehdý twojej kħudej wopuszcęnej duſchi, hdyz budże ſo Wona džen wote dnja tež za tebje ſwojmu njebjeſkomu wótczej woprowac̄ na tamnym wotkarju, tiz sy tež ty twaric̄ pomhaſ; a Khrystus budże tam we ſwiatym tabernaklu tež mjez twojimi džec̄zimi a potomnikami pſchec̄ a ſtajne bydlic̄, zo by żohnowaſ jich a tu rolu, tiz tež ty netk ſprócnje džeklaſch. Mjane wasħnjo je, zo ſo pſchi puc̄zach a ſejeſtach, na polach a w leſach ſwiate kħihiše jako puc̄zniki a poſazowarjo k njebjeſkej wótczinje ſtajeja, ale džesac̄ kroč zaslužbiſchi ſkutk je, nic Jezuſowomu znamjenju, ale ſomu ſamomu rjane wobydlenio natwaric̄ pomhaſ, hdzež chec̄ Wón ſwoju luboſeże połnu Wutrobu wotewric̄ wſhem hreſčnym a hubjenym džec̄zom naſchoho ſplaha, wſhem grudnym a wobceženym, wſhem ſyrotam a wudowam, hdzež budże ſomu radoſej, mjez člowieſkimi džec̄zimi pſchewywac̄, kaž je to ſam praſit.

„Rjenje je a werońo je, ale ſchto ħeu ja cžinieč”, tak budža ſebi bjez mała wſchitcy cžitarjo myſlīc̄. „Bych-li tak bohaty był, kaž njeſſy, dha wſchaſ . . . Tola, mój luby, hdz by tak bohaty był, kaž njeſſy, potom ſo hiſhceje praſcha . . . Wutroba je, tiz dawa. Njepraj: ja njemožu: nje-možes̄-li wjele, možes̄-mało.

Nochcu haſke hórkich myſli wubudžic̄, ale praſu jeno: Tež netk w hubjenych cžasach ma nechtóžkuſi, ſam njezamožith, hiſhceje pjeniez, hdyz joho ſamna wutroba za nečim — ſnadź njeſobrhy, haj za naſhorſhim požada. A tón pjeniez, tiz moħi netk dženja hiſhceje k tomu dac̄, zo by ſo dom Boži do twaric̄, z kotrohož budże ſo Bože żohnowanjo, Boža hnada a węczne žiwenjenjo do tħsac a tħsac duſchi wuliwac̄, tónſamnij pjeniez nałožiſch ſnadź hiſhceje dženſa abo jutſe na ſwoje ſamſne nic jeno cžaſne, ale — ach! — ſnadź węczne njezbožo. To ſu trochu daloſe, mojedla tež jara daloſe myſle, ale ničo wo to: wuzkikh, ſebiċiżnich, nižkikh myſli je tak doſež; bjez wulſich a nadobných myſli paſ ſo hiſhceje ženje ničo wjetſche dokonjaſo njeje.

Rozom nam dobre radži, ale wutroba to wuwjescz njecha. Duż po-
pszejmy też wutrobje skóńczne słwo, wosebje pał w bójskich węcach, w kie-
sejaniskim żywienju, hewak wostanemny dobiti posłucharjo, ale hubjeni dopjel-
miero słowa Bożego, słowa našchoho Zbóżnika, kiž je prajil: „Syno, daž mi
swóju wutrobu!”

A hdz by Bóh z nami tak prawowacż chył, hdz my joho wo spuszczenjo
swójego dolha prośmy, kaž sebi my nětk džęszacż krócz pszechladujemy, před
hacż išto za joho czescz czinimy . . . ?

A snadž mi hiszceze jenu mysliszku dowolisch: wjele duschow budże pszech
to wumoznych, wjele duschow pschinidze tež pszech tebje sobu do njebjes, a
była-li to tež jeno jena jeniczka, hlej tež z tutej jenej sy wjac dobył, dyžli
chył swét.

A wér mi, luby czitarjo, tohodla a z tym, zo je tón abo tamón na
cyrkę Najszwiejszszceje Wutroby Jezujsweje pjeniezy dał, hiszceze nichtó wo-
lkudnyk njeje, Toho Wutroba, kiž je prajila: „Ja chcu te domy żohnowacż,
hdzeg budże so mój wobraz czesczicż”, budże tež tebje żohnowacż, hdzeg budżeczh
pomhacż dom twaricż, hdzeg budża našch a pschichodne splahi nic jeno Jeje
wobraz, ale Ju samu czesczicż a chwalicz z džaknym a radoſtnym kherluszhom.

Hizo su posledni kamień na jeje wężu dopoložili a ju ze železnym kłcijom
krónowali. Hizo nowy dom Boži blízkich a dalotich z tym k njebju pokazuje.
Niemohlo nas to z radoſcju napjelnicž a našchu wutrobu k wysčishim myslam
pozběhnych a k rjanomu ſtutkej pohnuež a zahoricž, zo jón zhromadnje rjan
dokoniamy?

xyz.

Ponowjena tačhantska cyrkę w Budyschinje.

W čiſle 22. Ionischoho lětnika „Katholiki Posol“ porjedzenjo budyskoho
wulkomohho a starškoho doma wopominajo wupraji nadžiju, „zo budże
tačhantska cyrkę, hdz so wšho dokonja, doſtojne ſriedžiſchczo
cykle diöceſy“. Tele słwo nětko rjenje dopjelnjene widžium; pschetož
„ſkoro so njehodži žadyn brach namakacż“ na domje božim z tajſej doſtojnej
pychu, z tajſej kraſnoſci wuhotowanym! Zaměſcie njeje pschewjele prajene,
hdz menimy, zo kózdy, kiž za połdra lěta wjac do tuteje cyrkwi njeje za-
ſtupil a nětko na jene dobo wšho wohlada, ſchtož je so tudy ſtało, dyrbí ſo
džiwajo prashecz: Že to hiszceze ta ſama cyrkę, ktoruž ſym psched tamnym
czasom widział? —

Chcemy najwažniſche tudy z krótką wopisacż ſpytacż.

Lon i su ſtukateurojo wjelb, rjebla na nim, ſtolpy a ſeženy cykle wot
nowoth wurunali a wuhladkowali; molerjo su wjerch, ſtolpy a ſeženy jara
pschisprawnje wumolowali; tež wokna buchu cykle nowe wudželane a z tepichami
(piſanej ſchleicu) zaſtajane.

Łetſa hnydom po jutrach su pschede wſhem pleſtr kładli, a to wokoło
wulkoho wołtarja a na khódbach cykle nowy z kraſnych zornowcowych (granito-
wych) taſlow. Marmorowy pleſtr w presbyteriju (psched wulkim wołtarjom)
je z džela ponowjeny z džela cykle nowy. Dr oho tny wulki wołtar z mar-
mora je wostał, je pał hizo loni wſchón wuhladkowany a blysceži ſo kaž
nowy, wosebje jón debja rjane ſtolpy ze ſwojimi kapitälami abo hłowami,
kotrež ſu ſtak derje pozłożili; marmorowe ſejelki psched wulkim wołtarjom a
ſhodženki psched nimi ſu tak wurunane, wudoſpołnjene a wuhladkowane, zo ſo
z jenoho, cykle nowoho krucha zdadža bycz.

Biſchęzelowy khór je so lęſta dopſchetwaris; cyła drjewjana woždoba, z kotrejż bęſche wobbiti, je woſtronjena; khór je netk woſdaty z rjanymi fejekami z pěſkowca. Tute dżęſo je, kaž węchwuſtojni praja, w czystym gothic-ſkim ſtilu wuwjedżene. Khór je cyth z nowa wuſhpundowaną, piſchęze pak njeſſu móhli lęſta hiſčeze ſtajecz, a budże tež lęſta hiſčeze mjeniſchi inſtrument k božim ſlužbam ſo trjebacz.

Ławki ſu wſchitke nowe; naboczne kruchi, tak mjenowane „lica”, a druhe wažniſche kruchi we Wrótsławju dżęſlane, ſu dubowe. Dotalnej dwie haſchy ſrđz cyrkwiſte ſtej zjenoczenej do jeneje, kotaž runje pſched wulfim woſtarjom ſo wuſchestrjewa.

Kołwoſkoło hacz do woſnow je cyrkej z jara pſchynym za węſchkom wumolowana, kotaž cyrkej ſpodźiwnje debi a wóczko woſchewja.

Najkrasniji nowy poſkad pak ſu tyczeſte dżęſo, wuwjedżene wot wu- mjeſkoho tycherja Buhla z Wrótsławia. Mjenuju pſchede wſchēm naboczne woſtarje, kotrej ſu wſchē nowe. Može ſo prajicz, zo ſu te ſame, w najrjeńſhiſim gothic-ſkim ſtilu wuwjedżene, wſchē bjez bracha; a dokelž ſu z dobroho dubowohu drjewa dżęſlane, moža lęſtoki ſtacz. Je jich piecę.

Na połnōcnej (evangelijowej) stronje ſtoji, hdyz wot tachantskeje ſchule z durjemi zastupiſiſ, najpriyedy tſchižny woſtar na męſce, hdzeſ je priydy tak mjenowany „drędzianſki woſtar” ſtał, jeno trochu dale k durjam dele. Na nim pozběhnjeny ſtoji wulfi tſchiž. Žoho cęſeo (corpus), z drjewa ręzane, je wubjerne wumjeſke dżęſo z cęſao tachanta Lejentritta. Priyedy bęſche tutón rjany tſchiž na woſtaruku zady wulſkoho woſtarja a je netko doſtojne měſtno doſtał. Z kóždoho boka matej ſo hiſčeze poſtawie Maczereje Bozeje a ſwiatoho Jana ſtajicz. Za wuſtajenjo Božoho Cęſela na poſlednimaj dnomaj martrownoſnoho tydzenja je na tutym woſtarju kraſny tabernakel pſchihotowany. Na woſtarowym antipendiju wuhladach cęwiliowaniku pſchipravu Chrystuſhou rjenje z drjewa ręzani a pozloczenu, nad tabernaklom pelikana, kiz z krewju ſwojeje wutroby ſwoje mlode napoja (wobraz Jezuſa w najſwiecziſhim ſakra- menciſe), a po wobemaj bokomaj znamjenja (emblemy) ſchyrjoč ſwiatych ſcjeniſow.

Najbliziſhi pſchi tutym woſtarju ſtoji woſtar Žejuſowej Wutroby. W kraſnej gothic-ſkej kapalcy ſtoji na nim ſtatuwa Žejuſowa, kiz na ſwoju wutrobu poſlaguje. Wſcha luboſcę, miłość a ſmilnoſcę Žbóžnikowa je w tutym nadobnym wobliczu wožnamjenena, a budże kraſne ſwiecęzo zamęcęze pobožnych k nutrnej luboſczi najſwiecziſheje Wutroby Žejuſowej pohnuwacz. Z kóždoho boka ſtoji jandzel.

Na tutón ſczehuji ſwiatoho Žózefowym woſtarf z poſtawu tutoho ſwiatoho z liliu. Žoho dobroczęwe pohladnjenio dopomina na to, tak je ſwiaty zaſtaracęſ Žejuſowy jako patrona cyrkwiſte kóždy čas hotowy, próſtwy wſchitkich potřebných w kajkejzkuſi jich nužy ze ſwojim zaſtupeowanjom pola Boha podpjeracz.

Zady wulſkoho woſtarja ſtoja ſchyrri nowe ſpoſiedne ſtoły porno a napſtcheſčo ſebi; ſriedžanſki, najrjeńſchi, ma napis Pax tecum! („Pokojo budź z tobū!”). Tež tute ſu z dubowohu drjewa dżęſlane a jara doſtojne wuwjedżene.

Na epiftlowej (poſlodniſkej) stronje ſtaj hiſčeze dwaj woſtarfaj, a to zadniſchi ſwiatoho Benonowym z poſtawu tutoho patrona naſcheje biskopſkeje woſady. Šwiaty biskop je biskopſtu draſtu wobleczeny (ryzwo, mitru a rukajc, ze ſchtabom), prawu ruku ma k požehnowanju pozběhnjenu, w lewej ruci pak džerži knihu, na kotrejż ryba leži.

Najblíže pſchi kapali ſtoji woſtarč najczíſcizcheje Wutroby ſwj. Marije, kotrež je cyle podobny napschecznomu woſtarčej Žejuſoweje Wutroby. Poſtawa najzbóžniſcheje kniežny je pódla podobneje Žejuſoweje najkrasniſcha. Zbóžna njebojſka radoſć, njerinowatoſć, doſpolne zienoczenjo z Bohom, ſmilna dobrociwoſć pſchecžiwo pokutnym hreſchnikam, wſchě poccziwoſće blyſcheža ſo w tuthym lubožnym woblicžu a ſu žiwym wothlós zbožnomo horliwoho ſłowa: „Hlej, wot nětku budža mje zbožnu khyvalicž wſchitne narody.”

Na wſchitnich woſtarčach, kotrež ſu kóždy po ſwojim waſchnju doſpolne, ſu jenake Božje marty, ſwěcžniki a kanonowe taſle, wſcho z drjewa ręzane, molowane a pozłoczane. Pſched kóždym woſtarjowym blidom je anti-pendium z mjenom Žejuſowym abo ſwjatoho, kotremuž je woſtarč poſmječeny. — Tež dupa je nowa z kamjenja džélana z rjanym dubowym naſtawkom a chnowej kſchčeñſkej ſchlu.

Dokelž ſu nětko ławki hotowe, pobrachuje hiſhčež kletka a naſtawk na wulki woſtarč, kij ma ſo tež z marmora wudželacž. A hdyž budža kraſne pſchecžele zaſ ſtajene: potom budže tačhantska cyrkje dohotowana hako ſtajny wopomnik wulkeje woporniwoſće tudomnoho tačhantſta.

Džiwajo na tute cyle prawidlowe wuporjeđenjo wulkeje cyrkwe dyrbimy ežim radoſtniſko pſchipoznač, zo tež za doſtojny woprawdze cyrkwin iſki ſpěw ze ſwēru a luboſežu ſkutkuja runje tak zhromadženy cyrkwiny khór kaž tež wychſchi ſeminarſki wuczer kniež Bergmann ze ſwojimi ſeminariftami. Klaſiſki ſpěw, z kotreym pod naujedowanjom ſwojoho t. wuczerja poſledniſchi na ſrojedzenju jańdželov pěſtonow poboznych žwjeſelichu a natwarowachu, do-poninaſche z kraſnym znutſtowym wutwarjenjom cyrkwe na dom w Kölne abo Regensburgu. Taſkomu prćowaniyu z chlej wutrobu pſchecžem zbožo a Božje žohnowanjo!

Šylna žónska.

(Wěrný podařek z Jendželskeje.)

1. Mejina kralowna.

Džen prěnjeje meje ſéta 18.. nad jendželskej wjesku Božje ſlóncežko kraſne ſkhadžesche. Hacžrunje bě zahe ſwój domežk wopuſchczęſko, bě je tola džens črjodka ſtrowych kſejecjatych holcow pſchekhwatała, kotrež wjeſele poſkakujo ze wſh na luki khywatachu. Z rukomaj džernychu wone rjoſu wot kweſkow a z njej myjachu ſebi čerwjené liea, zo bychu (kaž měnjaču) pſchecžiwo wótromu ſlónco, kij wo žně pihawu do woblicža ſyje, ſo ſchlitale. Pomalu a hordoznje ſlónco na njeboj ſtupeſche, tež w młodych wutrobach pſchibjerasche radoſć, kotrež ſo w ſchibawym žortowanju poſkazowasche. Jeno dwě holcež dželčtej ežiſche a zrudnje; tež wonej drje čzinjeſtej, ſchtož druhe, tu a tam tež ſo poſměwko-waſchtej, tola bě derje widžecž, zo jimiſai wot wutroby njeſidže. A tola bě jena z njeju mejina kralowna!

W tutej wiesci bě mjenujich mjez kniežnami te rjane waſchnjo, zo naj-poccziwiſchu a najlubožniſchu kniežnu ſebi wuzwolichu, kotrež mjeſeſche pſchez cyle ſéto tak kaž kralowſke право mjez ſwojimi towarzſhikami. Džen do Walporh běchū lětuschi kralownu wuzwolite. Kožda holca ſchepny mjenou tamneje, kotrež mjeſeſche za najdoſtojniſchu, wjeſnomu wuczerzej do wucha. Kotraž najwjac hloſow doſta, bu wuzvolena. Wot toho wokomika naſtupi ſwoje kralowſke

prawo mjez towarzščkami: we wščeh holczich bjesadach a towarzſtwach mjeſeſche pschedſydtwo abo prěnje město — haž do pschichodneje Waſpory.

Herta Myllerec rěkaſche lětuscha kralowna. Zbožowna běſche tuta knježna we wočomaj swojich towarzſtow; tola zbožo a spotojnoſcz ſo mjezdaſche býč w jeje wbohej wutrobie. „Zawěſcze“, praji jena z wjeſolých holcow t ſwojej ſuſobđinje, „starý Myller je rano zahe hýž ſwoju džowku nabíł, pſchetož wcžora wjecžor hýčče běſtej Herta a jeje ſotra Khata taſ wjeſolej, kaž my; hladaj jeno, kaſ netři zrudnje hladatej.“ — „Ja ſebi telko njebych lubicž daſa, rjetný druhá, ſym ju husto hýž hórcy plakacž widžala.“

„Wbohej holcy!“ rjetný zas prěnja, „ja jeno ſym wjeſoſa, zo Myller moj nan njeje; w hněwje wón, kaž praja, ſtraſchnije zaſhadža.“

„Herta a Khata!“ zawoła Marija, „njechatej dženſa t nam t ſnedani pſchińcž? Maſcha mačž by ſo jara wjeſelila.“

„Ja ſo džakuju, Marija“, wotmołwi zrudnje Herta. „Rad bých ſchla, ale naſch nan by hněwny był, hdý by noju doma njevidžał.“

„Ale po ſnedani tola zas t nam pſchińdžefch?“ poſractwowaſche Hanža.

„My džen ſym eži hýž krónu napletke a chcemž eže ſwiatocžnje z njej debicž.“ — „Haj“, wotmołwi Herta, „ja pſchińdu, mi je nan hýž dowoliš, ale wboha Khata dyribi doma wostacž.“ Pſchi tutych ſlowach zdychnywſchi pſchiftaji:

„Towarſtſki, měnu, zo býſhče ſlepje čzinile, hdý býſhče ſebi druhu kralownu wuzwolile.“

„Ně! ně! ně!“ woſachu wſčě napſhemo. „Radſcho chcemž wſchitkle pſchińcž a Khacze pomhacž dželacž, zo jeno by tež wona z nami ſo wjeſelicž mohla.“ — „O, wý ſeže taſ dobre“, rjetný Khata, „njevém, kaſ móžu wam wotruncacž.“

„Ach ſchto wotruncacž?“ prajichu holcy, „t čomu tež to? trjebamy twoje towarzſtvo, duž je hotowe!“ Z tutymi ſlowami ſo rozzhnowawſchi džechu kóžda na ſwoje ranjsche džeko.

Wobě ſotſe krocžeskej staroſćinje t ſtatokej, kiž bě jeju wótcny dom. Běſche to nižke ale doſte domſke, bróžnja z wulkim hunom a kruwaſnja khétriſe wulka. Tam pſchiſchedſchi wzashtaj khwatajch ſtolicž a dejnu dóničku, zo býſhče ſwoje wſchědne dželo wobſtaraloj; hdýž běchu mužc̄h ſlužowni hýž na polo, mōžeskej ſo holcy, kotrejž mjeſtej za tſi ſlužowne dželacž, pſchi ſwojim džele rozrycžowacž. „Bóh mi pomhaj, Herta“, zapocja Khata, „hdýž ty dom wopuſhczilich a t Somerdalej ſo pſchecžehnjeſch; ja ſama pſchi nanje wostacž njemóžu.“ — „Budž bjez ſtracha“, znapſhacži ſotra, „Bóh budže namaj zavěſcze pomhacž, dónž pěknej wostanjemoj a dowěru na njoho njezhubimoj. Schtož mje naſtupa, ja bých ſo z wutrobu wjeſelila, hdý by z teje wěcy ničjo njebylo.“

„Tónle Robert Somerdal“, ryczeske Khata dale, „pſchec taſ ſtraſchnje hroznje hlaſa; njemóžu ſebi myſlicž, zo mohla žana z tajkim człowiekem zbožowna býč. To je zavěrno hanža, zo chce eže nan na tajku staru džiwnu hlowiczku wudacž.“

„Wón traſh njeje taſ zly, kaž ſo zda. Ty džen wěſh, Khata, zo ſmoj jojo hakle dwójch woſladałoj.“

„Ja pač eži praju“, rjetný ryczeniwa Khata, „mi je ſkoro krei w žilach zaſtała, hač eži wcžora wjecžor nan wozjewi, zo je jojo za tebie poſtaſiſ. Ža na twojim měſce njebych poſluchaſa.“ Taſ ryczeske rozhorjene holicžo, tola ſo zdaſche, zo tež wona ſo njebe taſ ſpjecžila, kaž ryczeske, pſchetož běſche

wot wutroby duschna. Herta to wędżesche, tohodla wjèle na jeje rycz nje-džiwaſche, ale praji Kacze, dokelž na wěži runje na poł schesčim bieſeſche, zo by ſchla nanej ſnědani pschihotowac̄. Ta tež hnydom ſtam a bežesche do kheže; Herta pak wjefeleſche jo, zo móžesche khwilku ze ſwojimi myſteli ſama woſtac̄. Wbohej holežch njebe derje, pschetož ſtarh Myller bě kaž tyran we ſwojim domje. Wjeczor předy bě prajit, zo ma joho ſtarſcha holca ſebi mjenowanoho Roberta wzac̄; hac̄ chce abo nie, za thm ſo njebudže praschec̄.

Macz wobeju holcow běſche horliwa katholſka, kručiſcha hiſčeze pod twyrdym knieſtowm ſwojoho muža. Najebac̄ joho podcžiſhczowanjo (wón běſche kruty anglikan abo Fendželczan a hidžesche jeje wérę) bě wulſe kublo ſwojeje wérę ſebi ſwérniſe wobkhowaſa a tež ze wſchej mocu ſwojeje dusche to, ſchtož haſo ſwoje najdrožſche kublo mějesche, ſwoju ſwiatu wérę džecžom do wutroby zaſchęzepila. Jeſe ſylz̄ rjany plód w młoduſchkich wutrobach krypjaſchu a pruhi maczeſneje luboſče jón wohrjewachu. Wſcho dalsche porucži tomu, tiž zahnowanjo dawa — a prawje tak mějesche. Psched poſdra lětom bě wumrjela; hac̄runiſ ju ſmierz nahle pschekhwata, wumrje derje pschihotowana a z troſchtom we wutrobie, zo budžetej jeje džowch do jeje stopow ſtupac̄.

Myller běſche hižo za jeje ſtiwjenjo jej a džonkowmaj wſchelake zadženki do pucza kladl, zo njemohlí po ſwojej wérje ſiwi byc̄, husto tež žadaſche, zo dyrbja ſobu do joho cyrkwe hic̄; dokelž pak to doſczahnyč ſnjemóžesche, cžinjeſche jím czeſke, katholſke kemiſche wopytač abo měſchnika wohladac̄. Tola dobrý zaſkad zpožerža džowcy ſwérnej a jena druhi ſo napominajo pschedobyschtej wſchē koſydlá, fotrež nan jímaj kladžesche. U runje tajſe zadžerzenjo nana pschecžiwo ſamſnymaj džesčomaj tak rozhori, zo z nimaj njeſmilne kruče zaſhadtſeſche. — Nawoženja wot njoho wuzwoleny běſche bohath anglikan (protestant), a wboha Herta njemóžesche žadyn wupucž z tuteje zrudneje puſčiny. Katholſki měſchnik běſche hodžinu daloko, tak zo w krotkim času hac̄ do kwaſa k njomu donič njeſtſe, zo by po tak nižnu radu ſebi ſchla. Tež ſama doſko ſebi pschekladowac̄ njeſtſe, pschetož hiſčeze w tutym měſacu dyrbjeſche kwas byc̄: nan běſche tak poſtaſiſ!

Wſcho to kaž tolſta mróžel netko psched jeje duschu cžehniesche, žadyn džiw, zo jej z rynkom ſylz̄ z wožow běžachu.

„Herta! Herta!“ poča nan wołac̄, „hdže ſy? Zhrabaj ſo khetſe, ja ſhm Roberta k ſnědani pscheproſyl.“ Eschepotajo Herta hnydom poſtluhaſche, dobehň do ſwojeje komorki, wumy ſebi wuplakane wobliczo a pschinidze w lepſchej drafeze k ſnědani. Jeſe nawoženja hižo tam bě; cžich poſhmurjeny muž mało ryczeſche, a dokelž tež Hercze na wjefole powiedanjo njebeſche, zdasche ſo tuta prenja zhrromadna jědž khetřje zrudna byc̄.

„Herta“, rjekn̄ nan, hdžo bě Robert na khwilku ſo wotſali, „ja cži proju, budžeschi mi netkle, hdžo po poſach pónđzem, tak poſhmurjenia a jelizo džensniſchi mejſki ſwjedzeń ſe ſwojim cžmowym wobliczom ſlavysč, dha ſebi na poſledku krydniesch, zo tak bórzy na to njezabudžesch.“ To prajiwſchi lubozny nan woteſidze.

Herta pak dyrbjeſche ze ſwojim pschinucženym nawoženju na měſtno hic̄, hdžez bě cyla wjefo hido ſo zhrromadžila. Wjefoły hoſk bě wot daloka hido ſkyſchec̄. Tam ſtojeſche wulſe wupuſchena meja, wjeczor předy ſtajena, pod njej pak wudebjeny trón za kralowmu. Herti z hudžu na trón dowjedzeſtu, zo byc̄hu ju kralowali. Najeprjedy cžitasche wjefoh wucžer rycz, kotruž bě wudželaſ a w kotrejž pocežiwoſež, cžestnoſež a wſchē dobre počinki khwalesche;

po tutej ryczi kralownje rjanu róžowu krónu na hlowu stajichu. Wsché mlođe holczi jena po druheri nětk pchistupinschi swoju nowu kralownu postrowicju z malym darom hako wopominjeczom na tutón džen. Na posledku kralownu w swjatocznym czahu po wshy wokoło wjedzechu, zo by kóždy ju widział a na njej so wjeselil.

To wscho trajesche tójhdy a połdnjo wjac daloko njebešche; tohodla khwatachu kralowna kaž poddanojo, zo bych hłód spokojili a so pošlyniли za popołdnjo a wjeczor. Pschetoz nětk hale so wjeselo zapocza: wulke reje wokoło wupyscheneje meje. Wschitchy so radowachu, Herta sama bě kaž so zdasche wschu zrudobu zabyla, a tež Robert so směješche a bu powiedath. — Starschi ludzo pak sedzachu kolkwokoło na lawkach, wjeselachu so na radosczi mlođoho ludu a fedżbowachu, kaž je starskich winowatoſcz, zo so niczo wopacze nieſta. Tak skoneči so mejski swjedzeń: najrjeñski džen mejineje kralowny.

(Pschichodnje dale.)

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wot kantora privatnych processionow je so nam 16 m. 26 p. hako wunoschki joho składowania w processionie za Bonifacijowe towarzstwo pchepodało, a chce wón tež dale nahromadżene pjenjezy za tute towarzstwo nałożecz. Dokelž mamu w naszej Lujzich w tu khwili tajich cyrk-winskich naležnoſczow, kotrež wulke wopory žadaja, wjele wjac, džigli hdy předy, dyrblimy tajce rozomne nałożenje składowanych pjeniez jeno pchiphóznać.

Z Khrósczic. W nastupanju serbskich družkow móžemy zdželicz, zo je na Wiczazec kwaſu w Khrósczicach jena jenicžka knježna hako družka była! Czoho dha je wina, zo na tajke cęſtne serbske swjedzeńje wjac družki nijeſtudzka?

Z Delau. Wutoru 26. augusta w džewjatej hodzinje wurdźe w Hóſku Boži wohén a znicži Narçikec kublo a wobej Palenczeriec khežch. Narçik ma zawěſczenie. Najwjac je skłodował Michał Palenczer, dokelž skoro niczo nijeje plojeniem wutorhnij. Wohén bě najsterje ze złostnej ruku zatknieny. — Lědma běchmy po tutym něchtó dalschim wohnju přeni strach a bojoſcz pchétrali a so do mera podali, wubudžichu nas zwony z nowa, dokelž so hido zaſ a to w blízkich Sernjanach paleſche. Wohén wurdźe w Bjensche korcžmje w kólni a pchí tehdomniſczej fuchocze rožscheri so tak žałostnje khežte, zo móžeschtej přeni a druhí ſuſod lědma ze živjenjom czecknycz, tak zo je so tež cyka domjaca nadoba ſobu ſpalila. Nimo toho ſpalili so 1 kón, kotrež bě do korcžmarjec hróbze pchęz noc stajeny, kaž tež 2 ſwinjeczji a 2 kóžy. Wotpaliſe ſu so statoki: korcžmarja Bjenscha, khežkarjow Lubka, Rhyczki, žiwnoſczerja Schwedę, khežkarja Neka a žiwnoſczerja Manjoka. Wohén bě bjez mala hischeze wjele wjetſche njezbožo pchihotowac̄ mohl, njebychu-li na zbožo hischeze někotſi hoſczo w korcžmje byli. Tola tež tak je skłoda jara wulka, dokelž ſu so cykle žnē a nimale cykle zelene ſobu ſpalile. Nimo toho nijeje skoro niczo zawěſczenie. Tež ſkomjane hróbze młyńska Lipicza so wjele krócz zapalachu a bě nimo mery ſprócene napinanjo a dželo, je zdžerzecz a na třeſche wohén dohaſczeč; podobnje tež Wojnarjec statok zdžeržachu. Młyńkec domske ſchitachu z džela ſchtomu, kiz so pchí wohnjach husto jara wužitne wopokazuja, tak zo měli tež w tutym nastupanju ſebi ſchtomu bóle wažicz. Złostna ruka je wohén zatylka a tak wulke hubjenſtwo a zrudobu do nasheje wjetſki pchiniſeſla. — Wschá cęſcž

dýrbi so dacz sykawam, kótrychž běsche tu 7 na pomoc pschijélo. Prěnja běsche Worklecžanska, druhe běchu z Różanta, Ralbic, Běškec, Žasenyc a dwě z klóštra z tamníschej wohnjowej woboru. Wosebje Běškowska sykawa je so wužitna wopokazała. Schtóž je hdý podobne njezbož we wšy abo w fufodstwje pschětrał, tón wě, kajki trósc̄t a kajku domérnu wubudžeja prěni, kotsiž na pomoc pschiběhnu. Tohodla so tak jara k wohenjej khwata, hdý je runje pschi nim na spěchnej pomoci druhdy wšcho zaledzane. — Wbohich wotpalených poruczam⁹ smilnej dobrociwosći wschitlich, kótrymž su lětusche žohnowane žně sředki k tomu do rukow dale. Wjes samia je khuda, a wotpalemym je wšho nuzne, schtóž do hospodařstwa trjebaja, hdýž swój skót, z kótrymž dýrbja rolu džélac̄, z rukow dacz njemoža. Spěch na pomoc je dwoja pomoc!

3 chłoho swěta.

Němska. Zańdžený týdžení je našcha fejžorska swójba njemało stracha wustala. 25. augusta z wjecžora pschejehowaſche so fejžor Wylem w parku pola Babelsberga; njewosta pak na sejezech, ale winy so do polow nutz. Tu zosta na dobo kón píched grocžanej schlahy, na kótrž pak so wysoki kniez cžniczki dla njedohlada. Wón tohodla konja pohaniowaſche, kótryž chyjsche tež hnydom pschez zadžewk pscheskočicž, ale so pótknū, tak zo jézdný ze sedla wotlečza. Schkody pak sebi džakowan⁹ Bohu žaneje sezinil njeje. — Brync Hendrichowý móz, mjenujich druhoho królyncowoho syna, wóndano pschi samym w Potsdamje z jenym wozom konjaceje železnich hromadze praſny. Bohonež na železnich pak bě tak duchapštitomny, zo so wjac̄ njezboža njeſta, hac̄ zo jedny kón padže. — Krajeni pryncesyna Wylema je na čorlach skhorjela.

— Pschichodny týdžení thcedža so tſjo fejžorojo zemicž, hdže, to je hiſhceje njezname.

Awstrija. W Awstriji su tu khwilu wólby za jednotliwe sejmy. Za tym hac̄ su tam we wschelakich krajinach wobydlerjo, su tež wólby pak po katholickim zmysku pak liberalne. Posledniſchi pak tójsichto pschisadžuju.

Italska. W Italſkej maja smiertny strach psched thoſeru, kótraž so tam dale a bôle rozſcherja. Proceſſiony su tohodla zaſazane. — Šako čhyſli tam konja za wopuſtich dosahňmez!

W Schwajcarſkej su runje kaž w Pruskej hiſhceje psched katholickej cyrkwi jenač njepſcheczelých zmysleni. Hdýž tam katholikow njerodža, dha maja tam za to cžim wjac̄ anarchistow. Su tam mjenujich psched krótkim cyle paſmo tajſich njepſcheczelow wšchoho kniežerſtwa wusłedžili.

Ruska. Tež w Ruskej zaži nihilistojo swoje hlowy khroblisko zbehaja, dyžli hdý předy. Rubja a kradnu, hdžež jim schto pod ruku pschindže, wosebje pósty a kaſy, zo bychu pjenjez za swoje njekniczomne ſutki nadobylsi. W Sarotowje na pschikkad ſkóncowachu millionarku Buschkinu a rubichu ji 400,000 rublow.

Činška. Činška abo Chinesiska je z Francózami z cykli mocu wójnu zapoczała, bjez toho zo by žaneje pschipowjedžila. Francózski admirál Courbet je z 10 lódžemi pschistawne město Fucžu bombardiroval. Mnohe cžinſke lódże, kótrež francózskim doſho zroſcžene njeſtu, buchu znicžene. 3000 Činjanow je pječza padnylo. Žałostny bě napohlad pschi rěch Min, kótraž psches město běži. Morwi, ranjeni, so palace lódže płowachu po rěcy dele. Wobhrodžene městna

wokoło spomnienego miasta zniczowschi, wrócił mu so Francózjo zaś na morjo. Tuczi budzą so węże na fedżbu bracę, zo daloko do kraja njeponiąża, wobiadzą a wozmu sebi někotre brjohi pschi morju. Tak budzą Cziniensko dōscz połostni. Czi drje su w połedniachim czaju wjele w swoim wojskowiu porjedzeli, ale dōscz najskerje hiszceze nic. Budżo so to bórzy w dalszej wojnie połazacę. Pschêhraje-li Czinska wojnu, zmieje snano to za nju hiszceze wjach szézhroków. Najskerje njebudżo so jeje potom tež Russka wjach bojcz chyceż. Tak zmieje Czinska ślema jenoho njeprzeczelna wotbywski zaś druho na schili.

Wschelcziń.

* Zajimawy podawki psched krótkim z Dreždza piśachu. Jedyn z tamnych poprancowych pjełkarjow bě sud rozwiszczęzenego miedu dostał. Na puczu bě so sud někaf wobszlobił a pocza běżecá. To bě nětk nic kraj, ale hasa, hdźez měd běżesche. Dale a sylnischo słodka rěka czechesche a bórzy bě so małych a wulkich dōscz zhromadzili, kiz z lisanjom toho miedu hórke żiwnienjo sebi słodnachu. Tola tu pschińdzi tolsty muž, kiz jara swarjesche a wiesołe towarzstwo rozehna. Njeprzokojni cziniachu nic słodke ale khetrje kisały huby. Tola bórzy bu jim czim wiesche wieselo. Tokszy mužek so někaf wobszuje a — syny so do słodkoho jezora! Fotograf tam żadny bliżko njeběsche, hewak bě tutón kraſny wobraz za wschę czasy zdżerzał.

* (Najnowsche schęzepienjo jětrow.) We wjesch njeadaloto Goesta (we Westfalskej) bě lekar schulske dżeczi z nowa schęzepiš. Sylny, strowy pachoł bě wosebje rjane jětra dostał, stojachu kaž pamphuhi na tolstymaj rukomaj. Taiku dobrotu chyrsche młody pachoł tež swoim sobuszhulerjam pschiwobroczicę, kotsiż hiszceze starci dōscz njeběchu, zo by lekar jich schęzepiš. Schto czini našch młodzieni? Z plotu wulkama sebi wótrz czerni, rozkłos swoje nabubnienje jětra a z motrym czerniowym kónczkom drapaſche ruku kózdroho sobuszhulerja, kiz za joho darom żadasche, tež hewak wschudzom, hdźez sebi żadny pschejesche. Joho schęzepienjo je pječza dobry wspskich mělo a je drje prénje tajke schęzepienjo bylo.

* (Swojej woczi trjebaj prawje!) Woboznomo biskupa ze wschę stronow pschedzachu; tón pak wosta pschi wschém tym pschede wjeskoho ducha. Pschedzél so joho praschesche, kaf je jomu to móžno. „Chcu czi swoje potajniſtwo prajiez, wotmokni biskop; mam za swoju czichomyslnosć swoimaj woczomaj so dżaklowacę. Hdźż so mi zło stanje, pozběhnu je najpriedu k njejmu a so dopominju, zo mamy swoje powołanjo wot tam; potom hladam zas na zemju a myslu sebi, kaf mało jeje ruma trjebam, zo bych něhdý wot wschę staroſćow wotpoznał; skončzne wohladuju so wokoło so a wopominam mnogość tych, kotsiż maja so hiszceze hórje dyżli ja. — To wscho mje wuzi, kaf mało mam prawa, na wobezežnosće žiwnienia, na pschislodzenja a pschedzehanja skorzież!“ Tutón recept mohl někomužku wuzitny bycz!

* Psched někotrymi nježelemi bu we Winje anarchista Stellmacher wotprawieny. Wón bě jedyn z tamneju rubieżniſkeju mordarjow, kotaž lěša 10. januara pjenieżnika Eiserta a joho swojbu napadnyschtaj. Hijo 25. toho samoho měsaca zatkeli Stellmacher policajſtoho dedektiva Blocha, po czimž bu, kaž tórhny so wobarcach, wot někotrych dżelacżerjom zajath. Joho zadżerzenjo w jaſtwie běsche pschedz na najbole zaſakle; a duchownoho hrubje wotpołazawski skončzi bjezbóžnik na schibench. — Tutón podawki rozwominajo, dyrbja někotre nowiny wuznacż, byrnje hewak wscho druhe bôle hajile, dyżli nabožniſtwo, zo

je wulki czas, zo by zas wera do ludu pschijska, priedy hacz je wsho spowroczone. Jeno wera a polepszenjo dzelaczereskich wobstejenjow moze podobnomu skazenu zadzewac.

* (Wutrobiti wopor francoske je kniezych.) Psched nerkotrymi letami powjedasche francoski lekarsti czasopis sczehowach podawki: „Psched krotkim pschekhodzowasche so sotra S. z pyczimi dzeczimi, kotrej bechu jej dowierzene a ktrychz najstarsche be 8 lat. Tu pschibezha wulki wowczeski psyl na nich; joho zadkowy napohlad a jeschez wokolo khlamy dasztaj hnydom spoznac, zo je to zwierjo skazene. To spoznawski skoczi sotra S. sredz psa a dzeczji. Hnydom pschi prenim nadpadze ju zwierjo zatraszchnje kustry; tola hdyz dzeczji zaklosnie volachu, czisny zmuzita kniezna so njebojaznje na psa. Dlje hacz dzeczak minutom dzerzescze joho krucze, mjetasche so z nim wo zemju a pytasche joho zadajec z tym, zo najebacj joho wotre zuby jomu ruku hukowo do khlamy storczy. Skonczenie, hdyz nerkotni dzelaczerjo na pomoc pschibezachu, pschegi psyl swoj wopor a bu zabity. Sotru S. hnydom hojic spytowachu; pytanie zatrasznych ranow na jeye rukomaj wot mordarskich zubow nakusanych wupalichu; tola hido po nerkotrych dnach pokaza so zadkawa khorojec: wobha sotra be wot psyczego jedu nakazena. Nadobna kniezna sebi hrzbnym strach njezataji, z poniznym podaczom woczałowasche zatraszchnu, grawoczemu smiercz. Miejscze jeno tu starosc, zo by woporniwe žonske, kotrej ju wothladowachu, wotstroniła, zo by jim w rozdzahlosci njezechodzila, a be zbožowna a stróscenna nad woporom swojego živjenja, kotrej be za dowierzene dzeczatka podala, a te same tak ze smiertnoho stracha wumozila. Taika wutrobitosc njetrejeba žanoho dalschoho rozświetlenja a je do knihow živjenja zapisana.

* (Wysoka staroba.) We Skutari pola Konstantinopla wumrje nje-dawno tórkowksi rjemieslnik we starobje 135 lat!

Naležnosć našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 334. cyrkwiński inspektor Pětr Lehmann w Dreždanzach, 345. 346. z Nowoslic: Haňza Kronsec, Jakub Kójenek, 347. 348. z Konjec: Jakub Suchi, Michał Cernak, 349. Madlena Domaškew w Dreždanzach, 350—352. ze Salowa: Jurij Lipič, Jakub Šolta, Khata Čornakec, 353. 354. z Kočiny: Miklauš Šoltka, Marija Kralowa, 355. Marija Wokowa z Rachlowa, 356. wučer Jakub Hejdan z Němcow, 357. Jurij Sopa z Prawočic, 358. M. M. z Khrōscic, 359. Pětr Bér ze Žejic, 360. P. Kudzela ze Smječkec, 361. Haňza Wawrikec z N. Wjeski, 362. Marija Mjechelowa z Lusča, 363. Marija Zarjenkowa z Dobrošic, 364. Marija Wagnerowa z Kukowa, 365. 366. z Prahi: gymnasista Jan Šolta a Jurij Křižank, 367. Miklauš Buk z Konjec.

Sobustawy na lěto 1883: 553. Jakub Suchi z Konjec.

Zemrjety sobustaw: Pětr Česla (Robl) z Khrōscic. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjestej 69,542 m. 31 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: N. z Budyšina „Wutroba Jēzusowa, wusłyš nas!“ 1 m., njemjenowane z Budyšina 2 m., P. H. z Corneč 20 m., k. Schönberner 1 m., přez k. Vincenca w Kloštrje: z Miłočic 3 m., njemjen. 6 m., K. z Miłočic 10 m., N. z Ralbio 5 m., N. z Konjec 2 m., J. M. z budyskeje wosady hako džak za domkhowane žně 20 m. (Vivat sequens!), M. J. z próstwu: Wutroba Jēzusowa, smil so nad khudymi dušemi mojich wotemrětych 300 m., smil so nad nami, Wutroba Jēzusowa 3 m.

Hromadže: 69,915 m. 31 p.

Za cyrkičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 8572 m. — Dale je woprawane ze słowami: „Swjaty Józefje, proš za nas!” z Pančic 3 m. — Hromadźe: 8575 m.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Za mnohe dopokazy runje tak dobroćiwoho kaž wo-krewjacoho dżelbraća, z kotrymž sym ja z přičiny pjeć-dzesatlětnoho měšniskoho jubileja, kiž je Boža hnada mi spožciła, počeśceny a zwjeseleny był, wuprajam swój naj-nutniši a najpokorniši dżak z wutrobnym přenjom, zo by Dawaćeř wšoho dobroho tute dżelbraćo, kotrež bu mojej wosobje a mi dowěrjenomu swjatomu zastojístwu poskićene, bohaće zas płacił.

W Budyšinje, w augusće 1884.

Biskop Dr. Franc Bernert,
japoštołski vikar a tachant.

Almanach

serbska knižka k wopomnjeću džesateje hłowneje skhadżowanki serbskeje studowaceje młodosće je wušla. Wona woprija: Basnje, stawizny serbskeho studentstwa a najnowšeho serbskeho žiwjenja, směški a žiwjenjopisaj serbskeho basnika Zejlerja a hudźbnika Kocora z wobrazomaj. Předawa so po 75 p., na pósće po 1 m.

Wozjewienjo.

Lětūski nazynski procession do Filipsdorfa (na swjatohu Mateja) njepondže.
Kantor.

Zjawný dżak.

Pschi straſčnym wohnju, kotryž 26. augusta $\frac{1}{4}$ 11 hodžin w naszej wsi zakhadżesche, bushtaj naszej statokaj zdżeržanaj. Za tute zdżerženjo mamy so po Bożej smilnej radże wosebie dżakowacž tym, kotriž su pschi sykawach z Rožanta, Jasenicy, Woreklic, Źeškec a Ralsbic dżekali, kaž tež klóšhtrskej wohnjowej woborje. Jim wschnittim, kotrychž woporniu, sejebi-zabytu luboſcz ihy widżeli, a kotrychž imena su Bohu znate, prajimy tudy zjawnje swój najwutrobnischi dżak z pobożnej prostwu, zo chył Bóh wshém nadobnije mytowacž, schtož su nad nami ežinili.

W Sernjanach, 1. septembra 1884.

Mlynk Lipicž a swójba.
Wojnař Ryčer a swójba.

Katholicki Czasopis

Wudawa so
prěnu a třecu sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Studowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 18.

20. septembra 1884.

Lětnik 22.

† P. Heinrich Ledzbor.

Wutoru 2. septembra popołdnju w 5 hodž. wumrje w Kulowje kniež Heinrich Ledzbor, posledni z přjedawšich duchownych kulowskeje wosady. Hac̄ runiž mjez schtyrjomi duchownymi, kotsiž su wot lěta 1880 tam wumrjeli, najstarschi, je wón najposlednjschi ze sweta škol. Wón wumrje runje 2 lěče pozdžijscho, a to na tym samym dniu, kaž najmłodschi z nich, mjenujc k. kapłan Lipic, kotsiž bu 2. septembra 1882 wot toho knieza wotwołany. Kniež kapłan Wowlcerk bě 1880 a k. farař Schneider 1883 wumrjet, tak zo měsjeche czezech domapytana wosada hac̄ dotal skoro kózde lěto jenoho ze swoich duchownych wobżarowac̄.

Kniež Heinrich Ledzbor narodži so 10. januara 1811 w Kulowje, studowaše na gymnasiju w Budyschinje, a bohosłovstwo we Wrótsławju; bu 1. novembra 1837 na měchnika swieczeny. Skutkowaſche potom cykle swoje živjenjo w Kulowje, najprjedy hač młody kniež wot lěta 1837 hac̄ do lěta 1842, a wot 1842 hač do 2. septembra 1884 hač pschedstejer tudomnijschoho schpitala. Hijo we studijach kaž tež w pozdžijschim časlu běſte wón stajnje khorowaty a měsjeche wjese czerpieć, doniž po jara hołoscjowej khorosći na widliſteža w pucherju 2. septembra pobožnje z podacžom do božeje wole swoje živjenjo dokonja. Kniež Ledzbor bě w filozofiji a theologiji hľuboko zdželany, hač predař lubowaný a hač katecheta jara wustojny. We swojim 47lětym skutkowanju je drje wón mało z Kulowa píšiſchol a tutón cykl čas swěromu a písmom zaſtaranju swojoho zaſtojnſtwa woprowaſ, zbytny čas pak na molowanjo nałożil. — Dokelž so ženje strový nječjujeſche, njeje žane druhe

lēpsche město pschijał, pschi swojich snadnych dołhodach pał je tudy tola wjele dobroho skutkował.

Zoho pohrjeb běsche pjatki 5. septembra. Hijo schtwórtki 4. septembra pschijedže tohodla archyméchnik a probst Unter z Lubanja. Čežlo njeboczicžko běsche w kschijownej cyrkwičce wustajene, hdžež so tež pjatki $1\frac{1}{2}$ 9 za njoho officium po morwych wotbu. Wokolo džewjecžich bu čežlo pschi pschegmieru bohatym wobdzelenju cyleje wosady do wulfeje farſkeje cyrkwe donjesene. Z duchownych, kotsiž joho pschewodzach, běchu so zeschli wysche Lubanjskoho probsta k. fararjo Wornar z Khrösczic, Duezman z Radworja, Nowak ze Schpitala a Hnizdil z Pfaffendorfa pola Bhorjelca, kaž tež k. kaplan Libšč z Kalbic. Na puczu mějachu wokolo kascheza rjemieslniske towarzstwo, swj. Marijne bratsiwo a zjenoczeſtvo tsělcow spalir. We farſkej cyrkwi mějescze k. probst Unter requiem a potom poda k. kaplan Krause němſki a k. kaplan Nowak serbski pschehlad joho živjenja. Sklončnje bu zemrjety kniez k poslednjomu wotpoczinke donjesen. Do farſkeje cyrkwe so wrózniwski wotdzerža hiscze k. farar Hnizdil božu mſchu „de beata“. R. i. p.

N.

Šylna žónska.

(Wérny podawki z Jendželskeje.)

(Počražowanjo.)

2. Ajewjeſta.

Za měſac po tutym ſwedženju bě zas wjepole hibaniſo w cžichéj wjescy: Herta je z Robertom k woltarieji stupila a wrózca so z nim do swojoho wótcnoho domu: někto z Robertom zwiazana hacž do ſmjerče! Kraſna běsche njewiesta w swojich mlodych lětach, nadobnje wupyschena; rjeniſcho pał hiscze dehjescze ju jeje kniežniſka poccziwoſć, kotař taž złota króna na jeje cžistym cžole blyſczeſche. Pódla kniežniſkeje pokornoſće pał bě ji džensa zrudna staroſciwoſć do woblicza zapisana, a mnohe ſylzy ronjachu so jej po zblednjenymaj licomaj. Za kóždoho drje mějescze njewiesta pscheczelne poahladnjenjo, hdže jej zbožo pschejachu — tola staroſciwoſć z wočzow so njedžubi.

Wſho, ſchtož bě doſežahnyčz mohla, bě dowolnoſćz, zo ſmědžesche so rano zahe psched katholifim měſchriftom zwěrować; zjawne a jara pschne wěrowanjo pał mějescze jendželski duchowny do poſkonia. Po wěrowanju bě wulka kwaſna hoſcžina za blízkich a dalokich hoſcži. Schto težto ſebi njewiesta myſlesche, hdže młode holečki jena po druhej pschihadzachu ju proſcho, zo by jim drjebjeničku kwaſnoho tyfanca pschez wěrowanski pjerſchčezen pscheczehnjenu dała?* Wona drje jón dari, ale bołostne poſměwknjenjo chyſche prajicž: pscheju drje tež tebi, zo by bórzy so wudacz mohla, tola zbožowniſcho dyžli ja.

Po kwaſnym wobjedže wopuſtežiſtaj Herta a Robert cžische hoſcži, kotsiž hiscze dale so zabawjachu, a podaſchtaj so do swojoho wobydlenja. Žana macž płaſacu Hertu z wótcnoskoho domu njepſchewodžesche.

Robertowe kublo běsche hijo wjele ſplahow Somerdalec swojich mjenowalo. Běsche to kraſny statok. Domſte bě wulke a rumne, wjacore wulke

* W tamnej krajinje je tole waſhnjo: Holch pschihadžeja jena po druhej k njewiſcze a ſchepnu jej próſtu do wucha, zo by kuf swojoho tyfanca pschez wěrowanski pjerſchčezen ſežahnyla, zo býchu tež wone ſtoro rjanoho, pěknoho a bohatoho muža doſtale. Tale próſtu jo rad dopielni; taſtu drjebjeničku pał zawaſa ſebi holch do papjery a khowaja ſebi ju halo wažne wopomnjezo.

hródze běchu hacž na najlepje zarjadowane a derje z najrjeňšim skotom najpelnjene. Za domskim ležesche wulka zahroda z mnogimi schtomami a z mjeňschej zahrodku za kuchinske rostliny. Do toho rjanoho statku Robert swoju młodu mandželsku pschimvjedze.

Staršcha, czista zhotowana žónska, Robertowa něhduscha pěstońča a něcjišcha hospoza, powita w durjach młodejku mandželskej z tak pscheczelnymi słowami, zo wona hnydom Herczínu wutrobu dobu, hacžrunje so tutej hafle někto ze wčej mocu zaſtyška, zo njeběsche wutrobicže nanej so spjecžila w tak wažnej naležnoſći a so zapowjela muzej, kiz jeje wěry njeběsche; wona měnjeſche, zo drje bě wěc hinał wupanyła. — Tola někto bě pozdže! Herta tež spózna, zo so wjacy wróćicž njemóže. Tohodla bě hotowa, zo chce wšče winowatoſče, kotrež je pschijsala, swérne dopjelnicž a swojomu mandželskomu swěrnu staroſeživa pomocnica bycz, zo pak so tež we swojej wěrje z nicžim njecha zatrasicž dacž abo khablač. Najbole ju bolesche, zo je ze swojej ženitmu swojoho duschepastyrja tak zrudžila. Pschi kſchecžanskej wucžbje bě tutón woſebje holcam zrudne ſzéhroti měſchaných mandželskow pokazował a pschi poſledních tajkých wucžbach hifcheče tajke jim naležnje wotradžał. O, wona bě na joho tſchepotachym hloſom derje pytnyla, z fajkej zrudobu won jeje zwiaſk wjaza; tež wona njedosta cyrkwiſtſho pozohnowanja za swoje mandželſtwo,* hacžruniž bě jeje narwoženja wšče wuměnjenja, kotrež cyrkje za měſhané mandželſtwo žada, z pschisahu ſlubil; zo mandželskej we wěrje ze zadžewkom bycz njecha, a zo maja džecži po njej bycz. —

„Witaj w nowej dominžne“, rjekný Robert, hdźż bě proh pschekrocžka. „Nadžijam so, zo tu wščho po swojim spodobanju namaſasch; Hilžbjeta je swoje cziniła, zo by eže ſpokojila.“ — „Ach haj, to ſym ſebi wěſta“, wotmołwi ſpečhne młoda žona; „ehy dom je tak czisty a pscheczelny, zo drje žana lěpscha hospoza njeje dvžli Hilža.“ To wſchaf bě rjane ſwědženjo, kotrež ſo runje tak Hilži, taž Robertej ſbodobasche. Tutón hifcheče ji hnydom cyly dom a dwór pokazacž, tola Hilža pytnywſhi Herczíne blěde wobliczo a jeje wupłakanej wocži praji, zo drje budže za młodu žonu wotpocžink a poſylnjacy napoj najlepše, a zo mózetej dwór a dom wonej nazajtra wobenčz, ſchtož bě tež Robertej prawje.

3. Hospoza.

Sydom lět je ſo minyło. Na rjanym naletnym dnju ſedžesche Herta Somerdalowa w swojej czistej jſtwi, kiz bě tež kuchinja, a pschihotowasche jedž i wječeri. Eſi džecžatka hrajkachu ſebi pschi njej na zemi, ſchtwórtę pak ležesche w kolebch, kotaž pschi njej ſtejſeſche. Běchu to lubozne džecžatka, cyle po macžeri radžene, kotaž bě je wot wſchohu zapocžatka, runja swojej macžeri, i pobožnoſci, bohabojoſci a pōcžiwoſci džeržała. Wona czinjefče, ſchtož bě jej móžno, najwažniſche pak njebě dotal doſczahnyč moħla: najebacž nanowu pschisahu, zo won jich katholſkomu wocžehnjenju nicžo njecha do pueža klascž, — njeběchu hifcheče ani kſchecžene. To jeje wutrobu ežežen cziszczeſche.

Robert bě drje hewak dobrý muž a tež pobožny po swojim waschymu, tola połny hdźi a pschedſudow pschecžiwo katholſkej wěrje; tohodla njechaſche nanihdy dowolicž, zo by žane joho džecžo ſwjatu kſchecženiu po katholſkim

* W Žendželskej ſo w tutym naſtrupanju cyrkwiſte zakonje tak krucze džerža, zo pschi werowanſkej Bożej miſci, hdźż je mandželſtwo měſhané, měſhnik wot woltarja dže, ani zo by lud pozohnował, taž je to hewak pschi Bożej miſci po morwych.

waschnju doštało, ani zo by so žane do cyrkwe abo schule dowjedlo. Pódla pał tola žonu a džecži jara lubowaſche, tał zo Herta druheje starosče měla njeby, ſchtož jeno rozdžel we wérje.

Robert, najstarschi syn, běſche lubozný hólček, poſkheſta lěta starý, pěkný a rozmorný bôle hacž by so po joho starobje wočakowało, nanowa radoſež, maczerný ſkódky troſcht. W tu khwilu ſedžeſche ze swoim mlódſhim bratrom a ſotru na zemí, z luboſcžu maczérne wóćko na malu čzrjodku pohladowaſche.

„Herta“, zawaſa nan z durjemi nûts, „poj wſchaf won, chcu eži nowej wołaj poſkaſež, kotrejž ſhm kufiſ, ale njeſchivjedž žane džecžo ſobu; ſtej džiwnej.“ — „Roberto“, praji macž hólčkej, „ty dyrbischi nětke na Franca a Marku ſedžbowacž, a jeli male w kolebce plakacž pocznie, zawaſaſi mje hnydom, budu wonka na dworje.“ Z tuthmi ſlowami poda ſo Herta na dwór. Bórzy na to buſchtaj nan a macž wot ſlužownoho na polo powołanaj. Herta, kž ženje ſwoje lube džecži ſame njerostaji, jeno njeradji do toho zwoli, hdž hčyſche ju muž ſobu na polo mecz, dokelž derje wědžeſche, zo ſo do pał hōdziny njebudže móć wróćicž. Zo pał by muzej k woli byla, poruczi džowcy, zo by mjez tym na džecži ſedžbowala.

Hdž po 20 minutach mandželskej zaſ ſo wróćeſchtaj, zaſkyſchiftaj duch dom wottam straſhne wołanjo. Maczérna wutroba ſebi prajeſche, zo je ſo wulke njezbožo ſtało. Pschiběhnyschtaj dom: durje běchu zamknijene, tola ze ſylnej ruku nan wotražy žamk — tu pschiběža žałoſcžo Robert jimaj na pschecžo a cyly ſo paleſche! Spěſchňe drje zawaſi joho nan do ſwojeje ſuſnje a wuhafný plomjo, Robert pał bě hžo ſurowie wopalený. Džowka, kotrejž běchu džecži dowěriene byle, bě je do iſtwy zacziniwſchi ſame wotſajila, a mjez tym zapali ſebi hólčec, kaž mała ſotſicžka njeđoſpołnje powiedaſche, nětka ſwoju ſuſnicžku. Starschej drje hnydom po lekarja poſlaſchtaj, tola hžo bě pozdže, a Herta dyrbieſche pschiběladowacž, tał jeje najlubihci ſynk w ſrotkim w jeje rukomaj ſo wudycha! W ſwoim njeſmernym ſtróženju pał tola nježabu, předy hſtceje joho ze ſam ſnej ruku wuſchecžicž. Z tym ſo wboha macž tróſhtowaſche: „Bohu džakowanó! moje džecžo tola njeje bjez ſwiateje kſchczených wumrjelo, to je jenicžke, ſchtož mje tróſhtuje.“

To pał běſche woliſ do wohenia pola jeje mandželskoho, zo ſo wona džakuje za něcžo, ſchtož mjeſeſche won za najwjetſche njezbožo. „Ty njeſmilna macž!“ zawaſa won w najwjetſhim hněwje, „kał móžesč Boha khwalicž za to, zo je twoje najstarsche džecžo morwe?“ — „Bóh wé“, rjeſny žałoſcžo macž, „zo ſhm Roberta tał nutrniſe lubowała, kaž ty; mi je jeno lohko, zo njeje bjez ſwiateje kſchczených wumrjel. Nětka many w nim małoho jandžela w njeſiſach, kž budže za naſ ſo modličž.“

„Haj“, zawaſa hněwne muž, „twoja njeſknicžomna wéra je wina na naſchim njezbožu; hdž by ty hóleca tał pobožnoho njewučiſla, by nam woſtał. Dawno dyrbischi wědžeſ, zo pobožne džecži najprjedy mreja. Wot nětka tebi zakazuju wſchu naboznú wucžbu, ja ſwoje džecži lubuju, byrnje ty to nječiniſla, a chcu je ſebi zdžerzečž.“ — „Roberto“, znapſchecžiwi měrnje Herta, „tež ja lubuju ſwoje džecži, ale ja lubuju jich dufche bôle hdžli jich cžeka, a mi je jich wěcžne zbožo njeſmernje bôle naležane hacž čzaſne; wot nětka dyrbja wſchě moje džecži kſchczené bjez.“ — „A ja njecham, zo bychu moje džecži pschibějſich katholikojo byli“, zawaſa cyle rožnijemdrjeny Robert; „ně, do ſtopow naſowych a džedowych maja ſtupacž: ſchtož ſu přjedownich byli, dyrbja tež wone bjez.“

„Sy dha ty zabył, Roberto, zo sy psched nazu wérowanjom slubik, zo chcesh džeczi w mojej wérje wočzahnyč dač? Bjez tuteje pschisahi, kotruž sy mi tehdom pschisahał, njebych nihdy na nihdy twoja mandżelska była.“

„Běch břazyn, zo sym to pschisahał; wjetšhi břazyn pak bych był, kdy bych to džeržał — po džensnischej wuczbje. Tu hladaj, tu leží najriensha kwekla načheje swojby wohidžena, zymna a morna we řózku: tebi mam so džakowac, abo wjele bôle twojej njeduschnej wuczbje.“

„Mojej wuczbje? Kaf je to mōžno?“ woprascha so Herta měrnje.

„Njejsym tebi hido často prají“, wotmolwi muž, „zo džeczi pschegzahe so modlicz wuczisich? Hischeže jónu tebi praju, pobrach je we pschewulſej dobroče . . . Z krótká, jutſe pójczelu džeczi k mojej maczeri, ta njech je wočzahne, kaž je mje wočzahnyła.“

(Psichichodnje dale.)

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. 7. a 8. septembra pschebýwasche na tudomnym tachantstwie dr. Eder, archibiskop solnhořínski (salzburgski), kotryž bě zhromadžiznu katholikow w Ambergu wopytawši z ambergskim professorom Dusmanou psched Drezžany do Budyschina pschijet. Wot tudy poda so wysoki kniež do Prahi, hdež běše pschi wotewrjenju českoho sejma na wosebnym měsće pschitomnyj.

Klóštyr Marijina Hwězda swjeczesche wutoru 16. septembra wulki swjedžen: nazajtra 17. septembra bě 50 let, zo wysokodostojnej probst, kniež dr. Khrystofomus Giselt, ze zadraſčenjem do cisterciſkoho rjady zaſtupi. Schtož sym wo swjedženju zhonili, je: Póndželu wjeczor bě rjany wohniſtroj (Feuerwerk) na klóſtyrskim dworze, kiz běſche tež cyh wobswělleny. Wutoru pschejachu k. senior Kucžank a kantor Scholka z Budyschina, dwórski predař Potthof z Drezžan a skoro wšichcich duchowni klóſtyrskoho patronata kniezej jubilarej zbožo; k. senior Kucžank w mjenje pschitomnych ryčesche. Pschi wobjedže wunjeſe k. Potthof wustojny toast na knieža jubilara. — Boh wobradž zaſlužnomu kniezej, kiz je z czejkę ſchody (na ruci) skoro zaſ chle so wulekomał, hischeže mnohe lēta k dželu za czeſez Božu a spomoženjo klóſtyra a czejkę wokolnoſće!

— W nastupanju poſwječenja khorhowje wojerſkoho towarzſtwia je wot tutoho redakcija dopis doſtała, w kotrymž je wozjewjene, zo ſu tam mnozy za to byli, zo byhú tež ſerbſte družki na swjedžen pſchisichle.

W Delsnich Gulschzechach ſtej ſo ſrijedu 17. septembra popołdnju domske a kólna kublerja Miklawſcha Wornarja wotpaſiloj. Mały 6lětny hólcjec ze Gulschec je — kaž praja — wohén zamisichkrl.

3 cyloho swěta.

Němska. Žara wažny podařek za katholiske živjenjo w Němskej je 31. hłowna zhromadžizna katholikow Němskeje, kotraž psched dwemaj njedzelomaj (31. aug. — 4. sept.) w Ambergu w Bayerskej ſo wotbu. Něto Amberg bě swjedženſcy wupřichene. Na 1400 wopytowarjow bě ſo z czejje Němskeje a Awstrije zechlo: biskopja, abtojo, měſchnich, professorojo, zapoſlanch, rjemiſelnich atd., wšichcich běchu tak pschejzene, tak horliwi za dobro wěc, zo móže ſo zhromadžizna wopravdže nadobna a wulkotna mjenowac̄. Wshé hłowne a wažne naležnoſće, kotrež katholickich w tychle časach zajimaja, ſo we wustojnych ryčesach wopomnichu a wuradžowac̄. Spominamy jeno na krasne a mócene

ryče solnohródsko archybiskopa Edera pschećzíwo swobodnym murjerjam, za-
poślanca Híže wo rjemiesniskich a dželacjérfskich towarzstwach a druhé, pschede
wschém pak na krasne słowa Windthorste, kotrež běchu kaž pschedy wu-
berne, duchapolne, mócne. Tutoń módny schédzíwo bětce tež tudy kaž sónco,
wokoło kotrohož so zhromadzízna hibasche. Nasch Poſol je pschemalý, hacž zo
mohł jeno wuczah wažnischich ryczi pschinjescz. Jeno na jene Windthorstowe
słowo chce spomnicz: „We wulkim bědzenju wo swobodu cyrkwi híščce zmolom
dowojowali njejsihi. Wojowanjo je so zapoczął w Brussej a je so rožscherilo
pschez chly svět. Němska předku wojuje a cyly svět hlada na nas, hacž wu-
trajemy a dobudžemy. Pschetož wo tym njeje žanoho dwela: na tym dniu,
na kotrymž so w Němskej swoboda cyrkvi došpeje, budže došpeta za chly svět.“
Město Amberg je ſawnoho wjednika za čeſtnoho měſčeczana pomjenovalo. —
Druhi wulki kongres mějachu ſchlezych ſatholikojo we Wrótsławju, na
kotrymž so 4000 wobdzeliču. — Tež starokatholocy mějachu swój „kongreſ“
w Krefeldze. Tón wobſtejſe z hollandskich jansenistow, protestantow a nje-
zmólnych němskich profesſorow, kotiž wo wschém druhim, woſebje pschećzíwo
ſatholiskej cyrkvi wjelé wjac ryczach, dyžli wo swojich ſamnych naležnoſczach.
Te wichak ſu doſč wbohe. Podla znatych hanjenjow a wudmow pschećzíwo
ſatholikam a jich cyrkvi je zajimawe měſčeczenjo professora Schulty, zo budže
„vatičanski ſystem (t. r. ſatholika cyrkvi) za 100 lét z körjenjemi zwutorhana a
zniczena.“ Kenjez Schulte je najſkerje zabyl, kak mało zboža je hacž dotal ze
ſwojim proſeczenjom měl. — Ma w ólb y so w cyłej Němskej, a woſebje w Brus-
ſej, kruče pschihotuja. Windthorſt je na ſatholiskej zhromadzízne w Ambergu
wschěch ſatholikow napominał, zo bychu pschi wólbach swoju winowatoſcz czinili,
zo by centrum nic jeno w starej mocy zas do nowoho rajchstaga zastupicž
možlo, ale tež někotre nowe sydla, woſebje w Bajerskej, ſebi pschidobylo. Hdyž
ſatholikojo žanoho zapoſlanca za centrum pschećziszczeč njemóža, tam njech
ženje a nihdy žanomu nacionalliberalnomu swój hlos njedadža, a konſervativ-
nomu jeno tehdom, hdyž tón ſlubi, zo chce za ſkócenjenjo kulturkampfa ſo próco-
wacž. Hewak je lépje, zo ſo němcy ſwobodozmysleni (Deutsch-Freisinnige)
abo poſtupnich podpjeraja. — Lětusche wólby budža wažnische, dyžli wschě
prjedawſkich lét. Pschetož kancler Bismark je ſo wot centra wotwobročíž a
něk ſo z nacionalliberalnymi zas pschećzeluje. Hdy by tuta ſtrona zas poſyl-
nena z wólbow wuſchla, měni knjezeſtvo, zo z nacionalliberalnych a konſerva-
tivnych jenu wjetſchini dobudžę, druhu pak — hdyž budže trjeba — z konſerva-
tivnych a centra. Preňiſcha wjetſchina by njezbožo bylo, pschetož nacional-
liberalni ſu hacž dotal najhórschi ſpěchowarjo kulturkampfa byli a tež za lud
z cyła njeſtu. Sczéhwk tajſkej wjetſchiny by byl podlěſhenny a powjetſhenny
wojerski etat (wudawki za wojerſtwo), mótriski kulturkampf a najſkerje tobakowy
monopol. Tohodla zastupjerjo centra najbóle wotradzeja, zo bychu nacional-
liberalni ſo wolisli. Wschitke ſtrony mjenje bóle dželaja, zo bychu měſtna
w rajchstagu dobyły; tež centrum je na zhromadzíznaſtach kaž w Ambergu a
Wrótsławju swoje czinilo. Kak wažne pschichodne wólby za rajchstag budža,
ſzéhnuje ze ſłowa, kotrež Windthorſt w ſwojej krajnej ryczi w Ambergu praji:
„Madzijam ſo kruče, zo híščce ſkócenjenjo kulturkampfa dožiwiu, hdyž jeno
tele w ólb y za rajchstag derje w upadnu!“ Tak rožladny politifus, kajtiž
Windthorſt je, tajſe dowérne ſłowo hjezdjak njeupraji!

— Najwažnishi podawek tutoho thđzenja je gen dženjo tſjoch fejzorow
w Skiernewiczych, želegniſkej ſtaciji njedaloko Warſawy. Němski, awstriſki

a russki kejzor tam stary zwiazek wobnowiczu. Też najwyschši ministerjo tychle krajow běchu sobu a dachu swoim kejzoram wobkručiež, schtož běchu mjez sobu wuradžili. Z tajkim zeidzenjom je drje mér zas z nowa wobkručenj.

Austria. We Winje su zaidzeny thdzeň wulki Kongres rjemiſluiko w cykle Rakuskeje měli, kij je za cyklo kejzorstwo jara ważny. Wosebje zaji-mawe z tutoho kongresa je, zo rozprawnich wschelakich wulkich winskich nowin, kotrež su prćowanijsa mjenšich rjemjeſnikow dotal na wschę waschnjo podrywale a potuyjaše, buchu jenohłosnje z wuradžowanjow wuzamknjeni a wupokazani. Najwjetšche winske nowiny, na psch. „Neue freie Presse“, „Deutsche Zeitung“, „Vorstadtzeitung“ a druhe su cyle w rukach židow a maja skoro nesměrnú moc we Winje a z cyla w Rakuskej. Čim bóle so wschitch derjeznyſleni raduju, zo je jo jím jónu z tajkej frutoseži wěrnoſez praſila. „Hdy bych u tež druhdže tak so wupokazovali (wumjetovali), by wo wjele měrniſho bylo w Rakuskej“, pschitají tutej powjedczi „Hlas“. — Českí ſejm je 9. t. m. wotwryjen; pražski kardinal a biskop budžejowiski běchtaj pschitomnaj a hako hóſez solnohródski archibiskop. Najwyschši marschal poſwjeczi wutrobnu spominjenku na zemrjetu kejzorowu Mariju Hanu.

W Italiskej kholera zatraſchnje zahadža. Majebacž wschę möžne, doſež wobozne zarjadowanja a poſtajenja, z kotrežiž chyciſe italiske kniježerſtwo kholerje zadžewacž, je tuta pucž do kraja namakała a najzatraschniſho nětko w Neaplu zahadža. Za jedyn džen ſkhorje w tuthm měſeže, kotrež ma pschez 500,000 wobydlerjow, wjac hacž 900; z nich wumrje za džen 358! Hrůžba je tam wschęch pschewzała. Liberalni knieža, kotsiž hewak jeno měch-nikow hanicž wědža, z črjodami czechaja, za to pak měchnici a miloſciwi ſotry njebojaznic ze wschę woporniwoſcu khorých wobstaruja; pschede wschěmi pak blyſteži ze swoim pschikkadom neapelski arcybiskop. Tež čzaſopis, kij je cyklici cykle njeſticeſlých zmīſlenj, to ze wschę kholeru wuzběhuje praſo: „Měchnik zas do swojoho staroho kniežtwa zaſtupuje nic pschez zakonje, ně, chle čiſiſe ſtupa na městno, kotrež je kniežerſtwo wopuſtežilo.“ Wschu kholeru pak je ſebi zaſlňiſk kral Humbert, kij je do Neapla pschijeviſchi wſchitke ſchpitale wopýtał. Tajka zmuzitoſez je tež ministrów zahańbiła, kotrežiž jo předh žadyn pokazał njebe w njebožownym měſeže. Pieczę kralowi pschewodních ſu hido khorocži podleželi. Kłowna wina, zo runje w tymle měſeže kholera tak zahadža, je njeuprajita mazanoſez města a žalostna kholoba wulkoho džela joho wobydlerjow. Wulka nuza je ludži zas so modličž na-wczęſla. Swj. wótc je 10,000 frankow za kholobych khorých daril. W Romje híſcež khorocž njeje.

Tež w Španiskej kholera pschibjera, we Francózſkej pak je ſkoro cykle haſnyka.

W Belgiskej je ſwobodnomurjerſki liberalismus zas žadlawy ſkutk do-lonjal. Kaž běchu liberalni pschecžiwo ſchulſkomu zakonjej w Brüsselu ſo zhromadžowali, tak zeidze ſo nježelu 7. t. m. pschez 80,000 katholikow z cykloho kraja we kholonym měſeže, zo bych u za zakon, porjad a něčiſiſe kniežerſtwo wuſtupowali. Wulkotny, njesměrný czah pak, kotrež ſo ſe kralowſkomu hrodej poda, zo by krala poczeſčík, bu wot liberalnych wobrónjenych črjodow pschimaný, kotrež chyciſu czah rozpierzſhič. Naſtachu straſchné bitwy; doſež njehańbitly měſčanosta Buls z liberalnymi njechmanikami džerži, nje-mějeſte ſo policijſtvo ſ swojej winomatoſci, tež wojach ſo na pomoc nje-wzachu — tuž dyrbjachu katholikoſi ſami ſo wobaracž. W bitwach bu na

300 woſobow ranjencow. To budźe węczna hańba za belgiſki liberalismus. — Ženo někotre židowſte nowiny njehańbile zaſhadženjo liberalnych ſchwaluja, wſchitke druhe, tež liberalne czasopis̄y ſu tajke czinjenjo zaſudžile.

China. Tudy wójna z Franczami, býrnje pschipowjedzena njebyła, dale traje. Naiſkerje budźe wunoſčik njeſchezjenioſeče krawne pscheczhanjo ſcheczanow.

Ruſſia. Kejzor a kejzorowa ſtaj do Warszawy pſchijeko pón-dżelu 8. ſeptembra bjez wſchoho njezboža. Krótko pſched kejzorowym pſchi-khadom policajſtwo jałostnje krucze wuſtupowasche; tójskto woſobow bu za-jatych. Policajſtwo bě pječza zhoniło, zo je wjele pětrohrodskich nihiliſtow do Warszawy a woſkolnoſče pſchijelo. Hłowni wiedniſtich policajow běchu z Pětro-hroda. Cyła železnica bě z koſakami woſtražowana, kotſz mějachu poruczeńſcę, kóždoho zaſſelić, liž by ſo železnicy bližiły a ſo njezwočzil, hdyž býchu na njoho woſali. — Měſczanſkej deputaciji warszawſkej, kotraž kejzora powita po starym waſchnju jomu podawſchi chlěb a sól, rječny kejzor: „Proſchu, zo býſcze ſwojewili warszawſkomu woſydlieſtwu moj džak; ſym wjeſoſt, zo tu ſym.“ Woſydlerjo warszawſcy cara pſcheczelne a hoſliwje powitachu, na wſchěch haſach a měſtnach běſche najrijetniſti porjad a pſchitomni zadžeržachu ſo doſtojnje, tak zo ſo tomu džiwačhu, k čomu bě tam telko policajow. — Někotſi chećdža prajicž, zo chec ſo ruſſi kejzor k létu dacž haſko pôlſki kral krónowacž. — Bamžowu enchyliu pſcheczjiwo ſwobodnym murjerjam je kejzor we wſchitkach ruſſich cyrkwiach cžitacž dał.

Wſchelcžiznij.

* Kejzor Wylem je wjeřej Bismarckej rjad pour le mérite z dubowym ſiſežom ſpožczil. Bismark ma pſchež 40 na jwyskachich rjadow. Pruske najwyskachice rjady ma wón wſchě hacž na wulkoskiž železnoho ſchiza (wojeř-ſkoho rjada), kotryž moja jeno kejzor Wylem, krónprync a hrabja Moltke.

Naležnosće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 368. Jurij Lusčanski, praeses serbskoho seminara w Prazy, 369. Jakub Nowak, piwarec w Brunjowje, 370. gymnasiasť Jurij Kral w Prazy, 371. Zyndzina z Budyšina.

Dobrowolny dar za towařſtvo: k. praeses Jurij Lusčanski w Prazy 1 m. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 69,915 m. 31 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k. P. Benedikt Chejnovsky w kloſtrje Osseku nahromadženu jałmožnu 9 m., J. B. z Pančic 3 m., z Bronja k česci Wutroby Jězusoweje 3 m., služowna z budyske weſady 1 m., N. z Čemjeric 2 m., Schönberner 1 m., K. z Pěſkem 3 m., K. z Njebjelje 2 m., njemjenowaný ze Žuric 6 m., H. P. z Wotrowa 1 m. 20 p., Hańza H. z Radworja 5 m., njemjenowaná z Brěmjenja 3 m., tachantski služownik Jurij Lukaš za rozprēdate stare pjenjezy atd. za zwony woprowane 100 m.

Hromadže: 70,054 m. 51 p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8575 m. — Dale ſu woprowali: z Pančic ze słowami „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 3 m., swójba Rječkec z Małych Bobole 3 m.

Hromadže: 8581 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Cžiſkej Smolerjec ſnihičiſtceženje w maczicžnym domje w Budyschinje.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Čudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 19.

4. oktobra 1884.

Lětnik 22.

Šilna žónska.

(Wéryny podanek z Žendželskéje.)

(Pofraczowanjo.)

To bě pschewjele za wbohu žonu; kaž z blyskom dýrjena z tutej po-
wjeſcju a to krótko po ſmierci ſwojeho najlubſchego přenjorodženoho, kotrež
bě jeje wutrobu hžo do ſmierce ranila, njerědžesche, ſhto ma wotmołwicž.
Taſtoho hiſheče njebě Roberta widžala. Wona mjelečesche; tež Robert nje-
mjelečesche žanoho pscheczelnoho ſłowa wjac za njezbožownu žónſtu... Hnýdom
po pohrjebie małego Roberta poruczi wón wotroczeſtej, že ma ſonje a móz
pschihotowacž, žonje pał, zo ma draſežicžku ſwojich džeczi ſpytač, dokež chce
džeczi a wscho k wowych dowjescz.

Stara Somerdalowa bydlesche połdra hodžinu wot ſubla ſwojeho syna
zdalena. Wona běſteje jednora žónſtu bjez woſebitých darow a mało ſo wo
Boha a bójſke węcy starasche, z ludžimi pał a woſebje ze ſwojej pschichodnej
džoroku bě pſchezjene. Čzaſzjíſho pschihadžesche na jedyn dženiu k Somerdalecom;
tež Herta móžesche ju czerjpęć, ale jej woczehnjenjo ſwojich džeczi dowolicž, to
nihdy njemóžesche.

Husto ſo praji, zo ničzo straſchniſche a hrózbiſche njeje, džili napohſlad
macjerje, kotrejž ſu jeje džeczi rubili. Tež Roberta hróžba woběža, hdyž ſpo-
džiwnie pscheménjenjo na ſwojej žonje a w cykym jeje zadžerženju pytny. Herta,
herak tak pscheczelna a czicha, bě nětko runja lawinje, kotrejž ſu runje jeje
młode wzali. Jeje woczi běſtej ſo powjetſchiloj a ſtojeſchtaj, hubje zblědnijenej
ſtajnje tſchepotacſtej z bołosczu a wubudżenej rožzahloſczu; pschetož luboſcz je
najhórscha a czasto tež najbóle czwiłowaca rožzahloſcz. Cyle bjez hłosa zawoła
Herta: „Ty mi moje džeczi ujeſměſch brač!“

„Moje ſu!“ to prajiwſchi Robert dwě starszej džeczi z kóždej ruku jene
hrabny a do pschihotowanego woza čiſny; potom czerjeſche do iſtwy a chyſche

też kolebki z małym 2 miesiącom starym hólcikom wzacż — tola macz běsche spěšnischha, dyžli wón, wutorhny džeczo z kolebki a skłoczi je tak krucze k wutrobje, zo je ji žadyn čłowjek na swěcze widrēl njeby. Z tuthym pokładem na wutrobje běžesche k durjam a chyſche k wozej. Tola Robert to pytnyhyschi ju pschelhwata, zaprasny khěžine durje, skoči na wóz, schwifny konja a jedzesche w skoku z dwora njedziwajo na wręsczenjo swojej džeczow.

Hercze so pschi samym zecny nad tajkej hruboscę jeje muža, dołki czas běsche kaž *bjez rozoma po domje, potom pak so syny; znuttowny wichor so pocza zmierowacż a wona zaś jaśnie a rozominie rozpominacż pocza. Hdyż skonczenie zaś staną, běsche spodźimna krutoscż a wutrobitoscż na jeje wobliczu widzecż. Banu sytu wjac njeronjesche, ale jeje cykle zadżerzenjo pokazowasche na to, zo je sebi něschto wulke wotmyśliła. Zarwescze, hdy be ju Robert netkie widział, be so nad njej spodźiwał, haj stróžil. Njezbożowna macz njeŵerjesche sebi, swoje džeczo ani wokomik wotpołożicż, tohodla je wza sobu do swojej komorki. Tu stojesche wulka stara kschina, w kotrejz mějesche wona cyku hromadu starych wotnoschenych kruchow drafty hiszczęce wot swojej wórfki; z nich wuzwoli sebi wulki naczertwieni barbjem płaſhcz (mantl); scheroke wjetkhe rubiszechzo, jara pisamu staru suknu a druhę tajke małe kuski, kotreż za jeje wotmyśl so hodžaču. Też najmuzniſche lapti a schaty za swoje džeczo naprawia, hladasche pak, zo wšcho wotstroni, schtož mohlo jeno někaf džeczo a joho wthad pscheradzicż.

Potom małoho synka wusłeka a zwusłeka joho najstarschu a najbole wotnoschenu draſežiczkę, kotruž nadenidże; njebojaźnie czakaſche potom na noc, zo by dalsche wuwiedła. Kewak, hdyż jeje muž macz wopytowasche, skoro ženie ton džen zaś domoj njeſchiridże, tuž sebi myſlesche, zo džensa ežim mjenje dom pschijedże, dokołž be hale po połdnju wotjel. Tu pak be Herta so zamolisła; wokoło 10 hodžinow wječzor zaſkyſcha wóz pſchijecż, runje hdyż chyſche wona so pschehotowacż. Spěšnje zaś zwottorha, schtož be sphytała so woblec, wšcho zhraba a do kschiny zavrje, potom po zdaču měrnje muža wocžakowasche. Čziniesche, kaž by niežo so njeſtało a staji jomu žanoho słowęſka njeryczo khleb, twarožk, zymne miasto a piwo na blido; potom so zaś swoje džeczo pschec na ruch džerzo do kuczka syny.

Robert, kotryž drje so swojeje nahłosče kaž pocza, tež mjeleczesche. Z khwatkom pojé něchtó mało a džesche lehnyčz. To runje běſche, schtož Herta chyſche. Z ežichej wjeſłoscoſu kſyſchesche, kaž wón wot pucza spróchny, bórzy na to smorecęc pocza, a netř z nowa džesche so pschehotowacż. Swoje tolste ežorne wopuſche zwiſza do ſuka hromadu; wobliczo, schiju a ruch wumy sebi z juchku worjeſchinowych lopjenow, kotrež be sebi předy k něčomu druhomu pschihotowala — za poł hodžinu be do chyanti pschewobroczena. Nunje bějſeſte dwanacze, hdyż ze swojim najwjetšim pokładem, swojim džeczatkom na rukomaj so z khěže ſuny. Schtož jeno móžesche khwatačz, běžesche po wuzkej njeznamej ſchějeſčy precz do bližichoho měſtacza, kotrež be na 5 hodžinow zdalene. Tam bydlachu nětoti katholisch pscheczeljo, k nim chyſche dóńcž.

Hdyż be daloko doſęd wot swojego domu, pschesta pschewměru bějecz; tak w ežichej ežemnej noč dale kročo pschez džiwju njeznamu krajinu, wjele pschekładowasche, schto chce zapoczecż. Hijo pocza k ranu so scheriz, hdyż prěnje khěže měſtacza wuhlada, do kvtrohož chyſche. Hnydom w prěnim domje bydlesche žona, kotrejež smiloscż chyſche najprjedy proſyč. Cykle muczna syny so na kamieńtne ſawku, z kotrejež móžesche dom derje widzecż, zo by wotpoczynała a

swój zamysł hiszceje raz rozpomniła. W domie bydleschtaj Hercze derje znataj mandzelskaj, kotraž běchtaj hižo tójhdy ženjenaj ale žanych džecži njemějeschtaj. Žona bě Herczina towarzška z młodych lét a wědžesche wo jeje zrudobach a starosczech. Nětko pak so tola njechaſte spóznacž dacž z bojoſeže, zo mohł Robert zhonicž, zo je sem ſchla. Hdyž pak Herta tu sedžo swój zamysł w duchu rozpominaſte, bu že zaczuczemi macjerſkeje luboſeže pſchewzata. Zaſ a zaſ kložesche swoje džecžatko k wutrobie a tak jara je koſchesche, zo wonie napoſledku naſtrožane wóſte plakacž pocža. Nětk mějeschke wboha žona cžinicz doſez, zo swoje kurjo zaſy změrowa, ſchtož so jej ſkónčnje tež radži. Nětk halle pytny, zo so w napſhczennym domie pocžachu hibač; so bojo, zo mohli ludžo ju pytmyč ſchowa so w blízkih kerfach a czataſche na dobru pſchiležnoſcž. Po khwilch wotewrichu so wokna ſparneje komorki a Herta wuhlada poſtarwu swojeje pſchecželnich, kotraž tam a ſem kchodzesche to a tam w jſtwje rjadujo. Skónčnje zdaſche so žona hotowa bhež, pſchetož Herta widžesche, tak wona iſtu a khežu wopuſteži, zo by wonka něchtco wobstaraka. Tole běſte doſho wocžakowaný wokomik. Herta běžesche k woknej a połoži ſwoje drohotne džecžatko z wotewrjenym woknom nuts na deſtu, potom zaſ runje tak ſpěchňne wotbehnywſchi ſo w bliſkoſeži ſchowa, zo by wukhad wobledžbowała. Za 15 abo 20 minutow wróciž ſo žonſta. Teje přenje poſladnjenjo bě na wokno, hdyž maty jandželk ſpasche. Ze ſtrženjom a wjefelom pſched nim ſtojo wofta, potom pak je zbehný a hubicžkowasche woļajo: „O, th lubozne ſtworjeničko!“ Křeſesche z nim, haſkož by to rozemjež moħlo: „Schtó je eže tola ſem pſchiňejſi? Hđe je twoja macž? Alle ty jandželko, ty džen mi ničzo prajicž njemóžech! Pój“, wolaſche ſwojoho muža, „pój Alfonſo, hladaj ſchto ſym tu namakaſta.“

Teje muž hnydom pſchiňdže a džiwaſche drje ſo runje tak jara, joho wjefelo pak nječe tak wulſe. Herta, kij ze ſwojeje khowanki cykle tute powitanjo wobledžbowasche, cžiſny ſo na kolena a nutruje proſchesche Boha a najzbóžniſchu knježnu, zo by tola Bóh mužowu wutrobu tež k ſmilnoſci pohnuł. „Schtó dha tu na tej papjerç ſtoji?“ wopraſcha ſo Alfonſ. — „Na tajkej papjerç?“ — „No, na tejle“, rjetný muž, wza małk licjek, kij bě džecžu za rukawicž pſchitvňený, do rukom a cžitaſche: „Z luboſeže k Žežuej a Mariji mějeye ſmilnoſcž z tutym džecžom; wonie hiszceje njeje kſchczene, ale ja was proſchu a wopřichášam, njepodajęſe je do rukow protestantow.“

Ka wokomik bu cžicho kaž w rowje. Herta poſluchaſche ze wſchej mocu, běſte jej, haſkož by ſo wuſud wo živjenju a ſmjerči wuprajicž měl. Skónčnje pocža žona: „Alfonſo, Bóh namaj njeje žanoho potomnika wobradžiſ, a mi ſo zda, zo macž tohole džecža žana njeduſhna žonſta njeje. Hladaj jeno, tak pſchitvňne je zwoblekane, hacžrunje ſo draſežicžka prawje ſtara zda bhež. Alfonſo, z luboſeže k Žežuej a Mariji chcemoj wbohe kurjo pſchijecž a po joho macjernej próſtwje za Boha wocžahnyč. Chcemoj ſo prćowacž duſchu wumóžicž, za kotruž je nasch knjež a Zbóžnik ſwoju frej rozał; njeměniſch ty tež tak?“

Herta radostnje zdychny, hdyž žonu taſle rycžecž ſlyſchesche a z nowa nutruje Boha proſchesche. „Žona“, pocža Alfonſ, „njecham tajke wěcy podpjeracž; zda ſo mi pſchecžiwo naturje bhež, zo macž ſwoje džecžo wopuſteži; tola, wonie hiszceje njemóže daloko bhež; najlepje drje budže, zo ju pytamoj, k nam dowjedzenioj a wo jeje wopacžnoſci pſchepokazamoj. Želi tak ničzo njevuzinimoj, potom wo Božim mjenje, chcemoj mazusčka zdžeržecž, a ja chcu jomu tak dobrý nan bhež, hacž móžu.“

„Ach, tón Kenjez was žohnuij! Nejeh wschitcy swjeczi w njebjesach was zakitaja! O Maczér mojoho Boha, maczér skófseje nadzije, pôsczel jím tež ty swoje najlepšche žohnowanjo!“ Tak w radości swojeje wutroby Herta za-wola. Dluž drje hnydom k woknej pshiffoczi, hdvž hlos zaſkyſcha, tola pshewoblekana „chyanka“ bě so hýzo zhubila. Nekotre dny Herta hischeze w blizkoscji wosta, rano a wjeczor dom wobkhodžujo a wobhlađujo. Wo dny bě skhowana abo zwéri sebi na swětko jeno, zo by sebi k swojej skorej khleba neschto czoploho proshyla. Skóncznię, hdvž widżesche, zo je jeje počlad derje skhowany, poda so zas dale na pucž, zo by dalsche zamysle wuwiedla. Tu a tam běsche z ludzacych ryczi pshchipadne žhoniša, zo jeje mandželski do wschēch róžkow za njej sczele a ju pytacž dawa; zo su wón a wschitcy jeje krejni psheczelovo nad jeje žhubjenjom njesměrnje wustroženi. Tohodla Herta ménjesche, zo je najlepše w noch pucžowacž. Wo dny wotpočowasche wona w lěbach a posach a hdvž bě hlydna, wuzi neschto mało z toho, sktož bě sebi sobu wzala.

(Pshichodnje skónczenjo.)

P. Anton Drežner. †

Pónđzelu 22. septembra wumirje w Dreždjanach k. P. Anton Drežner, kaplan pshci dwórskej cyrkwi a direktor pshci I. katholiskej wokrjesnej schuli (priechy Dueckbrunnenschuli) w Dreždjanach, derje pshihotowaný z pobožnym živjenjom a dostacžom swjatych sakramentow. Rodzeny w Lipsku 1822 a wot biskopa Dittricha 1847 na měchnika swjeczenym skutkowasche w Nowych Dreždjanach, Königshainje a Lipsku, bu 1862 kaplan w Dreždjanach, hdzej najprjedy kath. hłownu schulu a wot 1866 hýzo spomnjenu schulu jako direktor wjedžesche, pshci czimž mějesche pódla tež katholisku shrotnicu wobstaracž. Hacžruniž malý a po zdacžu slabý, běsche tola pshec strowy a z wošebitej wutrajnoscju, duchownej a czelnej cžiloscju wobcežne džela swojich mnichich zaſtojnistrov zaſtarova. W tutym lécze paſ joho moch hladajch wotebjerachu, czomuž tež karlowarske a halschtrowske kupjele hacžicž njezamóžichu. Jeno dwě nježeli běsche krucze khory, znjeſe wschitke cžerpjenja ze spodžiwej sczepnoscju a poda měrnje a czisze swoju dušchu do rukow swojoho stworiczerja.

Wo njoho žaruja nic jeno zawostajena sotra, ale tež wschitcy katholikojo w Dreždjanach a w chlym kraju, kotsiž mějachu pshiležnosć, pškornoho, pojiznoho a změrnoho muža, piňnoho a njeuwastawac豪u měchnika a wuežerja a wulkoho dobrocžerja wschitich potrebnich znacž. Wón je w swojim powołaniu a wošebje zaſtojnistrow jako direktor jara wjele wobcežnosćow a mierzaniow pshetracž měl, a su drje te joho najlepšche mocny slabite; a tola běsche stajnie jenak swerny w powołaniu, jenak dobrocžiw, tež pshecziwo tym, kotsiž jomu živjenjo hórké czinjachu. Kaf běsche wón kóždy čas hotowy tež jako měchnik winowatoscze dopjelnicž abo druhich k woli zaſtupowacž, je wschém dreždžanskim katholikam doſč znate: pshci woſtarju, w spowiednym stole, na klętch a pshci khorym ložu, wschudže bě jenak staroſežiw duſchepaſtry. Za khudych běsche wulki dobrocžer, kig je radſcho sam w nuzy, džigli zo by potrebnoho bjez pomocy wostajit, hacžruniž joho dobrocžiwosć tež njehódní wuziwaču. Spomozne towarzista w njebočičkym najswěrniſčohu zaſtaracžerja žhubichu.

Każ su zemrjetoho wschitcy lubowali, wo tym swędczesche joho pohrjeb, kij bę schtwarz 25. septembra po połdnju w 4 hodzinach. Podla hnadnogo knieza biskopa bęchu 23 duchowni pschitomni, mjez nimi wysche dreždżanskich kl. farar Hórnik a direktor Dienst z Budyschina, farar Blewka z Pirny, farar Nowak z Radeberka, professor dr. Schäfer z Dillingen a kapłan Löbmann ze Scherachowa; też sobustawny duchownych a schulskich wyszczosćow, wuczerjo z dżeczimi wyszczich klasow ze wschich schulow a syrotnich, sobustawny drugich towarzstwom a jara wulka mnogość drugich pschewodżerow. Czélo, kotreż bę w schulskiej kapali wustajene, pozohnowa kl. superior Will, hdny bę so myschpor po mortwych wuspewał, a potom pschewodżesche je njesmerny czah dżeczji a pschewodżerow na kęchow w Friedrichsstacze, hdżez farar Krečmer pohrjebnu rycz dżerzesche a nieboczęzko haco měchnika, schulskiego wiednika a człowjeka wopisowasche. Majorienscha kwalba za zemrjetoho bęchu mnohe syły, kotreż pschitomni psche njoho ronjachu. Po pohrjebje spewachu kl. wuczerjo pschi rowje, a Salve Regina w kapelach skonči pohrjebnu swiatocznoscę. Swiatoczna pohrjebna boża mischa swięczenie so 27. septembra w dwórskiej chrkwi. Bóh daj zemrjetomu derje zaſlužene węczne myto! R. i. p.

3 Lutzych a Saksej.

Z Budyschina. Wyszczisi wjéch nasheje chrkwoje, swiaty wótc bamž Leo XIII. w swoim najnowszim wokolnym liscze zaś na żohnowanjo zhromadnego modlenja dopomina. „Doniż duch modlenja na dom Davídowu a wobudlerow Jeruzalema wulinjeny wostanie, směny so krucze nadžijecz, zo budże Bóh wujednany nad swojej chrkwoju so smilcz a jeje próstwy wuslysciez . . . Dokelž njeprzeczelajo chrkwoje pscheczivo kschesczanskomu jmennu tak wobstajnie wojuju, njesmě też wobstajnosć jeje zakitarjow mjeitscha bycz, runje dokelž njebieska pomoc a wot Boha nam darjene hnady wosebje haco płód nasheje wutrajnosćze so dawaja.” To su czesczomne słowa swiatoho wótcia, z kotrymž wón kaž loni też lętsa za miesiąc oktober zhromadne modlenjo rózarija swoim wériwym porucza. Maſch hnadny kniez biskop je po tajkim wostajili: 1) wot 1. oktobra hacz do 2. novembra (hischce sobu) budža so wschednie we wschich chrkwojach rózarije k najmijenshomu 5 ichtuczkom spewacę na jenotliwych dnach ze wschelakimi potajnosćemi a k tomu so lauretańska litanijsa pschida. 2) Dżelawne dni budże so to stacż na węstej bożej mischi (a po njej litanijsa) na njedżelach a pschikazanych swiatych dnach pak popołdnju po myschporze. — Za tajku pozożnosć je swiaty wótc tute wotpustki spożeczil: 1) Schtóz na tajkim dniu w chrkwi rózarije sobu spewa abo, je-li jomu to njemózne, rózarije a litanijsa doma sam za jo spewa, dostanje za kózdy króz wotpust 7 lét a 7 quadragenow (t. j. 40 dnów); 2) Kotsiz z najmijenscha 10 króz pobożnosć w chrkwi sobu dżerja abo (kaž w 1) spominjene doma sami dokonjeja, dostanu dospołny wotpust, hdny doftojne swjataj sakramentaj pokutu a woſtarja dostanu. 3) Dospołny wotpust je też tym zwoleny, kotsiz na swjedzenju swj. rózowca abo w joho oktawje (czyli tydzień hacz sobu njedżelu 12. okt.) swjataj sakramentaj dostanu a wotpustne modlitwy dokonjeja. — Drugi dopis knieza biskopa poczahuje so na pětrowych pjeniežk, kij so tule njedżelu w naskich chrkwojach hromadzi. Swiaty wótc je kniezej biskopej haco wotmołwienjo na joho list, z kotrymž je wón loniſche dari pschepoſtał, jara pscheczlny dopis poſtał. We nim swiaty wótc swérnu poddatosćz biskopa a joho wériwych pschipóznawa a za nahladny dar

so džakujo wobkrucza, kajki tróscie jomu wosrijedz wóchich wobeżnoścżow a cęsnoścżow tajfa poddatosz pschihotuje a wudżela biskopej, měschnikam a wériwym halo znamjo a zawdank bożeje hnady swoje iapo schtołske požohnowanjo. — Wjetsha hacž hdz předy je nuza swjatoho móteca, dokelz wustamow, kotrež su joho pomoch potrebne, je wjac, fredkow pak za jich podpjero mjenje. Najbóle pak je missionstwo, starosz wo rozschrénjenje katholskeje wery w czuzych krajach, schkodu czerpjeło, dokelz je italske kniežerstwo pschecživo kublam propagandy jara schfodne postajenia cžiniło. Katholikojo maja po tajkim nětko hisheze wjac winy za swojego wjercha so starac.

Z Budyschina. Na 30. septembra mějesche tudomne konservativne wólbne towarzstwo derje wopýtanu generalnu zhromadžizmu. Dotalny zaſtupník naſchoho wokrjesa, k. ryczertkubler Reich z Věleje dawaſche rozprawu wo wuzitnym skutkowanju konservativneje strony w rajchstagu (němſkim sejmie) a tež wo dalskich wotmyſlenjach tuteje strony za pschichodnosz. Joho rozprawa bě jara spokojaca a tohodla bu won z nowa jako kandidat za pschichodnu wólbu postajeny. Kaž je znate, dyrbí so zapóſlanc na swoje kóſty w Barlinje džeržecz, čzohož dla je pschivzaczo tajkož zaſtupjeſtwa z pjeněžnym woporom zjednocžene, kotrež kóždy pschinjeſz niemože. Hdž potajkim k. Reich to chce a dokelz je katholikam naſchoho wokrjesa date ſłowo swéru na němſkim sejmie džeržaſ, je tež Katholicki Poſol za njoho a porucža joho pschi nowej wólbje. Žako žałostnje mała mjeñšchina niemožem wezo nikoho z katholicko centra w naſchim wokrjesu wolicz, schtož by niewužitna demonstracija byla, ale dyrbimy, kaž je Poſol hižo wóndanje prají, konservativnomu naſche hlosy ſobu dacž, dokelz bndje tón za jara žadane skončzenjo kulturfampſa w Pruskej. Nacionalliberalni a wſchelach drugych swobodniczych njebychu žadanja naſcheje cyrkwe ani tež naſcheje narodnoszce spokojili. Tohodla, katholick Serbja, dajež tež tónkróz swój hlos k. Reichu! Snadž změje to wuzit abo pschinjeſe zdobne zarunanko, hdž so něhdý katholicki kandidat za ſakſki sejm postaji. Taſke kompromiſsy wſchelach stronow stawaja ſo w Pruskej a druhdze k mjezſobnomu spokojenju. Hdž my z lutherſkimi konservativnymi we wokrjesu wolisym, móža woni po zdobnoszci tež z namí wolicz, hdž naſcha strona ich podpjero trjeba. Schkoda, zo lutherſcy Serbja njeſtu po datym ſłowie pschi poſleniej wólbje wſchidžom na ſakſki druhu komorn za katholicko Serba hloſowali, ale za lutherſkoho Němca! Nětko směmy jim to prajicž, hdž chcemy my katholick Serbja z nimi k. Reicha na němſki sejm abo rajchstag wolicz. Mjenowaneje winy dla pak wotſtupcze wot kandidata, ſeže-li ſebi we waſchich towarzſtwach druhoho wuzwolili a wuzwolejče tež jako na prahu politiſkoho pschecželſta tónkróz wſchitey konſervativnoho k. Reicha!

M. Hórník.

Z Budyschina. Suchota, kotrež pschi raniſhim wětru, ſiž wſchitko ſuſhi a ſakſki desheža njeſchinjeſe, hižo wjele nježeli dołho traſeſche, je ratarjam wulku starosz wubudžala, dokelz je čzás za wuſhyh hižo pschekroženj. Tež w Schlezyskej a nawięczornej Pruskej maja ze ſuchotu wjele czerpječ. Hdžez je lepscha rola, niemoža z pluhom do zemje; trawa je cyle wuſhnyka. Zberaja tam nětko najbóle neple, kotrež pak ſo lětſa jara ſpěchňe kaža. — Navopak ſu hacž dotal woſebje w Italskej jara wjele desheža a tež ſtrachne powodženja měli. Tež w Čechach ſu huſejſiche desheže. — Schtwórk pschinjeſe zas přeni deshež.

W klóſtře Mariijnym Dole doſtachu wutoru 16. septembra ſchtyri knježny draſtu swjatoho Bernarda. Zadraſczenie knježny ſu: Aloſa Gutthardtec z Hainspacha, Toni Fabianec z Warnsdorfa, Marija Barjenfec ze Scherachowa

a Hana Schillerec z Ostrica. Dostachu imena: Gertrudis, Ludgardis, Juliana a Gabriela. Psihi swjatoznoſezi, kotrež visitator kniez propst dr. Eiselt z Marijene Šwēzdy wjedzeſche, běchu hnadna knjeni Hana Nowak, a wjetšchi džel knjeznow, tojskto duchownych, starschi a pschecželojo kandidatow, tež ſloſtýrſki bohot v. Polenz a wjele drugich ludži pschitomnyh. Tón kniez žohnui jich pschihotowanjo na swjatozne ſluby!

Z Drežjan. Ž. M. kral Albert je ſo do Rakuſkeje podal, hdež c̄he ſo na dwórkach hoňtwach wobdželic̄.

3 chloho swęta.

Němska. Wólby na němſki ſejm (rajkſtag) budža 28. oktobra. — Kejzor Wylem je wulke manövry nad Rheinom wophtał. We hlownych městach Düsseldorfie, Münſteru, Kölne, Venrathu a Koblenzu ſu jomu k c̄eſeſci wulfotne ſwjedženje pschihotowali, kotrež jaſnje poſazujia, kaf ſwerni wótcžincojo tamniſchi katholikojo ſu. Adreſſu katholickich zemianow kejzor pschijat nijeje, ſtož wſchitę jara wobžaruja; we njej je tež w nastupanju cyrkwiſto-politiſkoho wojowowanja ponizna prōſtwa wuprajena, czegož dla drje je ſo pschijec̄o zapowjeſto.

Italſka. W Neaplu je cholera teſko popuſchjila, zo tam za džení něhdže 200 na nju mręcia (khwiliu zemrje za džení pschez 900!). Nětko pak straschna khoroscz ſo tež w drugich italskich městach, taž w Romje, poſazowac̄ poczina. Swj. wótc je tohodla wozjewiſt, zo c̄he wſchu pomoc ſticejic̄, jeli cholera tež we węčnym měscze zakhađeſcz pocznie. Podla vatkana ma ſo ſchpital założic̄, do kotrohož c̄he tež bamž chodjeſcz khorých wophtowac̄; a hdy by ſo khoroscz hihceje bôle rozſchérila, ma ſo tež bamžowý paſt Lateran na to nałożic̄. Radžijo ſo na pomoc ſwernych katholickich chloho swęta c̄he bamž 1 milion k tomu zwolic̄. Za tajku dobroc̄iwoſcz je romſki měſčanosta ſwiatomu wótczej zjawnje ſo džakował.

W Belgiskej liberalni džen a khoroblisko wustupuja. Pschecžiwo ſchulſkomu zafonjej, kij ma liberalnej njesprawnoſezi kónc czinic̄, podachu ſo liberalni měſčanostojo k krajej. Tón pak jim jara wustojnje wotmołwi, zo dyrbí ludowu wolū, kotrež je ſo w komorje wuprajila, c̄eſeſic̄. Schulſki za kón dost a kralowe podpisimo. Liberalni tohodla njemjelcza, ale nětko runjewon revoluciju preduja. Zbězki, ropoty a njemér, w kotrychž krajej tež zjawnje hroža, ſo často wopjetuju. Tajey liberalni ſu: hdež ſo jim móc wjetſchinu wotwozimje (a w Belgiskej woni ženje tajku wjetſchinu njeſu měli, taž nětko katholicki), tam chedža ſebi zhubjemu přednoſcz wunueſic̄ a z gławtom a revoluciju to zas dobyc̄, ſtož ſu z njeprawdu wobſynili.

Wſchelc̄iſnij.

* (Rozomne „doſc̄ežiñjenjo“) W c̄eſkim měſeſe M. ſedzeſche rězníſki miſchtř Józef C. z neſotrymi znathy mi (wjez nimi bě tež měſchęzanski ſekar dr. P.) w zahrodje wulkeje piwařnje. Piwo bě ſo w poſledním warje najſteſte jara derje radžilo. Naschomu miſchtřej z najmjeńſcha tak ſłodzeſche, zo bě w krótkim času wjac wupil, haž je tež rězníſkomu žoldkej wuſchne. Hdyž chysche ſkóčinje ze swojoho ſtolicžka stanęc̄, zhubi wahu a panę, taž

něhdý Kunc z Kaufungow, spodý blida. Na to wulke wjeselo w cyłej bjeſadžę, a woſebje ſekar so ſmiejſeſche, hacz so cyłych tſchaseſche. Ale tu bę prawy czas trjedli! Mischtyr z wulkej proucu stanhyſchi zahani so w wulkim hněwje a wotykný ſwojomu hiſcze ſo ſmiejacemu ſuſodej, lekarjej, — pliſtu. Někt bu hina! Lekar ſo hnydom wotſali, a bórzy na to ſedžeſche naſch miſchtyr ſam w zahrodžę. Druhdžę by na tajke něčto paſ duell pat ſtoržba ſczechowala: w tamnym měſtačku paſ maja ſepſchi rozm. Mozaifra, hdnž bę rēznik wuſpał, khwataſche wón, zo by lekarjej z liſtom najpoſorniſcho wotyroſchowala a ſubi, zo chce radlubje doſež cžmiecž za wſhem, ſhhož lekar ſebi žada. Na to jomu tutón wotmoſwi, zo zjawnu hańbu, ſotruž je jomu miſchtyr načzniſi. niemože z liſtom zaruńcaž a zo wón (lekar) ſebi doſežcziñjenio žada. Te paſ ma we tym wobſtać, zo rēznik ſubi, zo chce dwěmaj khudymaj a pěknymaj ſtudentomaj, doniž tamniſchu realku wopytujetaj, darmo wobjed dawacž. Czeſzomny rēznik bę hnydom zwólniwy a taſ matoj ſo dwaj młodžencaj za tajke zaſtarano džakowacž nahkej pliſče a rozmennemu ſpóznaču wo „cžeſci“ a doſežcziñjeniu.

* (Krotſki puć.) Farař: Ale, Haňſo, ty džen ſy neple z mojoho poła kradnył: ty tola wěſh, zo jeno mi prajicž trjebaſch, hdnž žane trjebaſch. — Haňſ: Haj, to wiſhaf ja wěm, a runje tohodla ſebi myſlach: da czi je wón tola, duž móžesč hnydom ſam po nje hicž.

Naležnosće našoho towaſtwa.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 372. Jakub Klimant z Pěſkec, 373. Jakub Henčel z Worklec, 374. Michał Haſa z Ratarjec, 375. Madlena Pólkowa z Ralbic.

Zemrjetý sobustaw: Pětr Ledzbor z Hajnic. R. i. p.

Próstwa redakcije: Proſomy naležne, zo bychu česene sobustawy swoje hiſće zastate přinoſki, tež ze zańdženyh lět, wotložić chyli!

Za cyrknej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 70,054 m. 51 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k. M. H. z Čornec 3 m., P. N. ze Šunowa (Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nadé mnū!) 1 m., Kr. ſw. ze Š. 6 m., B. z Różanta 6 m., N. N. k česci najswj. Wutro. Jěz. 50 p., zbytk z Różanta 50 p., za wotemrjetych ze słowami „Knježe, daj jim wěčny wotpočink“ 9 m., z Dreždzań 1 m., z Radworja 2 m., njemjenowana z Čemjeric 2 m., k wopomnjeúu za wotemrjetoho z Khrōſcic, zo by jomu Boh wěčny wotpočink popraſ 30 m., N. ze słowami: „Naj-lubosiwiſa Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad nami“ 12 m., nahromadžene na Glaſwec kwasu w Różenče 43 m. 88 p., E. z B. ze słowom: Wutroba Jěz., wuſłyš nas! 5 m.

Hromadźe: 70,176 m. 39 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 8581 m. — Dale ſu woprowali: N. „Swj. Józefje, proš za nas!“ 1 m., toho runja z Dreždzań 1 m.

Hromadźe: 8583 m.

Zaplać Boh wšem dobroćerjam!

Póndželu abo wutoru buchu poła dwórnichęza w Budyschinje w rubiſčku. M. N. němſke knižki ze złotym rēzkom a ſerbſke w tunim zwiaſzku namaſkane. Komuž ſluſhaje, móže je doſtać poła ſ. Grusleya na ſchulerſkej haſy.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 20.

18. oktobra 1884.

Lětnik 22.

Něčíto wo svjatých křížach.

Wóndanjo jědžech do Kulowa na wotpušť a pschijedžech bliże Kocžinu „Morwej Holcžen“, t. r. k hromadce halžkom pschi prastarym drjewjanym swječatzku. To bě wo dnjo. — Duch domoj pschijedžech zas njedaloko Kocžiny k samnomu městnej. To bě hízo po čimje. Pschi tym pschindžechu mi — faž to ani hinač bycž njemóže — wschelake węcy na myſle, ale híšeče wjac bě toho, schtož sym bôle zaczul dyžli myſlit. Duž je tež njesnadna węc wo taſkich njejaſných zaczuczach schto jaſne napisacž. —

Runje měsaczł po poſkñehowym nazymskim njebju číſche plowaſche, tu a tam so za čzornej mróczelu khowajo. Wokolo mje čzorný čzmowý les. Po taſkim pučzu pschindžesč k tamnomu schéroku daloko znatomu městnej, hdžej je něhdý psched lětſtoſkami złostnik wbohu družku-kmotru, kž z Kulowa ze křežiznow we swojej družžej psche wſcha wjeſoła domoj křiwataſche, z nje-naſytnej žadoſežu po jeje poſkładach, kž ju debjachu, njesmilnje zarazyl. Snadž wjac hač dwě ſčě krocž je so lečž a zhma pominkla, snadž džesacž ſplahow je hízo tutu zemju wobdzelało a wschitcy, kž su tehdom wo tutu marträtku ſerbſteje pschi a deby kniežniſkeje njewiñoſež płaſali, su tu dawno nimo ſchli: jeno jeje wopomnječo njeje híšeče wotemrjelo. Ludžo, tež najmłobſki, znaja „Morwu Holcžku“ a ſchotžkuli tu nimo dže, dopomni so na nju, pschindžiſne halžku na hromadku, kž híšeče džensa městno woznamjenja, hdžej je so tutón njeſkutk něhdý ſtał, a wuſpena čzichí wótczenaſch za jeje khudu duſchin. — Po prawym wschaf mohli híšeče bôle tež na mordarja ſpominacž, je-li želno-ſejwje wumrjel. — A pôdla ſtoji woſamoczený drjewjaný křiž hako ſtaſetny ſwedk zrudnoho podawka. Schto možt to wědzeč a zhma nimo híz? Koho njemohlo to k zrudnym myſlam a kruthym wotmyſlenjam poahnueč?

Snadž, hdž bě tam tehdom hízo tuta Boža martra ſtała, złostnikoj bě mordarſka ſekera z nahrabneje ruki ſpadnyła. Wezo tuto swječatzko njeryezi a

njemôže ze živym říkem tebi wutroby hnucž, ale schtó chcył kſchelcjan rěkac̄ a tola zaſakly wostacž, hdyž Žežusa na kſchiju muhlada? Tež hischeze dženja ſu zlótlnic̄, kiz chcedža nic jeno debn kniežniſkeje njewinowatoſc̄e, ale tutu ſam u rubicž! A kaf, hdyž ſnadž w tuthč mordarſkych myſlach jich na dobo Žežus ſam pſchez ſwoje ſwiate znamjo woſrjedž cžmowoho leſa pſchi woſamocženym puežu zamoli? Njemohla tež jomu ſo wutroba zaſ k Bohu pozdehnyč?

Wězo Bóh luby Kneje je wſchudžom pſchitomny, to je wěrno, ale my njeſmy ze ſwojimi myſlemi hufco runje tehdom pſchitomni, hdyž je nam to najnuznishe. A z tajkeje njeledžbnoſc̄e wutorhnje naš napohlad naſchoho Zbóžnika na kſchiju a hlos naſchoho ſwědomja: „Ach kaf chcył tajkeje zlōſeje cžinicž pſched tym Knezejom?“

Ale jeno jara z rědka možesč Božu martru na tak woſamocženym měſtneje namakacž. Nochcu runje prajicž, zo chcedža ſo ludžo tež z tajkimi wěcamy zwonkownye pořazacž, a je tež cyłe prawje, zo ſwoju wěru zjawnje wuznawamy, ale ſnadž ma ſwiaty kſchijž, zdaſený wot hłowneje drohi, hufco wjac wužitka, dyžli woſrjedž wulſeje wsh. Žow khodža a — du tycach nimo a Božeje martry ani njephtnu abo ſebi pſchi njei na ničo njepomyſla, pſchetož znate zwonkownye poczecženjo ſtanje ſo hufco kaž ſamo wot ſo. Ale tam ſtoji njeſalo kočzimy pſchi zelenych ūlach prastare drjewjane ſwieczakto. A hdyž naſeto wſcho woſolo njoho zaſ womłodnja a ſo zemja z nowej draſtu wodžewa, wono ſtoji kaž staletny ſwedk a wopomnik ſtarych poboznych časow woſrjedž naſchoho lohłomyslnoho nowoho ſwěta! Schtó je znał tamne tyſacy, kiz ſo nehdý runja nam nad tutej pſchekraſnej Božej ſtwbřu radowachu? A kelko nutrynych pozdynčnjenjow njeje tu to woſamocžene měſtacžko zaſkythało, kelko wutrobnych modlitwów njeje ſo pſched tuthm woblicžom naſchoho Zbóžnika hižo k mróčzelam pozdehnyčlo? —

Tež nad Róžantom, hdyž ſo puežej do Worklec a do Noweje Wjesti dželitej, je wojaſ, kiz bě ſo z Rakufeſteje wójny zbožownye domoj wrócił, l. 1868 rjany wopomnik ſwojeje džakownoſc̄e za Bože zakitanjo ſtajil. Sredž za-hrodki, kiz je ze zelenoběhem drjewjanym plotom wobdata, ſtoji kamjenitna Boža martra z pſchihodnym ſerbſkim napiſimom. A tuto napiſmo je mje pak na druhu cžer pſchihodko. Nehdžo chycſe tež nechtó nowu Božu martru ſtajicž, ale nic hinak, hacž z němſkim napiſimom. Njebech-li jomu hischeze čas živjenja ničo za zlo wzal, tole běch jomu ſnadž tola za zlo wzal. Džeh k njomu a hdyž běch jomu cylu wěc wujaſník, zo by to czym ani k woli, nam ſamym pak wěſče k lubu bylo, da ſebi ryječez a duž je napiſmo ſerbſke. Z cyla džěj jow napiſma tak jara trjeba njeje, runje kaž tež pſchi domjachy Božich martrach žanoho nimamy. Němc pak budže — jeſi chce — tež bjež napiſma wědžecž, ſchtó je ſchtó. Cyłe wysče je potaſtim napiſmo: „Das Leiden und Sterben Jesu Christi“, kiz ſo woſebje na starſkich železnych kſchijach namaka.

Nimo toho ſebi ani sprawny a rozmorný Němc wot naš žadacž njebudže, zo dyrbimy jomu k woli ſwoju narodnoſc̄e we ſwojej ſamsnej domiznje za-prěvacž, runje kaž by ſo nam dočyla ſpodiſiwné zdacž dyrbjalo, hdy bychu to woni nam k woli cžinicž chyli. To ſu z cyla tak jaſne wech, zo halle dyrbí ſo kózdy, kiz ma dobrý a sprawny rožhud, nad tym džiwač, zo možachu woſebje předy Serbja hinak viſacž hacž ſerbſti. Braju woſebje w předadwſkich čaſach, pſchetož na nowiſkich kſchijach je z wjetſcha ſerbſke napiſmo. Ale

něščto dyrbju porokowacž: Čjohodla hakle telko zmolkow do twjerdoho kamjenja wurubacž a ze złotej barbu wupyshecz dacz? Njemože dha w chłej woſadze nictó prawje serbſki piſacž? Njemoħlo dha so knjezam ducho wnym abo wučerjam dobre ſłowo popſhecz, kiž by wam pſchisprawne na piſmo w dobrej serbskej ryci bjez zmolkow wobſtaral? Molerzej ſo potom podarmo porokuje. Zdželanoħo Serba pał, kiž swoju lubu maczernu rycę rad čiſtu skysci, dyrbi wutroba bolecz, hdyz jow do krutoho żornowca zaurbane zjawnie wuswēdczenjo widzi, tał mało ſu ſebi Serbja próch dawali, zo bych ſwoju ſamsnu maczerczczinu spóznali. Ale — ale tał to je, pola naš ſo ſkoro hižo ſamo rozymi, zo nictó serbſki piſacž njemože.

Potom mělo ſo tež na to ſedžbowacž, zo bych ſu tute ſwiecžatka z najmjenšha trochu wſchelake byle a tež trochu wſchelake napíſma mèle. Tał pał móžech ſkoro ſ wěstoſežu žhudacž, zo budže tam to a to ſtač, hdyz je je tón a tón ſtajal abo molował. A wo tutych najnowſkich a najrjenskich kſchijach móžech praſicž: „Schtóž je jedyn widział, tón je wſchě widział.“ To ſtoji na rozpučach wot Kowoslic do Khróſcic a wot Sernjan do Koſlowa a Dobroſchic stare kamjenitne ſwiecžatko, kiž tam hižo pſchez ſto lét ſtoji. Bjez džima, zo je nětko čorne a woblyknjene, ale tuto wuměſſe dělo! Tuón krajinu ichwijžn kuluowath dolhi kamjen, a tał jow jena linija rjenje do druheje pſchima porňo naſchim hoibrskim maſiwnym kamjenjam, kiž maja lědma trochu wobtocižene kromy. Zawérno prjedy ſu tež ſwoju węc rozymili a my dyrbjeli tež jow něščto wot ſwojich přjedowníkow wuſnycž. Schtóž nochce wěrič, dži a pſchepokazaj ſo! Wezo požłotk tam hižo dawno njeje, ale požłotk ſam to njewučinja, a — jelizo z chła hdże — dha weſeze jow ſmě ſo ſtare prawidło nałožicž, zo wſchitko złoto njeje, býrnje ſo blyschežiko, a njech je to wopravdžite złoto. Je dha serbſka wobražnoſez a wuſchitnoſez přjedy wjetſcha byla dyžli nětk? ſkoro chce ſo mi to wěrič.

Z čjoho maja tajke Bože martry a kſchize bycz a hacž ſu kamjenitne abo drjewjane pſchihodniſche, to nochcu roſjudzeč, dokež jene dleje ſtoja dyžli druhe, za to pał ſu drjewjane zaś jednorisiche a tuńſche. Derje wuwiedžene ſu woboje dobre a tał pobožnoſci poſnuwaja. Jeno to chcu haklo wěſte pſchiſpomicž, zo wjele pödlanskich ſwiecžatkow ſwiatych Božich myſle rozpjerſcha.

Tu a tam nadenžech pſched kóždym dworom ſwiecžatko. Z tym nochcu rjec, zo je to ſchto złe, ale chcu jeno hiſhče te myſle napíſnyeč, kotrež mam zerta jara čeſčomnoho bura, kiž ma wulke zaſlňuby wo naſtarjenjo Bacžońſkeje cyrkwe. Nekotsi ſebi wopravdze wjele tajkich kſchizow haklo pomnik ſtajeja a bych ſu najſkerje ſwoje pienjezy lepie nałożeli, hdyz bych ſu ie na Bacžońſku cyrkę dali. A po mojim zdaczu ma eyle prawie. — Nekomuzkuſi budže ſo dživno zdacž, zo hižo zaś wo Bacžońſkej cyrkwi piſam. Ale to mie nijemože wotraſchicž. Pſchi wſchich ſkładnoſežach, źenidzenjach a bjeſadach měli ſebi na nju pomylſicž a něščto mało za nju ežinicž. Wezo je ſo hižo wjele ſtało, ale niebojmę ſo tutoho pienjeza wudacž. Abo je dha ſtara katholſka wěra, zo budže to Bóh ſo kroęz nam hižo na zemi żohnowacž, je dha tuta wěra wotemrjela? Maſcha wiñowatoſež je, zaś a zaś na cyrkę Wutroby Jézuſowej ſpominacž, zo bychmy my Serbja, kiž ſmy tał doſež njeſpſhezjeni, w luboſeži i Bóhu nic jeno gnutſkownje ale tež zwonkownje we ſtutlach ſo pſchejeni wopokaſali. Z radoſcju ſpominam na to, zo je Bóh tež mi popſchal, zo ſym na jeje wyſokej weži pobyl a daloko do serbſkoho kraja z wjeſolym wóčkom poſladnycž moħł.

To je krasne wopominjeczo za žiwjenjo, džesacjz kročz krasniſche hacj hdyž hym Čornoboh wopýtal.

A jow doma smy hijo kózde městacjko wupytali, hdyž mohli Vacjónistu cyrkej abo tola jeje do njebjes sahacu węžu wuhladacj! a moje wóczko njeje ženje mucžne, ju sczehowacj, doniž so w horach módrych njezhubi. A tak je wěscze tež druhdje po wschem kraju widzecj a to budže tež zwonkowne znamjo naſcheye jednoth. — Tež tutō pschinoſck so hiſhcze woteda, wschał fu naſchi předownich pod čezkum pschahom staletnoho robotniſtwa wjele wjac wobcežnoſcjom ſejerpnje zniesli. Tež woni dželachu tutu ſamſnu rolu, ale ach . . . Tola to daječe ſebi wot starſkich znathch powjedacj. — A tute ſtaré czasy ze wscej radoſciu a žalosczi naſchich wótcow czechniſechu psched mojim wóczkom nimo, hdyž duhy nimo „Morweje Holcži” jéđzech. W nőcnej czisćinje ſam lutki kaž wopuszczeny ſtoji ſtary drjewjaný kſchiz, kiž moħl čłowiesku wutrobu bóle hnucj dhyžli lepsche předowanjo. Wérnoſcž, jaſnje a z krotka wuprajena, ſtukuje lepie dhyžli dolhi wutožt. A katra wérnoſcž je naſchej wutrobje tróštniſcha, naſchoho duha bóle pozběhovaca a duschu bóle jimaca dhyžli ta, zo je Syn Boži ſam ze ſwojej ſmijerczu naſ wot węczneje ſmijereže wumožil? A ſchto nam tule wérnoſcž jaſniſcho předuje dhyžli ſwiaty kſchiz? xyz.

Sylna žónska.

(Wérny podawki z Vendželskeje.)

(Słonečenje.)

4. Maacz.

Bo dlejschim wołobłudzenju zwéri ſebi Herta ſkonečnje, ſwoju domiznu inječjo wopytacj. Běſche ſo runje měſac junij zapoczał, hdyž ve Herta jónu wjeczor ſwoju wjes doſpěla. Jeje prěni pucž běſche pod lipu, hdyž meja ze zwjadnenymi wencami a wupuſczenymi hantami hiſhcze ſtojeſche. Ze zrudobu ſo Herta dopomni, kaž běſche psched 7 lětami tudy kaž zbožowna byla woſrědž ſwojich towarſchów, kotrež běſhu nětko tež z wjetſcia wſchitke injenje bóle zbožowne hoſpozy a maczerje. Kaž běſche wona nětko njezbožowna porno předawſhomu!

W jenym jeniczkim domje hiſhcze ſo ſwecžesche. Herta znajesche tu ſwójbū a bě tam čaſtečiſho zbožownu hodbžinku wuzila; tohodla ſo k wołnej pschitwaczi a hladasche pschez nje do iſtwy. Widzecze, kaž ſo tam žónska nad ſwoje khore džeczo kſhila; muž njebe doma. Ach! myſlesche Herta, ta ma tež zrudobu, a ja hym wěſta — jeje maczerna luboſcž ju pochnuje, mi pomhacj. Na to wóſke zawała: „Hańża!”

Žónska ſo poſtróžiwschi, zo kaž njenadžich ſwoje imeno zaſlyſcha, wobroczi ſo k wołnej, hnydom paſk z bojosczu kſchicžecj pocza, hdyž woſhidzene Herczine woblicjo k wołnej pschitkoczene wuhlada. „Rjeboj ſo, Hańża”, změrnjowaſche ju tuta, „ja hym Herta Somerdalowa a proſchu eže božedla, puſczej nje nutš, chcu eži powjedacj, kaž hym ſem pschitſla.” — Hnydom ſtam ſanym Hańża a wočini durje prajich: „Mój Božo, kaž ſy mje ty naſtróžała!” a jej pschecžlnje ruku ſtico pocza: „Pray mi tola hnydom, Herta, psche ežo ſebi Robert a waſchi myſla, zo ſy ſo ze ſwojim džesčjom zatepiła?”

„To ja njeſſym cziniſa, kaž widžiſh, luba Hańża! naſopak, mój hólcž je ſtrony a czerſtwy a derje ſhowany; tola radý njeſham, zo by kózdy wędžał,

zo smoj hishcze žitwaj." A nětk powjedasche Herta swoju stawiznu, katraž wutrobu mlodeje maczerje hacž na najšlubšcho pohnu. — Hdyž běchtej dolhi čas hromadže powjedaloj, wozjemi Hanža, zo je jeje muž ſo wotſalik a hakle jutſe wjeczor zas dom pſchindze; „tohodla“, pſchispomni, „móžesč ty bjez stracha pola nije wostacž. Moj hólcž je bohužel khory a ja wot njoho preč njepondu; tuž lehní ſo do mojoho ťoža, th budžesč zavěſcze muczna. Tež ſo metrjebasč mojoho Jana bojecz, pſchetož ja wem, zo je wón nad Robertowej hrubosću runje tak rozhněwaný kaž ja, a zo budže zavěſcze wſcho cžinieč, zo by tebi pomhał, a ty ſwoje džeczí doftala.“ Potom ju z nowa napominaſche, zo by ſo k měrej podala, ſchtotž Herta cžim radscho pſchija, dokelž wjele nocow žanoho druhoho lěhwa nijebe měla, dyžli twjerdu zemju pod hołym njebjom. Z nutnej džatknej modlitwu bórzy wujny a wotueži hakle, hdyž bě hižo poſdňo mino. Pſcheczelna hospoda chycsche, zo by z najmjenšcha hishcze jenu noc pola njeje wostała. Tola Herta ſo bojesche, zo mohla ſo někak phtnyčz abo pſcheradžicž, tuž wopuſcęci wjeczor po 8 hodžinach hospodliwy dom. Nětko drje wědžesche, zo budže ſtuk, kotrž chycsche wuwjescz, naiſkerje straschny, pſchetož bě ſebi wotmyſlika, do wobydlenja ſwojeje pſchichodneje maczerje hicž, zo by z najmjenšcha jene ſwojeju džeczow zas doftala. Tež ji njeběſche njeznate, zo je to cyle njezdžna wec, do ranſchoho ſwitanja tam dónicž. Tola maczerna luboſč ju mócnje pohonjowasche, a poſylnjena ze ſtronnym ſparom ſpěchňje dale krocžesche, dóniž tež zbožownie a w prawym času tam bě. Tónle a hishcze dwaj druhej dnaj wobhlađowasche pſchi ťoždej pſchiležnoſci dom; někotre razы tež ſwojej džeczí wuhlada, tola jeno na wowcznej ſtronje. Wowlka pak běſche jara powjedata, a dokelž ſo žanoho stracha njenadžijesche, dowoli ſkónčenje džeczomaj a ſebi ſamej wjac swobody.

Po wjeczery džeczhe wonka k ſuſodžinje na bjesadu; Herta ſo nadžijo, zo wottam tak bórzy ſo njevróči, ſuny ſo z poſlednicu do khěze a namaka tež džeczí ſamej wo jſtwe. Napohlad jeje lubuſchkom da žónſkej telko duchowneje a čeſneje moch, zo kaž lawina ſwoje mlode tak wona ſwojej džeczí hrabny, khwatajey do ſwojoho plaſčeza zavali a do blízkoho lěſa bežesche. Džeczí cyle zaſtróženej ſebi njeverjeſtej wolačz, wona pak běžesche kaž bjez rozoſta z nimaj po horach a po doſlach, tak zo bórzy wjac hacž jena mila mijez njej a wowcznym domom ležesche. Mjez tym běchtej tež rubjenej džeczí k ſebi pſchisckoj a pocžeschtej straschnje ſchřecžecz a płaſacž. Herta pytaſche jej ſpokojočz a jimaſ na wſchě mózne waſchnjo ſpóznačz dacž, zo je jeju macž. To pak žadyn lohki nadawk njebe, dokelž džen ſo cyle hinaſcha býcz zdaſche, hacž džeczí ſwoju macž znajeschtej. Skónčenje ſo někak ſpokojoſiſtej a tuž zdaſche ſo, zo je najčežſche pſchewinjene. Hdyž běchu trochu wotpocžyli, podachu ſo pomalu zas na pucž. Boži jandžel jich wjedžesche. Wodnjo daloko njevidzechu a z wjetſha ſo Herta po nabocžnych ſchecžekach džeržesche; cžim ſpěchňiſcho pak khwataſche w noč do předka. Zawali džeczí do ſwojoho wulſkoho plaſčeza a njeſesche jej ze ſwojimaj ſylnýmaj rukomaj njevědžo, hdyž ma zaſtačz. Z trébnymi pjenjeſzami bě ju Hanža wobstarala a tak džeczhe wona cyle měſac dołho, dóniž njebe cyle druhu krajinu doſczahnyla (Westmoreland, pſchez 50 mili wot ſwojeje domizny zdaſenu).

Nětko pak běchu jeje moch ſkoro pſchetrjebane, jeje nožy, cyle bolacej, ju njechaſtej wjac dale njeſcz, a ji ſo zdaſche, zo dleje tajke žitwenjo wjescz njezdž. Tež njeběſche woprawdze wjac trjeba, hishcze dale wot domizny hicž, zo by pſched pſcheradu ſebi wěſta byla; tuž wobzamkný, zo chce mijez

tym so na službu pschistajicž. Trochu strachocžiwa dla małeju džesčzow wo-prascha so na jenym dworze za hospozu. Tuta, pschecželna młoda žona, za-wołała skhawšchi jeje pschenjo: „Ty słodka dobrata! Cyganka chce so pschi-stajicž, to tola swet skhchał njeje.“ — „Sa žana cyganka njejšym“, wotmolwi strachocžiwje Herta, „sym jeno wboha njezbożowna žona, kotaž je nuzowana, za so a tej džesčzi khléb zaſlužicž.“

„Hdże dha je twoj muž?“ — „Mój muž je tak złe ze minu zaſhadzał, zo wjac pschi nim wntracž njezbožach“, wotmolwi Herta; „sym dolho schla a daloko, zo bych joho furowoszcži czeckyła.“

„Wboha žona“, progi ſobuželnje burowka, „twojej nozy stej cyle bolacej; poj ze swoimaj džesčzomaj za minu do jstwy, chci wam pschede wschém nějšto t jědži dacž; a je-li tebi woprawdże na tym ležane, dželo a zežiwenjo namakacž, dha móžesch wo Božim mjenje pola nas wostacž.“

Schtó bě wjeselschi hacž naſcha njezbožowna pucžowarka? Z wutrobu džaklowaſche so Bohu, zo je ju do tutoho hospodliwoho domu a, kaž běſhe nutrniſe žadała, do katholſkeſe ſwojby dowiedł. Bózhy wotkry dobrocžiwej burowch ſwoju wutrobu a wupoweda jej cyku ſwoju ſtawiznu, njepraji pak ſwoje prawe mjeno. Hluboko hnuta nad jeje zrudnym wosudom poſkieži jej burowka ſlužbu mlokarſi, „pschetož, praji wona, dha móžesch ze swoimaj džesčzomaj najeńkowe wobydlejo wobęzahnyčž. Wém drje, pschistajii, zo změja mi za zło a budža mi porokowacž, hdž tuto město cyle cuzej žónskej dam, tola zdzeržu cje z luboſeže t Ježuſej a Mariji, a njecham cuzych ryci ſedžbu měcz.“ Tak dha bě wěc wučinjena.

5. Najwjetſha radoſć.

Herta Somerdalowa běſhe nětko wo měrje žiwa pola swojoho nowoho knjefiſta a chyſche z pilnoſćju, ſwěru a wuſhiknoſćju ji poſkieženu dowěru za-runacž. Tſi, ſchtyri lěta so minydu, ale z běžatym časom tež roſczeſche a pschibjeraſche jeje žadoſć za džesčzom, kotrež bě ſwojej pschecželnicu dowěrila. Tola strach, zo moht jeje mandželski ji dwě druhej zaſ rubicž, nuzowaſche ju, zo mjeležio wosto. Jeje ſotra Schata a Haniža ſenicej ſwedžiſtej wo jeje nětežiſhim pschebytu. Brěniſcha pak bě hžo psched někotrym časom, po nanowej ſmjercej, do kloſchtra ſchla. Herta to zboni pschez ſwoju pschecželnicu Hanižu, kotaž dys a dys ji a Schacže piſasche. Nětko pak bě Herta wjele měſacow bjež powięſcžow wostała, dónž jej ſotra Schata piſasche, zo je Haniža wumrjela. — Franca a Mařku bě macž dawno pschez ſwjatu kſchecženiu za džesčzi ſwiateſte katholſkeſe cyrkije ſežinicz dała a pytasche, jej pobojnje wo-czahnyčž, ſchtóž so ji tež radži. Zo pak jej na žane waschnjo nělajkomu ſtraciej njeby wuſtajila, chyſche tón wopor pschinjeſč, zo tak dolho zdalena wot ſwojej domizny wostanje, dónž njeby Mařka prenje ſwiate woprawjenjo doſtała byla. Nětko pak bě tute džesčzo halle ſchěſč lět stare, a tola běſhe ſebženjo za najmjeńſhim džesčzom w macžernej wutrobje tak ſylne, zo so lědma něſak hſchče ſpotkoji. Kózde ranjo a kózdy wjeczor modleſche ſo z džesčzomaj wo wobrocženjo nanowe; ſama pak njeprichta, džewjezdnowske pobož-noſeže džeržecž, a jeje zwutkownie ſiwiſtenje bě ſkoro ſtajna modlitwa wo tute ſenicej, najwjetſche kublo.

Tajka modlitwa t tomu ſenicej ženie njeuſhyschana njevoſtanje; tež tudy ſkutkowaſche Boža hnada cíſſe. Žonu wopyta farač ſe ſwojim pschecželom, kaž tež hewaſ druhdy, tutón dwór. Cuzomu ſpodobaſche ſo dowěra

jojo wobydlerjow, a wón jim powjedasche to a tam, tež to, zo je z krajiny Suffolkiskeje psichischoł, hdjež je psched krótkim bur na woſebite waſchnjo k spóznaežu praweje wéry dospěł. „Tón je předy”, praji cuzy duchowny, „protestant a z najwjetšimi pschedsudami pschecžiwo katholskej wérje napjelnjeny był; a tola je so z katholskej žónskiej woženil. Boh běſche jimaž hižo někotre džecži wobradžil, kotrež pak nan najebacž swoju pschisahu njechasche kschecžicž dacž a skónečnje z mocu macžeri wza. Wot toho časa bě so wsc̄e žohnowanjo z jojo domu zhubilo. Praja, zo je jojo žona z najmłodším džecžom so zatepila a jojo druhej dwě džecži stej so na tajke potajne waſchnjo zhubiloj, zo nic najmjeňšchu cžer za nimaj njejsu namakacž móhli. Nad tym so tón muž tak rudžesche, zo jomu wſchón lóſcht k dželu zaúdže. Po cyłych dnach sydasche wo jstwie kaž zadwelujo, czitasche a psched czitasche, kajkežkuli knihu jomu do rukow pschindžechu, jeno zo by so rozpjerschil. Jojo macž po žoninej žmjercej pschicžeje k njomu, zo by jojo hospodařstwo wiedla. Zenho dnia, hdyz wona w kchinach a thzkaſt mlodeje žony rhjesche, namaka knihu „Kraſnoſče Marije” wot swj. Alfonſa z Liguori. Dokelž czitacž njemóžesche a so zwjieseli, zo snadž ma zas něchtó nowe, da knihu swojomu synej, kiz ju najprjedy zabawuj dla pscheladowasche. Po něčim pak pocža so za to, schtož bě tam piſane, tak zajimacž, zo hyscze předy hacž bě do konca, wobzamkný, k bližichomu katholikomu měſchníku hicž a jojo prošež, zo by jojo bliže wo nabožniſtwje rozwucžil, kotrež ma tajte kraſne wuczby. Wuspěch móže so zhudacž. Za schěſz měſacow bu Robert katholik a to tak horliwy katholik, zo cyku wokolnu natwarzowasche.“

Herta bě rozprawje pschipoſluchała. Běſche kaž woproſtijena a nje-móžesche, byrnje chęyla, žanoho ſłowa prajicž. Tarat pak, kotoruž bě wona ſwoje podeňzenja dowěrila, zhuda jeje myſle, a ſam zadžiwany nad spodžinym wiedzenjom Božim, woprascha ſo swojoho pschecžela, hacž je jomu tón muž znaty. „Dw haj, prawje derje”, wotmołwi měſchník, „wón rěka Somerdal a jojo kublo leži w missiji, kotoruž mam ja w tu khwiliu zastaracž.“ Hercze ſo nimale zecny z radoſcžu. Kuijen Forbes, jeje dobracžiwa hospoza, to pytnywſchi pschiběža hnydom ze ſchleſciu wody.

„Bohu džakovano! Bohu džakovano!“ běchu prěnje ſłowa, kotrež wona wupraji, a Forbes wotmołwi „Amen“. Cuzy, njemało zadžiwany nad spodžinym podawkom, proſhesche fararja wo wuswětlenjo, a tón z Herczinej dowolnoſcžu jomu tež wſčo wozjewi.

Mało dnow pozdžiſho po tuthym wophyže je wulcy zwjieselena Herta zas na pucžu do ſwojeje domizny; za por dnow je ju doſczahnyła. Bohem kaž ptacž ſkocži wona z woza, kotrž bě ju z poſlednjeje železnicžneje ſtacije do jeje wſy pschivjež. Franca a Męarku za ruku wiedzo ſtupi do ſwojoho dwora a poda ſo hnydom do jſtwy. Stara Somerdalowa ju hnydom spózna; myſlo pak, zo je to jeje duch, pocža tak žaſtoſtne wołacž, zo wſchitých mužſey cyloho domu hromadu běžachu, zo běchu wohladali a pomhalí. Mjez nimi bě tež Robert, kiz wuhladawſchi ſwoju žonu k njej pschiběža a woļajo „Herta! Herta!“ a wſčo zabywſchi ju wobjimowasche a koſchesche. Někto jedyn druhomu wotproſhowsche, a móžesč ſebi myſlicž, zo ſo doſpolnie wujednachu. Ma to Herta nanej a wonej džecži pschedſtaji, kotrąž ſo njeuprajiče zwjiesliſtaj.

Hdyz bě prěnja radoſež zaſhywidzenja trochu ſo zlehnyka, powjedasche Herta, hdze je najmłodsche džecžo donjeſka a hnydom pschenjo wupraji, zo chce jutſe ſama do měſtačka po nje doječ. Někto pak chęſche Robert ju psched-

chwatacž a pôsła mješčo dowérnoho muža, zo by synka a joho zaſtaracžerjow ſem pschiwiedl. Wón wobeju tak nutrije proſyčž da, zo wonaj džiwaſo na wobſtojenja radu prôſtwu dopjeliſchtaj, čim radſcho, dokež bě tež žonje pschi-ležnoſč data, zas jónu ſwoju domiznu wohladacž.

Radoſč ſtarſheju ſo njehoodži wopifacž. Zajimawe paſ bě zhonicž, zo je zaſtaracžerka, kaž wona ſama praji, ždačo wo potajnoſči měla, pschetož wona praji: „Herta, ja ſym ſebi pschec myſliſta, zo je naſch maſh Žank twoje džecžo a toho dla ſmy jomu tež džedowe imeno dali.“

„Taſ?“ praji Somerdalowa, „taſ možesche ſebi to myſlič?“

„Dokež měnjaſ, zo twoj hlos ſlyſchu, hdyž ty njeſtaſko woſna nekotre ſłowa praji. Moj muž drje hnydom won běžeſche, ale ja njeměm, čjohodla tak bórzy ptatcz pschecta; ty ſy ſo dýrbiala derje ſtowacž abo jara ſpěſhniſe čeſtnyčž. Hdyž pozðjiſho ſlyſchach, zo ſy ſo ty žhubila, dha běch ſebi cyle wěſta, zo ſy mi ſwoje džecžo dowérila, a měnjaſ tež, zo mózu winu toho žhubacž. Dokež paſ možach jeno tuſacž a wěſtoſeje njemějach, zryzechmoj ſebi z mojim mužom, zo chcemoj wo tej węch mjeſčecž, donž ſo Bohu nje-budže lubicž, ju na ſwětlo pschinjeſč. Pschitykniena cedla da namaj ſpóznacž, zo chcesch ſwoje džecžo derje wocžehnjene meč, a tohodla ſmoj w tym na-ſupanju čjiniſtoj, ſchtóž ſmoj moſkoj. Alle, Herta, pschec běſche mi taſ, kaž by rjek, zo tute džecžo poſa mje njewoſtanje; najebacž to paſ ſym je wohladala z mačerſtej luboſeču. Njemóžesč ſebi myſlič, taſ ſmoj moj Domaſh a ja plakaloj, hdyž ſlyſchachmoj, zo dýrbimoj ſo wot ſwojoho Žanka dželicž. O pscheju ſebi, zo by namaj joho woftajila.“

„Chcemy pschichodniſe prawje husto ſo ſkhabžowacž“, wotmoſki Somer-dalowa, „a weř mi, chcu ſo za to staracž, zo ſo w naſchej ſwójbje ženje nje-zabudže, z kaſkej luboſeču ſy ty wbohe kürjo pschijala. Myſlu ſebi, twoje nětčiſche začjucžo, zo dýrbischi wot džecža ſo dželicž, je nekaſ podobne tam-nomu, kotrež do mojeje duſche ſo ryjeſche, hdyž džecžatko na twoje woſno po-žoſich. My wſchaſt chcemy ſo staracž, zo ſo huſejiſho wohlaſaniy, a taſ dželenjo doſho njetraje.“ „Džakuju ſo z wutrobu“, rjekny pscheczelniča, „ty ſy dobročiwa, ale taſ tola ženje wjac njebudže, kaž je bylo; džecžo je džel ſamſnoho žiwiſenja, ale dýrbi tola cyle jenomu a ſamomu pschijusčecž.“

Somerdalowe wobroczenjo pschidbu wjac hač jenohu joho pscheczelow a znathch, pschetož wón mjeſče wulſi wſiu na ſwojich ſuſodow. Katholſen wobhydlerjo rozmnožachu ſo ſtajnje, a Herta dožiwi hiſcheze wulſe zbožo, zo w bližszej wſy Dawtonje katholſku miſſionku ſtaciju założiſhu. Taſ běſche tuta žonſka ze ſwojej duchownej ſylnoſeču ſredk w ruch božej k wobroczenju eželeje woſkoňoſeče. Bechu drje prenje ſtopy na jeje žiwiſtikm pucžu polne černiow a wóſtow, jeje pozðjiſche lěta paſ dokonjaču ſo we wobſtajnej stro-wocže a ežichim ſwójbnyム zbožu; nětko hakle roſcječu a začječu róže jeje poccziwoſečow, kotrež cyle woſolinu ze ſlodej wónju napjelnjowachu.

Prawy pscheczel psched wólbu.

Hdyž čłowiek wſchédne podenidženja wobledžbuje, moſko ſo ždač, hačo bychu Serbia žanych pscheczelow njemeli. Alle tomu taſ njeje. Něhdžkuli manu jich we wſchech róžkach. Woſebje hdyž ſo čzas wóſbow bliži, manu w Drežđanach, Lipſtu, haj Barlinje a Hamburku za naſche derjemecž staro-ſežiwyh pscheczelow. Wjele kraſnych mil daloko k nam pschipucžuju a z doſhimi,

sproćenje zestajanimi rycžemi nas pschepokazacž pytaja, kaf jara našche zbožo wot toho wotwisiuje, zo jenožo z jich pschiwišnikow na sejm wuzwolimy a kaf jara býchu so za nas prćowali. Njelutuja ani čeſa ani wudawkom. Hacž do domu pōseželu nam tajcy staroſežini pschecželojo ludži z wólbnymi cedlami, na kotrychž je imjeno jich kandidata hžgo wocžiſčezane. Ale kóždy hnydom spóznaće, zo su to našchi pschecželjo jenož tak dolho, hacž nas trjebaja. Hdyž smy jím abo jich kandidatę k zapóſkunſtwie dopomhali, wotjedu zaš a na do-pjelnjenjo ſlubjenjom zabudu. Njanych ſłowow maja najprjedy połne zakl, dotež wědža, zo býchu bjez naſcheje ſobupomoch pschi wólbje pschehrali. Tohodla ežinju nam ſlubjenja, kotrež dopjelnicž njechadža a njemoža. Wukhwaluja nam ſwoje zelhane zaſady („wozbožace ideje“), zo býchu pschecžimo naſchim wótcžincam a nam wot nich poruczenej stronje a kandidatę njeboveru zbudžili. Zelharne ſu jich zaſady, dotež węch, kotrež woni druhdy psched wólbami nam khwala, jich zaſady njeſu; te wſchak ſu cyle hinaſche. Hdyž býchu z tymi zjawnie psched naſ ſtupili, to wědža, zo býchmy ſo jich taž wjelka zdalowali. Tich prawa a wěrna zaſada je rožschérjenjo powalerſtwia a njewery. „Na ſwojich ſtulkach ſu woni potom ſpóznaće“. Trjebamy jeno na němſki ſejm fedžbowacž, za čo rycža a hloſuja. Zo tam njewerje polekuja a ju haja, može kóždy býrž ſpóznaće. Schto pač nam njewera dobroho pschinjese, wo tym drje je kóždy rožludžacy čłowjek jeneje myſle, a wſchēne nowinki ſu zrudne ſwědki.

Zjawniſcho dyžli pola naſ khroboli ſo njewera we Francózkej, wo kotrež naſchi ſwobodnomyslni khwala, zo je na wjerſtku zđežanoſcze a hladkich waschnjow abo civilisacije. Zaſnje tam kóždy widzi, ſhto njewera plodži. Majnowiſchi plód tajkeje bjezbožneje civilisacije je powjescž wo boharubjenſtwje, kotrež ſo zańdženyh tydženj w Parizu w cyrkwi ſwiatoho Miklawſcha ſta. Ludžo ežerjachu ſo tam w klobukach do cyrkwie, herjekachu, ſpewachu a hwiždachu tam a hanjachu Boha. Pschinjesechu piwo a wino a hołdowachu tam wo-žałſtwu a wopilſtwu a — komu by to wutrobu njeraniło! — žónſke ežerjachu pschi woltarjach ſwoje tryski a z kletki mjeſeſhe njechmanik bohanjanacu rycž. A wſhomu tomu pschihladowachu policiſtojo! Taſka je zđežanoſcž a civilisacija bjez Boha.

Taſka je wjelekhwalena ſwoboda mnohih naſchich liberalow, kotsiž chcedža čłowjecži rožom nad Boha pozběhnyje; to je jich ideal, we ſwojich ſežehwkach, za kotrymž žedža: z tym chcedža naſ wozbožicž!

Rječh ſo liſhča a lubja, zo chyli za ſkončenje cyrkwinſkeje zwady hloſowacž — kij ſo njeſtróža cyrkſej a bože ſlužby k rožschérjenju ſwojich bjezbožnych wuzbów wonjecžesčicž; cji naſchi pschecželjo bjez njemoža. Deno cji ſu naſchi derjeměnjach a najblížſhi pschecželojo, kij ſu z naſchoho naroda a wjeselo a zrudobu z nami džela, a z nami naſch wóteny kraj a ſerbſki narod lubuju. Naſchi wěrni pschecželjo ſu naſchi wótcžincey. Žim ſměmy ſo bjez stracha dowericž, dotež ſu ſo ſtajnje za naſche lěpshe ſtarali a někotryžkuli wopor za naſche zbožo pschinjeli. Woni naſche wobſtojnoſcze naſlepje znaja a wědža, ſhto je za naſ najsprawniſche. Hdyž nam potajkim konſervativnoho kandidata porucežea, maja k tomu ſwoju doſpołnu pschicžinu. Schtož trochu lepje za naſchimi wobſtojnoſcžemi pohlada, ſnadno za tym pschicžde.

Rječh tohodla kóždy k wólbje woprawnenyh pschi pschichodnyh wólbach ſwoju winowatoſcž ežini a ſwoj hlos tón króč (hdyž je wuzwolenjo za jenožo z centrum njemožne) za konſervativnoho kandidata woteda, kotryž je w poſlednim

cíisse „Kath. Bošola“ poručený. Njebudž nictó skupy na tu hodžinku časa. Hdy by tu abo tam nechtó f wólbe nještoč, mohlo so stacž, zo by pschez našchu njerodu muž za zapóšlance wuzwoleny był, kotryž nam pscheziwne a schfodne nahladu zastupuje.

Dokelž je f. ryčeckubler Reich našchej stronje slubił, zo chce našche sprawne žadanja zastupowacž a woſebje za skónčenjo cyrkwiſkeje zwady hloſowacž, chcemž za njoho swój hlos wotedač. Hdy bychmy druhoho kandidata wolisili abo so wólby zdjerželi, mohł snadno kandidat dobyčž, kiz njewérje polekuje, na kotrejež płody smy horjeka spomnili. Bohuslaw Sporušk.

3 Luižich a Sakſkeje.

Z Budyschina. Kandidat theologije, kniez Filip Rězak z Velschec, je 8. oktobra statne wědomostne a theologiske pruhowanjo khwalobnje wobſtał. Hało kralowſti komiſſar běſche pschi prěniſchim pschitomim kniez Bornemann, tajny ſchulſki radžicér z Dreždžan.

Z Budyschina. Psched dwemaj nježelomaj wotpoſoži w klóſchtrje karmelitkow na Hradežinje w Prahy jena Serbowka, kniežna Haſchkec z Hornich Sulſchec, swoje ſwiatocžne klóſchtrſke ſluby a 15. ott. njeſteče ſwas (doſta ſchlewjer). Ze ſlonku běſche jei hrabina Lažanska. Jeje klóſchtrſke mieno je Antonija. K ſwiatocžnoſći běſchtaj tež jeje bratr a ſatra pschijeloſi.

Z Budyschina. Wot 1. oktobra jězdži poſt z Ramjenca do Budyschina w thym času: z Ramjenca wotjedže rano w 6 hodž., z Panczic 7 hodž. 15 min. a z Prečec 8 hodž. 20 min. Do Budyschina pschijedže 9 hodž. 30 min. Z Budyschina jězdži, kaž w lěče popoſdnju w 3 hodž.

Z Delan. Važkowska ſerbſka „Bjesada“ je we swojej poſlednjej zhromadžinje ſo za nowe wuzwolenjo knieza Reicha nad Bělej pola Ramjenca na němſki ſejm wupratiła, a tohodla nadžiamy zo, ſo budža katholſch Serbia našcheje stronj za njoho hloſowacž. A njeje tež žaneje winy, zo dyrbjeli z dotalnym zapóſlancem njeſpokojni bycz, hdyž je našche ſprawne žadanjo do pjetelník a za skónčenjo pruskoſtu kulturkampfa hloſował. A runje tak chce ſo tež pschichodnje zadžeržecž. Tohodla wobkhowanym joho za swojoho zastupnika a zadžeržm ſo po radze katholſkoho Boſla! Kaž je f. Reich nam ſłowo džeržał, tak wostańmy tež my jomu ſwěrni!

Někotre praſcheniežka z kraja do kraja.

Luby Boſole, ty tola wjele po ſerbſkim kraju khodžiſch a něchtogliki wiđiſiſh abo ſkyſiſh; tež ſym cže pschez hało rozmnoho pschezela naſchoho ludu znał, kiz ma ſwojich Serbow z wutroby lubo a tola psched joho ſlaboſčemi abo wopaczoſčemi woczi njezanđzela. Ja bych tohodla rady někotre praſchenja ſtajík, na kotrež chcił mi pak ſam, pak pschez ſwojich čítarjow wotmołwicž.

1) Tebi je wěſeže znate, zo našche najrjeńsche poſtrowjenjo „Budž khwaleny Jezus Chrystus“ wſchelako pschirkotscheja abo pschestworjeja. Ty tež wěſeže runje kaž ja wſchelatich duchownych wuczerow znaſech, fotiž džecži ſtajne nawjeduja, zo bychu prawje a cíiſeže poſtrowjače. Něchtio pak ja pscheniežacž njemóžu, zo tu a tam poſtrowicž ſkyſchu: „Budž khwaleny!“ a niežo wjac. Ja njewém, ſhoto mam ſebi pódla myſlič.

Shto ma bycz khwaleny? Gari-

baldi? abo schtó? Boja dha so tajey, kotiż takle njerodnje postrowjeja, najswjeciszchoho, najrjenischoho a najmocnischoho imena Jezusowoho?

2) Druzy su hischce dale a su hijo nowukli Gutn Morgen, Gutn Abend abo Mahlzeit prajic̄ — w cyple katholickich wsach, blizko pschi pobožnych mestnach. Su czi tež hischce katholscy a Serbjia?

3) Sym tež w pełnych katholickich domach widział, zo sebi muzszen czeladniczych pschi pacżerjach k jedyżi wlosy czeſaja (su=li z cyła z myzgou hotow), holcy pak skoro żenje pôdla njeſu, potajkim biez pacżeri so k blidu synu. Njebytch dha ze zaſpewaniem pacżeri poł minutu wocząkneż móhli, döñż so njeſu sczefali? A njemohle dha tež holcy pschi pacżerjach bież?

3 chłopo swęta.

Niemcka. Zo knieżeństwo t. r. wjetch Bismark założenjo średnjeje stronj wobstoſaceje z nacjonaliberalnych a konserwationnych sebi pscheje, ie z nowa zaś z listom dopokazane, kotryż je Bismark pschedsydże konserwationnego towarzystwa nad Rheinom piſał a w kotrymž won tajke zienoczenjo zjawnje pschipoznawa. Tajke zienoczenjo by, kaž to wschitc njeſotwiſni (nic jeno centrum) wobkruczeja, nježbožo było. Pschetoż za wſchon njeſorjad, wſchę hubjenſtvo w Bruskej a Niemckej z cyła mamy so z wjetſcha dżakowac̄ nacjonaliberalnym. Czi su nam wſcho nadriebili, schtoż mamy nětko czerpiec̄. Czi potajkim na żane waschnjo zaś k moch pschiniež njeſyrbja. A dokoł werny konserwationny nihdy na nihdy z nacjonaliberalnym hic̄ nje mōže, budże so potakac̄, schtó je woprawdże konservativny, jeli so tamne zienoczenjo na rajchstagu sptyta.

— Za skócenjenjo kulturkampfa njeje Bruska w nowšim časzu cyple nicžo cziniła, nětko je na zjawnie pschitsko a pschipoznawa tež Bismarkowy list „Norddeutsche Allgemeine“, zo Schläzer żane nowe namjetu za wujednanjo z katholickiej cyrkwi z Barlina do Roma sobu pschinieſt njeje. Kajka duchowna muza w Bruskej tu a tam je, spóznajesch z jeno ho pschitkada: W Hnězno-Poznańskiej diöcesy je 183 wosadow z 308,000 duschemi wosyroczenych a 144 wosadow z 190,000 duschemi z cyła żano ho duchowno ho wjac nimaja! Hdyż dyrbja tola tajkele zrudne wobstejenja wjesč? Schto pomha, býrnie Bismark ze swoim mócnym słowom z wonka mér a polož zdżerzał, hdyż poddanam samsoho wóteno ho kraja nje može abo njecha mér a spotojenjo pschinieſt w najważnijch a najswjeciszchich naležnosćach? — Wulka nowinka je zjednanjo mjez Niemckej a Francózskiej! Bismark je ze zaſtupjerjom Francózskie jednał a francózski minister Ferry je wuspech tutoho jednanja w ſejmje wožjewiał prajich, zo je Bismark jara pscheczelne žmyſleny pschećzivo Francózskiej, kotaž móže so na dobre služby Niemckej w Chineskej spuszczeć; za to pak chec Francózskia Niemku podpjerac̄ w egiptowskim praschenju. Tež chec Bismark z tym Francózskiu dobyc̄ za němſke kolonije w nawjezornej Africy (Angra Pequena, wjetſcha dyžli cyła Niemcka!).

Italska. Kaf nuzna je hamžej njeſotwiſnoć wot śwetnogo wjercha a potajkim joho samym cyrkwiniski stat, je so zaś prawje jaſnje poſazalo. Hamžowym zamysł, zo chec khorownju za khorych na kholeru założic̄, je zađerwki ze stronj italskoho knieżeństwa zhonił, tak zo je hamž wobzamknęł, ſchpitäl za wſchękh khorych mjez tym we swoim hrodze Vateranje założic̄. Kardinal, kiz checjsche měsczanskie khorownje wopytac̄, su zaſtup zapowjeli, hac̄runiż bē kardinal we wojskisim lazareće cyple pscheczelne pschijaty był.

Hdy by bamž sam khorych wopytacž pschijschoł, njemohlo so jomu podobnje stačj?! — Město Kataniju je zatraschine njezbožo domaprytało. Surowy wichor, cyklon imjenowany, padże na město, spowala wiele khézow a pohrjeba pod nimi wobydlerjow. Hacž dotal su pječja 32 morných a na 500 ranjenných z rozpadankow wurhli; na 5 milionow frankow schkody je wichor nacžinil. — Kholera je w Italſej trochu popuszczeńka. Woſebje w Neaplu a tež druhdže su sebi najwjetšu khwalbu zaſkužili duchowni, kotsiž niewystawajc wot jenoho khoroho ťoža k druhomu khwataja, zo bychu khorych tróſchtowali a mréjachych z potajnosćemi naſcheje swjateje wěry na pucž do wěcznosće pschihotowali.

Danska. Wulkotny a kraſny hród Christiansburg je so w nocj wot 3.—4. ott. ſtoro chy ſpalí. Sejm je jo tohodla w universitnej ſali zhromadži.

Francózaska. Wo boharubjeniskim wonjeczeſzenju s. Miklawſchowje cyrkwe w Parizu je hýzo předku ſpomnjene. To su płydy bjezbóžnoho knieženja bohaprjerjow a jich bohazabyciowych zakonjow; toła eži to předy doſpolnie njeſpoznaja, dónž powalerjo na nich samych njeſpońža.

Wo Egipciou ſtuje ſe ſtwa; Fendželska pyta tutón kraj cyle do swojej mocy dobycž, ſhtož wezo druhe kniežerſtawa dowolicž njechadža. W Sudanje je jendželski general Gordon město Berber zaš dobył, ſhtož je wjac hacž je ſchtó wočafował.

W južnej Americy ſu powodženja njeſmérnu ſchłodu nacžinile.

Naležnosće našoho towaŕſtwia.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 376. Madlena Hermanowa ze Sernjan, 377. Korla Mišnař, piwarc w Zdžeri, 378. stud. Miklawš Žur w Prazy, 379. stud. Miklawš Jawork z Miłoćic, 380—385. z Ralbic: Miklawš Błažik, Handrij Weclich, Miklawš Frencl, Michał Piečka, Miklawš Zarjeňk, M. Kinkowa, 386. 387. z Konjec: Jakub Kral, Michał Brézan.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 554. Korla Mišnař w Zdžeri, 555. 556. z Ralbic: Handrij Weclich, Miklawš Frencl.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinjeſtej 70,176 m. 39 p.

K česci Božej a k ſpomoženju dušow ſu dale woprowali: N. z Różanta 2 m., N. N. 5 m., nahromadzene na Wenclec ſciznach w Bronju 11 m., njemjenowana z Khróſcie 50 m., wot ſwojby N. z Khróſcanskeje wosady za ſpomoženjo dušow 12 m., služowna z Radworja 1 m. 50 p., njemjenowana z Workle 1 m., jena služowna 3 m., njemjenowany z Budyšina k česci Wutr. Jěz. 3 m. 50 p., ze słowami: „Bóh daj wěčny wotpočink“ z Khróſcanskeje wosady přez k. fararja Jakuba Wernerę 75 m., Schörner 1 m., wotkaſzane ze Sernjan 150 m., awstrijska w čisle 17. kwitowana pjenježna papjera z kuponom 1. oktobra předata 346 m., w swojim času kwitowana a nětko ze zastatymi kuponami předata papjera „Prag-Duxer Prioritäten“ z wotéahom ſtempla 304 m. 20 p.

N.B. Pjenježne papjery ſu z wjetſa předate, čohožda ſo dań wjac njeſkwituje. Skónčne wobličenjo danje, wurunano mjez nominalnej a kurſowej (wopravdžitej) płaciſnu papjerow atd. wozjewi ſo při wotpołożenju zličbowanja.

M. Horňák.

Hromadźe: 71,141 m. 59 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 8583 m. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadźe: 8584 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Čeſkijc Smolerjec knihičiſčeſzenje w macžiežnym domje w Budyšinje.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 21.

1. novembra 1884.

Lětnik 22.

Dobre říkalo za kóždohó.

Hdyž by předty, psched třicetí, schtyrceži lětami něhdže woheň wudyrí a hodžinu daloko hrózba czerwjenina widzeč byla: o kajke stróženjo, kajki strach, kajke wobžarowano by to wschudžom bylo! Hodžinu daloko bychu ludžo beželi, zo bychu pomhali, je-li trjeba, abo tola staroſčiwy domjacym mohli prajicž, kajke a kaf wulke je njezbožo. Nětko je to tójschto hinač. Strachej a mnohim podobnym njezbožam su ludžo pschiwułnyli, tež maja so množy, kotsiz w nětko kamjentnych domach bydla, mjenje bojecž. Hdyž nětko něhdže dale woheň wudyrí a tón abo tamny domjacym domoj pschiwudže, nima wjac tak nuzne, lědma so dopomni, zo rjeknje: „Wón je woheň tež, ale daloko.“ Z tym so spokoja. Hinač pak je, hdyž je tute njezbožo blízko. Tu wě kóždy, zo tež jomu strach hrozy, tu khwata kóždy, zo by njezbožo wot swojeho statoka wotwobroczíš — a prawje ma. Nicžo rjeňsche, hacž wo měrje we swojim nanowym a džedowym sydlischéžu bydlicž a z cžescžu so žiwicž. O, zo by to wšechn možno bylo a pschecž wostało!

Strach pak, podobny kaž tón, hdyž we wšy w susodstwie woheň wudry, je mjenje bôle na wšichitke nasche statoki założeny; tohodla mamy winovatosež, zo z časom jomu napštečežo stupamy. Někter potajskim nam nichťo za зло nima, hdyž jón khétrje jaſnje mjenujem. Čím bôle rune, zrozemliwe říkalo boli abo rani, čím nuzniſche je, zo so praji; pschetož potajne, zaſhwane khoroſeže, kotrež čłowjek ſebi wuznacž nochce, su najstraſchniſche, pomału ale wěſce zahubjace.

Tuž prajimy runje won: Po nastupjenym pucžu my Serbja haſko rólny lud dale hicž njeſměmy, hewal mijey pschetrožimy, z kotrejchž wjac wróćenja njeje. Dyrbimy w mnohim nastupanju ſo zaſ wróćicž k serbſkej jednoroseži, ponižnoſeži a spokojnoſeži! Nic, zo bych wſcho nowe chył tamacž, ne, něchtotkuli nowe je tak dobre a wužitne, zo ſo k staromu

ženje wjac wróczęz njenozemny a njebudżemy. Praju pał, zo mnohe nowo-
taństwa, kotreż jo z wulkej wjeskołosćju a žadosežiwosćju tež wot Serbow
witaja, tak zo njenóża dołhwatacz je pschijecz, w krótkim časju so hało jara
ſchpatne wupokazaja, tak zo ludżo we wſchelakim nastupanju zaś na stare
pschindu. Tež naschi wótcojo su hłowu na schiji nosyli a to z wjetsha
mudrisczu a bóle wotewrjeniu, dyżli my, jich wustkoczeni potomnich. Tohodla
njebudu wustacz stajnie wolačz: Praschejmy so pschede wſchem za tym, ſchto
a kał su naschi předowniczych czinili, předy hacz so fufodnych narodow
prashamy, wot kotrejchž často liczatu ale prashiwu ſchorpiznu wozmijemy,
dobre strowe jadro pał leżo wostajimy.

Na tajfim puczu je so wjele, wjele prashivoho waſchnja do ſtrowoho
serbskoho ludu dobylo, kotreż njeje serbske. Na tajke waſchnjo je serbski
lud począł tamne dobre mjeno zhubiecž, kotreż je hało pobożny, bohabojazny,
sprawny, spokojny, dżelawny a złutniwy lud hacz dotal ze wſchem prawom měl.
Nekotrejzuli wopacznoscze hacz do nowischoho časa mjez Serbami ani po
mjenje znate njejmu byłe, kotreż netk' Bohu żel nicžo wjac žadne njejsu. Kózda
taifa nowa wopacznoscž drje sama za so nasch lud zniezież njenozje, ale wſche
hromadże dżen a bóle rozmnożene moža jomu smiertnu khorosz pschihotowacž,
z kotrejz budże czeſko jón wudobycz. W tym nastupanju dže so cyłomu ludej
tak, kaž jenotliwomu człowiekemu. Nekotryzuli njedžiwa na małe ſchody, drobne
njeporjadnoscze; tola to so hromadzi a hromadzi, hacz ze wſchoho wuroscze
khorosz, kiž pał ſmiercz pał tola nakaženjo a zeslabjenjo za ežas žimwienja
pschihotuje. — Tak lohcy, kaž ſchódna węc so pschiwozmię, so zawescze
nje puſczeži! To dyrbí kózdy wuznacž, kiž swojich lubych Serbow tak lubuje,
zo pódla ſlepž njeje za jich ſlaboscze. Tohodla je lepje, so ani nic zaparacž
z tajfimi węcam, kotrež za Serbow njejsu a bycz njenozja. Rad bych tu na
to abo tamne z mjenom pokazał, tola to pschede dobro njezini.

Zo pał bych swojim słowami někaſte wusčko dał, za kotrež mohle ſo
tute myſliczki zapſchitwneč a z nich praktiſki wuzitk ſcžahneč, ſpomnju na
létuſche žně. Bóh je nam nasche plody bohacze žohnował a rjane dom-
ſhowacž dał. Hdyż tež žita tak njedawaja, kaž ſmy ſebi myſlili, dha tola ſo
lěto hubjene njenozje mjenowacž. A tola ſkóržby njewoczichnu, stajnie móžetich
ſkyshecž ſkoržicž na hubjene časy a nihdże njecha doſahowacž. Cžoho to
wina? Žita njeplacza, z hospodarſtwia ſo njenozje tajki wuzitk ſcžahneč, kaž
hdy předy. Wjele je na tutym wotmožwienju. Alle praju eži: Tež naschi
wótcojo su czeſke czaſy měli, wjele czeſſche, dyżli možemy ſebi netkli
myſlicz, tehdom hdyż cuze wójska jene po druhiim po kraju čazachu a czeſno-
ſczeni wobydlerio ze swojim ſkotom do ſéšow čazachu — a tola ſu woni wob-
ſtali a ſu swoje statoki swojim potomnikam zavostajili! Kał je to móžno
było? Wotmožwju: Dokelž ſu swoje czaſy rozemili a wędżeli lutowacž,
hdyż bě trébne. My ſmy z dobrymi létami ſo dali ſkaſycz a na wu-
dawki ſo złożili, kotrež tehdy džesatn njeje czaſ, kotrež pał netkli do zaſydenoho
brjoha džery dréja. Tajke njetrébne a pschewmérne wudawki dyrbja zaś
pschedacž, dyrbimy w mnohim nastupanju k starodawnej přenjotnej jednoroszczi
ſo wróczęz. Byrnje mój hłos dyrbjal wostacz hłos wolačoho we puſežinje,
njebudu tola pschedacž napominacž: Precž z tutej hordoscžu, z tutym
njerozomnym pschedežinjeniom! Njech ma kónc wſchitko, ſchtož rěka „pschede
ſwoj ſchtant ſo njeſez!“ Smy a wostanjemy rólnikojo, nic zemjenjo. Z tamnymi
njerozomnje wſkotimi a drohotnymi darami pschi kwasach, kmoſtiſtwach a ſeſiznach,

pschi „dołozanoſchenju“ a podobnych pschiileñoſczech dyrbi so hewaſ někotry-
žtuli wukrawicž. A wychje toho so z tajimi wuphtanymi darami haj, polekuje a wuczi pscha, kotaž je njezbož za cyly narod! Do někotrohožtuli domu njeby tón abo tamny fruch ženje pschiſchol, hdý bychu jón tam „do-
loža“ njeſchinjeſli. Njeje dha nihdže tón zmuzithy, rozomny Serb, kiz by
tu zapoczątk cziniš, zo by tajka wopacžna „móda“, tajke njerozomne wo-
pschiſečzo „czesče“ pschetaſlo? Hdże dha ma hewaſ tute wuběhovanjo pschetaſz, zo chce khudſhi a nižſhi pschec porno wjetſhomu, tutón pak stajnje pschec
tamnoho bycz? Znaju wſchelakich doſcz woſobnych a jara bohatych ludži,
kotſiž jara złutniwi bycz rozemja, byrnje woſchoho doſcz meli. Znaju pak
tež nuzuczeſpjacych, kotſiž njechadža nihdže zadý woſtaſz, hdżež rěta, so poſazacž;
wiele je jich hido „do fruchow“ ſchlo: njech druzy z toho wuknu!

Hdž ma rěka wody doſcz, potom móže myňik ze wſchemi „gankami“
mleč a njetrijeba so wo kuſt wody bojecž, hdž pak w hewaſ ſcheroſkim
récznichczežu jeno wuzka ſmužka wody czecze: potom dyrbi kóždu ſtrjeplu wody
k wužitlę bracž, zo móže z najmierſha jedyn kamieni dželacž — a wono tež
dže a wón hłada, a nic poſarmo, ſak wobſtoji.

Bóh zakita swojich swérnych ſlužowników.

„Wſchitko zamóžu we tym, kiz mje poſylnja“, praji ſwiaty ja poſchtol.
Haj zawérno, człowjet, we kótrymž Boža hnada ſkutkuje, blyſcęži ze ſwojimi
póczwioſczejmi, nad kótrymž ſo hwet džiwa. To je ſo tak prawje jaſnje po-
ſazaſlo we ſpódźwnej ſwérje a horliwoſczi měſchnika Fózefa Ludwika Kolmar-a
w Straßburgu, kiz bu pozdžiſho biskop w Mainzu. Lehdom w czasu francóz-
ſkeje revolucije běſche Straßburg hiſczeje francózſki, a pschiwiſnich revolucije,
kotſiž woſebje pschecžiwo katolſkej cyrkwi a jeje ſlužownikam zakhabdžachu, běſhu
na hlowu tohole horliwoho měſchnika myto 1000 toler ſtajili. Šekera na njoho
běſhe hido wóthena!

Tola luboſez k Bohu a njeſmierzny duſcham ſo njeda tak lohey za-
traſhieč, a pschecznaturska dowéra na Boha a joho zakit człowjeka k ſkutkam
poſylni, kotrež ſo njemóžne zdadža. Rajebacž zatraſhny strach, kiz jomu
hrožesche, khwataſche měſchnik Kolmar z jenoho domu do druhoho, zo by
mjeležo tu kſchecžanſku wucžbu džeržał, tam khorych wopytowaſ ſak wobſtarak,
tu bože ſlužby džeržał, tam ſpowiedž ſlyſchal. Šak bě to móžno? Kolmar
khodželche ſtajnje pschehotowanym, pak hako officier, pak hako wſchedny wojaſ,
pak hako dželacžer: kajkažtuli draſta bě jomu witana, jeno zo ſwoje ſwiate po-
wołanjo dokonja. Toho luboſez k njeſmierzny duſcham njeda jomu žanohu
měra tež woſrjedž najhóřſkich strachow. Tak husto ſrjeđa swojich psche-
ſczecharjow a wobhoniſjerow khodželche, kotſiž na drozy na njoho ſakacžu.

„Hdž ja tež khodžu we dole ſmierznoho khódka, njeboju ſo złoho;
pschetož ty, o Kenjeze, ſy pola mje.“ Dole ſo doſpołnje dopjelni nad ſpo-
džiwnym měſchnikom.

Nehdy bě Kolmar nježelu na jenej ſubi Božu mſchu ſwiecži; wſchinoſcž
to zhoni a poſla tam ſwojich wobhoniſjerow, zo bychu wjeczor joho popadnyli.
Hako officier pschehotowanym wucženym měſchnik jich rukomaj. Z tutoho stracha
tak zbožownje pschetratoho noweje wutrobitoſeže nabvyschi wopyta Kolmar tu-
ſamu nôc hiſczeje ſchecž wſchelakich khorych. Tajka ſmužitoſcž!

Jónu bě joho draſta joho ſkoro wo živjenjo pschinjeſla. Generalowu
uniformu wobleczennym khwataſche po ſtraßburgſkej hłownej drozy, zo by hako

wojowař Khrystuſowý čeſnoſčenym wěriwym na pomoc pschijichol. Pschiūdže na město, hdžej někotre čjrjodž wojakow hromadže ſtojachu. Čzi za dohli čas žaneje mzdý wjac doſtali njeběchu. Wſchitc wuhladawſchi Kolmara, fotrohož mějachu za generała Moreau-a, cyle roznjemdrjeni wołachu, zo dyrbí jim zaſtatú mzdú hnydom wuplačicž, hewaf joho zajatoho wotwiedu. Tu žane rycze zdanliwoho generała niežo njepomhachu, dónž ſkónečnje druhí wſchijchi, fotrohož Kolmar njeznaſesche, pschitupi a wojakam kruče wotryčza, zo ſo mola. Kolmar ſo khwatajch wofali; pozdžiſho pak ſo ženje wjac kaž general njedraſčesche: „Budže mudri kaž hady.“

Kak dobročiwiſe pak Boža pſchedwidžiwoſcž tajku ſwérnu mytuje, dopofaza podawſ, hdžej žana člowjecža fedžbnoſcž někaſkoh stracha pytala njebě. Někaſka žónſta da joho ſebi powoſacž, zo by ju wobſtaral, dokeſl je ſtrachnje khora. Swědomiy měſchinik ſo dohlo njekomdžesche, ale khwatasche do domu, kiz bě ſo jomu bliže wopíſal, tón krócz hako wſchědný wojak pſchehotowaný. Na haſh zetka joho p r o t e ſ t a n t ſ k i nějeſan, kiz joho hnydom z mjenom mjenowasche a ſo dwěrniye prachesche, hdže tola tak jara khwata. Kolmar, hdžj widžesche, zo je ſpóznath, ſo dohlo njekomdžesche a wuzna, zo je žona (tu mjenowasche won jeje mjeno) joho duchowny tróſt požadała, dokeſl je czeſčen khora. Tola netř pſcheradži jomu tónle czeſčomny muž cyku njeſtečomny radu: ta žona njebe khora, ale bě joho jeno powoſala, zo by tamních 1000 toleř doftala, kotrež běchu na joho hlowu ſtajene. Wojach tam hižo čaſachu, kotsiž chychu joho zajatoho wotwiescž.... Pobožny měſchinik džakowasche ſo Bohu a ſwojemu nadobnomu wumozjerzej a wróciſ ſo dom. Hdžj pak bě Kolmar tudy tak widžomny zakit Boži žmoní, poſkročowasche dale w ſvjatej horliwoſczi ſebi myſlo: Hdžj je Bóh ze mnou, ſchtó budže pſchecžiwo mi? Hačruniž bě jenomu strachej wucžekny, hrožesche tola bórzy zaſ nowy.

Tenho dňa dobywachu ſo wojach z mocu do domu, w fotrym ſebi myſlachu, zo won je. Cyle njebojažnje pſchiūdže jim Kolmar hako ſlužownik zhotowany ze ſwěcu w ruci napſchecžo, a hdžj ſo joho prachachu, hač ſo tam měſchinik Kolmar njeje ſkhował, wotmoſki cyle měrnje: „Toho z czeſča namakacze!“ Kolmar hako ſlužownik jich po cykly domje wokoło wodžesche, wſcho woni pſchepytachu a dyrbjachu ſkónečnje niežo njewučziniwſchi zaſ wotencž! Druhi krócz běſche won hako wſchědný dželacžer pſchehotowaný w jenej khězi Božu mſchu džeržał: tu zaſ pſchiūdžechu wobhonorijo. Kruče na njoho pohladachu ſo prachego, kafse rjemeflo ma. Tón krócz wotmoſki měſchinik tak, zo dyrbjachu ſebi myſtiež, zo je murjer, joho ruci pak ſo jim jara mjehej ždaſtſtej za tak czeſček dželo — a tola jomu dachu hicž. Bóh běſche ze ſwojim ſwěrnym ſlužownikom.

Něhdý Kolmara ke khoromu powoſachu a njeprajachu jomu pak ze zloho wotpohladania pak z njerody niežo wo joho strachnej khoroſcži: njezbožowny bě wot ſkaženoho pſa ſkuſany a ze zatrafnej khoroſcžu netř ſam na kažený. Pobožny měſchinik hnydom pſchiūdže, naděndže tež khoroho měrnoho a pſchihotowanoho. Najprjedy wſcho derje džesche. Tu pſchiūdžechu ſkafarjo a zadživani, zo Kolmar tak cyle bjeſ stracha a bjeſ wosebiteje fedžbnoſcže z tajkim khorym wobkhadžuje, ſchepnych jomu někotre ſłowa we lačonſkej ryczi, zo bychu joho na wulf strach fedžbnoho ſčinili. Hdžj pak khory to wuſtyscha, zapſchimny joho na dobo hrozna khoroſcž ze wſčej mocu.

Kolmar, kiz pſchec hýſcze do toho pſchijichol njebe, wo kafku khoroſcž ſo tu jedna, mějesche to za ſylny nadpad zjmnich a cžiſny ſo we ſwojej wopor-

niwej luboſczi z cyklej mocu swojoho čzela na khoroho, zo by joho změroval, ſchtož pak fo jomu hakle po dlejsichim bědzenju radži. Hdyž joho potom bliže pſchephystowachu, njenamakachu drje žane zranjenjo na nim; joho woblicžo pak bě z pěnu (jehočom) ſčekloho cyle womigane, ſchtož wulki strach wubudžesche. Kolmar bě fo mjenujich tónsamý džení truhal a pſchi tym mjez wocži fo rězny. Mała rana hishcze zažila njebe a bě tohodla z jedom zavodata.

Zo bychú živjenjo tutoho swérnoho měſchnika zdžerželi, hnydom wſho ſphtachu, ſchtož bě možno; z tym drje joho píched hroznej khorosču a wěſtej ſmjeržu zaftiachu, njemodžachu pak tola ſylnej khowjacej khorosči zadžewacž, totraž joho ſmjerži cyle blizko pſchijwiedze. Tola tež z tohole stracha wumoži joho Boh, zo by hishcze dale ſtukował ſ pſchekraſnjenju Kenjezowoho mjena.

Pozdžischo dráſczechše ſo ſpodžiwny měſchnik najradſcho haflo mlyňk, dokež ludžo proſhnemu muzej, kiz ezeſki měch mufi jachlo njeſeſche, radlubje daloko z pucza džechu a tam žanohu měſchnika ſo njenadžachu, hdžej mlyňka widžachu. — Neje tole ſpodžiwna ſwera w powołanju? Neje taſki měſchnik po wutrobje Bozej džiwođko za jandželov a čzlowjekow? Hdže nadendžesč mjez tamnymi, kotsig ſu njepſchecželojo Boha, cyrkwe a jeje ſlužownikow, taſkeje ſwery we powołanju?

3 Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. Pſchi wólby na němſki ſejm bu w tudomnym wóſbnym wořtreyu kandidat konſervativneje ſtrony, kniez rycerſtubler Reich nad Bělej, z 9000 hlosami wuzwoleny; napſchecžny liberalny kandidat pokročneje ſtrony, kniez fabrikant Weigang, doſta wokoło 5500 hlosow. W Budyschinje ſamym doſta f. Reich 824, f. Weigang pak 1105 hlosow. — W Žitawje bu Buddeberg (ſwobodnomyslny) tež wot katholſkich woleny, dokež je kruče ſlubil, zo chce za ſtouženjo kulturkampfa hloſowacž. Tola dyrbi ſo hishcze jónu wuzwolecz mjez nim a Löbnerom (konſervativnym kandidatom). — W Lubiju je Fährmann (pokročný) wuzwoleny.

Z Drežđan. Prync Friedrich August je wysoki portugifiski rjad doſtał, kiz ma mjeno „žienocženy rjad ſwiatoho Benedikta z Aviza a Khrystuſowoho rjadu“. Zapóſlane Portugalskeje pſchi lejzorowym dworje w Berlinje, marquis de Benafiel, je jón ſam do Drežđan pſchinjeſt, a doſta za to wulkoſtajz ſakſkoho Albrechtowoho rjada. — Prync Friedrich August je ſo zaſ do Straßburga podał, zo by ſwoje ſtudije dale poſtraczował. Joho zaſ pſchewodžesche major von der Planitz.

3 cyloho ſweta.

Němſka. Wóſna bitwa je někto dokonjana: Jeje wuspěcha netkle, hdyž to piſamy, drje hishcze njeѡemy. Schtož pak fo ſlyſchi, ſu čzaoſpiſy, kotrež ſu wotwiſne wot pruſkoho kniežerſtwa, kheřje wocžitke. To je znamjo za to, zo wólby po jich woli wupamyle njeſiſu, a zo drje požadana ſrenja ſtrona, totraž by wjetſchinu doſtała, po pſchenju kniežerſtwo ſenje njeje z wólbow wuſchla. Piſaja tola někto tamne čzaoſpiſy, zo wſchaf kniežerſtwo ſenje njeje cħylo centrum podiščežicž abo jomu ſchfodžicž. Centrum naſſkerje zaſ w starej moej do nowoho ſejma zaſtupi. W Kölne katholſki zapóſlane Röckerat z pſchecžnikom do wuzczechje wólby pſchijndze. Kaf horce ſu bitwy tam a ſem byk, powiedaja nowiny. Najbóle ſu nacionalliberalni ſo njehanibiežiwje zadžerželi.

W Klaſfeldze poſla Siegen-a a w Mühlheimie nuzowachu woni ze ſwojim herjetanjom, zo ſo wólbna zhromadžina zamku; ſwojich pschečiwnikow powitachu z kamjenjem, kijemi a revolverami. Hifchže za železničnym čahom, w kotrymž pschečiwniſki kandidat wotjedže, z kamjenjem mjetachu. Tak ſo liberalismus wſchudże jenak pokazuje: w Belgiskej, Francóziskej, Dendželskej — a netko tež w Němiskej: Hdjež njenóže kniježicž, tam chce ſebi z mocu knjeſtvo wunucicž. Dželacžerow, kotiž po woli ſwojich liberalnych kniježich njenuzwoleja, ſeželu tuczi knježa ze ſlužby a z džela. (To je kraſna ſwoboda!) Psched wólbami ſtaj tohodla zastupjeraj podkopkow hrabje Henckel-Donnerſmarkowych a Schaffgotschowych wozjewiloj, zo dželacžerjo, kotiž wot ſwojich liberalnych kniježich jo puſcheža, dokelž po ich woli njeſtu wolili, w mjenowanach podkopkach dželo do ſtanu. Spomnjenaj hrabi ſtaj katholifej. Podobne thranſtvo tež Kreſfeldſch fabrikantojo pschečiwo ſwojim dželacžerjam czinja. Czim hóle dyrbi ſo tajkomu ſprawnomu zaradowanju džakowacž, kaž je ſpomnjenie podkopki katholifej hrabjow wobzamkných.

— Hohenzollerski wjerch je ze ſwojej mandželskej złoty kwas ſwieczil. Ze wſchěch ſtronow ſo jimaſi wutrobné zbožopſchenja ſczelechu. Pschi cyrkwinſkej ſwiatoczoſci mjeſeche archabt Maurus Wolter z benediktinskoho klóſchtra Emauſa w Prazy ſwiedzeniſtu rycz, biskop Hefele pak cyrkwinſke pozohnowanjo. Tež F.F. M.M. kejzar Wylem a kral Albert veſchtaj pſchitomnaj.

— Wjerch Bismarck je zas do Barlina pſchijet, hdjež je ſtatna rada zefitupila. Kaž je znate, ſtaj w tutej radze tež dwaj biskopoj (Ermlandski a Fuldaſki). Kaſke po prawym tuta rada powołanjo ma, njeje hifchže prawje znate, a drje ſo jeje ſtuklowanjo tak bórzh njezponi, dokelž wuradženja tajne woſtanu. — Nowomu němſkomu ſejmej (rajchſtagej) hižo zas rozpuſcheženjo wěſcheža, jeli ſo wjerchnej Bismarckej njedyrbiał ſpodbacž.

— Nježdželu 19. oktobra je we ſwojim hrodze Sybillenort w Schlezyjskej braunschweigſki wójwoda Wylem w ſwojej starobje 78 lét wumrjeł: poſledni wjerch ze ſplaha Welfow, w němſkej historiji doſcž ſlawnoho. Wozjaný a bohaty kraj Braunschweigſku ſo netko hižo jara wadža, a najradſcho by jón Pruska wzala. Praja, zo Braunschweigſka je jenicžki kraj, kij žano ho dolkha nima; tohodla ſebi jón nekotryžkuli pſcheje. Brenje prawo na njón pak nima nichčo druhi hacž wójwoda z Kumberlanda, hannoverski krónpryne. Tón je tež hižo němſkim wjercham naſtupjenjo ſwojoho kniježenja w Braunschweigſkej z liſtami wozjewil, w kotrychž lubi, zo chce po zakonach němſkoſta ſejzorſtwu a po krajnej wuſtawie kniježicž. Schto budže Pruska czinicž, njeje hifchže znate. Dokelž pak dyrbi wójwoda Kumberland pſchede wſchém Hannoverskeje ſo wotrjec, prjedy hacž móže w Braunschweigſkej kniježenjo naſtupicž, ſu tutomu wójwodſtwu mjez tym kniježiſtu radu (Regentschaftsrat) pſchedstaſili, kaž je to krajny załoń z lěta 1879 hižo do předka poſtaſit. Braschenjo wo herbstwo tutoho kraja ſo drje bórzy po ſkónczenju krajnoho žarowania wuſudži. Cheedža pječza krajej joho ſamostatnoſć źdžerječ a jomu kejzorſkoho naſteſnika (statthaltera) ſtajicž. Wójwodu Kumberlanda pak najſterje njebudža pſchipuſchežicž chycž. Excellenc Windthorſt, ſwěrny pſcheczel hannoverskeje kralowſkeje wólbby, je poſla wójwody Kumberlanda w Gmünden poſla Wina pobyl. Zo liberalni zjenoczenjo rjanoho kraja z Pruskej žadaja, ſo ſamo wot ſo rozem. Schto tež to tým prawo placži?

Balgiska. Psched krótkim mjeſachu tudy wólbby za gmejnſke rady. Tute wólbby njeſtu za katholikow tak ſchpatnje wupanyše, kaž ſo najprjedy zdaſche.

We wulkich městach drje dobýchu liberalni a njeporadži so, jich z tamních tñjerdzíznow wuhnacž: woſebje w Brüsselu a Antwerpenje; na kraju pak su katholikoſo ſkoro wſchudže dobýli a jara vjèle gmejnouſ swojich liberalnych pſchedſtojerow wothbyli. Tu dyrbi ſo wuſpeč wulkotných mjenowacž. Hſchęze w poſlednej hodiezinie zjenočicu ſo liberalni, radikalni republikanojo a ſocialiſtojo, taſ zo katholicey w někotrych wulkich městach dobýcž njemóžachu. A tola katholice liberalnym tež 11 hłownych městom wudrechu; tež ckyh flamski kraj je liberalnym ſpſchah wotſchaſl. Wſchudžom tam, hodiež je nowy ſchulſki zakon hido zaviedzeny, ſu za katholickich pſchedſtojerow byli: jaſny dopokaz za to, zo je tutón zakon dobrý a gmejnouſ w hódž, a zo ſo ludej ſpodoba. — W Mechelenje, kotrež katholickich zaſtupjerow doſta, po wólbje žalostne zbezki naſtachu, taſ zo dyrbjaſu měſčanouſ wojach mér cziniež.

— Hacžruniž potajkim wólbou na žane waſchnio njeju dopokazaſe, zo je lud poczał hinaſ myſlicž, hacž je to pſchi poſledních wólbach za ſejm poſkazał, czinjachu tola liberalni we swojich čaſopisach taſku haru, haſkož bychu katholickich cyle zbiezi byli. Ma to ſo kral Leopold naboja. Wón powoła bywawic̄heju miniftrów Rolin-a a Baru k ſebi a da ſo taſ zatraſhiciž, zo ſkónczniſe wupraji, zo chce liberalnym katholicej miniftrów Woeste-a a Jakobš-a woprowač. Mniſterpſchedſyda Malou doſta wot krala porucžnoſež, zo by na jejú město druheju miniftrów powołaſl. Malou powoła miniftrów do zhmoadžiun a wurađi ſo z nimi, potom ſo poda ke krajej a wotmołwi haſo zmužithy katholif: „Majestosć! ſchyrczeži ſet ſlužu krajej a krónje, ale tajkeje hanby ſebi njecham cziniež: tež ja wotſtupju!“ Ma to doſta miſter Beernaert porucžnoſež, zo by nowy kabinet tworil, ſchtož je ſo tež ſtaſo. Dyrbi ſo jara wobžarowacž, zo je kral Leopold II. liberalnym zbezkarjam k woli był, pſchetož hdyž je jim — jónu z jich moch wuſwobodžený — zas porſt ſciežil, budža bórzy cylu ruku žadacž. Hido woni wołaja: taſka połožcza węc nam niežo njeponha: Precž ze wſchěmi katholickimi miniftrami, precž z tuthym ſejmom, precž ze ſchulſkim zakonjom!

Francófska. Wójna w Chinesiskej straschnie vjèle pjeniez žada. Z nowa zas je francófski finançminifter 11 milionow za nju požadał. A tola tuta wójna ani hſchęze po prawdze pſchipowiedzena njeje. Wójna je straschnie krawna. Francózojo žanych Chinesow jatých njebjetu, ale bjez ſmilnoſće kónčuja, dokelž piecž — Chineſojo tež taſ czinja!

Ruska. Tudy zas z nowa nihilistojo kędzbnoſež wubudžeja. W Pětrohrodze ſu wóndy wulki proces ſkónczili, kiz hacž do ſkóncowanja kejzora Alexandra (13. měrca 1881) doſaha. Nježo wěſte njeje knježerſtwo wožiewicž doſlo. Ženo to je ſo zhoniſlo, zo je 8 woſobow (mjez nimi dwě hoſci) k ſmijerczi wothuđených a naſſkerje hido wotprawjených. Z nowa je ſo policiji radžilo, w Pětrohrodze někotrych straschnych nihilistow zajecž. W Kijewje a Mroſkwe ſu studentojo zbezki zapocželi, kotrež pak buchu wot koſakow lohcy podtlocžene. — W Mroſkwe je zatraſhny woheń 76 pſchelupſkich klamow a magazinow znicžil. Schkoda je njeſměrna.

Wſchelcžinu.

* (Wěrna luboſež k bližſhomu.) Młody ſtudent džesche w zymje z města domoj. Duch po pucžu bu wot hłodu pſchewzath a panty. Wón bě zavěſeže zmjerznyk, tola dželacžer, kiz po tym pucžu džesche, joho nadendže,

zběhny a jomu pomhaſche, dónž zas ſebi njeſchińde. Student, zas cyle poſylnjenyh, chycſhe dželacjerjej pjenjez do ruky ſtěcječ — tón pak ſkoro rozhněwany džesche: „Schto? pjenjezy chceče mi dacez za ſlužbu, kofruž je kóždy ſchecjan ſwojomu bližšhomu Khrystuſa dla winoſty?“ — a ničo njeberjeſche. Student chycſhe nětko z najmjeňſcha mjenou toho žhonicę, kiz be jomu žiwenjenio zdžeržał, tola dobrý muž rjeſtyn z krótka: „Węſeze dha wy mjenou miloſćzivoſho Samaritana w ſwiatym piſmje?“ — a jomu ruky dawſchi ſo wotſali.

* Su ſymjeſchka, kotrež ſwoju ſchadźiwoſć wjele lét doſko wobkhwajaja: na ſučim pěſku a na hořej ſkale ležo wocžakuja džení ſwojoho horjeſtača. Hojiſi čzoply deshcz a wožiwjace ſlónco, zestawa nadobo žiwenjenio z morvých rozpadankow. Tak je tež z čzlowiekiem. Někotra wuežba, něvotry pſchiklad je zaſhczepeny do naſchoho pomjatka, kaž zornjeſchko do role woshyte. Často ſmy haſo džeczí, haſo młodzencowje ſłowo ſlyſheli: „Schtož je ſylzami ſyje, tón z radoſću žnieje“, rozemili je njeiſmy. Ale pſchińdu dny a doma‐pytanja, hđez naš tute ſłowo tróſchtuje a je nam z kótviču, kotaž wobara, zo naš zmohni zaſhadtacoſho morja njeponrjeja.

Naležnosće naſoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 388—391. z Wotrowa: Michał Luscánski, Hana Lebzyna, Michał Wjenk, Jakub Džislawk, 392. 393. z Nowodwora: Jakub Sołta, Jakub Džislawk, 394. Hana Sołtina z Kanec, 395. Michał Mětk z Kaſec, 396. gymnasiast Jakub Nowak z Prahi, 397. Marija Schützowa z Riesy, 398. Marija Delanowa z Węteńcy, 399. 400. z Pančic: Jurij Śwejda, Mikławš Horjeňk, 401. Pětr Rjeda ze Swinarnje, 402. Jakub Bjarš z Pěskec, 403. Jakub Bětka z Nowoslic, 404. Jakub Kilan z Koslowa, 405. 406. z Khrōſcie: Hana Skalina, Michał Nowotny, 407. 408. z Kozaric: Pětr Bětka, Hana Wenclec, 409. M. B. z Wudworja, 410. Michał Šócka z Noweje Wjeski.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 557. gymnasiast Jakub Nowak z Prahi, 558. Jakub Bětka z Nowoslic, 559. M. Kudzela ze Smječke.

Dobrowolny dar za towarzſto: Marija Schützowa z Riesy 2 m.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 71,141 m. 59 p.

K česi Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Radworskeje wosady ze słowami: „Swjata Wutroba Jēzusowa, ſmil ſo nad nami“ 3 m., J. Ž. z Ralbic 15 m., M. K. z Ralbic 1 m., khuda dželačečka z Hajnic 70 p., z měscanskéje wosady k česi Wutroby Jēzusoweje 6 m., z Ralbičanskeje wosady 3 m., z Różanta 1 m., njeboh M. Š. ze Šunowa 3 m., njemjenowaný z Delnjeje Kiny 2 m., njemjenowaná z Časec 1 m., tohorunja z Jaseńcy 50 p., tohorunja z Hory 3 m., tohorunja z Nuknicy 3 m., njemjenowaný (přez k. kapł. Šołtu) 20 m., ſwójba z Kozaric 5 m., z Wudworja 50 p., z Noweje Wjeski 2 m., Schönberner 1 m. — Hromadže: 71,212 m. 29 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8584 m. — Dale ſu woprowali: z Ralbičanskeje wosady 1 m., L. „džak ſwiatomu Józefu“ 1 m. — Hromadže: 8586 m.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Bože martry,

kotrež we čznowym bjez wſchoho zaſwěczenja, bjez wſcheje pſchiprawy ſame wot ſo ſwěcza, žano ho plomjenja nimaja, tohodla tež žano ho stracha k za‐paſenju njeſdawaja, předy wſchoho tróſchtne za khorých, kotsiž w noč ſpacę njemoža, ma w placzijnje wot 2 m. 50 p. hacž do 15 m. na pſchedan

Miklawſh Scholta we Wotrowje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we kniharni
1 m. 70 p.

Wudowy časopis.

Wudawany mot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodij a w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 22.

15. novembra 1884.

Lětnik 22.

P. Franc Doučha †.

Ze zrudnej wutrobu dyrbju tež našhomu lubomu Posołej wozjewicž a z nim cyłomu serbskomu ludej, zo mamý zaś jenohó dobroho pschecžela Serbow mjenje na swęcze.

Bondželu 3. novembra popołdnju wumrje w Pražy w khorowni miłosierdziebnych bratrow wysołodostojny kniež Franc Doučha po dokonjanym 74. lěže swojoho spróčnivoho žiwjenja. Wón bu w lěže 1834 6. hapryla na měschnička wuswježený a hnydom potom do Petrovic-Obděnic za kapłana possalny. Tu pschiwda so jomu pschez pschewulke napinanjo mocem tařka schijaca bołosć, zo so hižo w l. 1838 khory do Prahi wróci a dyrbjesche so wschoho předářskoho skutkowanja na czas žiwjenja wzdač. W thyle czejkich wobstojnosćach našta we nim myſlizka, zo chce drohu spisaczelstu nastupicž. Hdyž jomu móžno njebe ze živym słowom za zbožo swojoho ludu skutkowacž, chyšče z pjerom swoje myſlizki rozicherjecž, a hacžniz so khore czelo dozej napshecžo tomu zaperasche, pscherzivna tola joho sylny duch a njejmerna luboſć k swojemu narodej wšitke pschecžitvosće. Dlejschi czas pobu Doučha potom hisheze za domjacoho kapłana pola hrabje Karla Pachty. Tola w l. 1847, po smjereži hrabje a tež joho mandžeskeje, wuzwoli sebi Doučha swoje bydło w minoritskim klóštrje pola swj. Jakuba w Pražy, hdyž tež hacž do swojeje smjereže zwosta. Tu w starym klóštrje je wón z njeuwstawacej pilnosću dželał a so prówcował za swój czejkí narod. Czile joho džela drje so tule wopisowacž njehodža. Tola móžemny sebi myſliz, khto a kelle je wón skutkował, hdyž tu na někotre myta spomnyny, kiz su so jomu dostale.

W l. 1850 bu kniež Doučha za sobustawa kralowskoho Češkoho towarzstwa wědomosćow wuzwoleny. W l. 1867 bu wón wuznamjeneny z čestnym titulom archybiskopskoho notara. Towarstwo „Svatobor“ pomjenowa joho l. 1865 po joho wulkich zaſlužbach wo czejkú literaturu za sobuskutkowacoho

a wumjekška Vjesada za swojoho čestnoho sobuſtawa. Tohorunja pomjenovskej joho towařtſtve Pražſtich a Viſeſtich wucžerjow za čestnoho sobuſtawa, hako myto joho wulkeje dželawoſće na polu paedagogiki atd. atd.

Pſched 10 lětami podendže joho hiſčeče druhé njezbožo, ſežehoſt joho wjeli piſanja, zo do praweje ruky ſpink (Schreibkampf) doſta. Tež to naſchoho Douchu hiſčeče njeſchewiny: wuknjeſche z lewej ruky piſac̄ a z tej tež piſaſche pilnje hac̄ do swojeje ſmjerce.

Njebohi Doucha bě pak tež woſebje lubowat̄ naſchoho ſerbſkoho naroda, jemu nimmam ſo nic mało džakowac̄, zo ſmy pola Čechow tak znacži. Tak je wón mjez druhim tviſtico ſerbſkic basni do čeſkeje ręče pſchelozil a to hornjołužiske: neſtico narodnych pěſni, potom basnje wot Bejlerja, Jana Wjele, M. Hórnika, Jana Čeſle, J. Buča, M. Biedricha, M. Čeža, J. Kaplerja, K. B. Pſul-a, J. Skale; a delnjołužiske wot F. Balcara, P. Broniſha, J. B. Nyčzki, R. Kocha.

Z tydle naſpomnjenjow drje zawiſcze kóždy ſpóznaſe, kajki nadobny wótežinc a ſlowjan bě naſch njebohi Doucha.

Pſchi wſchém thym pak bě joho žiwiſenjo jednore a cžiche tam w kloſch-thyskej cali.

Pozběhovach a hnijach bě joho poſrjeb, kotrež ſo ſchtwórtk 6. novembra wotbu. Wopíſac̄ drje jón malicžkoſće rumu dla tule njemóžemy, ale na to jene dyrbim hiſčeče ſpomnic̄, zo běſeche mjenujich pola joho poſrjeba tež naſche Serbſtwo zaſtupjene a mjez wulkej mnogotu wěncow, kotrež běchu ze wſchech ſtronow doſchle, namaka ſo tež kraſny lawrjencowý wěnc z trikoloru (z tříjomi vantami w ſerbſkich barbach), na kotrež bě ze złotymi piſmitami kraſnje wucžiſhčzane:

„Swojemu swěrnemu přečeley
želacy a džakni
Łuziscy Serbowje!“

Doucha bu poſrjebam na poſrjebnichčežo čeſkich wótežincow, mjenujicy na Vyſtehrad. Kec̄ pſci joho rowje, kotrež mjeſeſche joho poſrjebach kanonikuſ, pocžahowaſche ſo na ſłowa Siracha: „Doho wopomnječo njezanidže, a joho row budže woſławjeny“, a ſkonczi ſo z hnijacym džakprajenjom: „W mjenje čeſkoho ludu, za kotrež ſy telko dželaſ a kotrež ſy tak jara lubowaſ, wuprajam tebi tu pſci wocžinjenym rowje najwutrobnischi džak. Wotpocžuj we měrje na ſtronje njeſmjeritnoho Beneschá — Třebižkeho a Zablonskeho.“

Bóh daj jomu wěczny wotpocžink a zaplać jomu wſchiku joho luboſcž a prćowanoſjo za naſ Serbow z njebojeſkim mytom. R. i. p.

Sydom ſwiatoſćow abo ſakramentow w khlódku wſchědnoho žiwiſenja.

VI. Měſchniſka ſwječizna.

Smj we běhu zańđzených lět čiaſto doſč ſwědkojo byli ſwiatocžnoſćow, kotrež ſo we woſadach wotbhywachu, hdvž w njej nowoſwjecženy měſchnik přeni kroc̄ Bohu wopor Božeje mſčě pſchinjefe. Cyrkej a kwaſny dom bě wuſpřcheny, hakož by na pſchihad krala pſchihotowaný byl.

Prawje tak. Je džen radoſće za starſtjeju, zo syn, kotrež je něhdyn z její žohnowanjom poſylnjeny ſo na ſchule podal, zo by ſo na ſvoje po-

wolanjo pschijhotował, so někto hačo měščnik wrócił a jeju żohnowanjo ze swoim měščničkim jumaj placzi; je džen radość za wšichc pſcheczelow, kotrejž su młodoho studentu z dobrymi pſcheczemii a modlitwami pſchewodzeli, hdyz widża, zo je to tajki plód pſchinjeſto a zo je we młodym měščniku cyłe pſcheczelſtwo czeſczene; je džen radość za wjes, za woſadu, z kotrejž ſchtom wuſhadža, powołany, zo njebieſke plódny pſchinjeſto. Z młodym měščnikom je kaž ſpomožny fužoł do wshy pſchiczaňy, z kotrehož nadobne žohnowanjo za wšichc wuſhadža. Z džiwom njeje, zo ſo wſchitko wokolo njoho cžiſčę, joho wita, jomu zbožo pſcheje a z czeſczownoſćju joho pſchewodža do domu Božoho.

Seli ſo nehdže džiw stanje, n. pſch. zo khory na ſpodźiwnie waschnjo wot-khore, zendię ſo wſchón lud, pobožny a njeſobožny, hladajo, ſhco ſo to nje-čini. Najwjetſhi džiw, kiž móže ſo na ſwēcze ſtać, je ſwjeczeńjo měščnika; tu wuliwa Duch ſwiaty połnoſć ſwojich hnadow a ſkutkuje džiw nad džiw, zo by ſlaboho młodženca k ſlužbam Božim, k ſrijedžiczerſtej mjez Bohom a čłowjekami pſchijhotował. Ze wſchem prawom cžiſčę ſo tohođla lud wokolo młodoho měščnika — džeſčę džiwów Božich — a proſy wo joho požohnowanjo.

Rozemi wſchak ſo derje, zo mnozy starsci ſebi pſcheja, zo by jich syn z měščnikom był. Tara wo paczna wec pał by była, hdzy bychu jich k tomu naryczecz, abo trjebaſ pohoniecž chyli. To móže zrudne ſcžehwki pſchinjeſć za měščnika, za woſadu, za cyły lud.* Bóh wuzwola ſebi ſwojich měščnikow ſam po ſwojej mudrej radze a wobróti jich ze ſwojej mocu.

Shtož lud naſtupa, ma wón po Bożej woli tſoju winowatoſć pſche-čiwo ſwojim měščnikam:

1. Pſchede wſhem ma ſo k Bohu horliwie za to modlicz, zo wón horliwych, khamanych a doſtojnych měščnikow do ſwojego wiñich, do jich woſadow ſcezele. Swjata cyrkę nałožuje lud k dopjelnienu tuteje winowatoſćje z tym, zo ſwjeczomnych pſched ſwjecziznu modlitwam woſadu z kletki porucza, zo ſo měščniſka ſwjeczizna, hodzi-li ſo, we ſuchich dnach wudżela, kotrejž ſo po jeje zamyslach k tomu poſtaſene, zo Boha z modlenjom a poſezeniom wo dobrzych měščnikow proſymy.

2. Shtož starskich naſtupa, njedyrbja ſwojich synow pſche-čiwo woli pſcheczeſhacz, zo bychu do měščniſtwia ſo cžiſčę, za kotrej ſo powołani njeſzaju. Hdzejz pał je syn wobdarjenoho ducha a ſwoju wolu za měščniſkej ſlužbu wozjewia, dyrbitaj starsciej cžinicž, ſhtož w jeju mocach je, zo ſo żadocž syna dopjelni, pſcheczeljo a woſadni pał maja młodženca po možnoſći podpjerać.

3. Katholiki lud ma ſwojich měščnikow czeſczowacz a za wuzwolenych a žalbowanych Božich męcz.

* * *

Prawy měščnik je za woſadu * njeſmernje wjele wažny. Pſchetož wón je kaž ſtrowa ſtudzeń a wibzna paſtwa, hdzejz ſhēdžiwo a młodženc, khudy

* Tojſto druhy tež njetrebneje haru ſo zecžeri, hdyz tu a tam studentka „wusfocži“. Hańba a njeļubozne wobręcenjo wuliwa ſo na njoho, na joho starscieju! Spomóže to ſhco? Młodženaj starsciej njeſto piše to, ſhtož syn cžini, a nima tutón prawo, zo po ſwojej woli ſebi druhe czeſtne powołanju wuzwoli, hdyz k měščniſtwom khamany ſo njeſzaju? Wem drje, zo mnohich boli, hdyz widża, zo ſu po ſwojim zdaczu podarmo někoho podpjerali. Tola, ſhto je młodženec pomžane, cžiſčęcili ſo do měščniſtwia, kotrehož brěmio joho k zemi podloži, ſhto ludej, hdyz ma měščnikow, kiž we ſwojim powołanju ſo nježbožowin cžiua a jenož město najatich wupjelnia?

a bohaty trósc̄ta namaka a wjedźenja a spomożenja. To, na cžimž so wérny měščník spóznawa, je njetajena luboſcz ke Chrystuszej, syniej Božomu, a k dowerjenej woſadze, w kotrejž stawu potajnopho cžela Chrystusowoho widži. Njech pak woſady jenož luboſcz měščníkom k woſadam nježadaja, ale tež za tym so proucuja, zo swojim měščníkom wsc̄he njetriebawſche rudoženjo zalutujo. Zo ma kſchecžanski lud Boha wo dobrych měščníkom proſhez, szczehuje hižo z toho, zo ſebi ſwjata cyrkę tajke modlitwy wot swojich wériwych woſebje w ſuſich dnaſach pſcheje, hdyž ſo najbóle ſwjate ſwježiſny wudželeja. Skoro chce ſo mi zdacž, zo za to hiſhcze doſcz nječzinimy. Chcemyſi hódných, doſtojných měščníkom do swojich woſadow mēc̄, dyrbimy wo to pilnje proſyčz, pſchetoz „ſchtóz proſy, doſtanje“. Woſemaj, měščniſej a woſadze, budze najpomožniſche, hdyž čaſto na ſłowo ſwj. Jakuba ſo dopominat: „Modlęſe ſo jedyn za drugoho, zo byſhcze zbožni byli“ — měščník za ſwoj lud, lud za swojich měščníkom!

Wo wſchelakich wěcach, woſebje wo ſermuſchach.

To móžu wſchém wotebjerarjam do cžasa prajiež, zo budze ſo jim lětuſcha protyla „Krajan“ wubjernje ſpodbobacz. Wjedro budze wſchém prawe, ſmy džé tam ſlonežnych a deſchecžitowych dnjow dohromady nimale ſchtyri ſta na wěſhcžili, tak zo změjefch wſcho na wubjerk a trjebaſch jeno na hoždžík po maſnycz a do Krajanu poſladačz a hýdom změjefch, ſchtóz ptaſch, to rěla w Krajanu; hacž budze runje wonka tež tajke wjedro, ſchtóz chył to hižo do cžasa wěđecz, a to ſebi tež nichto rozoſny ani wot redaktora Krajana žadacž njemože. Ženo to ſuemy z joho dowołnoſežu hižo w „Katholiskim Poſole“ za wěſte pſcheradžic, zo budze po joho wjac hacž dwac̄cžilennych woſledžovanjač a ſprócných ſtudijsach k lětu woſokoło patoržich ſkoro bóle zyma, dyžli tydžen do ſnijow.

Takle wſchaf ſo wo wjedrje rjenje rěc̄i, hdyž hiſhcze ſkoro na ſwiatohu Měrcžina ſlonežto do mojeje jſtwicžti ſwěczi a mie wohrjewa kaž na ſwiatohu Žana, ale hdyž je na pſchitkadle wo ſzne ſchtyri nježdele za ſobu molko, potom wſchaf ſo nježdiwam, zo ſo někomužkuli ſejerpnoscž pſchitorhne. Alle, ale — ſkoro ſo tinta w pjeru ſtaji — ale ſo pſchi tym na Boha hrěšnicz, kž zaſ wſcho k dobromu wjedze, to je žalostnje hrožnje, to je ſurowy hřech. To pat ſo bohužel tež pola hewaſ dobroych ludži stanje. Njejeſi wjedro chle po naſchej myſli, dha mjerzanja a woſožnoſeže žanohu kónca njeje. Hdyž bychu tola tajcy ludžo woſomnicz chyli, tak husto je nuza a hłod něhdys — a to njeje hiſhcze tak dolho — naſchich wótcow doma ptyala, a hdyž dha ſuny my ſchto podobne pſptali, kaž ſydomlětna a Napoleonske wójny běchu, hdyž bě naſcha rjana Lužica tak zapuſežena, zo ſo polo puezej runaſche a wjac widžecz njebe, hdyž je něhdys pluh hhoždží? A ſchto ſu ludžo tehdom pſptali, hdyž dyrbjachu w noſy a wo dnjo we ſtrachę pſched njeſchecželom býc̄, hdyž bě ſedma poſledni woſak z poſleñcu won a hižo zaſ druhi z khežu do domu ſtuſaſche? Hdyž dyrbjachu ſebi poſlednju poſkrutu khlěba na hembjerkaſch w bróžni khowac̄, njechachuſi hłodu wumrjecz? Njeſju naſche čaſhy poſrno tamnym złote? — Tola ſchto wſcho pomha, někotry čłowjek je kaž ſebi a druhim k mjerzanju na zemi a taikomu doreczecz chyć, to možl naſch jedyn ſam ſo rozmjerzac̄ a to trjeba njeje — tohodla pojmy radſcho na ſermuſchu, budze tak ſkoro poſlednia, duž dyrbimy ſo k tomu mēc̄.

Někotří chcečž kermusche zahnač. Ja jím začala jsemouž, ale rádžil jím to tež njevých. Njech sebi druzy wo tym hinač myšla, to je jím dovolene, njech so druzy wo tym hinač wupraja, to jím za zlo nimam, ale potom směm sebi tež ja dovolič slovo sobu rycěč.

To je jene, mjez wjeselom a wjeselom je wulki rozdíl, tak zo móže jenomu to samé wjeselo byč, schtož je druhomu zrudoba, zo so jedyn směje, hdvž druhí placže. Zo ludžo pjeniez nimaja, to jím rád wěrju, ale k prawomu wjeselu tak jara wjele pjeniez trjeba njeje a schtož chceč sebi wjeselo jeno za pjeniez řupič, tomu rádžu, zo by sebi swoje kroschki skhowal, dokelž schtož hžo sam we wutrobje spoločnosć ze sobu samym a wjesolu myšl sobu nima, tomu ani najmudřišti světny doktor pomhač njemóže. Ale móže snadž zwonkovny holk porokowach hlos twojoho svědomia pohľuschieč? A jeli móže, potom běda tebi. —

Hžo našich slavných serbských bašník Handrij Bejsler prají: wjesele bjez stracha, a schtož chceč jomu schto znapschečzivic? Schtož dha možl we strasche hishcze woprawdze wjesolky byč, a tajki strach dyrbisch méc, hdvž czi kóždy wokomik to njezbožo hrozby, zo móhli czi to, zo móhli czi tam, zo móhli czi tón, zo móhli czi tamón, zo móhli czi rěčenjo, zo móhli czi mješenjo, zo móhli czi khutne, zo móhli czi žortne rycě za zlo wzac. Haj hdžez je tak, tam je kónc wšeho wjesela, wšeje bjeſady, a to czi praju a rádžu: tam na kermuschu njekhodž, tam k niežomu njeje, wostaní doma a dyrbjal-li suči khleb w seli tunac. Hdžez pak so wšeho toho boječ njerjebač, tam móžesč kroble na kermuschu hic a jimi sebi wěšti, zo mi po kermuschi prajíš: tam k létu zas póndu, bratře Képa!

A recept je tón: wžmi sebi ponížnosć sobu, hordy duch wšeho za zlo bjerje, ponížný nicž, toho dla je naš našich Posol hžom tak husto k ponížnosći napominal. Zo je tutón recept probatum, t. r. zo tuto lékarstwo khorym pomha, to móžem ře ze stawiznow serbskich kermuschow dopokazac. We starých chronikach drje wo tym čítal njejšim, ale dopomněčzo na tajke duschné čašy so tež bjez písaných swědczenijow zatkova. Tak rjenje je uždy na kermusach bylo, schtož njechal to z krasnovo pschisłowa spóznac, kž rěla: „Sydoni lét kermuscha a po kermuschi lute swjate dny!“ Komu so to wutroba sama nješměje: sydom lét spochi kermuscha. A schto ma to na sebi, praji nam druhé pschisłowo: „Děšč a pič je pož živjenja, w heli ležec cyte!“ Schkoda tuthých rjanych čašow, to je bjez džiwa, zo ſu to ludžo hinač trali a husto ſto lét starí byli, dokelž komu dha je ſo tak na swěče wostudžilo? Schtož dha njechal ze mnou zdychnyc: ach tute zlote čašy, hdvž byču ſo te zas wróčieč chyeč.

Tuto krasne pschisłowo — člownejek je derje, hdvž je kyschi, toho dla hishcze jónu — tuto krasne pschisłowo je hžom jara stare, dokelž ani najstarší ludžo ſo hžom na žanu sydomletnu kermuschu dopomnic njevědža, a ſam Ryschporec Boježij, kž bě tola žalostnje pschlepana hlowa, a na kóžde praschenjo wotmowlivc wědžesche, njeje w „Jutrniceč“ nicž wo njej naspomnil. Ale tohodla to wěrno wostanje; tak chyečlo hewak tajke pschisłowo naftac? A komu by njeznate bylo, tak ponížni starí Serbja běchu? A tucži ponížni Serbja ſebi nicž za zlo njebjerječu, toho dla móžesche jich kermuscha tež sydom lét bjez zwady trac.

Wjele zrudniščho klincži hžom druhé pschisłowo, kž pak je tež wjele pozdžiščho naftalo a tuto zrudne pschisłowo rěla: „Tsi dny stare hriby a tsi

dny stari kermuschni hošćo su jenak lubi." Hdyž je tajke zrudne pschisłowo nastało, tehdrom drje su ludžo skoro kermusche zahanjecz pocželi. Hodži so, zo je to w suchim lećeze bylo, hdyž pohonečjo wjac črōška doklinicz njemogžachu. A z toho časa je netk leto a hubjenšcho, tak zo je tuto hžom doſez zrudne pschisłowo pornjo džensnischim kermuschiham woprawdze hishcze tróſchtne: dwaj dnaj kermuscha, schtož čchyk tseczi džen na kermuschi hiež, za tym by cyła wjes z porſtom poſazowała. Tak so časih pschemenjenja a ze zrudobu ſpominaja wſchitc wěrni kermuschnicy na tamne rjane časih.

Tuta zrudoba paſ je tež jaſnie na nowych prothlach widžecz? Hdy by priedy takle za myſhpulu abo piſanej poſladał, tak by ſo czi cyle wobliczo za- blyſko a wutroba z wjetefloſću poſtoczila? Cyła ſtrona poſna traſnych čer- wienych piſmikow, woſebje po Delanſkej kermuschi, tak zo žana ſza njebe: po kermuschi late ſvjate dny. Netk móžech z brylemi pytacž, ale egerwjenie tam niežo njeje; wſcho čorne. Tak ſo nowomu ſvetej lubi, mi nic.

Jeno derje, zo tola hishcze wſchudžom tak njeje, tam a ſem móžech tež netk hishcze piſhucz, hdyžkuž chceſch, iich macž cže pschec pscheczelne wita. To je tola hishcze jedyn tróſht!

Pjenjež wſchaf kermusche kholſtuja, ale tež druhe węch darmo njeſhu. Swoji ludžo chcedža tež hdyš a hdyš ſo widžecz, pscheczelne a wjetſele hromadze pobycz, zo ſo njebychu cyle woteznali. Wſchaf ſo do ſamjenca a druhđe tež kóždny thdžen dónđe a tak lubi kaž ſamjenzenjo nam, móžem ſebi tež my jedyn druhomu hycz. A zo ſo nowa draſta za kermusche kupuje, a trochu ſkóncuje, ſchtó čhyk to tak za zło mécz? Nochc wſchaf nikomu złutniwoſcze porokowacž, ale njeje tež cyle prawje, hdyž ſo jeno za ratarjow piſa, za naſchich rjemefl- nikow dyrbimy tež ſłowęzko w dobrocze porečecz. We ſwojich nowych ſchłörnach ſym najpriedy tak hordže wuſtupowaſ a pschi tym z nikim ani ſłowa njeryczał, tak zo ſu ſo wſchitc bórzy na tym džitwali a hnydom ſo prasheli: čzohodla ſy tola tak hordy? „Nó, njevidžiſch dha, zo ſym w nowych ſchłörnach!“ Haj, tak haj, to ſu woprawdze krasne ſchłörne. Schtó je tola te dželaſ? — To móžech wokoło kloſchtra w tej wſy zhomicz, kiž ſo z M. zapocžina, tam tuttoho ſchewca derje znaja. A krawcow mamy tež w Delanach duſchnych, duž njeje trjeba, zo do městow swoje pjenježy noſym a je ſwojim ſerbſkim miſchram njeſtejem. Uni pschi ſamej kermuschi njeſhym na ſwojohu staroho ſchulſkoho towařſcha zabyl.

Na kermusche wžach ſebi za małe džeczi titki, za wjetſche džeczi žónſkoho ſplaſha pschilopł nowinkow, mužam paſ wſchē zaſi poſne politiſkeje mudroſcze a kuſk pschidawka wo ſtarých wójnach, ſam za ſo paſ tak mjenowaný aptit, fotrež ſlowo ſo do ſerbſchajin khamanje pschelozicž njehodži. Wſchaf je nobel, je džé francózſke. Hdyž běhmoj ſo čorneje juſčti, fotrejež mějachmoj jako wěrnej Serbaj jara zańcz, dokež je to woſebje ſerbſka jědž, najědloj a z tym noweje moczy a zahorjenoscze nabýloj, wžachmoj z drjewjanoho wjercha kóždny fiſ do ruki a džehmoj na Wotrowſke hrođiſčeo, kiž w cyłej Zujich ſwojoho runjeca nima. Bronjanſke ſu tak bjezmaſa na kuli rozwozhli, Barę- ežanske (abo Zahowſke) je hewak tójschtu mjeuſche, ale tež ani kloſchthyrſke ani Kopſchinjanské, kiž je tež jara wulke, njehodžitej ſo z Wotrowskim dospolnje pschirunacž. To je woprawdze wulkotny twar a ſym ſo džitwali, zo ſu starci Serbja hžo tojku ſep dopſchitwozycž móhli. Njeſchtó hórkí drje je ze zapocžatka tam tež tak bylo. Smój cyle Hrođiſčežo wobkhodžiloj. K ranju pod nim je žiwnoscž, kiž paſ do ſedlich ſluſcha, runjež je pschi ſamym Wotrowje;

z tamnogo namjecžornoho boka je mlyn na Kloschtrowcy. A tuton k Wotrowej pschiwobroczeni vok je tež najhlubšhi, tak zo je tam něhdj, kaž mi powiedachu nečjeja kruva so žalostniye khěse dele kulis — a bjeze wſcheje schkody wotechla. Tohodla pak nochył to kóždomu druhomu tež radžicž, zo by tak khěse dele khwatal: schtož je so kruvje radžilo, so kóždomu njeradži. Tola moja hlowna nadžija, zo ſhm na Wotrowske hrodžishežo ſchoł, so mi nijeje dovjelnila. Chych ſo injenių z tamnichim wodnym mužom pschi kermitiſhi kuſt dobry ſcziniež, dokelž ſhm ežital, zo móže nimo mery dobre tkanci pjet. „Alle“, ſežde moj pschewodzeř z ramjenjom, „to ſeže pozdje pschischli, wodny muž z Wotrowskej kermitiſhi hotuje!“ — Tak starých tkancow pak ſo mi njechaſte, tohodla wzach ſebi radſho kuſt rjanohho czornoho wuhla ſobu z Hrodžisheža, kotrež ſo tam pod piershežu wurywa. Tež zorno, žitne a jecžne, ſu tam hiſcheže namakali, kotrež ſu naſhi poħanscy prjedownich něhdj tam swojim pschiboham woprowali.

A kaf krafne wopomnježa a kaf krafny wuhlad po cykle krajinje z tutoho staroſlawnogo městna! Hdyh bychu ſo zas te ežash wróczile, zo by ſerbſki ſpěv pak něhdj z tuthych wychinow zaklinęžał do zelenoho doła po cylym ſerbſkim kraju! Tola žane wopomnježo, žadyn ſpěv ſerbſkich wótcom, žana zahorjenoscž za tuton rjany kraj njemogeshe mie tam zdáeržecž, dokelž ve ſhoſej hotowy a tkanca ſo mi chyſche. — Kraſnije tam bě — nicžo za zlo!

— xy —.

Krajanje, hdje ſh?

Njestrózej ſo, pschecželko, tak zlé hiſcheže nijeje; nowe lěto hiſcheže pscheſpaſ njeiſhy! Alle twojji wubehowario ſu hijo ſerbſki kraj wſchón zaplavili. Kaž gmejnka heja khodža druhe protyki dwór wot dwora a wſchudžom kóžda „bledži kaž ſo hodži“. Protykarjo ſu je wuhotowali, zo ſo wſcho piſani a je wupikali, zo jeno wſcho schworeži woſolo nich. Kaf ſu nadobne a tolſte a poſne ežitanja. Ženo za tym nichto hladacž njeſmě, kaf wjele je wužitnogo ežitanja abo ſchto je tam ežiſhežane. Tu ſpadnje jich tolſtota a nadobnosć kaž draſta ze ſlomjanoho muža, a z wužitkom je mało ſlepje.*

Zo je proždna papjera tunja, ale runje tak derje protyku pjetni, kaž ežiſhežana, to protykarjo derje wěđa. Džiwam ſo tebi, luby krajanje, zo ty taſki wuspěch tež za ſebje njewužijesč. Šu džě tola ſkoro w kóždej protyku pschi kalendariju z najmjeñicha ſchěcž proždných ſtronow a žadn je woſolo pjanacze ſtronow wſchelakich dalokich hermanekow, na kotrež Serbjia ženje jězdžicž njebudža. Z kónic protyki ſu hiſcheže z najmjeñicha wóſom abo džesacž ſtronow inſeratow abo nařeſtikow wſchelakich „mytlów“: palencžekow, kapłekow a žalbicžekow a wſchelakich žadnosćez „jara schwartnych a za tunje pjenjezy“.

Hdyž nichto tuton cyly prakſot zwutorha, wostanje jomu mało wot cyleje tolſteje protyki, a te někotre powědańčka ſu Serbej mało wužitne. Pscheterož ſu wopisanijo dalokich krajow a waſchnjow, Serbej euzych; tohodla tež jich zmyſl Serb njezapſchije, a dalſchoho wužitka nima, dyžli trochu połoježneje zajima-

* So rožemi, zo něvotre, wofekje ſatholſte, protyki ſu ežetinje wuwzate. Zo pak moža te nadobniſho wuhotowane byč, dyžli Krajan, ſpožnajecž z toho, zo ſo tamne we ſtach tkancow exemplarow ežiſhež a pschedawicž, Krajan pak něchtmo mało psches jedyn tkac. Mu ho ſež pschiniſe halle wužit. Hdyh bychu tamnych jeno 1000 exemplarow wothylí, bychu wone wjele ſuadniſhe wupanyle, dyžli Krajan, kž ſo cyly darmo piſa. Ned.

wosćze a zabawy na khwisku, doniz̄ je czita, potom su zabyte — a to tohodla, dokelž nashim wobstojnościam p̄schimierjene njeſſu a nashomu waschnju a myſlenju su cuze. A hd̄y by tam tež woprawdże něchtó za nashich ludži wužitne bylo, je to tola za poł marka mało wjac̄ hac̄ jím ty, p̄scheczelo Krajanje, za 25 pjenieżkow p̄schinijesekh. Z cyka wſchak Serbam, to možu jich khwalicz, mało na tym zaleži, hac̄ němisku protylku maja abo nie — kupja ju jeno tak . . . Czohodla, to po prawym sami niewědza; ale schibalki protylkar to wě, tohodla ju tež hido wołoko swjatoho Jana do swęta puschczi, býrnje nichčo na nowe lěto myſlicz khwile niemel. Hd̄y tam dolho doſcz píched wocžomaj pierchota, so pſhcec zaſ někomu jena pſchilépi; wołoko hód by ſebi to něchtózkuły bycz dał; potom su pjenieży žadniſche. Protylkar pał ma mjez tym swój wužitk w zaku. Za prózdnu papjeru njetrjeba wot cziszczenja niczo płaczicz a wot hermankowpisania dawa mały honorar a za nawěſhtki hiszczę pjenieży doſtanje.

Tak wuhotowaný móže lohko swojim pſchedawarjam a agentam kuſt pröcy derje płaczicz. Haj wſchak, mój Krajanje, hd̄y by tych pſchimjetowarjow abo agentow w Serbach a mjez Serbami njebylo, wſchak Serbja sami za tolšymi ale tola drohimi protylkami hrabalí njebychu.

Tak je, mój Krajanje! Bých tebi radu kuſt puež wurubał, runjež mam tež sam za ſebje ryczeč dōſcz. Najsprawniſche budže, zo ſwoje węch hromadu zezberasch, prawje wjele a rjane, a ſo bórzy na ſwoje puežowanjo po Serbach naſtaſiſch, zo býku ludžo widželi, zo sym wěrońež ryczał a derje z nimi měnu.*

Krajan: Węch ty ſchto, Boſole! Tajkoho pſcheczela kaž ty sy, wěni ſebi wažicz; twoje nowinti pał mje njeſſu pſchelhwatale: sym toho swědomy. Kózde lěto ſo pícheczivo mi prouja a býku mje najradſcho zakufali; ale Serbia mi tak njeſhwerni njeſſu. Býrnje cyły retomas cuzych protylkow měli, mje tola tež lubje powitaja. Wſcho, ſchtož maja druždze za dobre, w Serbach njeplaczi, a potom sym ja zaſy přeni k radženju. Schtož tych cuzych protylkarjow a pſchedawarjow w Serbach naſtupa, dyrbju prajicz, zo to rjenje njeje, ale wjele z toho ſebi njeſčinju. Mi njeje trjeba tajkeje konkurenč a ludanja, to je čeſtnoho Serba njehódne. Ža sym za prawo a čeſcz ſwojoho naroda a chcu jomu po najlepſej woli wužitny bycz a joho čeſtne waschnja hajcz, joho njepončinki wotſtronicz a pſhed cuzych jón zakitac̄. Z tym wobſtoju bjez ludanja. Tež kózdy ſid ſwjeczka na khribjet wozmje a dže z nimi po wſach, hd̄y jeno ma pſchi tym „profit“. Bohusław Sporušk.

* Za dwě njeđzeli budže „Krajan“ doſtač. Hladař navěſhtki!

Red.

Z Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Z wjeſołosćju móžem ſwojim czitarjam wozjewicz, zo zaſ nowa nadžija na pomoc w duchownſkej ſlužbje ležje: Žanidženu wutoru, na swjatoho Mercjina, doſtaſtajo w biskopowej kapalcy na tudomnym tachantſtwje knjezaj Miklawſch Biedrich, rodženy ze Smjerdžaceje, a Filip Rězak z Bělſhec přenju to ſur u a ſchtyri nižsche ſwjeczizny. Pjatki rano wudželi ſo jimaj w tachantſkej cyrkwi přenja wychiſha ſwjeczizna na ſubdiaſtonow. Tež dalshej dwě ſwjecziznje drje ſo bórzy wudželitej. Rjech ſtaj ſwjeczomnaj nutrnyim modlitwam poruczenaj!

— Riedželu 9. novembra ſwjeczefctaj dwaj zaſlužnaj měſčnikaj nashoho wótcnoho kraja swój 25 lětinu měſčniſki jubilej. Štaj to kk. farač Žukub

Herrmann we Wotrowje a wojerski farař Karl Maaz w Dreždjanach, fotrajz buschtaj 9. novembra 1859 wot njeboh biskopa Forwerka swjeczenaj. Knjez Jakub Herrmann, rodženy 6. meje 1836 bě dostawski swj. swjecziznu najprijedy kaplan w Kremnicach, bu pač hžo 1860 do Kulova a 1861 do Budyschyna pschesadžený, hdžez léto halo katecheta skutkowanschi 1862 město n jedželskohu předarja dosta. Halo tajki skutkowasche tudy 7 lét. W lécze 1869 nastupi za staranje wotrowskeje woſady halo administrator, dokelž tamništi farař, t. Wels, dla khorosče swojoho zaſtojnictwa wjac zaſtačz nje-móžeſche. Hdžz tutón 1871 w Italſkej (w Pisa) wumrje, bu t. Herrmann farař we Wotrowje, hdžez netko hžo 15 lét skutkuje. Knjez Karl Maaz, rodž. 9. juliya 1836 w Scherachowje, bě najprijedy wucžer a präfekt na katholſkim proghymnasiu w Dreždjanach. 1862 do Budyschyna povołaný skutkowasche tudy halo tachantski vikar a wucžer na katholſkim wucžerſkim seminaru. Wot lěta 1865 běſche kaplan w Königshajnje, z wotkelž ſo 1876 zaš do Dreždjan wróci, zo by direktorſtwo kath. proghymnasiu nastupil. Hdžz bě 1881 katholſki farař za XII. armeekor poſtajeny, bu t. Maaz preni tajki farař. Wobaj knjezaj ſtaj halo pólnaj kaplanaſ ſaſke wójsko do wójny pschwodžaloj, a to t. Herrmann do rakuskeje wójny 1866 a t. Maaz do francózkeje 1870. Za swoje zaſlužby wo wójsko dosta t. Herrmann rycerſki ſtříž kral. ſakſkohu Albrechtowohu rjadu a t. Maaz pódla tutoho tež pruzſki ſtelezy ſtříž.

— We Wotrowje je so swjedzen 25 lētnoho mēschinskoho jubileja knjega fararja Hermanna na jara swjatoczne waschnjo swjeczil. Duchowniska wychinosez runje tak kaž wojsada stej najwutrobnisch podzél na tutej swjatocznej pschileznosczi brałoj. Preñischa wupraj spomožnomu skutkovaniu knjega jubilara w swjatej sluzbje swoju połnu spokojnoscž a woſebite pschipóznačzo, a tež hnadm knjeg biskop sam pôšla jomu jara poczesczowach dobroczynu list z drohotnym swjedzeniskim darom. Woſada pak je zjawnje poſazała, tak swojoho duszepastwja lubuje a czeszczi a szto ma so jomu dżakowacż. Hijo wjac dnow do czasa czinjachu so wjesele pschihoty w chlej woſadze, woſebje pak we Wotrowje samym. Tak woſtara mjez drugim woſada sama swjedzenisko pređarja a akoluthow, zo bychu swjedzeniske temsche prawje swjatoczne byle, natwari psichne czestne wrota z napisom, wuprisci cyrkę a faru a t. d. Hijo sobotu rano czinjescze schula, wjedzena wot k. wuczerja Jencza a wuczerki za żoniske ruczne dżela swój zbožopschajach wopryt. Schulska holca, Haniża Cyżec z Wotrowa, praji knjzej fararzej jara hnijace a rjane zbožopscheczo, dale pschepoda so sprócnje dżelane pletwo, kraſny wenc a lubozny tepich, wot schulſkich holczatow wuschiwanh — rjany dopokaz postupa we wuczenych žoniskich rucznych dżelach. — Hłowne zbožopscheczo woſady sia so sobotu wieczor, a bě z nim zjenoczena serenada (zaſtaniczko). Gmejnski pschedstojoſicjer Jakub Rychtar z Wotrowa z wutrobnymi słowami zbožopschenia woſadu wupraji, na czož knjeg jubilar z dlejszej ryczu so dżakowasche spominajo na tamne zaćzucza, kotrež joho pschi tutym swjedzenju pochnuwaja. Nimalo cyła woſada bě tu na fariskim dworje a psched nim zhromadzena, a pschitomni běchu tak hnuczi, zo tež po licach schedźiwcow so syłzy fulachu. Spewy, kotrež so tu spewachu, pschewodzescze hudźbny khór z posawnami. Wscho, sztož jeno so hodžesche bě so stało k pschekraſnjenju tutoho wjeczora a pschipodnoho swjedzenja: fufodne domy pschi farje běchu woſtswetlene, wschelake khorhowie so zmahowachu, transparenty, wohnjostroj (Feuerwerk) a ze wszech stronow wjesele tselenjo tež dale wopowiedowasche, laſki swjedzeni Wotrow swjeczí. Mjedzeli rano zwjeseli hudźbny khór

č. jubilara z raniščej hudžbu. Dopoldnja pak buchu knjaz jubilar a pschitomnaj duchownaj wot cykleje woſady ke tniſchi pschewodženij. Wosym k tomu wuzwolenych nahladnych sobustawow woſady pschinidže po swojoho knjeza fararja a po jara pekných ſłowach, kotrež jedyn z nich ryčesche, wjedzechu joho do cyrkwijs pſched woſtař, hdžej č. jubilar někotry čas w pobožnej modlitwoje ſo pschihotowaſche. Boža miſcha, kotrež někto knjaz farar džerzesche, běſche naſhwjatočniſtia pſched wuſtajenij Majswjeczijſkim a z affiſencu č. fararja Wernerja z Khróſczie a kaplana Augusta z Worklec. Do kerluſchow hujžních zaſ z poſawnami dujachu. Swjedzeňſke předowanjo mějesche č. farar Werner, z kaſnymi a hnuijachymi ſlowami rožloži žhromadženej woſadze, ſhto je farar za woſadu a ſhto je tuta jomu za to winowata. Tež wote miſche zaſ knjeza jubilara ſwjetozjne pschewodžachu. Swjedzeňſki wobjed žhromadži krejných pscheczelow woſoko č. jubilara. Pónđelu pak pocžesčizhu joho něfotſi duchowni bratſja ze zbožopſchejacym wopptom, a to č. senior Kuczanek hako zaſtupjer duchowneje výſchnoſče a č. dwórfi kaplan a konſistorialny radžicjer Jakub Bułk z Drezdjan, kiz ze swojim wopptom runje tak wulki wopor pschijneſe, kaž č. jubilara a wſchēch pschitomných zwjefeli. Srjedu běſche hiſcheze swjedzeňſki wobjed za zaſtupjerow ſchule a woſady. Spominč hiſcheze ſo dyrbi na swjedzeňſke dary, kotrež běchu najebacž napſcheczne próſty ſo pschijneſle: lubozna ſtatua Žežuſdžecžatka na nabocžny woſtař w cyrkwi, wſchelaka cyrkwiſka draſta, někotre bože martry, ſtatua ſvj. Marije, pschijný wulki tepich, ſwječatka, wſchelaka mjeñſche dary, wency a kwětki. Na 50 liſtow a telegramow č. jubilar doſta, tež zbožopſchejace piſmo wot twárfskoho wubjerka bacžonſkeje cyrkwi. — Boh daj knjezej fararjej wobſtajnu ſtruwotu, zo moži hiſcheze doſke lěta ſkukowacž za čeſcz Božu, ſpomoženjo duſchow a zdžerzenjo dobroho mjenia naſchoho ſerbſkoho ludu!

W Bitawje bu we wuzjščej wólbi pschekupc Buddenberg (potročniſ) wuzwoleny.

3 chlóho ſweta.

Němſka. Wólby na němſki ſejm ſu někto wſchudže dokonjane; ze 100 wuzjščich wólbow, kotrež ſu trébne byłe (tež w Lubiju bě tajſa), je wjetſchi džel resultata hižo znath. Brěnja wuzčba, kotrež wólby dawaja, je, zo wolerjo z nětčiſtihm znutſkownym knjezenjom němſkoho fejzorſtwa tak ſpoſojom njeſju, kaž je ſebi někotryžkuli myſlit, pschetož horco žadana ſrednja ſtrona (Mittelpartei) njeje ſo dobyla. Najſhylniſha ſtrona na nowym ſejmje budže centrum; wone ma hižo z prěnjeje wólby 102 ſydlow a we wuzjščich wólbach je hacž dotal 4 ſydlia pschidobylo. Mjez tuthymi je tež Kölن, hdžej bu we wuzjščej wólbi kandidat centra, Röckerat, z wulkej wjetſchinu wuzwoleny: k najwjetſčej radoſći wſchēch derjezmýſlenych w Kölne a z wonfa Kölna. Z cyka je ſo za centrum lěſta wſho hromadže wjele wjac hlosow wotedalo, dyžli hdžy prjedy, a tola ſu mnozy katholſcy wuzwolerjo, hdžej ſu w mjeñſchinje, kaž pola nas, hnydom ſwoj hlos tajſkomu kandidatej dali, kiz jim za katholſke praschenja wěſte a ſpushečjomne ſlubjenja da. Wjac hacž tſecžinu wſchēch w němſkim kraju wotedatych hlosow ma centrum! To je čeſcz za katholſki lud, kiz je ſwoju winowatoſež cžnil, býrnje zapjerańjo wot horjeka pschecziwo tutej ſtronje ſylniſche bylo dyžli hdžy prjedy. Z rědka hdžy je ſo ze ſtrony výſchnoſežow teſko wiſwa na wólby ſpýtowało, kaž pschi tyčle — a tola požadana wjetſchina ſo dobyla njeje. Najwjavacy ſchody w tuthych wólbach ſu

swobodnomyslni wzali, a to tohodla, dokelž tucži drje z vjetšha ně praja wschomu, schtož kniežerstwo pospyta (a to je často derje), dokelž pak něčto wopravdže dobre a za lud spomožne z ředka wuwjedu. Najvjetšchi wuspěch su socialdemokratojo w tuthých wólbach dobyli. Wjac haež 500,000 socialdemokratických hlosow je so wotedalo! W Barlinje, němškim hlavnym měscí, wuzwoli 68,500 muži socialdemokratow! Vyh sebi myslí, zo dyrbjači so nětromužkuli wulkomu knieži wocži wocžinicž! Ale ně! kulturkampf hörje dyhli hdy předh kiežje. Kažka hida so pola někotrych namaka, kotsiž bychu katholickich najradšcho wšchech ze světa wutupili, wibžimy z toho, zo su nacional-liberalni na wjacorych městach, zo bychu katholickeho kandidata wukufali, že samymi socialdemokratami so zjenocžili a jim, kotrejž su hervat „zběžkariku buchtu“ mjenovali, lubozne mieno „pěkných dželacžerjov“ dali, kotsiž wšak najhörschi njepřečzel kraja njeſtu“ a t. d.

Italska. W Romje je so Bohemicum, wustaw za čeſskich studentow bohohšťstwa (theologije) założil. Germanicum, podobny wustaw za Němcow, tam hžo dohlo wobſtoji.

W Schwaicarskej su wólby za narodnu radu (Nationalrat) zaš liberalne wostale. Tola su katholicki w dobrej nadžiji; su w tuthých wólbach vjele noweje moch dobyli a spuschežjeja so, schtož jim haež dotal móžno njebe, po čeſku došpoknohno dohyča.

Belgisen liberalni dale ze wſchej mocu pschecživo wſchomu zařadžeja, schtož je katholické. Dale a jaſníško so widži, kažki nješmerny pobrach je kral wobeschol, zo je liberalnym na khwilu k woli pobyl. Liberalne ministerstwo! to je žádání, za kotrejž liberalni njepřečestanu wolač.

Francózka. W Parizu je kholera wudyrila a khětrje pschibjera. Dokelž tež w tymle měscí kaž w Neaplu w někotrych dželach žalostna mazanoscž knieži, je strach čim vjetši. Tež za Němšku je strach dla pschenjenja straſchnejše khorosče dočíz wulki, dokelž je mezi Parizom a Němštej, wosebie Parlinom, jara živý wobkhad. Su pak za tym pschibjeli, zo je kholera hžo měsacy dohlo w Parizu, a zo su tam wychnosče strach haež dotal zawodžewali. — Kaž w Francózkej vjele khvaleni republikanojo hospodarja, je z toho widzeč, zo su tam za 6 let davki wo 473 milionow pschiroſte! — Wójna w Tonkinje Francózam pocžina hlowyklamanjo cžinicz. Na 80,000 Khinesow je do Tonkina pschicžahnýlo, kotsiž tež nowishe wójnywjedženjo znaja. Jara zlé so tannishim kſchecžanam vježde. Roznijemdrjeni Khineſojo jich straſchnejše pschecžehaja, bjeru abo pała jim jich zamøzenjo a tež su na někotrych městnach hžo krej kſchecžanom rozliwali!

Ruska podobny kulturkampf pschecživo katholickej cyrkvi pocžina, kaž Němška. Najnowschi tajki pospyt je, zo so katholickim biskopam pschikazuje: kóždoho duchowneho, kotrehož poſtaſicž, dyrbicež swětnym wychnoscežam wozjewicž. Želi so to zakonči, zapowje kniežerstwo duchownym jich mzdu — eyle kaž w Pruskej. Zo pak by so tajkim duchownym wot swětnoho kniežerstwa duchowna služba zakazowała, to sebi ani russka njeſprawnoſez njezwazi: to je jeno w Pruskej móžno! — Z nowa su w Ruskej zaš wschelatich nahladnych nihilistow wuslédžili a zajeli. Najhörschi nihilistojo su studentojo na universitach, a to skoro na wſchech, tak zo dyrbja starschi so bojecž, swojich synow na tute schule slac̄, a zo so Ruskej hžo radži: zamkeže wſchitke university!

Egiptowska. Jenželcžanam so w Sudanje derje njewjedže. Wažne město Khartum je pječza do rukow zbežkarjow panylo a general Gordon je najeſterje mahdijskyj jaty.

W zjenoczenych statach połnocneje Ameriki su 4. t. m. jara ważne wólby mieli; na tymle dniu buchu wuzwołni mużojo za wólbu nowoho preßidenta woleni. Tam stojitej napszeczo sebi wołebje dwę stronje: republikañnojo (liberalni) a demokratojo (konserwativni). Wólby su za poslednichich zbożowne byłe, a konserwatywny kandidat M. Cleveland płaczi za wuzwołenoño. Rówy preßident, hacż runje protestant, je katholikam pshihileñy; tohodla su też eżi za njoho głosowali.

Wsjheležizn.

* (Też wjeseł.) Jedyn kniez nadenidże kudsono muža, hdyz tón swojemu psej pschez schlahu pak tam pak zas sem skaczą dasche. Kenjez widżo, zo wbohe stoczo z muczinisczu skoro wjac so hibnycz njemóžesche, prachescze so muža, psche czo swojego psa tak pschecżeha. „Haj hladajcze, moj psyk za žiwjenjo radu skacze, a džens njeje niczo żracz dostał, dha dyrbju jomu tola za to z najmiejnšcha tuff wjeseła eżinicz.”

* Dwaj studentaj zetkaſtaj jenoho mlyńca a joho do srijedža wzawischi chyschtaj na nim swoje hłupoſcze zapocżecż. „Lubu pschecżelo”, pocza jedyn, „praj namaj z prawdu, išto sy bôle, woſoł abo woł?” — „To wopravodże sam prawje njewem”, wotmołwi mlyńc mérnje, „mam za to, zo syn runje srijedža mjez nimaj.”

* Besche jara zły schewc. Soho wbohi schewski, kiż jomu niczo prawje eżinicz njemóžesche, padny runje ze skłoda, hdyz chyschte prawje spěchnie joho porucznoscz dopjelnicz. „Njeſkicżomu hólcze — — išto dha zaſy do haru eżinisch?” Hólcze wotmołwi płaczijc: „Ze skłoda drje budu tola hisčeze panycz smiecż.”

Za cyrkej Wutroby Jézusowej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinjeſtej 71,212 m. 29 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Petr Žurich ze Šerachowa 200 m.**, swojba z Konjec 3 m., słužobna z Baćonja 3 m., z Ralbičanskeje wosady 5 m., njemjenowany 3 m., **M. H. z Cornec** („Wutroba Jézusowa, smil so!”) 6 m., **J. B. w Dreždanan 6 m.**, „Swjata Marija, kralowna wsítkich Swjatyh, proś za nas!” 10 m., **N. ze słowami** „Wutroba Jézusowa, pomhaj mi!” 5 m., njemjenowana k česci Wutroby Jézusowej 3 m., Schönberner 1 m., **J. H. z Wotrowa 25 m.**, **P. A. B. H. we podatych Róžendanskich swjećatkach 1 m. 20 p.**, k **Božomu džeséu:** z Ralbičanskeje wosady 3 m. — Hromadze: 71,486 m. 49 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8586 m. — Dale je so woprowało: k Božomu džeséu z Ralbičanskeje wosady 3 m. — Hromadze: 8589 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Šrajan.

Katholska protyka za Hornju Łužicu

na lěto

1885

budže za dwę njedželi we wšichcich expedicjach Katholiskojo Poſoła a poła klamarjow za 25 pj. na pshedań.

Cíjiczej Smolerjec knihičiſiheženje w maczicznym domje w Dubyschinje.

Katholicki pôsob

Wudawa so
prjenju a třecu sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pôsce a we knihařni
1 m. 70 p.

Udowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa S.S. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 23.

6. decembra 1884.

Lětnik 22.

Sydom swjatoscžow abo sakramentow

w kłodku wschednoho živjenja.

VIIa. Mandželstwo.

Vych najradšcho z pisanjom zapasť, hdyž ē tutomu sakramentej pschindu; njeje nihdže tejko khorych bleczkow, hacž tu — — na nje pokazacž, pschinjeſe mało czeſcze, za to cžim wjac hórschenja. Ale wo Božim mjenje hdyž jenož tu a tam pomha!

Zrudoba mohla cže pschewzacž, hdyž výtrijes, ſak mało ſo runje výtnoscž swjatoho sakramenta mandželſtwa rozem, ſak mało ſo jich hódnje na tute powoſanjo poſchihotuje, ſak mało jich tutón sakrament po zamyslach Božich dopſcheziwi. Zrudoba výrbi cže pschewzacž, wobkežbujeſch-li, ſak mało ma ſo sakrament mandželſtwa zaniež, ſak mało hódz tež mjez tymi, kž ſo za dobrých kſhesčzanow waža, ſak ſo wulka ważnosć mandželſtwa za kraleſtwo Bože ſak mało wopomina. Tutón podhlad — z džela runje zacpečzo swjatoscž mandželſtwa — ſluscha do najwjetſich njezbožow naſchoho na wěrnyh kſhesčzanſtvo hewak hžo pschekhudoho cžaſa.

Schtóž je mandželski lud ſak někaf wobkežbowal w měſtach a na wsach, mjez zdželānymi a njezdželānymi, bohatymi a khudymi, rozeznawa mjez nimi ſnadno dwě wulke družinje: chcu jenu dobru rěſacž, druhu ſchpatnu.

Schtóž dobrých mandželskich naſtupa, widžiſh jich ſtajne z khrutnym woblicžom, widžiſh jich porjadnje w Božich ſlužbach, pilnych w doſtaču ſwj. sakramentow a ródných we domjachych modlitwach. — Schpatni ſu, kaž ſo praji, pschech fidelni, bamborja radn, ſmeja ſo wjele, jědža doma, ſchtóž žolđk pschinjeſe a potepja wſchu staroſez w korečmje pschi palencu we wjeſolym towarzſtwie. — Dobri mandželscy ſu kaž hódní za dželom, zapſchimnu wſchitko prawje, pomhaja ſebi ſwēru a wostanu, njech wjac džela a potu do rukow

hlada, pokorni, sczepni. — Schpatni khablaja sem a tam, zapscimnu tu, wotleca, zapscimnu tam; dzensa so khetrje pobodu jutse chykl jedyn druho ho na rukomaj nosycz. Slonczenje je njesuboznosczow wjac hacz lubosczow, jedyn poczina druho ho sytoho mcz. . hela na zemi poczina so w mandzelstwie. — Dobri mandzelscy wjedu so ruku za ruku t njebiesam; jedyn trasczyje druho ho; jedyn pozbehuje a posylnja druho ho; jedyn modli so za druho ho, a tak budza, kaž Boža wola je, bôle a bôle kaž jene czelo, tak jena mysl, jena wutroba, jena duscha. Pytaли jich Bóh z dżeczimi doma, pschibera drje z kózdy staroscz wo nje a dżelo za nje, ale tež luboscz roscze z tutym zawdawkom. Nétko hakle, hdyz je jumaj Bóh dżeczatko wobradzit, staj kaž w swoim elemencze, nétko mózetaj Bohu lubomu knijezu wojaka woczahnycz za králestwo Bože na zemi, zo by hako dżeczo Boże dorosł. — Wjele hinał stoji w mandzelstwie schpatnych. Pschezjenoscz a werna luboscz je czasto dość hido po nefotrych tydzeniach z domu zescherjena. Poroki, hanjenja, zwady, hrubośc, puki, jene po druhiem, kaž protyla pschinie. A pschinidze li dżeczo, pschida so z nim t dotalnym wobożnosćem nowa, je jim z wobężu, je woczahnycz. To pak, schtož je w schpatnych mandzelstwach nazrudnische, je, zo jich dżeczi pódla herbischoho hrécha tež na kihlońce a nje poczinki starszemu na so bjeru, prędy, hacz swétko sweta wuhladaja. A tak narodzí so někotre dżeczatko z chlej kopicu „herbskich“ hréchow. — Wbohe!

Tuczi schpatni mandzelscy su na tym wina, zo je sakrament mandzelstwa w swęcze bohuzel tak do zacpęća pschischol. Doniz so knieistwo hacz do njebies wuzbēhuje, w kniaghach, w przedowanach a pschi kózdej skladnosczi, czini sebi nectótkuli prawo, swój schpot (wusmiesek) na mandzelstwo wusecz. Hako by scheszdzesatory plód, kij je częstnomu mandzelstwu w njebiesach lubieny, nicžo njebył!

„Ten ož wérnosć was wuswobodźi“, dze swi. japoschtoł, a tak skuchja so, zo so tež mandzelstwej, hako swiatosczi Bożeje cyrkwe, te miasto we wschodnym žiwienju pschipokaja, kotrež jomu Boże rady a wjedzenjo pschipokazuja. Wschitko we prawej mierze: Kniejnistwo je w swiatym piśmie najwyshschu khwalbu dostalo, a tež my smiemy a dyrbimy je wyshoto khwalicz, tola nie tak, zo so trzebaj z tym mandzelstwo ze swojeje wyshosćze dele czischę, na kotrzej je Bóh je stajik — tež wone je a wostanje swjata węc! Psched Bohom njeplaczi to, schto necto je, ale schto na nim je. A tak pónidze na sudny dżen wjele mandzelskich, kotsią su so tu kschini nadzélali, t wotewrjenym wrotam njebies, doniz zmaje wjele nje mudrych kniežniczkow swoju lubu nuzu, tak so hisczeje pscheczischę. Tuż hisczeje raz praju: Wescze wopokazujem kniežnistwej Boha dla wschu czesczownoscz, a njecham je Boże dla we niczim na dostojszczi pschikróteczic; dyrbi pak so tež żadacz, zo so częstne mandzelstwo z czeſczi wobdawa, kotrzej zaſluži. Wone je a wostanje zaklađ, na kotrzej so králestwo Boże na zemi twari, a schtož je hani, schtož na nje podchladije, schtož joho swiatoscz schkoduje, je we kscheszanstwie to, schtož petroleurjo, anarchistsojo a socialistsojo w politich.

Wy mandzelscy, wjedcze so tola za tym, zo mohk was swet we czeſczi mcz! Psched pokornymaj, bohobožnymaj, mandzelskimaj zmaje kózdy respekt; schtož pak tamón lohkozmyśleny mandzelski lud nastupa, kotrzej z njebožnym žiwienjom mandzelstwo do zacpęća pschijwiedże, swiatoscz tutoho sakramenta w towarzstwach często dość z wohidnymi ryczem podrywa swoje dżeczi schpatniscoho woczehnje, hacz po hanoojo: Jim drje by tola lepje było, zo by jim

nechtó mlynški kamjení wokoł schije zwjazał a do hľubiny morja jich potepil, pred hčž na to myslachu, zo so — wudadža abo woženja!*

* Za časom romskej republiky a dohryhstusových časov je dopykazane, zo wot spoczatka so pschez 530 let žane mandželstwo rozwijazalo njeje. Hdyž vo tak dolkich časach so preňie tajše rozwijazano stacj dyrbjesche, lamajcie pohanči lud ruch, derjo wědžo, zo hdyž mandželstwo rozwijazomne býč požná, so z tym zahubach klin zacíeli do zakladom republiky. Wot tutoho preňiho rozwijazanja mandželstwa džesche w Rome tak hladajen dele, zo 200 let pozdžišo skoro za nječerčz placzesche, z čestnej holeu býč! Statistika rēči zjawnje dospě, zo smy my kščejenju na dobrém puczu tam, hdyž je so nehdý mócný Rom podnuril, hdyž bě njerozwijazomnosc mandželstwa zbehnul. W prusim kralestwie n. psch. rožžohnuje so letejce nimale 3000 mandželstwów, w satkimi pschez 200 atd.

Z Lujich a Sakskej.

Z Budyschina. Diakonatku swjecžiznu wudželi hnadny kniez biskop kniezomaj Miklawšcej Biedrichej a Filipnej Rězakej wutoru 18. novembra rano w tudomnej tachantskej cyrkvi. Tydženj poždžischo, na dnju swjateje Křatyrny do połdnja, dostaštaj spomnenaj kniezaj poslednju, měschniſku swjecžiznu. Na swjatocznoscž pschihotowasche kniez biskop swjecžomneju a zhromadženych pobožnych z krasnymi wopramdže wychschopastycimi słowami, z kotrymž pokaza, ťak Křystus měchnikow sczele a jich skutkowanjo ze swojej hnadu a mocu zohnuje, zo bychu tež woni we swoim powołaniu žo hnowanjo rozsywali. Tute słowa a hľubokopotajne modlitwy a ceremonije měschniſkej swjecžizny (otrež je katholski Posol w zandženym lēcje drobnischo wopisowal) swjecžomneju a mnogich pschitomnych hčž do sylzow pohnuchu a wschitkich napjelnichu z nutrenym džakom k Bohu, třiž zaś noweju dželaczjerow do swojej winicy sczele.

— Za naſchu budysčsku wosadu býčhe njedžela 30. novembra radoſinu, nadobny swjedžen: jeje wosadny syn, nowoswjeczeny měchnik kniez Filip Rěza k z Bělschec, swjecžesche we swojej farſkej cyrkwi swój preňi wopor Božej mſčé. Za 13 let wosada wjac podobneje swjatocznoscž měla njeje, pschetož k. Lipicž, třiž je hido na prawdze Božej, bě posledni, třiž w budysčskiej farſkej cyrkvi primicu swjecžesche. Tohodla tež wschitc tule wjesoku pschiležnosć z najwjetšej radoſcu powitachu. — Jeno jena zrudoba — najwjetšcha za knieza primicianta a joho swójbu — bě powschitkownej radoſci pschidata: joho zwudowjena ma až njemóžesche najrjenschi dženj swojoho živjenja ſobu wužič, dokelž bě tydženj předy ze straschnym panjenjom z woza ſebi ťak nohu ſkoncovala, zo na njedžele dołho na khore ſožo położena ani swjecžiznie ani preňej bozej mſči swojoho syna njemóžesche pschitomna býč! — Dokelž móže so w Budyschinje swjatocznoscž jeno w cyrkvi dokonjecz, njemóžesche k. primiciant, kaž ſo druhdže ſtawa, w swjatocznym čzáhu ſo do cyrkvi wschewodžecz. Tuž pschijedže pschii wjesoku zwonjenju ze wschemi zwonami nowoswjeczeny měchnik, pschewodžany wot k. kantora Scholty a k. neomysla Biedricha něcht do 9 hodž. k serbskej cyrkvi. Hacž k hľownym durjam pschijedže jomu tam swjedženſki čzáh napschecžo, wobſtojacy ze ſchtyroch khorhojnikow, 4 serbskich a 4 němskich družkow, otrež na pucantach krónu a wenc njeſechu, ministrantow, khebetarja a wosadnovo duchownoho, k. kaplana Skala, dokelž dyrbjesche k. farar Hórnik w tu njedželu runje w Drežđanach serbski předorowacž. Ťak wjedžehu mlodoſho měchnika k wulkomu woltarieji, hdyž ſo někotre modlitwy wuspěwacž. Po wotbytym Asperges me mjeſeſche k. kaplan Skala primicne předorowanjo na

podkožku njedželskeje epistle „Wobleczeje so toho Čenjeza Žezusa Chrystusa!“ Rom. 13, 14. a počaza 1) tak je měščnik w swjatej službje woblegzny Chrystusa, kiz je joho pósiał a 2) tak ma měščnik we swoim živjenju so woblesacz Chrystusa, kiz je joho powołał. Před swjatocznej bożej mischi zanjesz kniez primiciant Veni sancte a wuipewa modlitwu. Na bożej mischi služachu jomu ff. kantor Scholka, kaplan Skala a neomysl Biedrich. Swjatoczne Te Deum a požehnowanjo z Naujswiejszchim wobzamkny swjaty wopor, po kotrymž kaž tež po nyschporje ff. primiciant nowoměščnike požehnowanjo wudžesche. — Za pschepróshenych hosczi běše ff. kubler Guda w Hornjej Kini pýschny kwas wuhotował, na kotryž bě so z daloka a blízka wjèle hosczi zeschlo. Tež ff. primiciant, ff. senior Kucžank a 3 družy budyschen ff. duchowni, dale ff. kaplan Libsch z Ralbic a ff. kaplan Čornak z Chrósczic po połdnju kwas wopytachu. Čenjeza primicianta postrowichu tam někotre male družki z pschihodnymi hróczkami, z džeczimi pał hrajeſche ff. wuczer Schewcžik wschelake hry, kotrež tež wulstim wjèle wjesela pschihotowachu. Zo so na Baczónsku cyrkei zabylo njeje, namakaſh w zapisku darow. Bě to, wosebje tež dokołž je advent, cízhi a měrny kwas, polny pschiſtojnoho wjesela, bjez holka a harowacych reji, z jenym słowom: wopravuže duchownski kwas, kajtž měř kóždy podobnyh vycz. Skončzimy rozprawu z wutrobnym pschenjom, zo chcił Bóh nadobnomu wuhotowarzej kwasu joho wulke wopory bohacze placzicž, knieza primicianta pał we swjatym powołaniu stajnje pschewodzecž ze swoim polnym žognowanjom a cízhei radoscžu we wšich dobrych a złych pschipadnoſzach žiwenja! — Druhi nowoswjeczeny měščnik, kniez Miklawšch Biedrich, změje swoju primicu njedželu 7. decembra w Ralbicach.

— Před tydženjom je wuschoł a do jenotliwych expedicijow, kotrež na koncu dženjinszchego cízla wozjewiamy, so rozešla „Krajan“, Katholska protýka za Hornju Lužicu na lěto 1885. Lětsa su ju spisali ff. Libsch, Biedrich a Kęzak, tež su tam nastawki wot ff. administratora Natuscha, kapłana Skale a Miklawšcha Holski. Prěni džel protýki, kalendarium, je po dotalnym znathym waschnju zarjadowany, tu a tam zaś w něčim porjedzeny a wudoſpołnjeny, tež kwasne wjesela „Krajan“ lětsa předy njedowola, hacž cyrkej. Někotre cízhecerſke zmysli su stojo wostale, kaž n. psch. Amancius za Amancius, Kamill z Bellis za Kamill z Bellis, Bargus za Bargus. Te pał dale nje-mola. W drugim dželu letutscheje protýki je wjèle rjanyh nastawkow, powuzazych a zabawjacych, wopschijatych. W zajimavym pschedlowje je prawje pěkný pschelad a rozhlad z minjenoho lěta a džiwa so wosebje na tukrajne a lužiske naležnosće. Originalne powjedančko „Kajtež žiwenjo — tajki dónit“, wot jenoho z naschich najpilnischich spisacžerjow, budže so zavěscze wschem lubicž, dokołž so na nascze wschedne žiwenjo zložuje, a je tohodla wschem zrozemliwe. Njech so wjac hacž jedyn króz cízta a wot kóždoho, kotrohož nastupa, tež derje wopomni, wosebje dwě pschispominjeni pod *! Zara hnijach podawk ze žiwenja wopisuje z rjanymi słowami nastawk „A wona na smiertnym kóžu leželše“, tež nastawk „Prync Anton a serbske pšachcžicžki“ budže so kóždomu, wosebje naschim žónskim, derje spodobač. Dale nadendžesč w protych dwaj podawkaj ze staviznow wot T. N. wopisanaj. Zortne nastawki „Lepje wozakacž dyžli pochwatacž“, „Dobra protýka“ a druhé wot Holski, „Bjez pukow“, „Staré a nowe wěch“ a t. d. su tak směšcne, zo tebi radžu, zo by je po wobjedze cíztał, pschetož tehdom je smječzo najstrowsche. Zapis krajow a jich

wjećhow je šetsa na poslednjej stronje. Skótna tabella tež šetsa njeje do protyki pschijata, dokelž su někotsi hospodarjo prjedawšchomu redaktorej „Krajan“ prajili, zo tam ta trébna njeje. Hdyh býchu druži hinaschoho měnjenja býli, býchmy ju w pschichodnym lécze zas wocžiszczečz dali. Nadžijamý so, zo nowa protyka w schéck społkoji, tež „Termuschnikow“, a tohodla praju: Schwatajce, zo sebi po nju džecze, dónz je hishcze na pschedan! „Krajan“ skuscha do kóždoho serbskoho katholskoho domu!

— Na tudomnym katholiskim wucžeriskim seminaru su wot pónđzele hacž do srjedh tutoho tydženja 9 młodži wucžerjo swoje druhe pruhowanjo wotpožili a z tym w ólbockmanoscž dospěli. Mjez nimi staj dwaj Serbaj ff. Miłkawsch Haſcha, wucžer w Czornečach, a Jan Symank, wucžer w Khróſcziach; sedmjo Němcovo su: ff. Mleher, wucžer w Schérachowje, Mitschke, wucžer w Dreždžanach, Ploš, wucžer w Bitawje, Reime, wucžer w Königs-hajne, Richter, wucžer w Schemnich, Gallmann, wucžer w Dreždžanach a Semank, wucžer na tachantskej schuli w Budyschinje. Wuspěch pruhowanja je zwjeselacy, pschetož dostachu jedyn 1., pječzo 2., dwaj 3. a jedyn 4. censuru. Hako pschedsyda wot kniežerstwa k tomu postajeny navjedowaſche pruhowanjo k. schulski radžicžer inspektor dr. Wild, a hako zaſtupujer duchowneje wyschnosče k. senior Kuczanek, pruhowanjo pak býchu ff. seminarski direktor Blumentritt, schulski direktor Dienſt a seminariskej wyschnej wucžeraj Bergmann a dr. Grólmus.

— Njedželu 16. novembra mjeſečne tudomne katholske rjemjeſlniske towarzſtw o swój założenki swjedžen. Sobuſtawny towarzſta hrajačhu džinadlo, a to dlejschu czinohru „Die Brüder Rheinec“ wot Karla Weickuma, kotař so na podawku z časow kſchijnych čzahow zložuje. Schétrje cježki kruch bu z wjet-schoho džela prawje derje wuwjedžen; draſta tamnych čzahow bě k tomu wo-sebje požczena. Swjedžen běſče jara derje wopýtan.

— W kapucinskym klóſchtrje w Rumburku wumrje 15. novembra ze swjatymi sakramentami wobstaran k. Jurij Jawork, frater kapucinskoho rjada, rodženy z Miłocic, a bu 17. novembra w Rumburku khowany. Dolhe lěta běſche njebočicžki hromadžer rumburskoho klóſchtra a je halo taſki po cyłych Serbach znath a rady widžanu býl. Psched dwémaj lětomaj ſczini Boh z nahlej khorosču, kotař joho wosředž joho powołanja potrjechi, tutomu spěchň konc, a wot toho časa njeje njeboh frater Jurij wjac kruteje ſtrowoth dostal. Někotre njedžele do joho smjercze pschitupi k dotalnej ſlaboſći wutrobnia wódnic, kotař dobroho a swérnoho Serba z tuteje čzaſnosće wuwjedže. R. i. p.

Z Baczonja. Twar wěže noweje cyrkwe je nětko chle dokonjan. W zaždenym času su za cyrkę zas někotre fóry darmo czinili. Wyshe Baczoniskich a Robla z Czornec, kotsiž su cyhle z Dreisterna a drjewo z Tuchorja wozhli, su hishcze po jenej fórje sem dowjezli Petr Vér a Jurij Pjech ze Bywic, Miłkawsch Donat z Nuknich a Michał Rencz z Czasec. Jan Njeda z Worlce je hýzo loni fóru bindarijow pschitwjež, na čzog — ſhtož wěmy — so hishcze njeje spomnilo.

Z Rožanta so nam piſche, zo w tamniſchej cyrkwi dwórfki twarc piſchczelow Žámlich z Dreždžan nowe piſchczele staja, kotrež drje budža, dokelž so wulkeje zhm̄ dla dželacž njehodži, hakle wokoło ſwiatkow pschichodnoho lěta dokonjane. Tola chce je Žámlich hýzo nětko tak daloko zrjadować, zo mohlo so k Hodžom na nich piſkacž. Nowe piſchczele změja 16 registrów.

Z Kukowa. Tudy wumrje sobotu 22. novembra rano $\frac{1}{2}/4$ hodžin knjiez Hawschtyň Bräuer, wucžer tudy, hdžz bě 6 dnow na khorym ložu ležał a swjatý sakrament poslednjoho božoho woliowanja dostał, we swojej starobje 56 let 1 měsac a 12 dnow. Njeboh knjiez wucžer narodži so w Budyschinje, hdžz bě joho knjiez nan, Michał Bräuer, z wucžerjom. Dokelž so pola njebocžicžkoho dary pokazachu, studowaſche na wucžerſtwo a dokonjawſchi swoje studije, bu najpriedy z pomocnym wucžerjom w Radworju w lécze 1849. W auguſcę 1850 pschindže jaſo taſti do Kukowa, bu tudy 1856 statný wucžer a ſtukowasche tu hac̄ do swojeje ſmijercze pschez 34 let. Hdžz w lécze 1872 wucžer Mawrek zemirje, dosta njebocžicžki tež w institucze kloſchtra Marineje Hwězdy wucžerſte město za hudžbu a ſpěwanjo. We wukonjenju tohole po-wołania, mjenujch hdžz nředželu 16. novembra rano tam klapir hrajeſche, zaja joho boža rucža, tak zo dyrbjeſche do swojoho wobydlenja donjeſeny byž; tak połoži joho ton knjiez na ſmijertne ložo, a njebocžicžki njepſchindže k žanej ryczi wjac̄. Zo bě ſebi we swojim powołaniu pschez pilnoſćz a ſvérne prćowanoſć powschitkownu čeſcž a ſuboſćz dobył, dopokaza jomu najpriedy lěſta we matym róžku ſwiegryny 25 lětny mandželski jubilej, pschetož nie jeno z blizka ale tež z daloko běchu ſo jomu tehdom dary a ſbožopſchecza dostałe; to dopokaza pak tež woſobnje joho poſrjeb, kotryž bě wutoru 25. novembra we Chróſcžicach. Wulſka ſyla pobožnych pschewodžerow bě ſo pola wucžernje zechla, wjele palmow a wěncow bě ſo pschipóſlalo. Cželne požohnowanjo doma ſta ſo pschez kloſchyrſkoho knjiza P. Alexa n d r a. Knjiez ſantor z Brézneje pola Ramjencia ſpomni z hnijacymi ſłowami na zaſlužbý njebocžicžkoho, pschej o jomu wěčny wotpocžink. Někto zrjadowa ſo poſrjebny čzáh; psched kaſchczom džechu ſchulſke džecži, teſame kaž tež zadý kaſchczá ſezhovach pschewodžerjo modlachu ſo duch po pucžu róžowc. Schulſch pschedſtojicžerjo a někotſi přjedawſchi ſchulerjo njebocžicžkoho donjeſechu joho k poslednjomu wotpocžinkej. Knjiez farar Wornar pod affiſtencu k. fararia Herrmannia z Wotrowa a k. kapłanow Scholty a Čzornaka dokonja poſrjebnu ſwiatocžnoſćz, joho ſłowa pschi rowje běchu hnijace a tróſchtowace. Němale wſchitey k. wucžerjo ſerbſkeje Lužic̄ ſwojoho ſobuwucžerja pschewodžachu; woni a Chróſcžanske ſpěwaſke towarzſtwo "Fednota" wubernje ſpěwachu pschi rowje, kaž tež na božej mſchi, kotruž mjejeſche k. P. Vincent w mjenje k. probſta Marineje Hwězdy. — Ze swojej rozhlaſtnoſću, ſwědomitoſću a pilnoſću je ſebi k. Bräuer wulſke a trajace zaſlužbý wo ſchulu a ſchulſku woſadu dobył a njezahódny wopomnik we wutrobach swojich džakownych ſchulerow poſtaſil. Hlischče mnohe lěta by mož ſtukowacž, tola Bohu je ſo ſpodovalo, joho k ſebi woſwolacž a wón, kži wſcho derje čzini, budže tež joho wulſch zruženiu mandželsku, ſyna a ſchtyri džowki, kži je njebocžicžki ſawoſtaſil, wěžecž tróſchtowacž. Boh zaplač drohomu wotemirjetomu, kži bě tež ſobuſtam towarzſtwo ſi. Chrilla a Měthodija, joho ſvérne ſtukowanjo z wěčnym mytom. R. i. p.

Zedyn bywawſchi wucžome.

Pschispomnenjo redačije. Tež z Ralbic ſmy dobroežiwy dopis dostaſi, kotryž ſmy w tutej rozprawje ſobu wuzili.

Z chloho ſwěta.

Němska. Němſki ſejm je hžo w połnym džěle, pschetož hlowne namjetu ſu tam hžo wurađeli. Zedyn z najprěniſkich je tón, zo maja zapoſlancu němſkoho ſejma tež diāty t. r. pjenieżnu podpjeru za kóždy džen dostač, dónž

sejm traje. Po wustawie su tajke diäthy zapowiedżene, a toho dala móžachu dotal z wjetšcha jeno bohaczi kaž zapóslanci do Barlina hicž. Nimalo we wšichch druhich sejmach, tež w jednotliwych krajach Němiskeje so diäthy placza. Psihi wuradženju tutoho namjeta njebe Windthorst pschitomny a to powuži wjerch Biszmark, zo by jónu cyly swój hněw na centrum wusypał. Biszmark je nimo mery rožniewany, zo měščenica ze wšelakich stronow, kotrež sebi žada, we wólbach so njeje doſciahnyła: na tym, kaž na wšchem druhim złym je, kaž so rozem, že centrum wina! Tuž dha je Biszmark centrum zas jónu cyle zacáisnył — a tola ma so za najwažniſe a najwuzitniſe zakonje, kotrež je w poſledniſiſich lětach dospěl, centrej džakowac̄. Poroki a wobſtoržowanja pał, kotrež je pschecžiwo tutomu wuprajil, je Schorlemerej Alſt tač wustojne a raznije wotpolazał, zo tež Biszmark wotmijelný! Tež pschecžiwnych Schorlemerej dobyczo pschispiwachu. Namjet wo diäth drje je wjetšchinu $\frac{2}{3}$ wšichch hloſow dobył, tola zwiaſzka rada abo bundesrat zakon njeſpchiwozniſie, kaž je tež zbehniſenjo wupotazanskoho zakonja pschecžiwo duchownym, kotsiž ſu njeđuſhne meiſte zakonje pschestupili, hižo druhí krócz zapowieł. Tónsamý namjet wo zbehniſenjo tohole najnjeſprawniſkoho zakonja je Windthorst něko tsecži krócz ſtajil. Koždy dyrbi ſo tajkeje njeſprawnoſeža w Němiſkej hanibowac̄. Paduſchi a mordario móža, hdyž ſu swoje wotſedželi, w Němiſkej wotſac̄. Duchownych pał, kotsiž ſwoju winowatoſć ežinja a psihi tym nělaſt meiſke abo podobne njeſprawne zakonje pschestupja, tých wucžerja z kraja! Wo tutym namjecze ſu něko tsecži krócz w sejmie ryczęli a tón raz ſu 217 zapóſlanci njeſprawny zakon tsecži krócz zacáisnyły pschecžiwo 93 zapóſlancam, kotsiž za zbehniſenjo njeſju. Běchu to nacionalliberalni, Reichspartei a wjetšchina němſkokonſervativnych, mjez nimi ſakſcy zapóſlanci. Na wotſlowanju tajkich hłownych zakonow budžemt dyrbjež ſedžbowac̄, zo býchmy widželi, kaž ſo konſervativni zadžeržuju a hacž budžemt jich móć we wólbach wjac podpjerac̄. — Naiſkerje netožiſki rajchſtag wyſoku starobu njeđospěje, a može ſo jónu lohcy ſtač, zo jón wjerch Biszmark zbehniſie.

Z druhich krajow pschichodnje najwažniſche zdželimiſy.

Naležnosće našoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 411. 412. z Budyšina: neomyst Filip Rězak, Jan Pětrka, 413. Miklawš Hajna ze Slonejce Boršće, 414. Michał Kórjenik z Ralbic, 415.—419. z Radworja: administrator Jakub Bart, wučeř Pětr Sołta, August Mišnář, Miklawš Bjeřich, Michał Běrk, 420. 421. z Bronja: Miklawš Pječk, Miklawš Žofka, 421. Jakub Kubica z Khasowa, 422. Miklawš Lebz z Kriwej Borsće, 423. Hana Schreiberowa z Dobroſcie, 424. Miklawš Wjesela z Liſeje Hory, 425. Pětr Sołta z Pěškec, 426. 427. z Worklec: Marija Rycerina, Jakub Mlyník, 428. Jakub Donat z Nuknicy, 429. Jakub Jurk z Khróſcie, 430. Hana Jeršíkowa ze Stareje Cyhelnicy, 431. Marija Kralowa z Hory, 432.—435. z Wudworja: Miklawš Bryl, Pětr Bětka, Michał Sołta, Jakub Zarjeňk, 436. 437. dwaj sobustawaj přez k. kaplana Nowaka w Kulowje.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 560. Jakub Kubica z Khasowa, 561. J. M. z W. Za lěto 1882 doplaći: k. Jakub Kubica z Khasowa.

Dobrowólne dary za towarzſto: ze Stróżišca 50 p., J. D. z N. 50 p.

Zemrjetaj sobustawaj: Frater Jurij Jawork w Rumburku a wučeř Hawštyn Bräuer w Kukowje. R. i. p.

Za cyrkej Wntropy Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 71,486 m. 49 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowaļi: **njemjenowany k wopomnjeću zemrétoho 100 m.**, njemjenowany přez k. kantora Sołtu w Budyšinje

20 m., z Khrōscic 1 m., wopor maćerje Bōjskej Wutroby za swoje džěći darjeny 6 m., wopor druheje maćerje 2 m., Schönberner 1 m., přez k. kapłana Nowaka w Kulowje: njemjenowan. 2 m., N. Domaškec z Dubrjenca 3 m., Hana Miklec z Němcow 7 m., na primicy knjeza Filipa Rězaka pola Gudžic w Hornjej Kini nahromadzene 52 m. 57 p., na Domaškec kwasu w Róženče 16 m. 40 p.

K Božomu džescu: Hańża Žurec z Wěteńcy 20 m., z Čorneč 10 m., R. P. z Budyšina 2 m., J. S. w Budyšinje: nahromadzene jałmožny za swjećene wěcy 6 m., njemjenowana swójba z Khrōscic k česci Wutroby Jězusoweje 10 m.

Hromadze: 71,745 m. 46 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8589 m. — Dale su woprowali: njemjenowany přez knjeza kantora Šottu w Budyšinje 10 m., njemjenowana 1 m., njemjenowany 5 m.

Hromadze: 8605 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

We wšichch expedičiach „R. P.“ je za 25 pj. na pſchedań:

Krajanc.

Katholska protyka za Hornju Lužicu na léto **1885.**

Knježja expeditorojo a druži, kotiž maja „Krajanc“ na pſchedań, su: w Khrōscicach: kapłan Scholka, pſchekupc Hórník-Domanja; w Wotrowje: farár Herrmann; w Klóschtrje Marijnej Hwězdze: P. Vincenc; w Pančjicach: pſchekupc Bjarsch; w Njebjelčicach: pſchekupc Kubasch; w Worklecah: pſchekupc Kjelka (Hórník); w Róženče: pſchekupc Glawisch; w Ralbicach: kapłan Libšch a pſchekupc Weclich; w Radworju: administrator Bart; w Budyšinje: redaktor „R. Pojola“ a zwóńk Fänich; w Kulowje: kapłan Nowak, knihičiſtčer Neitsch a pſchekupc Ernst Wels.

Pſchihodný dar k Božomu džescu.

Nowa Jězusowa wínica,

z pſchiwiażanymi „Mjěniščimi spěvařskimi“ a ze „stacijonštimi knižkami“.

W pſchihodnym zwiażku z najlepšieje ſože: 7 markow; w pſchihodnym płatowym zwiażku z dobrym ſožanym kribjetom: 6 markow. — We snadniščim ale tež trutym zwiażku a bjez pſpěvařskich a stacijonskich po 5 m. a 4 m. 75 p.; njemjażane 3 m.

Hlowny ſtad ma: Jakub Wjenka, zwóńk pięci tachantskej cyrkwi.

Džak.

Dokelž sym z Bożej pomocu nětk docpěl, na čož sym so lětdžesatki doňho přihotował, a štož bě wot małosće moje a mojich staršich a přečelow přečo, dowolam sebi tudy wšem swojim dobroćelam, kiž su mje z modlitwami, rozwučenjom abo z materialnymi srádkami w času mojich studijow lubošciwje podpjerovali, nutrne „Zaplać jim to Bóh luby Knjez“, wosebje mojemu lubowanemu knjezej vormindze H. Gudže w Hornjej Kinje, wuprajić. Njebudu ženje zabyć na nich spominać, ale raduju so, zo je čas přišoł, hdźež móžu wše mi wopokazane dobroty, hdźyž tež nic z časnymi, ale wěčnymi kublami zasy wotrunać.

Filip Rězak, měšnik.

Katholický posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětne
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Udowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 24.

20. decembra 1884.

Lětnik 22.

Na Sylvestra.

Pschi wuprajenju tutoho ſłowa dopomni ſo kózdy na poſledni džení lěta, někotry tež na pięć, wjeselo a hraczo. Z tým wſchad ſkoru wſchudžom Sylveſtra swiecza.

Nehdy na Sylvestra wjedzor rozlěhowaſche ſo z jeneje korežmy wutky holk po wſy do czémneje noch. W korežmje bě bórczenjo a měſchenca kaž w kočedu a kartu placachu wjesele na blida. Hraczen mudrowachu a jedyn druhoho wuežachu a někotry tež swarjesche. Schiōz mějesche ſchleſcu ſo dymjačoho kroka pschi ſebi, běſche najmudrīſchi; drugy mějachu gangora z palencem — dženja na Sylvestra měſchanu — a někotri wjerczachu ſwoj karanczki piwa.

Bóle ſo połnoc bližesche a žiwiſcho běſche w korežmje, a hdyž korežmar napoſledku z liptokom pschiūdže, kotrež běſche ſwojim ſtajným hoſcjom narariš, potom halle jazyki tak prawje roztachu. Zo wjeselo ujebi ſkazene bylo, tež njestajni hoſczo ſrebnyčz dostachu.

Na poſčeni za blidom ſedžesche mlody hólc z někotrymi runoſetnymi towarzſhem. Wón běſche rjany, ſchwijny cžlowej a po zdacžu ze zamožiteje ſwójby. Wſchudžom mějesche prěnje ſłowo a na pięć ſo derje wustojeſche. Hdyž pięſeſte, nabra ſebi połne horlo a na někotre ſrebnijenja běſche ſchleſcu prózdná. Z rědka hdy jomu jedyn z towarzſhom nějchto znapsheczini, hdyž pak ſo to ſta abo jomu hewak něſchtu na překl pschiūdže, wulecza tolštu fakt z połneje huby. Po cylym zadžerzenju a naduthym, wodukawym wobliczu mógesche kózdy zhudacż, zo je w korežmje derje znath a ſtajny hoſcž.

Cžaſnik ſchęzerkny na dwanacze, a předy hacž mała heſla preni króz na zwonczyk dyri, běſche kónc ze starým lětom — žeňe wjac ſo njewróczi. Běſche nim, do njeſměrnoho morja zaúdženoseče, a z nim je někotražkuli nadžija rozplunkyla. Nimo je lěto ze ſwojimi wjeselami a zrudobamami. Ženo dwě wěcy ſtej, kotrejž kózdy zaſy woſhlada: dobre a zlé ſkutki, a jeno ſwědomijo ze zaúdženoho lěta

kóždomu wostanje! Schto pak nowe lěto pschinjese — schto mohk to wědżecz? Jeno to ma kóždy wěste, zo jene lěto pschinidze, kotrež změje tež za njo ho schyti poslednje wěcy. —

Zwonecz na czaſniku hischeze posledni raz doklinczał njebe, a naſch wjeſoty pachol zawaſla na korezmarja, zo by jomu z nowa porjedził, schtož tež dolho njetrajeſche. Za schleincu pschimajo pocza wón, lědom jazyk wobroczejo: „Hólcy, hdyz sym stare lěto z piezom pschestali, dha chcemy nowe zaſy z piezom zapoczeć. Daj Boh zbožo!”

Pschi tym běſche stanyl a chysche počnu schleincu do ſo wulinycz. Lědma pak ze schleincu hacž k hubje pschinidze a hlowu nazbehny, zwyeze ſo znak na ſczeniu a na zemju. Napoj wula na ſo a schleinca ſo wo zemju rozrazy. Naſtrózani zeffakachu wſchitcy wot blidow, dokelž ſebi w přenim wokomiku myſlachu, zo je joho boža rucęta zajała. Bórzhy wſchaf ſo zaſy změrowachu pytnywschi, zo je z pjanoscze padnył. Pschi pozběhnenju hlowy běſche ſo jomu psched woczomaj zawerczało a wón runowahu zhubit. Pschi padnjenju ſtupi jomu njeponěrnje wužiwany napoj do hlowy, tak zo bjez myſlow ležo wosta a do hľubokoho ſpanja padže. Njeſchinidze tež k ſebi, hdyz joho někotſi ſtrózniſchi towarſchojo domoj donjeſechu a do koža połožichu. Lezechche tam kaž za morwohō, jeno dys a dys hľuboko zaſtona a druhdy z rukomaj mjetasche. Možhy běchu wot ſylnoho napoja rozhoriene a wo ſnie myſle ſwobodnje dale dželachu. Wo ſnie piſeſche a hrajeſche dale. Wjele lět pschejiwi we wjeselach, z piezom a hrac̄om: běſche džé za někotre lěta tajkomu žiwenju pschitwutnył. Ale tež čzas pschinidze, zo pocza starý byc̄. Čeža wjele lětdžefatkow tkožecche joho k zemi, zechdžiwjena hlowa běſche ſulen a tysac brachow joho čwilo-wachu; noz̄y a ruch běſtej czežkej kaž woſlojaney, zo lědom z nimaj hibasche. Švědomijo jomu porokowasche, zo je psches nejporjadne žiwenjo w młodosezi ſwoje hubienſtwo ſam zawiñyl. Pschi tajkich myſlach ſo jomu zaſtyſta a wón hórcy zaplaka. „Ach, ja bkažyn”, žalosčeſche, „ſchto sym czinit, zo přyjed na tóme čzas nje myſlach! Niemo ſu wſchē hřeschnie wjesela, z kotrymiz sym ſwoje młode lěta pschezinik, a ſchto mam za to — hórfi porok ſwědomja! Precz je čzas, w kotrymž mōdach dobre czinicz; nětko je pozdje. Ach, zo by ſo mi młodosež zaſy wróćic̄ chyła; to pak je njemožne!” —

Tu na cyrkwinnej wěži džen zažwoni. Zwony witachu nowe lěto do wosady a jich zwuk wubudzi młodženca. Čežecy hibasche ze ſtawami a ſplóſčiwie hladasche po komorach, wot měſaczkach trochu rožwětlenej. Wobmasowasche ſwojej lich a pozběhnowasche ruch a noz̄y, hacž je woprawdze kipry a hubeny starc; njewedžecche, ſchto bě ſo z nim ſtało. Pytnywschi pak, zo je wſchitko jeno czežki ſón był, wuſkoczi wjeſele z koža. — „Haj, sym hischeze czily a ſtrowy; sym hischeze młodhy! Bohu džakowanu, mōžu hischeze hinał zapoczeć!”

„Daj Boh zbožo!” běſche ſebi a ſwojim towarſcham pschi naſtrupjenju nowoho lěta pſchał a woprawdze běſche tute lěto k joho zbožu a wſchitke druhe hacž do wysokeje staroby. Čzas žiwenja ſo žanoho kartu wjac dótknył njeje, poslednijohó běſche tamny wječor na Sylvestra wuſral, a tehdom běſche tež posledni krócz jedoſity napoj woſtal. Husto ſpominasche na žalostny ſón a kóždy krócz, hdyz zaſy Sylvestra pschinidze, džakowasche ſo Bohu za dobroth zaždženoho lěta a proſchesche wo wěrnu zbožownoſcz za pschichodne. Hdyz nětomu na nowe lěto „daj Boh zbožo” pschejeſche, myſlesche kóždy krócz pôdla, zo by tež tón tak zbožowny był, kaž wón ſam wot tamnoho wječora běſche.

Bohusław Sporušk.

Salve Regina!*

1. Budź Królowa nam witana, o Marija!
Wot twojich dżeczi lub'wana, o Marija!
Spiewajcze Cherubim,
Khwalcze ju Serafim
Z rjanym spewom njebjeskim
Salve, salve, salve Regina!
(Wospiejuje so po kózdej schuczen.)
2. O Macjer teje miłoscze, o Marija!
Ty żorko wşcheje słodkoscze, o Marija!
Spiewajcze a t. d.
3. We nuzy nascha nadzija, o M.!
Ty žiwjenjo, budź witana, o M.!
4. My khude dżeczi Ževine, o M.!
Tu zdychujemy w hubjenstwie, o M.!
5. We tutym dole hórkosczow, o M.!
Slyscz załoscz hnuthych hręchnikow, o M.!
6. Uj dha, ty nascha ręcznica, o M.!
K nam wobrocz wóczko, wysoka, o M.!
7. Po tutej sweta straschnosczi, o M.!
Mas dowiedz k rajej, swietlosczi, o M.!
8. Nam połaz Syna swojoho, o M.!
Žezuſa, weczne žohńwanoh', o M.!
9. O śmilna, hnadna nadzija, o M.!
O ślodka kniežna Marija, o M.!

* Piśmieni antifony Salve Regina wot serbskej hólcy z kraja. Hłos (po němčinim „Sei edle Königin gegrünbt“) je jednorý a krajsny najserje ze 17. lestoſtka, wzath z Maincſteje ſemſchaceje a wſchporneje knihi, 1700 čiſtcejaneje, a namasach jón harmoniſtrowanym we ſławnej Mohrowej knižy Jubilate Deo (Regensburg Puſtet), 1877 čiſtcejanej.

Sydom swiatosczow abo sakramentow w khłodku wſchednoho žiwjenja.

VIIb. Slub.

We wſchitkich časach, pola wſchech ludow, pohanow kaž kſcheczanow ſuſo na mandželſtwo ze swiatocznym ſlubom pſchijotowali, a kaž mandželſtwo ſame, je tež tutón za nabožnu węc płaczik. Njeje to hiſchcze doſloho, zo ſo tež w Serbach ſluby pod nabožnymi wobrjadami a swiatocznymi zaſtarſkimi podawiznami swiecžachu; ja, kiz hiſchcze Abrahama woſladał njeſzym, wém ſo derje dopomnicz, zo nehdych njeboh nan ke mni, hdvž bęch 10lennym hólčec, džesche: „Bę to rjany a swiatoczny ſlub w D., 7 bliž hosczi a khěrluſhovali ſuhy wjeſele hacž do połnochy.“

Cžim bōle swētne zaſonje mandželſtwo wſchoho nabožno ho o pſchecža ſleſaju a tutón ſakrament po ſwojej mudroſći haſo cyle ſwetnu węc („ein weltlich Ding“) zarjaduju, cžim bōle potupuje ſo tež nehduscha swiatocznoſć ſlubow — ſchoda za kſcheczanſki lud, kotaž ſo doſez wobzarowacž njemože.

Mohł skoro prajież: **Hacż flub — hacż mandżelstwo.** A dwołazej za to staju tu cętarjam dwaj wschelakej flubaj psched wocżi, ze wschednoho žiwnjenja wzataj — wschem nawożenjam a njewiestam k rozwucżenju.

1.

Nawożenja: Sym z Bożej pomocu k małomu wobśedżeństwu pschijskoł, moja njewiesta, sym, każ so praji, tał dałoko, zo na swoimaj nohomaj stoju. Njeje dale żadyn żadewk wjac, zo so wozmijemoj. Tenoż jene mje traschi: Hdyż ja skhorju, dolho trasch, a ty mojeje khoroşce dla pschi mni pschebywajo, ničo zaſlužicż njenozes, z wotkel potom khleba za so dobuđemoj a za dżecżi, hdyż Bóh namaj żane wobradzi? Statoł wschak je mały, kiż mam, a živi swójbu jenoż cęſtne, każ dolho mam strowe stawy k dżelu.

Njewiesta: Na wschio to dyrbimoj so pschihotowacż, mój luby nawożenja. Dyrbimoj strachnoſčam a cęñoſčam žiwnjenja krucze do wocżow hladacż. Też we najbzōžniſčim mandżelſtwie njewotenidże so bjez kſhiża a hórlkich dnów; to wschio chce derje rozpominane bycz, a mamoj pschi sebi rozwazič, hacż tutón kſhiż na so wozmijemoj. Sym hiżo husto na to myſlika, kajke zamokwjenjo to psched Bohom ma, z maczerju bycz, a tał z kózdom dżecżom mi smiertny strach hroży. Widżu we duchu wschu zrudobu do prēdka, kotaż namaj pschiidże, wręcili namaj dżecżo, abo dyrbi-li jedyn z naju drugomu ruku dacż na smiertnym kożu a božemje prajież swetej a mandżelskomu.

Nawożenja: A to wschio tebje njewotraschi?

Njewiesta: Né, to by njezamoiwjomna bojoſč była. Schtoż mje nastupa, chciu wobcežnoſče a winowatoſče mandżelſtwu radu na so wzacż. Wschak to Bóh tał chce — wón je to tał zarjadował, zo so żenim a wudawamy. Wón je mje k mandżelſtwu powołał, wón poſkicżi mi węſeże też trébnu hnadu, zo we mandżelſtwie Bohu k cęſczi, sebi k spomoženju pschebywam.

Nawożenja: Też ja tał myſliu. Ja żenju so, dokełż we tym wolu Bożu spóznawam; a ja wozmu sej tebje, dokełż widżu, zo je Bóh tebje za mnie ſtworil. Hdyż je tał Boża wola, chcemoj radoſč a zrudobu dżelicż, kiż namaj pschiidże. Z Bożej pomocu pschenjeſemoi jedyn slaboſč druhoſč, budżemoj so za ſwiatloſčenjom we mandżelſtwie procowacż, pónožemoj ruku za ruku pschesz tutón doł ſylzow k zbožnoſči.

Njewiesta: Haj, naju radoſč njech je, zo dżecżi, z kotrymiz Bóh naj triebaj domapulta, Bohu k cęſczi a swetej k wuzitku woczęhnijemoj; iżch luboſč k namaj budże namaj z tróſtcom.

Nawożenja: Khéſhe je to prajene, cęžko cžinjene. Dżecżo wocżahnhęž je sprócné džélo, każ pschesz wjele cžernjow so dobywacż, priedy hacż róžu wot-ſchepipnies. A běda namaj, hdyż z naju winu tajfa dżecżaca duſcha k žubjenju pónidże.

Njewiesta: Sym hiżo prajika, zo tajkoho zamokwjenja so runje tał boju, nadžijam pak so na Boha a na hnadu, kotaž so ze ſakramentom mandżelſtwia wudžela. Schtoż so z Bohom pocžina, też spomožnoho kónca doſcžehnje. Mamoj-li jenoż mój dobru wolu — na Božim żohnowanju namaj njebudże pobrachowacż.

Nawożenja: Nó dha, zawdaj mi ruku! Slubmoj Bohu z nowa, zo chcemoj stajne psched joho woblicżom khodzież a zo we mandżelſtwie po joho lažnjach a mudrych radach wostanjemoj. Joho cęſcż — joho kralestwo — to budż naju heſlo.

Njewjesta: Njech radščo namaj khorosć a smjercę pōscjele, hacž zo hdy wot joho pucžow khablačz pocžnijemoj!

Nawoženja: Mojeđla — wo Božim mijenje!

Njech je došč na tym, schtož smy ſlyscheli. Wěny, tutaj wěc z lohka njebjjerjetaj, ale widžitaj we mandželſtwa ſwiatu wěc. Schtož tač zmyſleny do mandželſtwa ſtupi, je čeſtečehodny nawoženja, čeſtečehodna njewjesta. Slušha k tomu kſcheſčanſta wulfomuſlnoſć a wutrobitoſć, wobčežnoſće, staroſće a winowatoſće mandželſtwa Boha dla na ſo wzacž. Chce čaſto wjac zmuzitoſće a ſebjezaprečja k tomu byčz, tač zmyſleny mandželſtwo naſtupičz, hacž pſched straſchnoſćem ſweta ſo do kloſchtra wucželacž.

2.

Hlej, tam khodžitaj dwaj po ſchčeženj ſrijedž wyſokeje rožki. Puſchězny ſo za nimaj, ale tač, zo naš njewuhladataj.

Hlej, tač mjez ſobu ſchčežotataj, druždy cyle mijelčo, druždy zaſ wótſe. —

Nawoženja: Lubuju tebje pſche wſcho, moja njewjesta; ſy moje žiwojenjo, ſy moje njebo!

Njewjesta: Kač ſym wjeſoła, zo ſmój waſchoho staroho tač pſchez mučho kleskoj. Kač zwoli tola khětſe do toho, zo ſo bjerjemoj, a kwas hiſcheže chce tež wuhotowacž.

Nawoženja: To budže wjeſoły kwas. Po cyhym ſwěcze dyrbi ſo wo tym powjedacž, zo naju kwas dotal runječa měk njeje.

Njewjesta: Wſchě wjeſne hoſcy budža ſo ze zawiſežu puſacž, widžaſi mje w njewjeſčinſkej draſeže.

Nawoženja: Hdy by jenož w cyrkwi doſho njetrało — mje tam doſho nječerpi.

Dofčz, doſč, wěny, ſchto na tutymaj dwěmaj je. Wot hinitje luboſeže pſchewzataj, njeſtaj ani khwile měloj, na to myſlicž, ſchto mandželſtwo na ſebi ma. Kaž ſlepaj naſtupitaj wažny pucž, njemyſlo na Boha, njemyſlo na cžaſne žeživjenjo, njemyſlo na zbožnoſć.

* * *

Do kónca hiſcheže tróſchtne ſłowo tym, kiž ſu mandželſtwo naſtupili, kaž tutaj poſledniſhaj. Mohł iich ſtrach a kačjo nadpadnycž, a woni traſh na zbožnoſći zadwělowacž. Žim praju: Njehladajeſe na to, ſchtož za wami leži, ale na to, ſchtož je p rjeđy was. Schtož je ſo ſtało, njehodži ſo njecžinjene ežnicž. Ale, to je we waſchich rukach, zo wot džensniſho ho dnja, hdyž trjebaſ tutto ežitacž, ſwoje mandželſtwo z Bohom pocžnjeſe a z luboſežu k njomu je we joho ſwiatych wotpohladanjach dale wjedžecž. Hdyž Boha wobſtajnje a nutrnie proſyčze, wobnowi Boh we was hnadu ſwjatoho ſakramento mandželſtwa, njech je ſo tež hýž 10 abo 15 lét minylo wot toho dnja, hdyž ſeże pſci woltarju ſebi ſwéru, luboſcž a poſluſhioſcž ſlubili. We pſchi- chodže budže jenož jene trébne — dobra wola — we mandželſtwie ſwéru pſchebhywacž, kaž zarjadowanja Bože to poruczeja. Pſchinjeſeze Bohu tutu dobru wolu napshečejo a ſpuſchčeže ſo na to, zo wón k ſpomožnomu kóncej powjedze, ſchtož ſo trjebaſ z joho hnadu a žohnowanjom runje tež pocžalo njeje. Pſchinđe jenož na to, zo je dobra wola tež — woprawdje prawa! Zaleži jeno wſcho na tym.

— ſ.

Z Lusatich a Sakskeje.

Z Budyschina. Pónedzlu 15. decembra bě so lěto minyšo, zo po woli knjeza seniora Kucžanka a na pschepröschénjo tachantskoho wucžerja a khórskoho rektora k. Englera rjana čxjódka spéwarjow a spéwarów tudomneje katholskeje woſady w sali tachantskeje schule so založje, zo bychú załoženjo swjateje Cäcilinoho spéwanskoho towarzstwa wuradželi a pschihotowali. Horšiwa žadoseč za tajskim towarzstwom w tudomnym měscě, kotrež tehdom wschitcych pschitomni wopoložowachu, njeje wjac wotebjerała, kterje pschibjerała. Bjez kruthych wustawkow abo statutorow je tute zjenocženstwo nětko hžo lěto dolho wobstało; joho sobustawu su swojomu wotpohlađej swěrni wostali, kóždy tydženj k wuknjenju dostojninho wopravdže chrkwienskoho spéwa nimale wschitcy so skhadžowali a tež hžo 14 króč ze swojim spéwom zjawnje wustupili, a za to powschitkowne pschipóznačo tudomneje woſady sebi dobyli. Wscho to zbudžuje wěstu nadžiju, zo towarzstwo, kotrež tak same ze so rošeje, móć živjenja we sebi khowa. Duž so lětne wopomnječo tamneje přenjeje skhadžowanči lětja 15. decembra powuži, zo by dotalne dobrowólne zjenocženjo do kruhoto towarzstwa so pschitomni a powschitkownomu swj. Cäcilinomu towarzstwej, kotrež je po cyklu Němskej (tež w Českéj) rozschérjene, pschizamkylo. To běsche wotpohlad tuteje skhadžowanči džen 15. decembra. Knjez senior Kucžank, hafo zaſtupjeř duchowneje wých-nosče, kiz je wot wschoho spocžatka prćowanjam nastawacoho towarzstwa wschu pschikhlnosče a dobročíwe pschipóznačo wobkhował, rozentaji ze za-horjachmi słowami pschitomnym wotpohlad tuteje zhromadžizny, na czož knjez Engler wutstojnje spíšanu a wobščernu rozprawu wo dotalnym skutkowanju zjenocženstwa cžitasche. Na to so towarzstwo hafo tajke tworjeſe; wschitcy pschitomni jenohlásne wuzwolichu knjeza seniora Kucžanka za zakitarja abo protektora tworjomnoho towarzstwa, shtož tutón dobročíwje pschija; na to wuzwolichu na namjet k. direktora Dienſta: k. kaplana Škalu za duchownskoho präfesa, wucžerja Englera za direktora, seminarſkoho wucžerja Blevku za joho zaſtupníka, wucžerja Almerta za pismarjedžerja a pschekupca zwěriny Šubicu za pokladnika; hishcze pomjenowachu z kóždoho hlosa jedyn sobustaw do koniſſije, koteraz změje nětko wustawki nowoho towarzstwa wuradžec a potom sobustawam pschedpožožic. — Dokelž je zaměr nowoho towarzstwa — plahowanjo dostojninho a prawoho chrkwienskoho spéwa — tak dobrý a postajenjam wychschoho wjercha katholskeje chrkwe pschiměřeny, nadžijamy so, zo horšime a mlódne woſtanje, a pschejemj jomu k rjanomu a swjatomu ſtukej Bože žohnowanjo!

— Rozmołwu wo „Krajanu“ za lěto 1885 dyrbimy w tym porjedžicž a wudoſpolnicž, zo je wot Holski jenož nastawek „Lepje wocžakacž atd.“ a hishcze jedyn mjeñſhi; druhe žortne nastawki su wot Bředricha. — W zapisu duchownych ma so mjez tym tole naprawič: k. Brendler w Grunawje a Hórnit w Reichenawje staj far a rajaj; administrator w Altenburgu je k. Wilhelm Sparla, kaplan w Šhemnich je k. Richard Lengſfeld a kaplan w Blawnje k. Theodor Wierz.

— Kaž z pschecželnoho lista zhoničmy, je we Wrótslawju mały gym-nasiast (13 lětny hólcjec), kotrež chce serbski wuknyc a je so hžo w tuthym zmyšlu pola wjerch-biskopa wuprajík, zo by pozdžischo hafo duchowny mjez Serbami skutkowac̄ možl.

— W klóštrje Marijnej Hwězdje wotpožichu 9. a 10. decembra 4 duchowne knježny pruhowanjo za wucžerške zaſtojnístwo. Hafo pschedsyda

pruhowanjo nawjedowaſche komiſſar knježerſtwu ſchulſki tajny radžicjer knjez Vor neman n z Drežđan; komiſſar duchowneſteje wjſchnoſeſe běſte senior budjſkohu tachantſtwu knjez Jakub Kucjanč a knjez ſeminarſki direktor Blumentritt pruhowanje. Spomnjenje knježny ſu: Lucija Schwarzbachec ze Seitendorfa, Serafina Endlerec z Neuforge w Čeſkej, Konſtancija Forche c Ramjenca a Justina Richterec z Georgſwalde. Wſte knježny ſwoje pruhowanjo hthalobnje woſtachu.

Z Ralbic. Njedželu 7. decembra bě za Ralbičansku woſadu jara ſwiatocžny a wopomnječa hódný džen: Hijo cky tydžen psched tym bě we wſy ujewſhédne živjenje. Wſho hotowaſte ſo k tomu, ſpomnjeny džen po možnoſteji porjetiſtchicž. Woſebje pak bě ſo na tymle dnju ſamym njedživajc hroznoho wjedra njeptchewidžomna ſyla ludži ze wſchých ſerbskich woſadow tu w Božim domje zechla, zo by ſo na ſwiatym woporje nowoho zakonja, kotryž tudž nowoſwječenym měſtñik knjez Miklavſch Biedrich preni króč Bohu woprowaſte, wobdželiſta. W 9 hodž. zénđzechu ſo někotſi duchowni, cyrkwinſcy zaſtojnich a 4 ſerbske družti krónu a wenc na rjanych pucawſkach njeſo na farje, hbdž ſo k. primiciant na ſwiaty ſtuk z modlenjom pschihotowaſte, zo vychu joho w ſwiatocžnym čzahu k wołtarnej pschewodželi. Knjez kanonikus a farař Veňſch wotemi ſwiatocžnoſć z krótkimi ſlowami, z kotrymiz pschitomnych na to dopomni k čzomu cyrkej nět ſwojoho nowoho ſlužobniſa woła, a na wažnoſć toho, ſhtož mějeſte ſo ſtač, a pschepoda mlodomu knjezej krepjawku. Zwony a kérliſche rožnjeſechu mjez tym powjescz wo tym, zo je ſo ſwiatocžnoſć ſpočala, po cykle woſolinje. Po zaſtupje do cyrkve a dokonjanym Asperges mějeſte k. kaplan Libšch primicante pređowanjo, w kotrymž ze zahorjacymi ſlowami rožtaji, kaž je měſtñik w knjezu Ježuſu Chrystuſu žiwy. Psched Božej mſchi zanjeſe k. primiciant Veni sancte Spiritus a wuſpewa z khorom ſo wotměnuju k tomu ſluſhace modlitwy. Psihi ſwiatocžnej Božej mſchi ſlužachu jomu k. kanonikus Veňſch jako parahnif, k. kaplan Auit jako diakon a neomyſt Rěza k. hako ſubdiakon. Bohnuwach a požbehowach bě psihi tym napohlad na zbožownu macž, kij bě nět dočjakała hodžinku, zo móžeſte preni króč z dobom z črjodku krejnych pscheczelom Božoho Syna wot rukou ſwojoho syna doſtač! Ze ſwiatocžnym Te Deum a požhnowanjom z Rajswječiſkim ſkonečiſtu ſo zjawnie Bože ſlužby. Po tuthach a na nyſhpore wudželeſte k. primiciant nowoměſtñiske požhnowanjo. — Pscheproſcheni hofež, kotryž bě ſo z daloka a ſcheroča wjèle zecháv, woſtchewitku a rožvjeſeliku ſo na tak mjenovanym kwaſu, kotryž bě kubler Rachel w Ralbičach k čeſezi wuſkomu ſwjedženjei dobročiwiſe wuhotowat. Kózdy zabawjeſte ſo tu po ſwojim waſchnju, kaž je to na ſerbskich kwasach waſchnjo, wězo džiwajo na to zo by ſo měr zaſazanoſho čzaja njezranil. — Boh dał, zo by to wſho, a cykle pschichodne ſtukowanjo mlodoho knjeza jenož bylo k Božej čeſezi a k ſpomoženju njeſmijertnych duſchow! Daj to Boh!

F. R.

Z Drežđan. Njedželu 30. novembra wotbywaſte katholſka ſerbska „Jeđnota“ letuſhu hlownu zbromadžiznu w ſwojim nětčiſkim ſydiſhćeju — w katholſkej towarſhni na „Käufferstraße“. Pschedsydſtwo (k. Saring, k. Do- manja a k. Pjech) dawaſte rozprawu, na to bě wólba zaſtupnikow a druhe wuſadženja. Pschitomnaj běſtaj čeſtnaj ſobuſtawaj k. Buk z Drežđan a k. Hörniſ z Budjſchina, kotryž bě tam tu njedželu ſerbski pređowat. Towařſtwo je ſebi nowe porjeđene ſtatutu dało a ſwoje ſtukowanjo woſebje z tym rožhcerilo, zo pomoc psihi khoroeſzach a pohrjebach hromadži a wudželuje.

Zamóženjo wuczinja w tu khwilu na 600 hrivnow. Měsacznje dawaju rjadne stawy po pol hrivnie a k tomu zastrupny pjeniez po starobje wot 2—6 hrivnow, zo bychu mienowanu pomoc poskicjicž möhli. Praschenjo, hacž dyrbí so tajfa pomoc zamjescz abo nic, hač tež praschenjo wo spěwarſkich sobustawach je loni a lěška Jednocze trochu schodziko, czohoždla je w tu khwilu jenož 34 sobustawow. To je wězo p ſchem a lo p ſchi wulkej mnohoſci Serbow w Dreždzanach a p ſchi w užitku, kotryž tajke towarzſtwo tola za katholſkich Serbow zavérno ma. Tohodla, lubi Dreždzanscy Serba! p ſchitupujeze z nowa a we nahladnej mnohoſci k Jednocze. Miech sobustawow druhich k zaſtupjenju do Jednoth tola swéru namolwjeja! Slawa wſchitkim, kotsiž so za powjetſchenjo towarzſtwo staraju!

3 chloho swęta.

Němska. W nastupanju wothloſowanja wo Windthorſtowym namječe — zo by so wupokazanski zakon (Expatriirungsgesetz) zbehnył — dyrbimy hischce dodacž, zo je nasch zapoſlanc k. Reich ze 14 druhimi němskokonservativnymi za Windthorſtowym namjet hloſował; wón je po tajkim swojemu ſłownu, schtož je nam ſlubit, swérny wostał. Mnozy konſervativni zapoſlancy wuwinyhcu ſo jim njeſlubomu wothloſowanju z tym, zo do poſedzenja nje-pſchinidzechu. Nekotri konſervativni zapoſlancy, kotsiž ſu z pomocu katholſkich hloſow wuzwoleni byli, swoje wuzwolerjam date ſłowo w tymle padże njeſu džerželi. Swobodnomyslny zapoſlanc pač žadny date ſłowo złamał njeſe. — Z toho, zo je Windthorſt ſej „zwažiſ”, ſpomnjeny namjet tſe cži krócz do němskoho ſejma p ſchinjescz, ſu liberalni witanu p ſchiležnoscž wzali, zas jónu ze wschei mocu kultura m p ſa poczeć; a to cžim bóle, dokož je tež wjerch Bismark zas wschón hněw na centrum a katholſku cyrkę zložowacž počzał. Doho ſłowo: „Uni wólkij njeponuſhczimy”, jelí Nom předy nječini, schtož my chceny, je wschěch p ſchecjwnikow katholſkeje cyrkwe a křeſćjanſtwa z cyla zas z nowa zahorilo. Kaf ſlawnoho Windthorſta hidža, ſpóznajemy z toho, zo zjawnje piſaja: Kumberlandſki wójwoda żenie njemóže braunſchweigſtoho tróna doſpěć, dokož — je Windthorſt joho radžicjer!! Je dha sprawnoscž pola nas hido takle jara wot parſchónskich wobſtojnoscžow wotwiſna? A kajku brón ſpowrōczerjam do rukow poſticejua, kajki zły p ſchiklad jim dawaja, hdvž ſo sprawne prawa, kajkež Kumberlandſki wójwoda na Braunschweigſtu ma, takle podteptuja!

— Za němski ſejm (rajchstag) nětkle wſchelake komiſſije ważne zakonje p ſchihotuja. Woſebje ſo etat (abo budget, nacžiſt p ſchichodnych wudawow Němskeje) wuradžuje. Sobustawny komiſſije něſchtotkuli zapowieduju, schtož ſo wjac žada, a najſkerje tež ſejm potom taf wuſudži. Tola Bismark praji, zo ſo rajchstaga njeboji („rajchstag jomu njeimponiruje”), ſłowo, wo kotrymž jendzelske nowiny piſaja, zo je jeno jedyn kraj w cyli Europy, hdžej möhli najwyšſchi wjednik kniežerſtwa ſebi tajke něſchtro prajicž zwericž — Němska. Nowy etat wupokazuje 78 milionow, kotrež pobrachuju (deficit)! Z wotkel te p ſchihodu, hdvž je hewak dawkom doſež, ſo njewé. — Namjet, zo bychu katholſich wojerſcy duchovní evangeliſkim we wschém runo-stajeni byli, ſo najſkerje tež wot kniežerſtwa p ſchihotujme, dokož je tež wójnſki minister za njón.

Austria. Tutón kraj ſu ſebi anarchistojo (ſpowrōczerjo) p ſchede wschém zhladali, zo bychu tam swoje njeſlukti pletli. Skoro kóždy tydženj policija tu abo tam někajki złostny nadpad wuſledži, kotryž ſpowrōczerjo p ſchihotuja

a procesy pschecživo nim jedyn po druhim sczehuju. Majsterje so sejmie za koní pschecživo socialistam pschedpołoži. W sejmie ważne pschedkohi za wolo-żenjo narodohospodarskoho zmjenja wurdajeja. Mjez drugim ma zakonika dań wot 6 na 5 procentow ponizjena bęz. — We wuherskim hłownym měscze Bęsze su za rjanymi wěcami pschischli! Cyla policija je tam z wjetischa skazena. Město toho, zo by złostnikom pschecžehala a njesutki wotwobročała: ie jich w nieduschnym poczianju zaftala, haj podpjerała. Wyshschi wiednik policije, měczanfi hejtman, je z rubieżnikami, paduchami a kuplerami pschez jene był, do wurubkow z nimi so dziesił, wschelake statne dokhody, khostanske pjeniezby a t. d. za so khował. Su drje joho hnydom ze skuzby puschein; hacz pak zaſluzenoho khostanja dostanje, so prascha; nižszych policistow naj-sllerje krucischi pothostaja.

— Pschi koncu zaintdzenoho měsaca wumrje w Linu tamnišchi biskop Rudigier. Wón běsche najhorliwisi wojowar za prawa katholiskeje cyrkvi w Rakuskej. Wopomnječja hódne su joho slöva pschi nastupjenju swojoho výsokoho zastojinstwa. K ludej, kij běsche joho powitacž pschischóz, praješte: „Pschithadžam do swojeje diócesey. Psched khwilku spisochichu so mi konje. Radscho, hacž zo bych njeměl prawy biskop bycž, radscho bych sebi pschał, zo bychu mje kola mojoho woza rozmjatke.” R. i. p. Česk. polit.

Francózska. Anarchistojo a spowróczerjo w Parizu a Lyonie dżen' a khrobljich wступuja; też hewak zjawny porjad a zakit jenotliwych wobydlerjom dżiwny napohlad pościcżuje. Wónch skoncowa tam holca swojego njeśwérnoho luboho, druga linh swojemu vitriol iniez woczi a pschiszažni śudnicz wobē swobodnej prajichu; netko je zas žona zapóslanca Hugues-a agenta, kiz bę na nju so pschiskodzął, w śudnej khęzi zatħelika a chla Francózska za tule „rjekowku” wступuje! Za to pak milošežiwe fotry, fotrež tola jeno dobroty wopokazują, pschesczehaja a z jenoho schpitala po druhim honja!

— W Parizu na Montmartru hordoznú cyrkę i cześći Wutroby Jezujsowej twarza. Hacż dotal fu 15 milionow za nju nahromadžili a 13 milionow hiżo pschewarili. Za 5 lét chedża wulkotny twar, kiż swojego runiećja njezmięje, dokoniecż a budżet cyrkę nad cyłym miestom knieżicż. Hiszczę budżet wofoło 10 milionow trébnich, kotrąž pjeniez drje so bjez żadżewkow nahromadži, dokelż sikkad hiszczę kózdy měsac psħeqz 100,000 frankow wucżinja. Da-li Bóh może Pariz w lécie 1889 świecżianu tutoho domu Bożego docżekacż.

— Francúzsko je 57 milionov za vojnu v Rhinejskej zvoničke, tež je tójskto pomocných vojakov so do Tonkina podalo. Hdyž eži tam dojedú môže sa mordárska vojna začať zapoczec. Po väčšich povieszách tak chedža wiedziec, že je Rhinejska v posledním čase so jara brónia, tak zo pomocne vojska dojedzať niebudzia.

W Ruskej nihilistojo dale zlé zakhabdejo; ministrej Tolstojej su woziewili, zo je wón wot nich k smjerczai wotwudzeny.

Naransha Indija. Tutoń kraj, kiz jendżelskej krónje skuscha a w fotrymž je jendżelska królowna z fejzorku, wobknieżują w mjenje fejzorki městokr al ojo. Bréni tańki městokral bě Lord Ripon, sławny muž, kiz psched někotrymi lětami do katolické cirkwię so wrócił, potom hač bě zaſtojnictwo wulkomisichtra wszech jendżelskich swobodnych murjerow złożil. Wón bě za wažne zaſtojnictwo w Indijské na 6 lět wuzwoleny, kotrež su někto so minyke. Za tutoń čas je sebi Ripon najwyjetšu lubońcę a czesczownoścę cyłego wulkoho kraja dobył. Swiadźen, kotrež so jomu k czesczii we hłownym měscie Kalkucze 3. decembra

psjihotowa, běsche njewuprajicé wulkotny. Cyh pucz wot dwórnischcza hacz do knježeskoho hrodu, na hodžinu dolhi, bě z khorhojemi, wěncami, pletwami a t. d. na najkrañischo wupryshený. Pschez 100,000 człowjekow bě psjichisko městokrala powitacz, 500 bohatych nabobow a druhich wosobnych we swojich njesměrnje bohatych draſtach běchu psjichomni; cyh pucz běsche z kwětkami posypaný a wóz dyrbjesche druhdy zaſtač, zo mohle so róze a kwětki wotſtronicz. Na pisma, kaž „Spominaj na Indisku!“ „Budž powitaný so rožgnowach vicekralo!“ „Indiska trjeba wjac Riponow“; „Bóh žohnui naichoho luboho městokrala!“ swědcza wo tym, kaž je cyh kraj Ripona česczil. Tamnísche časopisy měnia: Z tutoho bjez wšchoho psjikkada kraſnoko powitanja móže koždy wuknycz, zo budže swěra tukrajnych wobydlerjow (Indow) zaměřzena, jeli buža psjichodni městokralo do Riponowych stopow stupacz.

Amerika. W Baltimore su amerikanských biskopja koncil džerzeli. Wobzamknjenja so svjatomu wótcej pôszczelu, zo by je wobkruczil.

Wschelcizny.

* Kupc „Krajana“ nam swoju wjefoſcoſz nad nowej protyku takle wojewia: „Sym chle zbožowny džens, hdyz tole piſam, a čzohodla? Pschinibžech wot raních kempchow do ... klamow w ... a tam pschinjese mały hólczec pakczik a hdyz jón woteczinich — schto tam bě? Sapyrlyſchka naj, naj, „Krajany“ to běchu, a naſch hólce bě přeni kupc. To bě wjefelo, nic jeno za mnje, ale za wsčech mojich swójbnych.“ ... Taſke wjefoſe psjipóznačzo je dobre myto, a naſchich spjewarjow pohnuje, zo radh dale dželaja.

* (Wona ſedžo plakashe.) A wona ſedžesche na prozy wulkoho rjanoho domu, ſama w hubjenej dráſče, džeczo w hubjennych ſtarych lapach. Sta ludži khwatachu nimo, ale nictó jeje žaſoſci nierozvymieſche, žane wóczko nijsopohlada netk na nju, nictó nima jeje hubjenſtwa ſedžbu — něhdyn bě tež wona rjana a widžana byla. Zymny džesche nimo tón, njehnutý khwatasche dale tamón. — Samo fo ji plakashe a ſchtó chył fo ji džiwacz? Jeno twjerdy ſamjení poſteſeſche ji hiſcheze ſobuzelnje twjerdy wotpoczink, ſwét bě ju wuſtorčil, hdyz bě jomu ſlužila a — doſlužila. — Ale moje wóczko bě ju hižo nazdala pytlo a jeje cyh napohlad mi bórzy jeje njezbožo pscheradži a mie ſ ſobuzelnosczi pohnu. — Čítar ſam zhuda, ſchtó je ju tak njezbožownu ſežinilo. — Hrěch znicži duſchu a — čzelo a jeje zrudny napohlad mohł nekhožkuli wot tamnoho hrěcha lépie wottraſhieſz dyžli wščeh ſłowa. A wona ſedžesche a plakashe a ſedmá bě jenu ſylzu dotrjela a hižo macžesche druha jeje blěde ſpadnijene lico, runje kaž nazymski mróz hiſcheze jónu zwjadnjenu kwětku womacza, ale wjac njewoſchewi. A ſchtóž ma taſke njezbožo na ſwědomju, njemohli joho mordarjej pschirunac? A wona ſedžesche a plakashe ſama na ſo. Husto dopomni ſo na to a pschi tym tež na ſłowa ſwjatoho piſma, zo hrěch nic jeno człowjeka, ale tež cyh narod znicža. A wona plakashe, zo mohla ſamjenie ſ ſobuzelnosczi pohnuč. — xy. —

* (Spodžiwanja hódne psjeheczelſtvo.) Hdyz ſtare papjery, a byrnje ſchulſke zeſchimki ze ſtudentſkých lét byle, pschemjetujech, namakaſch psjehec tež nechtóžkuli, ſchtóž ſo ſpominjenja hódne zda. Tak naděnibžech we ſwojich nehdusich psjehoſtach z němečinu do grichisheziny tónle podawę, kíž chcu čítarjam z grichiskeje rycze do ſerbſkeje psjehoſtice:

Eudamidas z Korinta mějeſche mijez druhim dweju dobreju psjehoſelow Areatai a Charixena ze Sifhona. Eudamidas ſam bě khudy, joho

pscheczelaj pak bohatej. Wumrjewski zawołstaj wón testament, kij moħl drje so drugim směšchnym zdacž, ale nic tomu, kij wérne pscheczelstwo cjeſeči. W testamencze pak bē piſane: „Aretajej zawołstajam swoju macž, zo by ju zežiwi a dožiwi, Charixenej pak swoju džowku, zo by ju z tak wulſej pomoci wudala, kažkuli wulku móže ji sobu dacž (Eudamidas mejeſche mijenujch staru macž a doroszenu džowku). Wy-li pak so jenomu z njeju mjez tym schto stało (wy-li jedyn wumrjet), njech druhí tež tamnoho džel pschivozmje.“ Hdyž bē ſe testament pscheczitał, mejaču cži, kij drje Eudamidowu khudobu znajachu, wo joho pscheczelſtwie z tuthmaj mužomaj pak njewědžachu, cylu wéč za žort a wotendžechu ze směchami, tamnaj pak, kotrymajz bē w testamencze to wotlažane, džesčtaj, lědmo to zaſlychawſchi, zo vyſhtaj testament wumjedloj. Charixenes bē hýſcze pječz dnow živh a zemrje a Aretajas wza neik nic jeno ſwoj ale tež toho džel na ſo: dožiwi Eudamidowu macž a wuda joho džowku a da z pječz talentow, kotrež mejeſche, dwaj ſwojej ſamsnej džowch, dwaj pak džowch ſwojeho njeboho pscheczela.

Něwérno, to bē rjenje? A to bē pohan. Wucžbu njech ſebi kóždy ſam cžini. Jeno to chcu pschispomnicž, zo ſhm ze zamjstrom wſchě mijena podala, zo moħl kóždy ſpóznacž, zo to nježo wumyſlene njeje, ale zo je ſo to wopravdje ſtało w tamnym ſtawnym Korincze, hdyž něhdy ſwiaty Pawoł predo-waſche a Kotrohož wobydlerom je dwaj wulſej listaj piſał. — Schtóż by moj rukopis, t. r. tu papjeru widžał, na kotruž ſym tutón podawki piſał, tón by prajit, zo je to nie jeno kuf ſchpatna papjera, ale zo je ſo mojomu pjeřej tež tinty pječz wostudžilo. Tola myſlach ſebi: rjana wéč zwonkownoho blyſczeča njetrieba — tež hubjena ſuňna móže nadobnu wutrobu pschilfrwacž.

J. L.

* Piwo! piwo! — woła bayerski lubowať piwa a woła doń móže hubu wocžinječ. Ma tež prawje, pschetož bayerske piwo wſchak ſo pije. Tak dobre pak drje njeje wjac, kaž je něhdy bylo. Pschetož w starých, ſcherych ſprawnych časach mejaču piwonu pruhu, kotruž drje netczisze piwo njeby wobſtało. Něſče-li mijenujch w tamnych ſprawnych časach dwórska piwańja w Mnichowje nowy war piwa dokonjała, buchu tſjo ſudnicy powołani, kotriž mejaču piwo pschepytacž. Bu tam ſcheroča ſawka ſtajena, kotruž z piwom polachu. Nětko ſo cži tſjo w ſwojich kožanych kholowach na ſawku ſyñchu a pijachu ſedžo. Za něſhto časa ſo pozběhnychu a jeli běchu ſo kožane kholowy piwoweje ſawki pschilepile, a mužojo ſtanyswſchi ſawku zběhnychu — bē piwo dobre a ſylne doſč. Njej wérno, to ſlony hromadu běža?

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 436. Khata Nowotnikowa z Dubrjenka, 437. Jurij Balant z Kulowa (hl. poslednie čiſlo), 438. Michał Mjechela z Pěskc, 439. Marija Pórnačec z Lazka, 440. M. Žarjenkowa z Konjec, 441. Hana Cochowa z Miłoćic, 442. M. Albertowa z Budýšina, 443. Pětr Měrcík z Bělšeč, 444. 445. z Čemjeric: Pětr Bjarš, Mikławš Čemjera, 446. Jakub Müller ze Słoneje Boršće, 447. Marija Hašina z Khasowa, 448.—450. z Bronja: Mikławš Wencl, Jurij Krawc, Jakub Hantuš, 451. Jurij Mička z Čornohe Hodlerja, 452. Madlena Wawrikowa z Radworja, 453. neomyst Mikławš Bjedrich w Budýšinje, 454. wučer Jan Rězak w Zdžeri, 455. Khata Bräuerec z Ralbic, 456. 457. z Koslowa: Jan Pjech, Madlena Krawcowa, 458. Marija Beferowa z Pisanoho Doła, 459. Hana Sołćina z Noweje Wsy, 460. Pětr Zarjenk z Němcow, 461. Jakub Kummer z Delních Sulšec.

Sobustawy na lěto 1883: kk. 562. Michał Manjok z Pěskc, 563. Madlena Wawrikowa z Radworja.

Dobrowolny dar za towarzſtvo: Neomyst k. M. Bjedrich 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena dań wučinještej 71,745 m. 46 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowana ze słowami: „Wutroba Jézusowa, smil so nade mnui!“ 3 m., Schönberner 1 m., H. a W. z Nowoslic 3 m., K. Č. z R. 2 m., k česci najswjećiše Wutroby Jézusoweje 10 m., přez k. Vincenca w klóstrje ze słowami: „Najswjećiša Wutroba Jézusowa chętla khoromu zas strowotu wobradzić“ 10 m., na primicy knjeza Mikławša Bjedricha pola Raehelecz w Rabicach nahromadżene 47 m. 30 p., z Weteńcy: njemjenowany 10 m., njemjenowany 3 m., přez k. kapłana Cernaka 30 m., přez toho samoho N. N. 6 m., wot Jurija Lukaša, tachantskoho służownika w Budyšinje, za předate nahromadżene stare węcy 57 m.

K Božomu džesću: **Joho Milośc najdostojniši knyez biskop a tachant dr. Franc Bernert 1500 m., njemjenowany z Budyšina 1500 m.**, Hašic swójba z Čornec 100 m., z Čornec k wopomnjeću wotemréteje 100 m., njemjenowana 1 m., njemjenowana swójba z Baćonja 7 m., njemjenowane z Budyšina za khude duše 7 m.

Hromadže: 75,142 m. 76 p.

Niech lube Jézusdžěćatko wšem swojim dobroćerjam z časnymi a wěčnymi darami nadobnje pſaci!

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8605 m. — Dale je woprował k Božomu džesću: r. 2 m. — Hromadže: 8607 m.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Psichodny dar k Božomu džesću.

Nowa Jézusowa winica,

z psichiwiażanymi „Mjeñschimi spěwarštimi“ a ze „stacijonskimi knižkami“.

W psichnym zwiażku z najlěpscheje tože: 7 markow; w psichnym płatowym zwiażku z dobrym kožanym kribjetom: 6 markow. — We suadnijskim ale tež krutym zwiażku a bjez spěwarštich a stacionskich po 5 m. o 4 m. 75 p.; njewiażane 3 m.

Główny skład ma: **Jakub Wjenka**, zwóńk psich tachantskich chrkwi.

Hako přihodny dar

k Božomu džesću

za starych a młodych poručamy „**Našu Wowku**“, powědańcko a wobraz ze serbskoho žiwjenja. Njeby lěpje bylo, hdy by so město wselakich hrajkow a njetrjebawšich wěcow za wjetše džěći a dorosēnych knižka kupila, kiž nic jenož na dołhi čas zabawja, ale tež duchowny wužitk skici, a pôdla hišće dobry skutk podpjera, dokelž je čisty wunošk na nowe wudaćo naboźneje knižki „Wo kročenju za Khrystusom“ postajeny? — Dostać je „**Naša Wowka**“ přez kóždu expediciju „**Kath. Posola**“ njewiażana w 4 zešikach po 2 m., do rijanych deskow zwiazana po 2 m. 50 p.

We wšichcich expedicijach „**K. P.**“ je za 25 p. na pschedan:

Krajan.

Katholska protyka za Hornju Łužicu

na lěto

1855.